IVRIS PONTIFICII VETERIS EPITOME

Auctore Illustriss. & Reuerendiss. D. D.

ANTONIO AVGVSTINO ARCHIEPISCOPO TARRACONEN.

Pars Tertia de Iudicijs.

AD ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. D.

ALEXANDRVM PERETTVM CARDINALEM A MONTEALTO S. R. E. VICECANC. DIGNISSIMVM, &c.

R O M AE, Ex Typographia Aegidij Spadae. M. DC. XI.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur, si videbitur R. P. M. Sacri Palatij Apostolici.

Caesar Fidelis Vicesger.

POstulante Reuerendissimo Patre F. Ludouico Ystella Magistro Sacri Palatij Apostolici, perlegi secundum, & tertium tomum Epitomes Iuris Pontificij veteris D. Antonij Augustini Archiepiscopi Tarraconensis; & nihil continet, quod Fidei catholicae, aut bonis moribus repugnet, immo opus valde vtile reipublicae Christianae, & tanto viro dignum esse iudico, & debere typis mandari. Quod attestor Romae die 13. Maij M. D C. X.

Antonius Episcopus Sarnensis.

Imprimatur.

Fr. Damianus a Fonseca Magister, & Socius Reuerendiss. Patris Fr. Ludouici Ystella Sacri & Apostolici Palatij Magistri Ordinis Praedicatorum.

INDEX XII. LIBRORVM,

& Titulorum, qui in hac Tertia Parte De Iudicijs continentur.

Libri XXIX. *de Actionibus, siue Iudicijs. Tit.* XXVIII.

Libri XXX. de Accusationibus. Tit. XXIV.

Libri XXXI. *de restitutione spoliatorum. Tit. III.*

a De

Libri XXXII. de Probationibus. Tit VIII.

Libri XXXIII. de Sententia, & Appellationibus.

Partis Priori de Sententia. Tit. VI.

Partis posterioris de Appellationibus. Tit. VII.

Libri XXXIV. de criminibus contra Deum. Tit. IX.

Libri XXXV. de criminibus contra Proximum. Tit. XVIII.

Libri XXXVI. de criminibus contra se. Tit. X.

Libri XXXVII. *de Excommunicatione. Tit.* LXXXIV.

quod-

Libri XXXVIII. *de Eiectione, & Interdicto.* *Tit.* XVII.

De

Libri XXXIX. de depositione, priuatione officij, & beneficij. Tit. LVIII.

De

Libri X L. de Suspensione. *Tit. X V I.*

ANTONII AVGVSTINI ARCHIEP. TARRACONEN.

Iuris Pontificii veteris Epitomes

PARS TERTIA DE IVDICIIS.

I. In hac parte agitur de Actionibus, siue Iudicijs, Accusationibus, Restitutione spoliatorum, Sententijs, & Appellationibus.

II. Item de peccatis, quae contra Deum, contra se, & contra proximum quis committit, ac de poenis, seu paenitentijs eorum.

III. Postremo de Censuris: Excommunicatione, Interdicto, Electione, Depositione, Priuationeve officij, & beneficij, Suspensione, Degradatione, & similibus.

LIBER XXIX.

De Actionibus, siue Iudiciis.

Laus Iustitiae. Tit. I.

CAP. I.

TVRPE est me hoc defendere, quod prius mihi non constiterit iustum esse: quia ego homines propter iustitiam diligo, non autem iustitiam propter homines postpono. *Gregor. Leont. Exconsuli lib. 8. regist. epist. 51.*

CAP. II.

Amatoris iustitiae indicium est, quoslibet, & quomodolibet hanc velle penitus inuenire. Iustitia nempe pretiosa margarita est, quae non solum in thesauris regijs, verum etiam in sterquilinijs est quaerenda. &c. *Nicol. epist. ad Michael. Imp. in prin. incipit, Quanto maiora.*

CAP. III.

Perfectorum virorum est, non solũ iustitiam & veritatem, quae Christus est, coram cunctis mundi Principibus confiteri; verum etiam, si necesse sit, vsque ad mortem tota virtute defendere. &c. *Nicol. ad Senatorem CP. epist. 16.*

CAP. IV.

Prou. 14. Scriptum est: Iustitia eleuat gentem, iniustitia vero miseros facit populos. & Psalmista:
Psal. 105. Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore. *Arel. sub Carolo c. 13.*

CAP. V.

Prou. 14. Quod per iustitiam fiet regnum, Salamon in prouerbijs adstruit ita inquiens: Iustitia eleuat gentem, & miseros facit populos peccatũ.
Item: Misericordia, & veritas custodiunt Re- *Prou. 20.*
gem, & roboratur iustitia thronus eius. Item:
Facere misericordiam, & iudicium magis pla- *Prou. 21.*
cet Deo, quam victimae. Et infra: Rapinae im- *Ibid.*
piorum detrahent eos, qui noluerunt facere iudicium. Item ibi: Qui sequitur iustitiam, & *Ibid. &*
misericordiam, inuenit vitam, & iustitiam, & *15.*
gloriam, &c. Item: Regnum a gente in gentem *Eccle. 10.*
transfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. Quibus verbis liquido claret, quod pietas, iustitia, & misericordia stabiliant regnum & laesiones viduarũ, & pupillorum, calumniaeq. miserorum, violentaq. iudicia, & peruersio iustitiae, euidenter illud euertant. Vnde & multorum regnorũ collapsio, quia pietatis, iustitiae, & misericordiae non habuerunt stabilimentum, his, quae dicta sunt, patenter fidem attribuit. *Paris. sub Ludo. & Loth. lib. 2. c. 4.*

CAP. VI.

Per hoc supernae maiestatis auctorem, cuius vniuersa reguntur imperio, placari credimus; si in populo nostro iustitiae iura seruamus; & ille pius pater, & Dominus, qui humanae fragilitatis substantiam suo semper adiuuare consueuit auxilio, melius dignabitur cunctorum necessitatibus, quae sunt oportuna, concedere his, quos cognoscit praeceptorum suorum monita custodire, &c. Con-

uenit ergo, vt iustitiae, & aequitatis in omnibus vigore seruato, distringat legalis vltio iudicum, quos non corrigit canonica praedicatio sacerdotum. quo fiat, vt dum praeterita resecantur scelera, nullus audeat perpetrare futura; & ita vniuersos excedentes pro disciplinae tenore seruando correctionis frena constringat; vt in vniuersa regione nostra pacis, & concordiae iura proficiant. *Guntrannus Rex Francorum in synod. Matiscon. ij.*

De concordia, & amore mutuo, & de reconciliatione dissidentium. Tit. II.

CAP. I.

d. 90. c. 11. c. 1. de treuga & pace. apud Greg. ix. & in 1. coll. — PRaecipimus, vt Episcopi ad solum Deum, & salutem populi habentes respectum, omni tepiditate deposita, ad pacem firmiter tenendam mutuum sibi consilium, & auxilium praebeant; neque alicuius amicitia, aut odio praetermittant. Quod si quis in hoc Dei opere tepidus inuentus fuerit, damnum propriae dignitatis incurrat. *Innocen. ij. in conc. Roman. cap. 9. Alexan. iij. in conc. Lateranen. cap. 21.*

CAP. II.

Vos, si dilectionem habueritis ad inuicem, & vnanimes fueritis, facile tales separare poteritis (*loquitur de ys, qui inuehuntur in Episcopos*) si vero, quod absit, discordes fueritis, & canino dente vos derodere ceperitis, non solum eos non superabitis, sed & vobis ipsis nocebitis. *Alex. epist. 2. ante med.*

CAP. III.

dist. 90. c. vlt. — Perlatum est ad Sedem Apostolicam, aliquos vestrum nocere fratres velle, & vt cadant, decertare: similiter in sacramentis discrepare; & ob id contentiones, & aemulationes inter vos fieri, a quibus dissensionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opē ferre vicissim, mandamus. nam si hoc agere cito neglexeritis, & vicissim reconciliari non studueritis, ab Apostolicae Sedis, & totius ecclesiae communione vos pelli non dubitetis. *Victor. epist. 2. in med.*

CAP. IV.

11. q. 3. c. 89. si quis cusfin. — Homini religioso parum esse debet, inimicitias aliorum non exercere, vel non augere male loquendo; nisi eas etiam extinguere bene loquendo studuerit. *Calist. epist. 1. in fi. Iuo par. 5. c. 235. decr.*

CAP. V.

Studendum est Episcopis, vt dissidentes fratres magis ad pacem, quam ad iudicium coërceantur. *Steph. epist. 2. ante med.*

CAP. VI.

Nemo quod suum est, quaerat, sed quod alterius, sicut Apostolus ait: Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad aedificationem. nec enim poterit vnitatis nostrae firma esse compago, nisi nos ad inseparabilem soliditatem vinculum caritatis adstrinxerit; quia sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eumdem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Haec connexio totius quidem corporis vnanimitatem requirit, sed praecipue exigit concordiam sacerdotum. *Leo epist. 82. ad Anastas. Thessalonicen. Episcopum cap. 11.* — Philip. 2. Rom. 12. 1. Cor. 12.

CAP. VII.

Hi, qui publicis inter se odijs exardescunt, ab ecclesiasticis conuentibus sunt remouendi, donec ad pacem recurrant. *Arelaten. ij. cap. 31.*

CAP. VIII.

Dissidentes Episcopos, si non timor Dei, synodus reconciliet. *Carth. iv. cap. 25. L. Burch. lib. 1. cap. 62. Iuo par. 5. c. 172. decr.* — d. 90. c. 6.

CAP. IX.

Studendum est Episcopis, vt dissidentes fratres, siue clericos, siue laicos ad pacem magis, quam ad iudicium cohortentur. *Carth. iv. c. 26. L. Capitul. lib. 6. c. 289. Burch. lib. 1. c. 101. Iuo par. 5. cap. 203. decr.* — d. 90. c. 9.

CAP. X.

Discordantes clericos, Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat, inobedientes synodus per audientiam damnet. *Carthag. iv. cap. 59. L. Burch. lib. 2. cap. 215. Iuo par. 6. c. 290. decr. Ansel. lib. 8. cap. 34. in addit. Caesar. lib. 4. c. 112.* — d. 90. c. 1.

CAP. XI.

Oblationes dissidentium fratrum neque in sacrario, neque in gazophylacio recipiantur. *Carthag. iv. cap. 93. Tolet. xi. cap. 4. Trosleia. cap. 12. Burch. lib. 5. cap. 38. Iuo par. 2. cap. 47. decr.* — d. 90. c. 2.

CAP. XII.

Quicumque odio, aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacem reuocari diutina intentione nequiuerint, a sacerdotibus ciuitatis primitus arguantur. qui si inimicitias deponere perniciosa intentione noluerint, de ecclesiae coetu iustissima excommunicatione pellantur. *Agath. c. 31. Vorm c. 41. Trosleia. c. 12. Burch. lib. 10. c. 61. Iuo par. 13. c. 62. decr.* — d. 90. Placuit. c. 9.

CAP. XIII.

Qui sacramento se obligauerit, vt litigans cum quolibet ad pacem nullo modo redeat; pro periurio, vno anno a communione sanguinis & corporis Domini segregatus, reatum suum eleemosynis, fletibus, & quantis potuerint ieiunijs, absoluat. Ad caritatem vero, quae operit multitudinem peccatorum, celeriter venire festinet. *Ilerd. c. 7. Vide Trosle. c. 11. Raban. c. 20. de paeniten. Burch. lib. 12. cap. 17. Iuo par. 12. c. 74. decr.* — 22. q. 4. c. 11. 1. Pet. 4.

CAP. XIV.

Propter illud celeste mandatum: Pacē meā do vobis, &c. si inter consacerdotes ex caussa — Ioan. 14.

liuor

liuor emerserit, vt pendente certamine sibi inuicem reconciliari nō possint; electis ab vtraq. parte fratribus, id est, presbyteris, praeponderante dulcedine, litis iacula finiant, & vota pacis requirant. &c. Si quis tunc reconciliari neglexerit, cum ad synodum venerit, non solum reatum coram coëpiscopis se cognoscat incurrere, verum etiam congruae paenitentiae intelligat vindictam subire, &c. *Turon. y. c. 2.*

C A P. XV.

cap. 3. de praescript. 1. collect. Sicut omnis, qui diligit fratrem suum, ex Deo est, ita omnis, qui odit proximum, ex diabolo est. dilectione enim sola discernitur, quis ex quo genitus approbetur. dicente Ioanne:
1. Ioan. 3. In hoc manifestati sunt filij Dei, & filij diaboli. Omnis qui non facit iustitiam, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum; quoniā hoc est annunciatio, quam ab initio audistis, vt diligamus alterutrum. & post paululum:
Ibid. Omnis qui odit fratrem suum homicida est. & scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentē. Ecce homicida esse probabiliter declaratur, qui a fraterna so-
Ephes. 4. cietate diuiditur, &c. Et Paulus: Nō occidat sol super iracundiam vestram. Et, Nolite locū dare diabolo. Relatum est nobis, quorumdam sacerdotum personas non solum occasum solis ab ira non reuocare, sed quod nec annosa transactio temporum ad bonum caritatis reclinet. quippe in quorum cordibus sol iustitiae Christus occubuit, vt ad lumen caritatis
vid. dist. 90 cap. 2. Oblationes. redire vix possint. Horum ergo discordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censuimus, atque praecipimus eis; vt antequam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctae percipiat, sed geminato tempore per paenitentiam compensabunt, quod discordiae seruierunt. Quod si vnus, alio contemnente, ad satisfactionem caritatis cucurrerit: ex eo tempore, vt pacificus intra ecclesiam reputetur, ex quo ad concordiam festinauit; sententia tamen superiori seruata, vt tempus quod in ira expendit, geminatum in paenitentiae satisfactione persoluat. *Tolet. xi. c. 4. vide Carth. iv. c. 93. L. vide Trosle. cap. 12. Burch. lib. xi. 131. & lib. 5. c. 38. Iuo par. 2. c. 47. & par. y. c. 231. decr.*

C A P. XVI.

De pacis bono, atque concordia, vt ab omnibus omnino indisrupta teneatur, inter Episcopos, & comites; inter clericos, & monachos, & omnem populum christianū, &c. Quidquid illud est, quod nos ad verae pacis studiū, & caritatis perfectionem prouocat, totis viribus sectandum est. Quidquid nos ab illa disiungit, vt venenum mortiferum cauendum est. *Arelat. sub Carolo c. 12. Capitul. lib. 7. in addit. c. 63.*

C A P. XVII.

Omnes homines, & maxime Christiani, studeant inter se pacem, vnanimitatem, & concordiam habere; odium vero, & discordiam longe a se propellere. *Turonen. sub Carolo cap. 32.*

C A P. XVIII.

Si inter omnes fideles pax, & concordia habenda est, dicente Apostolo: Sequimini pacem & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum; multo magis inter Episcopos, & Comites esse debet, qui post Imperialis apicis dignitatem populum Dei regunt. Ita enim inter se concordare debent, vt alterutrum sibi ad Dei seruitium peragendum, & ministerium suum explendum, non solum non noceant, quin potius adminiculo sint. *Cabil. sub Carolo c. 20. Magunt. sub Raba. c. 4. Magunt. sub Arnul. c. 24.* *Hebr. 12.*

C A P. XIX.

Vt pax & concordia sit, atque vnanimitas in populo christiano: quia vnum Deum patrē habemus in celis, & vnam matrem ecclesiam, vnam fidem, vnum baptisma: ideo in vna pace & vnanimitate concorditer viuere debemus, si ad vnam & veram hereditatem regni celestis cupimus peruenire: quia non est dissensionis Deus, sed pacis, vt ipse ait: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. *Magunt. sub Carolo cap. 5. Magunt. sub Raban. c. 4. Capitul. lib. 7. c. 15. in addit.* *Ioan. 8. Ephes. 4. 1. Cor. 14. Matt. 5.*

C A P. XX.

Admonendi sunt beneuoli subditi, vt sic alienis bonis congaudeant, quatenus habere & propria concupiscant. sic proximorum facta diligendo laudent, vt etiam imitando multiplicent: ne si in hoc praesentis vitae stadio ad certamen alienum deuoti fautores, sed pigri spectatores assistant, & post certamen sine brauio remaneant, qui nunc in certamine non laborant: & tunc eorum palmas adflicti respiciant, in quorum nunc laboribus ociose perdurant. Valde peccamus, si aliena bene gesta non diligimus: sed nihil mercedis agimus, si ea, quae diligimus, in quantum possumus non imitamur. *Greg. in pastor. lib. 3. cap. 11. apud Aquisgr. c. 103. ad fin.*

C A P. XXI.

Inter cetera mala, quae fidem commaculant, quattuor nobis vitia spiritualia merito exaggeranda videntur, &c. odium, & discordia, quae caritatem inter proximos extinguunt, dilectionem vacuant, & omnia bona peruertunt, & non sinunt proximos in mutua dilectione consistere, nec quietam, tranquillamque, vt decuerat Christianos, vitam degere. *Paris. sub Ludo. & Lotha. lib. 1. c. 1. in fin.*

C A P. XXII.

Hi, qui palatinis honoribus fulciuntur, siue clerici sint, siue laici, dignum est, vt vinculo caritatis connectantur; ne alterutrius iniuriā, aut dehonorationem contra fas meditentur; ne desides, & dolosi ad inuicem existant; ne forte qui dolosi sunt, incidant in illud psalmistae dicentis: Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum. *Psal. 27.*

Da illis Domine secundum opera eorum, & secundum nequitiam adinuentionum ipsorum. *Parif. sub Ludou. & Lothar. lib. 11. cap. 6. in med.*

CAP. XXIII.

Hoc summopere elaborandum est, vt semper inter pastores ecclesiarum, & gregem Christi pax, & concordia, vnanimitasq. seruetur: nisi enim caritatem & concordiam in inuicem habuerint, Deum, sicut oportet, propitium habere non merebuntur. *Parif. sub Ludou. & Loth. lib. 3. c. 10. Aquisgr. y sub Ludou. par. 4. c. 6.*

CAP. XXIV.

Si fideliter vultis regnare, & vigorem Regium, & seniorale, & super vestros, & super impugnantes potestatem vestram optatis habere, caritatem illam, quam Apostolus docuit, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta cum fratribus vestris studete habere. *Melden. c. 7.* [1. Tim. 1.]

CAP. XXV.

Vt tanta inter nos, largiente Domino caritas, & vnitas teneatur, vt quoties aliqui in populis, quibus regendis praeesse dignoscimur, aduersus ecclesiam, & sacerdotalem auctoritatem contemptores, & rebelles existunt, tanta instantia inuicem & litteris, & verbis iuuare studeamus, vt pondere ecclesiastici vigoris retrusi, & pressi ad humilitatem paenitentiae compellantur. *Valent. sub Lothar. cap. 13.*

CAP. XXVI.

Per murmurationes, & detractiones caritatis vinculum, quod praecipue inter pastorem, & gregem Deus requirit, & quod nos singulariter Deo iungit, nimis dolenter soluitur, Et recedente Deo, qui in scissura mentium habitare non potest, grauissima quotidie damna, & mortes animarum fiunt: ita, vt si haec negligantur, non iam pastores, sed interfectores, quod absit, Christi ouium, inueniamur. *Valent. sub Loth. c. 14.*

CAP. XXVII.

Dominicis & festis diebus presbyteri, antequam missas celebrent, interrogent, si aliqui discordantes sint, qui inter se litem implacabilem habeant: & si inuenti fuerint, statim reconcilientur. *Nannet. c. 1. Iuo p. 2. c. 122. decr.*

CAP. XXVIII.

De discordantibus Salomon ait; Homo [Prou. 16.] peruersus suscitat lites, & uerbosus separat [Ibid. 17.] Principes. Item: Semper iurgia quaerit malus: Angelus autem crudelis mittetur contra eum. Angelus crudelis immundus est spiritus, qui a Deo contra peccantes, iurgia quaerentes mittitur, ut eos uel in praesentia affligat, uel etiam post mortem ad interitum [Ibid. 15.] aeternum rapiat. Item Salomon: Vir iracundus prouocat rixas, qui autem patiens est, mitigat suscitatas. Item: Qui meditatur di- [Ibid. 17.] scordias, diligit rixas: cum talibus certe Deus non est, quoniam attestante Paulo Apostolo: Non est Deus dissensionis, sed pacis: In [1. Cor. 14.] pace autem uocauit nos Deus. [Ibid. c. 7.] Hinc suauis doctor ecclesiae Gregorius: Deus in unitate est; illi eius merentur gratiam habere, qui se ab inuicem per sectarum scandala non diuidunt. Et Dominus in euangelio: Si offers [Matt. 5.] munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum ante altare, & uade prius reconciliari fratri tuo, &c. iuxta Pauli uocem: Simus cum patientia suppor- [Col. 3.] tantes inuicem, & donantes nobismetipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam. Sicut Deus in Christo donauit nobis, ita & nos dimittamus inuicem, si quid detur nobis, ve dimittatur, quod debetur a nobis. Tale quippe pactum cum Deo facimus in oratione dicendo: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Vnde [Matt. 6.] summopere cauendum est nobis, qui enim non dimittit ei, qui sibi facit iniuriam, hoc petendo, non pro se facit orationem, sed super inducit maledictionem: & frustra sibi Dominum propitium fieri quaerit, qui placare proximos negligit. *Troslein. c. 12.*

Ne litigent temere Christiani. Tit. III.

CAP. I.

EI, qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicumque te angariauerit mille passus, vade cum illo alia duo. *Christus apud Matth. cap. 5. num. 40. Fabian. epist. 2. post med.*

CAP. II.

Ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue: & qui aufert, quae tua sunt, ne repetas. *Christus apud Luc. cap. 6. num. 19. Fabian. epist. 2. post med.*

CAP. III.

Abstine te a lite, & minues peccata: homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentium immittet inimicitias. &c. *Ecclesiast. cap. 28. num. 10. Pontian. epist. 2. in med. Xist. ij. epist. uni. ad med.*

CAP. IV.

Iam quidem delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? *Paul. 1. Corinth. cap. 6. num. 7. Fabian. epist. 2. post princip. Pius epist. 2. in fin.*

CAP. V.

Seruum Domini non oportet litigare. [2. Tim. 2. num. 24. Paul.]

Paul. 2. ad Tim. c. 2. num. 24. Zepherin. epist. c. Fabian. epist. 2. ad med. Iuo par. 6. c. 320. decr. & lib. 4. tit. 7. c. 9. panor. Tarrac. lib. 2. c. 6.

CAP. VI.

Boni, & veri Christiani hominis est, rem ipsam omnibus amicabiliae, & pacis legibus prius tēptare, quam in iudicio, vbi frequenter amatissimus animae rancor innascitur, suum ius pertinaciter experiri. *Alex. epist. 1. in med.*

CAP. VII.

Scitote vos a persecutione fratrum, & ab omni litigio abstinere debere, dicente Scri- 2. Timo. 2 ptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec cuiquam nocere. Sed omnes persecutores ecclesiae, seruorumq. eius vestris redargutioni- 2. Timo 4 bus corrigere, testante Apostolo: Argue, obsecra, increpa. Quaecumque ergo contentiones inter christianos ortae fuerint, ad ecclesiam deferantur, & ab ecclesiasticis viris terminentur. *Marcelli. epist. 2. in prin.*

CAP. VIII.

24. q. 7. c. 10. Si quis ab Episcopo suo, vel de ecclesia, vel de proprio iure crediderit aliquid repetendum; si nihil conuicij, aut criminationis obiecerit, eum pro sola contentione a communione ecclesiae non liceat submoueri. *Aurel. cap. 4. al. 8.*

Ne Episcopi, & alij clerici litigent sine graui caussa. Tit. IV.

CAP. I.

1. de ac cus. Greg. ix. & in 1 collect. Si legitimi non fuerint accusatores, non fatigetur Episcopus. quia sacerdotes ad sacrificandum vacare debent, non ad litigandum. *Felix ij. in syno. Roma. epist. 1. cap. 17. Burch. lib. 1. cap. 169. Iuo par. 5. c. 279. decr.*

CAP. II.

11. q. 1. c. 30 te qui dem. Ne aduocatus litium fias, &c. neque enim iudicem, aut cognitorē saecularium negotiorum hodie te ordinare vult Christus, &c. *Petrus Apostolus apud Clemen. epist. 1. post prin.*

CAP. III.

2. Tim 2. Scitote vos a persecutione fratrum, & ab omni litigio abstinere debere, dicente scriptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec *quidquam nocere. *Marcelli. epist. 2. in princ. ad Episcopos Orientis.*

*cuiquā

CAP. IV.

14. q. 1. c. 2. Episcopus nec prouocatus pro rebus transitorijs litiget. *Carth. iv. c. 19 L.*

CAP. V.

Clerici, qui frequenter litigat, & ad caussandum facilis est, testimonium nemo absq. graui examine recipiat. *Carth. iv. c. 58.*

CAP. VI.

Si inter Episcopos de rebus terrenis, aut possessionibus sub repetitione, aut retentionis titulo nascatur contentio: impleto anni spacio pro studio charitatis, quae cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per epistulas fratrum affectuose admoniti, aut inter se, aut in praesentia electorum iudicum negocium sanare festinent. Quod si distulerint, donec ipsa caussatio abrogetur, a caritate fratrum, qui distulerit, habeatur extraneus; quia iniustum est, vt qui cunctis praesunt, inter se quacumque occasione dissentiant. *Aurel. iv. cap. 12.*

CAP. VII.

Episcopus ad forum, neque vbi publice negotia iudiciaria exercentur, non pergat suae caussae suffragaturus: nisi forte vt aut pauperibus oppressis succurrat, aut viduis, & orphanis tuitionem conferat; aut de verbo Dei iudices admoneat, vt iuxta Domini praeceptum iusta iudicent iudicia. Hoc & de presbyteris, & diaconibus obseruandum est. *Cabilo. sub Carolo. c. 11.* 1. Ioan. 7.

CAP. VIII.

Ministri altaris Domini, vel monachi a negotijs saecularibus omnino abstineant; sunt autem haec, &c. Contentiones, & lites, vel rixas amare: in placitis saecularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduatum: conductores, aut procuratores esse secularium rerum. &c. *Magun. c. 14. Magun. sub Raban. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172. in additis. & Burch. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. cap. 108. decr.* [1. ne cle ric. vel mona ch. Greg. ix. & in 1. collect.]

CAP. IX.

Interdicit Apostolica auctoritas litigium omni Episcopo: quam & nos auctoritatem benigno amplectentes animo, constituimus vt nullus Episcoporum se litigiosis immisceat contentionibus. *Aquisgr. y. sub Ludou. par. 1. cap. 4.* [1. Tim 3. 1. Cor 7. Ephes. 4.]

Ne monachi litigent sine graui caussa. Tit. V.

CAP. I.

Episcopus ad forum, nec vbi publice negotia iudiciaria exercentur, non pergat, suae caussae suffragaturus. &c. Hoc & de Abbatibus, & de presbyteris, & diaconibus, & maxime monachis obseruandum est. *Cabilo. sub Carolo cap. 11.*

CAP. II.

Monachi ad saecularia placita nullatenus veniant, neque ipse Abbas sine consensu Episcopi sui: & cum necessitas exigit, tunc per iussionem, & consilium Episcopi illuc vadat: nequaquam tamen contentiones, aut lites aliquas ibi mouere praesumat: sed quidquid quaerendum, vel etiam respōdendum sit,

per aduocatos suos hoc faciat. Abbates, & monachi querelas omnino deuitent. *Magun. cap. 12. Burch. lib. 8. cap. 89. Iuo par. 7. c. 107. decre.*

CAP. III.

cap. 1. Ne cler. vel monach. ap. Greg. ix. & in 1. collect. Ministri altaris Domini, vel monachi a negotijs secularibus omnino abstineant. multa sunt ergo negotia secularia: de his tamen pauca perstrinximus, &c. contentiones, & lites, vel rixas amare, in placitis saecularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum, conductores, aut procuratores esse saecularium rerum. *Magun. cap. 14 Magunt. sub Raban. cap. 13. Burch. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. cap. 108. decr. & Capitul. lib. 7. cap. 171. in additis.*

CAP. IV.

Monachi ad placita saecularia nullatenus vadant. *Rhemen. cap. 29.*

De admonitione caritatis ante litem. Tit. VI.

CAP. I.

2. q. 7. c. 16 SI quis erga Episcopum, vel actores ecclesiae se proprium habere crediderit negocium, non prius audeat iudices, quam ad eos recurrat caritatis studio, vt familiari colloquio commoniti ea sanare debeant, quae in quaerimoniam deducuntur. quod si aliter egerit, communione priuetur. *Nicaen cap. 27. apud Iul. epist. 2. cap. 7. Anaclet. epist. 2. post princip. Xyst. ij. epist. 2. ante med. Aurelian. v. cap. 17. Burch. lib. 1. cap. 132. & 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr. Ansel. lib. 3. c. 85.*

CAP. II.

Ibid. Si quis erga Episcopum, vel actores ecclesiae quamlibet querelam, aut actionem iuste habere crediderit: ipse Redemptoris sui, cuius actio nostra est institutio, viarum non immemor, sed sectator egregius; qui cum *1. Pet. 2.* malediceretur, non remaledicebat: sed tamquam ouis coram tondente se obmutuit, ac *Esai. 53.* pro suis persecutoribus in cruce pendens apud *Luc. 23.* Patrem intercessit; non prius Primates, aut alios iudices adeat, quam ipsos, a quibus se laesum aestimat, conueniat familiariter, & non semel, sed saepissime, vt ab eis aut suam iustitiam accipiat, aut iustam excusationem, &c. Si secus egerit, ab ipsis, & ab alijs communione priuetur, tamquam Apostolorum, patrumque aliorum contemptor: de quibus *Esai. 41.* ait propheta: Erunt quasi non sint, & peribunt viri, qui contradicunt vobis. *Alexan. epist. 1. in med. Capitul. lib. 7. cap. 21. in addit. Burch lib. 1. cap. 132. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 6. panor. Anselm. lib. 3. cap. 81. Tarraconen. lib. 2. cap. 27.*

CAP. III.

Si inter Episcopos de rebus terrenis, aut possessionibus sub repetitione, aut retentionis titulo nascatur contentio: impleto anni spacio, pro studio caritatis, quae cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per epistulas fratrum affectuose admoniti, aut inter se, aut in praesentia electorum iudicum negotium sanare festinent. Quod si distulerint, donec ipsa causatio abrogetur, a caritate fratrum, qui distulerit, habeatur extraneus: quia iniustum est, vt qui cunctis praesunt, inter se quacumque occasione dissentiant. *Aurel. iv. cap. 13.*

CAP. IV.

Si quaecumque persona contra Episcopum, vel actores ecclesiae se proprium crediderit habere negotium, prius ad eum recurrat caritatis studio, vt familiari aditione commonitus sanare ea debeat, quae in querimoniam deducuntur; quam rem si differre voluerit, tunc demum ad Metropolitani audientiam veniatur: de qua re, cum litteras suas Metropolitanus ad comprouincialem Episcopum dederit, & caussa ipsa inter virosque quacumque occasione amicis medijs non fuerit definita, vt ipsi Metropolitano necessarium sit in eodem negotio iterare scriptum, & secundo admonitus, aut mittere, aut venire distulerit; * tunc a caritate Metropolitani sui nouerit se esse suspensum, donec ad praesentiam eius veniens caussae ipsius, de qua petitur, reddiderit rationem. *Aurel. v. cap. 17. Capitul. lib. 6. cap. 287.* * tamdiu

Qualis esse debeat iudex, & de ipsius officio. Tit. VII.

CAP. I.

QValiter, & quãdo debeat Praelatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus noui & veteris testamenti colligitur euidéter, ex quibus postea processerunt canonicae sanctiones, &c. Legitur enim quod villicus ille, qui diffamatus erat apud dominũ suum, quasi dissipasset bona ipsius, audiuit ab illo: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuae, iam enim non poteris amplius villicare. Et in Genesi Dominus ait: Descendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere cõpleuerint. Ex quibus auctoritatibus manifeste comprobatur, quod non solum cum subditus, verum etiam cum Praelatus excedit, si per clamorem, & famam ad aures superioris peruenerit, non quidem a maleuolis, & maledicis, sed a prouidis, & honestis, non semel tantum, sed saepe, quod clamor innuit, & diffamatio manifestat; debet corã ecclesiae senioribus, veritatem diligentius perscrutari: vt si rei poposcerit qualitas, canonica districtio culpam feriat delinquentis. nõ tamquam *de accus. c. 24. ap. Greg. ix. c. 4. co. ti. in 4. coll.* *Luc. 16.* *Gene. 18.*

accusator fit auctor, & iudex, sed quasi deferente fama, vel denunciante clamore, officij sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit obseruandum in subditis; diligentius tamen est obseruandum in Praelatis, qui quasi signum sunt positi Thren. 3. b ad sagittam. Et quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur, non solum arguere, sed etiam increpare; quinetiam interdum suspendere, nonnumqua vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Et ideo sancti Patres prouide statuerunt, vt accusatio Praelatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat aedificium, &c. Verum ita voluerunt prouidere Praelatis, ne criminarentur iniuste; vt tamen cauerent, ne delinquerent insolenter, contra morbum vtrumque inueniente scongruam medicinam: videlicet vt criminalis accusatio, quae ad diminutionem capitis, id est, degradationem intenditur, nisi legitima * procedat inscriptio, nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus; ita vt iam clamor ascendat, qui diutius sine scandalo dissimulari nō possit, vel sine periculo tolerari, absq. dubitationis scrupulo ad inquirendum, & puniendum eius excessus, non ex odii fomite, sed caritatis procedatur affectu. quatenus si fuerit grauis excessus, & si non degradetur ab ordine, ab administratione tamen admoueatur omnino. quod est secundum euangelicam sententiam a villicatione villicum amoueri, qui non potest villicationis suae dignam reddere rationem. Debet igitur esse praesens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam absentauerit, & exponenda sunt illi capitula, de quibus fuerit inquirendum, vt facultatem habeat defendendi se ipsum. Et non solum dicta, sed etiam nomina testium sunt ei, vt quid, & a quo sit dictum, appareat, publicanda. nec non exceptiones, & replicationes legitimae admittendae; ne per suppressionem nominum, infamandi; per exceptionum vero exclusionem, deponendi falsum audacia praebeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus tanto diligentius debet Praelatus assurgere, quanto damnabilius eorum offensas desereret incorrectas. Contra quos, vt de notoriis excessibus taceatur, etsi tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet, denuntiationem, & inquisitionem ipsorum; vt tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leue compendium ad graue dispēdium veniatur: sicut accusationem legitima praecedere debet inscriptio, sic & denuntiationem caritatiua admonitio, & inquisitionem clamosa insinnatio praeuenire; illo semper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, sententiae quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa regulares personas, non credimus vsqueqnaque seruandum: quae, cum caussa requirit, facilius, & liberius a suis possunt administrationibus amoueri. *Innoc. iy. in concil. general. Lateranen. cap. 8.*

*praecedat

CAP. II.

Multum derogatio praeualet, quando derogatori creditur: ideo varijs detractionibus, atque accusationibus non decet labefactari Primatem, sed magis patrum regulis roborari. Nec facile, aut indifferenter suscipere accusationes praesumat, dicente Domino. Non Exod. 23. suscipias vocem mendacij, sed prius probare debet suscipionem, & caussam, aut quo animo hoc faciat, & postmodum suscipere; quia veritatis professionem propinquitatis, inimicitiae, timoris, amoris, odij, & cupiditatis intentio impedire, & aduersa fratribus irrogare solet. *Felix. ij. in syn. Rom. cap. 10. Capitul. lib. 6. cap. 287.*

CAP. III.

Iudicantem oportet cuncta rimari, & ordi- 30. q. 5. c. vlt. nem rerum plena inquisitione discutere, interrogandi, ac proponendi, adiiciendiq. praebita patientia ab eo, vt ibi actio ambarum partium limitata sit pleniter. Nec litigantibus iudex prius sua velit sententia obuiare, nisi quando ipsi iam peractis omnibus nihil habeant in quaestione, quod proponant. Et tamdiu actio ventiletur, quousque rei veritas inueniatur. Frequenter interrogare oportet, ne aliquid praetermissum forte remaneat, quod annecti conueniat. *Eleuth. epist. vn. cap. 2. Iul. epist. 2. cap. 31. Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 24. Capitul. lib. 5. cap. 246. Burch. lib. 16. cap. 30. Iuo par. 6. cap. 316. & 317. decret. & lib. 4. tit. 9. cap. 3. & tit. 11. cap. 12. & 13. pano. Anselm. lib. 3. cap. 53. & cap 58.*

CAP. IV.

Quaerendum est in iudicio, cuius sit con- 2 q. 7. cap. 18. uersationis, & fidei is, qui accusatur; quoniam hi, qui non sunt rectae conuersationis, ac fidei, & quorum vita est accusabilis, non permittuntur maiores natu accusare; nec quorum fides, vita, & libertas nescitur, neque viles personae in eorum recipiantur accusationem. Rimandae vero sunt enucleatim personae accusatorum, &c. *Callist. epist. 2. cap. 5. Carth. iv. cap. 96. Burch. lib. 1. cap. 171. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 5. & tit. 8. c. 3. panor. & par. 53. cap. 289. decr. Ansel. lib. 3. cap. 54.*

CAP. V.

Monet Apostolus non amplius nos inuicē ad Rom. 2 temere iudicare. temere enim iudicat, si quis Episcopum absque sedis Apostolicae auctoritate condemnat. *Damas. epist. 3. ante fin.*

CAP. VI.

Quaesitum est super his, qui post baptismum 23. q. 4. c. 45. administrauerunt, & aut tormenta sola exercuerunt, aut etiam capitalem protulere sententiam. Nihil de his legimus a maioribus definitum esse. Meminerant enim a Deo potesta- Rom. 13. tes has fuisse concessas, & propter vindictam noxiorum gladium fuisse permissum, & Dei ministrum esse in huiusmodi datum vindicem. Quomodo ergo reprehenderent factum, quod aucto-

Libri XXXVIII. *de Eiectione, & Interdicto.* *Tit.* XVII.

De

Libri XXXIX. de depositione, priuatione officij, & beneficij. Tit. LVIII.

De

Libri XL. de Suspensione. Tit. XVI.

ANTONII AVGVSTINI ARCHIEP. TARRACONEN.

Iuris Pontificii veteris Epitomes

PARS TERTIA DE IVDICIIS.

I. In hac parte agitur de Actionibus, siue Iudicijs, Accusationibus, Restitutione spoliatorum, Sententijs, & Appellationibus.

II. Item de peccatis, quae contra Deum, contra se, & contra proximum quis committit, ac de poenis, seu paenitentijs eorum.

III. Postremo de Censuris: Excommunicatione, Interdicto, Electione, Depositione, Priuatione ve officij, & beneficij, Suspensione, Degradatione, & similibus.

LIBER XXIX.

De Actionibus, siue Iudiciis.

Laus Iustitiae. Tit. I.

CAP. I.

TVRPE est me hoc defendere, quod prius mihi non constiterit iustum esse: quia ego homines propter iustitiam diligo, non autem iustitiam propter homines postpono. *Gregor. Leont. Exconsuli lib. 8. regist. epist. 51.*

CAP. II.

Amatoris iustitiae indicium est, quoslibet, & quomodolibet hanc velle penitus inuenire. Iustitia nempe pretiosa margarita est, quae non solum in thesauris regijs, verum etiam in sterquilinijs est quaerenda. &c. *Nicol. epist. ad Michael. Imp. in prin. incipit, Quanto maiora.*

CAP. III.

Perfectorum virorum est, non solũ iustitiam & veritatem, quae Christus est, coram cunctis mundi Principibus confiteri; verum etiam, si necesse sit, vsque ad mortem tota virtute defendere. &c. *Nicol. ad Senatorem CP. epist. 16.*

CAP. IV.

Prou. 14. Scriptum est: Iustitia eleuat gentem, iniustitia vero miseros facit populos. & Psalmista:
Psal. 105. Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore. *Arel. sub Carolo c. 13.*

CAP. V.

Prou. 14. Quod per iustitiam fiet regnum, Salamon in prouerbijs adstruit ita inquiens: Iustitia eleuat gentem, & miseros facit populos peccatũ.
Item: Misericordia, & veritas custodiunt Re- *Prou. 20.*
gem, & roboratur iustitia thronus eius. Item:
Facere misericordiam, & iudiciũ magis pla- *Prou. 21.*
cet Deo, quam victimae. Et infra: Rapinae im- *Ibid.*
piorum detrahent eos, qui noluerunt facere
iudicium. Item ibi: Qui sequitur iustitiam, & *Ibid. &*
misericordiam, inuenit vitam, & iustitiam, & *15.*
gloriam, &c. Item: Regnum a gente in gentem *Eccl. 10.*
transfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. Quibus verbis liquido claret, quod pietas, iustitia, & misericordia stabiliant regnum & laesiones viduarũ, & pupillorum, calumniaeq. miserorum, violentaq. iudicia, & peruersio iustitiae, euidenter illud euertant. Vnde & multorum regnorũ collapsio, quia pietatis, iustitiae, & misericordiae non habuerunt stabilimentum, his, quae dicta sunt, patenter fidem attribuit. *Paris. sub Ludo. & Loth. lib. 2. c. 4.*

CAP. VI.

Per hoc supernae maiestatis auctorem, cuius vniuersa reguntur imperio, placari credimus; si in populo nostro iustitiae iura seruamus; & ille pius pater, & Dominus, qui humanae fragilitatis substantiam suo semper adiuuare consueuit auxilio, melius dignabitur cunctorum necessitatibus, quae sunt oportuna, concedere his, quos cognoscit praeceptorum suorum monita custodire, &c. Con-

uenit ergo, vt iustitiae & aequitatis in omnibus vigore seruato, distringat legalis vltio iudicum, quos non corrigit canonica praedicatio sacerdotum. quo fiat, vt dum praeterita resecantur scelera, nullus audeat perpetrare futura; & ita vniuersos exeedentes pro disciplinae tenore seruando correctionis frena constringat; vt in vniuersa regione nostra pacis, & concordiae iura proficiant. *Guntrannus Rex Francorum in synod. Matiscon.ij.*

De concordia, & amore mutuo, & de reconciliatione dissidentium. Tit. II.

CAP. I.

d 90.c.11 c.1.de treuga & pace. apud Greg. ix. & in 1. coll. PRaecipimus, vt Episcopi ad solum Deum, & salutem populi habentes respectum, omni tepiditate deposita, ad pacem firmiter tenendam mutuum sibi consilium, & auxilium praebeant; neque alicuius amicitia, aut odio praetermittant. Quod si quis in hoc Dei opere tepidus inuentus fuerit, damnum propriae dignitatis incurrat. *Innocen. ij. in conc. Roman. cap. 9. Alexan. iij. in conc. Lateranen. cap. 21.*

CAP. II.

Vos, si dilectionem habueritis ad inuicem, & vnanimes fueritis, facile tales separare poteritis (*loquitur de ys, qui inuehuntur in Episcopos*) si vero, quod absit, discordes fueritis, & canino dente vos derodere ceperitis, non solum eos non superabitis, sed & vobis ipsis nocebitis. *Alex. epist. 2. ante med.*

CAP III.

dist. 90. c. vlt. Perlatum est ad Sedem Apostolicam, aliquos vestrum nocere fratres velle, & vt cadant, decertare: similiter in sacramentis discrepare; & ob id contentiones, & aemulationes inter vos fieri, a quibus dissensionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opē ferre vicissim, mandamus. nam si hoc agere cito neglexeritis, & vicissim reconciliari non studueritis, ab Apostolicae Sedis, & totius ecclesiae communione vos pelli non dubitetis. *Victor. epist. 2. in med.*

CAP. IV.

11. q. 3. c. 89. si quis in fin. Homini religioso parum esse debet, inimicitias aliorum non exercere, vel non augere male loquendo; nisi eas etiam extinguere bene loquendo studuerit. *Calist. epist. 1. in fi. Iuo par. 5. c. 235. decr.*

CAP. V.

Studendum est Episcopis, vt dissidentes fratres magis ad pacem, quam ad iudicium coërceantur. *Steph. epist. 2. ante med.*

CAP. VI.

Nemo quod suum est, quaerat, sed quod al-
Philip. 2. terius, sicut Apostolus ait: Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad aedificationem. nec enim poterit vnitatis nostrae firma esse compago, nisi nos ad inseparabilem soliditatem vinculum caritatis adstrinxerit: quia sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra *Rom. 12.*
non eumdem actum habent, ita multi vnum *1. Cor. 12*
corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Haec connexio totius quidem corporis vnanimitatem requirit, sed praecipue exigit concordiam sacerdotum. *Leo epist. 82. ad Anastas. Thessalonicen. Episcopum cap. 11.*

CAP. VII.

Hi, qui publicis inter se odijs exardescunt, ab ecclesiasticis conuentibus sunt remouendi, donec ad pacem recurrant. *Arelaten. ij. cap. 31.*

CAP. VIII.

Dissidentes Episcopos, si non timor Dei, synodus reconciliet. *Carth. iv. cap. 25. L. Burch. lib. 1. cap. 62. Iuo par. 5. c. 172. decr.* *d. 90. c. 6.*

CAP. IX.

Studendum est Episcopis, vt dissidentes fratres, siue clericos, siue laicos ad pacem magis, quam ad iudicium cohortentur. *Carth. iv. c. 26. L. Capitul. lib. 6. c. 285. Burch. lib. 1. c. 101. Iuo par. 5. cap. 203. decr.* *d. 90. c. 7.*

CAP. X.

Discordantes clericos, Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat, inobedientes synodus per audientiam damnet. *Carthag. iv. cap. 59. L. Burch. lib. 2. cap. 215. Iuo par. 6. c. 290. decr. Ansel. lib. 8. cap. 34. in addit. Caesar. lib. 4 c. 112.* *d. 90. c. 2.*

CAP. XI.

Oblationes dissidentium fratrum neque in sacrario, neque in gazophylacio recipiantur. *Carthag. iv. cap. 93. Tolet. xi. cap. 4. Trosleia. cap. 12. Burch. lib. 3. cap. 38. Iuo par. 2. cap. 47. decr.* *d. 90. c. 1.*

CAP. XII.

Quicumque odio, aut longinqua inter se *d 90. Pla*
lite dissenserint, & ad pacem reuocari diutina *cuit. c. 9.*
intentione nequiuerint, a sacerdotibus ciuitatis primitus arguantur. qui si inimicitias deponere perniciosa intentione noluerint, de ecclesiae coetu iustissima excommunicatione pellantur. *Agath. c. 31. Vorm. c. 41. Trosleia. c. 12. Burch. lib. 10. c. 61. Iuo par. 13. c. 62. decr.*

CAP. XIII.

Qui sacramento se obligauerit, vt litigans *22. q. 4. c.*
cum quolibet ad pacem nullo modo redeat; *11.*
pro periurio, vno anno a communione sanguinis & corporis Domini segregatus, reatum suum eleemosynis, fletibus, & quantis potuerint ieiunijs, absoluat. Ad caritatem vero, quae operit multitudinem peccatorum, celeriter venire festinet. *Ilerd. c. 7. Vide Trosle. c. 11. Raban. c. 20. de paeniten. Burch. lib. 12. cap. 17. Iuo par. 12. c. 74. decr.* *1. Pet 4.*

CAP. XIV.

Propter illud celeste mandatum: Pacē meā *Ioan. 14.*
do vobis, &c. si inter consacerdotes ex caussa

liuor

liuor emerserit, vt pendente certamine sibi inuicem reconciliari nō possint; electis ab vtraq. parte fratribus, id est, presbyteris, praeponderante dulcedine, litis iacula finiant, & vota pacis requirant. &c. Si quis tunc reconciliari neglexerit, cum ad synodum venerit, non solum reatum coram coëpiscopis se cognoscat incurrere, verum etiam congruae paenitentiae intelligat vindictam subire, &c. *Turon. y. c. 2.*

C A P. XV.

cap. 3. de praescript. 1. collect. Sicut omnis, qui diligit fratrem suum, ex Deo est, ita omnis, qui odit proximum, ex diabolo est. dilectione enim sola discernitur, quis ex quo genitus approbetur, dicente Ioanne:
1. Ioan. 3. In hoc manifestati sunt filij Dei, & filij diaboli: Omnis qui non facit iustitiam, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum; quoniā hoc est annunciatio, quam ab initio audistis, vt diligamus alterutrum. & post paululum:
Ibid. Omnis qui odit fratrem suum homicida est. & scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentē. Ecce homicida esse probabiliter declaratur, qui a fraterna so
Ephes. 4. cietate diuiditur, &c. Et Paulus: Nō occidat sol super iracundiam vestram. Et, Nolite locū dare diabolo. Relatum est nobis, quorundam sacerdotum personas non solum occasum solis ab ira non reuocare, sed quod nec annosa transactio temporum ad bonum caritatis reclinet. quippe in quorum cordibus sol iustitiae Christus occubuit, vt ad lumen caritatis
vid. dist. 90. cap. 2. Oblationes. redire vix possint. Horum ergo discordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censuimus, atque praecipimus eis; vt antequam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctae percipiat, sed geminato tempore per paenitentiam compensabunt, quod discordiae seruierunt. Quod si vnus, alio contemnente, ad satisfactionem caritatis concurrerit: ex eo tempore, vt pacificus intra ecclesiam reputetur, ex quo ad concordiam festinauit; sententia tamen superiori seruata, vt tempus quod in ira expendit, geminatum in paenitentiae satisfactione persoluat. *Tolet. xi. c. 4. vide Carth. iv. c. 93. L. vide Trosle. cap. 12. Burch. lib. r.x. 134. & lib. 5. c. 38. Iuo par. 8. c. 47. & par. y. c. 23 i. decr.*

C A P. XVI.

De pacis bono, atque concordia, vt ab omnibus omnino indisrupta teneatur, inter Episcopos, & comites; inter clericos, & monachos, & omnem populum christianū, &c. Quidquid illud est, quod nos ad verae pacis studiū, & caritatis perfectionem prouocat, totis viribus sectandum est. Quidquid nos ab illa disiungit, vt venenum mortiferum cauendum est. *Arelat. sub Carolo c. 12. Capitul. lib. 7. in addit. c. 63.*

C A P. XVII.

Omnes homines, & maxime Christiani, studeant inter se pacem, vnanimitatem, & concordiam habere; odium vero, & discordiam longe a se propellere. *Turonen. sub Carolo cap. 32.*

C A P. XVIII.

Si inter omnes fideles pax, & concordia habenda est, dicente Apostolo: Sequimini pa- *Hebr. 12.*
cem & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum; multo magis inter Episcopos, & Comites esse debet, qui post Imperialis apicis dignitatem populum Dei regunt. Ita enim inter se concordare debent, vt alterutrum sibi ad Dei seruitium peragendum, & ministerium suum explendum, non solum non noceant, quin potius adminiculo sint. *Cabil. sub Carolo c. 20. Magunt. sub Raba. c. 4. Magunt. sub Arnul. c. 24.*

C A P. XIX.

Vt pax & concordia fit, atque vnanimitas in populo christiano: quia vnum Deum patrē *Ioan. 8.*
habemus in celis, & vnam matrem ecclesiam, *Ephes. 4.*
vnam fidem, vnum baptisma: ideo in vna pace & vnanimitate concorditer viuere debemus, si ad vnam & veram hereditatem regni celestis cupimus peruenire: quia non est dissensio- *1. Cor. 14.*
nis Deus, sed pacis, vt ipse ait: Beati pacifici, *Matt. 5.*
quoniam filij Dei vocabuntur. *Magunt. sub Carolo cap. 5. Magunt. sub Raban. c. 4. Capitul. lib. 7. c. 15. in addit.*

C A P. XX.

Admonendi sunt beneuoli subditi, vt sic alienis bonis congaudeant, quatenus habere & propria concupiscant. sic proximorum facta diligendo laudent, vt etiam imitando multiplicent: ne si in hoc praesentis vitae stadio ad certamen alienum deuoti fautores, sed pigri spectatores assistant, & post certamen sine brauio remaneant, qui nunc in certamine non laborant: & tunc eorum palmas afflicti respiciant, in quorum nunc laboribus ociose perdurant. Valde peccamus, si aliena bene gesta non diligimus: sed nihil mercedis agimus, si ea, quae diligimus, in quantum possumus non imitamur. *Greg. in pastor. lib. 3. cap. 11. apud Aquisgr. c. 103. ad fin.*

C A P. XXI.

Inter cetera mala, quae fidem commaculant, quattuor nobis vitia spiritualia merito exaggeranda videntur, &c. odium, & discordia, quae caritatem inter próximos extinguunt, dilectionem vacuant, & omnia bona peruertunt, & non finunt proximos in mutua dilectione consistere, nec quietam, tranquillamque, vt decuerat Christianos, vitam degere. *Paris. sub Ludo. & Lotha. lib. 1. c. 1. in fin.*

C A P. XXII.

Hi, qui palatinis honoribus fulciuntur, siue clerici sint, siue laici, dignum est, vt vinculo caritatis connectantur; ne alterutrius iniuriā, aut dehonorationem contra fas meditentur; ne desides, & dolosi ad inuicem existant; ne forte qui dolosi sunt, incidant in illud psalmistae dicentis: Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum. *Psal. 27.*

a 2 Da

Da illis Domine secundum opera eorum, & secundum nequitiam adinuentionum ipsorum. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 11. cap. 6. in med.*

CAP. XXIII.

Hoc summopere elaborandum est, vt semper inter pastores ecclesiarum, & gregem Christi pax, & concordia, vnanimitasq. seruetur: nisi enim caritatem & concordiam in inuicem habuerint, Deum, sicut oportet, propitium habere non merebuntur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 3. c. 10. Aquisgr. y sub Ludou. par. 4. c. 6.*

CAP. XXIV.

Si fideliter vultis regnare, & vigorem Regium, & seniorale, & super vestros, & super impugnantes potestatem vestram optatis habere, caritatem illam, quam Apostolus docuit, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta cum fratribus vestris studete habere. *Melden. c. 7.* 1. Tim. 1.

CAP. XXV.

Vt tanta inter nos, largiente Domino caritas, & vnitas teneatur, vt quoties aliqui in populis, quibus regendis praeesse dignoscintur, aduersus ecclesiam, & sacerdotalem auctoritatem contemptores, & rebelles existunt, tanta instantia inuicem & litteris, & verbis iuuare studeamus, vt pondere ecclesiastici vigoris retrusi, & pressi ad humilitatem paenitentiae compellantur. *Valent. sub Lothar. cap. 13.*

CAP. XXVI.

Per murmurationes, & detractiones caritatis vinculum, quod praecipue inter pastorem, & gregem Deus requirit, & quod nos singulariter Deo iungit, nimis dolenter soluitur, Et recedente Deo, qui in scissura mentium habitare non potest, grauissima quotidie damna, & mortes animarum fiunt: ita, vt si haec negligantur, non iam pastores, sed interfectores, quod absit, Christi ouium, inueniamur. *Valent. sub Loth. c. 14.*

CAP. XXVII.

Dominicis & festis diebus presbyteri, antequam missas celebrent, interrogent, si aliqui discordantes sint, qui inter se litem implacabilem habeant: & si inuenti fuerint, statim reconcilientur. *Nannet. c. 1. Iuo p. 2. c. 122. decr.*

CAP. XXVIII.

De discordantibus Salomon ait: Homo
Prou. 16. peruersus suscitat lites, & verbosus separat
Ibid. 17. Principes. Item: Semper iurgia quaerit malus: Angelus autem crudelis mittetur contra eum. Angelus crudelis immundus est spiritus, qui a Deo contra peccantes, iurgia quaerentes mittitur, ut eos uel in praesentia affligat, uel etiam post mortem ad interitum
Ibid. 15. aeternum rapiat. Item Salomon: Vir iracundus prouocat rixas, qui autem patiens est, mitigat suscitatas. Item: Qui meditatur di- Ibid. 17.
scordias, diligit rixas: cum talibus certe Deus non est, quoniam attestante Paulo Apostolo: Non est Deus dissensionis, sed pacis: In 1. Cor. 14.
pace autem uocauit nos Deus. Hinc suauis Ibid. c. 7.
doctor ecclesiae Gregorius: Deus in unitate est; illi eius merentur gratiam habere, qui se ab inuicem per sectarum scandala non diuidunt. Et Dominus in euangelio: Si offers Matt. 5.
munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum ante altare, & uade prius reconciliari fratri tuo, &c. iuxta Pauli uocem: Simus cum patientia suppor- Col. 3.
tantes inuicem, & donantes nobismetipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam. Sicut Deus in Christo donauit nobis, ita & nos dimittamus inuicem, si quid detur nobis, vt dimittatur, quod debetur a nobis. Tale quippe pactum cum Deo facimus in oratione dicendo: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Vnde Matt. 6.
summopere cauendum est nobis, qui cum non dimittit ei, qui sibi facit iniuriam, hoc petendo, non pro se facit orationem, sed super inducit maledictionem: & frustra sibi Dominum propitium fieri quaerit, qui placare proximos negligit. *Trosleia. c. 12.*

Ne litigent temere Christiani. Tit. III.

CAP. I.

Ei, qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariauerit mille passus, vade cum illo alia duo. *Christus apud Matth. cap. 5. num. 40. Fabian. epist. 2. post med.*

CAP. II.

Ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue: & qui aufert, quae tua sunt, ne repetas. *Christus apud Luc. cap. 6. num. 19. Fabian. epist. 2. post med.*

CAP. III.

Abstine te a lite, & minues peccata: homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentium immittet inimicitias. &c. *Ecclesiast. cap. 28 num. 10. Pontian. epist. 2. in med. Xist. iij. epist. vni. ad med.*

CAP. IV.

Iam quidem delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? *Paul. 1. Corinth. cap. 6. num. 7. Fabian. epist. 2. post princip. Pius epist. 2. in fin.*

CAP. V.

Seruum Domini non oportere litigare. 2. Tim. 2. Paul.

Paul.2.ad Tim.c.2.num.24. Zepherin.epist.1. Fabian.epist.2. ad med. Iuo par.6.c.320.decr. & lib.4.tit.7.c.9.panor. Tarrac.lib.2.c.6.

CAP. VI.

Boni,& veri Christiani hominis est, rem ipsam omnibus amicitiae, & pacis legibus prius tẽptare, quam in iudicio, vbi frequenter amarissimus animae rancor innascitur, suum ius pertinaciter experiri. *Alex. epist.1. in med.*

CAP. VII.

Scitote vos a persecutione fratrum, & ab omni litigio abstinere debere, dicente Scriptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec cuiquam nocere. Sed omnes persecutores ecclesiae, seruorumq. eius vestris redargutionibus corrigere, testante Apostolo: Argue, obsecra, increpa. Quaecumque ergo contentiones inter christianos ortae fuerint, ad ecclesiam deferantur, & ab ecclesiasticis viris terminentur. *Marcelli.epist.2.in prin.*

2.Timo.2

2.Timo 4

CAP. VIII.

Si quis ab Episcopo suo, vel de ecclesia, vel de proprio iure crediderit aliquid repetendum; si nihil conuicij, aut criminationis obiecerit, eum pro sola contentione a communione ecclesiae non liceat submoueri. *Aurel. cap.4.al.8.*

2.q.7 c. 20.

Ne Episcopi, & alij clerici litigent sine graui caussa. Tit. IV.

CAP. I.

SI legitimi non fuerint accusatores, non fatigetur Episcopus. quia sacerdotes ad sacrificandum vacare debent, non ad litigandum. *Felix ij. in syno. Roma.epist.1.cap.17. Burch. lib.1.cap.169. Iuo par.5.c.279.decr.*

c.1.de ac cus. Greg. ix.& in 1 collect.

CAP. II.

Ne aduocatus litium fias, &c. neque enim iudicem, aut cognitorẽ saecularium negotiorum hodie te ordinare vult Christus, &c. *Petrus Apostolus apud Clemen.epist.1. post prin.*

11.q.1. c. 30 te qui dem.

CAP. III.

Scitote vos a persecutione fratrum, & ab omni litigio abstinere debere, dicente scriptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec * quidquam nocere. *Marcelli.epist.2. in princ. ad Episcopos Orientis.*

2.Tim 2.

*cuiquã

CAP. IV.

Episcopus nec prouocatus pro rebus transitorijs litiget. *Carth.iv.c.19 L.*

14.q.1. c. 2.

CAP. V.

Clerici, qui frequenter litigat, & ad caussandum facilis est, testimonium nemo absq. graui examine recipiat. *Carth.iv.c.58.*

CAP. VI.

Si inter Episcopos de rebus terrenis, aut possessionibus sub repetitione, aut retentionis titulo nascatur contentio: impleto anni spacio pro studio charitatis, quae cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per epistulas fratrum affectuose admoniti, aut inter se, aut in praesentia electorum iudicum negocium sanare festinent. Quod si distulerint, donec ipsa caussatio abrogetur, a caritate fratrum, qui distulerit, habeatur extraneus; quia iniustum est, vt qui cunctis praesunt, inter se quacumque occasione dissentiant. *Aurel. iv. cap.12.*

CAP. VII.

Episcopus ad forum, neque vbi publice negotia iudiciaria exercentur, non pergat suae caussae suffragaturus: nisi forte vt aut pauperibus oppressis succurrat, aut viduis, & orphanis tuitionem conferat; aut de verbo Dei iudices admoneat, vt iuxta Domini praeceptum iusta iudicent iudicia. Hoc & de presbyteris, & diaconibus obseruandum est. *Cabilo.sub Carolo.c.11.*

I.Ioan.7.

CAP. VIII.

Ministri altaris Domini, vel monachi a negotijs saecularibus omnino abstineant; sunt autem haec, &c. Contentiones, & lites, vel rixas amare: in placitis saecularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum: conductores, aut procuratores esse secularium rerum. &c. *Magun.c.14.Magun. sub Raban.cap.13. Capitul. lib.7. cap.172. in additis. & Burch.lib.8.cap.90. Iuo par.7.cap. 108. decr.*

c.1.ne cle ric. vel mona h ep Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. IX.

Interdicit Apostolica auctoritas litigium omni Episcopo: quam & nos auctoritatem benigno amplectentes animo, constituimus vt nullus Episcoporum se litigiosis immisceat contentionibus. *Aquisgr.ij.sub Ludou. par.1.cap.4.*

I.Tim.3. I.Cor 7. Ephes.4.

Ne monachi litigent sine graui caussa. Tit. V.

CAP. I.

EPiscopus ad forum, nec vbi publice negotia iudiciaria exerceutur, non pergat, suae caussae suffragaturus. &c. Hoc & de Abbatibus, & de presbyteris, & diaconibus, & maxime monachis obseruandum est. *Cabilo. sub Carolo cap.11.*

CAP. II.

Monachi ad saecularia placita nullatenus veniant, neque ipse Abbas sine consensu Episcopi sui: & cum necessitas exigit, tunc per iussionem, & consilium Episcopi illuc vadat: nequaquam tamen contentiones, aut lites aliquas ibi mouere praesumat: sed quidquid quaerendum, vel etiam respõdendum sit,

accusator fit *auctor, & iudex, sed quasi deferente fama, vel denunciante clamore, officij sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit obseruandum in subditis; diligentius tamen est obseruandum in Praelatis, qui quasi signum sunt positi *Thren. 3. 6* ad sagittam. Et quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur, non solum arguere, sed etiam increpare; quin etiam interdum suspendere, nonnumqua vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Et ideo sancti Patres prouide statuerunt, vt accusatio Praelatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat aedificium, &c. Verum ita voluerunt prouidere Praelatis, ne criminarentur iniuste; vt tamen cauerent, ne delinquerent insolenter, contra morbum vtrumque inuenientes congruam medicinam: videlicet vt criminalis accusatio, quae ad diminutionem capitis, id est, degraditionem intenditur, nisi legitima * procedat inscriptio, nullatenus admittatur. *praecedat* Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus; ita vt iam clamor ascendat, qui diutius sine scandalo dissimulari nō possit, vel sine periculo tolerari, absq. dubitationis scrupulo ad inquirendum, & puniendum eius excessus, non ex odii fomite, sed caritatis procedatur affectu. quatenus si fuerit grauis excessus, & si non degradetur ab ordine, ab administratione tamen admoueatur omnino. quod est secundum euangelicam sententiam a villicatiune villicum amoueri, qui non potest villicationis suae dignam reddere rationem. Debet igitur esse praesens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam absentauerit, & exponenda sunt illi capitula, de quibus fuerit inquirendum, vt facultatem habeat defendendi se ipsum. Et non solum dicta, sed etiam nomina testinm sunt ei, vt quid, & a quo sit dictum, appareat, publicanda. nec non exceptiones, & replicationes legitimae admittendae; ne per suppressionem nominum, infamandi; per exceptionum vero exclusionem, deponendi falsum audacia praebeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus tanto diligentius debet Praelatus assurgere, quanto damnabilius eorum offensas desereret incorrectas. Contra quos, vt de notoriis excessibus taceatur, etsi tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet, denuntiationem, & inquisitionem ipsorum; vt tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leue compendium ad graue dispēdium veniatur: sicut accusationem legitima praecedere debet inscriptio, sic & denuntiationem caritatiua admonitio, & inquisitionem clamosa insinnatio praeuenire; illo semper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, sententiae quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa regulares personas, non credimus vsquequaque seruandum: quae, cum caussa requirit, facilius, & liberins a suis possunt administrationibus amoueri. *Innoc. iij. in concil. general. Lateranen. cap. 8.*

CAP. II.

Multum derogatio praeualet, quando derogatori creditur: ideo varijs detractionibus, atque accusationibus non decet labefactari Primatem, sed magis patrum regulis roborari. Nec facile, aut indifferenter suscipere accusationes praesumat, dicente Domino. Non *Exod. 23. a* suscipias vocem mendacij, sed prius probare debet suscipionem, & caussam, aut quo animo hoc faciat, & postmodum suscipere; quia veritatis professionem propinquitatis, inimicitiae, timoris, amoris, odij, & cupiditatis intentio impedire, & aduersa fratribus irrogare solet. *Felix. ij. in syn. Rom. cap. 10. Capitul. lib. 6. cap. 287.*

CAP. III.

Iudicantem oportet cuncta rimari, & ordi- *30. q. 5. c. vlt.* nem rerum plena inquisitione discutere, interrogandi, ac proponendi, adiiciendiq. praebita patientia ab eo, vt ibi actio ambarum partium limitata sit pleniter. Nec litigantibus iudex prius sua velit sententia obuiare, nisi quando ipsi iam peractis omnibus nihil habeant in quaestione, quod proponant. Et tamdiu actio ventiletur, quousque rei veritas inueniatur. Frequenter interrogare oportet, ne aliquid praetermissum forte remaneat, quod annecti conueniat. *Eleuth. epist. vn. cap. 2. Iul. epist. 2. cap. 31. Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 24. Capitul. lib. 5. cap. 246. Burch. lib. 16. cap. 30. Iuo par. 6. cap. 316. & 317. decret. & lib. 4. tit. 9. cap. 3. & tit. 11. cap. 12. & 13. pano. Anselm. lib. 3. cap. 53. & cap 58.*

CAP. IV.

Quaerendum est in iudicio, cuius sit con- *2. q. 7. cap. 18.* uersationis, & fidei is, qui accusatur; quoniam hi, qui non sunt rectae conuersationis, ac fidei, & quorum vita est accusabilis, non permittuntur maiores natu accusare; nec quorum fides, vita, & libertas nescitur, neque viles personae in eorum recipiantur accusationem. Rimandae vero sunt enucleatim personae accusatorum, &c. *Callist. epist. 2. cap. 5. Carcb. iv. cap. 96. Burch. lib. 1. cap. 171. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 5. & tit. 8. c. 3. panor. & par. 53. cap. 289. decr. Ansel. lib. 3. cap. 54.*

CAP. V.

Monet Apostolus non amplius nos inuicē *ad Rom. 2* temere iudicare. temere enim iudicat, si quis Episcopum absque sedis Apostolicae auctoritate condemnat. *Damas. epist. 3. ante fin.*

CAP. VI.

Quaesitum est super his, qui post baptismum *23. q. 4. c. 45.* administrauerunt, & aut tormenta sola exercuerunt, aut etiam capitalem protulere sententiam. Nihil de his legimus a maioribus definitum esse. Meminerant enim a Deo potestates has suisse concessas, & propter vindictam *Rom. 13.* noxiorum gladium fuisse permissum, & Dei ministrum esse in huiusmodi datum vindicem. Quomodo ergo reprehenderent factum, quod aucto-

auctore Deo viderent esse concessum. De his ergo ita, vt hactenus seruatū est, sic habemus, ne aut disciplinam auertere, aut contra auctoritatem Domini venire videamur. Ipsis autem in ratione reddenda gesta sua omnia seruabuntur. *Innoc. epist. 3. cap. 3. Raban. cap. 16. de Paenit. Burch. lib. 6. cap. 44. Iuo par. 10. cap. 94. decr. Ansel. lib. 13. cap. 14. Tarrac. lib. 6. cap. 31.*

CAP. VII.

23 q. 4. c. illud. 46. An preces distantibus liberum concedatur, vtique post baptismi regenerationem, a principibus poscere mortem alicuius, vel sanguinem de reatu, quam rem principes numquam sine caussae cognitione concedunt, sed ad iudices commissa ipsa, vel crimina semper remittunt, vt caussa cognita vindicentur. Quae cum quaestiori fuerint delegata, aut absolutio, aut damnatio pro negotij qualitate proferatur: & dum legum auctoritas in improbos exercetur, erit dictator immunis. *Innoc. ibid. cap. 5. Raban. d. cap. 16, Iuo par. 10. cap. 94. decr.*

CAP. VIII.

d. 86. c. 2. Constanter tenenda est iustitia, & benigne praestanda clementia. [Odio habeantur peccata, non homines. Corripiantur tumidi, tolerentur infirmi, & quod in peccatis seuerius castigari necesse est, non saeuientis plectatur animo, sed medentis. At si vehementior tribulatio incubuerit, non ita expauescamus, quasi illi aduersitati proprijs sit viribus resistendum; Ioan. 15. a cum & consilium nostrum, & fortitudo nostra sit Christus, vt sine quo nihil possumus, per ipsum cuncta possumus. *Leo ep. 90. vel 92. ad Rusticum Narbon. in prin. Tarraconen. lib. 4. cap. 46.*

CAP. IX.

d. 14. cap. vit. Sicut quaedam sunt, quae nulla possunt traditione conuelli, ita multa sunt, quae aut pro consideratione aetatum, aut pro necessitudine rerum oporteat temperari: illa semper condicione seruata; vt in his, quae vel dubia fuerint, aut obscura, id nouerimus sequendum, quod nec praeceptis euangelicis contrarium, nec decretis sanctorum Patrum inueniatur aduersum. *Leo epist. 90. vel 92. in prin. Ansel. lib. 2. cap. 76. Iuo in prologo par. 5. cap. 3. Caesaraug. lib. 2. cap. 56. Tarraconen. lib. 1. cap. 114. & lib. 3. cap. 61.*

CAP. X.

Ne odio, vel gratia moueamur, quae in caussarum disceptionibus esse non debet: ita vestrae caritati cognitionem adnexae querimoniae delegamus, vt nihil aduersum venerandos canones, nihil contra sanctae memoriae decessoris mei iudicium valeat, quidquid obreptum nobis esse constiterit. *Hilar. epist. 3. ad Leontium, & alios Episcopos in med.*

CAP. XI.

Iudices, & accusatores tales esse debent, qui omni careant suspicione, & ex radice caritatis suam desiderent promere sententiam. *Felix. 3. in epist. cap. 21.*

CAP. XII.

Hortamur, vt portitor, in quibus fuerit iustitiae ratio manifesta, manum decenter praebere solatij, atque sacerdotali eum compassione debeas adiuuare. Nulla ergo vos res ab aequitatis studio, nulla suspendat potentia personarum: sed innitens praeceptis dominicis, omnia, quae sunt rectitudini aduersa, contemne. In defendendis partibus iustitiae constanter insiste. Odia pro veritate, si qua sunt, sustinere non renuas: vt tanto maiorem in aduentu Redemptoris nostri fructum mercedis inuenias, quanto eius mandata non negligens in fauorem iustitiae, & defensionem impenderis. *Gregor. Columbo Episcop. Numid. lib. 7. reg. epist. 16.*

CAP. XIII.

In primis requirendum est de persona presbyteri dilectissimi fratris, & coepiscopi nostri Ianuarij: & si ita se veritas habet, sicut eiusdem Episcopi petitio continet, in ecclesia, atque in loco suo modis omnibus idem presbyter reuocetur. Si autem dictum fuerit, quia contra ipsum caussa aliqua mota, siue probata est, subtiliter ipso praesente, & pro se rationem reddente, quaerendum est & genus caussae, & modus probationis, vt ex hoc colligere valeas, vtrum adhuc in exilio demorari, an certe in ecclesia sua, & officio suo debeat reuocari, &c. 3. q. 1. c. 9. Si autem aliter, quam antefati Episcopi petitio continet, actum esse forsitan perhibetur, subtiliter quaerendum est, & veritate cognita, cum Dei timore, quod iustitiae ordo suaserit, iudicandum. Quia ergo Stephanus Episcopus * odio sui quaedam ficta & de falsis se capitulis accusatum, neque aliquid ordinabiliter factum, sed iniuste se asserit condemnatum, diligenter quaerendum est primo, si iudicium ordinabiliter est habitum, sed est, si alij accusatores, atque alij testes fuerunt. Deinde caussarum qualitas est examinanda, si digna exilio, vel depositione fuit: si eo praesente, qui accusatus est, sub iureiurando contra eum testimonium dictum est: si scriptis actum est, vel si ipse licentiam respondendi, & defendendi se habuit. Sed & de personis accusantium, ac testificantium subtiliter quaerendum est, cuius conditionis, cuiusue opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra praedictū Episcopū inimicitias habuissent: & vtrū testimoniū ex auditu dixerunt, aut certe se scire specialiter testati sunt; si scriptis iudicatum est, & partibus praesentibus sentētia recitata est. Quod si forte haec sollemniter acta non sunt, nec caussa probata est, quae exilio, vel depositione digna sit; in ecclesiam suam modis omnibus reuocetur, &c. Quod si forte aliqua de obiectis contra memoratum Stephanum Episcopum probata sunt, aliqua vero doceri minime potuerunt; caussa omnino consideratione pensandum est, verum leuiora capitula, an certa grauiora probata sint, vt ex eis qualiter definitionem tuam probare debeas, possis scire.

* in odio suo

re. Greg. lib. 11. epist. 50. Ioanni defensori eunti in Hispaniam. Anseim. lib. 3. cap. 89. Caesar. lib. 5. cap. 54.

CAP. XIV.

Maius periculum est iudicantis, quam eius, qui iudicatur. Vnde vnicuique prouidendum est, ne aliquem iniuste iudicet, aut puniat. *Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 66. Capitul. lib. 7. cap. 372. Ansel. lib. 3. cap. 88.*

CAP. XV.

Iudices locorum, aut actores fiscalium patrimoniorum ex decreto domini nostri Reccaredi regis simul cum sacerdotum concilio Kal. Nouemb. conueniant, vt discant, quam pie iuste, & humaniter cum populis facere debeant, nec iniustis vectigalibus, & immoderatis exactionibus ipsos premant, sed potius per miserationem compatientes a grauaminibus defendant, vt bonos populi tutores facere decet. nec in angarijs, aut in operationibus superfluis, siue priuatum onerent, siue fiscalem grauent. Sunt enim prospectores Episcopi, secundum regis admonitionem, qualiter iudices cũ populis agant, vt ipsos praemonitos corrigant, aut insolentias eorum Principum auribus innotescant. Quod si correptos emendare nequiuerint, & ab ecclesia, & a cõmunione suspendant. A sacerdote vero, & senioribus, deliberetur, quid per prouincias in suo detrimento praestare debeant iudices, si ad concilium non venerint. *Tolet. iij. cap. 18.*

CAP. XVI.

Vt comites, vel iudices primo viduarum, orphanorum, vel ecclesiarum caussas audiant, & definiant in eleemosyna Domini Regis, & postea alias caussas cum iustitia rationabiliter iudicent. *Vern. cap. 23.*

CAP. XVII.

Vt nullus Episcopus, nec Abbas, nec laicus propter iustitiam faciendam sportulas contradictas accipiat, quia vbi dona intercurrunt, iustitia euacuatur *Vern. c. 25.*

CAP. XVIII.

Omnes faciant iustitiam, tam laici, quam ecclesiastici. *Vern. cap. 26.*

CAP. XIX.

Vt comites, iudices; seu reliqua populus obedientes sint Episcopo, & iudicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, nec falsos testes, ne per hoc peruertant iudicia iustorum, &c. *Arelat. sub Carolo cap. 13.*

CAP. XX.

Nullus Christianus pro quolibet placito, vel iudicio a qualibet persona munera exigere, aut accipere debet, quoniam id diuina scriptura multis in locis magna interdicit auctoritate. Munera excaecant oculos sapientium, Exod. 18. subuertunt verba iustorum. *Turon. sub Carolo cap. 35.* Deut. 16.

CAP. XXI.

Comitibus, & iudicibus hoc summopere obseruandum est, vt iuste iudicent, & nequaquam in iudicio munera, seu personas accipiant, dicente Domino: Non accipies personam, nec munera: quia munera excaecant oculos sapientium, & mutant verba iustorum. Sed etiam ministros, quos vicarios & centenarios vocant iustos habere debent, ne forte eorum auaritia, aut rapacitate populus grauetur, & amissis facultatibus in paupertatem redigatur, &c. *Cabil. sub Carolo cap. 21.* Deut. 16.

CAP. XXII.

Episcopi consentientes sint comitibus, & iudicibus ad iustitias faciendas: & nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque periurium, aut praemium lex iuxta in aliquo deprauetur. *Magunt. sub Carolo c. 8. Magunt. sub Raban. cap. 7. Burchar. lib. 15. cap. 3.*

CAP. XXIII.

Omnibus Episcopis Abbatibus, cuncto clero omnino praecipimus Vicedominos, praepositos, aduocatos, siue defensores bonos habere, non malos, non crudeles, non cupidos nõ periurios, non falsitatem amantes, sed Deum timentes, & in omnibus iustitiam diligentes. De iudicibus autem, vel centenarijs, atque tribunis, seu vicarijs dignum esse censemus, vt si mali reperti fuerint, de ministerio suo abijciantur. *Magunt. cap. 50.*

CAP. XXIV.

Episcopi, & iudices iudicia discernant: quia sunt quaedam iudicanda modo, quaedam Dei iudicio reseruanda. Scriptum est enim. Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat 1. Cor. 4. Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & Matt. 7. tunc laus erit vnicuique a Deo. Et illius memores sint. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis. *Remen cap. 19. Burchard. lib. 1. cap. 60. Iuo par. 5. cap. 170. decret.*

CAP. XXV.

Vt praepositi, & vicedomini secundum regulam, vel canones constituantur. *Remen. cap. 24.*

CAP. XXVI.

Nullus homo munera pro placito requirat, aut accipere praesumat. *Rem. cap. 39.*

CAP. XXVII.

In negotiis saecularibus dirimendis oportet Episcopum caussam merito discernere non gratia, neque enim sic debet Episcopus suscipere potentem, vt contristet, contra iustitiam, pauperem; neq. pro paupere auferre iustitiã a potente. Non defendat improbum, nec sancta indigno committenda arbitretur; neque arguat, aut impugnet, cuius crimen non deprehendit. *Isid. lib. 2. cap. 5. de eccles. officijs apud Aquisgr. cap. 9. in fine.*

CAP. XXVIII.

Iustus quoque Episcopus debet esse, & sanctus, vt iustitiam in populis, quibus praeest, exerceat reddens vnicuique quod meretur; nec accipiat personam in iudicio. Inter laici autem, & Episcopi iustitiam, hoc interest, quod lai-

laicus potest apparere iustus in paucis: Episcopus vero in tot exercere iustitiam potest, quot & subditos habet. *Hier. in epist. ad Titum apud Aquisgr.cap.10.in fin.*

CAP. XXIX.

Ad peccatum Regis pertinet, quando iudicibus, ministrisque iniquis ministerium suum implendũ cõmittit: neq. enim ministeriũ suum per alios tantum administrare, & se ab eo debet alienare. Non ergo dicimus, vt solus iurgia, & querimonias populi audiat, & inuestiget, & definiat: quoniam nequaquam ad haec solus sufficere potest, sed magis, vt tales sub se timentes Dum, & auaritiam odientes constituat, per quos Regem Regum non offendat. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib.2.cap.3.in prin.*

CAP. XXX.

Quales debeant esse iudices, qui a Rege constituuntur, constat ex Deuterono. cap. 1. & *16.* & ex Iob cap. 29. & Exod. cap. 18. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib 2.cap.3.post prin. & lib. 3. cap.23. Aquisg.ij.par.4.cap.10.*

CAP. XXXI.

Bonus iudex, sicut nocere ciuibus nescit, ita prodesse omnibus nouit. Alijs enim praestat censuram iustitiae, alios bonitate iudicij siue personarum acceptione suscipit. Non infirmat iustitiam auaritiae flamma, nec studet auferre alteri, quod cupiat sibi. Boni iudices iustitiam, ad solam obtinendam salutem aeternam suscipiunt, nec eam muneribus acceptis distribuunt, vt dum de iusto iudicio temporalia lucra non appetunt, praemio aeterno ditentur. *Isidor. apud Paris. sub Ludou. & Loth. lib.2.cap.3.in med.*

CAP. XXXII.

Obsecramus, vt in eligendis adiutoribus vestris, & Reipublicae ministris, qui vice vestra populum Dei regere, & gubernare, atque iudicare debent, solertissimam prouidentiam habeatis, semper illud attendentes, quod in libro
Exod. 18. *d* Exodi ad Mosem dicitur: Prouide, inquit, de omni populo viros potentes, & timentes Deũ, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, qui iudicant populum omni tempore. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib.3.cap. 23. Aquisgranen. ij. sub Ludou. par.4.cap.16.*

CAP. XXXIII.

Vt iustitia miserorum ad aures pietatis vestrae clamantium, & in omni regno ditioni vestrae subiecto, per ministros a clementia vestra ad hoc institutos, qui Deum timeant, & munera odio habeant, strenue exquiratur, & absque personarum acceptione perficiatur, vsquequaque expedit dominis nostris, eorumque fidelibus, & regno. quia per prophetam
Ose. 12. *b* dicit Spiritus sanctus: Misericordiam, & iudicium custodi, & spera in Deo tuo semper. *Tullen. par. vlt. cap.15.*

CAP. XXXIV.

Cuncti iudices iusta sicut Deo placet, studeant dare iudicia. Nam non dubium est, quod acrius illos condemnabit sententia nostri iudicii, a quibus nõ tenetur aequitas iudicandi: non vicarios, aut quoscumque de latere suo per regionem sibi commissam instituere, vel destinare praesumant, qui, quod absit, malis operibus consentiendo, venalitatem exerceant, aut iniqua quibuscumque spolia inferre praesumant. ***Guntrannus Rex Francorum ad Matisc. ij.***

Haeretici, vel infideles non iudicent. Tit. VIII.

Vide lib. XI. tit. VI. & XXII. quibus adde.

CAP. I.

AVdet aliquis vestrum, habens negotium aduersus alterũ, iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? &c. Ad verecundiam vestram dico, sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare fratrem suum? sed frater cũ fratre iudicio contendit: & hoc apud infideles? *Paul. ep.1. ad Cor. c.6. nu.1. Pius ep.2.*

CAP. II.

Credentes praeterea, receptatores, defensores, & fautores haereticorum excommunicationi decernimus subiacere; firmiter statuentes, vt postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, si satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis; nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur; &c. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec caussae aliquae ad eius audientiam perferantur. *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap.3.* *de haere. c. excommunicamus. 13. ap. Greg. ix. & in 4. col. 2. eo. tit.*

CAP. III.

Haeretici non possunt esse iudices. *Gelas. in tomo de anathemate, cuius initium est. Ne forte.*

CAP. IV.

Catholicus, qui caussam suam siue iustam, siue iniustam ad iudicium alterius fidei iudicis prouocat; excommunicetur. *Carthag. iv. cap.87.* 2. q. 6. c. 32.

Ne alieni iudicent. Tit. IX.

CAP. I.

NVllus Episcopus alterius parochianum praesumat retinere, aut ordinare, absq. eius Episcopi voluntate, vel iudicare. Salua tamen in omnibus Apostolica auctoritate; quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita & diiudicatio: quoniam censemus nullum alterius iudicis, nisi sui sententia teneri. Nam qui eũ ordinare nõ potuit, nec iudicare vllatenus pote- *c. 3. de parochijs ap. Greg. ix. & in 1. collect.*

poterit. Nicaen.cap.26. apud Iulium. Xyst. ij. epist. 2. in med. Magunt. sub Arnul. cap. 14. Hadr. cap. 16. in epist. ad Episcopum Medeomat. Capitul.lib.7.cap.308.Anselm.lib.6. cap. 118.Burchard.lib.2.cap.39.Iuo par.6.cap.140. decret.

CAP. II.

3.q.6.c. 11. Peregrina iudicia generali sanctione prohibemus, quia indignum est, vt ab exteris iudicentur, qui prouinciales, & a se electos debent habere iudices. Nic.cap.53.apud Iul. cap. 16. Higin.epist.1. in fin. Fabi.epist.3. in princ. Xyst.ij.epist. vni. cap.3. Felix cum lxx. Episcopis epist. 2. in med. Hadr. ad Episcop. Mediom.cap.17. Capitul. lib.7.cap.309.& in addit.cap.145.Caesar.lib.5.cap.25.Tarrac.lib.6. cap.150. Burch. lib.1.cap.147.Iuo par.5.cap. 260. & par.6.cap.331. decret. & epistul. 179. ad Galterium Beluacen. Anselm.lib.38.c.73.

CAP. III.

De rescriptis.c.28. ap. Greg. ix. in 4. col.c.5. Nonnulli gratia sedis Apostolicae abutentes, litteras eius ad remotos iudices impetrare nituntur, vt reus fatigatus laboribus, & expensis liti cedere, vel importunitatem actoris redimere compellatur. Cum autem per iudicium iniurijs aditus patere non debeat, quas iuris obseruantia interdicit; statuimus, ne quis vltra duas dietas extra suam dioecesim per litteras Apostolicas ad iudicium trahi possit: nisi de assensu partium fuerint impetratae, vel expressam de hac constitutione fecerint mentionem. Innoc.iij.in concil.Later.cap.37.

CAP. IV.

3.q.6.c. 16. Neminem exhiberi de prouincia ad prouinciam, vel ad comitatum oportet, nisi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum, id est, vt actor semper rei forum sequatur, &c. Felix in synod. lxx. Episcoporum epist.2. in med. Hadr. cap. 5. them. 8. ad Episcopum Mediom. Iuo par.5.cap.248.& par.6.cap.331. decret.& epist.215.ad Hildeber. Cenoman. Episcopum. Capitul.lib.7.cap.143.in additis.

CAP. V.

3.q.6.c. 13. legit. Gen.19.d Peregrina iudicia submouemus. Vnde Dominus mentionem faciens Loth per Mosem loquitur: Ingressus es vt aduena, numquid vt 3.q.6.c. 15. iudices? Vnaquaeque prouincia tam iuxta ecclesiasticos, quam iuxta saeculi leges suos debet iustos, & non iniquos habere iudices, & non externos, nisi Apostolicae sedis huius decreuerit auctoritas: quatenus quicumque caussam habuerit, apud suos iudices iudicetur, & non ad alienos caussa vagandi, stimulante proteruia, suam despiciens patriam transeat. Anacl.epist.1.ante fin. Anselm.lib.3.cap.80.

CAP. VI.

Caussam vestram alieno nolite committere iudicio. Valde enim iniquum est, vt omissis suis, alij quilibet aliorum se caussis immisceant, quoniam nullis in locis spiritualis cura deficit, sed se per omnia, quocumque nomen Dei praedicatur, extendit. Anacl.epist.3. post med.

CAP. VII.

Omnes leges tam diuinae, quam humanae alienum seruum iudicare prohibent.&c. Telesf. epist. 1.in med.

CAP. VIII.

Nemo alterius terminos vsurpet, nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare praesumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec vires vllas habebit, quoniam nullus alterius iudicis, nisi sui sententia tenebitur, &c. Nullus Primas, vel Metropolitanus dioecesani ecclesiam, vel parochiam, aut aliquem de eius parochia praesumat excommunicare, aut iudicare, vel aliquid agere absque eius consilio, vel iudicio. Callist. epist. 2. cap.3.Iuo par.14.cap.74. decret. Anselm.lib.6. cap.120. Capitul.lib.7.cap.37. Caesaraugust. lib.5.cap.18. 9.q.2.c.1.

CAP. IX.

Constat Episcopos locorum singulorum, omnium, qui sub eorum degunt moderamine, curam habere sollicitam, & caussas, vtilitatesque eorum cum Dei timore disponere. Valde ergo iniquum est, vt alij quilibet omissis suis, se illorum caussis admisceant. Sed illi eorum vitam, & iudicium competenti, regularique debeant moderamine disponere, qui eos in sacerdotium ordinant, & a quibus iam ordinati sunt. Quoniam vt lex loquitur, Maledictus omnis est, qui transfert terminos proximi sui: & dixit omnis populus. Amen. Fabian. epist.2.ante med. Deut. 27.

CAP. X.

Pulsatus ante suum iudicem caussam dicat: & ante non suum iudicem, pulsatus, si voluerit, taceat. Fabian.epist.3.cap.3.Xisti ij. epist. sing. Hadr.ad Episcop. Mediom.cap.56. Burch. lib.16.cap.10.Iuo lib.4 tit.12.cap.1.in fin. panor.& par.6. cap. 323.decret.& epist.239. ad Gumbaldum Antisidor. Episcopum Ansel. lib. 16.3.cap.73.Capitul.lib.7.cap.367. 3.q.6.c.3.

CAP. XI.

Nullus sacerdotum caussam suam alieno committat iudicio, nisi ad sedem Apostolicam fuerit appellatum; sed vnusquisque comprouinciales iudices, & notos habeat, nisi aliquam vim temerariae multitudinis illic timuerit, aut infestos, aut suspectos inibi iudices habuerit, pro quibus caussis ad maioris auctoritatis iudices, & ad alias prouincias appellare, & venire concessum est. Cornel. epist. 2.in fine. Iuo lib.4.tit.5.cap.2.panor.

CAP. XII.

Nullus alienigena, aut accusator eorum fiat (Episcoporum, actorum ecclesiae, & defensorum) aut iudex. Vnde & de Loth scriptum est: Ingressus es vt aduena, numquid vt iudices? Steph.epist.2.cap.3.Iuo par.6.cap.327. decret.Ansel.lib.3.cap.18. Gen. 19.

CAP. XIII.

Ne cui liceat sine praeiudicio Romanae ecclesiae, relictis ijs sacerdotibus, qui in eadem pro-

prouincia Dei ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias, vel aliarum prouinciarum Episcoporum iudicium experiri, vel pati. *Marcel. epist. 1. ante med.*

CAP. XIV.

Ab Apostolis, eorumque successoribus nouimus constitutum, criminationes aduersus doctores non debere suscipi, nec peregrina iudicia fieri, nec quemquam alterius iudicis, quam sui, sententia debere constringi. *Euseb. epist. 3. in princ. Burch. lib. 1. cap. 165. Iuo par. 5. cap. 275. decret. vide Valentiniani, & aliorum const. 5. siue 10. lib. 9. Cod. Theodos. tit. 1. Capitul. lib. 7. cap. 309. & in additis c. 143.*

CAP. XV.

11.q.1.c.36. Si quae caussae, vel contentiones inter clericos, vel inter laicos superioris, vel inferioris gradus fuerint exortae: secundum synodum Nicaenam, congregatis omnibus eiusdem prouinciae Episcopis iudicium terminetur: Nec
3.q.6.c.14. Non licet. alicui liceat, sine praeiudicio tamen Romanae ecclesiae, cui in omnibus caussis debet reuerentia custodiri, relictis his sacerdotibus, qui in eadem prouincia Dei ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias. Quod si quis forte praesumpserit, & ab officio cleri submotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Innoc. ad Victor. epist. 2. cap. 3. Anselm. lib. 2. cap. 53. & lib. 3. cap. 75. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 109. Caesaraugust. lib. 5. cap. 10. Tarrac. lib. 1. c. 148. & lib. 2. cap. 20.*

CAP. XVI.

&71.c.2. De aliena ecclesia clericum ordinare, aut iudicare nullus vsurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus concedere voluerit. *Innoc. epist. 2. cap. 7. Iuo lib. 3. tit. 5. cap. 23. panor.*

CAP. XVII.

6.q.3.c.2. scitote. Non oportet, vt degradetur, vel dehonoretur vnaquaeque prouincia, sed apud semetipsam habeat iudices, sacerdotes, & Episcopos, singulos videlicet iuxta ordines suos. Et quicumque caussam habuerit, a suis iudicibus iudicetur, & non ab alienis: id est, a suae iustis iudicibus prouinciae, & non ab externis, nisi a iudicatis fuerit appellatum. *Pelag. ij. epist. 1. ante fin. Iuo lib. 4. tit. 3. cap. 2. panor. Ansel. lib. cap. 107. Tarrac. lib. 2. cap 216.*

CAP. XVIII.

11.q.1.c.39. Peruenit ad nos, quod si quis contra clericos quoslibet caussam habeat, despectis eorum Episcopis eosdem clericos in tuo facis iudicio exhiberi. Quod si ita est, quia valde constat esse incongruum; hac tibi auctoritate praecipimus, vt denuo hoc facere non praesumas: sed si quis contra quemlibet clericum caussam habuerit, Episcopum ipsius adeat; vt aut ipse cognoscat, aut certe ab eo iudices deputentur: aut si forte ad arbitros eundum est, partes ad eligendum iudicem ab ipso executio deputata compellat. Si quis vero clericus, vel laicus contra Episcopum caussam habuerit; tunc te interponere debes, vt inter eos, aut ipse cognoscas, aut certe te admonente sibi iudices eligant. Nam si sua vnicuique Episcopo iurisdictio non seruatur, quid aliud agitur, nisi vt per nos, per quos ecclesiasticus custodiri debet ordo, confundatur? *Greg. lib. 9. epist. 32. Romano defensori Siciliae.*

CAP. XIX.

In lege scriptum est: Per alienam messem transiens falcem mittere non debet, sed manu spicas conterere, & manducare. Falcem ergo iudicij mittere non potes in eam segetem, quae alteri videtur esse commissa: sed per affectum boni operis, frumenta Dominica vitiorum suorum paleis expolia, & in ecclesiae corpus monendo, & persuadendo, quasi mandendo conuerte. *Greg. ad August. Anglorum Episcopum resp. 9.* 6.q.3.c.1. Deut. 23.

CAP. XX.

Si quis Episcopus iudicauerit, vel ordinauerit alterius parochianum sine consensu, & voluntate sui Episcopi, oportet non sine increpatione in communi concilio admitti, ita vt ecclesiasticum vltra non soluat canonem. *Hadrian. ad Episcopum Mediom. cap. 28. Magunt. sub Arnul. cap. 13.*

CAP. XXI.

Clericus, siue laicus, si crimine, aut lite pulsatus fuerit, non alibi, quam in foro suo audiatur. *Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 33. Capitul. lib. 7. cap. 332. Anselm. lib. 3. cap. 88.* 11.q.1.c.49.

CAP. XXII.

Si in aliqua prouincia aliquis Episcopus contendat cum fratre Episcopo, neminem aliũ vocent Episcopum ex alia prouincia. *Sard. cap. 3. G. 4. L.*

CAP. XXIII.

Episcopum non debere in alienam irruere ciuitatem, quae illi probatur non esse subiecta, neque in regionem, quae ad eius curam minime dinoscitur pertinere, ad aliquid ordinandum: neque presbyteros, neque diaconos ad alios Episcopos pertinentes, nisi forte cum consilio, & voluntate propria regionis Episcopi. Quod si quispiam horum aliquid audere voluerit, irrita quidem erit huiusmodi ordinatio: & is, qui male vsurpauerit, a synodo arguatur. * Nam si ordinare non potuerit, nullatenus alterius parochianum iudicare praesumat. * *Antis. cap. 22.* 9.q.2.c.7

CAP. XXIV.

Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur, si iudicium Episcopale ab Imperatore petat, non impediatur. *Carth. cap. 107. G. Mil. 19. L. Afr. cap. 71. L.*

Ne

Ne laici de clericis iudicent. Tit. X.

CAP. I.

causam 11.q.1 c. 47. de for. comp in 1. coll. & ap. Greg. ix. cap. 1.

SI clericus aduersus clericum * negotium habeat, relicto Episcopo, non eat ad saecularis iudicia, sed prius rem declaret apud suum Episcopum, vel ex eius Episcopi voluntate apud eos, quos vtraque pars elegerit, vt iudicent. Si quis contrarium fecerit, subiaceat poenis canonicis. *Chalced. cap. 9. Aquisgran. cap. 86. vide Carthag. cap. 15. G. Burch. lib. 2. cap. 183. Iuo par. 6. cap 228. & 360. decr. Ansel. lib 5. cap. 83. Capitul. lib. 1. cap. 28. Tarracon. lib. 1. cap. 148.*

CAP. II.

De foro comp c 6. in 1. coll.

Quia laici quidam ecclesiasticas personas, & ipsos etiam Episcopos suo iudicio stare compellunt, eos, qui de cetero id praesumpserint, a communione fidelium decernimus segregandos. *Alexan. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 14. ad fin.*

CAP. III.

de immunit eccl c. 4 non minus Greg. ix & in 1. coll.

Laici iurisdictionem, & auctoritatem Episcoporum, & aliorum praelatorum ita euacuant, vt nihil potestatis eis in suis videatur hominibus remansisse, &c. Quocirca sub anathematis districtione seuerius prohibemus, ne de cetero talia praesumant attemptare, &c. *Alex. iij. in conc. Later. c. 19.*

CAP. IV.

De arbit. c. 8 Greg. ix c. 1. 10. tit. in 4. collect.

Prohibemus, ne super rebus spiritualibus compromittatur in laicum; quia non decet, vt laicus in talibus arbitretur. *Innoc. iij. in conc. Later. cap. 40.*

CAP. V.

Siluester Episcopus dixit, nulli omnino clerico licere caussam quamlibet in publico examinare, nec vllum clericum ante iudicem laicum stare. *Siluester in conc. Rom. cclxxv. Episcoporum. c. 4.*

CAP. VI.

11.q.1.c. 33.

Nemo clericus, vel * subdiaconus, aut diaconus, aut presbyter, aut * Episcopus propter caussam suam quamlibet intret in curiam: quoniam omnis curia a cruore dicitur, & immolatio simulacrorum est. Quod [si quis clericus in curiam introierit, anathema suscipiat, numquam rediens ad matrem ecclesiam. *Siluester in synod. Roman. cclxxxij. Episcoporum cap. 16. & in epilogo Longobar. lib. 2. tit. 51. cap. 12. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 1. panor.*

11.q.1.c. 80.

CAP. VII.

De presbyteris, diaconibus, seu clericis, qui inter se caussam habuerint, nullo modo praesumant publicis actionibus interpellationem facere, nisi suo Episcopo: & si forsitan Episcopus contra eum habuerit, ad vicinum Episcopum confugium faciat iuxta canonum statuta, &c. *Syn. Rom. sub Zachar. c. 12.*

CAP. VIII.

Cuiuslibet ordinis clericos laici non iudicent, nec de ecclesijs eijciant. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxij. Episcoporum. cap. 10.*

CAP. IX.

Nullus laicus praesumat inuadere clericũ, vel iudicare res eius, & ecclesiae, nisi Episcopus, & qui sub eo est. *Greg. vij. in syn. Rom. ann. incer. c. 5.*

CAP. X.

c. 2. de iudic apud Greg. ix. & in 1. coll.

Decernimus, vt laici ecclesiastica terminare negotia non praesumant, & Episcopi etiam Abbates, Archidiaconi, & alij ecclesiarum praelati de negotijs ecclesiasticis, vel de alijs, quae spiritualia esse noscuntur, aliquorum laicorum iudicio non disponant, nec propter eorum prohibitionem ecclesiasticam dimittant iustitiam exercere. *Eugen. ij. in conc. Remen. cap. 4.*

CAP. XI.

11.q.1 c. 33.

Si qui ex fratribus negotia habent inter se, apud cognitores saeculi non iudicentur, sed apud presbyteros ecclesiae, quidquid illud est, dirimatur, & omnimodo obediant statutis eorum. *Clemens epist. 1. post princip. Iuo par. 6. cap. 345. decr. Ansel. lib. 6. cap. 158. Caesar. lib. 4. c. 78. & 92. & lib. 5. c. 14.*

CAP. XII.

11 q. 1. c. 15.

Relatum est, quod quidam aemuli Christi, eiusq. sanctae ecclesiae insidiatores, sacerdotes Dei ad iudices publicos accusare praesumant: cum magis Apostolus christianorum caussas ad ecclesias deferri, & ibidem terminari praecipiat. &c. *Alex. epist. 1. in prin. Capitul. lib. 7. cap. 155. Ansel. lib. 2. c. 35.*

1. Cor. 6.

CAP. XIII.

Sacerdotes, si peccauerint, a reliquis arguantur sacerdotibus: sed & a summis Pontificibus constringantur; non a saecularibus aut malae vitae hominibus arguantur, vel arceantur. *Pontian. epist. 1. in med.*

CAP. XIV.

11. q. 1. c. 3.

Clericum cuiuslibet ordinis absque Pontificis sui permissu nullus praesumat ad saeculare iudicium attrahere. *Marcellin. epist. 2. in princip. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 2. panor. Anselm. lib. 3. cap. 24. Capitul. lib. 7. cap. 145. Caesar. lib. 5. cap. 34.*

CAP. XV.

Maximum Episcopum furore suo, & insana temeritate ad saecularium quoque iudicum tribunalia subditum quaestioni, quod in vili quoque persona turpissimum est, obijciunt peruenisse. *Bonifac. epist. 2. in med.*

CAP. XVI.

Censemus, vt quicumq. praetermisso sacerdote ecclesiae suae ad disceptationem venerit saecularium, sacris liminibus expulsus a celesti arceatur altario, &c. Qui sub obser-

uatione clericali caelesti probatur seruire officio, ex clero abijciendum se norit, si praetermisso sacerdotum iudicio saecularem adierit potestatem. &c. Sane si clericus laicum pulset, prius se audiri ab Episcopis poscat, tum si petitioni suae laicū viderit obuiare, ex permissu Episcopi sui in saeculi moderatores disceptatione confligat. *Leo epist. 94. ad Episcopos Thraciae. in fin.*

CAP. XVII.

11.q.1.c. 40. Fratris, & coepiscopi nostri Felicis, & Ciriaci Abbatis relatione cognouimus, quod in insula Sardinia sacerdotes a laicis iudicibus opprimantur; & fraternitatem tuam ministri sui despiciant: dumq. solum simplicitati a vobis studetur, quantum videmus, disciplina negligitur. Vnde hortor, vt omni excusatione postposita, ecclesiam, quam suscepisti, auctore Deo regas, disciplinam clericos tenere cogas. &c. *Gregor. Ianuar. Episcop. Caralit. lib. 3. regist. epist. 26.*

CAP. XVIII.

d.96.c.5. Denique hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis praeesse permissum est, quomodo de his, per quos diuina ministrantur, iudicare praesumant, penitus ignoramus. *Nicol. ad Michael. Imp. ante fin. Ansel. lib. 1. cap. 75.*

CAP. XIX.

De presbyteris, qualescumque sint, vobis, qui laici estis, nec iudicandum est, nec de vita ipsorum quippiam inuestigandum: sed Episcoporum iudicio, quidquid est, per omnia reseruandum. *Nicol. ad consult. Bulgar. cap. 70.*

CAP. XX.

Vobis non licet clericos iudicare; cum vos magis ab ipsis conueniat iudicari. *Nicol. ad consulta Bulgar. c. 83. in fine.*

CAP. XXI.

11.q.1.c. placuit. cap. 44. & 45. de diuersis. Vide c. si diligenter. 12. de for. comp. Gregor. ix. & c. 4. eo ti. in 3. col. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, clericus de re criminali, vel ciuili in ecclesia contendat, omisso iudicio ecclesiastico publicis iudicijs velit se purgare; licet pro eo sententia feratur, suum locum amittat, si caussa criminalis est: si ciuilis, amittat quod euicit, si proprium locum habere voluerit. Cui enim ad eligendos iudices vndique patet auctoritas, ipso se indignum fraterno consortio iudicat, qui de vniuersa ecclesia male sentiendo, de iudicio saeculari poscit auxilium. cum priuatorum (*Christianorum*) caussam Apostolus etiam ad ecclesiam deferri, & 1. Cor. 6. ibi determinari praecipiat. *Carthag. cap. 15. G. Carthag. iij. cap. 9. L. Vernen. cap. 18. vide Chalced. c. 9. Capitul. lib. 7. c. 145. & 155. vide Carthag. lib. 1. cap. 38. Corpus canonum cap. 15. Iuo par. 6. cap. 362. decr. Caesar. lib. 5. cap. 56.*

CAP. XXII.

11.q.1.c. placuit. 10. Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur. *Carthag. cap. 107. G. Mileuit. 19. Afric. 71. L.*

CAP. XXIII.

Si clericus relicto officio suo propter districtionem ad saecularem iudicem fortasse confugerit, is, ad quem recurrerit, solatium ei defensionis impenderit, cum eodem de ecclesiae communione pellatur. *Agathen. c. 8. Capitul. lib. 6. c. 143. & lib. 7. cap. 190. ex add.*

CAP. XXIV.

Clericus non audeat criminale negocium in iudicio saeculari proponere. *Agath. c. 32. Worm. c. 61. Capitul. lib. 6. c. 155. Iuo par. 6. c. 367. decr.* 11.q.1.c. 48. & 11. clericum.

CAP. XXV.

Clericis non liceat, inconsultis sacerdotibus suis, saecularia iudicia expetere. *Andegau. cap. 2.*

CAP. XXVI.

Clerico, nisi ex permissu Episcopi sui, *seruorum suorum saecularia iudicia adire non liceat. *Veneti. cap. 9.* * vicariorum f.

CAP. XXVII.

Clerici sine ordinatione Episcopi sui adire, vel interpellare publicum iudicium non praesumant. *Epau. cap. 11.*

CAP. XXVIII.

Clericus cuiuslibet gradus, sine Pontificis sui permissu, nullum ad saeculare iudicium praesumat attrahere. Neque laico, inconsulto sacerdote, clericum in saeculare iudicium liceat exhibere. *Aurel. iij. cap. 31. vide Marcellin. epist. 2.* Vid. 11. q. 1. c. 4.

CAP. XXIX.

Si quis iudicum clericos de quolibet corpore venientes, atque de altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula ecclesiae tenentur inscripta, publicis actionibus applicare praesumpserit; si a sacerdote admonitus emendare noluerit, agnoscat se pacem ecclesiae non habere. *Aurel. iv. cap. 13.*

CAP. XXX.

Nullus saecularium personarum, praetermisso Pontifice, seu praeposito ecclesiae, quemquam clericorum pro sua potestate constringere, & discutere audeat, vel damnare. sed & clericus, si pro caussae appetitione cuiuscumque fuerit ab ecclesiastico ordinatore commonitus, se ad audientiam spondeat affuturum, & respondere nulla calliditate dissimulet, sed quaecumque caussatio quotiens inter clericum, & saecularem vertitur, absque presbytero, aut Archidiacono, vel si quis esse praepositus ecclesiae dignoscitur, iudex publicus audire negotium non praesumat. Sane si caussam habentibus placuerit ire ad iudicium, forte ex voluntate communi, permittente praeposito ecclesiae, clerico licentia tribuatur. *Aurel. iv. c. 20.*

CAP. XXXI.

Clerici conclericos suos, relicto Pontifice suo, 11.q.1.c. 41. Indecens.

suo, ad iudicia publica non pertrahant. Si quis hoc praesumpserit facere, caussam perdat, & a communione efficiatur extraneus. *Tolet.iij.cap.13. Innocen.iy.in epist.ad Pisan. Archiep.*

CAP. XXXII.

Nullus clericus de qualibet caussa extra discussionem Episcopi sui a saeculari iudice iniuriam patiatur. Quod si quicumque iudex cuiuscumque clericum absque caussa criminali, id est, homicidio, furto, aut maleficio, hoc facere forsasse praesumpserit: quamdiu Episcopo loci illius visum fuerit, ab ecclesiae liminibus arceatur. *Matiscon.cap.7.*

CAP. XXXIII.

11.q.1.c. 6.de foro compe.c.2. in 1.coll. Nullus clericus ad iudicem secularem quemcumque alium fratrem de clericis accusare, aut ad caussam dicendam trahere quocumque loco praesumat. Sed omne negocium clericorum, aut in Episcopi sui, aut in presbyteri, aut archidiaconi praesentia finiatur. Quod si quicumque clericus hoc implere distulerit, si iunior fuerit, vno minus de quadraginta ictus accipiat, si certe honoratior, triginta dierum inclusione mulctetur. *Matisc.cap.8. Burch.lib.16.c.21. Capitul.lib. 6. c.154. & lib.7.cap.139.*

CAP. XXXIV.

Non licet presbytero, aut diacono, vel cuiquam clericorum de qualibet caussa conclericum suum ad iudicem saecularem trahere. *Antisiod. c.35.*

CAP. XXXV.

Iudices publici contra veteranam consuetudinem per omnes parochias, vel monasteria, quas* Moses Episcopus circuire consueuit,] ipsi illicita praesumptione videntur discurrere, & clericos, vel Abbates, vt coram eis compareant, innitos atque districtos ante se faciunt exhiberi. Quod omnimodis religioni non conuenit, nec canonum permittit auctoritas. Vnde omnes vnanimiter censuimus sententiantes, vt deinceps ista debeant emendare: & si praesumptione, vel potestate, qua pollent, excepta inuitatione Abbatis, aut Archipresbyteri, in ipsa monasteria, vel parochias aliquid forsasse praesumpserint: a communione omnium sacerdotum eos conuenit sequestrari. *Cabilon.cap.11.*

* mos est Episcopis circuire.

CAP. XXXVI.

Vt nullus clericus ad iudicia laicorum publica conueniat sine iussione Episcopi sui, vel Abbatis, iuxta canonis Carthaginen. cap. 8. (*vide supra*) cui enim ad eligendos iudices vndique ecclesiae patet auctoritas, se indignum fraterno consortio iudicat, quod de vniuersa ecclesia male sentiendo, de iudicio saeculari poscit auxilium; cum priuatorum christianorum caussas Apostolus ad ecclesiam deferri, atque ibidem determinari praecipiat, & maxime in talibus caussis inquietudinem domino Regi faciat. *Conc. apud Palat. Vernis. cap.18. Vide Carth. cap.15.G. Carth. iij.cap 9. L.*

CAP. XXXVII.

De Constantino Imperatore, qui noluit controuersias Episcoporum diiudicare. *Paris.sub Ludo.& Loth. lib.1.c.19.*

CAP. XXXVIII.

Clerici & monachi, qui inter se negotium aliquod habuerint, a suo Episcopo iudicentur, & non a saecularibus: fas enim non est, vt diuini muneris ministri, temporalium potestatum subdantur arbitrio. *Trosleia.c.3. ex Capitul.lib.1.c.28.*

CAP. XXXIX.

Auditu lugubre, dictu nefas, actu dignognoscitur horribile, quando contra omnem patrum, & totius christianae religionis & auctoritatem, & consuetudinem, in monasterijs regularibus laici in medio sacerdotum, & ceterorum religiosorum vt domini, ac magistri residentes, velut Abbates de illorum vita, & conuersatione, ac regula sibi paenitus ignota peruerso ordine iudicant. *Trosl. cap. 3.*

CAP. XL.

Quicumque iudex saecularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, atque de iunioribus absque audientia Episcopi, vel Archidiaconi, vel Archipresbyteri, iniuriam inferre praesumpserit: anathema ab omnium christianorum consortio habeatur. *Troslejan. cap. 5. ex Capitular. Caroli Imperat.*

CAP. XLI.

Nullus iudex neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut iuniorem ecclesiae sine conscientia Pontificis per se distringat, aut condemnare praesumat. Quod si fecerit, ab ecclesia, cui iniuriam fecit, tamdiu sit sequestratus, donec reatum suum cognoscat, & emendet. *Trosleian. cap.6.ex Capitular. lib.6. cap.154. & lib. 7. cap. 139. & in addit. cap. 210. Burcha. lib.16.cap.22.* 11.q.1.c. 2. de foro comp c. 1. Greg. ix. in 1. coll. c.3. eo.tit.

CAP. XLII.

Siluester constituit, vt nullus clericus propter quamlibet caussam in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum caussam diceret, nisi in ecclesia. *Damas. in Siluestri.*

CAP. XLIII.

Iulius constitutum fecit, vt nullus clericus caussam quamlibet in publico ageret, nisi in ecclesia. *Damas. in Iulij.*

De iudicio Episcopi. Tit. XI.

Vide lib. iv. tit. lx.

Episcopus iudicet cum clericis. Tit. XII.

Vide lib. iv. tit. lx. quibus adde.

CAP. I.

11. q. 1. c. 33.

SI qui ex fratribus negotia habent inter se, apud cognitores seculi non iudicentur, sed apud presbyteros ecclesiae, quicquid illud est, derimatur; & * omnimodo obediant statutis eorum. *Clem. epist. 1. post princ. Iuo par. 6. c. 345. decr. Ansel. lib. 6. c. 158. & 198. Caesar. lib. 4. c. 78. & 92. & lib. 5. c. 14.*

* omnino

CAP. II.

dist. 86. c. 23 & 15. q. 7. c. 2.

Si quid de quocumque clero ad aures tuas peruenerit, quod te iuste possit offendere; facile non credas; nec ad vindictam te res accendat incognita: sed praesentibus senioribus ecclesiae tuae diligenter est veritas persuadenda: & tunc si qualitas rei poposcerit, canonica districtio culpam feriat delinquentis. *Greg. lib. 11. epist. 49. Ioanni Episcopo Panormitano.*

CAP. III.

d. 21. c. 8. submittitur.

Acephalum liquet esse concilium, vbi de tanta persona (*loquutur de Ignatio Patriarcha*) agitur, & maiorum non exspectatur sententia; cum nec in caussa clericorum inferioris gradus, solius Episcopi sui iudicium tantummodo * praestolandum sit. *Nicol. in epist. ad Mich. Imp. post med.*

* postulandum

De iudicio Archiepiscopi. Tit. XIII.

Vide lib. iij. tit. xi. & xv.

De iudicio Patriarchae, vel Primatis. Tit. XIV.

Vide lib. ij. tit. xv. xvi. xvij. & xviij.

De iudicio synodi. Tit. XV.

Vide lib. v. tit. xxxvi. xxxvij. xxxviij. xxxix.

De iudicio Pontificis Maximi. Tit. XVI.

Vide lib. i. tit. xiij. xiv. xv.

De iudicibus inferioribus. Tit. XVII.

CAP. I.

SI criminosus fuerit aliquis presbyter, in praesentia Episcopi, vel Archidiaconi diiudicetur. Et si probata fuerit eius culpa; per Episcopum, vel suos expellatur, & alius per Episcopum intromittatur. *Gregor. vij. in conc. Rom. ann. incer. c. 4.*

CAP. II.

Omne negotium clericorum aut in Episcopi sui, aut in presbyteri, aut in Archidiaconi praesentia finiatur. *Matiscon. 1. cap. 8. Burch. lib. 16. cap. 21.*

11. q. 1. c. 6. nullus. c. 2. de foro compet. in 1. coll.

CAP. III.

Quicumque iudex, aut saecularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, aut de iunioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre praesumpserit: anno ab omni christianorum consortio habeatur extraneus. *Antisiod. cap. 43.*

CAP. IV.

Dist. 94. c. vlt.

Dictum est, quod in plerisq. locis Archidiaconi super presbyteros parochianos quandam exerceant dominationem, & ab eis census exigant. &c. contenti sint regularibus disciplinis, & teneant propriam mensuram; & quod eis ab Episcopis iniungitur, hoc per parochias suas exercere studeant, nihil per cupiditatem, & auaritiam praesumentes. *Cabilon. sub Carolo c. 15. Iuo par. 5. c. 134. decr.*

Ne minor iudicet de maiore. Tit. XVIII.

CAP. I.

SI haec Photius non legit, saltem Ioannem Antiochenum Episcopum in Ephesina synodo recolere valuisset, idcirco damnatum, quia Cyrillum anterioris, id est, Alexandrinae sedis Antistitem damnare non metuit. Vnde praefata vniuersalis synodus ad Caelestinum summae sedis nostrae Pontificem scribens, inter cetera dicit: Indignetur ergo tua religiositas competenter pro his, quae facta sunt; si enim data fuerit volentibus licentia, maiores iniurijs sedes * afferre, & contra eos, in quibus non habent potestatem contra leges, & contra canones proferre sententias; ibunt ad vltimam confusionem ecclesiae res. *Syn. Rom. sub Hadr. ij. allocut. 3. apud syno. viij. gener. act. 9.*

* afficere

CAP. II.

Sancta tertia synodus generalis Antiochenū dam-

damnauit Ioannem; quoniam aduersus sedis potioris, id est, Alexandrinae, prima non consentiente, ausus est proferre sententiam. Quarta deinde magna & vniuersalis synodus, adeo hanc temeritatem execrata est, vt Dioscorum Alexandrinum sine restitutione damnauerit; praesumpserat enim & ipse contra primae sedis priuilegium, contra regulas agens, cum esset posterior, se anteriori praeferre. *Syn. Rom. sub Hadr. y. apud syn. vij gener. act. 7.*

CAP. III.

Maiores a minoribus nec accusari, nec iudicari vllatenus posse dicebat Petrus Apostolus, quoniam non solum hoc diuinas, sed & leges saeculi inhibere dicebat. *Clem. epist. 1. post med.*

CAP. IV.

Maior a minori, nec argui, nec indicari potest. *Clem epist. 1. in fin.*

CAP. V.

Maior non potest a minore iudicari; nec, Episcopi Pontifici, a quo consecrari probantur, praeiudicium inferre vllū possunt. Quod si praesumptum fuisse cognoscitur, viribus carere non dubium est: nec posse inter ecclesiastica vllo modo statuta censeri. *Marcelli. ep. 2. post prin.*

CAP. VI.

2. q. 7. c. 4. in sancta. Sicut maior non potest a minore iudicari, ita nec colligari. *Iul. epist. 2. c. 36.*

CAP. VII.

Quo more, quo ritu Alexandrinus Petrus praetenditur absolutus, cum nec a Pontificibus legitime, & ecclesiasticis legibus fuerit expeditus? &c. Praecipue cum de secundae sedis ageretur Antistite, nec ab inferiore qualibet,
d. 21. c. 4. sed a prima sede iure possit absolui. [Inferior quippe potiorem absoluere non potest: sola ergo potior inferiorem conuenienter absoluit. *Gelas. in tomo de anathemate, in fin. Nicol. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. VIII.

Miramur, quia quantum nobis praesentium portitorum suggestio patefecit, passi estis subripi vobis & Subaudum fratrem, & coepiscopum nostrum Arelatensis ciuitatis Antistitem, cuius ecclesia in regionibus Gallicanis Primatis priuilegio, & sedis Apostolicae vicibus decoratur, ad petitionem Episcopi ab ipso ordinati, in iudicium sequentis ciuitatis Episcopi, quod nulla ecclesiastica lege, vel ratione conceditur, iudicandū iuberetis occurrere: vt ipso, de conculcato loci sui praeiudicio conquerente, illum, qui vsurpauit, necesse sit de illicita praesumptione culpari. Pro quibus christianitatis vestrae confidentia freti, paterno studio postulamus, vt si quid tale factum est, congrua satisfactione celeriter amputetur, nec vllū sui exemplum in perturbatione ecclesiarum, quas vobis Deus credidit, relinquere concedatur: & huiusmodi caussis sollicitā vos in reliquo decet exhibere cautelam, ne quid contra ecclesiasticas regulas potentibus cōcedatis. *Pelag. ad Regem quemdam Francorum apud Nicol. in epist. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. IX.

Suauissimus pater, & Papa noster Gregorius clero Mediolanensis ecclesiae pro eligendo sibi Episcopo litteris suis praecipiens ait: Pensantes ergo, quae cunctis expediunt, & quam vobis gratia diuina praetulerit, integerrimā semper in omnibus obedientiam praebete. Iudicari namque a vobis vltra non debet, semel praelatus: sed tanto nūc subtiliter iudicandus est, quanto postmodum iudicandus non est. Cōsecrato autem vobis, Deo auctore, pastori tota vos mente committite. *Nicol. epist. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. X.

Satis enidenter ostensum est, non posse legitime subiectos de Praelati sui vita iudicare: nec praeter haeresim, cuiuscumque sit meriti, temere reprehendere. Sed si adhuc placet aliquid de hoc nosse, quod delectet; antiqui patris, & venerabilis Doctoris Areopagitae Dionysii ad Demophilum verba vobis recitare, praecipite; qui etiam in caussa pietatis delinquētem sacerdotem nefas sancit a minoribus, vel ab inferioribus iudicari, ne fiat in ecclesia Dei aliquid inordinatum, & status eius in aliquo confundantur. *Nicol. ad Michael Imper. ante med.*

CAP. XI.

Cum quidam tempore quodam contra Xystum Papam tentassent quaedam non boni rumoris obijcere, & in concilio, cui Valentinianus Augustus intererat, dictum fuisset; non licere aduersus Pōtificem dare sententiam; surrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio praefati Pontificis tribuit iudicare iudicium suum. Etenim nullus Pontificum minorum, vel inferiorum vrbiū subactus iudicijs inuenitur. Vnde Ioannes Antiochenus, tertiae videlicet sedis Episcopus, inter cetera legitur in Ephesina synodo vsque ad correctionem damnatus, qui Cyrillum Alexandrinum, secundae scilicet sedis Episcopū irregulariter damnationi praesumpsit addicere; eadem venerabili synodo ad Caelestinum summae sedis Praesulem, taliter in scriptis postulante, ac dicente: Indignetur ergo tuā religiositas competēter pro his, quae facta sunt: si enim data fuerit volentibus licentia, & maiores iniurijs sedes afficere, & cōtra eas, in quibus non habent potestatem, contra leges, sic & canones proferre sententias, ibunt ad vltimam confusionem ecclesiae res, &c. [Denique si in epistula legimus ad Hebraeos, quod minor a maiore benedicatur; restat profecto, vt exigente ratione, etiam maledicatur. Siquidem haec vtique praenoscentes periculosa tempora illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in ecclesijs consuetudinem tradiderunt: hodieq. in ecclesia Romana, quae magistra est omniū ecclesiarum, impraetermisse seruatur, ita vt nullus sacerdos, maiore suo non annuente cōsacerdote, cuilibet rei benedicere

(Margin notes: *Dist. 25. c. 7. in fin.*; *21. d. c. 6.*; *Hebr. c. 7*)

nitatur. Sed & anterior stans ad pronūtiandam aliquam lectionem, benedictionem quidem postulat, sed ei quilibet inferior non audet penitus benedicere, &c. Per hoc innuitur, quantae censurae freno inferiores quique a suis iudicandis praepositis coërcendi sunt, si his nec etiam benedicendi ius vllum penitus obtineant. *Nicol. ad Mich. Imper. prope med. Ansel. lib. 7. c. 142. al. 144. Iuo par. 5. decr. c. 17. & par. 6. c. 355.*

CAP. XII.

Dist. 21. c. inferior. Isai. 10. Hinc liquido peruidetur, quia quem non potest absoluere, non potest iudicio inferior potiorem ligare, &c. Numquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum, qui trahit eam? His ita ex diuina Scriptura, & probabilium Patrum doctrina commemoratis, sole clarius exhibuimus, non posse quemquam, qui minoris auctoritatis est, eum, qui maioris potestatis est, iudicijs suis addicere, aut propriis definitionibus subiugare. *Nicol. ad Mich. Imp. in med.*

CAP. XIII.

Dist. 21. c. 4. Submittitur (*Ignatius Patriarcha*) minorū, inferiorum, & subiectorum deliberationibus, cum sacris canonibus praecipientibus, & exéplis sanctorum Patrum, semper vbi est maior auctoritas, sit eundum; & in omnibus controuersiis ad potiores sedes iudicia dirigantur. Quod non solum a catholicis, verum etiam ab ipsis constat obseruatum haereticis. Alioquin acephalum liquet esse concilium, vbi de tanta persona agitur, & maiorum non expectatur sententia: cum nec in caussa clericorum inferioris gradus, solius Episcopi sui iudicium tantūmodo praestolandum sit, &c. Et quanto magis ad potioris auctoritatis iudicium tenditur querimonia, tanto adhuc amplius maius culmen petendum est; quousque gradatim perueniatur ad eam sedem, cuius caussa aut a se, aut negotiorum meritis exigentibus in melius commutatur, aut solius Dei sine quaestione reseruatur arbitrio. *Nicol. ad Mich. Imp. in med.*

De Iudicibus electis. Tit. XIX.

CAP. I.

3. q. 6. c. 12 PEregrina iudicia salua in omnibus Apostolica auctoritate, (*Fab. ex Xysti. ij.*) generali sanctione prohibemus; quia indignum est, vt ab exteris iudicentur, qui prouinciales, & a se electos debent habere iudices. *Nicaen. cap. 53. apud Iul. c. 16. Felix cum septuaginta Episcopis epist. 2. in med. Hygin. epist. 7. in fine. Fabi. epist. 5. in princ. Xyst. ij. epist. vni. cap. 3. vide Nicaen. cap. 23. & cap. 54. apud Iul. epist. 2. Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 17. Burch. lib. 1. cap. 149. Iuo par. 5. cap. 260. & par. 6. cap. 331. decr. & epist. 179. Anselm. lib. 3. cap. 73. Capitul. lib. 7. c. 309. & in additis c. 145. Caesar. lib. 5. c. 25. Tarracon. lib. 6. c. 150.*

CAP. II.

Si clericus aduersus clericum caussam habeat, relicto Episcopo, non eat ad saecularia iudicia. Sed prius rem declaret apud suum Episcopum, vel ex eius Episcopi voluntate apud eos, quos vtraque pars elegerit, vt iudicent. Si quis contrarium fecerit subiaceat poenis canonicis. *Chalced. c. 9. Aquisgran. cap. 86. vide Carthag. c. 15. G. Burch. lib. 2. cap. 183. Iuo par. 6. c. 228. & 360. decr. Ansel lib. 3. c. 83. Capitul. lib. 1. cap. 28. Tarracon. lib. 1. c. 148.* 11. q. 1. c. 46. & c. 1. de for. c. Sol. in 1. coll. & ap. Grég. in.

CAP. III.

Statuimus, quod si quis allegauerit, se iudicem habere suspectum, coram eodem caussam iustae suspicionis assignet: & ipse cum aduersario, vel si forte aduersarium non habeat, cum iudice arbitros communiter eligat, aut si forte communiter conuenire non possunt, eligant absque malitia ipse vnum, & ille alium, qui de suspicionis caussa cognoscant: & si nequiuerint in vnam concordare sententiam, aduocent tertium; vt quod duo ex ipsis decreuerint, robur habeat firmitatis. Sciant quoque se ad id fideliter exequendum ex iniuncto a nobis in virtute obedientiae sub attestatione diuini iudicij districto praecepto teneri. Caussa vero suspicionis legitima coram ipsis intra competentem terminum non probata, sua iurisdictione iudex vtatur. At ipsa probata legitime, de recusatoris assensu personae idoneae committat negotium recusatus, vel ad superiorem transmittat, vt in eo ipso procedat, secundum quod fuerit procedendum, &c. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 48.* de appel. c. 61. cum speciali. Greg. in. & c. 5. eo. tit. in 4. coll.

CAP. IV.

Ille, qui vi, aut timore a sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus redintegrentur: & tamdiu in sede propria pacifice cuncta disponens resideat, quamdiu expulsus, vel spoliatus carere visus est rebus. 3. q. 2. c. 1. Cum autem ad iudicium venerit, si voluerit, & necesse fuerit, induciae ei petenti a Patribus constitutae absque impedimento concedantur; & iudices a se electi tribuantur, vt in loco, vnde est ille, qui accusatur, aut si alibi alicuius temerariae multitudinis vim metuerit, locum sibi congruum eligat, quo absque timore suos, si necessitas expoposcerit, testes habere, & absque impedimento suam canonice sententiam finire valeat: quia multa per surreptionem euenire solent. *Felix y. in synod. Rom. epist. 1. cap. 8. Iuo lib. 4. tit.* 3. q. 3. c. accusatam c. 4.

tit.6.cap.8.& tit.8.cap.14 panor. Anselm.lib. 3.cap.52.

CAP. V.

Si qua caussa inter terram venientem ad partem suarum ecclesiarum, & monasteriorum euenerit,& pacifice non potuerit ordinari, apud electos Abbates,& alios patres timentes Deum, sine voluntaria dilatione, medijs sacrosanctis euangelijs finiatur. *Greg. in synod. Later.*

CAP. VI.

3.q.6.c.15. Vnaqueque prouincia iam iuxta ecclesiasticas, quam iuxta saeculi leges, suos debet iustos,& non iniquos habere iudices, & non externos,&c. Sed ad duodecim eiusdem prouinciae iudices, ad quorũ iudicium omnes caussae ciuitatum referuntur, deferatur negotium. *Anaclet epist.3 ante finem. Anselm. lib.3. cap. 80.al.84.*

CAP. VII.

3.q.4.c.2. 3.q.9.c.1. §.Iudices Duodecim iudices quilibet Episcopus accusatus, si necesse fuerit, eligat, a quibus eius caussa iuste iudicetur, nec prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur, quam ipsi per se eligantur,& regulariter vocato ad suorum primo conuentu Episcoporum, per eos eius caussa iuste audiatur, & rationabiliter discernatur. Finis vero eius caussae ad sedem Apostolicam deferatur, vt ibidem terminetur: nec antea finiatur, sicut ab Apostolis, vel successoribus eorum olim statutum est, quam eius auctoritate fulciatur. *Zephyr. epist.1. ante med. Iuo par.5.cap.245. decret. Anselm. lib. 3. cap.41. Caesaraugust. lib 5.cap.41. Tarrac. lib. 2.cap.52.*

CAP. VIII.

4.q.4.c.2. In omni iudicio quatuor personas necesse est semper adesse, id est, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes. *Fab. epist. 2. ante fin. Iuo lib.4.tit.7.cap. 27. pan. & par. 2.cap.321. decret. Anselm. lib.3.cap.72. Caesar. lib.5.cap.51. Tarrac. lib 2.cap.7.*

CAP. IX.

21 q.2.c.4. Iudices alij esse non debent, quam quos ipse qui impetitur, elegerit, aut quos suo cum consensu haec sancta sedes, aut eius Primates auctoritate huius sanctae sedis delegauerint. *Iul. epist.2. cap. 34. ex concilio Nicaeno Iuo lib.4. tit.11.cap.2. panor. Anselm. lib.3.cap.21.*

CAP. X.

Homines fundi Saloniaci iuris sanctae ecclesiae Romanae fines fundi Gerdimiae collimitantis eidem praefato fundo ecclesiae sanctae Romanae volunt peruadere, &c. Volumus accedente te ad Panormitanam ciuitatem, quaestionem ipsam discutere, &c. Electis arbitris tranquille, & legaliter sopiatur: nos enim non solũ numquam mota suscitari volumus, verum etiam quae praua foris admouetur, sopire modis omnibus festinamus, &c. *Gregor. lib.1. epist.9. Pet. subdiac. Eadem scribit lib.7. epist.83. ind.2. Fantino Ioan. Episcop. Syracus. epist.101. & lib.8. epist. 28. Zittano Zigasimae. & epist.58. Bonif. Episcop. Regio.*

CAP. XI.

Gloria vestra praecipiat Donatum officialem cum Iuliana ancilla Dei arbitrare subire iudicium: quatenus quidquid eorum de tali controuersia arbitrorum iudicio fuerit definitum, effectui mancipetur, vt id, quod se admittere, siue retinere perspexerit, non hoc virtutis opere fieri, sed legis iustitiae debeat reputari. *Greg. Theodoro Sardiniae duci. lib. 1. regist. epist.40.* De arbit. c.1. in 1. coll.

CAP. XII.

Pompeiana religiosa femina per hominem suum suggessit a nobis multa se quorumdam hominum sustinere assidue irrationabiliter grauamina, &c. Praedictam vobis feminam necessario duximus commendandam, vt comitante iustitia, nulla caussa fraternitas tua praedictam feminam in nullo contra aequitatem grauari permittat, nec aliqua inconsultae pati dispendia: sed si eam habere caussas contigerit; in electorum iudicio altercando ventiletur contentio, & quaecumque fuerint definita, tranquille ad effectum perducantur, &c. *Gregor. Ianuar. Episc. Caralit. lib. 1. regist. epistul.61.* De arbit. c.2 in 1. coll.

CAP. XIII.

Sex consensu partium iudices electi fuerint, etiam a pauciore numero, quam constitutum est, non liceat prouocari. *Carth. cap. 13. G. Carth iy. cap.10 L. Iuo par.6.cap.363. Caesar. lib.5.cap.64.* 2.q.6.c.33 Iam

CAP. XIV.

Si appelletur,& eligat appellans iudices,& cum eo is, contra quem appellatur, ab his non liceat appellare. *Carth. cap.98. G. al. 96. Afr. cap.63. L.* 2.q.6.c.§ ante 39.

CAP. XV.

In caussa inter Maurentium Episcopum, & ciuitatem Germaniciam, iubet concilium Africanum deligere iudices. Maurentiusque septem delegit, & ipsa ciuitas Germanicia reliquos iubetur deligere. *Carthag. 105. G. Afr.67.L.*

CAP. XVI.

Si ex diuersis prouinciis Episcopi inter se litigantes sint; ille Primas det iudices, in cuius regione est locus, de quo contendunt. Si communi consensu vicinos eligunt, * vel vnus vel tres eligantur. Si tres eligerint, trium, vel saltem duorum sententiam sequantur. *Carth. cap. 122. G. Mile. cap.24. L. African. cap.88. Burchard. lib. 1. cap. 98. Iuo par. 5. cap. 176. decret.* c.° de arbitris & c.3 de foro comp. Gregor. ix & cap.4 habet in 1. coll. * duo L.

CAP. XVII.

Ab electis iudicibus non licet appellare. Si nolit quis iudicibus obedire, Episcopus primae sedis det litteras, vt nullus Episcopus ei communicet, quo ad obediat. *Carth. cap. 123. G. Mileu. cap. 24. L. African. cap. 89. L. Capitul. lib. 1. cap. 44. Iuo lib 4. tit. 12. cap. 8. panor. & par. 6.c.363. decr. Caesar. lib. 5. c. 64.* 2.q.6.c.32 a iudi: ar. v.q. 19 Burs. que.

CAP.

CAP. XVIII.

Prouinciae Africae, ex quibus terni iudices electi sunt: Carthaginensis, Numidia, Byzacena, cuius Primas Donatianus, Mauritania Sitiphensis, & Tripolitana, qui omnes vniuersa cognoscunt, *Carth. cap. 128. G. Mileu. cap. 27. L.*

CAP. XIX.

Si inter Episcopos de rebus terrenis, aut possessionibus sub repetitione, aut retentionis titulo nascatur contentio, impleto anni spatio, pro studio caritatis, quae cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per Epistulas fratrum studiose admoniti, aut inter se aut in praesentia electorum iudicum negotium sanare festinent. *Aurel. iv. cap. 12.*

CAP. XX.

Si inter consacerdotes ex caussa liuor emerserit, vt pendente certamine sibi inuicem reconciliari non possint: electis ab vtraque parte fratribus, id est, presbyteris, litis iacula finiant, & nota pacis aquirant, &c. *Turonen. ij. cap 2.*

CAP. XXI.

Leges sanciunt, tam ecclesiasticae, quam ciuiles, omnem, qui elegerit aliquem iudicem, modis omnibus sequi, ac obedire praeceptis eius, & nequaquam refutare penitus, ac repellere prolatas ab eo, & depromptas definitiones, & leges. Cum itaque pars vestra petieris, & proposuerit iudicem beatissimum Papam Nicolaum, quomodo vos extra ecclesiae, ac Reipublicae leges, ac regulas eum redarguere, ac iudicare praesumpsistis, asserentes non secundum canonem egisse, neque secundum iustitiae, ac veritatis rationem decreuisse, quae sibi visa sunt desiniendo. Inuenimini ergo in parte hac, & ecclesiasticas, & ciuiles reprobare leges pro eo, quod quem elegistis, & praetulistis iudicem nunc abiiciatis: nemo enim electum a se iudicem, & propria actione vice versa iudicare, vel condemnare paenitus debet. Nam numquam aliquando quis iudicatus, dum condemnatus fuerit, firmauit prolatam damnationem: & ideo per nullum tempus, vel modū, firmū erit iudicium. *Metrophanes Metropolitanus Smyrnae apud synod. viij. gen. act. 6. post med.*

CAP. XXII.

Sacri canones non quorumcumque, sed electorum iudicum sententiam minime spernendam edocent. *Anastas. in proem. viij. syn. gen.*

De sanguine non iudicent clerici. Tit. XX.

CAP. I.

Ne cler. vel mona. c. 9. Greg. ix. c. 2. eo. tit in 4. ed. Sententiam sanguinis nullus clericus dictet, aut proferat, nec sanguinis vindictam exerceat, aut vbi exercetur intersit. si quis autem huiusmodi occasione statuti Ecclesiis, vel personis ecclesiasticis aliquod praesumpserit inferre dispendium, per censuram canonicam compescatur. Nec quisquam clericus litteras scribat, aut dictet pro vindicta sanguinis destinandas. Vnde in Curiis Principum haec sollicitudo non clericis, sed laicis committatur. Nullus quoque clericus rotariis, aut ballistariis, aut huiusmodi viris sanguinum praeponatur, nec illam chirugiae partē subdiaconus, diaconus, vel sacerdos exerceant quae ad vstionem, vel incisionem inducit. Nec praecipue quisquam purgationi aquae feruentis, vel frigidae, seu ferri cadentis ritum cuiuslibet benedictionis, aut consecrationis impendat, saluis nihilominus prohibitionibus de monomachiis, siue duellis antea promulgatis. *Conc. gener. Later. sub Innoc. iij. cap. 18.*

CAP. II.

Criminalia negotia non iudicat Episcopus, *15 q. 4. c. 1.*
presbyter, clericus. *Tarrac. cap. 4.*

CAP. III.

Cognouimus quosdam clericorum infrunitos ad forales rerum sententias frequenter accedere. Propterea prohibitionis eorum accessus hunc canonem protulimus; definientes, vt ad locum examinationis reorum nullus clericorum accedat, neque intersit atrio sauciolo, vbi pro reatus sui qualitate quispiam interficiendus est. Si tamen ex nunc aliquis eorum definita contemnens illuc accesserit, aut interfuerit, defraudatus honesti honoris stola illis gregibus examinatorum societur, quos diuinis praetulit mysteriis. *Matiscon. ij, cap. 19.*

CAP. IV.

Non licet presbytero, nec diacono ad trepalium, vbi rei torquentur, stare. *Antisiod. cap. 33.*

CAP. V.

Non licet presbytero, in iudicio illo sedere, vnde homo ad mortem tradatur. *Antisiodor. cap. 34.*

CAP. VI.

Saepe Principes contra quoslibet maiesta- *23. q. 8. c.*
tis obnoxios sacerdotibus negotia sua com- *29.*
mittunt, & quia sacerdotes a Christo ad ministerium salutis electi sunt, ibi consentiant Regibus fieri iudices, vbi iureiurando supplicii indulgentia promittitur, non vbi discriminis sententia praeparatur. Si quis ergo sacerdotum contra hoc commune consultum, discussor in alienis periculis extiterit, sit reus effusi sanguinis apud Christum, & apud ecclesiam perdat proprium gradum. *Tolet. iv. cap. 30. Burch. lib. 2. cap. 149. Iuo par. 6. cap. 223. decret.*

CAP. VII.

His, a quibus Domini sacramenta tractan- *23. q. 8. c.*
da sunt, iudicium sanguinis agitare non licet. *30.*
Et ideo quod morte plectendum est, sententia propria iudicare non praesumant, aut truncationes quibuslibet personis per se inferant, aut inferendas praecipiant. Quod si quisquam in ecclesiae suae familiis, aut in quibuslibet personis

sonis tale aliquid fecerit, & concessi ordinis honore priuetur,& loco, sub perpetuo quoque damnationis teneatur religatus ergastulo. Cui tamen communio exeunti ex hac vita non ne- *Exec. 18. & 33.* ganda est, propter Domini misericordiam: qui non vult peccatoris mortem, sed vt conuertatur,& viuat. *Tolet. xi. cap. 6. Burchard. lib. 1. cap. 201. Iuo par. 5. cap. 315. decret. Anselm. lib. 11. cap. 60. in Romano. Raban. cap. 30. de paenit. Caesar. lib. 5. cap. 62. Tarrac. lib. 4. cap. 69.*

Ne in ecclesiis, vel in atriis, vel in domibus ecclesiarum ius dicatur. Tit. XXI.

Vide lib. xiij. tit. xvi.

Die Dominico, & aliis quibusdam iudicia ne fiant. Tit. XXII.

Vide lib. xx. tit. xix. lib. xxi. tit. xiv.

De Iudicibus delegatis. Tit. XXIII.

CAP. I.

VT prouincialis synodus retractetur per vicarios vrbis Romae, si ipse (*Romanus Pontifex*) decreuit. *Nicaen. cap. 59. apud Iul. ep. 2. cap. 21 Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 39. Capitul. lib. 7. cap. 344. in addit. cap. 138.*

CAP. II.

3. q. 6. c. 5 Placuit, vt accusatus, vel iudicatus a comprouincialibus in aliqua caussa Episcopus, licenter appellet, & adeat Apostolicae sedis Pontificem: qui aut per se, aut per vicarios suos, eius retractari negotium procuret, &c. *Nicaen cap. 19. apud Iul. epist. 2. cap. 3. Victor. epist. 1. in med. Xyst. ij. epist. 1. ante fin. Capitul. lib. 7. cap. 135. in addit. Burch. lib. 1. cap. 144. & 176. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 2 panor. & par. 5. cap. 257. decret.*

CAP. III.

2. q. 6. si quis Episcop. c. 35. Placuit, vt si Episcopus accusatus fuerit, & iudicauerint congregati Episcopi prouinciae illius, & de gradu suo deiecerint eum, & appellare Episcopo placuerit, & confugere ad beatissimum Episcopum Romanum, & voluerit audiri, & iustum putauerit, vt renouetur examen; scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima prouincia sunt, vt ipsi diligenter omnia requirant, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui rogat caussam suam iterum audiri deprecatione sua mouerit Episcopum Romanum, vt e latere suo presbyterum mittat; erit in potestate Episcopi Romani, quid velit, & quid existimet suscipiendum: & si decreuerit mittendos esse, qui praesentes cum Episcopis iudicent, habentes auctoritatem eius, a quo destinati sunt; erit in suo arbitrio. si vero crediderit sufficere Episcopos, vt negotio terminum imponant; faciat, quod sapientissimo consilio suo iudicauerit. *Nicaena synod. apud Zosimum in commonitorio. refertur in concilio Carthag. vi. cap. 3. L. & ante canones Carthag. Graecos, & in epist. Carthag. cap. 135. G. concilij. Carthag. vi. ad Bonifacium L. vide Sardic. cap. 5. G. 7. L. Ennod. pro Symmach. Nicol. epist. 2. ad Episcop. apud Comuicin. Iuo par. 5. cap. 27. decret. Anselm. lib. 2. cap. 57*

CAP. IV.

De cognitione criminum Maximi Episcopi per delegatos agit *Bonifacius epist. 2. ad Episcopos Galliae. Burch. lib. 1. cap. 161. Iuo par. 5. cap. 271. decret. Anselm. lib. 3. cap. 34. & 84.* *3. q. 9. decreuimus. c. 10.*

CAP. V.

Si quis Episcopus in aliquo negotio condemnatus sit,& putat se bonam caussam habere, si rursus iudicium innouetur, Petri Apostoli memoria honeretur, & scribatur a iudicantibus Iulio Episcopo Romae, vt per vicinos Episcopos: (*scribatur Episcopo Romae vel a iudicantibus vel a vicinis Episcopis. L.*) vt si videatur, oportere iudicium renouetur, cognitores ipse praebeat: si non videatur renouari, oportet, vt firma maneant, quae iudicata sunt. *Sardic. cap. 3. G. 4. L.*

De postulando. Tit. XXIV.

CAP. I.

CLerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis sustentantur coram iudice saeculari aduocati in negotijs fieri non praesumant, nisi propriam, vel ecclesiae suae caussam fuerint prosecuti, aut pro miserabilibus forte personis, quae proprias caussas administrare non possunt. *de postul. c. 1 Greg. ix. & in 1. col.* [Sed nec procurationes villarum, aut iurisdictiones etiam saeculares sub aliquibus principibus, vel saecularibus viris, vt Iustitiarij eorum fiant, clericorum quispiam * existere praesumat, &c. Districtius autem decreuimus puniendum, si religiosorũ quispiam aliquid praedictorum audeat attemptare *Alex. iij. in conc. Later. cap. 12.* *Ne clerici vel monachi cap 4. Greg. ix. in 1. coll. cap. 3.* ** assumere*

CAP. II.

Quia Episcopi, vniuersique sacerdotes ad solam laudem Dei, bonorumq. operum actionẽ constituuntur; debet vnusquisq. eorum, tam pro ecclesiasticis, quam etiam proprijs suis actionibus, excepto publico videlicet crimine, habere aduocatum non malae famae suspectũ, bonae opinionis, & laudabilis artis inuentum ne dum huma lucra attendunt, aeterna praemia perdant. *Synod. Rom. sub Eugen. ij. & Leone iv. cap. 19. Longobard. de auuocat. lib. 2. tit. 47.* *5. q. 3. cap. vlt.*

CAP.

CAP. III.

Si fuerit quispiam sacerdotum inuentus, qui aduocatum in iudicium proferre non valeat, coram plebe propria suum Episcopum eundem oportet discutere sacerdotem, si bonae, an malae conuersationis existat; cuius rei caussa debite aduocatum habere non possit, malae vero inuentus pro qualitate culpae secundum canonum normam emendari curetur. *Synod. Rom. sub Eugen. ij. & Leon. iv. cap. 20.*

CAP. IV.

Ad clericatum peruenire non possunt; id est, si quis fidelis militauerit, si quis fidelis caussas egerit, hoc est postulauerit, si quis fidelis administrauerit, *Innoc. epist. 4. cap. 3.*

CAP. V.

15. q. 2. c. non obseruandum. Ne quis sacerdotum, vel clericorum more saecularium iudicum audeat accipere pro impensis patrociniis munera: nisi forte in ecclesijs oblata gratuita, quae non fauore muneris videantur accepta, sed collatione deuotionis illata. Quae si ita probatur accipere, veluti exactor foenoris, aut vsurarum possessor, secundum statuta patrum se nouerit degradandum, *Tarrac. cap. 10. Caesar. lib. 5. cap. 76.*

CAP. VI.

Si quis Iudicum clericos de quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula ecclesiae tenentur inscripta, publicis actionibus applicare praesumpserit, si a sacerdote admonitus emendare noluerit, agnoscat se pacem ecclesiae non habere. Similiter, & ad vllam administrationem Pontifices presbyteros, atque diaconos ideo excussatos esse decreuimus; quia quod lex saeculi, & in paganis sacerdotibus, & in ministris ante praeliterat, iustum est, vt erga Christianos specialiter conseruetur. *Aurelia. iv. cap. 13.*

CAP. VII.

Monachi ad saecularia placita nullatenus veniant, neque ipse Abbas sine consensu Episcopi sui, &c. Sed quidquid quaerendum, vel etiam respondendum sit, per aduocatos suos hoc faciant. *Magunt. cap. 12. Burch. lib. 8. cap. 89. Iuo par. 7. cap. 107. decret.*

CAP. VIII.

Ne cleri. vel monachi. cap. 1. Greg. in. & in 1. collect. Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. a negotijs saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia, &c. in placitis saecularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum, &c. Quae omnia ministris altaris Domini interdicimus. &c. *Magunt. sub Carolo cap. 14. Magunt. sub Raban. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172. in addit. Burchard. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. cap. 108. decreti.*

De procuratoribus. Tit. XXV.

CAP. I.

de rescrip. c. ab Gregor. in 4. coll. c. 5. sess. 1. 6. Svnt alij, qui se ad nouum genus mercimonij conuertentes, vt vel sopitas possint suscitare querelas, aut nouas immittere quaestiones, fingunt caussas, supra quibus a sede Apostolica litteras impetrant, absque dominorum mandato, quas vel reo, ne per eas laborum, vel expensarum dispendio molestetur: aut actori, vt per ipsas aduersarium indebita vexatione fatiget, venales exponunt. Cum autem lites restringendae sint, potius quam relaxandae: hac generali constitutione sancimus, vt si quis supra aliqua quaestione de cetero sine mandato speciali domini litteras Apostolicas impetrare praesumpserit, & litterae illae non valeant, & ipse tamquam falsarius puniatur; nisi forte de illis personis extiterit, de quibus non debet exigere de iure mandatum. *Innocen. iij. in concil. general. Lateranen. cap. 37.*

CAP. II.

Infamis persona, nec procurator potest esse, nec cognitor. *Felix in synod. lxx. Episcoporum epist. 2. in med. Haurian. Papa ad Episcopum Mediom. cap. 5. ibem. 6. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 24. panor. & par. 5. cap. 248. & par. 6. cap. 331. decret. Anselm. lib. 3. cap. 27. Caesaraug. lib. 5. cap. 50. Tarrac. lib. 2. cap. 12. Paulus, & Paul. interpres Anian. lib. 1. tit. 2. sent. Capitul. lib. 7. cap. 143. in addit.* 3. q. 7. c. 1.

CAP. III.

Si caussam vultis dicere, instructam de cetero personam eum mandato legaliter facto tuis, ac presbyterorum, seu diaconorum in testimonium subscriptionibus roborato, gestis ex more indito transmittite, vt quidquid cum ea actu fuerit, possit iure subsistere. &c. *Greg. Maximo Episcop. Salonit. lib. 11. epist. 13. reg.* De procurat. cap. 1. Greg. in. & in 1. coll.

CAP. IV.

Episcopi, presbyteri, diaconi, conductores, vel procuratores non fiant, neque ex aliquo turpi, vel inhonesto quaestu cibum parent, &c. *Carth. cap. 16. G. Carthag. iv. cap. 15. L. Vormat. cap. 67. Burch. lib. 2. cap. 151. Iuo par. 6. cap. 242. decret. Anselm. lib. 7. cap. 151.* 21. q. 3. placuit.

CAP. V.

Qui seruiunt Deo, & annexi sunt clero non accedant ad actus, seu administrationem, vel procurationem domorum, &c. Proinde aut clerici sint sine actionibus domorum, aut actores sine officio clericorum. *Carth. 1. c. 6. Burch. lib. 2. cap. 150. Iuo par. 6. cap. 23. decret.* Ibid.

CAP. VI.

Si contigerit aliquem de fratribus retineri ab infirmitate, qualiter non possit venire (*ad concilium*) &c. Quemcumque ex presbyteris dirigere elegerit, instructum per informationem dirigat, vt ratio poscit, atque cum eo mandasarium suum iuxta legis ordinem mittat; vt si a quolibet contra eundem Episcopum in concilio fuerit suggestum, ab eo, quem dixerit, qui petit, accipiat responsum, & iustitia, quae fuerit ordinata, nulla in postmodum dilationem habeat. *Emerit. cap. 5.*

CAP. VII.

Ministri altaris Domini, vel monachi, a negotijs

gotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia, &c. Conductores, aut procuratores esse saecularium rerum. &c. Quae omnia ministris altaris Domini interdicimus, &c. *Magunt. sub Carolo* c.14. *Magunt. sub Raban. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. cap. 108. decret.*

De notariis. Tit. XXVI.

CAP. I.

De proba. c.11. Quoniam Gregor. ex. & in 4. coll. c.5.

STatuimus, vt tam in ordinario iudio, quam extraordinario, iudex semper adhibeat, aut publicam, si potest habere, personam, aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicij acta conscribant, videlicet citationes, dilationes, &c. & cetera, quae occurrunt, competenti ordine conscribenda: designando loca, tempora, & personas; & omnia sic conscripta partibus tribuantur, ita quod originalia penes scriptores remaneant: vbi si super processu iudicis fuerit subotta contentio, per haec possit veritas declarari. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 38.*

CAP. II.

Iulius constitutum fecit, vt nullus clericus caussam quamlibet in publico ageret, nisi in ecclesia, & vt notitia, quae omnibus fidem facit, per notarios colligeretur: & vt omnium monimentorum in ecclesia confectio per primicerium notariorum celebraretur, siue quod cautiones, vel instrumenta, vel donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut testamenta, vel colligationes, aut manumissiones clericorum in ecclesia per scrinium sanctum celebrentur. *Damas. in Iulii.*

CAP. III.

De notarijs ad scribendum, & legendum in concilijs. *Vide Tolet. iij. in principio. Tolet. xv. cap. 4. & aliis concilijs.*

De saecularibus negotiis. Tit XXVII.

CAP. I.

SAecularia iudicia, si habueritis; contemptibiles, qui sunt in ecclesia, illos constituite ad iudicandum. *Paul. epist. 1. ad Corinth. cap. 6. num. 4. Pius epist. 2. in fin.*

CAP. II.

Quicumq. caussam habuerit, apud suos iudices iudicetur, & non ad alienos caussa vagandi, stimulante proteruia, suam despiciens patriam, transeat. sed ad duodecim prouinciae iudices, ad quorũ iudiciũ omnes caussae ciuitatum referuntur, deferat negotium. si autẽ fuerit ecclesiasticum, apud Episcopos interueniente Primate, &c. Si vero fuerit saeculare, apud eiusdem ordinis viros, iudicio tamen Episcoporum: cum Apostolus priuatorum christianorum caussas magis ecclesiis deferri, & ibidem sacerdotali iudicio terminari voluit, &c. iuste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primate ecclesiastica, & coram Patricio saecularia iudicentur negotia in commune. *Anacl. epist. 1. in fine.* *1. Cor. 6.* *1. q. 6. omnis c. 3.*

CAP. III.

Sciendum, quoniam in his festiuitatibus, in quibus superius ab omni opere mundano cessandum esse monstrauimus, multo magis a saecularibus negotijs abstinendum fore decernimus, &c. Praecipue cũ eo die ad militiam diuinam accedens homo implicari non debeat negotijs saecularibus. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 12.*

CAP. IV.

Nulli presbytero, vel diacono sine voluntate Episcopi sui licentia sit, saeculares peragere caussas, aut iniunctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli transcendere voluerit excommunicationis sententia feriendum se nouerit. *Emerit. cap. 11.*

CAP. V.

Placuit huic sancto concilio, vt omnis potestas Episcopalis modũ suae ponat irae, nec pro quolibet excessu cuilibet ex familia ecclesiae aliquid corporis membrorum sua ordinatione praesumat exstirpare, aut auferre. Quod si talis emerserit culpa, aduocato iudice ciuitatis ad examen eius deducatur, quod factum fuisse adseritur; & quia omnino iustum est, vt Pontifex saeuissimam non impendat vindictam, quidquid coram iudice verius patuerit, per disciplinae seueritatem, atque turpi decalnatione mancat emendatum, &c. Similiter & presbyteros, quia comperimus aliquos aegritudine accedente familiae suae crimen imponere, &c. decernimus, vt si presbyter talia pati se dixerit, ad aures hoc sui perducat Episcopi. Ipse autem datis bonis hominibus ex latere suo iudicem hoc iubeat quaerere, & si sceleris huius caussa fuerit inuenta, ad cognitionem Episcopi hoc reducat, &c. *Emerit. cap. 15.*

Communia de iudiciis. Tit. XXVIII.

CAP. I.

NEque in re dubia certa iudicetur sententia, nec vllum iudicium, nisi ordinabiliter habitum teneatur. *Nicaen. cap. 76. apud Iulium epistul. 2. cap. 28. Zepher. epistul. 1. post princip. Felix epistul. 1. post princ.*

prine. Ansel. lib. 3. cap. 35. & 58. Iuo par. 6. cap. 329. decret.

CAP. II.

Nullae caussae a iudicibus ecclesiasticis audiantur, quae legibus non continentur, vel quae prohibitae esse noscuntur. *Felix. in syno. Rom. epist. 1. cap. 7.*

CAP. III.

Ad iudicium vocari mortuus non potest, cum persona, quae ad iudicium vocatur, ideo vocetur, vt aut fateatur obiecta, aut conuincatur obiectis: & omnibus patet, quia mortui cadauer per se nec respondere, nec satisfacere potest. *Rauennat sub Ioan. ix. cap. 1.*

CAP. IV.

Iniustum iudicium, & definitio iniusta
11. q. 3. c. 89. Regio metu, aut iussu, aut cuiuscumque
15. q. 1. c. Episcopi, aut potentis a iudicibus ordinata,
9. omne. vel acta non valeat, &c. *Callist. epist. 1. in fine Marcellin. epist. 2. in fine. Hadrian. Papa. cap. 70. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 15. cap. 8. Iuo par. 16. cap. 9. decret. Anselm. lib. 3. cap. 86. Capitul. lib. 5. cap. 251. Tarraconen. lib. 2. cap. 60.*

CAP. V.

4. q. 4. c. 1. In omni iudicio quatuor personas necesse est semper adesse, id est, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes. *Fab. epist. 2. ante fin. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 27. panor. & par. 6. cap. 321. decret. Anselm. lib. 3. cap. 72. Caesar. lib. 5. cap. 51. Tarrac. lib. 2. cap. 7.*

CAP. VI.

35. q. 9. c. 7. Graue non oportuit videri cuiuscumque retractari iudicium: quia veritas exagitata saepius, magis splendescit in luce; & pernicies reuocata in iudicium grauius, & sine paenitentia condemnatur. nam fructus diuinus est, iustitiam saepius recensere. *Innoc. epistol. 7. in princip. Anselm. lib. 2. cap. 28.*

CAP. VII.

Omnes iustitiam faciant, tam laici, quam ecclesiastici. *Synod. sub Pipino apud Palatium Vernis. cap. 6.*

CAP. VIII.

Qui ad subuertendam iustitiam a dnobus munera accipiunt, hoc est, ab eo, qui quod sibi iniuste ablatum est, iuste requirit, & ab eo, qui eadem iniuste inuasit, admonendi sunt, & fortiter increpandi, ne regnum Christi, quod omnibus iuste facientibus patet, sibi sine vlla retractione secludant. *Magunt. sub Rab. cap. 19.*

CAP. IX.

Cuncti in posthmodum sollicite praecauebunt, ne aliquis pro quacumque priuata commoditate, aut reiicienda cupiditate, siue alicuius consanguinitatis, vel familiaritatis, seu amicitiae coniunctione nobis immoderatius suggerat, vel postulationibus, aut quolibet modo illiciat, vt contra iustitiae rationem, & nostri nominis dignitatem, aut regiminis aequitatem agamus. *Carol. Imperat. Ludou. Pij F. in concil. Holon. apud Melden. cap. 4.*

CAP. X.

Si forte subreptum nobis quippiam, vt homini fuerit; competenter, & fideliter, prout sublimitati regiae conuenit, & necessitatibus subiectorum expedit, vt hoc rationabiliter corrigatur, vestra fidelis deuotio admonere curabit. *Carol. Ludou. Pij. Fil. in conc. Holon. apud Melden. cap. 5.*

LIBER XXX.

De Accusationibus.

Ne quisquam sine graui caussa accuset, praesertim Episcopum. Tit. I.

CAP. I.

OMNES, qui aduersus patres armantur infames esse censemus. *Nicaen. c. 41. apud Iul. epist. 2. cap. 10.*

CAP. II.

de accus. c. qualiter, & quando. 24 Greg. ix. eo. tit. in 4. coll. c. 4.

Quia Praelati non possunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, nonnumquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur: ideo sancti patres prouide statuerunt, vt accusatio praelatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat aedificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsae, sed etiam malignae criminationi ianua praecludatur. **Innocen. iij. in conc. gener. Lateranen. cap. 8.**

CAP. III.

6. q. 1. c. 42.

Quiescite, inquit sancta magna Nicaena synodus, & nolite persequi eos, qui Deo perfecte ministrant, & sincera voluntate Dei superni mandata custodiunt, & nostris legibus subiugantur: quia nec decet, nec ordo patitur, vt iniqui, & carnales spirituales persequantur, &c. quorum orationibus & terrena bella sedantur, & recedentium a Deo angelorum pelluntur incursus. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. in princip. & cap. 20. Burchar. lib. 1 cap. 180. Iuo par. 5. cap. 296. decr.*

CAP. IV.

Nostris antecessoribus, atque reliquis sanctis patribus multotiens inhibitum est, ne quis Domini sacerdotibus detractiones irroget, quanto magis accusationes non ex radice caritatis prolatas? *Felix ij. in synod. Roman. cap. 20.*

CAP. V.

2. q. 7. c. 13.

Est a multis antecessoribus nostris synodaliter decretum, atque firmatum: vt oues, quae pastori suo commissae fuerunt, eum nec reprehendere, nisi a recta fide exorbitauerit, praesumant; nec vllatenus pro quacumque re alia, nisi pro sua iniustitia, accusare audeant: quoniam pastoris actus gladio * oris non sunt feriendi, quamquam rite reprehendendi aestimentur. *Symmach. in syn. Rom. v. ante med. Euseb. epist. 2. ante fin. Ioann. epist. 1. in princ.*

* ouis

CAP. VI.

6. q. 1. c. 7

Varijs detractionibus, & accusationibus nō oportet labefactari iudices, & Primates ecclesiae, sed magis Apostolorum, & doctorum regulis informari, ac roborari, &c. Si omnia in hoc saeculo vindicata essent locum diuina iudicia non haberent. superuacuis enim ad beneficia laborat impendijs, qui solem certat facibus adiuuare. Ideo si aliquis putat, se Deo in hoc placere, quod seruos suos accusat, & vt meliores fiant, dicit se hoc agere; in vanum laborat, & plus inuidiae stimulis agitatur, quam caritatis. *Anacl. epist. 1. ante med.*

CAP. VII.

2. q. 7. c. 15. accusatio. in fin.

Apostoli statuerunt, ne facile commouerentur, aut lacerarentur columnae sanctae Dei ecclesiae, qui Apostoli, & successores eorum non immerito dicuntur. Sed si quis aduersus eos, vel ecclesias eorum commotus fuerit, aut caussas habuerit, prius ad eos recurrat caritatis studio, vt familiari colloquio ea sanent, quae sananda sunt, & caritatiue emendent, quae iuste emendanda agnouerint. Si autem aliqui eos, priusquam haec egerint lacerare, accusare, aut infestare praesumpserint, excommunicentur, & minime absoluantur antequam per satisfactionem condignam egerint paenitentiam: quoniam iniuria eorum ad Christum pertinet, cuius legatione funguntur. *Anaclet. epist. 2. ante med. Trosleian. cap. 5. Vide Nicaen. 27. cap. apud Iul. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 5. panor. & par. 5. cap. 238. decr. Anselm. lib. 3. cap. 36. Viden. Hadrian. Papa ad Mediomat. Episcopum cap. 2. & Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 135. in addit.*

CAP. VIII.

Psal. 81.

Doctor, vel pastor ecclesiae, si a fide exorbitauerit, erit a fidelibus corrigendus: sed pro reprobis moribus magis est tollerandus, quam distringendus: quia rectores ecclesiae a Deo iudicandi sunt, sicut ait Propheta: Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos diiudicat. &c. *Anaclet. epist. 3. ante fin. Burchar. lib. 1. cap. 136. Iuo par. 5. cap. 250. decr. & lib. 4. tit. 5. cap. 11. panor.*

CAP. IX.

2.q.7.c.1

Non est a plebe, aut vulgaribus hominibus arguendus, vel accusandus Episcopus, licet sit inordinatus: quia pro meritis subditorum disponitur a Deo vita rectorũ. exemplo Dauid, &c. *Euarist. epist. 2. ante med.* Iuo *lib. 4. tit. 5. cap. 8. panor. & pars. 5. cap. 240. decr. Ansel. lib. 3. cap. 12. Isidor. lib. 3. cap. 38. de sum. bono.*

CAP. X.

3 q. 4. Hi qui. c. 9. — *Ezech. 18*

Proculdubio hi, qui eos (*Episcopos, & reliquos sacerdotes*) persequuntur, & amouere nituntur iniuste, contra Apostolicam auctoritatem, & si a morte prohibentur, dicente Domino: Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat: perpetua tamen notantur infamia, & exilio digni iudicantur finitimo. De quibus a temporibus Apostolorum, & infra ista tenemus, atque decreta habemus, quibus eorum accusandi Episcopos, vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos non humanis, sed diuinis actibus mortuos esse scimus. *Alex. epist. 1. post princ.*

CAP. XI.

Clem. ep. 1. — *11. q. 3. c. 12.* — *Gal 6.* — *Rom. 1.*

A praedecessoribus nostris inhibitum legimus, vt nemo contristet doctores, neque accusationem aduersus eos suscipiat. Ipse namque Apostolorum princeps in ordinatione Beati Clementis populum instruens ait: Quicumque contristauerit doctorem veritatis, peccat in Christum, & patrem omnium exacerbat Deum, propter quod & vita carebit. Et doctor gentium inquit: Si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, sustentate illum in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Alter alterius, &c. Has considerantes pietates, & pericula vitantes animarum, vna cum omnibus Domini sacerdotibus, qui nobiscum in hanc sacram conuenerunt vrbem, & cum omnibus huius capitis membris, sicut a beatis Apostolis, & a reliquis sanctis Patribus, & a successoribus eorum accepimus, statuentes decernimus, omnes, qui sanctos Patres persequuntur, aut amouere, vel dilacerare manifeste nituntur, infames esse, & alienos a liminibus ecclesiae vsque ad satisfactionem fieri: quia sic odit Deus eos, qui aduersus patres armantur, vt patrum inuasores, vel destructores: qui ideo infames efficiuntur; quia patres persequuntur. Quod si nec loqui eis licet, quibus doctores summi, quos Episcopos vocamus, propter eorum scelera aduersantur; quanto magis eis, qui eos infestant, nec consentiendum est, nec loquendum, ne participes eorum inueniantur sceleribus: quia non solum qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus, rei sunt. &c. *Alexan. epist. 1. ante medium. Trosleia. cap. 5. Vide* Nicaen. *cap. 41. apud Iul.*

CAP. XII.

5. q. 1. c. 5. Nulli dubium. in fin.

Crucifigunt Dominum, qui eum in sacerdotibus suis persequuntur. *Alexan. epist. 3. in fin.*

CAP. XIII.

Dist. 94. cap. 2.

Qui vos persequitur, ipsum, cuius legatione fungimini, persequitur. &c. Si quis autem legationem vestram impedit, non vnius, sed multorum profectum euertit. &c. Et quia Dei caussam impedit, & statum conturbat ecclesiae, ab eius liminibus arceatur. *Alexan. epist. 2. in princ. refertur etiam in conc. Triburien. cap. 9. & in concil. Trosleian. cap. 5. Burchar. lib. 15. cap. 37. Iuo par. 16. cap. 38. decret.*

CAP. XIV.

6. q. 1. c. 16.

Summa iniquitas est fratres detrahere, & accusare. &c. *Alex. epist. 3. in princ. Anselm. lib. 11. cap. 44.*

CAP. XV.

6. q. 1. c. 8. sacerdotes. — *Matt. 10 Luc. 6.* — *Rom. 1.*

Qui proprio ore corpus Domini conficiunt, ab omnibus sunt audiendi, obediendi, atque timendi, & non dilacerandi, aut detrahendi: quia a quibus se Domini populus benedici, saluari, & instrui cupit, nullatenus debet eos arguere, nec vulgus in eorum accusatione suscipi. populus enim ab eis docendus est, & corripiendus, non ipsi ab eo: quia non est discipulus super magistrum. &c. Dei ergo accusat ordinationem, qui eos, qui ab eo constituuntur sacerdotes, accusat, vel damnari cupit, a quibus se omnes fideles cauere debent; quia non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus rei sunt, &c. *Telesph. epist. 1. post princip. Iuo par. 6. cap. 314 decr. Anselm. lib. 3. cap. 13. Hadrian. Papa ad Episcopum* Mediom. *cap. 1. Capitul. lib. 6. cap. 280. & lib. 7. cap. 167.*

CAP. XVI.

6. q. 1. c. 9. — *Matt. 10.* — *Matt. 21.*

Oues pastorem suum non reprehendant; plebs vero Episcopum non accuset, nec vulgus eum arguat: quoniam non est discipulus super magistrum, neque seruus supra Dominum. Episcopi autem a Deo sunt iudicandi, qui eos sibi oculos elegit. Nam a subditis, aut prauae vitae hominibus non sunt arguendi, vel accusandi, aut lacerandi, ipso Domino exemplum dante, quando per se ipsum, & non per alios vendentes eiecit. &c. *Pius epist. 1. in med. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 243. decr. Anselm. lib. 3. cap. 33.*

CAP. XVII.

Nec criminatio minorum, quanto magis Episcoporum, facile est recipienda. &c. Qui fratres accusant, vel infestant, non eos diligunt, sed magis negligunt, & peccant,

Rom. 13. cant, dicente Apostolo: Dilectio proximi malum non operatur. *Eleuther. epist. vnic. post med.*

CAP. XVIII.

Criminationes contra doctorem nemo suscipiat, quia non oportet filios reprehendere patres, nec seruos Dominos lacerare. Filij ergo sunt doctorum omnes, quos instruunt, & sicut filij patres carnales, sic & hi patres debent diligere spirituales. non enim bene viuit, qui non recte credit, aut patres reprehendit, vel detrahit suos. Doctores ergo, qui & patres vocantur, magis portandi, quam reprehendendi sunt, nisi in recta fide errauerint. Nullus ergo doctorem per scripta accuset, nec nisi fidelis, & legitimo, qui etiam irreprehensibilem vitam, ac conuersationem ducat, accusatori respondeat; quia indignum est, vt doctor stulto, & indocto, atque reprehensibiliter viuenti respondeat iuxta stultitiam suam. &c. Quidquid irreprehensibile est, catholica defendit ecclesia. Nulli Imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti licet aliquid contra mandata diuina praesumere. *Callist. epist. 1. ante medium. Vide Marcelli. epist. 2. in fine. Hadrian. Papa cap. 70. ad Episcopum Mediom. Capitular. lib. 5. cap. 248. & 251. Burch. lib. 1. cap. 135. Tarracon. lib. 2. cap. 60. Iuo par. 5. cap. 234. & par. 16 cap. 9. decr.*

Prou. 26. Dist. 10. c. 2.

CAP. XIX.

De sacerdotibus Domini, quos vos audiuimus contra prauorum hominum insidias adiuuare. &c. Hi non sunt infestandi, sed honorandi. In eis quoque Dominus honoratur, cuius legatione funguntur. Hi ergo, si forte ceciderint, a fidelibus sunt subleuandi, & portandi. Accusandi autem non sunt ab infamibus, &c. *Pontian. epistula 1. in princip. Trostleian. cap. 5.*

CAP. XX.

Sancti Apostoli statuerunt, ne accusarentur sacerdotes, aut si aliter fieri non possit, perdifficilis eorum fieret accusatio. &c. Similiter statuentes Apostolica auctoritate iubemus, ne pastorem suum oues, quae ei commissae fuerant, nisi in fide errauerit, reprehendere audeant: quia facta praepositorum * oris gladio ferienda non sunt, neque potest discipulus esse super magistrum, dicente Veritatis voce: Non est discipulus super magistrum, nec seruus super dominum suum. *Fabian. epistula 2. in fine. Gregor. Papa lib. 12. indict. 7. epist. 31. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 12. panor. & par. 5. cap. 253. decr. Ansel. lib. 3. cap. 44. & 34. in addit. Caesar. lib. 5. cap. 43.*

2. q. 7. c. 13. oues. * ouis. Mat. 10. Luc. 6.

CAP. XXI.

Si a fide deuiauerit Episcopus, erit corrigendus prius secreto a subditis suis, quod si incorrigibilis, quod absit, apparuerit, tunc erit accusandus ad Primates suos, aut ad sedem Apostolicam. pro alijs vero actibus suis magis est tolerandus ab ouibus, & subditis suis, quam accusandus, aut publice derogandus, &c. *Ibidem.*

CAP. XXII.

Summopere praeuidendum est, ne pastorem suum oues, quae ei commissae fuerant, reprehendere, nisi a fide exorbitauerit, neque accusare praesumant, quoniam tales accusationes vim non habent, neque eis nocere possunt. *Cornel. epist. 2. in med.*

CAP. XXIII.

Infames esse eas personas dicimus, quae pro aliqua culpa notantur infamia; id est, omnes, qui Christianae legis normam abijciunt. &c. & omnes, qui aduersus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur. *Stephan. epist. 1. in med. Burch. lib. 1. cap. 173. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 14. panor. & par. 5. cap. 291. decr. Ansel. lib. 3. cap. 3. Caesar. lib. 5. cap. 28. Tarrac. lib. 2. cap. 8.* 6. q. 1. c. 17.

CAP. XXIV.

Licet Apostolo prohibente inter christianos non debeant accusationes exerceri, sed si prohiberi non poterit, accusationes Episcoporum ad memoratos Primates debent ab accusatoribus deferri. *Stephan. epist. 2. post princip.* 1. Cor. 6.

CAP. XXV.

Scimus dilectissimi, quia semper carnales spirituales solent persequi, & maleuoli beneuolos infamare, & lacerare. Ideoque Apostoli, & successores eorum, ac reliqui sancti patres noluerunt fieri facilem Episcoporum accusationem, quoniam si facilis esset, aut nullus, aut vix aliquis modo inueniretur, &c. *Steph. epist. 2. in med.*

CAP. XXVI.

Sic odit Deus eos, qui aduersus patres armantur, vt patrum inuasores, qui in omni mundo infamia sunt notari. *Steph epist. 2. ante fin. Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 71. Deusd. cap. 3. Capitul. lib. 7. cap. 374.*

CAP. XXVII.

Detractiones, & accusationes, atque persecutiones inter christianos oppido vitandae sunt: quia licet pauci simus in comparatione aliorum, si tamen vnanimes fuerimus, facilius aduersarijs resistemus. *Marcellin. epist. 2. post princ.*

CAP. XXVIII.

Sic odit Deus eos, qui patres persequuntur, vt patrum inuasores, qui in omni mundo infamia notantur: & ideo iuste, & regulariter respuuntur. *Euseb. epist. 1. ante med.*

CAP. XXIX.

Seruos Dei nolite perſequi, Epiſcopos nolite infamare, neque accuſare: quia Deus eos ſuo iudicio voluit reſeruari. quod enim non ab humanis, aut prauae vitae hominibus eos deprauari, aut accuſari voluit, ipſe
Matt. 21. Luc. 19. dedit exemplum, quando per ſeipſum, & non per alium negotiantes eiecit ſacerdotes
6.q.1.c.8. de templo, &c. Dei ergo ordinationem accuſat, qui Epiſcopos accuſat, vel condemnat, dum minus ſpiritualia, quam terrena ſectatur. *Euſeb. epiſt. 2. poſt princip. Teleſphor. epiſt. 1. Hadrian. cap. 1. ad Epiſcopum Mediom. Iuo par. 6. cap. 314. decr. Anſel. lib. 3. cap. 13. Capitul. lib. 6. cap. 98. & 280. & lib. 7. cap. 167. & 462. vide lib. 5. cap. 170.*

CAP. XXX.

Ab Apoſtolis, eorumq. ſucceſſoribus nouimus conſtitutum, criminationes aduerſus doctores non debere ſuſcipi, nec peregrina iudicia fieri, nec quemquam alterius iudicis, quam ſui ſententia debere conſtringi. caput enim eccleſiae Chriſtus eſt; Chriſti autem vicarij ſacerdotes ſunt, qui vice Chriſti legatione funguntur in eccleſia. &c. *Euſeb. epiſt. 3. in princ. Burch. lib. 1. cap. 165. Iuo par. 5. cap. 215. decr. vide Valentiniani, & aliorum conſtit. 5. ſiue 10. lib. 9. Cod. Theod. tit. 1. Capitul. lib. 7. cap. 309. & in additis. cap. 145.*

CAP. XXXI.

Vna cum omnibus Apoſtolicae ſubiectis regulae ſancimus, ne quiſquam deinceps chriſtianorum Epiſcopis nocere praeſumat; cum & Doctor gentium idipſum prohibeat,
1. Tim. 5. dicens: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra vt patrem. &c. *Iul. epiſtula 1. ante medium.*

CAP. XXXII.

Criminatores aduerſus doctorem nemo recipiat. *Xyſt. iij. epiſt. vnic. poſt princ.*

CAP. XXXIII.

Omnes qui aduerſus patres armantur, vt patrum inuaſores, & mactatores infames eſſe cenſemus. *Pelag. ij. epiſt. 1. in fin.*

CAP. XXXIV.

Non ſunt conſentiendi, ſed reprobandi qui praelatos ſuos reprehendunt, vel accuſant. *Pelag. ij. epiſt. 3. in princ.*

CAP. XXXV.

2. q. 7. c. 22 Paulus
1. Tim. 5.
Praedicator omnipotentis Domini Apoſtolus dicit: Seniorem ne increpaueris. Sed huius regula in eo ſeruanda eſt, cum culpa ſenioris exemplo ſuo non trahit ad interitum corda iuniorum. Vbi autem ſenior iunioribus exemplum ad interitum praebet, ibi adſtricta increpatione feriendus eſt. Nam
Eſai. 42. ſcriptum eſt: Laqueus iuuenum omnes vos:
Eſai. 65. & rurſus propheta dicit: Et peccator centum annorum maledictus eſt. *Greg. lib. 7. ind. 2. epiſt. 1. Ianuario Epiſcopo Caralita.*

CAP. XXXVI.

Accuſationes aduerſus doctorem nemo ſuſcipiat: quia non poteſt humano condemnari examine, quem Deus iudicio ſuo reſeruauit. *Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 67. Capitul. lib. 7. cap. 67. Anſel. lib. 3. cap. 88.*

CAP. XXXVII.

Epiſcopus accuſatores fratrum excommunicet, & ſi emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum. *Carth. iv. cap. 55. Caeſar. lib. 4. cap. 112.* *Diſt. 46. cap. 4. accuſatores.*

De admonitione caritatis ante accuſationem. Tit. II.

Vide lib. xxix. tit. vi. quibus adde.

CAP. I.

SI quis Epiſcopus ab illis accuſatoribus, qui recipiendi ſunt, fuerit accuſatus; poſtquam ipſe ab eis caritatiue conuentus fuerit, vt ipſam cauſſam emendare debeat, & eam corrigere noluerit; non olim, ſed tunc ad ſummos Primates cauſſa eius canonice deferatur. &c. *Felix, & ſeptuaginta Epiſcopi epiſt. 2. in princip. Hadrian. cap. 5. ad Epiſcop. Mediom. Burch. lib. 1. cap. 174. Iuo par. 5. cap. 292. decr. Anſel. lib. 3. cap. 88. Capitul. lib. 7. cap. 143. in add.* *Cap. 2. de accuſ. 4. Greg. ix. & c. 8. eo. tit. in 1. collect.*

CAP. II.

Si quis aduerſus Epiſcopum cauſſam habuerit, non prius alios Epiſcopos adeat, vt eum accuſet, quam familiariter ei ſuam indicet querelam; & ab eo, aut iuſtam emendationem, aut rationabilem percipiat excuſationem, ipſa nos inſtruente veritate: Si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum *Matt. 18. Luc. 17.* inter te & ipſum ſolum. ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum. ſi autem te non audierit; adhibe tecum adhuc vnum, vel duos, vt in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Quod ſi non audierit eos, dic eccleſiae. id eſt, accuſa eum publice, & non prius. & reliqua. Si quis Epiſcopum poſt haec elegerit accuſare, ſummis Primatibus Epiſcoporum ſuam indicet cauſſam, & non ſaecularibus, qui magis ad pacem, quam ad iudicium eos reuocent; vt caritas in omnibus, & ab omnibus cuſtodiatur, &c. *Felix ij. in ſyno. Rom. epiſt. 1. cap. 2. & 3.*

CAP. III.

Apoſtoli ſtatuerunt, ne facile commouerentur, aut lacerarentur, vel accuſarentur columnae ſanctae Dei eccleſiae, qui Apoſtoli, & ſucceſſores eorum non immerito dicuntur. *2. q. 7. c. accuſatio. 15. eo ſi.* Sed ſi quis aduerſus eos, vel eccleſias eorum commotus fuerit, aut cauſſas habuerit, prius

ad

ad eos recurrat caritatis ſtudio, vt familiari colloquio commoniti ea ſanent, quae ſananda ſunt; & caritatiue emendent, quae iuſte emendanda agnouerint. Si autem aliqui eos, priuſquam hoc egerint, lacerare, accuſare, aut infeſtare praeſumpſerint, excommunicentur; & minime abſoluantur, antequam per ſatisfactionem condignam egerint paenitentiam. *Anaclet. epiſt. 2. poſt princip. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 5. panor. & par. 5. cap. 238. decreti. vide Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 2. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 135. in additis. Anſelm. lib. 3. cap. 36.* 12.

CAP. IV.

De his clericis, & laicis, qui Epiſcopos, vel reliquos ſacerdotes, prius tam ad Primates eorum, quam ad reliquos accuſant iudices, quam auribus eorum, a quibus ſe laeſos exiſtimant, inculcant, vt ab eis, aut ius ſuum, aut iuſtam recipiant apologiam: per eundem ait Dominus Prophetam: Audi domus Iſrael, & domus Regis auſculta, quia vobis iudicium eſt: quoniam laqueus facti eſtis ſpeculationi, & rete expanſum ſuper Thabor. &c. *Alex. epiſt. 1. poſt princ.* [*Oſee c. 5.*]

CAP. V.

Neque aliquis eorum (*Epiſcoporum*) aut eccleſiarum actorum, vel defenſorum ad aliquos prius accuſari debet, quam ipſi caritatiue bis, aut ter, ab eis, qui ſe laeſos exiſtimant, vel eos, pro aliquibus erratibus corripere cupiunt, conueniantur; vt ab eis, aut familiarem emendationem, aut iuſtam percipiant excuſationem. Quod qui praeſumpſerit, liminibus arceatur eccleſiae vſque ad condignam ſatisfactionem. *Steph. epiſt. 2. poſt princip. Burch. lib. 1. cap. 142. Iuo par. 5. cap. 255. decr.*

CAP. VI.

Si erga Epiſcopum, vel actores eccleſiae quiſquam cauſſam habuerit, eos cum caritate manſuete conueniat, vt ab eis vulnus, vnde agitur, recte ſanetur, aut ipſe, ſi ſecus egerit, accuſator excommunicetur. *Ex concil. Nicaen. Athanaſ. & alij ad Felicem ij. poſt princip.*

De Iudice, coram quo fieri debet accuſatio. Tit. III.

Vide lib. xxix. a tit. vij. ad xix.

Vbi agitur de Iudice, eiusq. officio, & de particularibus Iudicibus: Epiſcopo, Archiepiſcopo, Patriarcha, ſeu Primate, Synodo, Romanoq. Pontifice, Iudicibus electis, & ſimilibus.

Ne minor de maiori iudicet. Tit. IV.

Vide lib. xxix. tit. xviij.

Ne clerici coram Regibus, aut alijs laicis accuſentur. Tit. V.

Vide lib. xxix. tit. x.

CAP. I.

Nemo clericum quemlibet in publico examinet, niſi in eccleſia. *Silueſt. in ſyno. Roman. cclxvij. Epiſcoporum. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 6. panor. Anſel. lib. 3. cap. 23. Hadr. cap. 68. ad Epiſcopos Mediom. Caeſar. lib. 5. cap. 33.* 11. q. 1. c. 9.

CAP. II.

Neque ab Auguſto, neque ab omni clero, neque a Regibus, neque a populo iudex iudicabitur. *Silueſt. in ſyno. Rom cclxxxiv. Epiſcoporum cap. vlt. Nicol. epiſt. ad Mich. Imper. ante med. qui addit.* Haud dubium quin eccleſiaſticus.

CAP. III.

Relatum eſt, quod quidam aemuli Chriſti, eiuſq. ſanctae eccleſiae inſidiatores, ſacerdotes Dei ad iudices publicos accuſare praeſumant; cum magis Apoſtolus chriſtianorum cauſſas ad eccleſias deferri, & ibidem terminari praecipiat. &c. *Alex. epiſt. 1. in princip. Anſel. lib. 2. cap. 35. Capitul. lib. 7. cap. 155.* 11. q. 1. c. 15.

CAP. IV.

Nemo vmquam Epiſcopum apud iudices ſaeculares, aut alios clericos accuſare praeſumat. *Caius epiſt. 1. cap. 1. & 2. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 11. panor. Anſel. lib. 3. c. 45.* 11. q. 1. c. 1.

CAP. V.

Manifeſtius approbatur, Alexandrinum Petrum per Imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus abſolui. &c. Quo more, quo ritu Alexandrinus Petrus praetenditur abſolutus, cum nec a Pontificibus legitime, & eccleſiaſticis legibus fuerit expeditus, nec a ſaeculari poteſtate potuerit praeter eccleſiae tramitem prorſus abſolui? *Gelaſ. in tomo de anathematis vinculo, ante finem.*

CAP. VI.

Qua ipſi ſynodo (*loquitur de Zenone Imperatore, & de eius miniſtris*) vel ſecundum cuius ſynodi formam, Alexandrinum Ioannem de eccleſia, cui ordinatus fuerat, expulerunt? qui nullis cauſſis euidentibus, nec ante conuinci, nec poſtea prouocans, etiam in iudicio competenti potuit accuſari. Quod ſi dicunt; Imperator hoc fecit. hoc ipſum quibus canonibus, quibus regulis eſt

praeceptum? Cur huic tam prauo facto consensit Acacius; cum auctoritas diuina dicat: Rom. 1. Non solum, qui faciunt praua, reos esse; sed etiam qui consentiunt facientibus? Quibus canonibus, quibusue regulis Calendion exclusus est, vel primi vrbium diuersarum catholici sacerdotes? *Gelas. in commonitorio ad Faustum in med.*

CAP. VII.

Dist. 96. c. 15. fin. Principi christiano decuerat suggerere sacerdotem, maxime cuius familiaritate, & fauore fruebatur: saluam fore de eius iniuria, contumeliaq. vindictam, tantum vt ecclesiae sineret christianus Princeps regulas custodiri: & quia noua in vtroque Pontifice caussa esset exorta, & nouam discussionem consequenter inquireret; & sicut semper esset factum, sacerdotali consilio de sacerdotibus iudicia prouenirent, non a saeculari viderentur qualescumq. Pontifices, & si errore humanitus accidente, non tamen contra religionem vllatenus excedentes potestate percelli. An haec iusta ratione Principi suggerenda non erant? *Gelas. epist. 6. ad Episcop. Dardaniae, in med.*

CAP. VIII.

Cum pellerentur Pontifices catholici, &c. cur non adistis Imperatorem? cur non ecclesiae caussam, & sacerdotij miserabilem decolorationem continuatis vocibus defleuistis? allegantes numquam de Pontificibus nisi ecclesiani iudicasse? non esse humanarum legum de talibus ferre sententiam absque ecclesiae principaliter constitutis Pontificibus. Obsequi solere Principes Christianos decretis ecclesiae, non suam praeponere potestatem? Episcopis caput subdere Principem solitum, non de eorum capitibus iudicare? *Gelas. epist. 7. ad Episcopos Orientis in med.*

CAP. IX.

11. q. 1. c. 6. Si Episcoporum caussae mihi commissorum apud pijssimos dominos aliorum patrocinijs disponuntur; infelix ego in ecclesia ista quid facio? Sed vt Episcopi mei me despiciant, & contra me refugium ad saeculares iudices habeant; omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamen breuiter suggero, quia aliquantulum specto; & si ad me venire distulerit, exercere in eo districtionem canonicam nullo modo cessabo. *Gregor. lib. 4. regist. epist. 34. Constantinae Augustae.*

CAP. X.

De accusationibus Episcoporum Constantinus Imperator sic ait inter cetera. Vestrae, inquit, accusationes tempus habebunt proprium, id est, diem magni iudicij; iudicem vero illum, qui tunc futurus est omnibus iudicare. Mihi ergo homini constituto de huiusmodi rebus non licet habere auditorium, sacerdotum scilicet accusantium, & simul accusatorum, quos minime conuenit tales debere monstrari, qui iudicentur ab alijs, cum ab ipso Domino magis ipsi sint iudicandi; de quibus ait propheta: Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos discernit. Psal. 81. Neque possunt humano condemnari examine, quos Deus suo reseruauit iudicio. & reliqua talia, & his similia. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 51. Capitul lib. 5. cap. 163. & lib. 7. cap. 441. Deusded. cap. 3.*

CAP. XI.

Ecclesiastica quoque testatur historia, quia cum piae memoriae Constantino Principi scripto oblatae accusationes contra Episcopos fuissent, libellos quidem accepit, & eosdem, qui accusati fuerant, Episcopos conuocans, in eorum conspectu libellos, quos acceperat, incendit, dicens: Vos Dij estis a vero Deo constituti. Ite, & inter vos caussas vestras disponite; quia dignum non est, vt nos iudicemus Deos. *Nicol. in epist. ad Michael. Imper. in princ. ex historia eccles. Euseb. lib. 10. cap. 1.*

CAP. XII.

Hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis praeesse permissum est, quomodo de ijs, per quos diuina ministrantur, iudicare praesumant, penitus ignoramus, &c. [Satis euidenter ostenditur, a saeculari potestate, d. 96. c. 7. nec ligari prorsus, nec solui posse Pontificem, quem constat a pio Principe Constantino Deum appellatum; nec posse Deum ab hominibus iudicari manifestum est. Sed & Theodosius minor sanctae synodo scribens Ephesinae primae, dicit: Deputatus est igitur Candidianus magnificentissimus comes strenuorum domesticorum transire vsque ad sanctissimam synodum vestram, & in nullo quidem quae faciendae sunt de pijs dogmatibus quaestiones, seu potius expositiones communicare: illicitum namque est eum, qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum ecclesiasticis intermisceri tractatibus. &c. His manifeste repertis apparet, comministrum nostrum Ignatium per imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus expelli. *Nicol. in epist. ad Mich. Imperat. in fin.*

CAP. XIII.

De presbyteris, qualescumque sint, vobis, D. 11. 18. qui laici estis, nec iudicandum est, nec de vita c. vlt. ipsorum quippiam inuestigandum. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap. 70.*

CAP. XIV.

Si liceat vobis de criminalibus peccatis aliquem iudicare consulitis. Sed si nemo voluisset peccare, nemo debuisset aliquem iudicare; at postquam peccatur, profecto & iudicatur, &c. Non autem vobis licet clericos iudicare, cum vos magis ab ipsis conueniat iudicari. *Nicol. ad consult. Bulgar. cap. 83.*

CAP.

CAP. XV.

Haec Constantinus Magnus Imp, omnium Regum,& Principum fere totius orbis dominus euidenter intelligens in sancta Nicaena synodo post omnes Episcopos vltimus residens nullam iudicij sententiam super eos dare praesumpsit;sed illos etiam Deos vocans,non suo debere subesse iudicio, verum se ad illorũ pendere arbitrium iudicauit, *Greg. vij. lib.8, regist.epist.21.*

CAP. XVI.

Constantinus Imperator in Nicaena synodo nullam in Episcopos,ab ipsis etiam Episcopis accusationem voluit suscipere,nullumque contra eos iudicium praesumpsit inferre, dicens: Vos Dij estis a vero Deo constituti, ideo non oportet, vt nos homines Deos praesumamus iudicare. *Gregor.vij lib.10.regist.epist.2.*

CAP. XVII.

11.q.5.c, 1.& 5. Si quis a suo Episcopo depositus presbyter, vel diaconus;aut Episcopus a synodo,molestet aures Imperatoris,ad maiorem Episcoporum synodum conuertatur,& quae iusta esse putat, proferat pluribus Episcopis; & ab ipsis examen,& iudicium expectet. Si vero hoc contemnens molestet Imperatorem, nulla venia dignus est,neque defensioni locus est, neque restitutioni. *Antioch. cap. 12. Aquisgranen. cap. 74.* Mart. Brac. *cap. 35. Burchard. lib.2. cap.180.Iuo par 6.cap.215.decret.*

CAP. XVIII.

Clericus, qui de crimine postulatus apud iudicem saecularem se purgat, amittat locum suum. *Carthag.cap.15.G.Carth.iij.cap.9.L.*

CAP. XIX.

11. q. 1. Ila.uit c. 12. Si quis ab imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur. *Carth.cap.107.G.Mileu.cap. 19.L. Afric.cap.71.L.*

CAP. XX.

11. q. 5. c.1. Si clericus relicto officio suo propter districtionem ad saecularem iudicem fortasse confugerit;& is,ad quem recurrit, solatium ei defensionis impenderit, cum eodem de ecclesiae communione pellatur. *Agath. cap. 8. Capitul. lib. 6. cap. 143. & lib. 7. cap. 190. in addit.*

CAP. XXI.

11.q.1.c. 18.& 48. Clericus non quemquam praesumat apud saecularem iudicem,Episcopo non permittente,pulsare;si pulsatus fuerit, non respondeat, nec proponat,nec audeat criminale negotium in iudicio saeculari proponere. *Agathen. cap. 32. Vormatien. cap. 61. Capitul. lib. 6. cap.155.Iuo par.6.cap.307.decret.*

CAP. XXII.

Nullus clericus de qualibet caussa extra discussionem Episcopi sui a saeculari iudice iniuriam patiatur, aut custodiae deputetur. Quod si quicumque iudex cuiuscumque clericum, absque caussa criminali id est homicidio,furto,aut maleficio, hoc facere praesumpserit,quamdiu Episcopo loci illius visum fuerit, ecclesiae liminibus arceatur. *Matiscon. cap.7.*

CAP. XXIII.

Licet reuerentissimi canones, atque sacratissimae leges de Episcopali audientia in ipso pene christianitatis principio sententiam protulerint; tamen quoniam eadem postposita, humana in sacerdotes Dei grassatur temeritas,ita vt de atrijs venerabilium ecclesiarum violenter abstractos,ergastulis publicis addicant: censemus, vt Episcopum nullus saecularium fascibus praeditus iure suo contumaciter,ac perperam agens de sancta ecclesia, cui praeest, trahere audeat: sed si aliquid contentionis aduersus Episcopum potentior persona habuerit, pergat ad Metropolitanum Episcopum, & ei caussas alleget, & ipsius sit potestatis honorabilem Episcopum, de quo agitur, euocare, vt in eius praesentia accusatori respondeat, & appositas sibi actiones extricet. Quod si talis fuerit immanitas caussae,vt eam solus Metropolitanus definire non valeat,aduocet secum vnum;vel duos Coëpiscopos. Quod si & ipsis dubietas fuerit, conciliabulum definitio die, vel tempore instituant, in quo vniuersi rite collecti fratris sui, & Coëpiscopi caussas discutiant, & pro merito,aut iustificent,aut culpent, &c. Hoc decretum a nobis praefixum, qui fuerit audacter transgressus,tam ipse,quam omnes,qui ei consenserint, vsque ad generale concilium, anathemate de ecclesia separentur. *Matiscon. ij.cap.9.*

CAP. XXIV.

Quod de Episcopis censuimus,vim obtineat,& in clero,vt neque presbyter, neq. diaconus, neque subdiaconus de ecclesijs trahantur,aut iniuriam aliquam inscio Episcopo eorum patiantur. Sed quidquid quis aduersus eos habuerit, in notitiam Episcopi proprii perducat, & ipse caussam, iustitia praeunte discutiens, animo clericos accusantis satisfaciat. *Matiscon.ij cap.10.*

CAP. XXV.

Si Abbates,vel monachi,aut agentes monasteriorum patricinio saeculari vtantur, vel ad Principis praesentiam sine Episcopi sui permissu,ambulare audeant,a suis Episcopis excommunicentur. *Cabilon.cap.15.*

CAP. XXVI.

De clericis adeuntibus Imperatorem, hoc placet modis omnibus obseruare, quod de eis in sacris canonibus constitutum est. *Magunt.cap.24.*

CAP. XXVII.

Cõstantinus Imperator Episcopis ait: Deus inquit,constituit vos sacerdotes,& potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi; & ideo nos a vobis recte iudicamur: vos autem non potestis ab hominibus iudicari: propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium; & vestra iurgia, quaecumque sunt, ad illud diuinum reseruentur examen. Vos etenim

nobis

nobis a Deo dati estis Dij, & conueniens non est, vt homo iudicet Deos; sed ille solus, de quo Psal. 82. scriptum est; Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos discernit. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 3. cap. 8. Aquisgranen. ij. sub. Ludou. part. vlt. cap. 5. Euseb. lib. 10. cap. 1.*

Sine accusatione nemo damnetur. Tit. VI.

CAP. I.

3. q. 6. cap. quamuis 7. & 3. q. 5. c. vlt. RElliquorum clericorum caussas (*praeter Episcopos*) apud Prouinciales, & Metropolitanos, atque Primates, & ventilare, & iuste definite licet. Iudicantem tamen oportet cuncta rimari, &c. Nihil tamen absque legitimo, & idoneo accusatore fiat. Nam & Dominus 2. q. 1. c. 4. nobel noster Iesus Christus Iudam furem esse sciebat, sed quia non est accusatus, ideo non est eiectus, & quidquid inter Apostolos egit, pro dignitate ministerij ratum mansit. Nam si leges saeculi accusatores requirunt, quanto magis ecclesiasticae regulae; docent enim terrestica, & humana, quae sint ecclesiastica, atque caelestia. *Eleuth. epist. vn. in med. vid. Iul. epist. ad Episc. Orient. cap. 31. Hadrian Papa cap. 24 ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 5. cap. 246. Burchard. lib. 16. cap 30. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 12. & tit. 11. cap. 8. 12. 13. panor. & par. 6. cap. 316. & 317. decreti. Anselm. lib. 3. cap. 64. & cap. 88.*

CAP. II.

2. q. 8. c. 3 qui accusare. Neque vllus vmquam iudicetur, antequam legitimos accusatores praesentes habeat, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Marcell. epist. 2. ante med. Damas. epist. 6. in fin. vid. Iul. epist. 2. cap. 31. Iuo par. 6. cap. 348. decreti. Ansel. lib. 3. c. 47.*

CAP. III.

Relatum est ad sedem Apostolicam, vos accusationem fratrum per scripta suscipere absque legitimo accusatore, quod deinceps in 2. q. 8. Qui accusare, c. 8. omni orbe terrarum fieri, Apostolica auctoritate, prohibemus. &c. Neque vllus vmquam iudicetur, antequam legitimos accusatores praesentes habeat. *Damas. epist. 6. Anselm. lib. 3. cap. 47. Iuo par. 6. cap. 348.*

CAP. IV.

Sunt nonnulli, qui indiscussos potestate tyrannica, non canonica auctoritate damnant, & sicut nonnullos gratia fauoris sublimant, ita quosdam odio, inuidiaque permoti humiliant, & leui opinionis aura condemnant, quorum crimina non approbant. Ideoque communi decreto censemus, vt quandocumque aliquis Episcoporum criminatur, congregatis omnibus eiusdem prouinciae Episcopis, caussa eius audiatur, vt non occulte iudicetur, vel condemnetur, qui ab alijs prius iudicari non potest, nisi ab ijs, a quibus ordinari potuit. Quod si aliter factum fuerit; nullas vires habebit. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 25. Capitul. lib. 7. cap. 330.*

In prouincia fiat accusatio. Tit. VII.

CAP. I.

SAlua Apostolicae ecclesiae auctoritate, nullus Episcopus extra suam prouinciam ad iudicium deuocetur, sed * euocatus ipse canonice in loco omnibus congruo, tempore synodali, ab omnibus comprouincialibus Episcopis audiatur; qui concordem super eum, canonicamque proferre debent sententiam. Quoniam si hoc minoribus tam clericis, quam laicis, concessum est, quanto magis de Episcopis seruari conuenit? *Nicaen. cap. 54. apud Iul. epist. 1. cap. 17. Hadrian. ad Episcopum Mediom. cap. 18. Burch. lib. 1. cap. 170. Iuo par. 5. cap. 280. decret. Anselm. lib. 3. cap. 88. Capitul. lib. 7. cap. 314.*

* conuocato

CAP. II.

Si quis super quibuslibet criminibus quemlibet clericum pulsandum crediderit, in prouincia, in qua consistit ille, qui pulsatur, suas exerceat actiones; nec aestimet eum alibi, aut longius ad iudicium protrahendum. Illi vero, qui pulsatus fuerit, si iudicem suspectum habuerit, liceat appellare. *Nicaen. cap. 60. apud Iulium epist. 2. cap. 23. Eleuth. epist. vn. in med. cap. 3. Felix epist. 1. post. prin. Hadrian. Papa cap. 8. ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 144 in additis. Iuo par. 6. cap. 318. & 319. decr. Ansel. lib. 3. cap. 28.* 3. q. 6. c. 17. c. 2. de reg. iur. in 1. collect.

CAP. III.

Si quis non haereticus, &c. dicat se habere ecclesiasticam accusationem contra Episcopum, ante omnes prouinciae Episcopos instituat accusationes, & illic probet crimina sua, &c. *CP. cap. 6.*

CAP. IV.

De accusatione Episcoporum synodus lxx. Episcoporum dixit; Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates caussa eius canonice deferatur; qui in congruo loco, infra ipsam prouinciam, tempore congruo, id est, autumnali, vel aestiuo, concilium regulariter conuocare debebunt; ita vt ab omnibus eiusdem prouinciae Episcopis, inibi audiatur; &c. quia vltra prouinciae terminos accusandi ante licentia non est, quam audientia rogetur. *Felix in synodo lxx. Episcop. epist. 2. in princ. Hadrianus Papa cap. 5. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 1. cap. 174. Iuo par. 5. cap. 292. decret. Capit. lib. 7. cap. 143. in additis.* c. 2. de accus. apud Greg. in & in 1. coll.

CAP. V.

Neminem exhiberi de prouincia ad prouinciam, vel ad comitatum oportet, nisi ad relationem Iudicis, ad quem fuerit appellatum, 3. q. 6. c. 16.

id est

Id est, vt actor semper rei forum sequatur. *Felix in synodo lxx. Episcoporum. epist. 2. in med. Hadrian. cap. 5. ad Episcop. Mediom. Iuo par. 5. cap. 248. & par. 6. cap. 331. decret. & in epist. 215. ad Hildeb. Cenomanem. Episcopum. cap. 179. Capitul. lib. 7. cap. 143. in additis.*

CAP. VI.

3. q. 6. c. 12. Peregrina iudicia, salua in omnibus Apostolica auctoritate, generali sanctione prohibemus; quia indignum est, ab externis, vt iudicetur, qui prouinciales, & a se electos debet habere iudices, nisi fuerit appellatum: vnde oportet, si aliquis Episcoporum super certis accusetur criminibus, vt ab omnibus audiatur, qui sunt in prouincia, Episcopis: quia non oportet accusatum * alicubi, quam in foro suo audiri. *Fabianus epist. 3. c. 2. Xistus ij. in epist. 1. cap. 3. Nicaen. c. 53. apud Iulium epist. 2. cap. 16. Felix in synodo lxx. Episcoporum. epist. 2. Hadrian. Pap. cap. 17. ad Episcopum Mediom. Burch. lib. 1. cap. 147. Iuo par. 5. cap. 248. & c. 260. & par. 6. cap. 331. decret. & epist. 179. Anselm. lib. 3. cap. 73. Capitul. lib. 7. cap. 309. & in additis. cap. 145. Caesar. lib. 5. cap. 25. Tarrac. lib. 6. cap. 150.*

* alibi

CAP. VII.

3. q. 6. c. 1. & q. vlt. Reuera semper ibi caussa agatur, vbi crimen admittitur. *Fabianus epist. 3. cap. 4. Xystus ij. epist. vnica cap. 4. Hadrian. ad Episcopum Mediom. cap. 48. Burch. lib. 10. cap. 3. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 21. Capit. lib. 7. cap. 365.*

CAP. VIII.

Ne cui liceat, sine praeiudicio Romanae ecclesiae, relictis his sacerdotibus, qui in eadem prouincia Dei ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias, vel aliarum prouinciarum Episcoporum iudicium experiri, vel pati. *Marcellus epist. 1. ante medium.*

CAP. IX.

3. q. 6. c. 4. & c. 16. in fin. Similiter in iam fata synodo (*Nicaena*) statutum est, vt vltra prouinciae terminos, accusandi licentia non progrediatur, nisi ad hanc Apostolicam fuerit sedem prouocatum, ad quam omnes, qui voluerint libere, & absque vllo impedimento, a quibusdam agendo, confluere debent. *Iulius epist. 2. cap. 32. Stephanus epist. 2. cap. 7. Hadrianus ad Episcopū Mediom. cap. 1. & cap. 10. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 4. panor. & epist. 29. Anselm. lib. 3. cap. 74. Capitul. lib. 6. cap. 287. & in additis cap. 143. Tarraconen. lib. 2. cap. 19.*

CAP. X.

4. q. 9. c. 7. Nec extra propriam fiat prouinciam primo discussionis accusatio sine Apostolica praeceptione, cui in omnibus caussis debet reuerentia custodiri; quoniam & antiqua docet hoc patrum regula, in qua, & imperialia pariter statuta concinunt. Criminum, inquiunt, discussio ibi agenda est, vbi crimen admissum est. Nam alibi criminum reus prohibetur audiri. Et alibi in canonibus praecipitur; Quaecumque negotia in suis locis, vbi orta sunt, finienda sunt, & reliqua talia his similia: salua tamen in omnibus Apostolica auctoritate. *Damas. epist. 3. cap. 8. Iuo par. 6. cap. 347. decret.*

CAP. XI.

Si quae caussae, vel contentiones inter clericos, vel inter laicos superioris, vel inferioris gradus fuerint exortae; secundum synodū Nicaenam, congregatis omnibus eiusdem prouinciae Episcopis, iudicium terminetur; nec alicui liceat, sine praeiudicio tamen Romanae ecclesiae, cui in omnibus rebus debet reuerentia custodiri, relictis his sacerdotibus, qui in eadem prouincia Dei ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias cōuolare prouincias. Quod si quis forte praesumpserit, & ab officio cleri submotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Innocentius ad Victr. epist. 2. cap. 3. Isidor. in prologo conciliorum. Anselm. lib. 2. cap. 53. & lib. 3. cap. 75. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 109. Caesar. lib. 5. cap. 10. Tarrac. lib. 1. cap. 148.* 11. q. 1. c. 37. 3. q. 6. c. 14 non liceat.

CAP. XII.

Non oportet, vt degradetur, vel de honoretur vnaquaeque prouincia; sed apud semet ipsam habeat iudices, sacerdotes, & Episcopos singulos videlicet iuxta ordines suos; & quicumque caussam habuerit a suis iudicibus iudicetur, & non ab alienis: id est a suae iustis iudicibus prouinciae, & non ab externis, nisi a iudicatis fuerit appellatum. *Pelag. ij. epist. 1. ante fin. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 1. panorm. Anselm. lib. 6. cap. 107. Tarrac. lib. 2. cap. 21.* 6. q. 3. c. 2.

CAP. XIII.

Omnis accusatio intra prouinciam audiatur, & a comprouincialibus terminetur. *Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 10. Capitul. lib. 6. cap. 287.* 3. q. 6. capit. 16 Nemini.

CAP. XIV.

Prudentissime, iustissimeque Nicaena, siue Africana decreta definierunt, quaecumque negotia in suis locis, vbi orta fuerint, finiēda. maxime quia vnicuiq. concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad concilium suae prouinciae, vel etiam vniuersale prouocare. *Hadrian. ad Episcopum Mediom. cap. 12. Afric. concil. in epist. ad Caelestin. Carthagi. cap. 138. G. 105. L. Capitul. lib. 6. cap. 287.*

CAP. XV.

Clericus, siue laicus, si crimine, aut lite pulsatus fuerit, non alicubi, quam in foro suo, audiatur. *Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 33. Capitul. lib. 7. cap 332.* 11. q. 1. c. 49.

CAP. XVII.

Cum statutum sit omnibus nobis, & aequum sit pariter, & iustum, vt vniuscuiusque caussa illic audiatur, vbi est crimen admissum. &c. Agere illic caussam oportet, vbi & accusatores habere, & testes sui criminis possint. *Cyprian. epistul. ad Corn. cuius initium est: Legi litteras tuas.*

De

De loco accusationibus. Tit. VIII.

C A P. I.

Nemo clericum quemlibet in publico examinare praesumat, nisi in ecclesia, &c. Et si quis clericus accusans clericum in curiam introierit, anathema suscipiatur. *Syno. Rom. cclxvij. Episcoporum sub Silvestro.*

C A P. II.

Cum ad iudicium venerit Episcopus, &c. in loco, vnde est ille qui accusatur, aut si alibi alicuius temerariae multitudinis vim metuerit, locum sibi congruum eligat, quo absque timore suos, si necessitas exposcerit, testes habere, & absque impedimento suam canonice sententiam finire valeat. *Felix y. in syn. Rom. epist. 1. cap. 8.*

C A P. III.

De diligendo loco idoneo ad iudicia exercenda. *Nicaen. cap. 54 apud Iulium epist. 2. cap. 17. Felix epist. 2. in princip.*

C A P. IV.

Accusatus, siue accusator in loco, vnde est accusatus, si timeat inhonestam caussae expeditionem, locum sibi eligat vicinum, in quem possit facile testes adducere, & illic negotium terminetur. *Carth. cap. 30. G.*

C A P. V.

11. q. 1. c. 33. Nullus. Siluester constituit, vt nullus clericus propter quamlibet caussam in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum caussam diceret, nisi in ecclesia. *Damas. in Siluestri.*

De tempore accusationis, Tit. IX

Vide lib. xxix. tit. xxij. quibus adde.

C A P. I.

Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates caussa eius canonice deferatur; qui in congruo loco, intra ipsam prouinciam, tempore congruo, id est, autumnali, vel aestiuo concilium regulariter congregare debebunt. *Felix epist. 2. in princip. Hadrian. ad Episcop. Medrom. cap. 5. in princ. Burch. lib. 1. cap. 174. Iuo par. 5. cap. 292. decret. Capitul. lib. 7. cap. 143. in addit.*

Quales esse debeant accusatores. Tit. X.

C A P. I.

2. q. 7. c. 14. Accusatores, & accusationes, quas leges saeculi non adsciscunt, & nos vnanimiter submouemus; ne fiat in districta probatione impietas, cum recta sit iudicij in electione sententia. *Nicaen. cap. 23. apud Iul. epist. 2. cap. 5. Telesph. epist. 1. cap. 4. Steph. epist. 2. cap. 3. Hadrian. ad Episcop. Medrom. cap. 11. Isid. in prolog. concil. Ennod. pro Symma. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. & par. 6. cap. 115. & 127. decret. Anselm. lib. 3. cap. 13. & cap. 18. & 20. Capitul. lib. 7. cap. 108. & 307. & in addit. cap. 148.*

C A P. II.

Decernimus, nec accusatores, vel testes suscipi, qui non sunt idonei. *Nicaen. cap. 33. apud Iul. epist. 2. cap. 9. Telesph. epistul. 1. cap. 4. Burchard. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decreti.*

C A P. III.

Omnes, qui aduersus Patres armantur, infames esse censemus; neque eos, qui cum inimicis morantur, ad accusationem, vel ad testimonium recipiendos. *Nicaen. cap. 41. apud Iul. epist. 2. cap. 10. Alex. epist. 1. cap. 1. Telesph. epist. 1. cap. 4. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decret.*

C A P. IV.

Semper in accusatione clericorum primo persona, fides, vita, & conuersatio blasphemantium perscrutetur. Nam fides omnes actus hominis praecedere debet: quia dubius in fide infidelis est. Nec eis omnino est credendum, qui veritatis fidem ignorant, nec rectae conuersationis vitam ducunt: quoniam tales facile, & indifferenter lacerant, & criminantur recte, & pie viuentes. Ideo suscipio eorum discutienda est primo, & corrigenda. Neque accusatoribus suspectis, & de inimicorum domo prodeuntibus est credendum. *Nicaen. cap. 45. apud Iul. epist. 2. cap. 11. Xyst. epist. 1. in fin. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr. Hadrian. ad Episcop. Medrom. cap. 4. Capitul. lib. 5. cap. 183. & 249. & lib. 7. cap. 147. in addit.* cap. 1. de haeret. ep. Greg. ex. & in 1. coll.

C A P. V.

Infames esse censemus omnes, qui suam Christianam praeuaricantur legem, aut canonicam postponunt auctoritatem. *Nicaen. cap. 49. apud Iul. epist. 2. cap. 13. Dionys. epistul. 2. in fine.*

C A P. VI.

Alienis erroribus sociatum, vel a sui propositi tramitte recedentem, aut sacris canonibus inobedientem suscipere non possumus; nec impetere recte credentes, vel sanctorum Patrum sanctionibus obtemperantes permittimus. *Nicaen. cap. 52. apud Iul. epist. 2. cap. 15. Hygin. epist. 2. in med. qui addit:* Quia inter fideles, & infideles magna debet esse discretio. *Dionys. epist. 2. post. med. Caesar. lib. 5. cap. 31.* 2. q. 7. c. 23. 3. q. 4. c. 1.

C A P. VII.

Criminationes maiorum natu per alios ne fiant, nec per ipsos, qui crimina intendunt; si tamen ipsi digni, & irreprehensibiles apparuerint, 2. q. 7. c. 32.

ruerint, & actis publicis docuerint, omni se carere suspicione, atque inimicitia, & irreprehensibilem fidem, atque conuersationem ducere. *Nicaen. cap. 58. apud Iulium. epistul. 2. cap. 20. Hygin. epist. 1. in fin. Luci. epist. 1. in prin. Dionys. epistul. 2. in med. Iuo par. 6. cap. 326. decret.*

CAP. VIII.

3. q. 4. c. 10. 2. q. 7. Maiorum. c. 11. Detractores, qui dinina auctoritate eradicandi sunt, & fautores inimicorum ab Episcopali submouemus accusatione. Similiter ne summorum quispiam, minorum accusationibus impetatur, aut dispereat. *Nicaen. cap. 66. apud Iulium epist. 2. cap. 28. Zepher. epist. 1. in princip. Felix epist. 1. in princip. Anselm. lib. 3. cap. 35. & 58. Capitul. lib. 7. cap. 307.*

CAP. IX.

Placuit sanctae synodo Episcoporum, qui CP. conuenerunt, nec omnibus eorum, qui ecclesias administrant, accusationes permittere. nec omnes excludere: sed si quis propriam quidem querelam, id est, priuatam intendat Episcopo, vt detrimento aliquo, vel iniuria aliqua ab ipso affectus, in huiusmodi accusationibus, nec accusatoris personam, nec religionem examinari. oportet enim Episcopi conscientiam esse omnibus modis liberam, & eum, qui sibi iniuriam factam esse dicit, cuiuscumque sit religionis, ius suum consequi. 4. q. 1. c. 2. si autem sit crimen ecclesiasticum, quod Episcopo intéditur, tunc examinare personas accusatorum: vt primum quidem haereticis nõ liceat orthodoxos Episcopos pro rebus ecclesiasticis accusare. Haereticos autem dicimus, & qui olim ab ecclesia abdicati sunt, & qui sunt postea a nobis anathematizati. Ad haec autem & eos, qui se sanam quidem fidem confiteri praeseferunt, occulti autem sunt, & abscissi, & aduersus canonicos nostros Episcopos congregationem faciunt. Praeterea autem, & si aliqui eorum ab ecclesia ob aliquas caussas prius condemnati, & eiecti, vel excommunicati fuerint, siue ex clero, siue ex laicorum ordine, nec eis licere Episcopum accusare, priusquam proprium crimen absterserint. Similiter autem & eos, qui prius rei facti, accusatique sunt, non prius ad Episcopi, vel aliorum clericorum accusationem admitti, quam se obiectorum sibi criminum insontes ostenderint. Sed si nonnulli, nec haeretici, nec excommunicati fuerint, nec prius damnati, nec aliquorum criminum accusati, dicant autem se habere aliquas aduersus Episcopum criminationes; eos iubet sancta synodus, primum quidem apud prouinciae Episcopos accusationem persequi, & apud eos probare crimina Episcopi, qui aliquarum rerum accusatur, &c. Si quis autem ijs, quae, vt prius declaratum est, decreta fuerunt, contemptis, ausus fuerit, vel Imperatoris aures molestia afficere, vel saecularium Principum iudicia, vel vniuersalem synodum perturbare, neglectis dioecesis Episcopis; eum nullo modo esse ad accusationem admittendum, vt qui canonibus iniuriam fecerit, & ecclesiasticum ordinem euerterit. CP. *cap. 6. vide Nicol. Papam in epist. ad Michael. Imper. post prin. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor. & par 14. cap. 70. decret.*

CAP. X.

Clerici, vel laici, qui accusant Episcopos, vel clericos, non suscipiantur sine examine eorum. *Chalcedon. cap. 21. Capitul. lib. 1. cap. 30. lib. 7. cap. 84. Anselm. lib. 3. cap. 115. in Rom.* 2. q. 7. clericos cap. 49.

CAP. XI.

Si ex vtraque parte ad caussam dicendam venerint, quia vnus absque altero audiri non debet, quaerendum est in iudicio, cuius sint conuersationis, & fidei, atque suspicionis accusatores; aut qua intentione hoc faciant: quia ad hoc admitti non debent, nisi bonae conuersationis, & rectae fidei viri, hi videlicet, qui omni suspicione careant, & bona vita clareant, neque infames existant. Quod [si accusatorum personae in iudicio Episcoporum culpabiles apparuerint, ad arguendum non admittantur, nisi proprias caussas asserere, non tamen criminales, vel ecclesiasticas voluerint. *Felix in synod. lxx. Episcoporum epist. 2. ante med. Hadrian Papa ad Episcop. Mediom. cap. 3. them. 5. & 6. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 5. & 24. panor. & par. 5. cap. 248. & par. 6. cap. 331. & 418. decret. Capitul. lib. 5. cap 241.* 3. q. 10. c. 3. & 4. 9. 6. cap. 3. & 4.

CAP. XII.

Nullus laicus crimen clerico audeat inferre. *Siluest. in synod. Rom. cclxvij. Episcopor.* 2. q. 7. c. 2.

CAP. XIII.

Testes, & accusatores sine aliqua sint infamia, vxores, & filios habentes, & omnino Christum praedicantes. *Siluest. in synod. Rom. cclxvij. Episcopor.* 2. q. 4. c. 2. 6. q. 1. c. 6.

CAP. XIV.

Presbyter non aduersus Episcopum, non diaconus aduersus presbyterum, non subdiaconus aduersus diaconum, non acolythus aduersus subdiaconum, non exorcista aduersus acolythum, non lector aduersus exhorcistam, non ostiarius aduersus lectorẽ det accusationem aliquam. *Syno. Rom. cclxvij. al. cclxxxiv. Episcopor. sub Siluest. c. 3. Hadria. ad Episcop. Mediom. cap. 68. Nicol. epist. ad Michael. Imp. in med. Magunt. sub Arnul. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 151. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 264. decreti. Capitul. lib. 1. cap. 139. Caesar. lib. 5. cap. 33.* 2. q. 7. clericus c. 10

CAP. XV.

Nemo diaconus aduersus presbyterum afferat crimen turpitudinis. *Synod. Rom. cclxvij, al. cclxxxiv. Episcopor. sub Siluest. cap. 18.*

CAP. XVI.

Nulli infami, neque sacrilego de quocumq; liceat negotio aduersus religiosum Christianum, quamuis humilis seruilisque persona sit, testimonium dicere; nec de qualibet re, actione, aut inscriptione christianum impetere. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 5.*

CAP.

CAP. XVII.

Testificandi, vel accusandi licentia denegetur iis, qui Christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Felix in syn. Rom. epist. 1. cap. 9.*

CAP. XVIII.

Multum detogatio praeualet, quando derogatori creditur: ideo varijs detractionibus, atque accusationibus non decet labefactori Primatem, sed magis patrum regulis roborari. Nec facile, aut indifferenter suscipere accusationes praesumat, dicente Domino:
Exod. 13. Non suscipias vocem mendacii. sed prius probare debet suspicionem, & caussam, aut quo animo hoc faciat, & postmodum suscipere; quia veritatis professionem, propinquitatis, inimicitiae, timoris, amoris, odij, & cupiditatis intentio impedire, & aduersa fratribus irrogare solet. *Felix ij. in syn. Rom. epist. 1. c. 10. Capitul. lib. 6. cap. 287.*

CAP. XIX.

Personae accusantium tales esse debent, quarum fides, & conuersatio, & vita probabilis, & absque reprehensione sit, & quae omni careant suspicione; quia & hoc, te praesente, vt bene nosti, in Nicaena synodo propter malorum hominum infestationem ab omnibus definitum est: licet prauorum hominum insidiis sint haec, & alia quam plura deleta. &c. Primo semper in omni Episcoporum accusatione, vita, persona, & conuersatio accusantium enucleatim inquiratur: & postmodum ea, quae obijciuntur fideliter pertractentur: quoniam nihil aliter fieri debet, nisi impetitorum prius requiratur fides personae, vita, & actus discutiantur. Quia non debet prauorum, aut insidiantium hominum pernicie vita lacerari innocentium, &c. [Nullus seruus,
3. q. 5. c. 11. libertus, infidus, criminibus irretitus, calumniator, qui inimicitijs ludet, qui frequenter litigat, & ad accusandum, vel detrahendum est facilis: nulla infamis persona, vel omnes, quos ad accusanda crimina publica, leges publicae non admittunt, permittantur Episcopos accusare. Quoniam accusatores, & accusationes, quas leges saeculi non recipiunt, qua ratione sacerdotalis eas recipere debeat ordo, inuenire nequeo? cum haec & in Nicaena synodo prohibita sint; & illi magis ab istis, non isti ab illis iudicari debeant: & Apostolus di-
1. Cor. 2. cat: Spiritualis iudicat omnia, ipse vero a nemine iudicatur. *Felix ij. in syno. Rom. epist. 1. cap. 11. 13. 14. Hadr. Pap. ad Episcopum Mediom. cap. 19. Ansel. lib. 3. cap. 61.*

CAP. XX.

Haeretici, a quibus nimium opprimimur, excommunicatique, homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos, magosque concurrerint, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi, &c. Quod si legitimi non fuerint accusatores, non fatigetur c. 1. de ap-
Episcopus: quia sacerdotes ad sacrificandum pel. Greg.
vacare debent, non ad litigandum. *Felix ij. in* ix. & in
synod. Rom. epist. 1. cap 5. & 17. Burch. lib. 1. c. collect.
129. Iuo par. 5. cap. 279. decret.

CAP. XXI.

Iudices, & accusatores tales esse debent, qui omni careant suspicione, & ex radice caritatis suam desiderent promere sententiam, &c. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 21.*

CAP. XXII.

Non licet quemquam accusare Pontificem summ: quoniam iudex non iudicabitur. *Acta contra Polychronium c. 8. in synod. Rom. sub Xysto iij. Nicol. epistul. ad Michael. Imperat. ante med.*

CAP. XXIII.

Per seruos de ijs, quae obijciebant, se eum loquebantur, posse conuincere, &c. Quae res canonibus, & ipsis legibus erat inimica: cum patrum statuta sanxissent, quos ad accusationem leges saeculi non admittunt, his dicendi in cognitione; vel accusandi * aliquid denegan- * aliquã
dam esse licentiam. *Syn. Rom. iv. sub Symmach. ante med.*

CAP. XXIV.

Est a multis antecessoribus nostris synoda- 2. q. 7. c.
liter definitum, atque firmatum, vt oues, quae 13.
pastori suo commissae fuerint, eum nec reprehendere, nisi a recta fide exorbitauerit, praesumant; nec vllatenus pro quacumque re alia,
* nisi pro sua iniustitia, accusare audeant: quo- * nec
niam pastorum actus gladio * oris non sunt * ouis
feriendi, quamquam rite reprehendendi aestimentur. *Symmach. in syn. Rom. v. in princip. Gregor. lib. 12. epist. 31. Ioann. epist. 1. in prin. vid. Euseb. epist. 2. ante fin.*

CAP. XXV.

Accusatoribus inimicis, vel de inimici do- 3. q. 5. c. 5.
mo prodeuntibus, vel qui cum inimicis immorantur, aut suspecti sunt, non credatur: ne irati nocere cupiant, ne laesi vlcisci se velint. *Symmach. in synod. Roma. v. ante fin. Ioann. epist. 1. in med. Capitul. lib. 7. cap. 14. in additis.*

CAP. XXVI.

Homicidas, & adulteros, ac eunctos crimi- 6. q. 1. B.
nalibus nexibus alligatos, & qui eis coaequa- Petrus. c.
les non erant, ab eorum (*Episcoporum, vel pres-* 5.
byterorum) vexatione, & accusatione dicente Domino prohibebat (*Petrus Apostolus:*) quia discipulum supra magistrum esse, aut vllam
ei iniuriam inferre nullatenus debere oportet. Infames etiam omnes, & quos Primates, & leges saeculi non suscipiunt, sed & laicos ab eorum accusatione, & vexatione, semper repelli debere rogabat. &c. Maiores vero a minoribus nec accusari, nec iudicari vllatenus posse dicebat: quoniam non solum hoc diuinas, sed & leges saeculi inhibere docebat. &c. *Clemen. epistul. 1. post med. Anselm. lib. 3. cap. 1.* Matt. 10.

CAP.

CAP. XXVII.

3. q. 4. c. 2 Beatus praedecessor noster Clemens vir Apostolicus, & spiritu Dei plenus, vna cum sanctis collegis suis statuit, dicens: Accusandi, vel testificandi licentia denegetur ijs, qui christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. Transgressores enim sponte legis suae, eiusq. violatores & recedentes apostatae nominantur. Omnis enim apostata refutandus est ante reuersionem suam; non in accusatione recte agentium, aut testimonio suscipiendus; quia
Iacob. 1. vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis. Quicumque autem, vt ait Apostolus Iacobus totam legem seruauerit, offen-
Iacob. 2. derit autem in vno, factus est reus omnium. &c. *Anacl. epist. 1. cap. 1. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 8. panor. & par. 5. cap. 237. decr. Anselm. lib. 3. cap. 10.*

CAP. XXVIII.

2. q. 7. c. 15. Accusatio quoque eorum, &c. non nisi ab idoneis, & probatissimis viris, qui & suspicionibus, & sceleribus careant, fieri debet; quia Dominus sacri sui corporis tractatores, a vilibus, & reprobis, & non idoneis personis infamari noluit, nec calumniari permisit: sed ipse proprio flagello peccantes sacerdotes a templo eiecit. vnde liquet, quod summi sacerdotes, id est, Episcopi a Deo sunt iudicandi, non ab humanis, aut prauae vitae hominibus lacerandi, sed potius ab hominibus fidelibus portandi; ipso Domino exemplum
Mat. 21. Luc. 19. dante, quando per se ipsum, & non per alium vendentes, & ementes eiecit de templo. &c. *Anaclet. epist. 2. cap. 2. Troslejan. cap. 5. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 6. panor. & par. 5. c. 238. decr. Anselm. lib. 3. cap. 32. Deusded. cap. 4.*

CAP. XXIX.

6. q. 1. § sacerdotes. c. 1. Si fine crimine sacerdos eligi praecipitur, nullatenus ab hominibus criminibus irretitis accusari, aut calumniari permittitur: nec ab alijs, quam ab ijs, qui sine crimine sunt, & iuxta electionem, si necessitas fuerit, aut ipsi volendo Domino seruire elegerint, sacerdotesque sine crimine fieri, & ordinari possint, & tales per omnia fuerint, quales eligi sacerdotes iubentur. *Anaclet. epist. 2. in medio.*

CAP. XXX.

3. q. 5. c. 3 Accusatores, & testes esse non possunt, qui ante hesternum diem, aut nudius tertius inimici fuerunt: ne irati nocere cupiant, vel laesi se vlcisci velint: inoffensus igitur accusatorum, & testium affectus quaerendus est, & non suspectus. *Anaclet. epist. 3. in med. Burchar. lib. 1. cap. 132. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 2. panorm. in Rom. & par. 5. cap. 239. decre. Anselm. lib. 3. cap. 14. Tarraconen. lib. 2. c. 2.*

CAP. XXXI.

Deteriores sunt, qui doctorum vitam, 6. q. 1. c. moresque corrumpunt his, qui substantias 15. & c. alioram, praediaque diripiunt. Ipsi enim 13. ex mo ea, quae extra nos, licet nostra sunt, aufe- rito. p. 1. runt: nostri autem detractores, & morum corruptores proprie nos ipsos decerpunt. & ideo iuste infames sunt, & merito ab ecclesia extorres fiunt. &c. [Sentencia quoque 2. q. 7. c. Cham filij Noë damnantur, qui doctorum 12. suorum, vel praepositorum culpam produnt: cen Cham, qui patris pudenda non operuit, sed magis deridenda monstrauit. Doctor autem, vel pastor ecclesiae, si a fide exorbitauerit, erit a fidelibus corrigendus, sed pro reprobis moribus magis est tolerandus, quam distringendus. quia rectores ecclesiae a Deo iudicandi sunt, sicut ait propheta: Deus ste- Psal. 81. tit in synagoga Deorum, in medio autem Deos diiudicat. *Anaclet. epist. 3. post med. Anselm. lib. 3. cap. 11. & cap. 37. Deusded. cap. 3. Isidor. lib. 3. cap. 38. de summo bono. Tarrac. lib. 2. cap. 30.*

CAP. XXXII.

Non est itaque a plebe, aut vulgaribus 2. q. 7. c. 2. hominibus arguendus, vel accusandus Episcopus, licet sit inordinatus; quia pro meritis subditorum disponitur a Deo vita rectorum, exemplo Dauid. &c. Ideo ista dico, quia insidiator bona saepissime solet conuertere in malum, & in electis ponit maculam. Vnde [si qui sunt vituperatores, aut accu- 2. q. 7. c. satores Episcoporum, vel reliquorum sacer- 17. dotum, non oportet eos a iudicibus ecclesiae audiri, antequam eorum discutiatur aestimationis suspicio, vel opinio: qua intentione, qua fide, qua temeritate, qua vita, qua conscientia, quoue merito: si pro Deo, aut pro vanagloria, aut inimicitia, vel odio, aut cupiditate ista praesumpserint, nec ne. Haec omnia fideliter sunt perscrutanda, & diligenter pertractanda. Nam sunt nonnulli, qui praepositos suos peruerse 2. q. 7. c. reprehendunt, si vel parum ipsis molesti ex- 21. titerint. &c. *Euarist. epistula 2. ante med. vide Isidor. lib. 3. cap. 38. de summo bono. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 8. & tit. 7. cap. 7. panorm. & par. 5. cap. 240. & par. 6. cap. 312. decr. Anselm. lib. 3. cap. 12.*

CAP. XXXIII.

Proculdubio hi, qui eos *(Episcopos, &* 3. q. 4. c. 9 *reliquos sacerdotes)* persequuntur, & amo- hi qui Episcopos. uere nituntur iniuste contra Apostolicam auctoritatem, etsi a morte prohibentur, dicente Domino: Nolo mortem peccatoris, sed vt Ezec. 18.

conuertatur, & viuat: perpetua tamen notantur infamia, & exilio digni iudicantur finitimo. de quibus a temporibus Apostolorum, & infra ista tenemus, atque decreta habemus: quibus eorum accusandi Episcopos, vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos non humanis, sed diuinis actibus mortuos scimus. &c. *Alex. epist. 1. in princip.*

CAP. XXXIV.

In accusatione Domini ministrorum primo persona, fides, vita, & conuersatio blasphemantium enucleatim perscrutetur. &c. (*vide supra cap. 45. Nicaeni concil. apud Iul.*) *Xyst. epist. 1. in fin.*

CAP. XXXV.

Sicut laici, & saeculares homines nolunt clericos recipere in accusationibus, & infamationibus suis; ita nec clerici debent eos recipere in impulsationibus suis. quoniam in omnibus discreta debet semper esse, & segregata vita, & conuersatio clericorum, & saecularium laicorum. &c. *Telesph. epist. vnica. in princip.*

CAP. XXXVI.

6. q. 1. sacerdotes, c. 8. Qui proprio ore corpus Domini conficiunt, ab omnibus sunt audiendi, obediendi, atque timendi; & non dilacerandi, aut detrahendi, quia a quibus se Domini populus benedici, saluari, & instrui cupit; nullatenus debet eos arguere, nec vulgus in eorum accusatione suscipi: populus enim ab eis docendus est, & *Luc. 6.* corripiendus; non ipsi ab eo: quia non est discipulus super magistrum. &c. Dei ergo accusat ordinationem, qui eos, qui ab eo constituuntur sacerdotes, accusat, vel damnari cupit. a quibus se omnes fideles cauere de- *Rom. c. 1.* bent; quia non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, rei sunt. &c. *Telesph. epist. vnic. cap. 3. Hadrian. Pap. ad Episcop. Mediom. cap. 1. Trostetan. cap. 5. Iuo par. 6. cap. 314. decr. Anselm. lib. 3. cap. 1. Capitul. lib. 6. cap. 280. & lib. 7. cap. 167.*

CAP. XXXVII.

3. q. 5. c. 7. 8. Accusatores, & accusationes, quas saeculi leges non admittunt, & nos submouemus. &c. *6. q. 1. c. 8* Nec hi, qui non sunt idonei, suscipiantur ad accusationem, & omnes, qui aduersus patres armantur, infames esse censemus. patres enim omnes venerandi sunt, non respuendi, aut insidiandi. Hi vero, qui cum inimicis morantur, aut qui suspecti habentur, minime recipiantur, quia eorum aemulatio lacerat etiam innocentes. Hunc murum firmissimum statuerunt patres nostri. &c. Decet in talibus caussis hoc maxime prouidere, vt sine strepitu concertationum, & caritas custodiatur, & veritas defendatur; atque innocentes, & Domini ministri illaesi liberentur. &c. *Telesphor. epist. vnic. cap. 4. Anselm. libro 3. cap. 13.*

CAP. XXXVIII.

Oues pastorem suum non reprehendant; *6. q. 1. c. 9* plebs vero Episcopum non accuset, nec vulgus eum arguat: quoniam non est discipulus super magistrum, neque seruus supra dominum. *Luc. 6.* Episcopi autem a Deo sunt iudicandi, qui eos sibi oculos elegit. nam a subditis, aut prauae vitae hominibus non sunt arguendi, vel accusandi, aut lacerandi, ipso Domino exemplum dante, quando per se ipsum, & non per alium vendentes eiecit. &c. *Mat. 21. Luc. 19.* [Si quis a suo *3. q. 4. c. 3* proposito retrorsum exorbitauerit, & iussum Apostolicae sedis libenter transgressus fuerit, infamis efficitur.] Reprobari oportet eorum redargutiones, qui in recta fide suspecti sunt. fides autem, & conuersatio primum scrutanda est, & denuo qui reprehensibiles apparuerint, sunt recipiendi, & non prius. Ideo persona, & opinio, ac vita vniuscuiusque in initio rimanda est; quia boni semper infestantur a malis. &c. *Pius epist. 1. cap. 2. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 243. decr. Ansel. lib. 3. cap. 33.*

CAP. XXXIX.

Detractores, qui diuina auctoritate eradicandi sunt, & * fautores inimicorum ab Episcopali submouemus, accusatione, vel testimonio. *3. q. 4. c. 10.* Nec summorum quispiam minorum accusationibus impetatur, aut dispereat. &c. Accusatores autem eorum omni careant suspicione; quia columnas suas Dominus firmiter stare voluit, non a quibuslibet agitari. *Zephyr. epist. 1. in princip. Felix epist. 1. post princ. Ansel. lib. 3. cap. 35.*

** actores. al. auctores.*

2. q. 7. c. 11. Nemo.

CAP. XL.

Nullus doctorem per scripta accuset; nec nisi fideli, & legitimo, qui etiam irreprehensibilem vitam, ac conuersationem ducat, accusatori respondeat. quia indignum est, vt doctor stulto, & indocto, atque reprehensibiliter viuenti respondeat iuxta stultitiam suam. &c. *Prou. 26.* Quidquid irreprehensibile est, catholica defendit ecclesia. *Callist. epist. 1. in med. Burch. lib. 1. cap. 135. Iuo par. 5. cap. 234. decr.*

CAP. XLI.

Conspiratores in nullius accusationem sunt recipiendi; nec eorum, vel anathematizatorum vox vllum nocere, vel accusare potest. *3 q. 4. c. 5* *Callist. epist. 2. in princip. Iuo par. 6. cap. 346. in fine.*

CAP. XLII.

Nec eos viros, vel accusatores, quos leges

saeculi

facculi reijciunt, suscipere debemus. Quis enim dubitat leges humanas rationi, & honestati non repugnantes esse amplectendas: praesertim vbi vel publicae consulunt vtilitati, vel ecclesiasticae dignitatis auctoritatem defendunt, ac pro adminiculo tuentur? 3.q.4.con sanguineorum. c.4. vide 32. q.2. c.2. &c. Quisquis ergo non est legitime coniunctus, vel absque dotali titulo, ac benedictione sacerdotis constat copulatus, sacerdotes, vel legitime coniunctos criminari, vel in eos testificari minime potest. quoniam omnis incesti macula pollutus infamis est, & accusare supradictos non permittitur. Non solum ergo hi reijciendi sunt, & infames efficiuntur; sed etiam omnes eis consentientes. Similiter de raptoribus, vel eis, qui seniores impetunt fieri censemus, &c. Omnes, qui in in recta fide suspecti sunt, in accusatione sacerdotum, & eorum, super quorum fide non haesitatur, minime recipiantur, & in testimonio humano dubij habeantur, &c.

3.q.7.c. 18. [Quaerendum est ergo in iudicio, cuius sit conuersationis, & fidei is, qui accusat, & is, qui accusatur, quoniam ij, qui non sunt rectae conuersationis, ac fidei; & quorum vita est accusabilis, non permittuntur maiores natu accusare: nec quorum fides, vita, & libertas nescitur; neque viles personae in eorum recipiantur accusationem. Rimandae vero sunt enucleatim personae accusatorum, &c. Nec accusatores, vel testes suspecti recipiantur; quia propinquitatis, & familiaritatis, ac dominationis affectio veritatem impedire solet: amor carnalis, & timor, atque auaritia plerumque sensus hebetant humanos, & peruertunt opiniones, vt quaestum, pietatem putent, & pecuniam, quasi mercedem prudentiae. *Callist. epist. 2. cap. 4. & 5. Carthag. iv. cap. 96. Burchar. lib. 1. cap. 171. & lib. 7. cap. 1. Iuo par. 9. cap. 22. & 23. & par. 5. cap. 289. decr. & lib. 4. tit. 7. cap. 5. panorm. Capitul. lib. 7. cap. 110. & 111. & in additis poster. cap. 10. & 11. Ansel. lib. 3. cap. 54. Tarracon. lib. 5. cap. 71.*

CAP. XLIII.

Accusandi non sunt (*sacerdotes Domini*) ab infamibus, aut sceleratis, vel inimicis, aut alterius sectae, vel religionis hominibus. Si peccauerint a reliquis arguantur sacerdotibus, sed & a summis Pontificibus constringantur, & non a saecularibus, aut malae vitae hominibus arguantur, vel arceantur. *Pontian. epist. 1. in princ.* Trosleia. *cap. 5.*

CAP. XLIV.

3 q.5.c.4 Suspectos, aut inimicos, aut facile litigantes; & eos, qui non sunt bonae conuersationis, aut quorum vita est accusabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accusatores esse, & testes & antecessores nostri Apostolica repulerunt auctoritate, & nos submouemus, &c. ne libenter labi possint, quos nos tenere, & saluare debemus; ne, quod absit, praedictum Dei iudicium super vtrosque veniat, & nos eorum vitio, quod Deus auertat, pereamus. &c. *Pontian. epist. 2. in princip. Ansel. lib. 3. cap. 16.*

CAP. XLV.

Omnes, qui rectam non docent doctrinam, vel rectam non tenent fidem, accusatores neminem recte credentium accusare possunt: quia infamia sunt notati, & a sinu sanctae matris ecclesiae Apostolico mucrone, vsque ad rectam conuersationem, & reuersionem eorum abscissi. Vnde Apostolica auctoritate, cum omnibus eiusdem Apostolicae, atque vniuersalis ecclesiae filijs statuentes sancimus, vt omnes, qui in catholica fide suspecti sunt, in accusatione recte credentium non suscipiantur: quia suspiciones semper sunt amouendae. Merito ergo eorum reprobatur accusatio, qui in recta fide suspecti sunt, nec eis omnino est credendum, qui Trinitatis fidem ignorant. Similiter [omnes, quos sanctorum patrum statuta, tam praeteritis, quam futuris temporibus anathematizant, submouemus, & ab omni accusatione fidelium alienamus, &c. 3.q.4.c.7 A memoratis, si incorrigibiles apparuerint, vos in omnibus separate. Similiter & ab omnibus, quos Apostolus commemorat, dicens; 6.q.1.omnes.c.4. 1.Cor. 5. Cum eis nec cibum sumere; quia & illi, sicut & isti, sunt repellendi, & ante satisfactionem ecclesiae non sunt suscipiendi; quoniam illi, cum quibus cibum sumere non licet, manifeste apparent sequestrati vsque ad satisfactionem cum reliquis fratribus. Quamobrem non debent, nec possunt in accusationem fidelium suscipi, sed etiam ab eorum consortio vsque ad iam dictam satisfactionem, repelli; ne similes eis efficiantur, aut eorum excommunicationi subiaceant. *Fabia. epist. 1. in med. Ansel. lib. 3. cap. 17.*

CAP. XLVI.

Ipsi Apostoli, & successores eorum olim statuerunt eos ad accusationem non recipi, qui sunt suspecti, vel qui heri, aut nudius tertius, vel dudum fuerunt inimici: quoniam suspecti facti sunt; & qui non sunt bonae conuersationis; vel quorum vita est accusabilis, aut dubij in recta fide. Similiter quorum fides, vita, & libertas nescitur, vel qui infamiae maculis sunt aspersi, aut sceleribus irretiti. Neq. eos sacerdotes debere, vel posse clericos accusare, qui rite sacerdotes fieri non possunt, 2. q.7. c. 38. ipsi. nec sui sunt ordinis: quoniam [sicut sacerdotes, vel reliqui clerici a saecularium laicorum 2 q.7.c.6 excluduntur accusatione, ita illi ab istorum sunt excludendi, & alienandi criminatione; & sicut isti ab illis, ita & illi ab istis non recipiantur. quoniam sicut Domini sacerdotum segregata debet esse conuersatio ab eorum conuersatione, ita & litigatio; quia seruum

Dei non oportet litigare. &c. *Fabia. epist. 2. ante med. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 9. panor. & par. 6. cap. 320. decret. Tarrac. lib. 2. cap. 6.*

CAP. XLVII.

6 q. 1. c. 3. Galat. 5. Illi, qui illa peccata perpetrant, de quibus Apostolus ait: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur, valde cauendi sunt, & ad emendationem, si voluntarie noluerint, compellendi; quia infamiae maculis sunt aspersi, & in barathrum delabuntur, nisi eis sacerdotali auctoritate subuentum fuerit. Similiter & illi, de quibus ipse 1. Cor. 5. ait; Cum huiuscemodi hominibus nec cibum sumere: quia infamia sunt notati, antequam sacerdotali auctoritate sanentur, & in gremio sanctae matris ecclesiae redintegrentur; quia qui extra nos sunt, nobiscum communicare non possunt. manifestum est enim, quod hi extra nos sunt, & a nobis discreti esse debent, cum quibus nos nec edere, nec cibum sumere licet. Similiter & omnes personae quibuslibet turpitudinibus, ac scurrilitatibus subiectae, infames sunt effectae, & omnes, qui aduersus patres armantur, infames efficiuntur. &c. Talia cogitantes sancti Apostoli, eorumq. successores spiritu Dei repleti, malos homines praeuidentes, & simplices considerantes, difficilem aut numquam voluerunt esse accusationem sacerdotum; ne a malis potuissent euerti, aut submoueri; quia si hoc facile concederetur saecularibus & malis hominibus; aut nullus, aut vix perpauci remanerent. &c. Ideo statuerunt, ne accusarentur; aut si aliter fieri non posset, perdifficilis eorum fieret accusatio; & a quibus supra dictum est, non praesumeretur; neque a proprijs sedibus, aut ecclesijs Episcopi eijcerentur, &c. Similiter statutum est, &c. vt si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosq. criminari voluerit, aut conspirator fuerit; vt mox ante examinatum iudicium submotus a clero, curiae tradatur, cui diebus vitae suae deseruiat; & infamis absque vlla restitutionis spe permaneat. Nec vllus vmquam praesumat accusator simul esse, & iudex, vel testis. *Fabian. epist. 2. post med. Gregor. ey. lib. 9. regist. epist. 2. Anselm. lib. 3. cap. 72. & lib. 7. cap. 159. Deusd. cap. 4. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 27. panor. & par. 6. cap. 321. decr. Tarrac. lib. 2. cap. 23. & cap. 7. Caesar. lib. 5. cap. 51.*

(Margin: *Vid. 3. q. 5. Episcopi cap. 2*; *11. q. 1. Si quis tumens. c. 32.*; *4. q. 4. c. 1*)

CAP. XLVIII.

Similiter statuentes Apostolica auctoritate iubemus, ne pastorem suum oues, quae ei commissae fuerant, nisi in fide errauerit, reprehendere audeant: quia facta praepositorum * oris gladio ferienda non sunt, neque potest discipulus esse super magistrum, dicente Veritatis voce: Non est discipulus super magistrum, nec seruus super dominum suum, &c. *Fabian. epistula 2. in fine. Gregor. lib. 12. regist. indictio. 7. epist. 31.*

(Margin: * oris; *Mat. 10.*; *Luc. 6.*)

CAP. XLIX.

Si a fide deuiauerit Episcopus, erit corrigendus prius secreto a subditis suis; quod si incorrigibilis, quod absit, apparuerit, tunc erit accusandus ad Primates suos, aut ad sedem Apostolicam: pro alijs vero actibus suis magis est tolerandus ab quibus, & subditis suis, quam accusandus, aut publice derogandus, &c. *Ibidem.*

CAP. L.

Decernimus, vt ij, qui non sunt bonae conuersationis, aut quorum vita est accusabilis, aut quorum fides, vita, & libertas nescitur, non possint Domini sacerdotes accusare; neque viles personae ad accusationem eorum admittantur. Similiter ij, qui in aliquibus criminibus irretiti sunt, vel qui sunt suspiciosi, vocem aduersus maiores natu non habeant accusandi: quia suspiciosa vox, & inimica veritatem solet opprimere. *Fabian. epist. 3. cap. 2. Xyst. ij. epist. vni. Capitul. lib. 7. cap. 111. & 112. Ansel. lib. 3. cap. 73.*

CAP. LI.

Summopere prouidendum est, ne pastorem suum oues, quae ei commissae fuerant, reprehendere, nisi a fide exorbitauerit, neque accusare praesumant; quoniam tales accusationes vim non habent, neque eis nocere possunt. *Cornel. epist. 2. in med.*

CAP. LII.

Episcopi non sunt leuiter accusandi, vel detrahendi: quia iniuria eorum ad Christum pertinet, cuius vice, & legatione funguntur in ecclesia. &c. Sicut & olim factum inuenimus, constitui placuit, vt criminationes maiorum natu. &c. (*vt in Nicaen. cap. 58. apud Iul. epist. 2. cap. 20. Higin. epist. 1. in fine.*) *Lucius epist. 1. in princ. Iuo par. 6. cap. 326. decr. vide supra cap. criminationes.*

(Margin: *2. q. 7. c. 52.*)

CAP. LIII.

Infames esse eas personas dicimus, quae pro aliqua culpa notantur infamia: id est omnes, qui Christianae legis normam abijciunt, & statuta ecclesiae contemnunt; similiter fures, sacrilegos, & omnes capitalibus criminibus irretitos, sepulchrorum quoque violatores, & Apostolorum, atque successorum eorum, reliquorumq. patrum statuta libenter violantes, & omnes, qui aduersus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur; similiter & incestuosos, homicidas, periuros, raptores, maleficos, veneficos, adulteros, de bellis fugientes, & qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates ecclesiae abstrahunt iniuste, & qui, fratres

(Margin: *6. q. 1. c. 17.*)

fratres calumniantur, aut accusant, & non probant; vel qui contra innocentes principum animos ad iracundiam prouocant; & omnes anathematizatos, vel pro suis sceleribus ab ecclesia pulsos; & omnes, quos ecclesiasticae, vel saeculi leges infames pronunciant, &c. Nec seruos ante legitimam libertatem, nec paenitentes, nec bigamos, nec eos, qui curiae deseruiunt, vel qui non sunt integri corpore, aut sanam non habent mentem, vel intellectum, aut inobedientes sanctorum decretis existunt, aut furiosi manifestantur. Hi omnes nec ad sacros gradus debent prouehi, nec isti, nec liberti, neque suspecti, nec rectam fidem, vel dignam conuersationem non habentes, summos sacerdotes possunt accusare. *Stephan. epist. 1. cap. 1. Burch. lib. 1. cap. 173. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 14. panor. & par. 5 cap. 291. decr. Ansel. lib. 3. cap. 5. Deusdedit cap. 3. Caesar. lib. 5. cap. 28. Tarrac. lib. 2. cap. 8.*

CAP. LIV.

3.q.5.c.8 Accusatores, & accusationes, quas saeculi leges non recipiunt, & antecessores nostri prohibuerunt, & nos submouemus. nullus enim alienigena, aut accusator eorum fiat, aut iudex. &c. Accusator autem vestrorum nullus sit seruus, aut libertus, nullaq; suspecta persona, aut infamis. Repellantur etiam cohabitantes inimicis, & omnes laici, quia infestationem blasphemiae affectio amicitiae incitare solet; nec illi in vestra sunt suscipiendi accusatione, qui vos in sua
3.q.4.c.6 nolunt recipere infamatione. [Nullus anathema suscipiatur, nec a quoquam credantur, quae ab eis vel dicuntur, vel conscribuntur. Eos quoque dico anathematizatos esse, quos Episcopi suis scriptis anathematizauerunt, aut eorum statuta anathematizant. *Steph. epist. 2. cap. 3. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 18. panor. & par. 6. cap. 327. decr. Anselm. lib. 3. cap. 18.*

CAP. LV.

3.q.11.c. c.2.3. Neganda est accusatis licentia criminandi, prius quam se crimine, quo premuntur, exuerint; quia non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicati sunt, nisi se prius probauerint innocentes; quoniam periculosa est, & admitti non debet rei aduersus quemcumque professio. Familiares vero, & sponte confessi, atque sceleribus irretiti non debent admitti; nec ij, qui hesterna die, aut pridie, aut ante fuerunt inimici. *Stephan. epist. 2. cap. 7. Hadrianus Papa cap. 31. ad Episcopum Mediom. constit. 7. siue 12. titul. 1. lib. 9. Codice Theodosii, & Anianus ibidem. & constit. 19. titul. 1. lib. 9. Codice Iustin. Burchard. lib. 1. cap. 164. Iuo lib. 4. titulo 7. cap. 15. panorm. & par 5. cap. 274. decr. Anselm. lib. 3. cap. 71. Capitul. lib. 7. cap. 324. & 453. Caesar. lib. 5. cap. 50. Tarrac. lib. 2. cap. 11.*

CAP. LVI.

Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus, quia infamis effectus est, & a gradu debet recedere, aut curiae tradi seruiturus. 3.q.4.c.8
&c. Scimus dilectissimi quia semper carnales spirituales solent persequi, & maleuoli, beneuolos infamare, & lacerare. Ideoque Apostoli, & successores eorum, ac reliqui sancti patres noluerunt fieri facilem Episcoporum accusationem: quoniam si facilis esset, aut nullus, aut vix aliquis modo inueniretur. &c. Hi vero, qui non sunt bonae conuersationis, & quorum vita est accusabilis, aut quorum fides, vita, & libertas nescitur, non possunt eos accusare. Primo semper accusatorum personae, fides, vita, & conuersatio est enucleatim inquirenda, & postea quae obijciunt, fideliter sunt pertractanda: quia nihil prius fieri debet, quam impetitorum personae, fidesque, vita, & conuersatio diligenter discutiantur, ne alienius inuidia, aut inimicitia, vel intentione mala quisquam vexetur. Criminationes aduersus doctorem nemo suscipiat; quia magis sunt doctores portandi, quam laedendi, aut infamandi, &c. Eorum autem accusandi sacerdotes, vel testificandi in eos, vocem obstruimus, quos humanis, & diuinis vocibus damnatos, vel mortuos esse agnoscimus, &c. Vnde precamur, ne tales multum timeatis, quia infames sunt, & non multum vobis nocere possunt; quia eorum vox extincta est, quoniam sic odit Deus eos, qui aduersus patres armantur, vt patrum inuasores, qui in omni mundo infamia sunt notati. *Steph epist. 2. cap. 8. 9. 10. 11. Gregor. vij lib. 8. regist. epist. 2. Deusded. cap. 4. Burch. lib. 15. cap. 35. Iuo par. 16. cap. 36. decr. Anselm. lib. 5. cap. 10. Capitul. lib. 5. cap. 249. & lib. 6. cap. 294. Tarracon. lib. 1. cap. 59. Caesar. lib. 7. cap. 112.*

16.q.7.c. 24. & d. 96.c.1.p. Eulalius.

CAP. LVII.

Accusatio Episcoporum non est facile recipienda, dicente Domino: Non suscipias vocem mendacij. & Apostolus inquit: Aduersus presbyterum inscriptionem non recipiendam absque duobus, vel tribus idoneis testibus. Si haec de presbyteris, vel ceteris fidelibus sunt praecauenda, quanto magis de Episcopis? &c. Insuper a sanctis praedecessoribus nostris plerumque iam est statutum, vt nemo anathema in nostra suscipiatur accusatione; nec illi, qui nos in sua nolunt recipere querela, vel accusatione: cum nos super illos sciamus a Domino constitutos, non illos super nos. Et sicut ma-

2.q.7.c. 19. Exod 23. 1.Tim.5.

ior non potest a minori iudicari, ita nec colligari: quia rarum est omne, quod magnum est, &c. *Xyst. ij. epist. 2. cap. 4. & 5.*

CAP. LVIII.

3. q. 7. c. 12. Crimina, quae Episcopis impingere dicis,
per alios non sinas vllo modo fieri, nisi per
ipsos, qui crimina intendunt. si tamen ipsi
digni, & irreprehensibiles apparuerint, & a-
ctis docuerint publicis, omni se carere su-
spicione, inimicitia, & irreprehensibilem fi-
15. q. 3. c. dem, conuersationemq. ducere, nemini enim
3. vlt. de se confesso eredi potest super crimen alie-
* professio num; quoniam omnis eiusq. rei * confessio
periculosa est, & admitti non debet. Simili-
3. q. 7. c. ter alieni erroris socium, vel a sui volunta-
13. rie propositi tramite recedentem, aut sacris
3. q. 4. c. patrum regulis, & constitutionibus inobedien-
1. tem suscipere non possumus, nec debemus.
Nec impetere recte credentes, vel sanctorum patrum sanctionibus obtemperantes permittimus: quia infames omnes esse censemus, qui suam, aut christianam praeuaricantur legem, aut Apostolicam, vel regularem libenter postponunt auctoritatem. *Dionys. epistula 2. in medio. Nicaen. cap. 49. 52. & 58. apud Iulium epistula 2. cap. 13. 15. 18. & 20. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 17. & tit. 8. cap. 5 panor. & par. 5. cap. 288. decr. Anselm. lib. 2. cap. 15. & lib. 3. cap. 9. Caesar. lib. 5. cap. 31.*

CAP. LIX.

Proditoris nec calumnia, nec vox audiatur. *Felix epist. 1 ante medium. Nicae. cap. 63. apud Iul. epist. 2. cap. 24.*

CAP. LX.

4. q. 6. c. Si accusatorum personae in iudicio Episco-
3. & 4. porum culpabiles apparuerint, ad arguēdum
non admittantur; nisi proprias caussas assere-
re, non tamen criminales, vel ecclesiasticas
voluerint. *Felix epist. 2. in medio. Hadrian. ad Episcopum Mediomatr. cap. 5. Iuo par. 6. cap. 418. & par. 5. cap. 248. decr.*

CAP. LXI.

2. q. 1. c. 3 Haeretici omnes, & suspecti, & excommu-
nicati, homicidae quoque, atque malefici, fu-
res, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, &
qui raptum fecerint, vel falsum testimonium
dixerint, seu qui ad sortilegos, magosq. con-
currerint, nullatenus ad accusationem sunt
3. q. 4. c. admittendi. [Nulli infami vnquam, atque
11. sacrilego de quocumque negotio liceat ad-
uersus religiosum christianum, quamuis humilis, seruilisq. persona sit, testimonium dicere; nec de qualibet re, actione, vel inscriptione christianum impetere. Omnibus quoque similiter accusandi, vel testificandi licentia denegetur, qui christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint, Similiter prohibemus, vt nullae caussae a iudicibus ecclesiasticis audiantur, quae legibus non continentur, vel quae prohibitae esse noscuntur. Haec non solum ecclesiasticae, sed & saeculi leges obseruare praecipiunt. non enim passim, vageq. sacerdotum accusatio debet fieri, &c. *Eutichian. epist. 2. cap. 2. 3. 4. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 22. & tit. 8. cap. 8. panor. & par. 6. cap. 333. decret. Ansel. lib. 3. cap. 25. Burch. lib. 16. cap. 11. Caesar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.*

CAP. LXII.

Paganos, & haereticos scias non posse chri- 2. q. 7. c.
stianos accusare, aut vocem eis infamationis 25.
inferre. *Caius epist. 1. cap. 1. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 11. panor. & Ansel. lib. 3. cap. 45. Tarrac. lib. 2. cap. 15.*

CAP. LXIII.

Qualiter ad consilium veniatur, aut qualiter de suis rebus spoliati, vel eiecti a sedibus proprijs, aut qui accusatores sint recipiendi, quive non sint, &c. sufficienter ab Apostolis, eorumq. decessoribus, ac nostris praedecessoribus, statutum esse putamus. *Caius epist. 1. cap. 3.*

CAP. LXIV.

Non licet laico quemlibet clericum accu- 2. q. 7. c. 3
sare, *Marcelli. epist. 2. post princ.* 11. q. 1. c.
3. in fin.

CAP. LXV.

Quod laici, aut suspecti Episcopos non debeant accusare, neque accusatoribus de inimici domo prodeuntibus eredendum sit, & a beato Clemente, ipsis cum instruentibus Apostolis legimus definitum, & nos eadem firmamus: quoniam ijdem odio multoties incensi recte viuentes, atque credentes perturbare nituntur. Propterea persona, fides, vita, & conuersatio, atque suspicio accusantium enucleatim primo inquirenda est, deinde quae obijciuntur fideliter pertractanda. Quia nihil ante fieri debet, quam impetitorum vita, & suspicio, atque odium inquiratur. Et si bonae conuersationis non fuerint, aut laici, vel manifesti inimici, aut odio respersi fuerint, nequaquam in Episcoporum recipiantur accusatione. *Marcellus epist. 2. in med. Clemens epist. 1. post medium.*

CAP. LXVI.

De accusationibus clericorum, &c. scitote 3. q. 5. c. 5
a tempore Apostolorum in hac sancta Vrbe
seruatum esse, accusatores, & accusationes,
quas exterarum consuetudinum leges non
asciscunt, a clericorum accusatione submo-
tas. Similiter laicos non accusasse Episcopos 2. q. 7. c. 5
hactenus obseruatum, & constitutum est; quia eiusdem non sunt conuersationis, & oppido eis quidam infesti existunt. &c. Maxime cum nec hi eos in suis velint recipere accusationibus, &c. Talia, & his similia sancti patres prouidentes pericula laicos saeculo militantes ab accusatione sacerdotum

pro-

prohibuere. similiter seruos,& libertos, atq; censibus publicis,vel priuatis subiugatos,omnesque infames ab eadem accusatione,vel tergiuersatione submouerunt: non enim oporter, vt permittantur carnales spirituales persequi; nec sceleribus irretiti, vel saeculo militantes Episcopos infamare,vel lacerare, aut crimen opponere. Nam si hoc Apostoli, aut successores eorum permitterent, perpauci remansissent, qui Domino in sacerdotali ordine
6. q. 1. c. 19. militarent. Idcirco, & [nos sequentes patrũ vestigia pro saluatione seruorum Dei, quascumque ad accusationem personas leges publicae non admittunt, his impugnandi alterũ & nos licentiam submouemus: & nullae accusationes a iudicibus audiantur ecclesiasti-
3. q. 5. illi qui c. 4. cis,quae legibus saeculi prohibentur,&c. Nec illi,qui aut in fide catholica, aut inimicitia suspecti sunt, ad pulsationem praedictorum admittantur:quia veritatem professionis infidelitas, & inimicitia impedire solet. Nec illi credendi sunt,aut admittendi, qui aliorum sponte crimina confitentur, & ideo replicanda est sollicite eorum veritas, quam sponte prolata in illis vox habere non potest. &c. *Eusebius epist. 1. in principio. Ansel. lib. 3. cap. 26. Caesar. lib. 5. cap. 59.*

CAP. LXVII.

Infames sunt proculdubio impugnatores Episcoporum, omnesque, qui aduersus patres armantur,& conculcatores ecclesiarum,sacerdotumque eius, & qui de publicis fugiunt praeliis, & mandata Dei contemnunt, & qui aliqua culpa infamiae asperguntur maculis; his omnibus impugnandi Episcopos,patrum sequentes instituta, & nos licentiam submouemus; quia sic odit Deus eos, qui patres persequuntur, vt patrum inuasores, qui in omni mundo infamia notantur, & ideo iuste, & regulariter respuuntur. *Euseb. epistul. 1. ante med.*

CAP. LXVIII.

3. q. 7. c. 13. Oues,quae pastori suo commissae sunt, eum nec reprehendere, nisi a recta fide exorbitauerit,debẽt:nec vllatenus accusare possunt;quia
* ouis facta pastoris, * oris gladio ferienda non sunt; quamquam recte reprehendenda videantur. Ideo ista dicimus quia [in scripturis vestris
6. q. 1. c. 4 reperimus quosdam Episcopos vestris in partibus a propriis ouibus accusatos, aliquos videlicet ex suspicione, & aliquos ex certa ratione:& idcirco quosdam esse rebus suis spoliatos, quosdam vero a propria sede pulsos, &c. *Eusebius epist. 2. ante fin. Gregor. lib. 12. indict. 7. epist. 32. Burch. lib. 1. cap. 139. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 10. tit. 6. c. 4. panor. & par. 5. c. 249. & cap. 253. decret. Anselm. lib. 3. cap. 44. siue 34. Caesar. lib. 5. cap. 43.*

CAP. LXIX.

3. q. 5. c. 9. constituimus & 1. q. 8. c. 3. in fin. Statuimus iterum cum omnibus, qui nobiscum sunt, Episcopis, sicut dudum decretum reperimus; vt homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, adulteri, incesti, venefici, suspecti, criminosi, domestici, periuri, & qui raptum fecerunt, vel falsum testimonium dixerunt; seu qui ad * sacrilegos, diuinosque concurrerunt, similesque eorum nullatenus ad *sortilegos accusationem, vel ad testimonium sint admittendi; quia infames sunt, & iuste repellendi; quia funesta est vox eorum. vocem enim funestam in omnibus interdici potius, quam audiri oportet. &c. *Euseb. epist. 3. in prin. Hadrianus Papa cap. 63. ad Episcopum Mediom. Burc. lib. 16. cap 4. Iuo par. 6. c. 333. & par. 10. cap. 37. decreti. Anselm. lib. 3. cap. 19. Capit. lib. 7. cap. 369.*

CAP. LXX.

Eorum os accusandi sacerdotes, vel testificandi in eos obstruimus, quos non humanis, 3. q. 5. c. 10. sed diuinis vocibus mortuos esse scimus: quoniam infidelis homo mortuus est in corpore viuente. &c. *Miltiad. epist. 1. post. prin.*

CAP. LXXI.

Est in iam fata Nicaena concorditer statutum synodo accusatores,& accusationes, quas saeculi leges non admittunt, a sacerdotali funditus auerti nocumento. *Iul. epistul. 1. cap. 3.*

CAP. LXXII.

Similiter in iam praefixa synodo (*Nicaena*) est decretum,ne suspecti, aut infames, aut cri- 3. q. 5. c. 10. minosi, aut gratiosi,vel calumniatores,vel affines, aut scelerati, aut facile litigantes suscipiantur accusatores; sed tales, qui omni careant suspicione: quia columnas suas Dominus firmiter stare voluit, nec a quibuscumque agitari, &c. *Iul. epist. 2. cap. 33. Anselm. lib. 3. cap. 21.*

CAP. LXXIII.

Et insuper in praedicta sancta Nicaena synodo statutum, vt nemo anathema in nostra 2. q. 7. c. 4 suscipiatur accusatione; nec illi, qui nos in sua nolunt recipere querela, vel accusatione, &c. *Iulius epist. 2. cap. 36.*

CAP. LXXIV.

Accusatores Episcoporum, & testes, super quibus rogastis, absque vlla infamia, aut su- 2. q. 7. c. 39. testes spicione,vel manifesta macula, & verae fidei pleniter instructi esse debent, & tales, quales ad sacerdotium eligere iubet diuina auctoritas. quoniam [sacerdotes, vt antiqua tradit auctoritas, criminari non possunt, nec in eos 2. q. 7. c. 51. testificari,qui ad eundem non debent,nec possunt prouehi honorem. *Damas. epist. 3. cap. 5. Burch. lib. 1. cap. 172. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 4. panor. & par. 5. cap. 290. decret.*

CAP. LXXV.

Accusatores, & accusationes, quas saeculi 3. q. 5. c. 7. & 8. leges non asciscunt, nullatenus sunt in horum admittendae caussis: quia omne quod irreprehensibile est, catholica defendit ecclesia. &c. Ea vero, quae Apostolorum praedicatione, & patrum instructione praecipimus, semper tenere debemus, ne aliqua noua credere, aut ad noxam fratrũ intendere videamur, &c. Accusatores vero; & iudices non iidem sint, sed

per

per se accusatores, per se iudices, per se testes, per se accusati vnusquisque in suo ordinabiliter ordine. *Damas. epist. 3. cap. 6. & 7. Burch. lib. 16. cap. 31. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 137. decret.*

CAP. LXXVI.

3. q. 9. c. 8 Neque vllus vmquam iudicetur antequam
Quia accusatio legitimos accusatores praesentes habeat. *Damas. epist. 6. Anselm. lib. 3. cap. 47. Iuo par. 6. c. 348. decret.*

CAP. LXXVII.

De occultis cordis alieni temere iudicare iniquum est, & eum, cuius non videntur opera nisi bona, peccatum est ex suspicione repre-
2. q. 7. c. 13. hendere. [Oues ergo, quae pastori suo commissae fuerint, eum nec reprehendere, nisi a recta fide exorbitauerit, debent; & nullatenus
* ouis accusare possunt. quia facta pastoris * oris gladio ferienda non sunt, quamquam recte reprehendenda videantur, &c. *Ioan. epist. 1. in princip. Gregor. lib. 17. reg. indict. 7. epist. 31.*

CAP. LXXVIII.

Inimicis accusatoribus, vel de inimici domo prodeuntibus, seu qui cum inimicis morantur, non credatur, ne irati nocere cupiant, ne laesi se velint vlcisci. Hi quoque reijciendi sunt, non approbandi. *Ioan. epist. 1. in med.*

CAP. LXXIX.

Sanctorum patrum roborantes decreta statuimus, licet saepissime iam statutum fuerit, nec falsos, nec inimicos, suspectos accusatores vel testes vmquam super Episcopos suscipi, eisque nocere nullatenus posse; quia falsam, aut suspectam, aut odiosam vocem, aut funestam potius interdici, quam audiri, sanctis patribus placuit. Tales summopere cauendi sunt, & auertendi, ac reijciendi, si nocentes apparuerint; quia non solum ecclesiasticae, sed etiam saeculi leges, tales non suscipiunt, sed repellunt, &c. *Siluer. epist. 1. in med.*

CAP. LXXX.

Sanctorum patrum statuta sequentes, syno-
3. q. 5. c. 13. dali auctoritate [omnes, qui aduersus patres armantur, vt patrum inuasores, & mactatores infames esse censemus. quoniam ea vulnera, quae fomentis non sanantur, ferro abscindi, vel curari necesse est. Vnde fratres cessent iniustae aemulationes, cessent insidiae, cessent falsae criminationes, &c. Desinat igitur falsitas incessere veritatem, desinat suspicio, quae iuste repellitur insidiari; desinat odium, & inimicitia persequi patres, vel fratres; desinat conspiratio, quae ab omnibus est repudianda, infestare magistros. Horum igitur vitiorum auctores, vel partatores non sunt in accusatione Pontificum recipiendi, sed penitus repellendi; quoniam iubent canonica decreta patrum, vt accusatio, vel testimonium eorum, qui odio quolibet insequuntur, vel qui inimici, aut suspecti habentur, nullo modo recipiantur; quorum statuta, & nos firmantes, eadem omnibus inuiolabiliter futuris temporibus tenere censemus. *Pelag. ij. epist. 1. cap. 4. Anselm. lib. 3. cap. 6.*

CAP. LXXXI.

Non sunt consentiendi, sed reprobandi, qui praelatos suos reprehendunt, vel accusant.
Vnde [canonica sanctorum patrum statuta, 3. q. 5. c. 6
ne columnae sanctae ecclesiae vacillent, sequentes, ac roborantes: omnes infames, cunctosq. suspectos, vel inimicos, & eos, qui non sunt eorum gentis, vel quorum fides, vita, & libertas nescitur, & qui non sunt bonae conuersationis, vel quorum vita est accusabilis; ab omni accusatione Episcoporum funditus submouemus. Similiter, & omnes, quos diuinae leges mortuos appellant, submouendos esse ab eadem accusatione, & publicae paenitentiae submittẽdos, iudicamus. &c. Refutãdi sunt etiã raptores, fures, sacrilegi, adulteri, & horũ simi-
les: manifestũ est enim, quod semper tales, ma- 2. q. 7. c.
gis discordiam, quam pacem sectantur. [Nul- 54.
lus quoque monachus talia vmquam arripiat, nec saecularia, aut ecclesiastica negotia perturbare praesumat; quia mortua in talibus vox est eorum. &c. *Pelag. ij. epist. 3. in princip. Anselm. lib. 3. cap. 59. Caesar. lib. 9. cap. 6.*

CAP. LXXXII.

Lator praesentium Newesion ad nos ve- 2. q. 7. c.
niens indicauit, sicut & gestorum exemplaria, 54.
quae huc detulit, continebant; Paulum * *Dya-* * Docleatinae
clinae ciuitatis Episcopum, inter alia mala, in corporale crimen lapsum, a suis fuisse clericis accusatum; atque habita cognitione, ita, quod sine dolore dicere non possumus, claruisse; atque insuper postquam conuictus est, etiã libellum eum, in quo ea, de quibus accusatus fuerat, vera confessus est, obtulisse. Qua de re sententia illum Episcopali depositum, & se eius loco cum fraternitatis vestrae consensu esse Episcopum ordinatum. &c. *Greg. lib. 10. epist. 35. Ioanni Episcopo primae Iustinianae. Burch. lib. 1. c. 182. Iuo par. 5. cap. 298. decret.*

CAP. LXXXIII.

De personis accusantium, ac testificantium 2. q. 1. c. 7
subtiliter quaerendum est, cuius conditionis, cuiusue opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra praedictum Episcopum inimicitias habuissent; & verum testimonium ex auditu dixerunt; aut certe si scire specialiter testati sunt. *Gregorius lib. 11. epist. 30. Ioanni Defens. Ansel. lib. 3. cap. 90. al. 93. Caesar. lib. 3. cap. 54.*

CAP. LXXXIV.

A praedecessoribus nostris, & a multis reliquis sanctis Episcopis statutum fore cognouimus, vt oues pastores suos non facile reprehendant, nec eos criminari, vel accusare praesumant: quia cum eo praepositos delinquimus, eius ordinationi, qui nobis eos praetulit, obuiamus. *Greg. ad Felic. Episcop. lib. 12. epist. 33. reg.*

CAP. LXXXV.

Accusationes, & accusatores, atque ea ne- 3. q. 5. c. 7.
gotia, quae saeculares non adsciscunt leges, diuina, ac synodica funditus a clericis repelli aucto-

auctoritate censemus. quia indignum est superiores pati ab inferioribus, quae inferiores ab eis pati despiciunt. *Hadrian. ad Episcopum Mediom. cap. 11.*

CAP. LXXXVI.

6.q.1.c.1 Placuit, vt nullus seruus, nullus libertus, nulla infamis persona sacerdotem accuset. [Omnes vero infames esse dicimus, quos leges saeculi infames appellant: & omnes, qui culpis exigentibus ad sacerdotium non possunt proueh. indignum est enim, vt illi eos accusent, qui esse non possunt, quod ipsi sunt: quoniam sicut maiores a minoribus non diiudicantur, ita nec criminari possunt. *Hadr. ad Episc. Mediom. cap. 19. vid. Capitul. lib. 7. cap. 437.*

CAP. LXXXVII.

3.q.7.c. 53. Placuit eorum accusandi sacerdotes, & testificandi in eos vocem obstruere, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus: quia vocem funestam * interdici potius, quam audiri oportet. *Hadrian. ad Episcop. Mediom cap. 29. vide const. 2n. Arcady, & Honory lib. 6. tit. 1. ad Iustin. & const. 3. lib. 9. tit. 6. C. Theod. in Aniani. lib. est const. 2. tit. 3. vide D. Gregor. lib. 11. epist. 52. regist. Iuo par. 16. cap. 332. decret., Capitul. lib. 7. cap. 332. & 440.*

*i interci-di

CAP. LXXXVIII.

De his, qui in accusationem maioris natu veniunt, vt Episcopum nulli criminoso liceat accusare. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 40. Capitul. lib. 7. cap. 139.*

CAP. LXXXIX.

Eius, qui frequenter litigat, & ad accusandum est facilis, accusationem nemo absque grandi examine recipiat. *Hadria. ad Episcop. Mediom. cap. 50.*

CAP. XC.

6 q.1.c.6 Qui crimen intendit, agnoscendum est, si ipse ante non fuit criminosus: quia periculosa est, & admitti non debet rei aduersus quemcumque professio. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 64.*

CAP. XCI.

Illi, qui conuenerunt contra venerabilem virum Ignatium, aut suspecti, aut ab heri, & nudiustertius inimici eius erant, aut excommunicati, aut depositi, aut subiecti ipsius, aut certe inferioris dignitatis extiterunt. Quorum omnium nullus personam legitimorum iudicum habere sine dubio poterat, vel accusatorum in omnibus dumtaxat negotijs, quae singulatim, Deo docente, ac summatim ea omnia se habere, monstrare conabimur. *Nicolaus epist. ad Michaelem Imperat. ante medium Vbi testimonio concily. CP. cap. 6. & synodi Chalcedonen. & Gelasij Papae confirmat, inimicos neque accusatores esse posse, neque iudices.*

CAP. XCII.

3. 4. q. 1. c. 3. Ne qui cum inimicis viuunt, ad accusandum admittantur. *Nicolaus ad Michaelem Imper. in medio.*

CAP. XCIII.

Nouimus in Nicaena synodo generaliter esse decretum, vt nullus passim, vageque Episcopos, aut praesumptiue lacerare, aut accusare, & qui non sunt rectae fidei, vel bonae vitae, vel clarae conuersationis, aut infamare praesumat. *Athanas. & aly ad Felicem y. post princip.*

CAP. XCIV.

Multi sunt, qui contra ecclesiasticam regulam pugnare videntur, & per testes redemptos, putant se ad accusationem admitti debere, qui omnino non admittantur, nisi actis publicis docuerint, omni se suspicione carere. *Arel. i. cap. 13.*

CAP. XCV.

Illud certum est, si persona accusatoris culpabilis est, non suscipiendam accusationem, nisi super priuata re, & non super ecclesiastica, velit obijcere. *Carthag. cap. 19. G. Carth. iy. c. 7. L. Tullen post epist. synod. Burch. lib. 1. c. 160. Iuo par 5. cap. 270. decret.* 4.q.6.c.1

CAP. XCVI.

Ad accusationem clericorum non recipiatur excommunicatus; siue clericus, siue laicus sit. *Carthag. cap. 129. G. Carth. vij. cap. 1. L. Afric. cap. 95. L. concil. apud d. Medar. in caussa Hincmari. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 19. panor. & par. 14. cap. 69. decret Anselm. lib. 3. cap. vlt. Caesar. lib. 5. cap. 81.* 4 q 1.c.1

CAP. XCVII.

Serui, & liberti proprij ad accusandum clericos non recipiuntur; & omnes, quos leges publicae non recipiunt ad criminum accusationem: item omnes infames, hoc est mimi, & turpitudinem passi, haeretici, gentiles, vel iudaei, nisi si priuatas caussas suas prosequantur. *Carth. cap. 130. G. Carth. vij. cap. 1. & 2. L. Afric. cap. 95. & 96. L. Raban. cap. 1. de paeniten. Ennod. pro Symmacho. Iuo par. 16. cap. 64. decret.* 4 q.1.c.1 4 q.6 c.2 omnibus.

CAP. XCVIII.

Qui aliquibus sceleribus irretitus est, vocem aduersus maiores natu non habeat accusandi. Si criminosus est, nō admittatur. *Carth. y. cap. 6.*

CAP. XCIX.

Quaerendum est in iudicio, cuius sit conuersationis, & fidei is, qui accusat, & is, qui accusatur. *Carth. iv. cap. 96. Callist. epist. 2. cap. 5. Capitul. lib. 7. cap. 110. & in additis. cap. 10.* 2. q. 7. c. 18.

CAP. C.

Laicis contra cuiuslibet gradus clericum, si quid criminale parant obijcere, dummodo vera suggerant, proponendi permittimus potestatem. *Epau. cap. 24.*

CAP. CI.

Liberto aduersus ecclesiam, cuius iuris exstitit, accusandi, vel testificandi denegetur licentia. Si praesumpserit, placet; vt stante commutatione, in seruitutē propriae ecclesiae reuocetur, cui nocere conatur. *Tolet. iv. c. 67.* 12 q. 2. c. 58 Episcopus.

Burch.

Burch.lib.3.cap.176.Iuo par.3.cap.237.decret. & par.16.cap.65.

CAP. CII.

Vo seru. no ordin. c.1.apud Greg. ix. & eo.tit. in 1. col. De fami lijs ecclesiae constituere presbyteros, & diacones per parrochias liceat, &c. His quoque, sicut, & ceteris ecclesiae libertis accusandi, vel testificandi aduersus ecclesiam aditus intercluditur; ad quod si aspirauerint, non solum libertatis beneficio careant, sed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturae, sed tempore necessitatis promeruerunt. *Tolet.iv.cap.73.*

CAP. CIII.

3 q.9.c.9 Dignum est, vt vita innocentis nulla maculetur pernicie accusatorum. Ideo quisquis a quolibet criminatur, non ante accusatus supplicio detur, quam accusator praesentetur, atque legum, & canonum sententia exquiratur. Quod si indigna ad accusandum persona inuenitur ad eius accusationem, non iudicetur, nisi vbi pro capite Regiae maiestatis caussa versatur. *Tolet.vi.cap.11. Vorm.cap.42. Tullen.post epist synodi. Burch.lib.16.cap.5.*

CAP. CIV.

Scriptum est in Carthaginensi concilio, quod Apostolicae sedis per Faustinum Episcopum, qui tunc ab ea missus interfuit, probauit auctoritas: Accusatoribus de inimici domo prodeuntibus non credendum. *Ennod.pro Symmac.post.prin.*

CAP. CV.

Clamat in alio loco Carthaginense concilium, quascumque ad accusationem personas leges publicae non admittunt, his impugnandi alterum & nos licentiam submouemus: & nullae accusationes a iudicibus audiātur ecclesiasticis, quae legibus saeculi prohibentur. *Ennod.pro Symmacho ante medium. vide.Carthaginen.vij.c.2. Afric. cap.96.* L. *Carth. cap.* 130. G. *Caesar.lib.5.cap.81.*

CAP. CVI.

2. q 7. c. 2. Siluester constituit, vt nullus laicus crimen clerico audeat inferre. &c. *Damas.in Siluest. Ludou.Imper. lib.1.tit. 51. de testibus in* Longob.*Burch.lib. 1.cap.151. Iuo lib.4.tit.8.cap.7. panor. & par.5. cap. 264. decret. Anselm. lib. 3. cap.23. Caesaraugust.lib.5.cap.33. Tarrac. lib.2.cap.16.*

De calumniatoribus. Tit. XI.

CAP. I.

Euphemius Episcopus, dum non probasset omnia, quae testificabatur prima pollicitatione, damnatus est, & accepit anathema, dum non docuisset omnia: & subscripserunt omnes Episcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romae dixit: Ex te enim dānaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit Coepiscopum, condemnabas, & accusabas. *Acta contra Poliebr. tempore Xysti iij. in medio.*

CAP. II.

Proditoris nec calumnia, nec vox audiatur. *3.q.9.c.2* *Eleuth.epist. 1.ante finem.* Nicae. *c. 59. apud. Iulium epist. 2.cap. 24. Felix epist. 1. ante medium.*

CAP. III.

Deus, fratres, ad hoc praeordinauit vos, & *2.q.1.c.7* omnes, qui summō sacerdotio funguntur, vt iniustitias remoueatis, & praesumptiones abscindatis, & in sacerdotio laborantibus succurratis, & opprobrijs, & calamitatibus eorum locum non praebeatis; sed ei, qui calumniam, & opprobrium patitur, adiutorium feratis: illum vero, qui calumniam, vel opprobrium facit, abscindatis. &c. Similiter statutum est, *11.q.1.c. 32. Statuimus,* & nos eadem statuta firmantes statuimus, vt si aliquis clericorum, suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosque criminari voluerit, aut conspirator fuerit, vt mox ante examinatum iudicium submotus a clero, curiae tradatur, cui diebus vitae suae deseruiat, & infamis absque vlla restitutionis spe permaneat. *Fabian.epist.2.in med.& in fin.Gregor.vij.lib.7. reg.epist.2. Ansel.lib. 7.c.159. Deusded.cap.4. Tarrac.lib.2.cap.23.*

CAP. IV.

Reuera ibi semper caussa agatur, vbi crimen admittitur, & qui non probauerit, quod obiecit, poenam, quam intulerit, ipse patiatur. &c. *2.q.8 c.4 qui crimē 3.q 6 c. 1.& vlt.* *Fabian.epist.3.cap.4. Xystus iy.epist.vnic. cap.* 4. Hadrianus Papa *cap.* 48. *ad Episcopum Mediom.*Burch.*lib.16.cap.3.Iuo lib.4.tit. 7.c. 21.panor.*Capitul.*lib.7.cap.365.*

CAP. V.

Omnes, qui aduersus patres armantur, &c. *6.q. 1.c. 17. infames.* & qui fratres calumniantur, aut accusant, & non probant, vel qui contra innocentes Principum animos ad iracundiam prouocant, &c. infames sunt. *Stephan. epist. 1. in med. Burch. lib.1.cap.173.Iuo lib.4.tit.7.cap.14.panor. & par.5.cap.291.decret. Anselm.lib.3.cap.5.* De*usded.c.3.Caesar.lib,3.c.28.Tarrac.lib.c.8.*

CAP. VI.

Accusationis ordinem talem, & didicimus, & seruare iubemus, id est: si quis clericorum in crimine impetitur, non statim reus existimetur, qui accusari potuit, ne suspectam innocentiam faciamus. Sed [quisquis ille est, qui *2.q 8.c.3.* crimen intendit, in iudicium veniat. &c. nec fore sibi nouerit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicij. *Eutychian. epist. 2. ante med.* Ha*drian.ad Episcopum Mediom.cap.7.Iuo lib. 4. tit.7.cap.22.panor. & par. 6.cap. 332. decret. Capitul.lib.7.cap.436.& in additis cap.152.*

CAP. VII.

Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, *2. q. 7.c. 50.* vel quilibet clerici apud Episcopos, &c. fuerint accusati, quicumque fuerit, siue ille sit sublimis vir honoris, siue vllius alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit, nouerit probationis documen-

ta

3.q.3.c.1 ta se debere inferre. [Si quis ergo circa huiusmodi personas, non probanda detulerit, auctoritate huius sanctionis, intelligat se iacturam infamiae sustinere, vt damno pudoris, aestimationis dispendio, discat sibi alienae verecundiae impune insidiari, saltem de cetero non licere. *Caius epist.1.cap.3. Anselm. lib.3.cap.45.*

CAP. VIII.

2.q.3.c.2 4.q.4.c.2 Calumniator talionem recipiat. *Damas. epist.3.cap.7. Burch.lib.16.cap.31. Iuo lib.4. tit.7.cap.23.panor.& par.6.cap.337.decret.*

CAP. IX.

Scitote me criminari a quodam Basso, & iniuste persequi. Quod audiens Valentinianus Augustus, nostra auctoritate synodum congregari iussit, & facto concilio eum magna examinatione satisfaciens omnibus, licet euadere satis aliter potuissem, suspicionem tamen fugiens coram omnibus me purgaui, me scilicet a suspicione, & aemulatione liberans: sed non aliis, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint, faciendo formam, exemplumque dans. &c. Condemnatus est autē memoratus Bassus a iam dicta synodo, ira tamen vt in vltima die viaticum ei non denegetur propter humanitatem pietatis ecclesiae. *Xyst.iy. epist.vnica. post prin.*

CAP. X.

Si quis circa huiusmodi personas *(loquitur de clericis)* non probanda detulerit, intelligat se iacturam infamiae sustinere, & sub magna excommunicatione, exilio deportari. *Xystus iij.epist.vnic.ante med.Hadrian.ad Episcopum Mediom.c.22.Cod.Theodo.lib. 16. tit.2. const. 41. Anselmus lib. 3. cap.45. Capitul. lib. 7. cap.438.*

CAP. XI.

5.q.6.c.4 Epiphanium presbyterum quorumdam sacerdotum litteris criminaliter accusatum, cuius nos, vt voluimus, discutientes caussam, nihilq. in eo obiectorum reperientes, vt ad locum suum reuerteretur, absoluimus. Criminis ergo eius auctores te volumus perscrutari, & nisi qui easdem transmisit epistulas, paratus fuerit hoc, quod obiecit, canonicis, atq. districtissimis probationibus edocere, nullatenus ad sanctae ministerium communionis accedat. *Gregorius lib. 9. epist.24. Ianuario Episcopo.*

CAP. XII.

5.q.6.c.1 Omnis, qui falsa aliis intulerit, puniatur, & pro falsitate, ferat infamiam. *Hadrian.ad Episcopum Mediom. cap.38. vide cap. 22. them. 1. Ansel.lib.3.cap.88. Capitul.lib. 6.cap. 277.& lib.7.cap.348.& 197.*

CAP. XIII.

5.q.1.c.1 Qui in alterius famam in publico scripturam, aut verba cōtumeliosa cōfixerit, & repertus scripta non probauerit, flagelletur, & qui prius ea inuenerit, rumpat, si non vult auctoris facti caussam incurrere. *Hadrian. ad Episcopum Mediom. cap. 46. Iuo par.4. cap.156. decr. & par. 16.cap.235.decret. Capitul.lib.7. cap.360.*

CAP. XIV.

Si quis Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nisi in fine, dandam ei non esse communionem. *Hadrian. ad Episcopum Mediam.cap.58.*

CAP. XV.

Requirendum a nobis duxistis, quid de eo iudicandum sit, qui quemlibet falso criminatus fuerit, & post modum accusator fallax apparuerit. De hoc quamuis venerandae leges abunde, quod iustum est, innuant, nos tamen potius cum Apostolo vos ad misericordiae viscera, quam se Deus, super sacrificium vel- *ad Colos. c.3.b.* le testatur, semper conuenit exortari. *Nicolaus* *Mat 9. b* *ad consulta Bulgar.cap.48.*

CAP. XXVI.

5.q.6.c.6 Delator, si quis extiterit fidelis, & per delationem eius aliquis fuerit proscriptus, vel interfectus, non nisi in finem accipiat communionem; si leuior caussa fuerit, intra quinquennium accipiat communionem: si catechumenus fuerit, post quinquennium admittatur ad baptismum. *Elib.cap.73.Burch.lib.6.cap. 27. Iuo par.10.cap.156. decret. Capitul.lib.6. cap.244. & lib. 7. cap. 205. & in additis, cap.160.*

CAP. XVII.

Si quis Episcopum, presbyterum, vel diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei esse communionem. *Elib.cap.75.Burch.lib.2. cap. 195. Iuo par.6.cap.240.decreti.* 2.q.3.c.4 Haec poena olim vsitata mode rata est ab ecclesia vt scribit Innocent.ep. 1. ad Exuper.c.11.

CAP. XVIII.

Qui falso accusant fratres suos vsque ad exitum non communicent, sed falsus testis iuxta scripturam impunitus non sit. *Arelat. 1.cap.14.* *Prou.19.*

CAP. XIX.

3.q.10.c.3. Eos, qui falsa fratribus * capitula obiecisse conuicti fuerint, placuit vsque ad exitum non communicare, sicut magna synodus ante constituit, nisi digna satisfactione paenituerint. *Arelaten. 2. cap.24. Capitular. lib. 6. cap.241.* * capitalia

CAP. XX.

1.q.6.c.vlt. Si quis saecularium per calumniam ecclesiam, aut * clerum fatigare temptauerit, & conuictus fuerit, ab ecclesiae liminibus, & a catholicorum communione, nisi digne paenituerit, coërceatur. *Agathen.cap. 32. Vormat. cap.24.& cap.61.Burch.lib.15.cap.5. Iuo par. 16.cap.6.decret.Anselm.lib 3.cap.116.* * clerici

CAP. XXI.

Placuit accusandi licentiam in vestris ordinibus, si qua exstat, lenitate comprimere, &c. Sin autem de crimine aliquem putet *(Episcopus)* esse damnandum, accusatoris * voce discutiendum se sciat, fas est enim vt quae vni probantur, probentur ab omnibus. *Vasion. cap.7.* * vice

CAP.

CAP. XXII.

2. q. 4. c. 1. 3. 2. him. 5. Si quis clericum in accusatione fornicationis impetit, secundum praeceptum Pauli Apostoli duo, vel tria testimonia requirantur ab illo: quod si non potuerit datis testimonijs approbare, quod dixit, excommunicationem accusator accipiat. *Brac 3. cap. 8. Burch. lib. 2. cap. 202. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 13. panor. & par. 6. cap. 276. decret. Capitular. lib. 5. cap 240.*

De citatione. Tit. XII.

CAP. I.

cap. 1. de accus. Gregor. 9. c. 5. & eod. tit. in 1. col. SI quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. ad summos Primates caussa eius canonice deferatur; qui in congruo loco intra ipsam prouinciam, tempore congruo, id est, autumnali, vel aestiuo, concilium regulariter conuocare debebunt; ita, vt ab omnibus eiusdem prouinciae Episcopis inibi audiatur; quo & ipse regulariter conuocatus, si cum aut infirmitas, aut alia grauis necessitas non detinuerit, ad-
5. q. 3. c. 1. esse debebit, &c. Nec a communione suspendatur, cui crimen intenditur, nisi ad caussam suam dicendam, electorū iudicum, die statuta, litteris euocatus, minime occurrerit: hoc est, nisi eum aliqua praeoccupauerat necessitas, infra spatium praedictorum mensium, & eo amplius proue caussa dictauerit. *Felix in synod. lxx. Episcoporum epist. 2. in princip. Hadrian. Papa cap. 5. in princ. ad Episcopum Mediom. Burch. lib. 1. cap. 174. Iuo par. 5. cap. 292. decret. Capit. lib. 7. cap. 143. in additis.*

CAP. II.

Si quis Episcopus legitime accusatus, & ad concilium canonice conuocatus fuerit, absque vlla trepidatione ire debebit; & si ire non potuerit, pro se legatum ad synodum mittat. *Felix 3. in syn. Rom. epist. 1. cap. 6.*

CAP. III.

Si Episcopus accusetur de aliqua re a fide dignis, vocetur ab Episcopis: si venerit, & confessus, aut conuictus fuerit, poena definiatur delicto competens: si vocatus non paruerit, iterum vocetur duobus Episcopis ad eum missis: si ne tum quidem pareat, tertio vocetur duobus iterum Episcopis ad eum missis. Si vero etiam tum eos contemnat, neque compareat, synodus definiat in eum, quod arbitrabitur oportere; vt non lucrari videatur fugiendo. *Apost. cap. 74.*

CAP. IV.

5. q. 4. c. 2. Duodecim iudices quilibet Episcopus accusatus, si necesse fuerit, eligat, a quibus eius caussa iuste iudicetur; nec prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur, quam ipsi per
* vocato se eligantur; & regulariter * vocatus ad suorum primo conuentum Episcoporum, per eos eius caussa iuste audiatur, & rationabiliter discernatur. *Zepher. ep. 1. ante med. Ansel. lib. 3. c. 41. Caesa. lib. 5. c. 41. Tarrac. lib. 2. c. 52.*

CAP. V.

Nullus praefati ordinis (*loquitur de Episcopis*) vir accusari potest, aut respondere suis accusatoribus debet, prius quam regulariter a suo Primate vocatus sit, locumque defendendi, & inquirendi accipiat ad abluenda crimina *Steph. epist. 2. cap. 4. Burch. lib. 1. cap. 177. Iuo par. 5. cap. 205. decret.*

CAP. VI.

Ecclesiasticam sequentes regulam, vos, & illos Romae regulariter ad iudicium die statuta, non sub angusto temporis spatio, vt excusatio locum non inueniat, litteris, & apocrisariis euocauimus. Illique vocatione suscepta ad diem institutum venere: sed vos ne vestris mendaciis caperemini, vestraque calumnia enudaretur, venire destulistis. *Iul. epist. 2. in princip.*

CAP. VII.

Vocatio ad synodum, iuxta decreta patrū canonica, eius, qui impetitur, tam sua praesentia, quam & scriptis, atque apocrisarijs, per spatium fieri debet congruum, atque canonicum: quia nisi canonice vocatus fuerit suo tempore, & canonica ordinatione, licet euenerit ad conuentum, quacumque necessitate, nisi sponte voluerit, nullatenus suis respondebit insidiatoribus; quoniam nec saeculi leges hoc permittunt fieri, quanto magis diuinae? *Damas. epist 3. cap. 4. Burch. lib. 1. cap. 156. Iuo par. 5. cap. 206. decret. Anselm. lib. 3. cap. 46. Tarrac. lib. 2. cap. 65.* 5. q. 2. c. 1

CAP. VIII.

Clericus, siue laicus si crimine, aut lite pulsatus fuerit, non alibi, quam in foro suo prouocatus audiatur. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 33. vel 35. Ansel. lib. 3. cap. 88.* 11. q. 1. c. 48.

CAP. IX.

Si quis Episcopus accusetur, apud Primates prouinciae accusator introducat caussam: sed non prohibeatur a communione accusatus, nisi ad defensionem in iudicium electorum ad iudicandū non compareat vocatus per litteras ad certū tempus, puta intra mensem a die, qua recepisse litteras constat. &c. *Carth. c. 10. G. Carth. 3. c. 7. L. Tullen. post epist. synodi. Burch. lib. 1. cap. 160. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 2. panor. & par. 5. c. 270. decret. Ansel. lib. 3. cap. 35.* 4. q. 5. c. vnic.

In accusatione praesentes debent esse accusator, & reus. Tit. XIII.

CAP. I.

NOn est consuetudo damnare aliquem hominem, prius quam is, qui accusatur, praesentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Act. cap. 25. d. ait Festus Romanus Praeses.*

CAP. II.

Debet esse praesens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam absentauerit. &c. *Innoc. 3. in concil. general.* De accus. c. 24. qualiter, & quando 1. ap. Greg. 9. & in 4. col. eod. tit. c. 4.

CAP.

CAP. III.

3.q.9.c.1 Accusatori omnino non credi decernimus, qui absente aduersario caussam suggerit, ante vtriusque partis discussionem. *Nicaen.cap.33. apud Iul.epist.2.cap.9. Telesph.epist.vnic. c.4. Ansel.lib.3 c.13. al.12.*

CAP. IV.

2.q.7.c.51. Criminationes maiorum natu per alios non fiant, nisi per ipsos, qui crimina intendunt: si tamen ipsi digni, & irreprehensibiles apparuerint.&c. *Nicaen.cap.58.apud Iul.epist.2.c.20. Higin epist.1.cap.3. Lucius epist. vni. c.2. Dionys epist.2.in med. Iuo par.6.c.326.decr.*

CAP. V.

3.q.9.c.11.& 8. Absente aduersario non audiatur accusator: nec sententia, absente parte alia, a iudice dicta vllam obtinebit firmitatem. neque absens per alium accusari, aut accusare potest. *Felix in synod lxx Episcopor.epist.2.in med. Hadri. ad Episcop.Mediom. cap.5. them.7.8. 9. Iuo lib.4. tit.7.cap.2.panor. & par.5.cap.248. & par.6. cap.331 & par.16.cap.316. decr. Ansel.lib.3. cap.7.Capitul.lib.7.c.354.& in addit.c.103.& 143. Caesar.lib.5.c.30. Tarrac.lib.2.c.12.*

CAP. VI.

3.q.9.c.2 Caueant iudices ecclesiae, ne absente eo, cuius caussa ventilatur, sententiam proferant, quia irrita erit; immo & caussam in synodo *profecto dabunt. *Eleuth.epist.vni cap.3.Carthag.iv c.30. Hadr.c.49.ad* Episc.Mediom. *Iuo par.6.c.319. decr. Ansel. lib.3. c.28. Capitul. lib.6.c.279. & lib.7.c.219. Burch.lib.16.c.14. Caesar.lib.5.c.65. Tarrac.lib.2.c.58.*

* facto

CAP. VII.

9.q.2.c.1. in fin. 3.q.9.c.13. Absens vero nemo iudicetur: quia & diuinae, & humanae hoc prohibent leges. *Zephyr.epist. 1.post princ. Burch.lib.16.cap.13. Ansel.lib.3. cap.58. Iuo par 5.cap.245.decr.*

CAP. VIII.

Nullus doctorem per scripta accuset, nec nisi fideli & legitimo, qui etiam irreprehensibilem vitam, ac conuersationem ducat, accusatori respondeat.&c. *Callist.epist.1.c.2. Burch. lib.1.c.135. Iuo par.5.c.234.decr.*

CAP. IX.

2.q.8.c.2. 3.q.9.c.3 Rimandae sunt enucleatim personae accusatorum, quae sine scripto difficile, per scriptũ autem nũquam recipiantur; quia per scripturam nullus accusare, vel accusari potest, sed propria voce, & praesente eo, quem accusare voluerit, suam quisq. agat accusationem. Nec absente eo, quem accusare voluerit, cuicumq. accusatori credatur. *Calli.epist.2.cap.5. Burchar. lib.1. cap.171. Iuo par.5. cap.289. decr. Ansel.lib.3.cap.54.*

CAP. X.

3.q.9.c.4 Omnia, quae aduersus absentes in omni negotio, aut loco aguntur, aut iudicantur, omnino euacuentur; quoniam absentem nullus addicit, nec vlla lex damnat. *Cornel.epist.1. c.2. Ansel.lib.3.cap.57. Capitul. lib.7. cap.143. in addit. Tarrac.lib.2.cap.61*

CAP. XI.

Per scripta nullius accusatio suscipiatur, sed propria voce, si legitima & condigna accusatoris persona fuerit; praesente videlicet eo, quem accusare desiderat. quia nullus absens, aut accusare potest, aut accusari. *Steph epist. 2.cap.4. Burch.lib.1. cap.177. Iuo lib.4. tit.7. cap.1. panor. par.5.cap.293.& par.6.cap.318. decreti. Tarrac.lib.2.cap.9.* 2.q.8.c.vlt.

CAP. XII.

Caueant iudices ecclesiae, ne absente eo, cuius caussa ventilatur, sententiam proferant; quia irrita erit, qui etiam rationẽ pro actione fratrum in praesentia dabunt. *Felix epist. 1.ante med.Nicae.c.61.apud Iul epist.2.c.24.* 3.q.9.c.2

CAP. XIII.

Crimina, quae Episcopis impingere dicis, per alios non sinas vllo modo fieri, nisi per ipsos, qui crimina intendunt.&c. *Dionys.epist.2. in med.*

CAP. XIV.

Nec oportet quemquam iudicari, aut damnari, antequam suos accusatores praesentes habeat, locumq. defendendi accipiat spaciosum ad abluenda crimina. *Iul.epist.2.cap.31.Marcell.epist.2.ante med.* Damas *epist.6.in fin.* 3.q.9.c.5

CAP. XV.

Nullus introducatur personaliter, sed accusatores, & accusati aequa audiantur ratione, iuxta quod gestorum ordo exigit. *Damas.epist. 3.c.7. Iuo par.6 c.337.decr.* 4.q.4.c.2

CAP. XVI.

Habetur quoq. in decreti sanctorum Patrũ sanctrum, non fore canonicum, quẽquam sacerdotẽ iudicare, vel damnare, antequam accusatores canonice examinatos praesentes habeat. *Damas.epist.3.c.8. Iuo par.6.c.347.decr.* 3.q.9.c.6

CAP. XVII.

Relatum est ad sedem Apostolicam, vos accusationes fratrum per scripta suscipere absque legitimo accusatore, quod deinceps in omni orbe terrarum fieri, Apostolica auctoritate prohibemus. &c. nec vmquã prius per scripta eorũ, qui accusantur, caussam discutere, quam per querulantium institutiones vocati, canonice ad synodum veniant, & praesens per praesentem agnoscat veraciter & intelligat, quae obijciuntur ei.&c. Nam & Dominus noster Iesus Christus Iudam furem esse sciebat, sed quoniam non est praesentialiter accusatus, ideo non est eiectus. Nec nos vllo modo agere oportet, quod ille noluit facere. leges enim saeculi accusatores praesentes exigunt, & non per scripta absentes. Vnde canonica Patrum constituta non semel, sed saepissime clamant: nec accusationes, nec testimonia vlla per scripta posse proferri. nec de alijs negotijs quicumq. testimonium dicant, nisi de his, quae sub praesentia eorum acta esse noscuntur. Similiter & [qui accusare alium elegerit, praesens per se, & non per alium accuset, inscriptione videlicet praemissa. Neque vllus vmquam iudicetur, antequam legitimos accusatores prae- 5.q.2.c.3 11.q.3.c.76. eorũ. 11.q.1.c.17. De re iudicat. 3.q.9.c.8

sentes

sentes habeat, locumq. defendendi accipiat ad abluenda crimina. Curandum quoque est, ne ira quemquam subripiat, faciatq. citius, quod non licet, *Damas. epist. 6. in prin. & in fin. Anselm. lib. 3. cap. 47. Capitul. lib. 5. cap. 244. Iuo par. 6. cap. 348. decr.*

CAP. XVIII.

Placuit, vt nullus Episcopus quemquam clericorum iudicare, aut damnare praesumat, nisi accusatus legitimos accusatores praesentes habeat, locumq. defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Hadr. ad Episc. Mediom. c. 20.*

CAP. XIX.

3.q.3.c.1 In criminalibus caussis nec accusator, nisi per se aliquem accusare potest: nec accusatus per aliam personam se defensare permittitur. *Hadr ad Episc. Mediom. c. 35. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 4 panor. Ansel. lib. 3. c. 88. Tarrac. lib. 4. c. 54.*

CAP. XX.

3.q.6.c. 19. Si quando in caussa capitali, vel in caussa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per ipsos est agendum, *Hadrian. ad Episc. Mediom. c. 41. Ansel. lib. 3. c. 88. Capitul. lib. 7. cap. 357. & in addit. c. 140.*

CAP. XXI.

Accusationem per litteras, & absente, qui accusat, sacri canones non recipiunt. *Greg. vij. lib. 1. regist. epist. 66.*

CAP. XXII.

Nouit fraternitas tua, quod personis absentibus accusationem per scripta canonica non probet auctoritas, nec absque partium disceptatione per cognita in examinatione recipiat caussas. *Greg. vij. lib. 2. regist. epist. 4.*

CAP. XXIII.

3.q.9.c.9 Dignum, Quisquis a quolibet criminatur, non ante accusatus supplicio detur, quam accusator praesentetur, atque legum, & canonum sententia exquiratur. *Tolet. vi. cap. 11. Vorm. cap. 42. Tullen. post epist. synod. Burch. lib. 16. c. 5.*

CAP. XXIV.

Quomodo est possibile, altero accusato, pro eo alterum dicere? *Flauian. in synod. CP. aduersus Eutych. act. 4. cuius mentio fit in concil. Chalced. actio. 1. ante med.*

De libello accusatoris. Tit. XIV.

CAP. I.

2.q.8.accusator c. 1. 3.q.9.c.3 Rimandae sunt enucleatim personae accusatorum, quae sine scripto difficile, per scriptum autem numquam recipiantur: quia per scripturam nullus accusare, vel accusari potest. &c. *Calist. epist. 2. c. 5. Burch. lib. 1. cap. 171. Iuo par. 5. c. 289. decr. Ansel. lib. 3. c. 54.*

CAP. II.

2.q.3.c.1 de poeni. d.1.c.23. Si quis iratus crimen aliquod cuilibet temere obiecerit, conuicium non est pro accusatione habendum, sed permisso tractandi spatio id, quod iratus dixit, per scripturam se probaturum esse fateatur; vt si forte resipiscens, quae per iracundiam dixit, iterare, aut scribere noluerit, non vt reus criminis teneatur. Om-

2.q.8.c.4 nis ergo, qui crimen obijcit, scribat se probaturum. *Fabian. epist. 3. cap. 4. Xyst. iij. epist vnt. cap. 3. & 4. Hadr. cap. 47. & 48. ad Episcop. Mediom. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 11. panor. & par. 6. c. 324. decr. Ansel. lib. 3. c. 79. Burch. lib. 16. c. 3. Capitul. lib. 7. c. 364. & 365.*

CAP. III.

Si Primates accusatores Episcoporum eum eis pacificare familiariter minime potuerint; tunc tempore legitimo eos ad synodum canonice conuocatam, non intra angusta tempora, canonice conuocent; & non prius quam eis per scripta significent, quid eis opponitur, vt ad responsionem praeparati adueniant, &c. *Felix v. & synod. Rom. epist. 1. cap 3. Burchar. lib. 1. cap. 221. Iuo par. 5. cap. 353. decr.*

CAP. IV.

Hincmarus Archiepiscopus dixit: Habetis libellum reclamationis, aut postulationis, sicut ecclesiastica se habet traditio? Illi autem responderunt, se prae manibus nullum libellum habere. Hincmarus Archiepiscopus dixit: Legum ecclesiasticarum consuetudo, & auctoritas talis est, vt in caussis gestorum semper scripturam requirant, adeo vt qui ad sacrum fontem accedit, suum dare nomen praecipiatur; qui ad summum sacerdotium prouehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur, ordinatus autem a suis ordinatoribus litteras accipere iubetur: qui etiam ab ecclesiastica societate quolibet excessu discinditur, libellari scriptione, aut recipitur, aut deijcitur. Sed qui accusatur, aut qui excommunicatur, reconciliatus, per scripturam accusari, vel reconciliatus commendari iubetur. *Synod. apud S. Medard. in caussa Hincmari in prin. Burch. lib. 2. cap. 197. Iuo lib. 6. cap. 269. decr.* De libell. dilat. c. ap. Greg. ix. col. t. col. iii t. vnic. 1 q. 1. c. 9

De inscriptione. Tit. XV.

CAP. I.

Si quis non haereticus, non excommunicatus, non iudicatus, non accusatus dicat se habere ecclesiasticam accusationem contra Episcopum, ante omnes Episcopos prouinciae instituat accusationes, & illic probet crimina Episcopi. Si vero nequeant prouinciales corrigere illata crimina; tunc ad maiorem synodum Episcoporum veniant, quam illa erat; neque ante accusatio instituatur, quam se simili poenae (*accusatores*) inscribant, subituri eam, si quid per calumniam intendant, *CP. cap. 6. G.*

CAP. II.

Sancti patres prouide statuerunt, vt accusatio Praelatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat aedificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsae, sed etiam malignae criminationi ianua praecludatur. Verum ita voluerunt prouidere Praelatis, ne criminarentur iniuste, vt tamen cauerent, ne delinquerent insolenter, contra morbum vtrumq. inuenientes congruam medicinam; videlicet, vt criminalis accusatio, quae ad diminutionem capitis, id est, degradationem intendit, nisi legitima *procedat inscriptio, nullatenus admittatur, &c. de accus. c. 24. qualiter, & quando. ap. Greg. ix. c. 4. col. tit. 1. in 4. coll. * praecedat

&c. Sicut accusationem legitima praecedere debet inscriptio, sic & denuntiationem caritatiua admonitio. *Innocen.iij.in concil. gener. Lateran.cap.8.*

CAP. III.

2.q.8.c.4 Omnis, qui crimen obijcit, scribat se proba-
3.q.6.c.1. turū. &c. Reuera semper ibi caussa agatur, vbi
& vlt. crimen admittitur: & qui nō probauerit, quod obiecit, poenam, quam intulerit, ipse patiatur. *Fabian.epist.3.cap.4. Xyst.iij.epist.vnica cap. 4. Hadrian.Papa cap.48. ad Episcop.Mediom. Burch.lib.16.cap.3. Iuo lib 4.tit.7.cap.21. panor. & par.6.cap.324.decr. Ansel.lib.3.c.79. Capitul.lib.7. cap 365. Caesar.lib.5.cap.52. Tarrac. lib.4.cap.40.*

CAP. IV.

Accusationis ordinem talem & didicimus, & seruari iubemus: id est, si quis clericorum in crimine impetitur, nō statim reus existimetur, qui accusari potuit, ne suspectam innocentiam
2.q.8.c.3 faciamus. Sed [quisquis ille est, qui crimen intendit, in iudicium veniat, nomen rei indicet, vinculum inscriptionis arripiat, custodiat similitudinem, habita tamen dignitatis aestimatione potiatur. Nec fore sibi nouerit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicij. *Eutych.epist. 2.cap.2. Hadria.ad Episcopum Mediom.cap.7. Iuo lib.4. tit.7.cap.22. panor. & par.6.c.332. Capitul.lib.7.cap.436. & in additis c.152.*

CAP. V.

4.q.4.c.2 Accusatores, & iudices non ijdem sint, sed per se accusatores, per se iudices, per se testes, per se accusati, vnusquisque in suo ordinabili-
2.q.3.c.2 ter ordine. Nam inscriptio primo semper fiat, vt talionem calumniator recipiat: quia ante inscriptionē nemo debet iudicari, vel damnari: cum & saeculi leges haec eadem retineant,
* aequalitas de quibus omnibus vera sēper fiat * aequitas: quatenus accusationis, & iudicij, ac testimonij mercedem, per veritatem gestorum, consequi valeant, &c. *Damas.epist.3. cap.7. Burch.lib. 16. cap.31. Iuo lib.4. tit.7.c.23.panor.& par. 6.cap.337.decreti.*

CAP. VI.

3.q.9.c.8 Qui alium accusare elegerit, praesens per se, & non per alium accuset, inscriptione videlicet praemissa. *Damas.epist.6.in fin. Iuo par. 6.cap.348. decr. Ansel.lib.3.cap.47.*

CAP. VII.

2.q.5.mādastis. c. Scitote me criminari a quodam Basso, & in-
10. iuste persequi. Quod audiens Valentinianus Augustus nostra auctoritate synodum congregari iussit. & facto concilio cum magna examinatione satisfaciens omnibus; licet euadere satis aliter potuissem, suspicionem tamen fugiens, coram omnibus me purgaui, me scilicet a suspicione, & aemulatione liberans; sed non alijs, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint, faciendo formam, exemplumq. dans, cum
2.q.8.c. scriptum sit: Si quis crimen obijcere voluerit,
4.& 3 q. scribat se prius probaturum. & alibi: Crimina-
6.c.1.& vlt. tiones aduersus doctorē, nemo recipiat. & iterum: [Si quis Episcopus presbyter, aut diaco- 2.q.7.c.
nus, vel quilibet clerici apud Episcopū, a qua- 50.
libet persona fuerint accusati, quicumq. fuerit, siue ille sublimis vir honoris, siue vllius alterius generis persona, qui hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit; nouerit docenda probationibus, monstranda documentis se debere inserre. *Xyst.iij.epist.vnic.c 1. Caius epist. 1.cap.3. Constit.41. tit.2.lib.16. Cod. Theod. Hadr.ad Episc.Mediom.c.22.& 48.Ansel.lib. 3.cap.45. Capitul.lib.7.c.438.*

CAP. VIII.

Non licet presbytero, nec diacono, quemquam inscribere, sed in vice sua, si caussam habuerit, aut fratrem, aut quemcumque saecularem roget. *Antisiod.cap.41.*

De defensione non neganda. Tit. XVI.

CAP. I.

NVllus praefati ordinis vir *(loquitur de Episcopis)* accusari potest, aut respondere suis accusatoribus debet, prius quam regulariter a suo Primate vocatus sit, locumq. defendendi, & inquirendi accipiat ad abluenda crimina. *Steph.epist.2.cap.4. Burch.lib.1.c.177. Iuo par.5.cap.293.decr. vide Hadrian.ad Episcopum Mediom.cap.20.*

CAP. II.

Non oportet quemquam iudicari, vel dam- 3.q.9.c.5
nari priusquam legitimos habeat praesentes Act.c.25.
accusatores, locumq. defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Marcell.epist.2. ante med. Damas.epist.6.in fi. Iul.epist.2.c.31. ad Orientis Episcopos.*

CAP. III.

Tempus congruū praeuideri oportet, quando vniuscuiusq. accusatae personae caussa re-
ctissime in medio producatur. &c. Nullus autē 4.q.4.nullus.c.2.
introducatur personaliter, sed accusatores, & accusati aequa audiantur ratione, iuxta quod gestorum ordo exigit. *Damas.epist.3. c.7. Iuo par.6.cap.337.decr.*

De dilationibus. Tit. XVII.

CAP. I.

PRaesul *(spoliatus)* cum omni honore statui 3.q.2.c.8.
pristino reddatur: & ipse dispositis, ordi- si Episco-
natisq. libere, atq. secure diu suis, tūc regula- pus.
riter intra quatuor, vel quinque, aut sex, aut septem menses, iuxta quod possibilitas ei fuerit & non ante, cōuocatus ad tempus concilio in legitimo, & canonico, veniat ad caussam; & si ita iuste videtur, accusantiū propositionibus respondeat. *Felix in syno.lxx.Episcop. epist.2. post princ.Iuo lib.4.tit.0.c.5.panor.& par.5.c. 248.decr. Hadri.Pap c.5. ad Episcop.Mediom. Capitul.lib.7. c.143.in additis.*

CAP. II.

Si saeculares humana multipliciter explorātur homines lege; & requisitiones, atq. induciae

eis multorum mensium conceduntur, ne iniuste damnentur; quanto magis Episcopis, qui propinquiores sunt Deo, & super eos constituti, positiq. in ecclesi militia, quae impensius ponderanda est, tempora sunt cōcedenda multo ampliora, ne a quibusdam grauentur, aut opprimantur, vel subito damnentur. *Felix ÿ. in syn. Rom. epist. 1. in princip.*

C A P. I I I.

§.q.1.c.4. Si Primates accusatores Episcoporum cum eis pacificare familiariter minime potuerint, tunc tempore legitimo eos ad synodum canonice conuocatam, non infra angusta tempora, canonice cōueniant; & non prius, quam eis per scripta significēt, quid eis opponitur, vt ad responsionem praeparati adueniant, &c. *Felix ÿ. in synodo Roma. epist. 1. cap. 3. Burch. lib. 1. cap. 221. Iuo par. 5. cap. 335. decr.*

C A P. I V.

Si quis Episcoporum fuerit suis rebus spoliatus, aut a sua ecclesia vi, aut timore expulsus, quod omni christiano nomini est inimicū, oportet, & decet Episcoporum propositū semper prima fronte cedere; vt omnia, quae ei ablata sunt, potestati eius legaliter reddantur, & Praesul prius restituatur, & postea non statim, sed diu, & per spatiosa tempora, suis potestatiue dispositis, & ad suam necessitatē praeparatis, ad tempus veniat ad caussam; & si iuste visum fuerit, accusatoribus respondeat suis. *Felix ÿ. in syn. Rom. ep. 1. c. 4. Iul. ep. 2. c. 35.*

C A P. V.

Si quis aliter non acquieuerit, nisi vt Episcopum accuset, supra taxato hoc tenore agere debebit; quia aliter rata non potest accusatio existere. Tunc primo accusati caussam accusator apud Primates canonice deferat; nec a communione prohibeatur accusatus, nisi ad electorum iudicium canonice conuocatus infra tres, aut sex, vel plures menses pro suis rationem redditurus venire distulerit. &c. Ille vero, qui vi, aut timore a sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus redintegren-

3. q. 3. c. Nullus tur. Et tamdiu in sede propria pacifice, & potestatiue cuncta disponens resideat, quamdiu expulsus, vel spoliatus carere visus est rebus.

3. q. 3. c. 1. Cum autem ad iudicium venerit, si voluerit, & necesse fuerit, induciae ei petenti a patribus constitutae absque impedimento cōcedantur, & iudices a se electi tribuantur. &c. *Felix ÿ. in syn. Rom. epist. 1. c. 8. Iuo lib. 4 tit. 6. c. 8. & tit. 8. c. 14. panor. Ansel. lib. 3. c. 52.*

C A P. V I.

3. q. 3. c. 2. De inducijs vero Episcoporum. &c. diuersas a patribus regulas inuenimus cōstitutas. Quidam enim ad repellenda imperitorum machinamenta, & suas praeparandas responsiones, & testes confirmandos, & *concilia Episcoporū, *consilia atq. amicorum quaerenda annū, *aut sex man- * & dauerunt menses concedi; quidam autem annum, in quo plurimi concordant: minus vero, quam sex menses nō reperi: quia & laicis haec indulta sunt, quanto magis Domini sacerdotibus? &c. Induciae namq. non sub angusto tempore, sed sub longo spacio, concedenda sunt, vt accusati se praeparare, & vniuersos communicatores in prouincijs positos conuenire, & testes praeparare, atque contra insidiatores se plenitet armare valeant. *Felix ÿ. in syn. Rom. epist. 1. c. 2n. Burch. lib. 1. c. 180. Iuo par. 5. cap. 296. decr. & lib. 4. tit 9. c. 2. panor.*

C A P. V I I.

Induciae non modicae ad inquirendum dandae sunt, ne aliquid praepropere agi a quacūque parte videatur: quia per surreptionem multa proueniunt. *Eleuth. epist. vni. cap. 2. Iuo lib. 4. tit. 9. cap. 3. panor. & par. 6. cap. 317. decr. Ansel. lib. 3. cap. 53.* 3. q. 3. c. 3

C A P. V I I I.

Pulsatus ante suum iudicem caussam dicat, & ante non suum iudicē pulsatus, si voluerit, taceat; & vt pulsatis, quotiens appellauerint, induciae dentur. [Si quis ergo iratus, crimen aliquod cuilibet temere obijcerit, conuitium non est pro accusatione habendum, sed permisso tractandi spatio, id, quod iratus dixit, per scripturam se probaturum esse fateatur: vt si fortasse resipiscēs, quae *prae iracundia dixit, iterare, aut scribere noluerit, non vt reus criminis teneatur. *Fabia. epist. 3. c. 3. & 4. Xyst. 19. in epist. ad Orientis Episcopos. c. 3. Hadri. Pap. c. 56. ad Episc. Mediom. Burch. lib. 16. c. 10. Iuo lib. 4. tit. 7 c. 21. & tit. 12. c. 1. in fin. panor. & par. 6. cap. 323. & 324. decr. & epist. 239. ad Gumbal. Antisiodor. Episc. Ansel. lib. 3. c. 73. & 79. Capitul. lib. 7. c. 364. & 367 Caesar. lib. 5. c. 52. Tarrac. lib. 4. cap. 40.* 3 q 6. c. 3 2. q. 3. c. 1. & de pae nit. dist. 1. c. 12. *per iracundiam

C A P. I X.

Nullus praefati ordinis vir (*loquitur de Episcopis*) accusari potest, aut respondere suis accusatoribus debet, priusquam regulariter a suo Primate vocatus sit, locumq. defendendi, & inquirendi accipiat ad * abluenda crimina. *Steph. epist. 1. c. 4. Burch. lib. 1. c. 177. Iuo par. 5. cap. 293. decr.* * abluendi

C A P. X.

Qualiter ad cōcilium veniatur. &c. aut qualiter eiectis, & spoliatis sint omnia legibus redintegranda, quae eis ablata sunt. &c. & qualiter illis induciae post integram restitutionē anniuersariae, vel sex mensium indulgendae sint, &c. sufficienter ab Apostolis, eorumq. successoribus, ac nostris praedecessoribus statutum esse putamus. *Caius epist. 1. cap. 3.*

C A P. X I.

His rite peractis, suisq. omnibus libere dispositis, sitū iuste videtur, suis respondeat (*spoliatus*) accusatoribus; & inducias, si ei necesse fuerit, accipiat non modicas, vt explorare valeat ea, quae obijciuntur ei; ne aliqua delusus fraude, innocenter ruat. quoniam non oportet quemquam iudicari, vel damnari, prius quam praesentes legitimos habeat accusatores, locumq. defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Marcellus epist. 2. ante med.* 3. q. 9. c. 5. Non oportet.

CAP.

CAP. XII.

3.q.1.c.6. Prius ergo. Prius oportet omnia *(spoliatis Episcopis)* legibus redintegrari, & ecclesias, quae eis sublatae sunt, cũ omni priuilegio sibi restitui, & post modum non sub angusti temporis spacio, sed tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum conuocentur. &c. *Euseb. epist. 2. in fin. Symma. in syno. v. Rom. in med. Ioan. epist. 1. in princ. Iuo lib. 4 tit. 6. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 249. decr. Ansel. lib. 3. cap. 51. al. 44.*

CAP. XIII.

Nec oportet quemquam iudicari, aut damnari, antequam suos accusatores praesentes habeat, locumq. defendendi accipiat spaciosum ad abluenda crimina. *Iul. epist. 2. cap. 31. Damas. epist. 6. in fin. Capitul. lib. 7. cap. 184.*

CAP. XIV.

3.q.3.c.4. Induciae accusatis in criminalibus Episcopis sex mensium, vel eo amplius, si necesse fuerit, concedendae sunt: quoniam & laicis hoc permissum, nullus saecularibus imbutus disciplinis ignorat; quanto magis sacerdotibus,
3.q.9.c.6. qui superiores esse eis, non dubitantur? [Habetur quoque in decretis sanctorum patrum sancitum; non fore canonicum, quemquam sacerdotum iudicare, vel damnare, antequam accusatores canonice examinatos praesentes habeat, locumq. defendendi accipiat, id est, inducias ecclesiasticas ad abluenda crimina.] *Damas. epist. 3. cap. 8. Iuo lib. 4. tit 9. cap. 1. panor. par. 5 cap. 287. & par. 6. cap. 347. decret. Tarrac. lib. 6. cap. 146.*

CAP. XV.

De praesumption. nullus c. 4 ap. Gregor ix. & eod. tit. in 2. coll. c. 5. 3 q. 9 Decernimus c. 10. Confitetur de omnibus, quisquis se subterfugere iudicium dilationibus putat. &c. Dilationem tamẽ dedimus, & decreuimus, vestrum debere intra prouinciam esse iudicium, & congregari synodũ ante diem Kal. Nouemb. &c. *Bonifac. epist. 2. in princ. & in fin. Burch. lib. 1. cap. 161. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 271. decr. Anselm. lib. 3. cap. 34.*

CAP. XVI.

Illud studere te conuenit, vt hi, qui contra quoslibet iurisdictioni tuae suppositos caussam habuerint, nullis apud fraternitatem tuã frustatorijs debeant dilationibus lacessiri, ne ad fatigationem, & damnum alterius haec tibi seruasse priuilegia videamur. *Gregor. Fortunato* Episc. *Neapolit. lib. 5. regist. epist. 11.*

CAP. XVII.

4.q.5.c.1. Quisquis. Si veras & necessarias caussas ostendat *(Episcopus)* cur prohibitus sit comparere ad defensionem eorum, quae contra ipsum proposita sunt; intra alterum mensem audietur. Post eum mensem non communicabit, donec absoluatur. Si vero ad synodum anniuersariam omnium comparere noluerit, vt etiam illic terminetur, ipse se condemnasse videtur. *Carth. cap. 19. G. Carthag. iij. cap. 7. L. Tullen post epist. synod. Burch. lib. 1. cap. 160. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 270. decr. Ansel. lib. 3. cap. 33.*

CAP. XVIII.

Dicit Petrus *(Episcopatu pulsus)* se suam quidem posse caussam probare, sed defensionis tempus sibi non esse datum, nec auditionem canonicam sibi fuisse propositam. Sin autem tale quid factum esset, ipsa actorum productio eum conuinceret, & vel ostenderetur eum propter sua crimina condemnatum: nec esse quod se iniuria affectum esse diceret, vel eum absolutũ pronuncians, rursus cõcederet, vt praeesset ecclesiae, eaq. illius manui, potestatiq. subesset. Cum autem nihil factum sit eiusmodi, de re quidem alta voce quaeritur, & intolerabilem iniuriã se dicit accepisse, & inique eiectum esse; adijciens omnes quoque, quas habebat, pecunias esse sibi sublatas. Tua itaque pietas sciens, & quod diuinis canonibus videtur, & quod ecclesiae conuenit, ijsq. qui sunt in sacro ministerio initiati, & nostrarum praeterea litterarũ aliquam rationem ducens, sistat seni lacrymas, & si velit quidem cum ijs iudicio contendere, qui crimina in eum intendunt, pro tuae pietatis consuetudine litiget, vna adsistẽtibus scilicet, qui tuae manui subsunt, Episcopis, praeter quam si non aliquos recusat vt suspectos: nullum enim religiosissimorum Episcoporum in fratrem inimico esse animo credimus. Ne autem hic praetextus, futurum de eo iudicium dissoluat, vt non iure factum esse videatur, non graue est, à consessu abesse eos, qui suspecti sunt. *Cyrillus Episcop. Alexand. ad Domnum.*

De reo contumace. Tit. XVIII.

CAP. I.

ADuersus citatum ter, & contumacem sententia lata. *In synod. Ephes. & Chalced. multis in locis, maxime in hac act. 3. vide Euagr. lib. 1. hist. c. 2.*

CAP. II.

Debet esse praesens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi per contumaciam absentauerit. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 8.* de accus. c. 24. ap. Greg. ix. & c. 4 eod. tit. in 1. collect.

CAP. III.

(Anastasium Cardinalem) auctoritate suffulti canonica, Apostolicis litteris per tertiã, & quartam vicem vocauimus; & vbi redire distulit, congregatis Episcoporum concilijs, cum eum non potuissemus videre, vel habere specialem praesentiam, communi eum decreto sancta communione priuauimus: volentes siquidem suam, per huius excommunicationis cẽsuram, ad gremium sanctae, quo discesserat, matris ecclesiae personam reducere. &c. Postmodum vero &c. expectantibus nobis vsq. ad diem statutũ, & vltra, praefatus presbyter non aduenit; post transactum autem placitum, dum eum mandatis nostris temere renitentem conspexissemus. &c. ne vlterius suo exemplo ecclesiasticus ordo confunderetur, & christianitatis religio profanaretur, anathematis eum

vinculo cum sacerdotum nostrorum consensu innodauimus. *Leo iv. in actis synod. Rom. contra Anastas.*

CAP. IV.

Si quis aliter non acquieuerit, nisi vt Episcopum accuset, supra taxato hoc tenore agere debebit; quia aliter rata non potest accusatio existere. Tunc primo accusati caussam accusator apud Primates canonice deferat, nec a communione prohibeatur accusatus, nisi ad electorum iudicium canonice conuocatus infra tres, aut sex, vel plures menses, pro suis rationem redditurus venire distulerit. *Felix ij. in syno. Roma. epist. 1. cap. 8.*

CAP. V.

Si Episcopus accusetur de aliqua re a fide dignis, vocetur ab Episcopis. Si venerit, & confessus, aut conuictus fuerit, poena definiatur conuicto competens. Si vocatus non paruerit iterum vocetur duobus Episcopis ad eum missis. Si etiam sic non obedierit, vocetur & tertio, duobus ad eum rursus missis Episcopis. Si vero etiam tum eos contemnat, neque comparеat, synodus definiat in eum, quod arbitrabitur oportere, vt non lucrari videatur fugiendo. *Apost. cap. 74.*

CAP. VI.

De praesump. c. 4. ap. 1 Gregor. ix. c. 5 eod. tit. in 5. coll. — Nullus dubitat, quod ita iudicium nocens subterfugit, quemadmodum innocẽs, vt absoluatur, requirit. &c. Nec suspicione caret, qui alium calumnijs derogat, falsa dixisse, cum ipse ad iudicium, vt probet, quae intulit, euocatus venire distulerit. &c. *Iul. epist. 2. in princ. Burchar. lib. 1. cap. 161. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panor. & par. 5. cap. 271. decr. Anselm. lib. 3. cap. 34. & 84. decr.*

CAP. VII.

3. q. 9. c. 10 D. terminus. in fin. — Manifestum est, suum eos confiteri crimen, qui toties * accusati absque ineuitabili caussa venire distulerint, & purgandi se voluntate non vtuntur. *Iulius epist. 2. cap. 1.*

*vocati

CAP. VIII.

De praesump. c. 4. ap Greg. ix c. 9. eo. tit. in 1. collect. — Conuentus etiam dicitur euitasse, & adesse minime voluisse (*Maximus.*) Et nullus dubitat, quod ita iudicium nocens subterfugit, quemadmodũ, vt absoluatur, qui est innocens, quaerit. Sed astuta cauillatio eorum, qui versutis agendum credunt esse consilijs, numquam innocentiae nomen accipiet. Confitetur enim de omnibus, quisquis se subterfugere iudicium dilationibus putat. &c. Dilationem tamen dedimus, & decreuimus vestrum debere intra prouinciam esse iudicium, & congregari synodum ante diem Kal. Nouembr. vt si adesse voluerit, praesens, si confidit, ad obiecta respondeat, si vero adesse neglexerit, dilationem sententiae de absentia non lucretur. Nam manifestum est confiteri eum de crimine, qui indulto, & totiens delegato iudicio purgandi se occasione non vtitur. nihil enim interest, vtrum in praesenti examine omnia, quae dicta sunt, comprobentur; cum ipsa quoque pro confessione procurata toties constet absentia. &c. *Bonif. epist. 2. in princip. & in fin. vide Iul. epist. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 161. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panor. & par. 5. cap. 271. decr. Ansel. lib. 3. cap. 34. & 84.*

3 q 9. De terminus, c. 10.

CAP. IX.

Ob negligentiam suam excommunicatus Episcopus, vel clericus, si antequam audiatur, communicauerit, ipse contra se sententiam tulit. *Carthag. cap. 29. G. Corpus canon. Carthag. cap. 19. L. Burch. lib. 1. cap. 200. Iuo lib. 5. tit. 4. cap. 22 panor. & par. 5. cap. 314. & par. 14. cap. 39. decr. Ansel lib. 12. cap. 27. Capitul. lib. 5. cap. 28. Caesar. lib. 14. cap. 28.* 11 q. 3. c. 9. Placuit

CAP. X.

Si quis Episcopus accusetur apud Primates prouinciae accusator introducat caussam, sed non prohibeatur a communione accusatus, nisi ad defensionem in iudicium electorum ad iudicandum non compareat vocatus per litteras ad certum tempus, puta intra mensem a die, qua recepisse litteras constet. Sed si veras, & necessarias caussas ostendat, cur prohibitus sit comparere, ad defensionem eorum, quae contra ipsum proposita sunt, intra alterum mensem audietur. Post eum mensem non communicabit, donec absoluatur. Si vero ad synodum anniuersariam omnium comparere noluerit, vt etiam illic caussa terminetur, ipse se condemnasse videtur. *Carth. cap. 19. G. Carthag. iv. cap. 7. L. Tullen. post epist. synod. Burch. lib. 1. cap. 160. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 270. decr. Ansel. lib. 3. cap. 33.* 4. q. 5. c. unic.

CAP. XI.

Cum clericis condemnatis, & conuictis de aliquo crimine, vel propter ecclesiae notam, vel pudorem eorum, vel ob haereticorum, & gentilium exprobrationem; si adesse velint in caussa, & de sua innocentia docere, intra annum excommunicationis id fiat, post annum non audiantur. *Carthag cap. 80. G. Carthag. v. cap. 12. L. Afric. cap. 46. Vormat. cap. 71. L. Ansel. lib. 12. cap. 28.* 11. q. 3. c. 36. Rursus.

CAP. XII.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religiosum spoliauerit, & mandauerit eum ad se venire Episcopus, vt audiatur, & contempserit, inuicem mox scripta percurrant per omnes prouincias Episcopos, & quoscumque audire potuerint, vt excõmunicatus habeatur ipse, donec obediat, & reddat aliena. *Tolet. I. cap. 11. Anselm. lib. 7. cap. 164.* 24. q. 3. c. 21.

CAP. XIII.

Illi ex Pontificibus sententiam (*excommunicationis*) merebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti a Metropolitano distulerint emendare, atque compescere; aut si admoniti, vt in iudicium primae sedis accedant, aut per se noluerint properare, aut vades suos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Tolet. xiij. cap. 8.*

De

De excusatione non comparentis. Tit. XIX.

C A P. I.

44.q.3.c.1 SI aegrotans fuerit Episcopus, aut aliqua eum grauis necessitas detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat. Nec a communione suspendatur, cui crimen intenditur, nisi ad caussam suam dicendam electorum iudicum die statuta litteris euocatus minime occurrerit: hoc est, nisi eum eum aliqua praeoccupauerit necessitas infra spatium praedictorum mensium *(quatuor, vel quinque, vel sex)* & eo amplius, prout caussa dictauerit. *Felix in synod. lxx. Episcoporum epist. 2. ante med. Hadr. ad Episcop. Mediomat. cap. 5. them. 4. vide Carthag. cap. 19. G. Carthag. iy. cap. 7. L. Burchard. lib. 1. cap. 51. Iuo lib. 4. tit. 2. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 161. decret. Capit. lib. 7. cap. 143. in addit. Caesar. lib. 4. cap. 118.*

C A P. I I.

Si quis Episcopus accusatum, & ad concilium canonice conuocatus fuerit, absque vlla trepidatione ire debebit: & si ire non potuerit, pro se legatum ad synodum mittat. &c. Quod si probare potuerit, quod non noluerit, sed non potuerit venire, nihil ei nocebit. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 6. & 8.*

C A P. I I I.

Multum stupeo, sed & plurimū doleo, quod in eum, de quo nihil amplius iudicaueras, quam quod vocatus adesse differret, & excusationem infirmitatis obtenderet, tam atrociter, & tam vehementer potueris commoueri, praesertim cum & si tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerat, quid ad tua consulta rescriberem. *Leo epist. 82. in prin.*

De desertore accusatore. Tit. XX.

C A P. I.

2.q.6.c. 28. ut ita STatuimus, non ita in ecclesiasticis agendū esse negocijs, sicut in saecularibus: nam in saecularibus legibus, postquam vocatus quis venerit, & in foro decertare caeperit, nō licet ei ante peractam caussam recedere in ecclesiasticis vero dicta caussa recedere licet, si necesse fuerit, aut si se praegrauari viderit. *Eutych. epist. 2. ante med. Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 16. Anselm. lib. 3. cap. 70. vel. 73. Iuo par. 6. cap. 336. & lib. 4. tit. 8. cap. 16. pan.*

C A P. I I.

De praesump. c. 4. Greg. ix. 6. 5. eo. tit. in 1. col. * iudiciū al. Nullus dubitat, quod ita * negotium nocens subterfugit, quemadmodum innocens, vt absoluatur, requirit; nec suspicione caret, qui alium calumnijs derogat, falsa dixisse, cum ipse ad iudicium, vt probet, quae intulit, euocatus venire distulerit, &c. *Iul. epist. 2 in prin. Bonifac. Papa epist. 2. Burch. lib. 1. cap. 161. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panor. & par. 5. cap. 271. decret. Anselm. lib. 3. cap. 34. & 84.*

C A P I I I.

Accusator, si numquam diebus *(iuridicis)* caussam dereliquit, non prohibeatur a communione. Si vero derelinquat, & se occulter, restituro ad communionem Episcopo, qui contumaciae caussa fuerit excommunicatus, accusator a communione abijciatur, ita tamen vt non ei tempus accusandi auferamus, si poterit in tempus probare se voluisse, sed non potuisse comparere. *Carth. 19. G. Carth. iij. cap. 7. L. Tullen. post epist. synodi Burch. lib. 1. cap. 160. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 2. panor. & par. 5. c. 270. decreti. Anselm. lib. 3. cap. 33.* 4. q. 5. c. v. Quis quis p. accusator

C A P. I V.

Paulum diaconum latorem praesentium quamuis culpa sua vehementer confundat, atque redarguat, quod deceptus promissione, ab accusatione nuper depositi Episcopi sui destiterit, & cupiditatis studio silere contra animam suam, potius quam prodere vero consentit. Tamen quia plus esse conuenit nos misericordes, quam districtos, hanc ei culpam ignoscimus, atque eum in ordine, locoque suo recipiendum esse censemus. Nam ei a tempore prolatae sententiae affectionem, quam pertulit, credimus ad vindictam huius posse culpae sufficere. Euphemium vero, atque Thomā, qui pro desferenda accusatione sacros ordines acceperunt, eisdem priuatos ordinibus esse, atque ita sicut sunt depositi, volumus permanere, nec vmquam eos sub qualibet excusationis specie in sacros ordines reuocare, decernimus. Nam nimis indignum, & contra ecclesiasticam regulam disciplinae est, vt honore, quem non ex meritis, sed pro sceleris premio perceepere, fungantur. *Greg. ep. 4. caa. 50. seu cap. 94. ad Ioannem. Corinth. Episcopum. Anselm. lib. 8. cap. 36.* 2. q. 3. c. 6 ibid. c. 7.

Ne in locum accusati Episcopi alius substituatur ante damnationem. Tit. XXI.

C A P. I.

PLacuit, vt accusatus, vel iudicatus a comprouincialibus in aliqua caussa Episcopus, licenter appellet, & adeat Apostolicae sedis Pontificem, &c. Et dum iterato iudicio Pontifex caussam suam agit, nullus alius in eius loco ponatur, aut ordinetur Episcopus. *Nicaen. cap. 19. apud Iul. epist. 2. cap. 3. Vict. epist. 1. in med. Xyst. ij. epist. 1. ante fin. Bucb. lib. 1. cap. 144. & 176. Iuo par. 5. cap. 2 57. decret. lib. 4. tit. 12. cap. 2. pan. Capitul. lib. 7. c. 155. in additis. Ansel. lib. 2. c. 11. Caesar. lib. 5. cap. 60.* 3. q. 6. c. 5

C A P. I I.

De accusatiōnibus clericorum, &c. quia omnes eorum accusationes difficile est ad sedem Apostolicam deferre, finitiua Episcoporū tantum iudicia, huc deferantur, &c. nec in eorum

rum ecclesiis alij, aut praeponantur, aut ordinentur, antequam hic eorum iusta terminentur negotia. *Eleuth. ep. vn. cap. 2. post prin. Iuo par. 6. cap. 316. decret.*

CAP. III.

Cur nobis in consultis Episcopos conuocastis? &c. canonibus in Nicaena synodo iubentibus, non debere praeter sententiam Romani Pontificis vllo modo concilia celebrari, nec Episcopos damnari? Aut cur in praedictorum loco fratrum alios adulteros posuistis, antequam penes nos, aut apocrisarios nostros eorum caussa canonice esset examinata, finemq; perciperet rectum? *Iulius epist. 1. post prin. ad Episcopos Orientis.*

De correctione. Tit. XXII.

Vide lib. iv. tit. lxij. & seq. lib. vi. tit. x.

CAP. I.

SI dicente me ad impium, morte morieris, non annuntiaueris ei, neque locutus fueris, vt auertatur a via sua impia, & viuat: ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinē autē eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua, & a via sua impia: ipse quidem in iniquitate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti. Sed & si conuersus iustus a iustitia sua fuerit, & fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo, ipse morietur: qui non annuntiasti ei, in peccato suo morietur, & nō erūt in memoria iustitiae eius, quas fecit: sanguinem vero eius, de manu tua requiram. *Ezechielis cap. 3. num. 28.*

CAP. II.

De offic. iudic. ordinarii c. 3. ap. Greg. ix & in 4. col. eod. tit. 6. 1.

Irrefragabili constitutione sancimus, vt ecclesiarum praelati ad corrigendum subditorum excessum, maxime clericorum, & reformandum mores prudenter, & diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus requiratur. vt autem correctionis, & reformationis officium libere valeant exercere, decernimus, vt executionē ipsius nulla consuetudo, vel appellatio valeat impedire, nisi formam excesserint, in talibus obseruandā. Excessus tamen canonicorū ecclesiae cathedralis, qui cōsueuerūt corrigi per capitulum per ipsum in ipsis ecclesiis, quae talem hactenus consuetudinem habuerunt, ad commonitionem, & iussionem Episcopi corrigantur infra terminum competentem ab Episcopo praefigendum. Alioquin ex tunc Episcopus Dominum habens prae oculis, omni contradictione cessante, ipsos, prout animarum cura exegerit, per censuram ecclesiasticam corrigere non postponat. Sed & alios eorum excessus corrigere non omittat, prout animarum caussa requirit, debito tamen ordine in omnibus obseruato. Ceterum si canonici absq; manifesta, & rationabili caussa, maxime in cōtemptū Episcopi, cessauerint a diuinis, Episcopus nihilominus, si voluerit, celebret in ecclesia cathedrali; & Metropolitanus ad querelam ipsius, tamquam super hoc delegatus a nobis taliter eos, per censuram ecclesiasticam cognita veritate castiget, quod poenae metu talia de cetero non praesumant. Prouideant itaque diligenter ecclesiarum Praelati, vt hoc salutare statutum ad quaestum pecuniae, vel grauamen aliquod non conuertant: sed illud studiose, & fideliter exequantur, si canonicam voluerint effugere vltionem. quoniam super his Apostolicas sedes auctore Domino attentissime vigilabit. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 7.*

CAP. III.

Visitationis officiū exercentes nō quaerant, quae sua sunt, sed quae Iesu Christi. Praedicationi, & exhortationi, & correctioni, & reformationi vacando, vt fructum referant, qui non perit. *Innocen. iij. in conc. gen. Lateranen. cap. 33.* *De censib. c. Procurationibus 23. apud Greg. ix. c. 2. eo. tit. in 4. col.*

CAP. IV.

Tam sacerdotes, quam reliqui fideles omnes summam curam habere debent de his, qui pereunt quatenus eorum redargutione, aut corrigantur a peccatis; aut si incorrigibiles apparuerint, ab ecclesia separentur. *Anacl. epist. 3. ante finem. Burch. lib. 1. cap. 136. Iuo par. 5. cap. 250. decret.* *24. q. 3. c. 14.*

CAP. V.

Sunt nonnulli, qui praepositos suos peruerse reprehendunt, si vel parum ipsis molesti extiterint. &c. *Euarist. epist. 2. ante med. Ansel. lib. 3. cap. 21.* *2. q. 7. c. 21.*

CAP. VI.

Licet nonnumquam accidant, quae in sacerdotalibus sint reprehendenda personis; plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quam seueritas; plus cohortatio, quam * comminatio; plus caritas, quam potestas. Sed hi, qui quae sua sunt, quaerunt, non quae Iesu Christi, facile ab hac lege discernuntur: & dum dominari magis, quam consulere subditis quaerunt, placet honor; inflat superbia; & quod prouisum est ad concordiam, tendit ad noxam. *Leo epist. 82. cap. 1.* *d. 45. c. 6.* * *commotio* *Philip. 2.*

CAP. VII.

Si quos violentos, si quos adulteros, si quos fures, vel aliis prauis actibus studere cognoscitis: Deum de eorum correctione placare festinate: vt per vos flagellum perfidarum gentium, quod, quantum videmus, ad multarū nationum vindictam excitatum est, non inducat; ne si, quod non credimus, diuinae vltionis iracundia scelerarorum fuerit actione commota; belli pestis interimat, quos delinquentes ad rectitudinis viam Dei praecepta non reuocant. *Greg. lib. 7. indict. 1. epist. 5. Anselm. lib. 13. cap. 24.* *23. q. 4. c. 47.*

CAP. VIII.

Peruenit ad nos fratrem, & Coēpiscopum nostrum Serenum Massiliensem prauos homines omnino in societate sua recipere; ita denique vt presbyterum quemdam, qui post lapsum in suis adhuc dicitur iniquitatibus volutari, *2. q. 7. c. 59.*

lutari, familiarem habeat. Quod a vobis subtiliter requirendũ est; & si ita constiterit, curae vobis sit, nostra hoc sic vice corrigere, vt qui talem recepit, non familiaritate fouere, sed discat potius vltione comprimere; & qui receptus est, idem discat cum lacrymis peccata diluere, non iniquitatem immunditijs maculare. *Greg. lib. 3. ep. 39. Virgilio Episcopo Arelat.*

CAP. IX.

1. q. 7. c. 46.

Sicut laudabile, discretumq. est, reuerẽtiam, & honorẽ debitũ exhiberi prioribus; ita rectitunis, & Dei timoris est, si qua inter eos correctione indigeant, nulla dissimulatione postponere; ne totum, quod absit, corpus incipiat morbus inuadere; si languor non fuerit curatus in capite. Ante multum siquidem temporis quaedam ad nos de fratre nostro Clementino Primate vestro perlata sunt, quae cor nostrum non modico moerore transfigerent. &c. Et quonia ita sunt grauia, vt transire indiscussa vllo modo non debeant; fraternitatem vestram his hortamur affatibus, vt cum omni sollicitudine, ac viuacitate veritatis indagare substantiam multis modis debeatis; vt, aut si ita sunt, vltione canonica resecentur; aut si falsa, fratris nostri innocentia diu sub nefandae opinionis dilaceratione non iaceat. Vnde ne quis desidiae torpor in requisitione sit; admonemus, vt nõ cuiusquã personae gratia, nõ fauor, non blandimenta, vel quodlibet aliud quemquam vestrum, vel ad discutiendum ea, quae nobis nuntiata sunt, molliat; vel a tramite veritatis excutiat: sed sacerdotaliter ad inuestigandam vos propter Deum veritatem accingite. Nam si quis in hoc piger, aut negligens esse praesumpserit, dictis criminibus apud Deum se nouerit esse participem: cuius zelo ad perscrutandas subtiliter nefandi caussas facinoris non mouetur. *Greg. lib. 10. epist. 37. vniuersis Episcopis concilij Bizacij.*

De damnato. Tit. XXIII.

CAP. I.

11. q. 3. c. 35. 3. q. 6. c. 11. * censemus

IRritam esse iniustam Episcoporum damnationem * decernimus, & idcirco a synodo retractandam; ita vt oppressis ab omnibus in cunctis subueniatur caussis. *Nicaen. c. 63. apud Iul. epist. 2. c. 27. Felix epist. 1. ante med. Hadr. c. 54. ad Episcop. Mediom. Carth. iv. c. 28. Anselm. lib. 3. cap. 35.*

CAP. II.

Seruum Dei non oportet litigare, nec quemquam damnare. *Zephe. epist. 2. in fi. Fabia. epist. 2. ante med. Iuo par. 6. c. 320. decr. & lib. 4. tit. 7. c. 9. panor. Tarrac. lib. 2. cap. 6.*

CAP. III.

11. q. 3. c. 8c. 25. q. 1. omne c. 8. p. 10. iussu

Iniustum iudicium, & definitio iniusta regio metu, aut iussu, aut cuiuscumq. Episcopi, aut potentis a iudicibus ordinata, vel acta non valeat. *Callist. epist. 1. in fin. Marcelli. epist. 2. in fin. Hadrian. c. 70. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 15. c. 8. Iuo par. 16. c. 9. decr. Ansel. lib. 3. c. 86. Capit. lib. 5. c. 231. Tarrac. lib. 2. c. 60.*

CAP. IV.

11. q. 3. c. 36.

Cum clericis condemnatis, & conuictis de aliquo crimine, vel propter ecclesiae notam, vel pudorem eorum, vel ob haereticorum, & gentilium exprobrationem, si adesse velint in caussa, & de sua innocentia docere, intra annum excommunicationis id fiat: post annum non audiantur. *Carth. c. 80. G. Carthag. v. c. 12. Afric. c. 46. L. Vormat. c. 71. Ansel. lib. 12. c. 28. Burch. lib. 2. c. 187. Iuo par. 6. cap. 232.*

Communia de accusationibus. Tit. XXIV.

CAP. I.

PRohibemus, vt nullae caussae a iudicibus ecclesiasticis audiantur, quae legibus non continentur, vel quae prohibitae esse noscuntur. *Eutych. epist. 2. c. 4. Ansel. lib. 3. c. 25.*

CAP. II.

2. q. 5. c. 5. de accusationibus. 6. q. 1. c. 19. nisi sequentes

Nullae accusationes a iudicibus audiantur ecclesiasticis, quae legibus saeculi prohibentur. &c. *Euseb. epist. 1. in princ. Ansel. lib. 3. cap. 26. Caesar. lib. 5. cap. 59.*

CAP. III.

1. q. 7. c. 14.

Quoties a populis, aut a turba peccatur, quia in omnes propter multitudinem non potest vindicari, inultum solet transire, &c. *Inno. epist. 22. cap. 6. Raban. cap. 17. de paenit. Corpus canon. cap. 56.*

CAP. IV.

De ordinationibus, quas prauae cõsuetudinis vitio Hispanienses Episcopos celebrare cognoscimus, fuerat aliquid secundum maiorum traditionem statuendum; nisi perpenderemus, ne perturbationes quam plurimas ecclesijs moueremus. Quorum factum ita reprehendimus, vt propter numerum corrigendorum ea, quae quoquo modo facta sunt, non in dubium vocemus, sed Dei potius dimittamus iudicio. *Innoc. epist. 23. cap. 1.*

CAP. V.

Dist. 23. quorumdam c. 23

Poterat accusatus iudicio praesenti damnari, si adhuc in corpore positus, non fuisset mortis vocatione praeuẽtus: sed quia iam illi examini diuino relictus, humano iudicio accusari non potest. &c. *Hispalen. y. cap. 5. Iuo p. 6. ca. 102. par. 5. cap. 212. & 213. decret. Burch. 6. lib. 1. cap. 111.*

LIBER XXXI.

De Restitutione Spoliatorum.

De caussa possessionis, & proprietatis. Tit. I.

CAP. I.

c. 2. de dolo & contum. ap. Greg. ix. & in 4. collect.

CONTINGIT interdum, quod cum actori ob contumaciam partis aduersae adiudicatur caussa rei seruandae possessio, propter rei potentiam, siue dolum, actor infra annum rem custodiendam nancisci non potest, vel nactam amittit; & sic cum secundum assertionem multorum verus non efficeretur post lapsum anni possessor, reportat commodum de malitia sua reus. Ne igitur contumax melioris, quam obediens cõditionis existat; de canonica aequitate sancimus, vt in casu praemissio actor verus constituatur elapso anno possessor. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 40.*

CAP. II.

Necessitatibus, quas faciente te (*Gregorius Episcopus*) compellitur sustinere, hac definitione consulemus; vt refuso praedio, quod ante annum sibi datum esse commemoras, atque ad ecclesiam Rauennatem reuerso, possessio in Bononiensi triginta solidorum redditus liberorum sine dubitatione tradatur in diem, scilicet, vitae eius, saluo proprietatis iure Rauennatis ecclesia, ad quam post praedicti obitum reuertetur. *Simpli. epist. 2.*

CAP. III.

de caussa possess. & propriet. c. 1. apud Greg. ix. & 1 coll. c. 1. & 2. eod. tit.

Susceptis magnitudinis vestrae epistulis contristati sumus, quod ab actoribus ecclesiae Syracusanae quasdam possessiones, quas vos tenuisse dicitis, occupatas irrationabiliter indicastis. &c. Quia legali prouisione decretum est, tam momenti, quam proprietatis caussam in vno, eodemque iudicio debere cognosci: nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire; fratri nostro (*Ioanni Episcopo*) scripsimus, vt actores ecclesiae deputare debeat, qui vobiscum sine mora electorum possint subire iudicium: ne aut vos res vestras sine cognitione, sicut quaerelam facitis, amittere, aut pars altera videatur praeiudicium sustinere. *Greg. Duci Siciliae lib. 7. reg. epist. 100. vide epist. 101. Ioan. Episcop. Syracusano, in qua eadem fere.*

CAP. IV.

De restit. spoliator. c. 7. in 1. col. & ap. Greg. ix. c. 1. eo. tit. & de consibus c. 4.

Questus Philagrius campum cum vinea sua ab ecclesiae vestrae hominibus irrationabiliter occupatum. Quod si ita est, quamquam ante iudicium possessio ei debuerat ablata restitui; tamen quia peruenit communis filius Euentius diaconus vester consentiente praefato (*Philagrio*) constituit per quinque testes, partem ecclesiae vestrae satisfacere posse, ciusdem ecclesiae iuris illum esse. Ideoque fraternitas vestra praedictum Philagrium contra iustitiam laborare non faciat, sed modis, quibus poterit, veritatem diligenter inquirat: & si manifeste, sicut hic constituit, probari potuerit, vestri iuris esse. huic propter Deũ citius satisfaciendũ est, vt in sua intentione sine labore discedat: alioqui ante omnẽ contentionem res eius * tulta vestra prouisione reddatur; vt sua cuique parti integra post hoc maneat de proprietate cognitio. &c. *Gregor. Constantio Episcop. Mediolanen. lib. 7. reg. epist. 130.*

** id est ablata, culta, tuta al.*

De restitutione spoliatorum. Tit. II.

Vide lib. xxxi. tit. xxi.

CAP. I.

De restit. spoliator. c. 8. Gregor. c. 3. eod. tit in 4. col.

SAepe contingit, quod spoliatus iniuste per spoliatorem, in alium re trasiata, dum aduersus possessorem non subuenitur per restitutionis beneficium, spoliato, commodo possessionis amisso * propter difficultatem probationis ius proprietatis amittit effectum. Vnde non obstante ciuilis iuris rigore, sancimus, vt si quis de cetero scienter rem talem acceperit, cum spoliatore quasi succedat in vitium, eo quod non multum intersit, praesertim quo ad periculum animae, detinere iniuste, ac inuadere alienum: contra possessorem huiusmodi spoliato per restitutionis beneficiũ succurratur. *Innocen. iij. in conc. gen. Later. cap. 39.*

** propter difficultatem probationũ iuris.*

CAP. II.

Pietatis affectu hic sanctissimus Papa sub gesta synodica reuocauit Apostolica auctoritate multos ab alijs Episcopis excommunicatos, & a tyrannis eiectos, ad communionem; & restituit eos in ecclesiis, quibus fuerant olim instituti, sub satisfactione libelli, atque purgatos eos recepit: dans exempla futuris, eruendi sacerdotes de persequentium manibus. *Siluest. in synod. cclxxvij. Episcopor. in epilogo in fin.*

CAP. III.

3. q. 1. c. 1.

Si Episcopus suis fuerit, aut ecclesiae sibi commissae rebus spoliatus, aut, quod absit, quod alienum esse debet ab omnibus fidelibus, a sede propria eiectus, aut in detentione ali-

qua

qna a suis ouibns fuerie sequestraeus, tunc canonice antequam in pristino statu restituatur, cum omni priuilegio suo, & honore suo, omnia, quae insidijs inimicorum suorum ei ablata fuerunt, legibus redintegrẽtur, nec conuocari, nec iudicari poterit, nisi ipse pro sua necessitate, minime tamen iudicandus aduenire sponte elegerit. Nullatenus ergo a quoquam respondere cogatur, antequam integerrime omnia, quae per suggestiones inimicorum suorum amiserat, potestati eius ab honorabili concilio legali ordine redintegrentur, Praesul vero cum omni honore statui pristino reddatur: & ipse dispositis, ordinatisque libere, atque secure diu suis, tunc regulariter intra quatuor, vel quinque, aut sex, aut septem menses, iuxta quod possibilitas ei fuerit, & non ante conuocatus, ad tempus concilio in legitimo, & canonico veniat ad caussam, & si ita iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. Nam hoc summopere prouidendum est, ne antequam haec omnia fiant, coactus respondeat: quia contentio semper vitanda est. Adimi namque Episcopo Episcopatum, antequam caussae eius exitus appareat, nulli christiano videri iure potest: quia talis praesumptio sacrilegium est, & auctor talium sacrilegus. *Felix in synodo cum lxx. Episcopis epist. 2. in prin. Hadrianus cap. 5. them. 3. ad Episcopum Mediom. Carth. cap. 18. G. Mileuit. cap. 3. apud Afric. cap. 54. L. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 3. & 5. panor. & par. 5. cap. 248. & 297. decret. Burch. lib. 1. cap. 181. Capitul. lib. 7. cap. 143. in additis.*

De iudic. c. 1. Greg. ix. & in 1. coll.

CAP. IV.

3. q. 2. Si Primates c. vlt. Si aut vi, aut timore eiecti Episcopi, aut suis rebus spoliati fuerint, nec canonice euocari ad synodum possunt, nec respondere aemulis debent, antequam canonice restituantur, & sua eis omnia legaliter reddantur. Si quis Episcoporum fuerit suis rebus spoliatus, aut a sua ecclesia vi, aut timore expulsus, quod omni christiano nomini est inimicum; oportet, & decet Episcoporum propositum semper prima fronte cedere; vt omnia, quae ei ablata sunt, potestati eius legaliter reddantur; & Praesul prius restituatur, & postea non statim, sed diu, & per spaciosa tempora suis potestatiue dispositis, & ad suam necessitatem praeparatis, ad tempus veniat ad caussam; & si iuste visum fuerit, accusatoribus respondeat suis. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 3. & 4. Iul. epist. 2. cap. 35. Burch. lib. 1. cap. 221. Iuo par. 5. cap. 335. decret.*

CAP. V.

Ille, qui vi, aut timore a sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerie, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus redintegrentur; & tamdiu in sede propria pacifice, & potestatiue
3. q. 2. c. 7. cuncta disponens resideat, quamdiu expulsus, vel spoliatus carere visus est rebus. &c. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 8. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 8. & tit. 8. cap. 14. panor. Ansel. lib. 3. cap. 52.*

CAP. VI.

Nec vllos Episcopos rebus suis spoliatos, vel a sedibus vi, aut dolo, aut quocumque ingenio pulsos; sicut & vos de me iudicastis, aut ad synodum tam prouincialem, quam generalem posse conuocare, aut in aliquo iudicare, antequam cuncta, quae eis ablata sunt, legibus potestati eorũ pacifice per omnia redintegrẽtur, decernimus. [Prius ergo oportet omnia eis 3. q. 2. c. 6.
legibus redintegrari: & ecclesias, quae eis sublatae sunt, cum omni priuilegio sibi restitui, & post modũ nõ sub angusti temporis spatio, sed tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum conuocentur, & ab omnibus quibusque suae prouinciae Episcopis audiantur. Nam nec conuocari ad caussam, 2. q. 2. Nullus c. 5.
nec diiudicari potest spoliatus, vel expulsus: quia non est priuilegium, quo spoliari possit, iam nudatus. Vnde & antiquitus decretum 2. q. 2. c. 1
est, vt omnes possessiones, & omnia sibi sublata, atque fructus cunctos ante litem contestatam * praeceptor, vel Primas possessori restituat. * Praetor
Et alibi scriptum habetur: Ille, qui violentiam pertulit, vniuersa statu, quo fuerant, recipiat, & quae possedit, securus teneat. Et alibi in synodalibus Patrum decretis, & Regum edictis legitur statutum. [Redinte- 3. q. 1. c. 3 & 4.
granda sunt omnia spoliatis, vel eiectis Episcopis, praesentialiter ordinatione Pontificum, & in eorum, vnde abscesserunt * potesta- * loca al.
tem funditus reuocanda, quacumque conditione temporis, aut dolo, aut captiuitate, aut virtute maiorum, aut per quascumque iniustas caussas, res ecclesiae, vel proprias, aut substantias suas perdidisse noscuntur, ante accusationem, aut regularem ad synodum vocationem eorum. & reliqua. *Symmac. in syn. Rom. v. in med. Ioan. epist. 1. in princ. Iul epist. 2. cap. 1. & Nicaen. cap. 28. apud eundem. Iul. epist. 2. cap. 8. & Xyst. epist. 2. in med. Euseb. epist. 2. ante fin. Capitul. lib. 7. cap. 7. in addit. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 4. & cap. 7 panor. & par. 5. cap. 249. & 257. par. 3. cap. 149. par. 13. cap. 1. & 37. decret. Tarraconen. lib. 2. cap. 49. decret. Anselmus lib. 3. cap. 44. & 51. Burchard. lib. 1. cap. 143. & 144.*

CAP. VII.

Audiuimus quosdam a vobis infamatos, & 3. q. 2. c. 4
dilaceratos Episcopos, ac e ciuitatibus proprijs pulsos, & alios in eis, ipsis viuentibus, coustitutos, &c. Sciatis hoc fieri non licere, sed proprios reuocari, & integerrime restitui debere. Illos vero, qui adulterina foeditate sponsas suas, quas & vxores eorum, praefixo tenore, esse intelligimus, tenent, eijci, vt adulteros, atque infames fieri, eosque ab ecclesiasticis honoribus arceri iubemus. Si autem aduersus eos aliquam querelam habueritis, his peractis inquirendum erit, & auctoritate huius sanctae sedis terminandum. *Euari. epist. 2. post*

2.post princ. **Burch.** *lib.1. cap. 140. Iuo par 5. cap.254.decret Anselm. lib.3.cap. 82. Caesar. lib.5.cap.53.Tarrac.lib.2.cap.38.*

CAP. VIII.

His consideratis, atque cum reliquis Episcopis decretis tamquam omnium curam gerentes, propter sedis propriae apicem, decernimus, vt nemo Pontificum aliquem suis rebus spoliatum Episcopum, aut a sede pulsum excommunicare, aut iudicare praesumat: quia non est priuilegium, quo spoliari possit iam nudatus. Si quis autem aliter agere praesumpserit, sciat censuram huius sedis cum omnibus membris suis sibi venturam; & sicut egerit, ita recipiet. &c. *Xyst.epist.2.in med. Xyst. ij.epist.2.in med.* Nicaen.*cap.28.apud tal.epist. 2.cap.8.& 35.* Burch.*lib.1.cap.143 & 144.Iuo par.5.cap.257.decret.* Capitul.*lib. 7. cap.7. in additis poster.*

CAP. IX.

Nuntiatum est sedi Apostolicae per apocrisarios vestros, quosdam fratrum nostrorum Episcoporum, videlicet ab ecclesiis, & sedibus propriis pelli, suaque ab eis auferri supellectilia: & sic nudos, & spoliatos ad iudicia vocari. Quod omni ratione caret: cum constituta Apostolorum, eorumque successorum, & praecepta Imperatorum; ac constitutiones legum id ipsum prohibeant, & Apostolicae sedis auctoritas id ipsum fieri vetet. Praeceptum est ergo in antiquis statutis, Episcopos eiectos, atque suis rebus spoliatos in ecclesiis propriis recipi, & primo sua omnia eis reddi; & demum si quis eos iuste accusare voluerit, aequo periculo facere: iudices esse decernentes Episcopos tecta sapientes, & in ecclesia conuenientes, vbi testes essent singulorum, qui oppressi videbantur. Nec prius eos respondere debere, quam omnia sua eis, & ecclesiis eorum legibus integerrime restituantur. *Zeph.epist.2. in princ.* Hadria. *c.13.& 3.& 5. them.3.ad Episcop.Medio m.Iuo lib 4.tit.6.cap. 1.& 2 panor.& par.5 cap. 265. decret. Burch. lib.1.cap.153.Capitul.lib.6.cap. 287. & lib.7. cap.129.in additis.*

CAP. X.

Sancti Apostoli statuerunt, ne accusarentur sacerdotes: aut si aliter fieri nō possit, perdifficilis eorum fieret accusatio, neque a propriis sedibus, aut ecclesiis Episcopi eiicerentur. Quod si quoquomodo praesumptū fuerit, antequam & proprius locus, & sua omnia eis legibus redintegrarentur, nullatenus a quoquam accusarentur, aut criminarentur, & nisi sponte elegerint, cuiquam pro talibus non responderent. Sed postquam restituti fuerint, & sua omnia eis legibus redintegrata, dispositis, ordinatisque suis, magnum spatium tractandi caussa eis concideretur: & postea, si necesse fuerit, regulariter vocati venirent ad caussam, & si iustum visum fuerit, accusantium propositionibus sustentatione fratrum responderent, nulla enim permittit ratio, dum ad tempus eorum bona, vel ecclesiae, atque res ab aemulis, aut a quibuscumque detinentur, vt aliquid illis obijci debeat. Nec quidquam potest eis quoquo modo quilibet maiorum, vel minorum obijcere, dum ecclesiis, rebus, aut potestatibus carent suis. *Fabian.epist.2. ante fin. Burch.lib.1.cap.174.Iuo par.5.cap.292.decret. Ansel.lib.3.cap.49.*

CAP. XI.

Nullus Episcoporum, dum suis fuerit rebus spoliatus, aut a sede propria qualibet occasione pulsus, debet accusari, aut a quoquam ei potest crimen obiici, prius quam integerrime restauretur, & omnia, quae illi ablata quocumque ingenio fuerant, legibus redintegrentur, & ipsae propriae sedi, & pristino statui regulariter reddatur; ita vt omnes possessiones, & cuncta sibi iniuste ablata, atque fructus omnes ante caeptam accusationem Primates, & synodus Episcopo, de quo agitur, funditus restituant. quia hoc non solum ecclesiasticae, sed etiam saeculi leges fieri prohibent. *Steph. epist. 2. post princip. Burch. lib.1.cap.142. Iuo par.5.cap.255.decret.Capitul.lib.7.cap.131.in additis.*

CAP. XII.

Fratres, quos timore terreno iniuste damnastis, scitote a nobis iuste esse restituros: quibus ex S.Petri, & Apostolica auctoritate, omnia, quae eis ablata sunt, integerrime reddi praecipimus: si non vultis vos, & Principes vestri a collegio nostro, & membris ecclesiae separari. *Xyst.ij.epist.2.in med.Burch.lib.1.cap.192. Iuo par. 5. cap.247.decret: Ansel.lib.2.cap.25. Caesaraugust. lib.5.cap.7.*

CAP. XIII.

Qualiter ad concilium veniatur, aut qualiter de suis rebus spoliati, vel eiecti a sedibus propriis sint recipiendi, &c. aut qualiter eiectis, & spoliatis sint omnia legibus redintegranda, quae eis ablata sunt; & quia prius quam hoc factum fuerit, nullum crimen eis obijci poterit, & qualiter [illis induciae post integram restaurationem anniuersariae, vel sex mensium indulgentiae sint, & qualiter sua omnia licenter, & pacifice absque vllius graui impedimento disponere, & suorum amicorum, & ecclesiasticorum Patrum consiliis vti debeant, sufficienter ab Apostolis, eorumque successoribus, ac nostris praedecessoribus statutum esse putamus. *Caius epist.1. in princip. Ansel. lib.3.cap.45.*

CAP. XIV.

Sanctos Apostolos, eorūq. successores, sub diuina contestatione cōstituisse legimus, nō debere fieri persecutiones, nec inferri fluctuationes, nec inuidere laborantibus in agro Dominico, neque expellere aeterni Regis dispensatores. Sed si qui expulsi fuerint, aut suis rebus spoliati: primo omnia legaliter reddi, quae eis ab inimicis, aut a persecutoribus ablata sunt, & sedes proprias cum omnibus ad se pertinentibus regulariter restitui, & postea tem-

pore

pore congruo vocari ad synodum regulariter congregatam. Nec liceat ei, prius quam fiant haec, de se iuxta statuta praedictorum respondere, aut de suis impetitionibus, si se viderit praegrauari, reddere rationem. sed his rite peractis, suisq. omnibus libere dispositis, si tum iuste videtur, suis respondeat accusatoribus. *Marcellus epist. 2. post princ.*

CAP. XV.

2.q.2.c.5 Prius expulsos, (*Athanasium, & socios*) & suis expoliatos rebus quasi vocastis, atque damnastis. Cum nullus regulariter aut vocari, aut iudicari possit, antequam sit regulariter restitutus, & sua omnia ei legibus sint integerrime reformata. Est namque in saepe iam dicta sancta synodo (*Nicaena*) ab omnibus vnanimiter decretum, & Apostolica auctoritate roboratum, vt si quis Episcoporum suis fuerit rebus spoliatus, & in accusatione pulsatus, ordinatione. Pontificum oportet, & decet sanctum propositum prima fronte cedere: vt omnia, quae per suggestiones inimicorum suorum amiserat, legaliter primo potestati eius ab honorabili concilio reintegrentur, & Praesul regulariter prius statui pristino reddatur, & ipse dispositis, ordinatisque suis, tunc ad tempus veniat ad caussam, & si ita iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. *Iul. epistula 2. cap. 35. Capitul. lib. 7. cap. 116.*

CAP. XVI.

De eiectis, atque suis rebus spoliatis, nihil vobis veritis significare queo, quam sancti patres definierunt, & nostri praedecessores Apostolica auctoritate roborauerunt. ita enim haec se habent; Episcopos eiectos, atque suis rebus spoliatos ecclesias proprias primo recipere, & sua eis omnia legaliter reddi, sancti canones decreuerunt; & postea, si quis eos accusare voluerit, aequo periculo facere sanciuerunt: iudices esse decernentes Episcoporum Episcopos recte sapientes, & iuste volentes, ad tempus, diuq. illis resumptis viribus, & suis potestatiue fruentibus rebus, amieisq. & Dei seruis sapientibus consulentibus viris in ecclesia conuenientes, vbi testes essent singulorum, qui oppressi esse videntur. &c. Scimus enim homines inermes non posse cum armatis rite pugnare: sic nec illi, qui eiecti, vel suis bonis sunt expoliati, cum illis, qui in suo stant * gradu, & suis fruuntur amicis, atque bonis, litigare rite possunt. Nec saeculi quoque leges haec saecularibus fieri permittunt, sed prius eiectos, vel oppressos, aut spoliatos cum suis omnibus restitui iubent, & postea suo tempore, sicut lex eorum continet, ad placita venire praecipiunt; nec vlla carceris custodia appellantem arceri permittunt. *Damas. epist. 3. post princ. Burch. lib. 1. cap. 153. Iuo par. 5. cap. 265. decr. Capitul. lib. 6. c. 287.*

vide 2.q. 2.c. vlt.

statu al.

them. 7. & lib. 7. cap. 129. in additis. vide Hadrian. c. 13. ad Episcopum Mediom.

CAP. XVII.

Neque dum ecclesiae alicuius Episcopi, aut possessiones, vel res ab aemulis eius, vel a quibuscumque alijs non sua sponte detinentur, aliquid illi debet, aut potest a quoquam ante redintegrationem omnium rerum suarum obijci. Sed prius illi legibus redintegranda sunt omnia, & postea tempore a patribus praefinito, sunt negotia ventilanda. *Pelag. 9. epist. 3. in princip. Anselm. Lucens. lib. 3. cap. 59.* 3.q. 1.c. ecclesiae 2.

CAP. XVIII.

Cum sanctae memoriae decessoris mei fueris scriptis prohibitus, ne contra Honoratum Archidiaconum tuum dolorem tam longae ingratitudinis in corde retineres. &c. praefatum Archidiaconum tuum, quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus es callida arte degradare: vnde actum est, vt eo de Archidiaconatus loco submoto, alium accerseres. &c. Proinde fraternitas tua a culpae suae errore resipiscat, & praefatum Honoratum in suum mox, vt mea scripta susceperit, locum suscipiat. &c. Enim vero, qui contra iustitiae regulam in Archidiaconatum alterius se prouehi consensit, ab eiusdem Archidiaconatus honore deponimus. &c. Restituto igitur in loco suo Honorato Archidiacono instructam personam sub festinatione transmitte, qui mihi hoc debere ex ratione fieri, suis possit allegationibus demonstrare. Eundem namque Archidiaconum ad nos venire decreuimus; vt quidquid iustum, quidquid omnipotenti Deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus. &c. *Greg. Natali Episc. Salanitano lib. 2. regist. indict. 10. epist. 14. eadem scribit epist. 15. & 16. Anton. Subdiac. & Episcopis Dalmatiae.*

CAP. XIX.

Nullus passim, vageq. Episcopos aut praesumptiue lacerare, aut accusare praesumat. &c. Qui si aut suis rebus spoliati, aut a proprijs sedibus eiecti, aut exulantes, vel oppressi, aut inique tractati fuerint, primo eruantur, & canonice restituantur, atque omnia sibi sublata integerrime eis legibus reddantur. quoniam priusquam haec fiant, vt in praedicto constitutum est concilio (*Nicaeno*) nec canonice conuocari, nec distringi a quoquam possunt, quoniam nec saeculi leges haec fieri permittunt, quanto magis ecclesiasticae? *Athanas. & alij ad Felicem 9. post princip.*

CAP. XX.

A suis sedibus eiectos, aut suis spoliatos

rebus,vocare ad synodum, vel damnare *(non licet)* quia legimus eos non posse canonice ad synodum ante suam diu tenendam, & gubernandam, viribus scilicet pleniter resumpris restitutionem, suisq. omnibus sibi legaliter restitutis integerrime, vocari, aut vt veniant ad synodum, nisi sponte voluerint, imperari. *Stephan. & alij ad Damas. cap. 5. in fin.*

CAP. XXI.

Nullus, qui suis est rebus spoliatus, aut a sede propria vi, aut terrore pulsus, antequam omnia sibi ablata ei legibus restituantur, & ipse pacifice diu suis fruatur honoribus, sedique propriae regulariter restitutus, eius multo tempore libere potiatur honore, iuxta canonicam accusari, vocari, iudicari, aut damnari institutionem potest. Eusebius Caesariensis Episcopus in ecclesiastica historia de quadam muliere, quae pro castitate a marito accusabatur, ait: Praeceptum, vel
*indictũ * interdictum est ab Imperatore lege lata, vt primo permitteretur ei rem familiarem libere diutius ordinare, tum deinde responderet obiectis. Haec omnes leges tam ecclesiasticae, quam & vulgares, publicaeque praecipiunt. &c. Leo Episcopus synodo Chalcedonensi: Optaueram equidem, &c. Quia vero non ignoramus per prauas aemulationes multarum ecclesiarum statum fuisse turbatum, plurimosque fratres iniuste sedibus suis pulsos, & in exilia deportatos, atque in locum superstitum alios subtitutos. His primitus vulneribus adhibeatur medicina iustitiae. nec quisquam ita careat propriis, vt alter vtatur alienis. quem ita errorem omnes relinquant, vt nemini quidem perire honor debeat: sed prioribus Episcopis cum omni priuilegio suo ius proprium reformetur. Eadem & antiqui Apostolici, qui fuerunt ante synodum Nicaenam sanxerunt.
*Lampsaco al. Eadem synodus, quae habita est in * Larissa
*Valentiniano sub * Valeriano loquitur. Eadem plurimae Romanae synodi testantur. Eadem Papa Symmachus, & ceteri sancti patres sanxerunt. *Isidorus in prologo concil. Capitul. lib. 7. cap. 129. in additio.*

De poena illius, qui spoliat. Tit. III.

CAP. I.

12. q. 2. c. 7. In aequitas, Est in antiquis ecclesiae statutis decretum, vt qui aliena inuadit, non exeat impunitus, sed cum multiplicatione omnia restituat. Vnde & in Euangelio scriptum est: Quod si aliquem detraudaui, reddo quadruplum. Et in legibus saeculi cautum habetur: Qui rem surripit alienam, illi, cuius res direpta est, in *vndecuplum, quae sublata sunt, restituat. Et in lege diuina legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi sui, & dicet omnis populus; Amen. *Symma. in syn. Rom. v. in med. Euseb. epist. 2. in fin. Iul. epist. 2. c. 1. Ioan. epist. 1. in princ. Iuo par. 5. cap. 249. & par. 3. c. 149. & par. 13. cap. 1. & 37. decr. Burch. lib. 11. cap. 25. & 27. Caesar. lib. 7. cap. 42.* Luc. 19. 12. q. 1. In legibus. c. 10. *decuplũ Deut. 27.

CAP. II.

Si quis Episcopum praeter huius sanctae sedis sententiam damnare, aut propria pellere sede praesumpserit, sciat se irrecuperabiliter esse damnatum, & proprio carere perpetim honore; eosq. qui absque huius sedis sunt eiecti sententia, vel damnati, huius sanctae sedis auctoritate scitote pristinam recipere communionem, & in proprijs restitui sedibus: quoniam & prius, a tempore scilicet Apostolorũ, haec huic sedi sanctae concessa sunt, & postea in Nicaena synodo corroborata. *Iul. epist. 1. ante fin. Ansel. lib. 2. cap. 43.*

CAP. III.

Vt si quis potentum quemlibet expoliauerit, & admonente Episcopo non reddiderit, excommunicetur. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 61. Ansel. lib. 7. cap. 164.*

CAP. IV.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religiosum exspoliauerit, & mandauerit eũ ad se venire Episcopus, vt audiatur, & is contempserit; inuicem mox scripta percurrant per omnes prouinciae Episcopos, & quoscumque adire potuerint, vt excommunicatus habeatur ipse, donec obediat, & reddat aliena. *Tolet. 1. cap. 11. Ansel. lib. 7. cap. 164.* 24. q. 3. c. 21.

CAP. V.

Qui lateri Regis adhaerent, vel potentia saeculari inflantur, res alienas competere cognouimus: & nullis exertis actionibus, aut * constitionibus praerogatis, non solum miseros de agris, sed etiam de domibus proprijs exulare. Ideirco in remedium consulentes decernimus, vt deinceps huius mali licentiam quispiam non habeat, sed secundum canonum, atque legum tenorem caussarum suarũ actionem proponant: vt nullus miserorum rebus suis per vim, aut assentationem quamlibet defraudetur. Qui contra dispositum nostrum, & antiquorum patrum, & Regum venire temptauerint, anathematis vltione plectantur. *Matisc. ij cap. 4.* * condictionibus

Vide Xist. ij. epist. 2. in med. supra tit. prox. cap. fratres quos.

LIBER

LIBER XXXII.

De Probationibus.

De probationum necessitate. Tit. I.

CAP. I.

3.q.5.c.7. & 8. ACCVSATORES, & accusationes, quas leges saeculi non adsciscunt, & nos vnanimiter submouemus. Nec fiat in districta probatione impietas, cum recta sit iudicij in electione sententia. *Nicae.c.23.apud Iul.epist.2.c 5. Telesph.epist.1.c.4. Callist. epist.2.c 4. Steph. epist.2.c.3. Hadr.Pap.c.11.ad Episc.Mediom.* Burch.lib.1.c.144. *Iuo par.5.c.257. decr. Ansel.lib.3.c.23. Isidor.in prologo concil.*Capitul. *lib.7.c.108.& 307.& in additis c.148.*

CAP. II.

3.q.9.c.1 Decernimus non credi accusatori, qui absente aduersario caussā suggerit, ante vtriusq. partis discussionem. *Nicae.c.33.apud Iul.epistula 2.c.9. Telesph epist.1.c.4. Burch.lib.1.c.*144. *Iuo par.5 c.257.decr.*

CAP. III.

Incerta nemo vnquam Pontificum iudicare praesumat; quia quamuis vera sint, non tamen credenda, nisi quae manifestis indicijs cōprobantur, nisi quae manifesto iudicio conuincuntur, nisi quae iudiciario ordine publicantur. *Nicae.c.57.apud* Iul *epist.2.c.19. Vict.epist.1. in prin. Xyst.ij.epist.2.ante fin.* Isid.*in prolog. conc. Capitul.lib.7.c.259.Iuo lib.4.tit.11.c.7.*

CAP. IV.

De prob. c. 11. ap. Greg. ix. & in 4. coll. c.3. Quoniam contra falsam assertionem iniqui iudicis innocens litigator quandoq. nō potest veram negationem probare; cum negantis factum per rerū naturam nulla sit directa probatio; ne falsitas veritati praeiudicet, aut iniquitas praeualeat aequitati, statuimus, vt tam in ordinario iudicio, quam extraordinario, iudex semper adhibeat, aut publicam, si potest habere, personam; aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicii acta conscribant: videlicet citationes, dilationes, recusationes, & exceptiones; petitiones, & responsiones; interrogationes, confessiones, testium depositiones, instrumentorum productiones, interlocutiones, appellationes, renuntiationes, conclusiones, & cetera, quae occurrunt competenti ordine conscribenda, designando loca, tempora, & personas: & omnia sic conscripta partibus tribuantur; ita quod originalia penes scriptores remaneant; vbi si super processu iudicis fuerit suborta contentio, per haec possit veritas declarari. Hoc adhibito moderamine, quatenus sic honestis, & discretis deferatur iudicibus, quod per improuidos & iniquos innocentum iustitia non laedatur. Iudex autem, qui constitutionem istam neglexerit obseruare, si propter eius negligentiam aliquid difficultatis emerserit, per superiorem iudicem animaduersione debita castigetur; nec pro ipsius praesumatur processu, nisi quatenus in caussa legitimis constiterit documentis. *Innoc.iij. in conc.gener.Later.cap.38.*

CAP. V.

Euphemius Episcopus, dum non probasset omnia, quae testificabatur, prima pollicitatione damnatus est, & accepit anathema, dum non docuisset omnia. Et subscripserunt omnes Episcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romae dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit coëpiscopum, condemnabas, & accusabas. &c. *Syno. Rom. sub Xyst.iij.in actis contra Polychronii.*

CAP. VI.

Deus omnipotens, vt nos a praecipitatae 4.q.1.c. 20.
sententiae prolatione compesceret, cū omnia nuda, & aperta sint oculis eius; mala tamen Sodomae noluit audita iudicare, priusquam manifeste agnosceret, quae dicebantur. Vnde Gen. 18.
ipse ait: Descendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint; an non est ita, vt sciam. &c. Mala audita nullum 30. q. 5. Nullum. c.14.
moueant, nec passim dicta absque certa probatione quisquam vnquam credat, sed ante audita diligenter inquirat, ne praecipitando quidquam aliquis agat. &c. Nullum ante veram, iustamq. probationem iudicare, aut damnare debemus, manifeste Apostolo dicēte Paulo, qui ait: Tu quis es, qui iudicas seruum a- Rom. 14.
lienū? suo enim Domino stat, aut cadit. *Euar. epist.2. ante med. Gregor.lib.19. Moral. c.23. apud Aquisgranen.c.37.Triburien.c.22.Burchar.lib.11.cap.9.* Iuo *lib.4. tit.11. cap. 9. panor. & Ansel.lib.3.cap.63.*

CAP. VII.

De occultis cordis alieni, temere iudicare, peccatum est; & eum, cuius non videntur opera, nisi bona, iniquum est ex suspicione reprehendere: cum eorum, quae sunt incognita, solus Deus iudex sit iustus, qui inspector est verus. Vnde scriptum est: Incerta non iudicemus 1. Cor. 4.
quo ad vsque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum. &c. Et quamuis vera sint, non tamen credenda sunt, nisi certis iudicijs comprobentur: nisi quae manifesto iudicio conuincuntur: nisi quae iudi-

ciario ordine publicantur. Nullus ergo potest humano condemnari examine, quem Deus suo iudicio reseruauit. *Xyst. ij. epist. 2 ante fin. Zephyr. epist. 1. ante fin. Euseb. epist. 2. post med. Ioan. epist. 1. in prin. Capitul. lib. 7. c. 259.*

CAP. VIII.

2.q.7.c. 50. Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quilibet clerici apud Episcopos, quia aliбi non oportet, a qualibet persona, quae rite recipienda est, fuerint accusati, quicumq. fuerit, siue ille sit sublimis vir honoris, siue vllius alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intẽtionis arripuerit, nouerit probationis do-
2.q.3.c.1 cumenta se debere inferre. Si quis ergo circa huiusmodi personas non probanda detulerit, auctoritate huius sanctionis intelligat, se iacturam infamiae sustinere, vt damno pudoris, aestimationis dispendio discat, sibi alienae verecundiae impune insidiari non licere. *Caius epist. 1. c. 1. Xyst. iij. epist. unic. c. 4. Hadria. ad Episc. Mediom. c. 22. vel 24. Anfel. lib. 3. c. 43. Cod. Theodos. lib. 16. tit. 2. const. 41. Capitul. lib. 7. c. 438. vel 365.*

CAP. IX.

Audiuimus apud vos, vestrosq. diuersa iudicia fieri, & incerta iudicari. Incerta carissimi
1. Cor. 4. nullatenus iudicemus, quoadusq. veniat Dominus, qui latentia producet in lucem, & illuminabit abscondita tenebrarũ, & manifestabit consilia cordium. quia quamuis vera sint, non tamen credenda sunt, nisi quae manifestis indicijs comprobantur, nisi quae manifesto iudicio conuincuntur, nisi quae iudiciario ordine publicantur. *Victor epist. 1. post prin. Nicaen. c. 57. apud Iul. epist. 2. cap. 19. Xyst. ij. epist. 2. ante fin. Capitul. lib. 7. cap. 259. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 6. panor.*

CAP. X.

3.q.6.c.1 Qui non probauerit, quod obiecit; poenam, quam intulerit, ipse patiatur. *Fabian. epist. 3. post prin. Xyst. iij. epist. unic. Capitul. lib. 7. c. 253.*

CAP. XI.

32.q.5.c. vlt. Non facile quisquam ex suspicionibus abstinetur, qui vtique submouebitur, si eius flagitium detegatur. Cum ergo par causa sit, interdum probatione cessante, vindictae ratio conquiescit. *Innocen. epist. 3. c. 4. Raban. c. 3. de paenit. Iuo par. 8. c. 214 decr.*

CAP. XII.

6.q.5.c.1 Quod ais, vt illuc personam dirigere debeamus, qua praesente de ijs, quae dicuntur, possit esse probatio; esset vtcumq. excusabile, si vmquam ratio ei, qui accusatur, necessitatẽ probationis imponeret. At postquam non tibi, sed accusantibus hoc onus incumbit, ad nos, sicut praefati sumus, dilatione cessante, venire non desinas. *Greg. lib. 5. regist. epist. 25. Maximo.*

CAP. XIII.

2.q.3.c.4 Si quis Episcopum, presbyterum, vel diaconem falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei esse communionem. *Elib. cap. 75. Burch. lib. 2. cap. 195. Iuo par. 6. cap. 240. decr.*

CAP. XIV.

De ijs, qui scripturas sacras tradidisse dicũtur, vel vasa Dominica, vel nomina fratrum suorum, placuit, vt quicumq. eorũ in actis publicis fuerit detectus, * non verbis nudis, ab ordine cleri amoueatur. *Arelat. 1. c. 13.* * vel al.

CAP. XV.

Quoties clericis ab accusatoribus multa crimina subijciuntur; si vnũ ex eis, de quo primo actum est, probare non possunt, ad reliqua non admittantur. *Carth. c. 131. G. Carth. vij. c. 3. L. Afric. c. 97. L. Burch. lib. 2. c. 198. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 12. panor. & par. 6 c. 271. decr. Capitular. lib. 1. c. 45. & lib. 7. c. 100. Raban. c. 1. de paeniten. Caesar. lib. 5. c. 61.* 3.q.10.c. 1.

CAP. XVI.

Si Episcopus si clerico, vel laico crimen imposuerit, deducatur ad probationem in synodum. *Carthag. iv. c. 29. Caesar. lib. 4. c. 90.* 6.q.2.c.1.

CAP. XVII.

Si quis clericus documenta, quibus ecclesiae possessio firmatur, aut supprimere, aut negare, aut aduersarijs tradere praesumpserit, quidquid per absentiam documentorũ damni ecclesiae illatũ est, de proprijs facultatibus reddat, & cõmunione priuetur. Hi etiam, qui in damno ecclesiae impie sollicitati, a traditoribus aliquid acceperint, superiori sententia teneantur. *Agath c. 26. Raban. cap. 18. de paenit. Burch. lib. 3. c. 183. Iuo par. 3. c. 156. decr. Ansel. lib. 5. c. 96. Caesar. lib. 7. c 99.* 12.q.2.c. 33. & 40.

CAP. XVIII.

Dignum est, vt vita innocentis nulla maculetur pernicie accusatoris. Ideo quisquis a quolibet criminatur, non ante accusatus supplicio detur, quam accusator praesentetur, atque legum, & canonum sententia exquiratur. Quod si indigna ad accusandum persona inuenitur, ad eius accusationem non iudicetur. *Tolet. vi. cap. 11. Vormatien. c. 42. Tullen. post epist. synod. Burch. lib. 16. c. 5.* 3.q.9.c.9.

CAP. XIX.

Decreuimus, vt nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis sanctae conuentu regiae subtilitatis astu, vel profanae potestatis instructu, siue quorumlibet hominum malitiosae voluntatis obnisu, citra manifestũ & *eiusdem culpae suae indiciũ ab honore sui ordinis, vel seruitio domus regiae arceatur. Nõ antea vinculorũ nexibus illigetur, nõ quaestioni subdatur, non quibuslibet tormentorũ, vel flagellorũ generibus maceretur, nõ rebus priuetur, non etiam carceralibus custodijs mancipetur, neq. adhibitis hinc inde iniustis occasionibus abdicetur; per quod illi violenta, occulta, vel fraudulenta professio extrahatur. Sed is, qui accusatur gradũ sui ordinis teneat, & nihil ante de supradictorũ capitulorum nocibilitate praesentiẽs in publica sacerdotũ, seniorũ, atq. etiã gardingorũ discussione deductus, & iustissime perquisitus, aut obnoxius reatui detectae culpae legũ poenas excipiat; aut innoxius iudicio omniũ cõprobatus appareat. *Tolet. xiij. c. 2.* * euidens f.

CAP.

CAP. XX.

Ne ad proferendam sententiam vnquam praecipites simus, aut temere, indiligenterq. indiscussa quaeq. quo modo iudicemus. sed exemplo Domini descendamus, videamus, & iusto examine criminosos diligenter perscrutemur, sicut ipse Sodomam: vt videamus, vtrū clamorem populi compleuerint, nec ne. nam mala audita nullum moueant, sed ante audita diligenter inquirat. *Tribur. c. 22. vide Euarist. epist. 2. in med.* Gen. 18.

CAP. XXI.

Iulius constituit, vt notitia, quae omnibus fidē facit, per notarios colligeretur; & vt omnium monimentorum in ecclesia cōfectio per primicerium notariorum celebraretur; siue quod cautiones, vel instrumenta, vel donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut testamēta, vel colligationes, aut manumissiones clericorum in ecclesia per scrinium sanctum celebrentur. *Damas. in Iul.*

Quales testes esse debeant. Tit. II.

CAP. I.

Decernimus nec accusatores, vel testes suscipi, qui non sunt idonei. *Nicaen. c. 33. apud Iul. epist. 2. cap. 9. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr.*

CAP. II.

Censemus, neque eos, qui cum inimicis morantur, ad accusationem, vel ad testimonium recipiendos. *Nicaen. cap. 41. apud Iul. epist. 2. c. 10. Telesph. epist. 1. c. 4. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257 decr.*

CAP. III.

11. q. 3. c. vlt. Nemini de se confesso credi potest super crimen alienum, quoniam eius, atque omnis rei *cōfessio * professio periculosa est, & admitti aduersus quemlibet non debet. *Nicaen. c. 55. apud Iul. epist. 2. c. 18. Dionys. epist. 2. post med. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 17. panor. & par. 5. c. 288. decr.*

CAP. IV.

Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiam proferant damnationis, quam Apostolica freti auctoritate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonice examinatos regulariter testes conuincatur. &c. *Nicaen. c. 61. apud Iul. epist. 2. c. 26. Zephyr. epist. 1. in prin. Felix. epist. 1. in princip. Burch. lib. 1. c. 154. & 157. Iuo lib. 4. tit 12. c. 11 panor. & par. 5. c. 267. decr. Ansel. lib. 3. c. 65. & 66. Tarraco. lib. 2. c. 40.*

CAP. V.

De testi. c. 21. Greg. ix. & c. 5. de Iudaeis. in 1. collect. Testimonium christianorum aduersus iudaeos in omnibus caussis, cum illi aduersus christianos testibus suis vtantur, recipiendum esse censemus; & anathemate decernimus feriendos, quicumque iudaeos voluerint in hac parte praeferre, cum eos subiacere christianis oporteat, & ab eis pro sola humanitate foueri. *Alex. iij. in conc. Later. c. 26.*

CAP. VI.

Credentes, receptores, defensores, & fautores haereticorum excommunicationi decernimus subiacere: firmiter statuentes, vt postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, si satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateranen. c. 3.* De haer. c. 11. excommunicamus. p. credentes. Greg ix. & in 4. coll. c. 12.

CAP. VII.

Quales debeant esse testes in caussa matrimonij. *Innocen. in conc. gener. Lateranen. cap. 52. Vide lib. de matrim. tit. xxxvi. ac testi. in caussa matrim.* De testi. & attest. c licet 47 Greg. ix. & c. vlt. col. iij. in 4 coll.

CAP. VIII.

Neque affinis testis admittatur. *Felix in synod. lxx. Episcop. epist. 2. in med. Hadria. c. 5. ibem. 7. ad Episcop. Mediom. Iuo par. 6. cap. 331. decr. Ansel. lib. 3. cap. 7. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit. Caesar. lib. 5. c. 30.* 3. q. 9. c. 18. absone

CAP. IX.

Testes, & accusatores sine aliqua sint infamia, vxores, & filios habentes, & omnino Christum praedicātes. *Siluest. in syn. Rom. cclxxviij. Episcop. Hadria. ad Episc Mediom. cap. 68. vel 72. Magunt. sub Arnul. cap. 12. Iuo par. 5. cap. 334. Capitul. lib. 1. c. 139.* 2. q. 4. c. 2 6. q. 1. c. 6

CAP. X.

Testimonium laici aduersus clericum nemo recipiat. *Siluest. in synod. Rom. cclxxviij. Episcop. & in synod. Roman. cclxxxiv. Episcop. cap. 14. Longob. lib. 2. tit. 51. cap. 12. Hadrian. Papa cap. 68. ad Episcopum Mediom. Ansel. lib. 3. cap. 23. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 6. & 7. panor. & par. 6. cap. 334. decr. Caesar. lib. 5. c. 33.* 11. q. 1. c. 1 9. c. 1. de testib. in 1. coll.

CAP. XI.

Nulli infami, atque sacrilego de quocumque liceat negotio aduersus religiosum christianum, quamuis humilis, seruilisq. persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, aut inscriptione christianum impetere. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 5.*

CAP. XII.

Vt testificandi, vel accusandi licentia denegetur his, qui christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Felix ij. in syno. Rom. epist. 1. c. 9.*

CAP. XIII.

Haeretici, a quibus nimium opprimimur, excommunicatiq. homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos, magosq. concurrerint, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix ij. in syno. Rom. epist. 1. cap. 15.*

CAP. XIV.

Per feruos, de his, quae (*aduersarij Symacho*) obijciebant, secum loquebantur posse conuincere; addentes, vt ipse mancipia traderet, quibus, quantum illi asserebant, posset in iudicatione superari. Quae res canonibus, & ipsis publicis erat legibus inimica: cum patrum statuta sanxissent, vt quos ad accusationem leges saeculi non admittunt, iis dicendi in co-

*accusandi aliquē

gnitione, vel * assequendi aliquid, neganda esset licentia. *Synod. iv. Rom sub Symacho. vide Ennod. pro Symacho post princ.*

CAP. XV.

Contra Episcopum haereticus testis non admittatur. *Apost. c. 75.*

CAP. XVI.

3.q.4.c.2. Clemens cum collegis suis statuit, dicens: Accusandi, vel testificandi licentia denegetur his, qui Christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. transgressores enim sponte legis suae, eiusq. violatores, & recedentes apostatae nominantur. omnis enim apostata refutandus est ante reuisionem suam, non in accusatione recte agentium, aut testimonio suscipiendus; quia vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis. *Anacl. epist. 1. post princ. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 8. panor. & par. 5. cap. 237. decr.*

CAP. XVII.

3.q.5.c.2 Accusatores, & testes esse non possunt, qui heri, aut nudius tertius inimici fuerint, ne irati nocere cupiant, vel laesi se vlcisci velint. inoffensus igitur accusatorum, & testium affectus quaerendus est, & non suspectus. *Anaclet. epist. 3. in med. Burch. lib. 1. cap. 152. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 239. decr. Ansel. lib. 3. cap. 14. Tarrac. lib. 2. cap. 2.*

CAP. XVIII.

3.q.4.c.10. Detractores, & auctores inimicorum ab Episcopali submouemus accusatione, vel testimonio. *Zepher. epist. 1. in princ. Anselm. lib. 3. cap. 35. in Rom.*

CAP. XIX.

3.q.4.c.4 cōsanguineorum. Quisquis non est legitime coniunctus, vel absque dotali titulo, ac benedictione sacerdotis constat copulatus, sacerdotes, vel legitime coniunctos criminari, vel in eos testificari minime potest, quoniam omnis incesti macula pollutus infamis est. &c. Omnes, qui in recta fide suspecti sunt, in accusatione sacerdotum, & eorum, super quorum fide non haesitatur, minime recipiantur, & in testimonio humano dubij habeantur. Infirmari ergo oportet eorum vocem, de quorum fide dubitatur. nec eis omnino est credendum, qui rectam fidem ignorant. &c. *Callist. epist. 2. in med. cap. 5. Burchar. lib. 1. cap. 175. & lib. 7. cap. 1. Iuo par. 9. c. 23. decr. Tarrac. lib. 5. cap. 71.*

CAP. XX.

3.q.9.c.15. Similiter testes per quamcumque scripturam testimonium non proferant, sed praesentes de his, quae viderunt, & nouerunt veraciter testimonium dicant; nec de alijs caussis, vel negotijs dicant testimonium, nisi de his, quae sub praesentia eorum acta esse noscuntur. Accusatoris vero [consanguinei, aduer-

3.q.5.c.1. consanguinei.

sus extraneos testimonium non dicant, nec familiares, vel de domo prodeuntes, sed si voluerint, & inuicem consenserint inter se, parentes tantummodo testificentur, & non in alios. Nec [accusatores, vel testes suspecti recipian-

3.q.5.c.12.

tur: quia propinquitatis, & familiaritatis, ac dominationis affectio veritatem impedire solet. Amor carnalis, & timor, atque auaritia plerumq. sensus hebetant humanos, & peruertunt opiniones, vt quaestum pietatem putent, & pecuniam quasi mercedem prudentiae. *Calixti. epist. 2. post med. Burch. lib. 1. cap. 171. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 3. & c. 9. panor. & par. 5. cap. 289. decr. Ansel. lib. 3. cap. 54.*

CAP. XXI.

3.q.5.c.4 Suspectos, aut inimicos, aut facile litigantes, & eos, qui non sunt bonae conuersationis, aut quorum vita est accusabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accusatores esse, & testes, & antecessores nostri Apostolica repulerunt auctoritate, & nos submouemus. *Pontia. epist. 2. in princ. Ansel. lib. 3. c. 16.*

CAP. XXII.

4.q.4.c.1 Nec vllus vmquam praesumat accusator simul esse, & iudex, vel testis; quoniam in omni iudicio quatuor personas necesse est semper adesse, id est, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes. *Fabia. epist. 2. ante fin. Burch. lib. 16. cap. 15. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 27. panor. & par. 6. c. 321. decr. Ansel. lib. 3. c. 72. Caesar. lib. 5. c. 51. Tarracon. lib. 2. c. 7. Capitular. lib. 7. cap. 339. & Isidor. in etymolog.*

CAP. XXIII.

Eorum accusandi sacerdotes, vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos humanis, & diuinis vocibus damnatos, vel mortuos esse agnoscimus. *Steph. epist. 2. in med.*

CAP. XXIV.

Qui falsum testimonium dixerint nullatenus ad accusationem sunt admittendi. [Nulli

3.q.4.c.11.

infami vmquam, atque sacrilego, de quocumq. negotio liceat aduersus religiosum Christianum, quamuis humilis, seruilisq. persona sit; testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inscriptione christianū impetere. Omnibus quoque similiter accusandi, vel testificandi licentia denegetur, qui christianae religionis, & nominis dignitatē, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Eutychia. epist. 2. in med. Iuo par. 6. cap. 313. decr. & lib. 4. tit. 8. cap. 8. panor. Ansel. lib. 3. cap. 25. Caesar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.*

CAP. XXV.

3.q.5.c.9 consitemur. Homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, adulteri, incesti, venefici, suspecti, criminosi, domestici, periuri, & qui raptu fecerunt, vel

falsum

* sortilegos falsum testimoniũ dixerunt, seu qui ad * sacrilegos, diuinosq. concurrerunt, similisq. eorũ nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi; quia infames sunt, & iuste repellendi; quia funesta est vox eorum: vocem enim funestam in omnibus interdici potius, quam audiri oportet. *Euseb. epist. 3. in princip. Hadrian Papa. cap. 63. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 16. cap. 4. Iuo par. 10. cap. 37. decreti. Anselmus lib. 3. cap. 19. Capitul. lib. 7. cap. 369.*

CAP. XXVI.

Eorum os accusandi sacerdotes, vel testificandi in eos obstruimus, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus. quoniam infidelis homo mortuus est in corpore viuente. *Miltia. epist. 1. post prin.*

CAP. XXVII.

2. q. 7. c. 39. testes. Accusatores Episcoporum, & testes absque vlla infamia, aut suspicione, vel manifesta macula, & verae fidei planiter instructi esse debent; & tales, quales ad sacerdotium eligere
2. q. 7. c. 51 sacerdotes. iubet diuina auctoritas: quoniam sacerdotes, vt antiqua tradit auctoritas, criminari non possunt, nec in eos testificari, qui ad eundem non debent; nec possunt prouehi honorem. *Damas. epist. 3. post princip. Burch. lib. 1. cap. 172. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 4. panor. & par. 5. cap. 290. decret.*

CAP. XXVIII.

4. q. 4. c. 2 Accusatores, & iudices non iidem sint, sed per se accusatores, per se iudices, per se testes per se accusati, vnusquisque in suo ordinabiliter ordine. *Damas. epist. 3. ante med. Burch. lib. 16. cap. 31. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 336. decreti.*

CAP. XXIX.

Quaero ab his iudicium, quod praetendunt, vbi nam possit agitari; an apud ipsos, vt iidem sint inimici, & testes, & iudices? Sed tali iudicio, nec humana debent committi negotia, nedum diuinae legis integritas. *Gelas. epist. ad Faust. in fin. Nicol. epist. ad Michael. Imperat. ante med.*

CAP. XXX.

3. q. 1. c. 6 De personis accusantium, ac testificantium subtiliter quaerendum est, cuius conditionis, cuiusue opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra praedictum Episcopum inimicitias habuissent, & verum testimonium ex auditu dixerunt, aut certe si scire specialiter testati sunt. &c. *Greg. lib. 11. epist. 50. Ioanni Defensori. Ansclm. lib. 3. cap. 90. al. 93. Caesar. lib. 5. cap. 54.*

CAP. XXXI.

Quod dicit Episcopus (*Stephanus*;) quia se absente, aliqui vilissimi sint testes exhibiti: Hoc si verum est, nullius esse momenti lege noscendum est; constitutione nouella, quae de te-
* Nouel. XI. cap. VI. f. stibus loquitur cap. XVI. &c. Quales autem testes, vel cuius opinionis ad testimonium admittendi sunt, plurimae leges ostendunt, quae paene nulli habentur incognitae, quae etiam & illud sanciunt, vt vilissimis testibus sine corporali discussione credi non debeat. &c. *Greg. lib. 11. reg. epist. 54. ad finem. Ioann. Defensori. Authent. de testib. p. & hic vero. & p. testes.*

CAP. XXXII.

Placuit eorum accusandi sacerdotes, & testificandi in eos vocem obstruere, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus: quia vocem funestam * interdici potius, quam audiri oportet. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 29. Capitul. lib. 7. cap. 322. & 440. v. Stephan. epist. 2. Miltiad. epist. 1.* 2. q. 7. c. 53. * intercidi

CAP. XXXIII.

Non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicantur, nisi se prius probauerint innocentes: quia periculosa est, & admitti non debet, rei aduersus quemcumque confessio. *Hadrian. ad Episcopum Mediomat. cap. 31. Capitul. lib. 6. cap. 324.* 3 q. 11. c. 3.

CAP. XXXIV.

Iudex criminosum discutiens, non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes conuincatur. *Hadria. ad Episcopum Mediom. cap. 53. Ania. lib. 9. tit. 30. constit. 1. Cod Theodos. siue 40. in integro libro, quae est constit. 16. lib. 9 tit. 47. Cod. Iust Burch lib. 16. cap. 6. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 4. panor. Anselm. lib. 3. cap. 77. Capitul. lib. 7. cap. 170. & lib. 5. cap. 156.*

CAP. XXXV.

Nullam damnationem Episcoporum esse vmquam censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum, qui sit per duodecim Episcopos, aut certe probata sententia per idoneos, qui tales sint, qui & accusare possint, vt prius ad sacra Christi quatuor euangelia sacramenta praestant, quod nil falsum depromant. *Leo IV. epist. ad Episcop. Britan. Iuo par. 5. cap. 116. decret.* 2. q. 4. c. vlt.

CAP. XXXVI.

Ne inimicorum domestici testes adhibeantur. *Nicolaus ad Michaelem Imperatorem in med.* 4. q. 4. c. 3.

CAP. XXXVII.

Multi sunt, qui cõtra ecclesiasticam regulã pugnare videntur, & per testes redemptos putant se ad accusationem admitti debere, qui omnino non admittantur, nisi actis publicis docuerint omni se suspicione carere. *Arelat. I. cap. 13.*

CAP. XXXVIII.

Testes non recipiantur, qui ad accusandum non admittuntur, neque hi, quos accusator de domo sua attulerit. Minor quatuordecim annis testis non recipiatur. *Carth. cap. 132. alys 131. G. Afric. cap. 98 L. Carth. VI. cap. 4. L. Magunt. sub Arnulph. cap. 23. Burch. lib. 16. c. 20. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 1. panorm. & par. 6. cap. 364. decret. Capitul. lib. 7. cap. 101. Raban. cap. 1. de paenit.* 4 q. 3. c. 2

CAP.

LIBER XXXI.

De Restitutione Spoliatorum.

De caussa possessionis, & proprietatis. Tit. I.

CAP. I.

c.1. de dolo & contum. ap. Greg. ex. & in 4. collect.

CONTINGIT interdum, quod cum actori ob contumaciam partis aduersae adiudicatur caussa rei seruandae possessio, propter rei potentiam, siue dolum, actor infra annum rem custodiendam nancisci non potest, vel nactam amittit; & sic cum secundum assertionem multorum verus non efficeretur post lapsum anni possessor, reportat commodum de malitia sua reus. Ne igitur contumax melioris, quam obediens conditionis existat; de canonica aequitate sancimus, vt in casu praemissio actor verus constituatur elapso anno possessor. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 40.*

CAP. II.

Necessitaribus, quas faciente te (*Gregorius Episcopus*) compellitur sustinere, hac definitione consulemus; vt refuso praedio, quod ante annum sibi datum esse commemoras, atque ad ecclesiam Rauennatem reuerso, possessio in Bononiensi triginta solidorum redditus liberorum sine dubitatione tradatur in diem, scilicet, vitae eius, saluo proprietatis iure Rauennatis ecclesia, ad quam post praedicti obitum reuertetur. *Simpli. epist. 2.*

CAP. III.

de caussa possessio. & propriet. c.1. apud Greg. ex. & 1 coll. c. 1. & 2. eod. tit.

Susceptis magnitudinis vestrae epistulis contristati sumus, quod ab actoribus ecclesiae Syracusanae quasdam possessiones, quas vos tenuisse dicitis, occupatas irrationabiliter indicastis. &c. Quia legali prouisione decretum est, tam momenti, quam proprietatis caussam in vno, eodemque iudicio debere cognosci: nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire; fratri nostro (*Ioanni Episcopo*) scripsimus, vt actores ecclesiae deputare debeat, qui vobiscum sine mora electorum possint subire iudicium: nec aut vos res vestras sine cognitione, sicut querelam facitis, amittere, aut pars altera videatur praeiudicium sustinere. *Greg. Duci Siciliae lib. 7. reg. epist. 100. vide. epist. 101. Ioan. Episcop. Syracusano, in qua eadem fere.*

CAP. IV.

De restit. spoliator. c. 7. in 1. col. & ap. Greg. ex. c. 1. eo. tit. & de consilibus c. 4.

Questus Philagrius campum cum vinea sua ab ecclesiae vestrae hominibus irrationabiliter occupatum. Quod si ita est, quamquam ante iudicium possessio ei debuerat ablata restitui; tamen quia peruenit commonis filius Euentius diaconus vester consentiente praefato (*Philagrio*) constituit per quinque testes, partem ecclesiae vestrae satisfacere posse, eiusdem ecclesiae iuris illum esse. Ideoque fraternitas vestra praedictum Philagrium contra iustitiam laborare non faciat, sed modis, quibus poterit, veritatem diligenter inquirat: & si manifeste, sicut hic constituit, probari potuerit, vestri iuris esse, huic propter Deū citius satisfaciendū est, vt in sua intentione sine labore discedat: alioqui ante omnē contentionem res eius * tulta vestra prouisione reddatur; vt sua euique parti integra post hoc maneat de proprietate cognitio. &c. *Gregor. Constantio Episcop. Mediolanen. lib. 7. reg. epist. 130.*

* id est ablata, culta, ta al.

De restitutione spoliatorum. Tit. II.

Vide lib. xxxi. tit. xxi.

CAP. I.

De restit. spoliator. c. 8. Gregor. c. 3. eod. tit. in 4. col.

SAepe contingit, quod spoliatus iniuste per spoliatorem, in alium re translata, dum aduersus possessorem non subuenitur per restitutionis beneficium, spoliato, commodo possessionis amisso * propter difficultatem probationis ius proprietatis amittit effectum. Vnde non obstante ciuilis iuris rigore, sancimus, vt si quis de cetero scienter rem talem acceperit, cum spoliatore quasi succedat in vitium eo quod non multum interfit, praesertim quo ad periculum animae, detinere iniuste, ac inuadere alienum: contra possessorem huiusmodi spoliato per restitutionis beneficiū succurratur. *Innocen. iij. in conc. gen. Later. cap. 39.*

* propter difficultatem probationū iuris.

CAP. II.

Pietatis affectu hic sanctissimus Papa sub gesta synodica reuocauit Apostolica auctoritate multos ab aliis Episcopis excommunicatos, & a tyrannis eiectos, ad communionem; & restituit eos in ecclesiis, quibus fuerant olim instituti, sub satisfactione libelli, atque purgatos eos recepit: dans exempla futuris, eruendi sacerdotes de persequentium manibus. *Siluest. in synod. cclxvij. Episcopor. in epilogo in fin.*

CAP. III.

Si Episcopus suis fuerit, aut ecclesiae sibi commissae rebus spoliatus, aut, quod absit, quod alienum esse debet ab omnibus fidelibus, a sede propria eiectus, aut in detentione ali- *3.q.1.c.1*

qua a suis ouibus fuerit sequestratus, tunc canonice antequam in pristino statu restituatur, eum omni priuilegio suo, & honore suo, omnia, quae insidijs inimicorum suorum ei ablata fuerunt, legibus redintegrentur, nec conuocari, nec iudicari poterit, nisi ipse pro sua necessitate, minime tamen iudicandus aduenire sponte elegerit. Nullatenus ergo a quoquam respondere cogatur, antequam integerrime omnia, quae per suggestiones inimicorum suorum amiserat, potestati eius ab honorabili concilio legali ordine redintegrentur, Praesul vero cum omni honore statui pristino reddatur; & ipse dispositis, ordinatisque libere, atque secure diu suis, tunc regulariter intra quatuor, vel quinque, aut sex, aut septem menses, iuxta quod possibilitas ei fuerit, & non ante conuocatus, ad tempus concilio in legitimo, & canonico veniat ad caussam, & si ita iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. Nam hoc summopere prouidendum est, ne antequam haec omnia fiant, coactus respondeat: quia contentio semper vitanda est. Adimi namque Episcopo Episcopatum, antequam caussae eius exitus appareat, nulli christiano videri iure potest: quia talis praesumptio sacrilegium est, & auctor talium sacrilegus. *Felix in synodo cum lxx. Episcopis epist. 2. in prin. Hadrianus cap. 5. item. 3. ad Episcopum Mediom. Carth. cap. 28. G. Mileuit. cap. 3. apud Afric. cap. 54.* L. *Iuo lib. 4 tit. 6. cap. 3. & 5. panor. & par. 5. cap. 248. & 297. decret. Burch. lib. 1. cap. 181. Capitul. lib. 7. cap. 143. in additis.*

De iudic. c. 1. Greg. ix. & in 1. coll.

CAP. IV.

3. q. 1. Si Primates c. vlt. Si aut vi, aut timore eiecti Episcopi, aut suis rebus spoliati fuerint, nec canonice euocari ad synodum possunt, nec respondere aemulis debent, antequam canonice restituantur, & sua eis omnia legaliter reddantur. Si quis Episcoporum fuerit suis rebus spoliatus, aut a sua ecclesia vi, aut timore expulsus, quod omni christiano nomini est inimicum; oportet, & decet Episcoporum propositum semper prima fronte cedere; vt omnia, quae ei ablata sunt, potestati eius legaliter reddantur; & Praesul prius restituatur, & postea non statim, sed diu, & per spaciosa tempora suis potestatiue dispositis, & ad suam necessitatem praeparatis, ad tempus veniat ad caussam; & si iuste visum fuerit, accusatoribus respondeat suis. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 3. & 4. Iul. epist. 2. cap. 35. Burch. lib. 1. cap. 221. Iuo par. 5. cap. 335. decret.*

CAP. V.

Ille, qui vi, aut timore a sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus redintegrentur; & tamdiu in sede propria pacifice, & potestatiue cuncta disponens resideat, quamdiu expulsus, vel spoliatus carere visus est rebus. 3. q. 1. c. 7. &c. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 8. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 8. & tit. 8. cap. 14. panor. Ansel. lib. 3. cap. 52.*

CAP. VI.

Nec vllos Episcopos rebus suis spoliatos, vel a sedibus vi, aut dolo, aut quocumque ingenio pulsos; sicut & vos de me iudicastis, aut ad synodum cum prouincialem, quam generalem posse conuocare, aut in aliquo iudicare, antequam cuncta, quae eis ablata sunt, legibus potestati eorũ pacifice per omnia redintegrẽtur, decernimus. [Prius ergo oportet omnia eis legibus redintegrari: & ecclesias, quae eis sublatae sunt, eum omni priuilegio sibi restitui, & post modũ nõ sub angusti temporis spatio, sed tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum conuocentur, & ab omnibus quibusque suae prouinciae Episcopis audiantur. Nam nec conuocari ad caussam, nec diiudicari potest spoliatus, vel expulsus: quia non est priuilegium, quo spoliari possit, iam nudatus. Vnde & antiquitus decretum est, vt omnes possessiones, & omnia sibi sublata, atque fructus cunctos ante litem contestatam * praeceptor, vel Primas possessori restituat. Et alibi scriptum habetur: Ille, qui violentiam pertulit, vniuersa statu, quo fuerant, recipiat, & quae possedit, securus teneat. Et alibi in synodalibus Patrum decretis, & Regum edictis legitur statutum. [Redintegranda sunt omnia spoliatis, vel eiectis Episcopis, praesentialiter ordinatione Pontificum, & in eorum, vnde abscesserunt * potestatem funditus reuocanda, quaecumque conditione temporis, aut dolo, aut captiuitate, aut virtute maiorum, aut per quascumque iniustas caussas, res ecclesiae, vel proprias, aut substantias suas perdidisse noscuntur, ante accusationem, aut regularem ad synodum vocationem eorum. & reliqua. *Symmac. in syn. Rom. v. in med. Ioan. epist. 1. in princ. Iul epist. 2. cap. 1. & Nicaen. cap. 28. apud eundem. Iul. epist. 2. cap. 8. & Xyst. epist. 2. in med. Eusеb. epist. 2. ante fin. Capitul. lib. 7. cap. 7. in addit. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 4. & cap. 7. panor. & par. 5. cap. 249. & 257. par. 3. cap. 149. par. 13. cap. 1. & 37. decret. Tarraconen. lib. 2. cap. 49. decret. Anselmus lib. 3. cap. 44. & 51. Burchard. lib. 1. cap. 143. & 144.*

3. q. 1. c. 6. — 2. q. 2. Nullus c. 5. — 3. q. 1. c. 2 — * Praetor — 3. q. 1. c. 3 & 4. — * loca al.

CAP. VII.

Audiuimus quosdam a vobis infamatos, & dilaceratos Episcopos, ac e ciuitatibus proprijs pulsos, & alios in eis, ipsis viuentibus, constitutos, &c. Sciatis hoc fieri non licere, sed proprios reuocari, & integerrime restitui debere. Illos vero, qui adulterina foeditate sponsas suas, quas & vxores eorum, praefixo tenore, esse intelligimus, tenent, eijci, vt adulteros, atque infames fieri, eosque ab ecclesiasticis honoribus arceri iubemus. Si autem aduersus eos aliquam querelam habueritis, his peractis inquirendum erit, & auctoritate huius sanctae sedis terminandum. *Euari. epist. 2. post* 3. q. 1. c. 4

2.post princ. Burch.lib.1. cap. 140. Iuo par 5. cap.254.decret Anselm. lib.3.cap. 82. Caesar. lib.5.cap.53.Tarrac.lib.2.cap.38.

CAP. VIII.

His consideratis, atque cum reliquis Episcopis decretis tamquam omnium curam gerentes, propter sedis propriae apicem, decernimus, vt nemo Pontificum aliquem suis rebus spoliatum Episcopum, aut a sede pulsum excommunicare, aut iudicare praesumat: quia non est priuilegium, quo spoliari possit iam nudatus. Si quis autem aliter agere praesumpserit, sciat censuram huius sedis cum omnibus membris suis sibi venturam, & strictè egerit, ita recipiet. &c. Xyst. epist.2.in med. Nicaen.cap.28.apud Isid.epist. ij.epist.2.in med. Nicaen.cap.28.apud Isid. Xyst. 2.cap.8.& 35. Burch.lib.1.cap.143.& 144. Iuo par.5.cap.257.decret. Capitul.lib. 7. cap.7. in additis poster.

CAP. IX.

Nuntiatum est sedi Apostolicae per apocrisarios vestros, quosdam fratrum nostrorum Episcoporum, videlicet ab ecclesiis, & sedibus propriis pelli, suaque ab eis auferri supellectilia: & sic nudos, & spoliatos ad iudicia vocari. Quod omni ratione caret: cum constituta Apostolorum, eorumque successorum, & praecepta Imperatorum, ac constitutiones legum id ipsum prohibeant, & Apostolicae sedis auctoritas id ipsum fieri vetet. Praeceptum est ergo in antiquis statutis, Episcopos eiectos, atque suis rebus spoliatos in ecclesiis propriis recipi, & primo sua omnia eis reddi; & demum si quis eos iuste accusare voluerit, aequo periculo faceret: iudices esse decernentes Episcopos recta sapientes, & in ecclesia conuenientes, vbi testes essent singulorum, qui oppressi videbantur. Nec prius eos respondere debere, quam omnia sua eis, & ecclesiis eorum legibus integerrime restituantur. Zeph.epist.2. in princ. Hadria. c.13.& 3.& 5. them.3.ad Episcop. Mediom. Iuo lib 4.tit.6.cap. 3.& 2 panor.& par.5 cap. 265. decret. Burch. lib.1.cap.153.Capitul.lib.6.cap. 287. & lib.7. cap.119.in additis.

CAP. X.

Sancti Apostoli statuerunt, ne accusarentur sacerdotes: aut si aliter fieri nõ possit, perdifficilis eorum fieret accusatio, neque a propriis sedibus, aut ecclesiis Episcopi eiicerentur. Quod si quoquomodo praesumptũ fuerit, antequam & proprius locus, & sua omnia eis legibus redintegrarentur, nullatenus a quoquam accusarentur, aut criminarentur, & nisi sponte elegerint, cuiquam pro talibus non responderent. Sed postquam restituti fuerint, & sua omnia eis legibus redintegrata, dispositis, ordinatisque suis, magnum spatium tractandi caussa eis concideretur: & postea, si necesse fuerit, regulariter vocati venirent ad caussam, & si iustum visum fuerit, accusantium propositionibus sustentatione fratrum responderent. nulla enim permittit ratio, dum ad tempus eorum bona, vel ecclesiae, atque res ab aemulis, aut a quibuscumque detinentur, vt aliquid illis obiici debeat. Nec quidquam potest eis quoquo modo quilibet maiorum, vel minorum obiicere, dum ecclesiis, rebus, aut potestatibus carent suis. Fabian.epist.2. ante fin. Burch.lib.1.cap.174. Iuo par.5.cap.292.decret. Ansel.lib.3.cap.49.

CAP. XI.

Nullus Episcoporum, dum suis fuerit rebus spoliatus, aut a sede propria qualibet occasione pulsus, debet accusari, aut a quoquam ei potest crimen obiici, prius quam integerrime restauretur, & omnia, quae illi ablata quocumque ingenio fuerant, legibus redintegrentur, & ipsae propriae sedi, & pristino statui regulariter reddatur; ita vt omnes possessiones, & cuncta sibi iniuste ablata, atque fructus omnes ante caeptam accusationem Primates, & synodus Episcopo, de quo agitur, funditus restituant: quia hoc non solum ecclesiasticae, sed etiam saeculi leges fieri prohibent. Steph. epist. 2. post princip. Burch. lib.1.cap.142. Iuo par.5.cap.255.decret.Capitul.lib.7.cap.131.in additis.

CAP. XII.

Fratres, quos timore terreno iniuste damnastis, scitote a nobis iuste esse restituros: quibus ex S.Petri, & Apostolica auctoritate, omnia, quae eis ablata sunt, integerrime reddi praecipimus: si non vultis vos, & Principes vestri a collegio nostro, & membris ecclesiae separari. Xyst.ij.epist.2.in med.Burch.lib.1.cap.192. Iuo par. 5. cap.247 decret. Ansel.lib.2.cap.15. Caesaraugust. lib.5.cap.7.

CAP. XIII.

Qualiter ad concilium veniatur, ant qualiter de suis rebus spoliati, vel eiecti a sedibus propriis sint recipiendi, &c. ab qualiter eiectis, & spoliatis sint omnia legibus redintegranda, quae eis ablata sunt; & quia prius quam hoc factum fuerit, nullum crimen eis obiici poterit, & qualiter [illis induciae post integram restaurationem anniuersariae, vel sex mensium indulgendae sint, & qualiter sua omnia licenter, & pacifice absque vllius graui impedimento disponere, & suorum amicorum, & ecclesiasticorum Patrum consiliis vti debeant, sufficienter ab Apostolis, eorumque successoribus, ac nostris praedecessoribus statutum esse putamus. Caius epist.1. in princip. Ansel. lib.3.cap.45.

CAP. XIV.

Sanctos Apostolos, eorũq. successores, sub diuina contestatione cõstituisse legimus, nõ debere fieri persecutiones, nec inferri fluctuationes, nec inuidere laborantibus in agro Dominico, neque expellere aeterni Regis dispensatores. Sed si qui expulsi fuerint, aut suis rebus spoliati: primo omnia legaliter reddi, quae eis ab inimicis, aut a persecutoribus ablata sunt, & sedes proprias cum omnibus ad se pertinentibus regulariter restitui, & postea tempore

pore congruo vocari ad synodum regulariter congregatam. Nec liceat ei, prius quam fiant haec, de se iuxta statuta praedictorum respondere, aut de suis impetitionibus, si se viderit praegrauari, reddere rationem. sed his rite peractis, suisq. omnibus libere dispositis, si tum iuste videtur, suis respondeat accusatoribus. *Marcellus epist. 2. post princ.*

CAP. XV.

3.q.1.c.5 Prius expulsos, (*Athanasium, & socios*) & suis expoliatos rebus quasi vocastis, atque damnastis. Cum nullus regulariter aut vocari, aut iudicari possit, antequam sit regulariter restitutus, & sua omnia ei legibus sint integerrime reformata. Est namque in saepe iam dicta sancta synodo (*Nicaena*) ab omnibus vnanimiter decretum, & Apostolica auctoritate roboratum, vt si quis Episcoporum suis fuerit rebus spoliatus, & in accusatione pulsatus, ordinatione. Pontificum oportet, & decet sanctum propositum prima fronte cedere: vt omnia, quae per suggestiones inimicorum suorum amiserat, legaliter primo potestati eius ab honorabili concilio reintegrentur, & Praesul regulariter prius statui pristino reddatur, & ipse dispositis, ordinatisque suis, tunc ad tempus veniat ad caussam, & si ita iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. *Iul. epistola 2. cap. 35. Capitul. lib. 7. cap. 116.*

CAP. XVI.

De eiectis, atque suis rebus spoliatis, nihil vobis verius significare queo, quam sancti patres definierunt, & nostri praedecessores Apostolica auctoritate roborauerunt. ita enim haec se habent; Episcopos eiectos, atque suis rebus spoliatos ecclesias proprias primo recipere, & sua eis omnia legaliter reddi, sancti canones decreuerunt; & postea, si quis eos accusare voluerit, aequo periculo facere fanciuerunt: iudices esse decernentes Episcoporum vide 2.q.1.c. vlt. Episcopos recte sapientes, & iuste volentes, ad tempus, diuq. illis resumptis viribus, & suis potestatiue fruentibus rebus, amicisq. & Dei seruis sapientibus consulentibus viris in ecclesia conuenientes, vbi testes essent singulorum, qui oppressi esse videntur. &c. Scimus enim homines inermes non posse cum armatis rite pugnare: sic nec illi, qui eiecti, vel suis bonis sunt expoliati, cum illis, qui in suo *statu al. stant * gradu, & suis fruuntur amicis, atque bonis, litigare rite possunt. Nec saeculi quoque leges haec saecularibus fieri permittunt, sed prius eiectos, vel oppressos, aut spoliatos cum suis omnibus restitui iubent, & postea suo tempore, sicut lex eorum continet, ad placita venire praecipiunt; nec vlla carceris custodia appellantem arceri permittunt. *Damas. epist. 3. post princ. Burch. lib. 1. cap. 153. Iuo par. 5. cap. 265. decr. Capitul. lib. 6. c. 287.*

them. 7. & lib. 7. cap. 129. in additis. vide Harian. c. 13. ad Episcopum Mediom.

CAP. XVII.

Neque dum ecclesiae alicuius Episcopi, aut possessiones, vel res ab aemulis eius, vel a quibuscumque alijs non sua sponte detinentur, aliquid illi debet, aut potest a quoquam ante redintegrationem omnium rerum suarum obijci. Sed prius illi legibus redintegranda sunt omnia, & postea tempore a patribus praefinito, sunt negotia ventilanda. *Pelag. 1. epist. 3. in princip. Anselm. Lucens lib. 3. cap. 59.* 3.q.1.c. ecclesiae 2.

CAP. XVIII.

Cum sanctae memoriae decessoris mei fueris scriptis prohibitus, ne contra Honoratum Archidiaconum tuum dolorem tam longae ingratitudinis in corde retineres. &c. praefatum Archidiaconum tuum, quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus es callida arte degradare: vnde actum est, vt eo de Archidiaconatus loco submoto, alium accerseres. &c. Proinde fraternitas tua a culpae suae errore resipiscat, & praefatum Honoratum in suum mox, vt mea scripta susceperit, locum suscipiat. &c. Enim vero, qui contra iustitiae regulam in Archidiaconatum alterius se prouehi consensit, ab eiusdem Archidiaconatus honore deponimus. &c. Restituto igitur in loco suo Honorato Archidiacono instructam personam sub festinatione transmitte, qui mihi hoc debere ex ratione fieri, suis possit allegationibus demonstrare. Eundem namque Archidiaconum ad nos venire decreuimus; vt quidquid iustum, quidquid omnipotenti Deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus. &c. *Greg. Natali Epis. Salanitano lib. 2. regist. indict. 10. epist. 14. eadem scribit epist. 15. & 16. Anton. Subdiac. & Episcopis Dalmatiae.*

CAP. XIX.

Nullus passim, vageq. Episcopos aut praesumptiue lacerare, aut accusare praesumat. &c. Qui si aut suis rebus spoliati, aut a proprijs sedibus eiecti, aut exulantes, vel oppressi, aut inique tractati fuerint, primo eruantur, & canonice restituantur, atque omnia sibi sublata integerrime eis legibus reddantur. quoniam priusquam haec fiant, vt in praedicto constitutum est concilio (*Nicaeno*) nec canonice conuocari, nec distringi a quoquam possunt, quoniam nec saeculi leges haec fieri permittunt, quanto magis ecclesiasticae? *Athanas. & alij ad Felicem 2. post princip.*

CAP. XX.

A suis sedibus eiectos, aut suis spoliatos

rebus,vocare ad synodum, vel damnare (*non licet*) quia legimus eos non posse canonice ad synodum ante suam diu tenendam, & gubernandam, viribus scilicet pleniter resumptis restitutionem, suisq. omnibus sibi legaliter restitutis integerrime, vocari, aut vt veniant ad synodum, nisi sponte voluerint; imperari. *Stephan. & alij ad Damas. cap. 5. in fin.*

C A P. X X I.

Nullus, qui suis est rebus spoliatus, aut a sede propria vi, aut terrore pulsus, antequam omnia sibi ablata ei legibus restituantur, & ipse pacifice diu suis fruatur honoribus, sedique propriae regulariter restitutus, eius multo tempore libere potiatur honore, iuxta canonicam accusari, vocari, iudicari, aut damnari institutionem potest. Eusebius Caesariensis Episcopus in ecclesiastica historia de quadam muliere, quae pro castitate a marito accusabatur, ait: Praeceptum, vel
* indictũ * interdictum est ab imperatore lege lata, vt primo permitteretur ei rem familiarem libere diutius ordinare, tum deinde responderet obiectis. Haec omnes leges tam ecclesiasticae, quam & vulgares, publicaeque praecipiunt. &c. Leo Episcopus synodo Chalcedonensi: Optaueram equidem, &c. Quia vero non ignoramus per prauas aemulationes multarum ecclesiarum statum fuisse turbatum, plurimosque fratres iniuste sedibus suis pulsos, & in exilia deportatos, atque in locum superstitum alios subtilitutos. His primitus vulneribus adhibeatur medicina iustitiae. nec quisquam ita careat propriis, vt alter vtatur alienis. quem ita errorem omnes relinquant, vt nemini quidem porire honor debeat. : sed prioribus Episcopis cum omni priuilegio suo ius proprium reformetur. Eadem & antiqui Apostolici, qui fuerunt ante synodum Nicaenam sanxerunt.
* Lampsaco al. Eadem synodus, quae habita est in * Larissa sub * Valeriano loquitur. Eadem plurimae
* Valentiniano Romanae synodi testantur. Eadem Papa Symmachus, & ceteri sancti patres sanxerunt. *Isidorus in prologo concil. Capitul. lib. 7. cap. 129. in additis.*

De poena illius, qui spoliat. Tit. I I I.

C A P. I.

12.q.2.c.7. In antiquis. EST in antiquis ecclesiae statutis decretum; vt qui aliena inuadit, non exeat impunitus, sed cum multiplicatione omnia restituat. Vnde & in Euangelio scriptum est: Quod si aliquem detraudaui, reddo quadruplum. Et in legibus saeculi cautum habetur: Qui rem surripit alienam; illi, cuius res direpta est, in * vndecuplum, quae sublata sunt, restituat. Et in lege diuina legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi sui, & dicet omnis populus; Amen. *Symma. in syn. Rom. v. in med. Euseb. epist. 2. in fin. Iul. epist. 2. c. 1. Ioan. epist. 1. in princ. Iuo par. 5. cap. 249. & par. 3. c. 149. & par. 13. cap. 1. & 37. decr. Burch. lib. 11. cap. 25. & 27. Caesar. lib. 7. cap. 42.* Luc. 19. 12.q.2. In legibus. c. 10 * decuplũ Deut. 28.

C A P. I I.

Si quis Episcopum praeter huius sanctae sedis sententiam damnare, aut propria pellere sede praesumpserit, sciat se irrecuperabiliter esse damnatum, & proprio carere perpetim honore; eosq. qui absque huius sedis sunt eiecti sententia, vel damnati, huius sanctae sedis auctoritate scitote pristinam recipere communionem, & in proprijs restitui sedibus: quoniam & prius, a tempore scilicet Apostolorũ, haec huic sedi sanctae concessa sunt, & postea in Nicaena synodo corroborata. *Iul. epist. 1. ante fin. Ansel. lib. 2. cap. 43.*

C A P. I I I.

Vt si quis potentum quemlibet expoliauerit, & admonente Episcopo non reddiderit, excommunicetur. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap 61. Ansel. lib. 7. cap. 164.*

C A P. I V.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religiosum exspoliauerit, & mandauerit eũ ad se venire Episcopus, vt audiatur, & is contempserit; inuicem mox scripta percurrant per omnes prouinciae Episcopos, & quoscumque adire potuerint, vt excommunicatus habeatur ipse, donec obediat, & reddat aliena. *Tolet. I. cap. 11. Ansel. lib. 7. cap. 164.* 24.q.3. c. 21.

C A P. V.

Qui lateri Regis adhaerent, vel potentia saeculari inflantur, res alienas competere cognouimus: & nullis exertis actionibus, aut * conuictionibus praerogatis, non solum miseros de agris, sed etiam de domibus proprijs exulare. Ideirco in remedium consulentes decernimus, vt deinceps huius mali licentiam quispiam non habeat, sed secundum canonum, atque legum tenorem caussarum suarũ actionem proponant: vt nullus miserorum rebus suis per vim, aut assentationem quamlibet defraudetur. Qui contra dispositum nostrum, & antiquorum patrum, & Regum venire temptauerint, anathematis vltione plectantur. *Matisc. ij cap. 4.* * condictionibus

Vide Xist. ij. epist. 2. in med. supra tit. prox. cap. fratres quos.

LIBER

LIBER XXXII.

De Probationibus.

De probationum necessitate. Tit. I.

CAP. I.

3.q.5 c.7. & 8. ACCVSATORES, & accusationes, quas leges saeculi non adsciscunt, & nos vnanimiter submouemus. Nec fiat in districta probatione impietas, cum recta sit iudicij in electione sententia. *Nicae.c.23.apud Iul.epist.2.c 5. Telesph.epist.1.c.4. Callist. epist.2.c 4. Steph. epist.2.c.3. Hadr. Pap.c.11.ad Episc.Mediom. Burch.lib.1.c.144. Iuo par.5.c.257. decr. Ansel.lib.3.c.23. Isidor.in prologo concil.Capitul. lib.7.c.108.& 307.& in additis c.148.*

CAP. II.

3.q.9.c.1 Decernimus non credi accusatori, qui absente aduersario caussa suggerit, ante vtriusq. partis discussionem. *Nicae.c.33.apud Iul.epistula 2.c.9. Telesph epist.1.c.4.* Burch.lib.1.c.144. Iuo par.5 c.257.decr.

CAP. III.

Incerta nemo vmquam Pontificum iudicare praesumat; quia quamuis vera sint, non tamen credenda, nisi quae manifestis indicijs comprobantur, nisi quae manifesto iudicio conuincuntur, nisi quae iudiciario ordine publicantur. *Nicae.c.37.apud Iul epist.2.c.19. Vict.epist.1. in prin. Xyst.ij epist.2.ante fin. Isid.in prolog. conc. Capitul.lib.7.c.259.Iuo lib.4.tit.11.c.7.*

CAP. IV.

De prob. c.11.ap. Greg. ix. & in 4. col. c.3. Quoniam contra falsam assertionem iniqui iudicis innocens litigator quandoq. nō potest veram negationem probare; cum negantis factum per rerū naturam nulla sit directa probatio; ne falsitas veritati praeiudicet, aut iniquitas praeualeat aequitati: statuimus, vt tam in ordinario iudicio, quam extraordinario, iudex semper adhibeat, aut publicam, si potest habere, personam; aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicii acta conscribant: videlicet citationes, dilationes, recusationes, & exceptiones; petitiones, & responsiones; interrogationes, confessiones, testium depositiones, instrumentorum productiones, interlocutiones, appellationes, renuntiationes, conclusiones, & cetera, quae occurrunt competenti ordine conscribenda, designando loca, tempora, & personas: & omnia sic conscripta partibus tribuantur; ita quod originalia penes scriptores remaneant; vbi si super processu iudicis fuerit suborta contentio, per haec possit veritas declarari. Hoc adhibito moderamine, quatenus sic honestis, & discretis deferatur iudicibus, quod per improuidos & iniquos innocentum iustitia non laedatur. Iudex autem, qui constitutionem istam neglexerit obseruare, si propter eius negligentiam aliquid difficultatis emerserit, per superiorem iudicem animaduersione debita castigetur; nec pro ipsius praesumatur processu, nisi quatenus in caussa legitimis constiterit documentis. *Innoc.iij. in conc.gener.Later.cap.38.*

CAP. V.

Euphemius Episcopus, dum non probasset omnia, quae testificabatur, prima pollicitatione damnatus est, & accepit anathema, dum non docuisset omnia. Et subscripserunt omnes Episcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romae dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit coëpiscopum, condemnabas, & accusabas. &c. *Syno. Rom. sub Xyst.iij. in actis contra Polychronii.*

CAP. VI.

Deus omnipotens, vt nos a praecipitatae sententiae prolatione compesceret, cū omnia nuda, & aperta sint oculis eius; mala tamen Sodomae noluit audita iudicare, priusquam manifeste agnosceret, quae dicebantur. Vnde ipse ait: Descendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint; an non est ita, vt sciam. &c. Mala audita nullum moueant, nec passim dicta absque certa probatione quisquam vmquam credat, sed ante audita diligenter inquirat, ne praecipitando quidquam aliquis agat. &c. Nullum ante veram, iustamq. probationem iudicare, aut damnare debemus, manifeste Apostolo dicēte Paulo, qui ait: Tu quis es, qui iudicas seruum alienū? suo enim Domino stat, aut cadit. *Euar. epist.2. ante med. Gregor.lib.19. Moral. c.23. apud Aquisgranen.c.37. Triburien.c.22. Burchar.lib.11.cap.9. Iuo lib.4. tit.11. cap. 9. panor. & Ansel.lib.3.cap.63.* 4.q.1.c. 10. Gen. 18. 30. q. 5. Nullum. c.14. Rom. 14.

CAP. VII.

De occultis cordis alieni, temere iudicare, peccatum est; & eum, cuius non videntur opera, nisi bona, iniquum est ex suspicione reprehendere: cum eorum, quae sunt incognita, solus Deus iudex sit iustus, qui inspector est verus. Vnde scriptum est: Incerta non iudicemus quo ad vsque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum. &c. Et quamuis vera sint, non tamen credenda sunt, nisi certis iudicijs comprobentur: nisi quae manifesto iudicio conuincuntur: nisi quae iudiciario 1. Cor. 4.

ciario ordine publicantur. Nullus ergo potest humano condemnari examine, quem Deus suo iudicio reseruauit. *Xyst. ij. epist. 2. ante fin. Zephyr. epist. 1. ante fin. Euseb. epist. 2. post med. Ioan. epist. 1. in prin. Capitul. lib. 7. c. 259.*

CAP. VIII.

2.q.7.c.10. Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quilibet clerici apud Episcopos, quia alibi non oportet, a qualibet persona, quae rite recipienda est, fuerint accusati, quicumq. fuerit, siue ille sit sublimis vir honoris, siue vllius alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intẽtionis arripuerit, nouerit probationis do-
2.q.3.c.1 cumenta se debere inferre. Si quis ergo circa huiusmodi personas non probanda detulerit, auctoritate huius sanctionis intelligat, se iacturam infamiae sustinere, vt damno pudoris, aestimationis dispendio discat, sibi alienae verecundiae impune insidiari non licere. *Caius epist. 1. c. 1. Xyst. iij. epist. vnic. c. 4. Hadria. ad Episc. Mediom. c. 22. vel 24. Ansel. lib. 3. c. 45. Cod. Theodos. lib. 16. tit. 2. const. 41. Capitul. lib. 7. c. 438. vel 365.*

CAP. IX.

Audiuimus apud vos, vestrosq. diuersa iudicia fieri, & incerta iudicari. Incerta carissimi
1.Cor. 4. nullatenus iudicemus, quoadusq. veniat Dominus, qui latentia producet in lucem, & illuminabit abscondita tenebrarũ, & manifestabit consilia cordium. quia quamuis vera sint, non tamen credenda sunt, nisi quae manifestis indicijs comprobantur, nisi quae manifesto iudicio conuincuntur, nisi quae iudiciario ordine publicantur. *Victor epist. 1. post prin. Nicaen. c. 57. apud Iul. epist. 2. cap. 19. Xyst. ij. epist. 2. ante fin. Capitul. lib. 7. cap. 259. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 6. panor.*

CAP. X.

3.q.6.c.1 Qui non probauerit, quod obiecit; poenam, quam intulerit, ipse patiatur. *Fabian. epist. 3. post prin. Xyst. iij. epist. vnic. Capitul. lib. 7. c. 253.*

CAP. XI.

32.q.5.c. vlt. Non facile quisquam ex suspicionibus abstinetur, qui vtique submouebitur, si eius flagitium detegatur. Cum ergo par caussa sit, interdum probatione cessante, vindictae ratio conquiescit. *Innocen. epist. 3. c. 4. Raban. c. 3. de paenit. Iuo par. 8. c. 214 decr.*

CAP. XII.

6.q.5.c.1 Quod ais, vt illuc personam dirigere debeamus, qua praesente de ijs, quae dicuntur, possit esse probatio; esset vtcumq. excusabile, si vmquam ratio ei, qui accusatur, necessitatẽ probationis imponeret. At postquam non tibi, sed accusantibus hoc onus incumbit, ad nos, sicut praefati sumus, dilatione cessante, venire non desinas. *Greg. lib. 5. regist. epist. 25. Maximo.*

CAP. XIII.

2.q.3.c.4 Si quis Episcopum, presbyterum, vel diaconem falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei esse communionem. *Illib. cap. 75. Burch. lib. 2. cap. 193. Iuo par. 6. cap. 240. decr.*

CAP. XIV.

De ijs, qui scripturas sacras tradidisse dicũtur, vel vasa Dominica, vel nomina fratrum suorum, placuit, vt quicumq. eorũ in actis publicis fuerit detectus, * non verbis nudis, ab ordine cleri amoueatur. *Arelat. 1. c. 13.* * vel al.

CAP. XV.

Quoties clericis ab accusatoribus multa 3.q.10.c.1.
crimina subijciuntur; si vnũ ex eis, de quo primo actum est, probare non possunt, ad reliqua non admittantur. *Carth. c. 131. G. Carth. vij. c. 3. L. Afric. c. 97. L. Burch. lib. 2. c. 198. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 12. panor. & par. 6. c. 271. decr. Capitular. lib. 1. c. 45. & lib. 7. c. 100. Raban. c. 1. de paeniten. Caesar. lib. 5. c. 61.*

CAP. XVI.

Si Episcopus si clerico, vel laico crimen imposuerit, deducatur ad probationem in synodum. *Carthag. iv. c. 29. Caesar. lib. 4. c. 90.* 6.q.2.c.1.

CAP. XVII.

Si quis clericus documenta, quibus ecclesiae 12.q.2.c.
possessio firmatur, aut supprimere, aut negare, 33.& 40.
aut aduersarijs tradere praesumpserit, quidquid per absentiam documentorũ damni ecclesiae illatũ est, de proprijs facultatibus reddat, & cõmunione priuetur. Hi etiam, qui in damno ecclesiae impie sollicitati, a traditoribus aliquid acceperint, superiori sententia teneantur. *Agath. c. 26. Raban. cap. 18. de paenit. Burch. lib. 3. c. 183. Iuo par. 3. c. 156. decr. Ansel. lib. 5. c. 96. Caesar. lib. 7. c. 99.*

CAP. XVIII.

Dignum est, vt vita innocentis nulla maculetur pernicie accusatoris. Ideo quisquis a quolibet criminatur, non ante accusatus supplicio detur, quam accusator praesentetur, atque legum, & canonum sententia exquiratur. Quod si indigna ad accusandum persona inuenitur, ad eius accusationem non iudicetur. *Tolet. vi. cap. 11. Vormatien. c. 42. Tullen. post epist. synod. Burch. lib. 16. c. 5.* 3.q.9.c.9.

CAP. XIX.

Decreuimus, vt nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis sanctae conuentu regiae subtilitatis astu, vel profanae potestatis instructu, siue quorumlibet hominum malitiosae voluntatis obnisu, citra manifestũ & * eiusdem culpae suae indiciũ ab honore sui ordinis, vel seruitio domus regiae arceatur. Nõ antea vinculorũ nexibus illigetur, nõ quaestioni subdatur, non quibuslibet tormentorũ, vel flagellorũ generibus maceretur, nõ rebus priuetur, non etiam carceralibus custodijs mancipetur, neq. adhibitis hinc inde iniustis occasionibus abdicetur; per quod illi violenta, occulta, vel fraudulenta professio extrahatur. Sed is, qui accusatur gradũ sui ordinis teneat, & nihil ante de supradictorũ capitulorum nocibilitate praesentiẽs in publica sacerdotũ, seniorũ, atq. etiã gardingorũ discussione deductus, & iustissime perquisitus, aut obnoxius reatui detectae culpae legũ poenas excipiat; aut innoxius iudicio omniũ cõprobatus appareat. *Tolet. xiij. c. 2.* * euidens f.

CAP.

CAP. XX.

Ne ad proferendam sententiam vmquam praecipites simus, aut temere, indiligenterq. indiscussa quaeq. quo modo iudicemus. sed exemplo Domini descendamus, videamus, & iusto examine criminosos diligenter perscrutemur, sicut ipse Sodomam: vt videamus, vtrū clamorem populi compleuerint, nec ne. nam mala audita nullum moueant, sed ante audita diligenter inquirat. *Tribur. c. 22. vide Euarist. epist. 2. in med.*

Gen. 18.

CAP. XXI.

Iulius constituit, vt notitia, quae omnibus fidē facit, per notarios colligeretur; & vt omnium monimentorum in ecclesia cōfectio per primicerium notariorum celebraretur; siue quod cautiones, vel instrumenta, vel donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut testamēta, vel colligationes, aut manumissiones clericorum in ecclesia per scrinium sanctum celebrentur. *Damas. in Iul.*

Quales testes esse debeant. Tit. II.

CAP. I.

Decernimus nec accusatores, vel testes suscipi, qui non sunt idonei. *Nicaen. c. 33. apud Iul. epist. 2. cap. 9. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr.*

CAP. II.

Censemus, neque eos, qui cum inimicis morantur, ad accusationem, vel ad testimonium recipiendos. *Nicaen. cap. 41. apud Iul. epist. 2. c. 10. Telesph. epist. 1. c. 4. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257 decr.*

CAP. III.

Nemini de se confesso credi potest super crimen alienum. quoniam eius, atque omnis rei * professio periculosa est, & admitti aduersus quemlibet non debet. *Nicaen. c. 55. apud Iul. epist. 2. c. 18. Dionys. epist. 2. post med. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 17. panor. & par. 5. c. 288. decr.*

15 q 3. c. vlt.
*cōfessio

CAP. IV.

Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiam proferant damnationis, quam Apostolica freti auctoritate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonice examinatos regulariter testes conuincatur. &c. *Nicaen. c. 61. apud Iul. epist. 2. c. 26. Zephyr. epist. 1. in prin. Felix. epist. 1. in princip. Burch. lib. 1. c. 154. & 157. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 11 panor. & par. 5. c. 267. decr. Ansel. lib. 3. c. 65. & 66. Tarraco. lib. 1. c. 40.*

CAP. V.

Testimonium christianorum aduersus iudaeos in omnibus caussis, cum illi aduersus christianos testibus suis vtantur, recipiendum esse censemus; & anathemate decernimus feriendos, quicumque iudaeos voluerint in hac parte praeferre, cum eos subiacere christianis oporteat, & ab eis pro sola humanitate foueri. *Alex. iij. in conc. Later. c. 26.*

De testi. c. 21. Gregor. ix. & c. 5. de Iudaeis. in 1. collect.

CAP. VI.

Credentes, receptores, defensores, & fautores haereticorum excommunicationi decernimus subiacere: firmiter statuentes, vt postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, si satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateranen c. 3.*

De haer. c. 13. excōmunicamus. p. credentes. Greg ix. & in 4. coll. c. 13.

CAP. VII.

Quales debeant esse testes in caussa matrimonij. *Innocen. in conc. gener. Lateranen. cap. 52. Vide lib. de matrim. tit. xxxvi. de testi. in caussa matrim.*

De testi. & attesta. c. licet 47 Greg. ix. & c. vlt. eod. tit in 4 coll.

CAP. VIII.

Neque affinis testis admittatur. *Felix in synod. lxx. Episcop. epist. 2. in med. Hadria. c. 5. them. 7. ad Episcop. Mediom. Iuo par. 6. cap. 331. decr. Ansel. lib. 3. cap. 7. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit. Caesar. lib. 5. c. 30.*

3. q. 9. c. 18. absens

CAP. IX.

Testes, & accusatores sine aliqua sint infamia, vxores, & filios habentes, & omnino Christum praedicātes. *Siluest. in syn. Rom. cclxxviij. Episcop. Hadria. ad Episc. Mediom. cap. 68. vel 72. Magunt. sub Arnul. cap. 12. Iuo par. 5. cap. 334. Capitul. lib. 1. c. 139.*

2. q. 4. c. 2. 6. q. 1. c. 6

CAP. X.

Testimonium laici aduersus clericum nemo recipiat. *Siluest. in synod. Rom. cclxxviij. Episcop. & in synod. Roman. cclxxxiv. Episcop. cap. 14. Longob. lib. 2. tit. 51. cap. 12. Hadrian. Papa cap. 68. ad Episcopum Mediom. Ansel. lib. 3. cap. 23. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 6. & 7. panor. & par. 6. cap. 334. decr. Caesar. lib. 5. c. 33.*

11. q. 1. c. 8. 9. c. 1. de testib. in 1. coll.

CAP. XI.

Nulli infami, atque sacrilego de quocumque liceat negotio aduersus religiosum christianum, quamuis humilis, seruilisq. persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, aut inscriptione christianum impetere. *Felix ij. in synod. Rom. epist. 1. cap. 5.*

CAP. XII.

Vt testificandi, vel accusandi licentia denegetur his, qui christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Felix ij. in syno. Rom. epist. 1. c. 9.*

CAP. XIII.

Haeretici, a quibus nimium opprimimur, excommunicatiq. homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos, magosq. concurrerint, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix ij. in syno. Rom. epist. 1. cap. 15.*

CAP. XIV.

Per sermos, de his, quae (*aduersarij Symacho*) obijciebant, secum loquebantur posse conuincere; addentes, vt ipse mancipia traderet, quibus, quantum illi asserebant, posset in iudicatione superari. Quae res canonibus, & ipsis publicis erat legibus inimica: cum patrum statuta sanxissent, vt quos ad accusationem leges saeculi non admittunt, iis dicendi in co-
*accusandi aliquē gnitione, vel * assequendi aliquid, neganda esset licentia. *Synod. iv. Rom sub Symacho. vide Ennod. pro Symacho post princ.*

CAP. XV.

Contra Episcopum haereticus testis non admittatur. *Apost. c. 75.*

CAP. XVI.

3.q.4.c.2. Clemens cum collegis suis statuit, dicens: Accusandi, vel testificandi licentia denegetur his, qui Christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. transgressores enim sponte legis iustae, eiusq. violatores, & recedentes apostatae nominantur. omnis enim apostata refutandus est ante reuisionem suam, non in accusatione recte agentium, aut testimonio suscipiendus; quia vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis. *Anacl. epist. 1. post princ. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 8. panor. & par. 5. cap. 237. decr.*

CAP. XVII.

3.q.5.c.2 Accusatores, & testes esse non possunt, qui heri, aut nudius tertius inimici fuerint, ne irati nocere cupiant, vel laesi se vlcisci velint. inoffensus igitur accusatorum, & testium affectus quaerendus est, & non suspectus. *Anaclet. epist. 3. in med. Burch. lib. 1. cap. 152. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 239. decr. Ansel. lib. 3. cap. 14. Tarrac. lib. 2. cap. 2.*

CAP. XVIII.

3.q.4.c. 10. Detractores, & auctores inimicorum ab Episcopali submouemus accusatione, vel testimonio. *Zepher. epist. 1. in princ. Anselm. lib. 3. cap. 35. in Rom.*

CAP. XIX.

3.q.4.c.4 cōsanguineorum. Quisquis non est legitime coniunctus, vel absque dotali titulo, ac benedictione sacerdotis constat copulatus, sacerdotes, vel legitime coniunctos criminari, vel in eos testificari minime potest. quoniam omnis incesti macula pollutus infamis est. &c. Omnes, qui in recta fide suspecti sunt, in accusatione sacerdotum, & eorum, super quorum fide non haesitatur, minime recipiantur, & in testimonio humano dubij habeantur. Infirmari ergo oportet eorum vocem, de quorum fide dubitatur. nec eis omnino est credendum, qui rectam fidem ignorant. &c. *Callist. epist. 2. in med. cap. 5. Burchar. lib. 1. cap. 171. & lib. 7. cap. 1. Iuo par. 9. c. 23. decr. Tarrac. lib. 5. cap. 71.*

CAP. XX.

3.q.9.c. 15. Similiter testes per quamcumque scripturam testimonium non proferant, sed praesentes de his, quae viderunt, & nouerunt veraciter testimonium dicant; nec de alijs caussis, vel negocijs dicant testimonium, nisi de his, quae sub praesentia eorum acta esse noscuntur. Accusatoris vero [consanguinei, aduer- 3.q.5.c.1. cōsanguinei.
sus extraneos testimonium non dicant, nec familiares, vel de domo prodeuntes, sed si voluerint, & inuicem consenserint inter se, parentes tantummodo testificentur, & non in alios. Nec [accusatores, vel testes suspecti recipian- 3.q.5.c. 12.
tur: quia propinquitatis, & familiaritatis, ac dominationis affectio veritatem impedire solet. Amor carnalis, & timor, atque auaritia plerumq. sensus hebetant humanos, & peruertunt opiniones, vt quaestum pietatem putent, & pecuniam quasi mercedem prudentiae. *Calisti. epist. 2. post med. Burch. lib. 1. cap. 171. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 3. & c. 9. panor. & par. 5. cap. 289. decr. Ansel. lib. 3. cap. 54.*

CAP. XXI.

Suspectos, aut inimicos, aut facile litigan- 3.q.5.c.4
tes, & eos, qui non sunt bonae conuersationis, aut quorum vita est accusabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accusatores esse, & testes, & antecessores nostri Apostolica repulerunt auctoritate, & nos submouemus. *Pontia. epist. 2. in princ. Ansel. lib. 3. c. 16.*

CAP. XXII.

Nec vllus vmquam praesumat accusator si- 4.q.4.c.1
mul esse, & iudex, vel testis; quoniam in omni iudicio quatuor personas necesse est semper adesse, id est, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes. *Fabia. epist. 2. ante fin. Burch. lib. 16. cap. 15. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 27. panor. & par. 6. c. 321. decr. Ansel. lib. 3. c. 72. Caesar. lib. 5. c. 51. Tarracon. lib. 2. c. 7. Capitular. lib. 7. cap. 339. & Isidor. in etymolog.*

CAP. XXIII.

Eorum accusandi sacerdotes, vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos humanis, & diuinis vocibus damnatos, vel mortuos esse agnoscimus. *Steph. epist. 2. in med.*

CAP. XXIV.

Qui falsum testimonium dixerint nullatenus ad accusationem sunt admittendi. [Nulli 3.q.4.c. 11.
infami vmquam, atque sacrilego, de quocumq. negotio liceat aduersus religiosum Christianum, quamuis humilis, seruilisq. persona sit; testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inscriptione christianū impetere. Omnibus quoque similiter accusandi, vel testificandi licentia denegetur, qui christianae religionis, & nominis dignitatē, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Eutychia. epist. 2. in med. Iuo par. 6. cap. 333. decr. & lib. 4. tit. 8. cap. 8. panor. Ansel. lib. 3. cap. 25. Caesar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.*

CAP. XXV.

Homicidae, malefici, fures, sacrilegi, rapto- 3.q.5.c.9 consanguineos.
res, adulteri, incesti, venefici, suspecti, criminosi, domestici, periuri, & qui raptu fecerunt, vel

falsum

* fortilegos

falsum testimoniū dixerunt, seu qui ad * sacrilegos, diuinosq. concurrerunt, similisq. eorū nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi; quia infames sunt, & iuste repellendi; quia funesta est vox eorum: vocem enim funestam in omnibus interdici potius, quam audiri oportet. *Euseb. epist. 3. in princip. Hadrian. Papa. cap. 63. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 16. cap. 4. Iuo par. 10. cap. 37. decreti. Anselmus lib. 3. cap. 19. Capitul. lib. 7. cap. 369.*

CAP. XXVI.

Eorum os accusandi sacerdotes, vel testificandi in eos obstruimus, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus. quoniam infidelis homo mortuus est in corpore viuente. *Miltia. epist. 1. post prin.*

CAP. XXVII.

2. q. 7. c. 39. *testes.* 2. q. 7. c. 51 *sacerdotes.*

Accusatores Episcoporum, & testes absque vlla infamia, aut suspicione, vel manifesta macula, & verae fidei planiter instructi esse debent; & tales, quales ad sacerdotium eligere iubet diuina auctoritas: quoniam sacerdotes, vt antiqua tradit auctoritas, criminari non possunt, nec in eos testificari, qui ad eundem non debent; nec possunt prouehi honorem. *Damas. epist. 3. post princip. Burch. lib. 1. cap. 172. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 4. panor. & par. 5. cap. 290. decret.*

CAP. XXVIII.

4. q. 4. c. 2

Accusatores, & iudices non iidem sint, sed per se accusatores, per se iudices, per se testes per se accusati, vnusquisque in suo ordinabiliter ordine. *Damas. epist. 3. ante med. Burch. lib. 16. cap. 31. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor. & par. 6. cap. 336. decreti.*

CAP. XXIX.

Quaero ab his iudicium, quod praetendunt, vbi nam possit agitari; an apud ipsos, vt iidem sint inimici, & testes, & iudices? Sed tali iudicio, nec humana debent committi negotia, ne dum diuinae legis integritas. *Gelas. epist. ad Faust. in fin. Nicol. epist. ad Michael. Imperat. ante med.*

CAP. XXX.

3. q. 1. c. 6

De personis accusantium, ac testificantium subtiliter quaerendum est, cuius conditionis, cuiusue opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra praedictum Episcopum inimicitias habuissent, & vtrum testimonium ex auditu dixerunt, aut certe si scire specialiter testati sunt. &c. *Greg. lib. 11. epist. 50. Ioanni Defensori. Anselm. lib. 3. cap. 90. al. 93. Caesar. lib. 5. cap. 54.*

CAP. XXXI.

Quod dicit Episcopus (*Stephanus*;) quia se absente, aliqui vilissimi sint testes exhibiti: Hoc si verum est, nullius esse momenti lege noscendum est; constitutione nouella, quae de testibus loquitur cap. xvi. &c. Quales autem testes, vel cuius opinionis ad testimonium admittendi sunt, plurimae leges ostendunt, quae paene nulli habentur incognitae, quae etiam & illud sanciunt, vt vilissimis testibus sine corporali discussione credi non debeat. &c. *Greg. lib. 11. reg. epist. 54. ad finem. Ioann.* Defensori. *Authent. de testib. p. & hic vero. & p. testes.*

* Nouel. 21. cap. 21. f.

CAP. XXXII.

2. q. 7. c. 53.

Placuit eorum accusandi sacerdotes, & testificandi in eos vocem obstruere, quos non humanis, sed diuinis vocibus mortuos esse scimus: quia vocem funestam * interdici potius, quam audiri oportet. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 29. Capitul. lib. 7. cap. 322. & 440. v. Stephan. epist. 2. Militiad. epist. 1.*

* intercidi

CAP. XXXIII.

3 q. 11. c. 3.

Non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicantur, nisi se prius probauerint innocentes: quia periculosa est, & admitti non debet, rei aduersus quemcumque confessio. *Hadrian. ad Episcopum* Medeomat. *cap. 31. Capitul. lib. 6. cap. 324.*

CAP. XXXIV.

Iudex criminosum discutiens, non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes conuincatur. *Hadria. ad Episcopum Mediom. cap. 53. Ania. lib. 9. tit. 30. constit. 1.* Cod *Theodos. siue 40. in integro libro, quae est constit. 16. lib. 9 tit. 47. Cod. Iust* Burch *lib. 16. cap. 6. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 4. panor. Anselm. lib. 3. cap. 77. Capitul. lib. 7. cap. 170. & lib. 5. cap. 156.*

CAP. XXXV.

2. q. 4. c. vlt.

Nullam damnationem Episcoporum esse vmquam censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum, qui fit per duodecim Episcopos, aut certe probata sententia per idoneos, qui tales sint, qui & accusare possint, vt prius ad sacra Christi quatuor euangelia sacramenta praestant, quod nil falsum depromant. *Leo iv. epist. ad* Episcop. *Britan. Iuo par. 5. cap. 116. decret.*

CAP. XXXVI.

4. q. 4. c. 3.

Ne inimicorum domestici testes adhibeantur. *Nicolaus ad Michaelem Imperatorem in med.*

CAP. XXXVII.

Multi sunt, qui cōtra ecclesiasticam regulā pugnare videntur, & per testes redemptos putant se ad accusationem admitti debere, qui omnino non admittantur, nisi actis publicis docuerint omni se suspicione carere. *Arelat. i. cap. 13.*

CAP. XXXVIII.

4 q. 24. 2

Testes non recipiantur, qui ad accusandum non admittuntur, neque hi, quos accusator de domo sua attulerit. Minor quatuordecim annis testis non recipiatur. *Carth. cap. 132. alys 131.* G. *Afric. cap. 98* L. *Carth. vij. cap. 4.* L. *Magunt. sub Agnulph. cap. 23.* Burch. *lib. 16. c. 20. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 1. panorm. & par. 6. cap. 364. decret.* Capitul. *lib. 7. cap. 101. Raban. cap. 1. de paenit.*

CAP.

CAP. XXXIX.

Eius, qui frequenter litigat, & ad causandum facilis est, testimonium, nemo absque grandi examine recipiat. *Carth. iv. cap. 58.*

CAP. XL.

3. q. 7. c. Nō potest erga homines esse fidelis, qui Deo
Ps. exriterit * infidelis. Iudaei ergo qui, dudum
* infidus christiani effecti sunt, & nunc Christi fidem praeuaricati sunt, ad testimonium dicendum admitti non debent, quamuis esse se christianos annuntient. quia sicut in fide Christi suspecti sunt, ita in testimonio humano dubij habentur. Infirmari ergo oportet eorum testimonium, qui infide falsi docentur; nec eis est credendum, qui veritatis a se fidem abiecerunt. *Toletan. iv. cap. 63. Iuo par. 13. cap. 96. decreti.*

CAP. XLI.

12. q. 2. c. 58. Episcopus. Liberto aduersus ecclesiam, cuius iuris extitit, accusandi, vel testificandi denegetur licentia. Si praesumpserit, placet, vt stante cōmutatione, in seruitutem propriam reuocetur, cui nocere conatur. *Tolet. iv. c. 67. Burch. lib. 3. cap. 176. Iuo par. 3. cap. 237. & par. 16. cap. 65. decret.*

CAP. XLII.

De seru. nō ordin. c. 3. Gregor. ix. & in 1. coll. cap. 4. His, (*loquitur de presbyteris, & diaconis, qui de familia ecclesiae fuerunt manumissi,*) sicut & ceteris ecclesiae libertis accusandi, vel testificandi aduersus ecclesiam aditus intercluditur: ad quod si aspirauerint, non solum libertatis beneficio careant, sed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturae, sed temporis necessitate promeruerunt. *Toletan. iv. cap. 73.*

CAP. XLIII.

De testibus proditionis caussa notatis, & postea restitutis. *Toletan. xij. cap. 7. & xiij. cap. 1.*

CAP. LXIV.

Summopere admonendi sunt comites, & iudices, ne viles, & indignas personas eoram se permittant ad testimonium accedere; quoniam multi sunt, qui peierare pro nihilo ducunt, in tantum, vt pro vnius diei satietate, aut pro quolibet paruo pretio ad iuramentum conduci possint, animasque suas periurio perdere minime formident. Quamobrem tales nequaquam ad quodlibet testimonium admittendi sunt. Et hoc notandum, quod non solum, qui peierant, sed qui periuris consentiunt * similiter plectendi sunt damnatione. *Turonen. sub Carolo. cap. 34. Iuo par. 16. cap. 337. decret.* *simili

CAP. XLV.

Testes probatissimi, & pauci de pluribus esse debent tales, de quorum fide non dubitetur. Multum autem prauorum testium cupiditate, & falsitate laeditur respublica. *Cabilon. sub Carolo. cap. 21.*

CAP. XLVI.

Non minus, quam quatuordecim annos aetatis habeat, qui ad testimonium admittendus est secundum censuram canonicae institutionis, sicut in Africano concilio. cap. 98. &c. *Magunt. sub Arnul. cap. 23. vid. supra c. testes non recipiantur.*

CAP. XLVII.

Nos diximus, quia non possunt cohabitantes inimicis, susceptibiles ad testimonium comprobari. *Photius Episcop. Tyri in caussa Ibae in conc. Calcedonen. act. 10. in princ. vide Nicaen. cap. 41. cap. Censemus. Thelesphor. epist. 1. cap. 4. Nicolaum ad Michael. Imperat. cap. Ne inimicorum.*

CAP. XLVIII.

Ego iudex datus sum, & non possum testari. *Maras presbyter in Chalcedon. conc. act. 10. post princ. vid. Damas. epist. 3. c. Accusatores, & sud. Fabian. epist. 2. cap. Nec vllus.*

CAP. XLIX.

Absque veris, & innocentibus testibus, vel nisi manifeste canonice conuictos, aut sponte confessos. &c. non licet damnare. *Stephan. & alij. ad Damas.* 2. q. 7. c. 2

CAP. L.

Siluester constituit, vt nullus laicus crimen clerico audeat inferre. *Damas. in Siluest. Ludou. Imperat. lib. 2. tit. 51. de testib. cap. 12. in Longobar. Burch. lib. 1. cap. 151. Iuo lib. 4. tit 8. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 264. decret. Anselm. lib. 3. cap. 23. Caesaraug. lib. 5. cap. 33. Tarrac. lib. 2. cap. 16.*

De numero testium. Tit. III.

CAP. I.

Si te non audierit; adhibe tecum vnum, vel duos; vt in ore duorum, vel trium testiū stet omne verbum. *Christ. apud Matth. cap. 18. num. 16. v. Ioan. c. 8. Deuter. c. 17. & 19. Paul. 2. ad Corinth. 13. ad Hebr. cap. 10.*

CAP. II.

Aduersus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus. *Paul. 1. ad Thimot. 5. num. 19.*

CAP. III.

Si aliquod mortale peccatum neophytus fecisse deprehendatur, & a duobus, vel tribus testibus, conuincatur, cesset a clero. Qui aduersus haec venerit, & impugnans magnam synodum, de suo clero periculum subeat. *Nicaen. cap. 2. Mart. Braccaren. cap. 22. ix. synod. sub Ioan. ix. act. 2.* d. 48 c. 1.

CAP. IV.

Duodecim vnciis in libera probabitur censur, & in septuaginta duobus comparentibus damnabitur Praesul, &c. *Synod. contra Marcellin.*

CAP. V.

Non damnabitur Praesul nisi in septuaginta duobus testibus, &c. Presbyter autem Cardinalis, nisi quadraginta quatuor testibus non damnabitur. Diaconus Cardinatius constitu- 2 q 4. c. 2

tutus vrbis Romae,nisi in viginti sex non damnabitur:subdiaconus,acolythus, exorcista, lector,ostiarius nisi in septem testibus non damnabitur. *Siluest. in epilogo syn. Rom. & in ipsa synod. Rom.cclxxxiv. Episcoporum.cap. 3. Hadrian. Papa. cap. 68. ad Episcop. Medrom. Magunt. sub Arnul. cap. 12. Burch.lib.1.cap. 158.Iuo lib.4.tit.8. cap.7. panor. & par.5.cap. 264.& par.6.cap.314.decreti.Deusded. cap.3. Capitul.lib.1.cap.139.*

CAP. VI.

35.q.6.c. 4. Si duo,vel tres viri consanguinitatem iureiurando firmauerint,vel ipsimet forte confessi fuerint,coniugia dissoluantur. *Vrban. y. in synod.Troiana.*

CAP. VII.

Contra Episcopum in testem haereticus nō admittatur,ne fidelis quidem, si vnus tantum sit. In ore enim duorum, vel trium stat omne verbum. *Apo.cap.75.* Mat.18.

CAP. VIII.

2 q.1.c.5 Primates Patriarcha, vel Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiam proferant finitiuam,quā Apostolica fulti auctoritate,aut reum se ipsum confiteatur, aut per innocentes,& regulariter examinatos conuincatur testes;qui minori non sint numero,quam illi discipuli fuerunt, quos Dominus ad adiumentum Apostolorum eligere praecepit,id est, septuaginta duo. *Zephyr.epist.1. in prin. Felix epist.1. Nicaen. cap. 61. apud Iul. epist.2. cap.26.Burch.lib.1.cap.154.& 157.Iuo lib.4. tit 12. cap. 11. panor. & par. 5. cap. 267. decreti. Ansel. lib. 3.cap.35.& c.65.& 66. Tarracon.lib.2.cap.40.*

CAP. IX.

1.Timot. 5. 2.q.4.c. 19.accusatione. Apostolus inquit,aduersus presbyterum inscriptionem non recipiendam absque duobus, vel tribus idoneis testibus. *Xyst. y. epist. 2. ante fin.*

CAP. X.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus, nisi iam pridem repertus est alicuius sceleris reus,aut tribus testibus conuictus,poenae succumbit,aut si conuinci non potuerit, ad euangelium factum, quod sibi obijcitur,minime commisisse iurans,absoluitur. *Nicol.ad consul. Bulgar.cap.86.*

CAP. XI.

6.q.1. si omnis. c.alt. Si Episcopus dicat aliquem sibi soli crimen confessum,ille negat,non putet Episcopus,sibi iniuriam fieri,si soli non credatur. Et si dicat scrupulo conscientiae se non posse ei communicare,ab aliis Episcopis ei non communicabitur. Nihil igitur dicat, quod probare nequit. *Carth.cap.133.& 134.G. Carth. vij.cap. 5.L. Afric.cap.99.L. Iuo par.5.cap.363.decret. & epist.151.ad Olricum fratrem.*

CAP. XII.

6.q.1.c.1 Si tantum Episcopus alieni sceleris se conscium nouit,quamdiu probare non potest, nihil proferat,sed cum ipso ad compunctionem eius secretis correptionibus elaboret. Quod si correptus pertinacior fuerit, & se communioni publicae ingesserit, etiam si Episcopus in redarguendo illo,quem reum iudicat, probatione deficiat,indemnatus licet,ab his,qui nihil sciunt, secedere ad tempus pro persona maioris auctoritatis iubeatur,illo, quam diu probari nihil potest,in communione omnium, praeterquam eius,qui eum reum iudicat permanente. *Vasion.cap.8.Iuo par.5.cap.364. decreti.& epist.151.ad Olricum fratrem.*

CAP. XIII.

Si quis aliquem clericorum in accusatione fornicationis impetit, secundum praeceptum Pauli Apostoli,duo, vel tria testimonia requirantur ab illo. Quod si non potuerit datis testimoniis approbare,quod dixit,excommunicationem accusati accusator accipiat. *Brac.y.c. 8.Burch.lib.2.cap.202.alys.204.Iuo lib.4. tit. 8.cap.13.paner.& par.6.cap.276. decr. Capit. lib.5.cap.340.* 2. q. 4. Placuit. cap 1. 1.Tim.5.

CAP. XIV.

In ore duorum,vel trium testium stat omne verbum,vt scriptis accepimus: a dominis manumissos coram tribus testibus eo honore fungi volumus. *Trul.cap.85.* Mat. 18.

CAP. XV.

Apostolus Timotheo praecipit, in cuius persona,vt Leo dicit,omnium Christi sacerdotum numerum erudiuit, vt accusatio aduersus presbyterum non recipiatur,nisi sub duobus, aut tribus testibus. Et sacrum Nicaenum concilium Neophytum Episcopum duobus, vel tribus testibus redargutum a clero abstinere praecipit. Sed quia in historia Susannae duo testes,qui idonei videbantur: & in historia Naboth, & in historia passionis Domini duo testes dixisse falsum testimonium legimus,&c. de numero testium idoneorum auctoritatem legum sequendam vidimus; vt septem testes idonei requirantur:& si ratio,vel caussa coëgerit,quatuordecim,vel viginti, & vnus testis quaerantur, vt veritas patefacta monstretur. *Troslein.cap.9.* 1. ad Timot.5. Daniel c. 13. 3. Reg.c. 21. Mat. 26.

De falsis testibus.
Tit. IV.

CAP. I.

MOx examinantur falsi testes, qui contra Ignatium iurauerant, & cum praescripta a synodo satisfactione paenitentiae, recepti sunt ad communionem ecclesiae. *Syno.viij. sub Hadr.y.act.9.ante fin.*

CAP. II.

De falsis testibus non admittendis ad accusandum,aut ad testimonium dicendum. *Felix y.in synod.Rom.epist.1.cap.5. Eutych. epist.2. in med.Euseb.epist.3.in prin.*

CAP. III.

Ex. l. fals. 12. 6. n. q. 4. Nullus, c. 3.

Scriptum est; Abominatur Dominus labia mendacia, & testem fallacem proferentem mendacia, & seminantem inter fratres scandala, atque litigia. &c. *Damas. epist. 3. ante med. Burch. lib. 16. cap. 31. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 337. decret.*

CAP. IV.

De crim. falsi. c. 1. in 1. coll. * non

Falsus testis, prout crimen est, abstinebit; si tamen non fuerit mortis, quod obiecit, & si probauerit, quod * diu tacuerit, biennij tempore abstinebit; si autem non probauerit, in conuentu clericorum placuit per quinquennium abstineri. *Eliber. cap. 74. Burch. lib. 16. cap. 18.*

CAP. V.

Prouerb. 19.

Falsus testis iuxta scripturam, impunitus non sit. *Arel. cap. 14.*

CAP. VI.

24. q. 4. c. 30. itaq.

Homicidas, & falsos testes a communione ecclesiastica submouendos, nisi paenitentiae satisfactione crimen diluerint. *Agath. cap. 37. Venetum cap. 1. Raban. cap. 13. de paenitent. Burchard. lib. 6. cap. 29. Iuo par. 10. cap. 38. & 158. decreti.*

CAP. VII.

d. 50. c. 7.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsauerit, aut testimonium falsum dixerit, ab officij honore depositus in monasterium retrudatur, & ibi quam diu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. *Agath. cap. 50.*

CAP. VIII.

Si quis clericus in falso testimonio conuictus fuerit, reus capitalis criminis censeatur. *Epau cap. 13.*

CAP. IX.

Si quis clericus furtum, aut falsitatem admiserit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina, communione concessa, ab ordine degradetur. *Aurel. iij. cap. 8.*

CAP. X.

Si quis conuictus fuerit, alios ad falsum testimonium, vel periurium attraxisse, aut quacumque corruptione sollicitasse: ipse quidem vsque ad exitum non communicet; hi vero, qui ei in periurio consensisse probantur, post ab omni sunt testimonio prohibendi, & secundum legem infamia notabuntur. *Matiscon. cap. 17.*

CAP. XI.

Decreuimus, vt laici homines legitime viuant. &c. & falsa testimonia non dicant. *Synod. Suession. sub Pipino.*

CAP. XII.

Vt comites, iudices, seu reliquus populus obedientes sint Episcopo, & inuicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant. nec falsos testes: ne per hoc peruertant iudicia iustorum, &c. *Arelat. sub Carolo cap. 13.*

CAP. XIII.

De vilibus, & indignis personis non admittendis ad testimonium, quia periculum est, ne falsum testimonium dicant. *Turon. sub Carolo. cap. 34. vid. tit. Quales testes cap. Summopere.*

CAP. XIV.

Episcopi consentientes sint comitibus, & iudicibus ad iustitias faciendas; & vt nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque per periuriũ, aut per proëmium lex iusta in aliquo deprauetur. *Magunt. sub Carolo. cap. 8. Magunt. sub Raban. cap. 7. Burch. lib. 15. cap. 4.*

CAP. XV.

Ex corde cunctos attentius inuicem diligere (*Petrus Apostolus*) insinuabat, non falsum testimonium dicere. &c non iurare, ne forte periures, veritatem ex corde, & ore proferre. &c. *Theodulph. ad presbyt. Aurel. cap. 21. ex Clemen epist. 1.*

CAP. XVI.

Dicendum est eis (*fidelibus*) vt a falso testimonio abstineant, scientes, & hoc grauissimum scelus esse, & ab ipso Domino in monte Sinai prohibitum, dicente eodem Domino; Non falsum testimonium dixeris, siue; Testis falsus nõ erit impunitus. *Theodul. ad presbyt. Aurelian. cap. 27.*

Exod. cap. 20. Deut. cap. 5.

Communia de testibus. Tit. V.

CAP. I.

De accusationibus Qualiter, & quando. c. 24. ap Greg. ix. & in 4. col. eod. tit. c. 4.

DEbet esse praesens is, contra quem facienda est inquisitio; nisi se per contumaciam absentauerit. &c. & non solum dicta, sed etiam nomina testium sunt ei, vt quid, a quo sit dictum, appareat, publicanda; nec non exceptiones, & replicationes ligitimae admittendae, ne per surreptionem nominum infamandi; per exceptionum vero exclusionem deponendi falsum audacia tribuatur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 8.*

CAP. II.

De sent. excom. c. 48 apud Greg. ix c. 5. in 4. collect.

Sacro approbante concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti commonitione praemissa, & praesentibus idoneis personis, per quas, si necesse fuerit, possit probari monitio, promulgare praesumat. &c. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 47.*

CAP. III.

14 q. 2. c. 2.

Quamquam sacerdotum testimonium credibilius habeatur, tamen ipsi in saecularibus negotiis pro testimonio, aut conficiendis instrumẽtis nõ rogentur: quia eos in talibus rebus esse non conuenit. Si autem * euentae causae aliquid viderint, aut audierint, vbi nullae idonae saecularium inueniantur personae; ne veritas occultetur, & malus vt bonus existimetur, in prudentia proprii sit Episcopi, vt,

* euentu al quo causiae ipse fuerunt

aut

aut coram se, & competentibus iudicibus, aut aliter, veritatem honorifice attollant. *Eugen. y. & Leo iv. in synod. Rom. cap. 13.*

CAP. III.

Cum Episcopus accusatus ad iudicium venerit, congruum sibi locum eligat, quo absque timore suos, si necessitas exposcerit, testes habere valeat. &c. *Felix y. in synod. Rom. epist. 1. cap. 8. Capitul. lib. 6. cap. 287. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 5. panor.*

CAP. IV.

2. q. 2. c. olis. Praeceptum est in antiquis canonibus Episcopos eiectos, atque suis rebus expoliatos ecclesias proprias recipere. &c. Iudices esse decernentes Episcopos recta sapientes, & in ecclesiam conuenientes, vbi testes essent singulorum, qui oppressi videbantur. *Zephyr. epist. 2. in princip. Hadrian. ad Episcop. Medio. cap. 13. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 1. & 2. panor. & par. 5. c. 265. decreti. Burch. lib. 1. cap. 153. Capit. lib. 6. c. 287. & lib. 7. c. 129. in addit.*

CAP. V.

5. q. 2. c. 3 Canonica patrum instituta non semel, sed saepissime clamant, nec accusationes, nec testimonia vllum per scripta posse proferre: nec de aliis negotiis quicumque testimonium dicant, nisi de his, quae sub praesentia eorum acta esse noscuntur. *Damas. epist. 6. in fi. Ansel. lib. 3. cap. 47.*

CAP. VII.

8. q. 2. c. 7. in fin. De testib. c. 2. apud Greg. ix. & in 1. col. c. 3. *Nouella xc. cap. vi. Iustiniani. f. Quod dicit Episcopus (*Stephanus*) quia se absente aliqui vilissimi sint testes exhibiti: Hoc si verum est nullius esse momenti lege noscendum est. Constitutione nouella, quae de testibus loquitur.* cap. 16. Hoc quoq. saepius agnouimus: quoniam quidam aut apud locorum defensores, aut apud carissimos prouinciarum iudices, aut etiam, vt assolet, hic apud virum clarissimum magistrum census ingrediuntur, & queruntur tamquam ab alio passi aliquid contra leges, aut aliter laesi, aut damnificati testes volentes producere. At ne postea obiiciatur eis, quia per vnam partem gesta confecta sunt, oportet, & illum, qui impetitur, in ipsa ciuitate constitutum, vbi testimonia dantur, admonitum a iudice, siue a defensore aduenire, & audire attestationes: si vero noluerit aduenire, sed contempserit, vt ex hoc ab vna parte testimonia aduersus eum inutilia sint: Sancimus huiusmodi testimonia ita valere, ac si non ex vna parte consisterent, sed etiam ipso praesente fuissent facta: Si enim recusauerit, & venire noluerit, & audire, quae deponuntur; cum vtique in publico sit, & non ex ineuitabili quadam necessitate venire non possit; similis aduenienti erit. & nulla vtilitas ex contemptu suo ei adhibebitur: sed videbuntur quidem in vtriusque praesentia probationes factae. Ecce admonendus est semper aduersarius, vt ad audiendos testes adueniat. Quod quia hic omissum est, necesse est, vt quod contra leges actum est, firmitatem non habeat. &c. *Greg. Ioan. Defensori lib. xi. regist. epist. 54. ad fin. Authent. de test. p. Et hic vero. Ansel. lib. 3. cap. 90. Caesar. lib. 5. cap. 54.*

CAP. VIII.

Nouit prudentia tua, quod personis absentibus accusationem per scripta, canonica non probet auctoritas: nec absque partium disceptatione per cognita in examinatione recipiat caussas. *Greg. vij. Gozelino Burdegalen. Archiep. lib. 2. reg. epist. 2.*

CAP. IX.

Locus suspectus mutandus est in alium vicinum, vbi possit accusatus, aut accusator testes adducere, & caussam agere. *Carth. cap. 30. G.*

CAP. X.

Qui forte in ecclesia quamlibet caussam, iure Apostolico ecclesiis imposito, agere voluerit, & fortasse decisio clericorum vni parti displicuerit, non liceat clericum in iudicium ad testimonium deuocari eum, qui cognitor, vel praesens fuit: & nulla ad testimonium dicendum ecclesiastici cuiuslibet persona pulsetur. *Carth. cap. 60 G. Carth. v. cap. 1. Afric. c. 26. Capitul. lib. 7. cap. 91. Anselm. lib. 5. cap. 82. Iuo par. 6. cap. 230.* 2. q. 6. Statutum. s. 17.

CAP. XI.

Transmarina iudicia non possunt habere necessarios testes, cum aetate, vel morbo, vel alijs rebus impediantur. *Carth. cap. 138. G. Carth. vi. in fin. epist. ad Caelest. Afric. concil. in fine.*

CAP. XII.

Omne, quod testibus adstipulatur, tunc verius constat, cum id adiectio iurationis affirmat. Quod si & testis deficiat, innocentis fidē sola iurisiurandi taxatio manifestat. &c. *Tolet. viij. cap. 2 Iuo lib. 8. tit. 8 cap. 1. panor. & par. 12. cap. 2. decreti.* 22. q. 1. c. 1.

CAP. XIII.

Si pro culpis minimis, vt assolet (*qui dignitatem palatini sunt consecuti*) flagellorum ictibus a Principe verberentur; non ex hoc, aut testimonium amissuri sunt, aut rebus sibi debitis priuabuntur. *Tolet. xiij. cap. 2.*

CAP. XIV.

Sic Gregorius decreuit: Per idoneos, vt praemisimus, testes, sacramento (*Episcopus*) inquiret de malae famae presbytero; & qui proinde iurabunt, hoc modo singuli iurent: De hoc, quod me interrogabis de isto presbytero, quid inde sciam, me sciente, nec mendacium tibi dicam, nec veritatem reticebo; sic me Deus adiuuet, & isti sancti Dei. Post illud sacramen tum interrogari debet hoc modo; Sancti canones praecipiunt, vt presbyteri talem accessum, & frequentationem, ac cohabitationem cum feminis non habeant, vnde mala suspicio, & inconueniens sacerdoti fama possit exire: proterea dic mihi, si vidisti, aut pro certo scis, talem accessum, vel frequentiam, aut cohabitationem habere feminas cum isto presbytero,

vnde

vnde mala suspicio esse possit, & mala fama poterit exire: in illo sacramento, quod modo iurasti, vt veritatem inde non reticeas,& mendacium inde non dicas. *Trosleia. cap. 9.*

De tormentis. Tit. VI.

CAP. I.

5. q. 5 c. 4 illi. NE illi credendi sunt, aut admittendi, qui aliorum sponte crimina confitentur. Et ideo replicanda est sollicite eorum veritas, quam sponte prolata in illis vox habere non potest, hanc diuersis cruciatibus e latebris suis rigorosius tortor exigere debet; vt dum poenis corpora soluuntur, quae gesta sunt, fideliter, & veraciter exquirantur. *Eusch. epist. 1. in princip. Ennod. pro Symmach. ante med. Ansel. lib. 3. cap. 26.*

CAP. II.

2. q. 1. in primis c. 7 p. testes Leges etiam & illud sanciunt, vt vilissimis testibus sine corporali discussione credi non debeat. *Greg. Ioann. Defensori lib. 11. reg. epist. 54 ad fin. Authent. de testib. p. testes. Ansel. lib. 3. cap. 90. Caesar. lib. 5. cap. 54.*

CAP. III.

Si fur, vel latro deprehensus fuerit, & negauerit, quod ei impingitur, asseritis, apud vos quod iudex caput eius verberibus tundat, & aliis stimulis ferreis, donec veritatem depromat, latera pungat; quam rem nec diuina lex, nec humana prorsus admittit, cum non inuita, sed spontanea debeat esse confessio; nec sit violenter elicienda, sed voluntarie proferenda, &c. Relinquite itaque talia, & quae hactenus insipienter exercuistis, medullitus execramini. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap. 86.*

Videtur hoc loco Nicolaus a mia Bulgarorū seueritatem damnare, non tamen inde sequitur, vt tormentorum vsum omnino damnet, cummodo moderata sint.

De confessione. Tit. VII.

CAP. I.

15. q. 3 c. vlt. NEmini de se confesso credi potest super crimen alienum; quoniam eius, atque omnis rei * confessio periculosa est, & admitti aduersus quemlibet non debet. *Nicaen. cap. 55. apud Iulium epist. 2. cap. 18. Dionys. epist. 2. in med. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 17. pan. & par. 5. cap. 288. decret.*

* profes-sio

CAP. II.

De reo non damnando antequam confiteatur crimen, aut conuincatur. *Nicaen. cap. 61. apud Iul. epist. 2. cap.*

CAP. III.

Si Episcopus accusatur de aliqua re a fide dignis, vocetur ab Episcopis: si venerit, & confessus fuerit, aut conuincatur, poena definiatur competens. *Apost. cap. 74.*

CAP. IV.

15 q. 6. c. 1. si quando que. Est etiam & hoc ad hanc sanctam sedem perlatum, quod pudet dicere, & non solum sacerdotali, sed etiam omni christiano nomini est inimicum: id est, quod nonnulli Episcopos, vel sacerdotes, aut metu compellunt, aut vi extorquent, aut fraude decipiunt aliquas confessionis suae in alteram partem, quam debeant, aut pro suarum non requisitione * rerum, aut quod deterius est, pro alieni * erroris secta scripturas facere, & propriis manibus roborare, & coram populis recitare, atque confiteri. Aliquos dicunt carceribus, & ergastulis recludi, vt saltem his territi insidiis, deuient Domini sacerdotes, & suis faueant voluntatibus, &c. Si huiusmodi personis quaedam scripturae quoquo modo per metum, aut fraudem, aut per vim extortae fuerint, vel vt se liberari possint, quocumque ab eis conscriptae, vel roboratae fuerint ingenio, ad nullum eis praeiudicium, aut nocumentum * peruenire censemus, neque vllam eis infamiam, vel calumniam, aut a suis sequestrationem bonis, vnquam auctore Deo, & sanctis Apostolis, eorumque successoribus, sustinere permittimus. Confessio vero in talibus non compulsa, sed spontanea fieri debet, &c. Omnis enim confessio, quae fit ex necessitate, fides non est. &c. Confessio ergo in talibus non extorqueri debet, sed potius sponte profiteri: pessimum est enim de suspicione aut extorta confessione quemquam iudicare; cum magis inspector cordis sit Dominus, quam operis, &c. Non potest autem humano condemnari examine, quem Deus suo reseruauit iudicio. Si omnia namque in hoc saeculo vindicata essent, locum diuina non haberent iudicia. *Alexandr. epist. 1. post princip. & in med. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 11. panor. & par. 5. cap 241. decreti.*

* caussarum

* prouenire

CAP. V.

5. 4 tt. c. 1. 2. & 3. Neganda est accusantibus licentia criminandi priusquam se crimine, quo premuntur, exuerint. quia non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicati sunt, nisi se prius probauerint innocentes; quoniam periculosa est, & admitti non debet rei aduersus quemcumque * professio. Familiares vero, & sponte confessi, atque sceleribus irretiti non debent admitti, nec hi, qui hesterna die, aut pridie, aut ante fuerunt inimici. *Stephan. epist. 2. cap. 7. ante medium Constit. 7. siue 12. tit. 1. lib. 9. Cod. Theodos. & Anianus ibid. & Const. 19. tit. 1. lib. 9. Cod. Iustin. Hadrian. Papa cap. 31. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 1. cap. 164. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 15. panor. & par. 5. c. 274. decreti. Anselm. lib. 4. cap. 71. Capit lib. 7 cap. 324. & 453. Caesar. lib. 5. cap. 50. Tarrac. lib. 2. cap. 11.*

* confessio

CAP. VI.

3. q. 9. c. 10. decernimus in fin. Manifestum est, suum eos confiteri crimen, qui

qui totiens euocati, absque ineuitabili caussa venire distulerunt, & purgandi se voluntate non vtuntur. *Iulius epist. 2. cap. 2.*

CAP. VII.

3. q. 9. c. 10. decernimus. Confitetur de omnibus, quisquis se subterfugere iudicium dilationibus putat. &c. nam manifestum est confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio purgandi se occasione non vtitur. &c. Nihil enim interest, vtrum praesenti examine omnia, quae dicta sunt, comprobentur, cum ipsa quoque pro confessione, procurata toties constet absentia. &c. *Bonifac. epist. 2. Burchar. lib. 1. cap. 161. Iuo par. 5. cap. 271. decreti. Anselm. lib. 3. cap. 34.*

CAP. VIII.

Ideo vocatur ad iudicium certe quaecumque persona, vt aut fateatur obiecta, aut conuincatur obiectis. Post confessionem porro litterarum tenore depromptam, cur ad iudicium vocaretur Acacius, qui se confessus est Petro, quem petijt a sedis Apostolicae praeceptione damnari, communione sociasse. *Gelas. epist. 7. ad Episcopos Orientis. post princ.*

CAP. IX.

Quamquam ea, quae vi impulsionis fiunt, canonum minime censura recipiat, & iure habeantur infirma: quia ipse ea dissoluit, qui iniustum fateri, fieriq. compellit: sed magis illa suscipienda est, & amplectenda confessio, quae ex spontanea voluntate monstratur procedere, sicut apud nos fecisse dignosceris. &c. *Greg. Anastas. presbyt. lib. 5. epist. 64. regist.*

CAP. X.

Si confessionem subtilitas examinis ex occultis eliceret, & non afflictio vehemens extorqueret, quae frequentur agit, vt & noxios sese fateri etiam cogantur innoxii. Nam postquam Episcopus (*Pompeius*,) vt dicitur, cum cruciari custodia, cremariq. fame se asserit, scire debetis, si ita est, vtrum noceat, si sic fuerit, extorta confessio? *Greg. Constantio Episcopo Mediolanen. lib. 8. regist. epist. 30.*

CAP. XI.

Iudex criminosum discutiens, non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes conuincatur. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 53. Anian. lib. 9. tit. 30. constitut. 1. Cod. Theodos. siue 40. in integro libro, quae est constitut. 16. lib. 9. tit. 47. Cod. Iustin. Burchar. lib. 16. cap. 6. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 4. panorm. Ansel. lib. 3. cap. 77. Capitul. lib. 7. cap. 170. & lib. 5. cap. 156.*

CAP. XII.

Sicut audita mala tarde credidimus, ita tot probationibus cognita citius punire necessario procurauimus, & hoc rite: nam ad cognoscendam, & condemnandam impietatem Nestorij sancta Ephesina synodus solam epistulam eius, quam ad beatum Cyrillum scripserat, recitatam sufficere credidit. Quinta praeterea synodus etiam iam mortuos Origenem, atque Theodorum, per eorum damnanda scripta non recte sapuisse repertos, anathemate perculit. Sanctus quoque Papa Gelasius de damnatione Acacij vestrae quondam vrbis Episcopi ad Dardanos scribit, dicens: Hic si examinatio quaeritur, iam iudicio non erat opus, postquam litteris suis ipse confessus est. Christi praeterea confessor Papa Martinus Cyrrhum Alexandrinũ, Sergium, Pyrrhum, & Paulũ CP. solis eorũ in sua sacra synodo scriptis recensitis, damnationi contradidit. Haec ergo, & tot praedecessorũ meorũ exempla sequẽtes sollemniter nos Photium, & complices eius damnasse manifestum est: praesertim cũ ex vobis audierimus in scriptis, Ignatium, qui merito Christus domini dicendus est, a subiectis, & inferioribus suis sentẽtiae gladio transuerberatum fuisse, ac detrimentum dignitatis propriae pertulisse, quod apte secundum Dauid in Saule, quem dicit Christum Dei, nũcupatur; abiectus tamen a Domino iam dignoscebatur, exhorruisse, Regum prodit historia. 3. Reg. 1. Qui dum ex ore pueri Amalachitae, etiam mendaciter dicentis audisset, quod occiderit Saulem, non alia certitudine requisiuit, sed protinus hunc percussit, dicens: Sanguis tuus super caput tuum: os enim tuum locutum est aduersus te, dicens: Ego interfeci christum Domini. *Nicol. ad Michael. Imp. in epist. quae incipit: Quanto maiora. post med. vide Ephesinam synod. CP. c. 6. CP. 5. actio. vlt. cap. 11. Gelas. epist. 11. Mart. in Lateran. syno. secret. 4.*

CAP. XIII.

Confessionem, quam non voluntas, sed vis extorsit, nequaquam pro cõfessione recipimus. *Nicol. ad Lothar. Regem epist. 51. post princ.*

CAP. XIV.

Non licet Episcopos, vel aliquos etiam minorum graduum clericos absque veris, & innocentibus testibus, vel nisi manifeste conuictos, aut sponte confessos damnare. *Stephan. & alij ad Damas.*

CAP. XV.

Decreuimus, vt nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis sanctae conuentu, regiae subtilitatis astu. &c. citra manifestum, & * eiusdem suae culpae indicium ab honore sui ordinis, vel seruitio domus regiae arceatur. &c. Repulso omni terrore sub circumspecta, & diligenti custodia habeantur, vt tempus, quo iudicari eos oporteat, nullo modo sub fraudulentia dilatetur, quo ab vxoribus, vel propinquis, atque etiam rebus suis diutissime separati professionem suam videantur dedisse inuiti. Quae tamen, & si data fuerit, modis omnibus non valebit, sed iuxta superiorem ordinem, illud tantum pro vero accipiatur, quod ex ore eius agnitum generali fuerit iudicio comprobatum. *Tolet. xiij. c. 2.*

* euidens

CAP. XVI.

Homicidas, &c. non prius condemnant iudices, quam ipsi accusationem confessione sua confirmauerint, vel ab alijs apte conuicti fuerint. *Theodoret. ad Leonem post epistulam 60. B. Leonis.*

De expurgatione. Tit. VIII.

CAP. I.

De haer. c. 13 Gregor. ex. c. 2. ead tit. in 4. col. QVi inuenti fuerint sola suspicione (*haeresis*) notabiles, nisi iuxta considerationes suspicionis, qualitatemq. personae, propriam innocentiam congrua purgatione monstrauerint, anathematis gladio feriantur. &c. Ipse autem Episcopus ad praesentiam suam conuocet accusatos de haeresi, qui nisi se ab obiecto reatu purgauerint, vel si post purgationẽ exhibitam, in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonice puniantur. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. 3.*

CAP. II.

Ne cleri. vel mona ch. c. 9. Greg. ex. c. 2. eo ti. in 4. col. Ne quisquam purgationi aquae feruentis, vel frigidae, seu ferri candentis, ritum cuiuslibet benedictionis, aut consecrationis impendat, saluis nihilominus prohibitionibus de monomachijs, siue duellis antea promulgatis. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateranen. cap. 18.*

CAP. III.

2 q. 5 c. 6 Habet hoc proprium antiqui hostis inuidia, vt quos in prauorum actuum perpetrationem, Deo sibi resistente, deijcere non valet, opinionem eorum, falsa ad praesens simulando, dilacerat. Quoniam igitur quaedam contra sacerdotale propositum de Leone fratre, & coëpiscopo nostro sinister rumor asperst, vtrum vera essent districta diutius fecimus inquisitione perquiri: & nullam in eo de his, quae dicta fuerant, culpam inuenimus. Sed ne quid videretur omissum, quod nostro potuisset dubium cordi remanere, ad beati Petri sacratissimum corpus districta eum ex abundanti fecimus sacramenta praebere. Quibus praestitis magna sumus exultatione gauisi, quod huiuscemodi experimento innocentia eius euidenter enituit. Pro qua re gloria vestra praedictum virum cum omni caritate suscipiat, & reuerentiam ei, qualem sacerdoti deceat, exhibeat; nequa in cordibus remaneat de his, quae sunt iam purgata, dubietas: sed ita supradicto vos Episcopo deuotissime oportet in omnibus adhaerere, vt congrue, decenterq. Deum in eius persona, cuius minister est, videamini honorare. *Gregor. lib. 2. regist. indict. 10. epist. 23. ad Iustinum Praetorem. Burchar. lib. 1. cap. 194. Iuo lib. 5. tit. 1. cap. 5. panor. & par. 5. cap. 309. decreti. Anselm. lib. 6. cap. 154. al. 162.*

CAP. IV.

Quia aliqua nobis de te fuerant nuntiata, quae officij tui propositum non leuiter macularent, curae nobis fuit, ea diu, ac subtili inuestigatione perquirere, & quoniam nihil, quod tibi noceret, inuenimus, ne qua de his, quae dicta fuerant, suspicio remaneret, ad plenissimam te satisfactionem, si ab eis insons extiterit, ad sacratissimum corpus beati Petri Apostolorum Principis districta fecimus sacramenta praebere. Et ideo post quam nobis, vt oportuit, satisfactum est, dilectionem tuam praeuidimus modis omnibus absoluendam. &c. *Gregor. Martino diaco. & Abbati lib. 6. regist. epist. 18.*

CAP. V.

Quae de caussa Maximi sint agenda, ex epistulis, quas ad vos ante transmisimus, agnouistis. Sed quia qualis de hac re fraternitatis vestrae voluntas sit, ac magis petitio a praesentium latore Castorio chartulario nostro renuntiante cognouimus; ideo si idem Maximus coram vobis, & praedicto chartulario nostro, de simoniaca haeresi praestito se sacramento purgauerit, atque de alijs ante corpus sancti Apollinaris, vt scripsimus, tantummodo requisitus liberum se esse responderit, caussam ipsius fraternitati vestrae, de eo, quod excommunicatus missarum sollemnia agere praesumpserit, iudicio committimus, qua debeat paenitentia talis culpa purgari. *Greg. lib. 7. regist. epist. 79. Mariniano Episcopo Rauennati.* *1. q. 1. c. 9*

CAP. V.

Quanto a nobis credi tibi, & necessarias vides caussas iniungi; tanto te strenuum debes, & sollicitum exhibere. Proinde si Maximus Salonitanus praestito sacramento firmauerit, se simoniaca haeresi non teneri, atque de alijs ante corpus sancti Apollinaris tantummodo requisitus innoxium se esse responderit, & de inobedientia sua paenitentiam, sicut deputauimus, egerit; volumus, vt ad consolandum illum, epistulam, quam ad eum scripsimus, vbi ei & gratiam nostram, & communionem nos reddidisse signauimus, experientia tua dare debeat: quia sicut in contumacia persistentibus seueros nos esse conuenit, sic iterum humiliatis, & paenitentibus negare locum veniae non debemus. *Gregor lib. 7. registr. indictio. 2. epistula 80. Castorio notario.* *c. q. 1. c. 8*

CAP. VI.

Mennam reuerendissimum fratrem, & coëpiscopum nostrum, postquam ea, quae de eo dicta fuerant, requirentes, in nullo inuenimus culpabilem esse, qui insuper ad sacratissimum corpus beati Petri Apostoli sub iureiurando satisfaciens, ab his, quae obiecta eius opinioni fuerant, se demonstrauit *2. q. 5. c. 7*

uit

nit alienum; reuerti illuc purgatum, absolutumque permisimus: quia sicut dignum erat, vt si in aliquo reus existeret, culpam in eo canonice puniremus; ita dignum non fuit, vt eum adiuuante innocentia diutius retinere, vel affligere in aliquo deberemus. *Greg. lib. 11. epist. 8. ad Brunichildem Reginam Francorum. Burch. lib 1. cap. 196. Iuo lib. 5. tit. 1. cap. 6. panor. & par. 5. cap. 311. decreti.*

CAP. VIII.

2.q.5.c.5 Presbyter, vel quilibet sacerdos, si a populo fuerit accusatus, & certi non fuerint testes, qui criminis illati approbent veritatem, iusiurandum erit in medio; & illum testem proferat de innocentiae suae puritate, cui nuda & aperta sunt omnia; sicq. maneat in proprio gradu. *Gregor. iij. epist. 4. Bonifacio post princip. Trostleian. cap. 9. Burch. lib. 2. cap. 186. Iuo lib. 1. tit. 1. cap. 8. panor. & par. 6. cap. 231. decreti.*

CAP. IX.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus, nisi iam pridem repertus est alicuius sceleris reus, aut tribus testibus conuictus poenae succumbit; aut si conuinci non potuerit, ad euangelium sacrum, quod sibi obijcitur, minime commisisse iurans absoluitur; & deinceps huic negotio finis imponitur, quemadmodum crebro dictus Apostolus doctor gentium attestatur: Omnis (*inquiens*) controuersiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 86.* Hebr. 6.

CAP. X.

d 23.c.5. Illud est statuendum, vt quando ad eligendum Episcopum conuenerimus, si qua contradictio fuerit oborta, non praesumant ad purgandum eum, qui ordinandus est, tres Episcopi iam; sed postulentur ad numerum supradictorum, si haberi possunt, vnus, vel duo: & in eadem plebe, cui ordinandus est, discutiantur primo personae contradicentium: postremo etiam illa, quae objiciuntur, pertractentur: & cum purgatus fuerit in conspectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum vestrae sanctitatis animo concordat, roboretur vestrae dignationis responsione. Ab vniuersis Episcopis dictum est: satis placet. *Carthag. cap. 51. G. Carthag. iij. cap. 40. L. Afric. cap. 17. L. Burch. lib. 1. cap. 6. Iuo par. 5. cap. 60. decreti. Ansel. lib. 6. cap. 55.*

CAP. XI.

11.q.3.c. 36. Rursus. Constitutum est, vt quoties clericis conuictis, & confessis, in aliquo crimine, vel propter eorum, quorum verecundiae parcitur, vel propter ecclesiae opprobrium, aut insolentem insultationem haereticorum, atque gentilium, si forte ecclesiae suae adesse voluerint, & innocentiam suam asserere, intra annum excommunicationis hoc faciant; si vero intra annum caussam suam purgare contempserint, nulla eorum, vox postea penitus audiatur. *Carth. cap. 80. alias 79. G. Carthag. v cap. 12. Afric. cap. 46. Vormatien. cap. 71. Anselm. lib. 12. cap. 28.*

CAP. XII.

Qui presbyterum occidit. &c. si negauerit, si liber est cum * lxxij. iuret; si autem seruus sit (*aliter*) purget. *Magunt. sub Raban. cap. 24. Burch. lib. 6. cap. 7. Iuo par. 10. cap. 136. decreti. Paenitent. Rom. tit. 1. cap. 1.* 17 q.4. c. 24. de pur gat vulg. c. 2. in 1. col de pae nit & re. miss. c. 2. ap. Greg. 1x. *al. x11.

CAP. XIII.

Si quis, quod non optamus, de gradu ecclesiastico talibus nuptijs se consensorem, vel interuentorem (*loquitur de eo, qui raptori sponsae alienae fauet*) manifeste prodiderit, a gradu proprio repellatur. Et si verisimilibus exinde suspicionibus fuerit propulsatus, & canonice nequiuerit approbari, secundum sanctorum patrum statuta se purgare cogatur. *Melden. cap. 68. Burchar. lib. 9. cap. 32. Iuo par. 8. cap. 170. decr.* De purg. canon. c. 4 ap. Greg. ix. & in 1. coll. eo. tit. c. 3.

CAP. XIV.

Vt illae, quae quasi sanctimoniales, sub velamine religionis degere cognoscuntur, sed potius iuxta Apostolum in delicijs viuentes, mortuae in diuinis oculis computantur; ibi dimbusq. & ceteris carnis voluptatibus inseruire accusantur. &c. Si manifeste detegi non valuerint, erga ecclesiam suae opinionis malam famam legaliter purgare cogantur. *Melden. cap. 70. Burch. lib. 8. cap. 50. Iuo par. 7. cap. 68. decr.* De purg. canon. c. 3 ap. Greg. ix. c. 2. in 1. coll. 1. Timo. 5.

CAP. XV.

Si quis in exercitu, vel infra regnum sine iussione Dominica per vim hostilem aliquid praedari voluerit, aut foenum tollere, aut granum, siue pecora maiora, vel minora, domosq. infringere, vel incendere, haec ne fiant omnimodo prohibemus. Quod si ab aliquo praesumptuose factum fuerit, sexaginta solidos, si liber est, sit culpabilis, & omnia similia restituat, aut cum duodecim testibus se purget. *Pist. cap. 4.*

CAP. XVI.

Si Episcopo, aut presbytero caussa criminalis, hoc est homicidium, adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, in singulis missam celebrare, & secretam publice dicere, & communicare debet, & de singulis sibi imputatis innocentem reddere: quod si non fecerit, quinquennio a liminibus ecclesiae extraneus habeatur, sicut antiqui canones instituerunt. *Vormat. cap. 10. Burch. lib. 2. cap. 199. Iuo par. 6. cap. 272. decreti.* 2.q.5.c. vlt.

CAP. XVII.

Sacerdotes, qui in crimine fornicationis fuerint accusati, & crimen illis non fuerit comprobatum, aut non manifestauerint: quid aliud agendum est, nisi quod in nono Cae- Dist. 50. c. 33.

g 2 sarien-

sariensis sancti concilij capitulo legitur; ac demonstratur? Tamen si ipsi iuramento se voluerint purificare, licentiam habeant. Similiter & diaconi, si fuerint accusati, peragant. *Vorm. cap.12. Iuo lib.3. tit. 11. cap.4. panor. vide Neocaes. cap.9.*

CAP. XVII.

2. q. 5. c. 23. Huiusmodi purgationes, & similes iam absoluerunt, vt patet ex Innocentio iij. in hoc tit. cap. Ne quisquam.

Saepe contingit, vt in monasterijs furta perpetrentur, & qui haec committunt, ignorantur. Idcirco statuimus, vt quando ipsi fratres de talibus se purgare debeant, missa ab Abbate celebretur, vel ab aliquo, cui ipse Abbas praeceperit, praesentibus fratribus, & sic in vltima missae celebratione, pro expurgatione sua corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi percipiant, quatenus ita inde innocentes se esse ostendant. *Vormat. cap. 15. Burch. lib. 11. cap. 66.*

CAP. XVIII.

Decernimus, vt iuxta diuinae legis sanctionem, & secundum ipsius sedem ciuitatis; in qua ratio ventilatur, vnaquaeque gens, & cuncta adiacens parochia subiaceat; ita vt auctoritate Episcopi, aut iudicij examine, aut sacramenti protestatione se expurget. *Magunt. sub Arnulpho cap. 23.*

CAP. XIX.

2. q. 5. c. 4. Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniae controuersiam, Episcopo praecipiente, sine personarum acceptione finiatur. Et laicus per iuramentum, si necesse sit, se purget. Presbyter vero vice iuramenti, per sanctam consecrationem interrogetur, quia sacerdotes ex leui caussa iurare non debent, manus enim, per quam corpus & sanguis Christi conficitur, iuramento polluetur? absit. cum Dominus in Euangelio discipulis suis, quorum vicem nos indigni in sancta gerimus

Matt. 5. ecclesia, dicat: Nolite omnino iurare, sit autem sermo vester, est, est; non, non. quod autem his abundantius est, a malo est. *Tribur. cap. 21. Burch. lib. 2. cap. 182. Iuo lib. 5. tit. 1. cap. 9. panor. & par. 6. cap. 227. decr. Caesar. lib. 6. cap. 6.*

CAP. XX.

2. q. 5. c. 15. nobilis. De purg. vulg. c. 1. in 1 coll. & de canon. apud Greg. ix.

Si quis fidelis libertate notabilis aliquo crimine, aut infamia deputatur, vtatur iure, iuramento se excusare. si vero tanto, taliq. crimine publicatur, vt criminosus a populo suspicetur, & propterea superiuretur, aut confiteatur, & paeniteat; aut Episcopo, vel suo misso discutiente, per ignem candenti ferro caute examinetur. *Tribur. cap. 22. Burchar. lib. 16. cap. 19. vide Gothor. leges lib. 6. tit. 1.* *cap. 3. has purgationes admittentes, hodie alio iure vtimur. A.*

CAP. XXI.

2. q. 5. c. 16. Si mala fama ex verisimilitudine per parochiam de presbytero exierit, & accusatores, atque testes legales defuerint, ne infirmorum corda de mala fama presbyteri percutiantur, & ne vituperetur ministerium nostrum, neque securiores presbyteri existentes in peccatum labantur; secundum decretum Gregorij iunioris, fit iusiurandum in medio, & habeat malae famae presbyter in sacramento purgationis suae cum testem, quem habebit & iudicem. Et quoniam legimus in epistolis Gregorij, saepe infamatum sacerdotem in purgatione suae malae famae tantum iusiurandum praebuisse, & legalis ac Apostolica, & canonica auctoritas vicinae testium testimonium recipit ad condemnationem, non ab re videtur, si recipiatur ad purgationem. &c. & Carthaginenses canones decernunt, vt in purgatione presbyteri, & diaconi testes adhibeantur; conuenions esse dicimus, vt si presbyter infamatus fuerit, & accusatores, vel testes defuerint, secundum quantitatem & qualitatem caussae, atque personae vtilitatem, ac sanationem cordium infirmorum, aut singulus, aut cum alijs duobus testibus, aut cũ alijs sex testibus seipsum per sacramentum a mala opinione purget. &c. Experti sumus quosdam ad inuicẽ conspirasse, vt se mutuo in sua purgatione adiuuarent. (*Ideo*) non incongrue videtur, cum credibili misso Episcopi, presbyteri, qui in purgatione infamati sacerdotis, & vna cum eo ad iusiurandum se obtulerunt, talem examinationem per aduocatum recipiant, vt in sacramento se Deo non perdant, sicut quosdam hic clam reuictos comperimus. *Trosleia. cap. 9. ante fin. Iuo par. 6. cap. 420. decr.*

CAP. XXII.

2. q. 5. c. 24. Interrogatum est, si duo in adulterio inculpati fuerint, & vnus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum esset: Decretum est a sancto concilio, vt ille, qui negauerit, probabili iudicio se expurget. Et qui professus fuerit, digne paenitentiam agat. *Salegunstad. cap. 7. post Burchar. decr. Iuo par. 5. cap. 173. decreti.*

CAP. XXIII.

2. q. 5. c. 25. Statuit sancta synodus, si duo de adulterio accusati fuerint, & ambo negauerint, & orant sibi concedi, vt alter illorum vtrosque diuino purget iudicio: si vnus in hoc deciderit, vt ambo rei habeantur. *Salegunst. cap. 14. Iuo par. 15. cap. 180. decr.*

LIBER

LIBER XXXIII.

De Sententia, & Appellationibus.

Pars Prior de Sententia.

Non valet sententia prolata a non iudice. Tit. I.

CAP. I.

NVLLVS Episcopus alterius parochianum praesumat retinere, aut ordinare absque eius Episcopi voluntate, vel iudicare, salua tamen in omnibus Apostolica auctoritate. Quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita & iudicatio. quoniam censemus, nullum alterius iudicis, nisi sui, sententia teneri. *Nicaen. c. 26. apud Iul. epist. 2. cap. 6. vide Apo. 35. & 36. L. Xist. ij. epist. 2. cap. 2. Callisti epist. 2. Hadrian. ad Episc. Mediom. cap. 16. Magunt. sub Arnul. cap. 14. Capitul. lib. 7. cap. 308. & in addit. cap. 149.*

CAP. II.

3.q.8.c.1 Nullum sententia a non iudice dicta constringat. quia leges saeculi id ipsum fieri praecipiunt. &c. *Zephyr. epist. 1. in princ. Ansel. lib. 2. cap. 37.*

CAP. III.

9.q.2.c.1 Nemo alterius terminos vsurpet, nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare praesumat, quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec vires vllas habebit. quoniam nullus alterius iudicis, nisi sui, sententia tenebitur, aut damnabitur. Vnde & Dominus loquitur dicens:
Prou. 22. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. &c. *Callisti epist. 2. post princip. Iuo par. 14. cap. 72. decreti. Ansel. lib. 6. cap. 120. Capitul. lib. 7. cap. 37. Caesar. lib. 5. cap. 18.*

CAP. IV.

Haec omnino in sacerdotum caussa forma seruetur, ne quemquam sententia non a suo iudice dicta constringat. *Fabian. epist. 3. cap. 5. Xyst. ij. epist. unic. cap. 5. Gregor. lib. 11. regist. epist. 52. Burch. lib. 1. cap. 165. Iuo par. 5. cap. 275. decr. Vide constit. Gratiani, & aliorum Imperator. lib. 7. tit. 48. cap. vlt. Cod. Iustin. & Antan. lib. 4. tit. 14. Cod. Theodosii.*

CAP. V.

Ab Apostolis, eorumq. successoribus nouimus constitutum. &c. Nec peregrina iudicia debere fieri; nec quemquam alterius iudicis, quam sui, sententia debere constringi. *Euseb. epist. 3. in princip. Burch. lib. 1. cap. 165. Iuo par. 5. cap. 275. decr.*

CAP. VI.

Similiter statuit praefata synodus Nicaena, vt nullum sententia nisi a suo iudice dicta constringat. *Iul. epist. 2. cap. 34. Anselm. lib. 3. cap. 21.*

CAP. VII.

De aliena ecclesia clericum ordinare, aut iudicare nullus vsurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus concedere voluerit: quod etiam Nicaena videtur synodus continere. *Innocen. epist. 2. cap. 9. Iuo lib. 3. tit. 5. cap. 23. panor. vide Nicaen. 16. & 17.* d.71.c.2.

CAP. VIII.

In clericorum caussa huiusmodi forma seruetur, ne quemquam eorum sententia, a non suo iudice dicta, constringat. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 37. Ansel. lib. 3. cap. 88. Deusded. cap. 3.* 11.q.1.c.50.

Ante sententiam nemo deseratur a suis. Tit. II.

CAP. I.

HAec sancta synodus definit, & statuit, quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum, ante diligentem examinationem, & synodicam sententiam, a communione se separet proprij Patriarchae, licet criminalem quamlibet caussam eius se nosse praetendat; sed neque recuset nomen ipsius referre inter diuina mysteria, vel officia. Similiter autem Episcopos, & presbyteros, qui in terris, ciuitatibus, & regionibus sunt, erga proprios Metropolitas affectare mandamus; quod etiam circa Patriarcham suum facere Metropolitas oportet. Sin vero quis aduersus hanc sanctam synodum deprehensus fuerit agere, si quidem Episcopus, aut clericus est, ab omni sacerdotali operatione decidat, & honore: monachus autem, aut laicus segregetur ab omni ecclesiastica communione, atque collegio, quousque conuersus per paenitentiam recipiatur. *Synodo viij. gener. C.P. sub Hadria. ij. cap. 10.*

CAP. II.

Nonne directa sunt verba canonum, quicumque clericorum ab Episcopo suo ante sententiae tempus pro dubia suspicione discesserit, manifestam eum manere censuram? &c. Lex ecclesiastica Pontificem ab alijs accusatum, priusquam sub luce obiecta constiterint, exigit non relinqui. *Ennod. pro Symmac. ante med. Iuo par. 6. cap. 340. & 341. decr.*

De discordia iudicum. Tit. III.

CAP. I.

6.q.4.c.1 SI Episcopus de aliquibus criminibus accusetur, & de eo Episcopi eius prouinciae discordent, aliquibus innocentem, alijs nocentem iudicantibus; de tota cōtrouersia Metropolitanus ex proxima prouincia alios euocet, qui iudicent simul cum eiusdem prouinciae Episcopis. *Antioch.cap.14. Mart.Brac.cap.13. Burch.lib.1.cap.150. Iuo par.5.cap.263. decr. Anselm.lib.3.cap.27. in addit.*

CAP. II.

Ibid. Si quis Episcopus de aliquibus criminibus accusatus ab omnibus eius prouinciae Episcopis iudicetur, omnesq. eiusdem sententiae sint, ab alijs non iudicetur, sed firma maneat sententia Episcoporum. *Antioch.cap.15. Anselm.lib.3.cap.67.*

CAP. III.

6.q.4.c.3 Si quis Episcopus in aliquibus caussationibus iudicatur, & viderit ipsos Episcopos, qui in prouincia sua sunt, inter se iudicio disserepare, & alij videantur, eumqui iudicatur, iustificare, alij condemnare; pro definitione huius dissensionis hoc placuit sancto concilio, vt de prouincia vicina alter Metropolitanus con uocetur Episcopus, vt per eum confirmetur, quod secundum rectum placuerit canonem. *Mart. Brac.c.13. Antioch.c.14.*

Ne Episcopatus adimatur Episcopo ante sententiam. Tit. IV.

CAP. VNIC.

de iudic. c.1. apud Greg. ix. & in 1. coll. ADimi Episcopo Episcopatum antequam caussarum exitus appareat, nulli christiano videri iure potest. *Felix eum (xx.) Episcopis epist.2.ante med. Hadr. ad Episcop. Mediom.cap.7. Carth.cap.88.G. Afric.cap.54.L. Burch.lib.1.cap.181. Iuo par.5.cap.297. Capitul.lib.7.cap.143. in additis.*

De executione sententiae. Tit. V.

CAP. I.

8.q.1.c.7. SI neophytus Episcopus, aut presbyter, aliquod mortale peccatum fecisse deprehendatur, & a duobus, vel tribus testibus conuincatur, cesset a clero. Quicontra haec repugnet, vti magni concilij impugnator de clero periclitetur. *Nicaen.c.2. Mart.Brac.c.22.*

CAP. II.

11.q.3.c. 1. Si clericus cuiuscumque honoris sit, in aliquo crimine Episcoporum iudicio sit damnatus, non liceat eum, siue apud ecclesiam, cui praeerat, siue ab aliquo homine defendi, poena adiecta damni, pecuniae, & honoris, vt neque aetas, neque sexus excuset. *Carthag.cap.63.G. Carthag.v.cap.2.L. Afric.cap.29.L. apud Aquisgr sub Ludou.cap.48. Deusded. par.4.*

CAP. III.

Sicut sine iudicio quemquam nolumus condemnari; ita quae definita fuerint, nulla patimur excusatione differri. *Greg. Dominico Domitiano lib.8. regist.epist.50. Ansel.lib.3.cap.85. Tarrac.lib.2.cap.37.* 2.q.1.c.3

CAP. IV.

Nullus contentionibus finis imponitur, si impleri ea, quae iudicata fuerunt, differantur. Filius noster Placidus quaestus est nobis, ea, quae inter eum & actores ecclesiae Dei iudicio definita sunt, fraternitatem vestram nolle complere. &c. Scriptis vos praesentibus adhortamur, vt subtiliter requirere debeatis: & si quid minus impletum est; si tamen nihil est, quod iuste possit obsistere, sine discordia compleatur. &c. *Grego. Dono Episcopo Messanen.lib.9. regist.epist.46.*

Communia de sententiis. Tit. VI.

CAP. I.

CAueant iudices ecclesiae, ne absente eo, cuius caussa ventilatur, sententiam proferant; quia irrita erit, quippe & rationem pro actione reddent in synodo. *Nicaen.cap.59. apud Isid. epist.2.cap.14. Eleuth.epist. vnic. ante fin. Felix epist.1. ante med. Hadrian.cap.49. ad Episcop. Mediomat. Carthag. iv. cap.30. Burch.lib.16.cap.14. Iuo par.6. cap.329. decr. Anselm.lib.3.cap.28. Capitul. lib.6.cap.279. & lib.7.cap.219. Caesar. lib.5.cap.65. Tarrac. lib.2.cap.38.* 3.q.9.c.2

CAP. II.

IRritam esse iniustam Episcoporum damnationem decernimus, & idcirco a synodo retractandam. *Nicaen.cap.63. apud Isid. epist. 2.cap.25. Felix epistula 1. ante medium. Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 39. Carth.iv. cap.28. L.* 3.q.6.c. 11.& 11. q.3.c.31.

CAP. III.

Neque in re* dubia detur sententia, nec vllum iudicium, nisi ordinabiliter habitum teneatur. *Nicaen. cap.66. apud Isid. epist.2. cap.28. Zephyr.epist.1.in princ. Felix epist.1. post princip.* *certa in dicetur

CAP. IV.

Iuxta formam iudicij sententiae quoque forma dictetur. *Innocen.iij. in conc. gener. Lateran.cap.8.in fin.* c. Qualiter, & quādo.24 de accus. ap. Greg. ix.& c.4. in 4. coll.

CAP. V.

Sententiam sanguinis nullus clericus dictet, aut proferat. &c. *Innocen.iij. in conc. gener. Later.cap.18.* Ne cleri. vel mon. c.9. apud Greg. ix. & c.10 4. collect.

CAP.

CAP. VI.

c. Cũ cessante. 60 de appel. ap. Greg. ix. cap. 4. in 4. col.

Sine iudex ordinarius, siue delegatus, aliquid comminando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium grauaretur, & sano vsus consilio ab huiusmodi comminationis, vel interlocutionis effectu destiterit; libere in caussae cognitione procedat; non obstante, si a tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum: dummodo non sit ex alia legitima parte suspectus: ne processus negotii friuolis occasionibus retardetur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 36.*

CAP. VII.

c. Aduersus 7. de immunit. eccles. ap. Greg. ix. c. 3. de con stib. in 4. collect.

Constitutiones, & sententiae, quae ab excommunicatis huiusmodi, vel de ipsorum mandato fuerint promulgatae, inanes, & irritae habeantur, nullo vmquam tempore valiturae. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 46.*

CAP. VIII.

3. q. 9. c. 11.

Absente aduersario non audiatur accusator: nec sententia, absente parte alia, a iudice dicta, vllam obtinebit firmitatem. *Felix in synod. lxx. Episcopor. epist. 2. in med. Hadr. c. 5. ad Episcop. Mediom. them. 6. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 2. panor. & par. 6. cap. 331. decret. & par. 5. cap. 248. Anselm. lib. 3. cap. 7. Caesar. lib. 5. cap. 30. Tarrac. lib. 2. cap. 12.*

CAP. IX.

25. q. 1. c. 2. d. 10. c. 2.

Omne, quod irreprehensibile est, catholica defendit ecclesia. [Non licet ergo Imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti aliquid contra mandata diuina praesumere, nec quidquam, quod Euangelicis, propheticisque, & Apostolicis regulis obuiat, agere. Iniustum enim iudicium, & definitio iniusta Regis metu, vel iussu a iudicibus ordinata non valet; nec quidquam, quod contra euangelicam, vel propheticam, aut Apostolicam doctrinam, constitutionemque eorum, siue sanctorum patrum actum fuerit, stabit] & quod ab infidelibus, aut haereticis factum fuerit, omnino cassabitur. *Symmach. in synod. Rom. vi. ante fin. Callist. epist. 1. in fine. Marcellin. epist. 2. in fine. Hadria ad Episcop. Mediom. cap. 70. Burchard. lib. 15. cap. 8. Iuo lib. 2. tit. 12. cap. 4. panor. & par. 4. cap. 231. decret. & par. 16. cap. 9. Deusded par. 1. & 3. Capitu. lib. 5. cap. 248. & 251. Anselm. lib. 3. cap. 80. & 88. Tarraconen. lib. 5. cap. 39.*

11. q. 3. c. 89.

25. q. 1. c. 8.

CAP. X.

2. q. 1. c. 20.

Genes. 18.

Deus omnipotens, vt nos a praecipitatae sententiae prolatione compesceret, cum omnia nuda, & aperta sint oculis suis; mala tamen Sodomae noluit audita iudicare, priusquam manifeste agnosceret, quae dicebantur. &c. Non ob aliud haec, & alia multa per se inquirere dignatus est, nisi vt nobis exemplum daret ne praecipites in discutiendis, & iudicandis negotiis essemus: & ne mala quorumdã prius quã praesumat credere quisquã probare. Cuius exemplo monemur, ne ad proferendam sententiam vmquam praecipites simus, aut temere indiligenterq. indiscussa quaeq. quoquo modo iudicemus. &c. *Euar. epist. 2. in med. Greg. lib. 9. Moral. cap. 23. apud Aquisgranen. cap. 37. Tribur. cap. 32. Burch. lib. 11. cap. 9. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 9. panor. Anselm. lib. 3. cap. 63.*

CAP. XI.

10. q. 5. c. vlt.

Nec litigantibus iudex prius sua velit sententia obuiare, nisi quando ipsi iam peractis omnibus nihil habeant in quaestione, quod proponant: & tamdiu actio ventiletur, quousque rei veritas inueniatur. *Eleuth. epist. vni. in med. Nicaen. cap. 59. apud Iul. epist. 2. cap. 31. Hadrian. cap. 24. ad Episcop. Mediom. Burchard. lib. 16. cap. 30. Iuo par. 6. cap. 317. decr. Capitul. lib. 5. cap. 246.*

CAP. XII.

2. q. 1. c. 5. Primates

Patriarchae, vel Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiã proferant finitiuam, quam Apostolica fulti auctoritate, aut reum se ipsum confiteatur, aut per innocentes, & regulariter examinatos conuincatur lxxij. testes. *Zephyr. epist. 1. in princ. Felix epist. 1. post princip. Nicaen. cap. 61. apud Iulium epist. 2. cap. 26. Burch. lib. 1. cap. 154. & 157. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 11. panor. & par. 5. c. 267. decret. Ansel. lib. 3. cap. 63. & 66. Tarrac. lib. 2. cap. 40.*

CAP. XIII.

11. q. 3. c. 27. Stephanus.

Valde timenda est sententia Episcopi, licet iniuste liget aliquem. quod tamen summopere praeuidere debet. *Vrbanus epistul. vnic. ante finem. Anselm. lib. 6. cap. 145. & lib. 12. cap. 25. Burchard. lib. 11. cap. 1. Iuo par. 14. cap. 74. decret.*

CAP. XIV.

Episcopi per singulas prouincias obseruent, ne posteriores se prioribus suis praeferant; nec eis inconsultis, nisi quantum ad propriam pertinet parochiam, aliquid agant: sed omnes de communibus eorum caussis consonam sententiam proferant, & determinent. quoniam aliter acta nullas vires habebunt, nec ecclesiastica reputabuntur. *Lucius epist. 1. post princip. Burch. lib. 1. cap. 54. Iuo par. 5. cap. 164. decret.*

CAP. XV.

2. q. 1. c. 13.

** caritate al.*

Primo semper ante omnia diligenter inquirite, vt cum iustitia, & *veritate definiatis. Neminem condemnetis ante verum, & iustum iudicium. Nullum suspicionis arbitrio iudicetis: sed primum probate, & postea caritatiuam proferte sententiam. Et quod vobis non vultis fieri, alteri nolite facere. *Miliad. epist. 1. in prin. Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 5. panor.*

CAP. XVI.

35. q. 9. c. 5. Veniam nos.

Fuerat de Photino quoquo pacto aliquid vtique grauius constitutum. Verum quoniam id per rumorem falsum, vt asseritis, subreptum huic sedi, & elicitum per insidias demonstratis; quia res ad salutem rediit, veniam nos hanc in tantum, vobis annitentibus, post condemna-

demnationem more Apostolico subrogamus, tantisque vestris assertionibus, vobisque tam bonis, tam caris non dare consensum, omnibus rebus duris durius arbitramur. Pro vestra ergo approbatione, fratres carissimi, & sententia, ac postulatione Episcopum Photinum habetote; licitum ita constituere, vt deprecamini, & nostram in melius conuersam sententiam, labore, vel testimonio vestro compotes voti suscipite. *Innocen. epist. 23. cap. 7.*

CAP. XVII.

1. q. 7. c. 13. Quoniam quidquid ab alterutra parte est iudicatum, omni videmus peruersitate confusum temporũ necessitate perspecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere, quod gestum est, vt nihil deinceps contra praecepta beati Apostoli, nihil contra Nicaenorum canonum constituta temptetur. &c. *Hilarius epist. 1. in princip.*

CAP. XVIII.

11. q. 3. c. 64. Non debitis poenam sustinere, canonicam, in cuius damnatione non est canonica probata sententia. *Gregor. lib. 2. epist. 9. Antonio subdiacono.*

CAP. XIX.

De sent. & re iud. c. 1. apud Greg. lib. & in 1. coll. c. 3. Iurgantium controuersias celeri sententia terminare, & aequitati procul dubio conuenit, & rigori. *Greg. lib. 2. epist. 28. reg. Ioanni Episcopi Rauennati.*

CAP. XX.

De sent. & re iud. c. 1 apud Greg. ix. in 1. coll. c. 2. Fraternitas tua, nescio quo mentis motu, diuino, humanoque iure contempto, abruptam protulit in eius (*Hadriani Thebanorum Episcopi*) damnatione sententiam. quae licet non esset appellatione suspensa, contra leges tamen, canonesque prolata ipso non poterat iure subsistere. *Gregor. Ioann. Episcop. Primae Iustinianae, lib. 2. reg. indict. 11. epist. 6. vel cap. 45.*

CAP. XXI.

11. q. 3. c. 74. Graue satis est, & indecens, vt in re dubia certa dicatur sententia. *Gregorius lib. 4. epist. 30. Constantio Episcopo Mediolanensi.*

CAP. XXII.

2. q. 1. c. 7. In primis Quaerendum est, &c. si scriptis iudicatum est, & partibus praesentibus sententia recitata est. *Gregor. lib. 11. epist. 30. Ioanni Defensori.*

CAP. XXIII.

Quod dicitur, quia nihil scriptis iudicatum est; legendus est titulus XLIV. libri VII. Codicis, quia scriptis debuit iudicari: nam ibi inter alia dicitur, atque praecipitur, vt sententia, quae sine scripto dicta fuerit, nec nomen quidem sententiae habere mereatur. *Gregor. Ioanni Defensori lib. XI. reg. epist. 54. in fine. vide l. Statutis, tit. XLIV. Cod. de Sententiis ex periculo recitandis.*

CAP. XXIV.

Praelati iudicium semper inferioribus formidandum est, ne si ei non obedierint, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suae sententiam ex alia culpa, id est inobedientia, mereantur. &c. *Nicol. in epist. ad Michael. Imperat. Incipit Quanto maiora. in med. & in epist. ad Archiep. CP. & suffrag. post med.*

CAP. XXV.

Iudicium, & sententia ab inimico lata nullius est momenti. &c. *Nicol. in epist. ad Michael. Imper. quae incipit. Proposueramus. post princip.*

CAP. XXVI.

Iudicium, & sententia ab haereticis, vel excommunicatis data, vel a schismaticis nulla est. *Nicol. supra. Carth. iiij. cap. 21.*

CAP. XXVII.

Irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorum praesentia confirmetur. *Carthaginen. iv. cap. 23. Burchard. lib. 1. cap. 114. Iuo par. 5. cap. 224. decret.* 15. q. 7. c. 6.

CAP. XXVIII.

Qui accusatur, vel qui excommunicatur reconciliatus, per scripturam accusari, vel reconciliatus commendari iubetur. Et sic in ceteris huiusmodi in tantum scriptura deposcitur, vt sicut beatus Gregorius in commonitorio ad Ioannem Defensorem ex Romanis legibus sumens, scribit: Sententia, quae sine scriptura profertur, nec nomen sententiae habere meretur. *Hincmarus in synod. apud S. Medardum. Gregor. lib. 11. epist. 30. & 54. Burchard. lib. 2. cap. 197. Iuo par. 6. cap. 269. decreti.* 2. q. 1. c. 8 Legum

LIBRI XXXIII.

De appellationibus Pars posterior.

A quibus appellare non licet. Tit. I.

CAP. I.

c. Cum in cunctis 7 de elect. Greg ix. c. 6. in 1. collect.

SI Archidiaconus in diaconum & Decani, & reliqui admoniti, non fuerint praefixo a canonibus tempore in presbyteros ordinati, & ab illo remoueantur officio, & alii conferatur, qui & velit, & possit conuenienter illud implere; nec prosit illis appellationis diffugium, si forte in transgressionem constitutionis istius per appellationem voluerint se tueri. *Alexandr. iij. in conc. Later. cap. 3.*

CAP. II.

De appel. c. 26. Greg. ix. c. 42. in 3. coll.

Reprehensibilis valde consuetudo inoleuit. &c. alii dum superioris sententiam, & disciplinam canonicam reformidant, sine vllo grauamine appellationem obiiciunt, & ad defensionem iniquitatis vsurpant, quod ad subsidium innocentium dignoscitur institutum, &c. Statuimus, vt nec subiecti contra disciplinam ecclesiasticam ante ingressum caussae in vocem appellationis prorumpant. Si vero quisquam pro sua necessitate crediderit appellandum; competens ei ad prosequendam appellationem terminus praefigatur: infra quem si forte * persequi neglexerit, libere tunc Episcopus sua auctoritate vtatur. Si autem in quocumque negotio aliquis appellauerit, & eo, qui appellatus fuerit, veniente, qui appellauerit, venire neglexerit, si proprium, quid habuit, competentem ei recompensationem faciat expensarum: vt hoc saltem timore perterritus in grauamen alterius non facile quis appellet. Praecipue vero in locis religiosis hoc volumus obseruari; ne monachi, siue quicumque religiosi, cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra regularem Praelati sui, & capituli disciplinam appellare praesumant, &c. *Alex. iij. in conc. gener. Later. cap. 6.*

* prosequi

CAP. III.

c. 1. de his, quae fiūt a maiori par. c. Greg. ix. & in 1. coll.

Statuimus, vt nisi a paucioribus, & inferioribus aliquid rationabile fuerit ostensum; appellatione remota, semper praeualeat. &c. quod a maioris, vel sanioris parte * concilij fuerit constitutum. *Alex. iij. in concil. Lateranen. cap. 16.*

* capituli

CAP. IV.

c. Irrefragabili. 13 de off iudic. ordin.

Sancimus, vt ecclesiarum Praelati ad corrigendum subditorum excessum prudenter, & diligenter intendant: &c. Vt autem correctionis, & reformationis officium libere valeant exercere; decernimus, vt executionem ipsius nulla consuetudo, vel appellatio valeat impedire, nisi formam excesserint in talibus obseruandis. *Innoc. iii. in concil. gener. Lateranen. cap. 7.*

Greg. ix. & c. 1. in 4. coll.

CAP. V.

c. In singulis 7. de Stat. monach. Gregor. ix. c. 2. in 4. collect.

Praesint quatuor Abbates capitulis monachorum. &c. & quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inuiolabiliter obseruetur, omni excusatione, & contradictione, ac appellatione remotis, &c. Praecipimus tam dioecesanis Episcopis, quam personis, quae praeerunt capitulis celebrandis, vt per censuram ecclesiasticam, appellatione remota, compescant aduocatos, patronos, &c. seu alios, ne monasteria praesumant offendere in personis, ac rebus, &c. *Innoc. iii. in concil. gen. Later. cap. 12.*

CAP. VI.

cap. Quia propter. 42 de electio Greg. ix c. 9. in 4. col.

Statuimus, vt cum electio fuerit celebranda praesentibus omnibus, qui debent, & volūt, & possunt commode interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secreto singulatim voces cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta, mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is collatione adhibita eligatur, in quē omnes, vel maior, vel sanior pars capituli consentit. *Innoc. iii. in conc. gen. Later. cap. 24. vide cap. 35. tit. v. cap. 1.*

CAP. VII.

2. q. 6. c. 33 sane.

Si ex consensu partium iudices electi fuerint, etiam a pauciore numero, quam constitutum est, non liceat prouocari. *Carth. cap. 15. G. Carth. iii cap. 10. L. Iuo par. 6. cap. 363. decret. Caesar. lib. 5. cap. 64.*

CAP. VIII.

2. q. 6. si autem. c. 38.

Ab electis iudicibus appellare non licet. Si appelletur, & eligat appellans iudices, & cum eo is, contra quem appellatur; ab his non liceat appellare. *Carth. cap. 98. al. 96. G. Afric. cap. 63. L.*

CAP. IX.

2. q 6. c. 32. A iudicibus.

Ab electis iudicibus non appelletur. *Carth. cap. 123. G. Mileuit. cap. 24. L. African. cap. 89. L. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 8. panor. & par. 6. cap. 365. decret. Caesar. lib. 5. cap. 24.*

Appellatur ab omnibus ad Pontificem Maximum. Tit. II.

Vide lib. 1. de Pont. Max. tit. xv.

De

De appellatione ad synodum. Tit. III.

Vide lib. v. tit. xxxix.

De appellatione ad Patriarchas, & Primates. Tit. IV.

Vide lib. ii. tit. xviii.

De appellatione ad Archiepiscopos. Tit. V.

Vide lib. iii. tit. xii.

De appellatione ad Episcopos, & alios iudices. Tit. VI.

CAP. I.

2 q.6.c.9 Placuit, vt a quibuscumque iudicibus ecclesiasticis ad alios iudices ecclesiasticos, vbi est auctoritas maior, fuerit prouocatum, audientia non negetur. *Nicaen. cap. 57. apud Iul. epist. 2. cap. 22. Lucius epist. 1. post princip. Hadrian cap. 42. ad Episcop. Mediom. Cartha. cap. 15. G. Carth. iij. cap. 10. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 9. panor. & par. 6 cap. 363. decret. Capitul. lib. 5. cap. 250. & lib. 7. cap. 121. & in additus. cap. 141. Tarrac. lib. 6. cap. 151.*

CAP. II.

Nullus sacerdotum caussam suam alieno committat iudicio, nisi ad sedem Apostolicam fuerit appellatum: sed vnusquisque comprouinciales iudices, & notos habeat; nisi aliquam vim temerariae multitudinis illic timuerit; aut infestos, aut suspectos iudices habuerit: pro quibus caussis ad maioris auctoritatis iudices, & ad alias prouincias appellare, & venire concessum est. *Cornel. epist. 2. in fine. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 3. panor.*

CAP. III.

2 q.6.c.9 Placuit, & c.36 Hoc etiã. Si a iudicibus ecclesiasticis ad alios iudices ecclesiasticos, qui habent maiorem auctoritatem, appellatio fiat, non laedantur hi, quorum sententia reuocatur; nisi conuinci possint per inimicitiam, vel affectionem iudicasse, aut gratia fuisse corruptos. Si pauciores iudices sint definitis, qui ex consensu partium electi sunt iudices, non licet appellare. *Carth. cap. 15. G. Carthag. iii. cap. 10. L. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 9. panorm. & par. 6. c. 363. decreti. Caesaraug. lib. 5. cap. 64.*

2.q.6.c. 33. Sane.

CAP. IV.

Constantinus vbique administrantium sententias imperfectas esse voluit. & ad Episcopos per appellationem refugiendum esse lanciuit, si qui vellent ciuiles iudices refutare. Formam vero illorum sententiam iudicans, potioremque iudicum aliorum: & tamquam ab Imperatore prolatam, ab omnibus obseruandam, & inconuertibiles esse terminos synodales. *Tripar. lib. 1. cap. 9.*

Communia de appellationibus. Tit. VII.

CAP. I.

Vt debitus honor deferatur iudicibus, & litigatoribus consulatur super laboribus, & expensis; statuimus, vt vbi quis coram idoneo iudice conuenerit aduersarium, ille ante sententiam ad superiorem iudicem absque rationabili caussa non prouocet; sed coram illo suam iustitiam prosequatur, non obstante, si dicat, quod ad superiorem iudicem nuntiũ destinauerit, aut etiam litteras impetrauerit ab eodem, priusquam delegato fuerint designatae. Cum autem ex rationabili caussa putauerit appellandum, coram eodem iudice caussa probabili appellationis exposita, tali videlicet, quae si foret probata, deberet legitima reputari; superior de appellatione cognoscat; & si minus cum rationabiliter appellasse cognouerit, illum ad inferiorem remittat, & in expensis alteri parti condemnet. Alioquin ipse procedat, saluis cõstitutionibus de maioribus caussis ad sedem Apostolicam perferendis. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 35.* De appel. c. 59. Greg. ix. c. 3. in 4. col.

CAP. II.

Cum cessante caussa cesset effectus; statuimus, vt siue iudex ordinarius, siue delegatus aliquid, comminando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium grauaretur; & sano vsus consilio ab huius comminationis, vel interlocutionis effectu destiterit; libere in caussae cognitione procedat, non obstante, si a tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum: dummodo non sit ex alia legitima caussa suspectus, ne processus negotij friuolis occasionibus retardetur. *Innocen. iy. in concil. gen. Lateranen. cap. 36.* De appel. c. 60. Greg. ix. c. 4 in 4. col.

CAP. III.

Iudex semper adhibeat, aut publicam *(si potest habere)* personam, aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicij acta conscribant, videlicet citationes, &c. interrogationes, & appellationes, &c. *Innoc. iy. in concil. generali Later. cap. 38.* De probatio c. Quoniam contra x. Greg. ix. c. 1. in 4. coll.

CAP. IV.

Si requisitus humiliter *(iudex, qui aliquem sine iusta caussa excommunicauit)* processum huiusmodi non curauerit absque grauamine reuocare, granatus apud superiorem deponat de iniusta excommunicatione querelam, &c. Si vero iudex suum recognoscens errorem, paratus sit talem reuocare sententiam; & is, pro quo lata fuerit, ne absque satisfactione reuocet De sent. excomm. c. Sacro 48. Greg. ix. c. 3. in 4. col.

cet illam, appellet, appellationi non deferat in hac parte: nisi talis sit error, de quo merito *posit dubitari; & tunc sufficienti cautione recepta, quod coram eo, ad quem extitit appellatum, vel delegato ab ipso iuri pareat, excommunicatum absoluat. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap.* 47.

* debeat

C A P. V.

De appel. c. 61. Greg. ix. c. 5. in 4 coll.

Cum speciali sit prohibitione prouisum, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti commonitione praemissa, promulgare praesumat; volentes etiam prouidere, ne forte commonitus frustratoriae recusationis, vel appellationis obiectu monentis declinare possit examen, statuimus, quod si alligauerit se iudicem habere suspectum, coram eodem caussam iustae suspicionis assignet. &c. Porro commonito ad appellationem conuolante, si eius excessus euidentia rei, vel ipsius confessione, aut alio modo legitime fuerit manifestatus: cum appellationis remedium non sit ad defensionem iniquitatis, sed in praesidium innocentiae institutum; non est prouocationi huiusmodi deferendum. Excessu quoque dubio existente, ne friuolae appellationis diffugio appellans iudicis processum impediat, coram eodem probabilem caussam appellationis exponat, talem videlicet, quae si foret probata, deberet legitima reputari. Et tunc si habuerit aduersarium, infra terminum secundum locorum distantiam, & temporis qualitatem, & naturam negotij, ab eodem iudice moderandum, appellationem interpositam prosequatur; quam si prosequi non curauerit, ex tunc ipse iudex, non obstante appellatione, procedat. Nullo autem aduersario cōparente, tunc ex suo iudex procedat officio. Appellationis caussa coram superiore probata, superior suae iurisdictionis officium exequatur. Sed si appellans in eius probatione defecerit, ad eum, a quo ipsum malitiose appellasse constiterit, remittatur. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap.* 48.

C A P. VI.

De vsur. c. Quanto 18. Greg. ix. c. 3. in 4. coll.

Si de cetero quocumque praetextu Iudaei a christianis graues, & immoderatas vsuras extorserint, christianorum eis participium subtrahatur. &c. christiani quoque, si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur ab eorum cōmercijs abstinere. *Innoc. iii. in concil. gen. Lateran. cap.* 67.

C A P. VII.

De regul. iur. c. 1. in 1. col.

Illi, qui pulsatus fuerit, si iudicem suspectum habuerit, licet appellare. *Eleuther. epist. cap. 3. vid. Nicen. cap. 60. apud Iul. epist. 2. cap. 25. Fel. epist. 1. ad Patern. Episcop. Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap 8. Anian. Cod. Theodos. nouel. Valentin. & Marcian. tit. Neminem exhiberi. Iuo par. 6. cap. 318. 329. & 330. Ansel. lib. 3. cap. 28. & 88.*

C A P. VIII.

3. q. 6. c. 8.

Neminē exhiberi de prouincia ad prouinciā, vel ad comitatum oportet, nisi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum; id est, vt actor semper rei forum sequatur. Si quis autem iudicem aduersum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat, quam nulli oportet negari. *Felix in synodo lxx. Episcop. epist. 2. in med. Fabian. epist. 3. cap. 2. Xyst. iii. epist. vnic. cap. 3. Hadrian. cap. 5. them. 8. & cap. 32. ad Episcop. Mediom. Iuo par. 5. cap. 248. & par. 6. cap. 331. decreti. Capitul. lib. 7. cap. 143. in additis.*

C A P. IX.

Peregrina iudicia, salua in omnibus Apostolica auctoritate, generali sanctione prohibemus. quia indignum est ab externis, vt iudicetur, qui prouinciales, & a se electos debet habere iudices, nisi fuerit appellatum. &c.
[Si quis vero iudicem aduersum sibi senserit, 2. q. 6. c. 21.
vocem appellationis exhibeat. [Appellantem 2. q. 6. c. 8.
autem non debet afflictio vlla, aut detentionis iniuriare custodia. Sed liceat appellatori, 2. q. 6. c. 1 & cap. Liceat. 20.
vitiatam caussam appellationis remedio subleuare. Liceat etiam in caussis criminalibus appellare. Nec vox appellandi denegetur
ei, quem supplicio sentētia destinauit. [Pulsa- 3. q. 6. c. 3
tus ante suum iudicem caussam dicat, & ante non suum iudicem pulsatus, si voluerit, taceat. Et vt pulsatis, quotiens appellauerint, induciae dentur. &c. Placuit etiam, vt si Episcopus accusatus appellauerit ad Apostolicam sedē; id statuendum, quod eiusdem sedis Pontifex censuerit. &c. *Fabian. epist. 3. in prin. Xyst. iii. epist. vnic. in med. Nicaen. cap. 41. apud Iul. ep. 2. cap. 16. Felix in synodo lxx. Episcopor. epist. 2. in med. Hadrian. cap. 4. 32. 34. 35. 56. ad Episcop. Mediom. Burch. lib. 1. cap. 148. & lib. 16. cap. 10. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 1. panor. & par. 5. c. 261. decreti. & epist. 239. ad Gunibuld. Antisiod. Episcop. Ansel. lib. 2. cap. 10. & lib. 3. cap. 73. & 88. Caesar. lib. 5. cap. 30. Tarrac. lib. 1. cap. 279. Capitul. lib. 7. cap. 251. 333. 367. & cap. 106. in addit.*

C A P. X.

Nec vlla carceris custodia appellantem arceri permittunt leges. *Damas. epist. 3. ante medium.*

C A P. XI.

Scitote, certam prouinciam esse, quae ha- 6. q. 3. c. 2.
bet decem, vel vndecim ciuitates, & vnum Regem, & totidem potestates sub se, & vnum Episcopū, aliosque suffragatores x. vel xi. Episcopos iudices, ad quorū iudiciū omnes caussae Episcoporum, & reliquorum sacerdotum, ac ciuitatum caussae referantur, vt ab his omnibus iuste consona voce discernantur, nisi ad maiorem auctoritatem fuerit ab iis, qui iudicandi sunt, appellatum. &c. Et quicumque caussam habuerit, a suis iudicibus iudicetur, & non ab alienis; id est, a suae iustis iudicibus prouinciae, & non ab externis, nisi a iudicatis

fuerit

fuerit appellatum. *Pelagius ij.epist.1.ante fin. Iuo lib.4 tit.3.cap.2. panor. Anselm.lib.3.cap.107.Tarrac.lib.2.cap.21.*

CAP. XII.

Placuit, vt accusato; si iudicem suspectum habuerit, liceat appellare; quia non oportet negare audientiam roganti. *Hadrian.ad Episcop.Mediom.cap.30.Capitul.lib.7.cap.323.& cap.137.in additis.Ansel.lib.3.cap.88.*

CAP. XIII.

2.q.6.c.21. Si quis iudicem aduersum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat; vt cum ei concessum fuerit integro negotio, apud alium iudicem, amotis dilationibus, possit audiri. *Hadrian.ad Episcop.Mediom.cap.32. Ansel.lib.3.cap.88.*

CAP. XIV.

Si quando in caussa capitali, vel in caussa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per ipsos est agendum. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 41. Anian. in addit. ad Paul. lib. 5. senten.tit 37, siue 39.de reddendis caussis appell. Ansel.lib.3.cap.88.* 2.q.6.c.39.

CAP. XV.

Qui ad vltramarina appellauerint, a nemine in communione recipiantur. *Cartg. cap.28. G.Mileuit.cap.22.L.Afric.cap.92.L.* 2.q.6.Placuit.c.34. 11.q.3.Presbyt.c.34.

LIBER XXXIV.

De criminibus contra Deum.

De peccatis, eorumque grauitate. Tit. I.

CAP. I.

IN multis offendimus omnes. *Iacob.Apost.ep.canon.c.3.nu.2.Vrban.epist.1.in princip.*

CAP. II.

Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo dico, vt roget quis. Omnis iniquitas peccatum est, & est peccatum ad mortem. &c. *Ioan.ep.1.cap.5.num.16.Euarist.epist.1.in fin.*

CAP. III.

Peccatum ad mortem est, cum peccator incorrigibilis est: hoc peius est cum contentiose insurgunt aduersus pietatem, & veritatem, & venerantes mammona, obedientiae Dei, & canonicarum constitutionum contradictores sunt: in his non est Deus, nisi humiliati ab errore resurgant. &c. *Nicaen.ij.cap.5.*

CAP. IV.

1.Tim.5.a Paulus ait: Peccata manifesta sunt, aliquos vero sequuntur; peccatis enim praeuenientibus alia peccata sequuntur, &c. *Nicaen.ij.cap.7.*

CAP. V.

De sim. c.9.Gregor.ix.c.7.eo.tit.in 1.coll. Ne sub obtentu alicuius consuetudinis reatum suum aliquis tueatur: quia diuturnitas temporis non minuit peccata, sed auget. *Alex.iij. in conc.Turon.cap.6.*

CAP. VI.

Tanto grauiora sunt crimina, quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam. *Alex.iij.in conc.Later.cap.7.* De sim. c.9 Gregor.ix.c.3.eo.tit.in 1.coll.

CAP. VII.

Dixit Dominus, quod in Spiritum sanctum peccantibus, nec hic esset, nec in futuro saeculo remittendum. Quantos autem cognoscimus in Spiritum sanctum delinquentes, sicut haereticos diuersos, Arianos, Eunomianos, Macedonianos, ad fidem catholicam reuertentes, & hic remissionem suae percepisse blasphemiae, & in futurum spem indulgentiae consequendae? Nec ideo non vera est Domini sententia, aut putabitur esse vllatenus resoluta, cum circa tales, si hoc esse permaneant, numquam omnino soluenda persistat: effectus autem non talibus, non irrogata. Sicut etiam est consequenter, & illud beati Ioannis Apostoli: Est peccatum ad mortem: non dico, vt oretur pro eo. Et est peccatum non ad mortem: dico, vt oretur pro eo. Est peccatum ad mortem, in eodem peccato manentibus: est peccatũ non ad mortem: ab eodem peccato recedentibus. Nullum est quippe peccatum, pro quo aut non oret ecclesia remittendo: aut quod, data sibi diuinitus potestate, desistentibus ab eodem non possit absoluere, vel paenitentibus relaxare, cui dicitur: Quaecumque dimiseritis super terrã, dimissa erunt & in caelis: & quaecumque solueritis super terram, erunt soluta & in caelis. In quibuscumque omnia sunt, quantacumque sint, & qualiacumque sint: veraci nihilominus eorum manente sententia, quae numquam soluen-

Mat.12. 1.Ioan 5. Mat.16. Mat.16.

ſoluenda eſſe denunciatur, in eorum tenore conſiſtens, non etiam ab hoc eodem poſt recedens. *Gelaſ. de anathemate. poſt princ.*

CAP. VIII.

De cõſanguin. & affin. cap 8. Greg. ix. c. 3. co tit. in 4. coll. Cum iam vſque ad quartum gradum prohibitio coniugalis copulae ſit reſtricta, eam volumus eſſe perpetuam, &c. Si qui contra prohibitionem huiuſmodi praeſumpſerint copulari, nulla lõginquitate defendantur annorum, cum diuturnitas temporum non minuat peccatum, ſed augeat, tantoq. grauiora ſint crimina, quanto diutius infelicem detinent animam alligatam. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 50 in fin.*

CAP. IX.

Diſt. 40. c. 10. Quaelibet occulta loca ſine Dei gratia animam ſaluare non poſſunt, quod aliquando in ipſis quoque conſpicimus erratibus electorũ. Nam Loth in peruerſa ciuitate iuſtus fuit, in monte peccauit, ſed iſta cur dicimus, cum maiora nouimus? Quid enim paradiſo iucundius? quid celo ſecurius? tamen homo ex paradiſo peccando, & angelus cecidit e celo. *Greg. lib. 6, epiſt. 5. Cyriaco Epiſcopo CP.*

CAP. X.

Ezech. 27. Deprecatio pro peccatis, recedere ab iniuſtitia. *Pelag. ij. epiſt. 2. in fine.*

CAP. XI.

Diſt. 6. c. 2. Tribus modis impletur omne peccatũ ſuggeſtione, delectatione, conſenſu, ſuggeſtio per diabolum fit, delectatio per carnem, conſenſus per ſpiritum. &c. In ſuggeſtione peccati ſemen eſt, in delectatione nutrimentum, in conſenſu perfectio. &c. *Grego. ad Aug. interrog. 11. Burchar. lib. 5. cap. 43. Iuo par. 2. cap. 52. decreti.*

CAP. XII.

Antiquus hoſtis mox vt otioſam mentem inuenerit, ad eam ſub quibuſdam occaſionibus locuturus accedit: & quaedã ei de geſtis praeteritis ad memoriam reducit; audita quodam verba indecenter, cogitationi reſonat, & ſi qua dudum turpiter acta ſunt, eorum ſpecies oculis cordis apponit, vt quem de praeſentibus non valet inquinare, de malis tranſactis violet, & decepta mens ſaepe inde delectationem reparat, vnde diu iam ſe per paenitentiam afflixit, ita vt vere cum Pſalmiſta dicat: Com-

Pſal. 37. putruerunt, & deterioratae ſunt cicatrices meae a facie inſipiẽtiae meae. Cicatrix quippe figura eſt vulneris, ſed ſanati. Cicatrix ergo ad putredinem redit, quando peccati vulnus, quod iam per paenitentiam ſanatum eſt, in delectatione ſui animum concutit. *Greg. epiſt. 4. ad Secundinum. in princ. lib. 7. c. 53. regiſt.*

CAP. XIII.

Manifeſta peccata non ſunt occulta correctione purganda; ſed palam ſunt arguendi, qui palam nocent, vt dum aperta obiurgatione ſanantur hi, qui eos imitando deliquerant, corrigantur. dum enim vnus corripitur, plurimi emendantur, & melius eſt, vt pro multorum ſalute, vnus condemnetur, quam per vnius licentiam multi periclitentur. *Greg. ad Felic. Siciliae Epiſc. lib. 12. regiſt. epiſt. 31. alias 37.*

CAP. XIV.

Dominus, ac Deus noſter Ieſus Chriſtus cum velit nos non iam de cetero peccare, ne per peccatum, deterius quid nobis contingat, & tradamur aeterno ſupplicio, cui traditur, qui hic diſciplina emendatus nõ fuerit, &c. ex humanitate immenſa non ea ſolum, quae a nobis per ſcientiam, ſed etiam quae ex ignorantia peccantur, condemnat, quaeq. ex obliuione, aut nuda cogitatione, aut cupiditate inutili, ne per ea, quae leuiora eſſe videntur, malitiae viam, ac ſemitam facientes ex contemptu ad maiora, peioraq. peccata adducamur. &c. *Martin. Paulo Theſſalonicen. Epiſc. epiſt. 2.*

CAP. XV.

Omnes homines etiam iuſti aliquando peccant. *Carth. c. 115. 116. 117. C. Mileu. 6. 7. 8. L. Afric. 81. 82. 83.*

CAP. XVI.

Suam voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id agunt, quod Deo diſplicet. Quando autem ita faciunt quod volunt, vt diuinae ſeruiant voluntati, quamuis volentes agant, quod agunt; illorum ius tamen voluntas eſt, a quo praeparatur, & obitur, quod volunt. *Arauſ. ij. cap. 23.*

CAP. XVII.

Epiſcopi doceant plebẽ, vt errores fugiant idolorum, vel diuerſa crimina, id eſt, homicidium, adulterium, periurium, falſum teſtimonium, & reliqua peccata mortifera, & quod nolunt ſibi, alteri non faciant. &c. *Brac. ij. c. 1.* *c. 7. 1. Placuit.*

CAP. XVIII.

Auguſtinus dicit, de quotidianis autem, breuibusq. peccatis, ſine quibus vita haec non ducitur, quotidiana oratio fidelium ſatisfacit. Eorum eſt enim dicere, Pater noſter, qui es in celis, qui iam Patri tales regenerati ſunt ex aqua, & Spiritu ſancto. Delet ergo haec quotidiana oratio minima, & quotidiana peccata, delet & illa, a quibus vita fidelium, etiam ſcelerate geſta paenitendo, in melius diſcedit, mutata. Ergo ſicut Chriſtus praecepit, ſicut Apoſtolus monuit, & quemadmodum Doctores eccleſiaſtici inſtituerunt, quia quotidie vel cogitatione, vel verbo delinquimus, quotidie, & hanc orationem effundere in conſpectu Dei debemus. *Tolet. iv. cap. 9.* *In lib. enchirid. ad Laurent. vltra medium.*

CAP. XIX.

Qui gradus iam eccleſiaſticos meruerunt, id eſt, presbyteri, Abbates, & leuitae, qui exceptis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubiacere, non eſt dignum, vt paſſim vnuſquiſque praelatus honorabilia membra ſua. &c. verberibus ſubijciat, & dolori. *Brac. iij. cap. 6.* *Diſt. 45. cum beati.*

CAP. XX.

Ventilata eſt ratio octo principalium vitiorum, vt vnuſquiſque diuerſitatem illorũ ſciret, & ab * illis Domino auxiliante ſe intelligerent ** aliis*

rent custodire, & alijs praedicare. *Remen.cap.13. Paenit.Roma.tit.9.cap.18. Burch.lib.19.c.97. Iuo par.15.cap.109.decr.*

CAP. XXI.

Quanam aetate a Deo iudicantur peccata? Respondeo, ex vniuscuiusque cognitione, & prudentia; illi quidem a decennio, illi vero a maiori aetate *Timoth. Episcop. Alexandri cap.* 18.

CAP. XXII.

Octo sunt principalia vitia, sine quibus vix vllus inueniri potest; est enim gastrimargia, hoc est ventris ingluuies; secundo, fornicatio; tertio, accidia, siue tristitia; quarto, auaritia; quinto vanagloria; sexto, inuidia; septimo, ira; octauo, superbia. &c. *Theodulph. ad presbyt. Aurelianen. cap.31. Beda cap.5. de remed. peccat.* Cassian.*lib.5.cap.1.de instit. coenobior.& collat.5.c.2.& 16. Paenitent. Rom. tit.9.cap.16. Burchar.lib.19.cap.6.*

CAP. XXIII.

Septem modis peccata dimitti scripturae sanctae demonstrant. Primo in baptismo, qui propter remissioné peccatorum datus est. Secundo per martyriũ, iuxta illud quod ait Psal- *Psal.31.a* mista: Beatus, cui nõ imputabit Dominus peccatũ. &c. quia iuxta eiusdẽ Dauid sententiam: Beati quorum remissae sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata: remittuntur peccata per baptismum, teguntur per paenitentiam, non imputantur per martyrium. Tertio per eleemosynam, iuxta Danielem, qui pro- *Dan.4.f* phano Nabuchodonosor Regi ait: Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas mise- *Eccles.3.d* ricordijs pauperum. & illud: Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna extinguit pec- *Luc.11.f* cata. & Dominus in Euangelio: Verumtamen date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Quarto si remittat quis peccanti *Luc.6.f* in se peccata sua, iuxta illud: Dimittite, & dimittetur vobis, date, & dabitur vobis. & il- *Matt.6.b* lud: Sic & pater vester dimittet vobis peccata vestra, si remiseritis vnicuique de cordibus vestris. Quinto si per praedicationem suam quis, & per bonorum exercitium alios ab errore conuertat, iuxta illud, quod ait Aposto- *Iacob.5.d* lus: Quoniam si conuerti fecerit quis peccatorem ab errore viae suae, saluabit animam eius a morte, & cooperiet multitudinem peccatorum. Sexto per caritatem, iuxta illud: *1.Pet.4.b* Caritas Dei cooperit multitudinem peccatorum, per Iesum Christum Dominum nostrũ. Septimo per paenitentiam, iuxta illud quod *Psal.31.a* ait Dauid: Conuersus sum in aerumna mea dum configitur spina. *Theodulph. ad presbyt. Aurelianen. cap.36.*

De idololatria, & apostasia.

Tit. II.

Vide lib.xi. tit.iv. & lib.xij. tit.iii. quibus adde.

CAP. I.

NE commisceamini fornicarijs, non vtique fornicarijs huius mundi, aut auaris, aut rapacibus, aut idolis seruientibus, alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis, non commisceri; si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax; cum huiusmodi nec cibum sumere. *Paul.1.epist.ad Cor.cap.5.num.9.*

CAP. II.

Nolite errare; neque fornicarij, neq. idolis seruientes, neq. adulteri. &c. regnum Dei possidebunt. *Paul.1.epist.ad Cor.cap.6.num.9.*

CAP. III.

De ijs, qui christianitatis bonum suscipere renuunt, & idolis immolant, vel genua curuant, nihil aliud scribere possumus vobis, nisi vt eos ad fidem rectam monitis, exhortationibus, & ratione illos potius, quam vi, quod vane sapiant, conuincatis; opera manuum suarum, & insensibilia elementa, cum sint homines intellectuabiles, adorantes, immo daemonijs sua ceruicem flectentes, & immolantes. Nam vt Apostolus docet: Scimus, quoniam nihil est *1.Cor.8.* idolum, sed quae immolant gentes, daemonijs immolant. Iam vero, si vos non audierint, cum eis nec cibos sumere, nec vllam penitus communionem habere, sed eos tanquam alienos, atque pollutos a vestris obsequijs, & familiaritate remouere debetis; vt tali forte confusione compuncti conuertantur, inspirante Deo, ad ipsum, qui est verus, & non falsus Deus. &c. Nulla igitur cum ijs, qui non credunt, idolaq. adorant, miscenda communio est. Porro illis violentia, vt credant, nullatenus inferenda est. nam omne, quod ex voto non est, bonum esse non potest. Scriptum est enim: Voluntarie sa- *Psal.53.* crificabo tibi. &c. Propter conscientiam magnopere idola colentium cauenda est omnino communio: nam qui idololatris cõmunicant, ipsis idolis, imo daemonijs cõmunicare videntur. Omnes enim Dij gentium daemonia. *Ni- Psal.95.* *col. ad consulta Bulgar.cap.41. Iuo par.1.cap.181.182. & par.11.cap.85.86.decr.*

CAP. IV.

Si quis maleficio interficiat alterũ, eo quod sine idololatria perficere scelus non potuit, nec in fine impartiendam esse illi communionem. *Eliber.cap.6.*

CAP. V.

Admonere placuit fideles, vt quantum possunt, prohibeant, ne idola in domibus suis habeant: si vero vim metuunt seruorum, vel seipsos puros conseruent; si non fecerint, alieni ab ecclesia habeantur. *Eliber.cap.41.*

CAP. VI.

Si quis idola fregerit, & ibidem fuerit occisus; quia in euangelio non est scriptum, neque inuenitur ab Apostolis vnquam factum, placuit in numerum eum non recipi martyrum. *Eliber.cap.60.*

CAP.

CAP. VII.

Si in alicuius presbyterio, praedio, vel Episcopi territorio infideles aut faculas accenderint, aut arbores, fontes, vel saxa venerentur; si haec eruere neglexerit, sacrilegij se esse reum cognoscat. Dominus autem, vel ordinator rei ipsius, si admonitus emendare noluerit, communione priuetur. *Arelat. ij. cap. 23.*

CAP. VIII.

Idolorum reliquiae per totam Africam deleantur, nam in multis locis maritimis, & possessionibus diuersis hic error manet. Et templa eorum, quae in agris, & occultis locis cum dedecore sunt, destruantur de voluntate Imperatoris. *Carthag. cap. 59.* G. *Carth. v. cap. 15.* L. *Afric. cap. 25.* L.

CAP. IX.

Petatur ab Imperatoribus, vt reliquiae idololatriae non solum in simulachris, sed in quibuscumque locis, vel lucis, vel arboribus omnino deleantur. *Carthag. cap. 85.* G. *Carthag. v. c. 15.* L. *Afric. cap. 15.* L.

CAP. X.

Placuit & illud aduersus haereticos, vel paganos, vel eorum superstitiones, vt legati missi de hoc glorioso concilio quidquid vtile prouiderint, a gloriosissimis Principibus impetrent. *Mileu. cap. 11.*

CAP. XI.

Si neglexerint sacerdotes, & iudices in loco sui territorij idololatras perquirere, & exterminare; excommunicentur. Si domini extirpare hoc malum de possessione sua neglexerint, & a familia prohibere, ab Episcopo communione pellantur. *Tolet. iij. cap. 16.*

CAP. XII.

Si forsan Episcopus, aut presbyter, seu etiam iudex, ad quem locus ille pertinuerit, manifestissimum, ac probatissimum cuiuspiam sacrilegij facinus praenoscens (*loquitur de ijs, qui idola colunt, fontesque, & arbores venerantur*) hoc ardenti voto emendare neglexerit; loci sui dignitate priuatus, anni vnius spatio erit sub paenitentia constitutus, loco suo in postmodum rediturus. &c. Si qui vero pro talium defensione obstiterint sacerdotibus, aut iudicibus, vt ea nec emendent, vt debent; nec extirpent, vt condecet; & non potius cum eis exquisitores, vltores, seu extirpatores tanti criminis extiterint; sint anathema in conspectu indiuiduae Trinitatis: & insuper si nobilis persona fuerit, auri libras tres fisco exsoluat; si inferior, centenis verberibus flagellabitur, ac turpiter decaluetur, & medietas rerum suarum fisci iuribus applicabitur. *Tolet. xvi. cap. 2.*

CAP. XIII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat, &c. vt populus Dei paganias non faciat, sed vt omnis spurcitias gentilitatis abijciat, & respuat, siue profana sacrificia mortuorum &c. siue, hostias immolaticias, quas stulti homines iuxta ecclesias ritu pagano faciunt. &c. siue omnes, quaecumque sunt paganorum obseruationes, diligēter prohibeant. *Franc. syn.*

CAP. XIV.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat, vt populus christianus paganismum non faciat. *Suession. sub Pipino.*

CAP. XV.

Summo decertare debent studio Episcopi, & eorum ministri, vt arbores daemonibus cōsecratae, quas vulgus colit, & in tanta veneratione habet, vt nec ramum, vel surculum inde audeat amputare, radicitus excindantur, atque comburantur. Lapides quoque, quos in ruinosis locis, & siluestribus daemoniorum ludificationibus decepti venerantur; vbi vota vouent, & deferunt, funditus effodiantur, atque in tali loco proijciantur, vbi nunquam a cultoribus suis venerari possint. Omnibusq. adnuntietur, quantum scelus sit idolatria, & qui haec (*lapides, & arbores*) veneratur, & colit, quasi Deum suum negat, & christianitati abrenuntiat, & talem paenitentiam inde debet suscipere, quasi idola adorasset; omnibusq. interdicatur, vt nullus votum faciat, aut candelam, vel aliquod munus pro salute sua rogaturus alibi deferat, nisi ad ecclesiā domino Deo suo. Scriptum est enim. Vouete, & reddite Domino Deo vestro. Nouimus siquidem, quanta Dominus antiquo populo per prophetas suos interminatus est, qui in lucis sacrificabant, & in excelsis immolabant. Si quis hoc transgressus fuerit, fidē perdidit, & est infideli deterior; & idcirco omnimodo a sanctae ecclesiae consortio abscindatur, & non, nisi digne paenituerit, recipiatur. *Nānet. c. 20. Burch. lib. 10. c. 10.* *Psal. 75.* *1. Tim. 5.*

CAP. XVI.

Qui grauem necessitatem et tormentis sustinuerunt, & non ferentes labores ad negationem tracti sunt, tribus annis sint non recipiendi, & in duobus audiant, & eum tribus annis substracti fuerint, sic ad communionem admittantur. Qui autem sine magna necessitate fidem in Christo prodiderunt, & daemoniorum mensam attigerunt, & graeca sacramenta iurarunt, tribus quidem annis eijciantur, duobus audiant, postquam autem in substratione tribus annis orauerint, & in alijs tribus fidelibus ad orationem se substraxerint, sic admittantur ad boni cōmunionem. *Basil. ad Amphiloch. cap. 80.*

CAP. XVII.

Quicumque Antistes huiusmodi nefas agi (*hoc est idolis cultum exhiberi*) permiserit, vel per actum in sua dioecesi protinus abolere distulerit, a loci sui officio pulsus vnius anni excursu sub paenitentiae maneat religatus lamento. *Tolet. xvi. in Tomo Regis.*

De excommunicatione, & alijs censuris in haec vitia. vide lib. xxxvij. & seq.

De poenis, quae sunt haereticis constitutae. Tit. III.

Vide lib. xi. tit. v. & liij. potissimum.

CAP. I.

INfames esse censemus omnes, qui suam, aut christianam praeuaricantur legem, aut canonicam postponunt auctoritatem. *Nicaen. c. 49. apud Iul. epist. 2. cap. 13.*

CAP. II.

Qui per vniuersam prouinciam haeretici Messaliani, & Enthusiastae sunt, vel sic eius haereseos morbo suspecti, siue clerici, siue laici sint, conueniantur, & si quidem anathematizauerint iuxta ea, quae in praedicta synodo scripto pronuntiata sunt in scriptis; si clerici fuerint, maneant clerici; sin laici ad communionem admittantur. Quod si renuerint anathematizare, si presbyteri, vel diaconi fuerint, vel in alio quopiam gradu ecclesiae, excidant & a clero, & a gradu, & a communione: laici vero anathematizentur: conuicti quoque non permittantur habere monasteria, vt ne zizania diffundantur, & crescant. *Synod. Ephes. in definitione contra Euchetas, siue Enthusiastas. Refert vij. synod. actio. 1. post prin.*

CAP. III.

Haereticos & docere, & discere interdicimus. *Synod. vij. sub Hadria. ij. cap. 9.*

CAP. IV.

de haere. c. 10. in 1. collect.

In partibus Tolosanis damnanda haeresis dudum emersit, quae more cancri paulatim ad vicina loca diffundens per Vasconiam, & alias prouincias quamplurimos iam infecit; quae dum in modum serpentis infra suas reuolutiones absconditur, quanto serpit occultius, tanto grauius * dominicam in simplicibus demolitur. Vnde contra eam Episcopos, & omnes Domini sacerdotes in illis partibus commorantes vigilare praecipimus, & sub interminatione anathematis prohibere, ne vbi cogniti fuerint illius haeresis sectatores, receptaculum quisquam eis in terra sua praebere, aut praesidium impartiri praesumat. Sed nec in venditione, aut emptione aliqua cum eis communio habeatur; vt solatio saltem humanitatis amisso, ab errore vitae suae resipiscere compellantur. Quisquis autem contra hoc venire tentauerit; tamquam particeps iniquitatis eorum, anathemate feriatur. Illi vero, si deprehensi fuerint, per catholicos Principes custodiae mancipati omnium bonorum amissione mulctentur. Et quoniam de diuersis partibus in vnum latibulum crebro conueniunt, & praeter consensum erroris nullam cohabitandi caussam habentes, in vno domicilio cõmorantur; talia conuenticula & inuestigentur attentius, & si inuenta fuerint, canonica seueritate vetentur. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 4.*

* ecclesiã

CAP. V.

de haere. c. 8. Greg. ix. et in 1. coll. c. 6.

Quia in Gasconia, Allegesio, & partibus Tolosanis, & alijs locis ita haereticorum, quos alij Catharos, alij Patarenos, alij Publicanos, alij alijs nominibus vocant, inualuit damnata peruersitas. &c. eos, & defensores eorum, & receptores anathemati decernimus subiacere. &c. Et sub anathemate prohibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra sua tenere, vel fouere, vel negotiationem cum eis exercere praesumat. Si autem in hoc peccato decesserint, neque sub nostrorum priuilegiorum cuilibet indultorũ obtentu, neque sub alia quacumque occasione, aut oblatio fiat pro eis, aut inter christianos recipiant sepulturam. De Brebantionibus, & Arrogonum Nauarijs, Basculis, Coterellis, & Triauerdinis. &c. Similiter constituimus, vt qui eos conduxerint, vel tenuerint, vel fouerint per regiones, in quibus taliter debacchantur, in Dominicis, & alijs sollemnibus diebus per ecclesias publice denuntientur, & eadem omnino sententia, & poena cum praedictis haereticis habeantur astricti; nec ad communionẽ recipiantur ecclesiae, nisi societate illa pestifera, & haeresi abiuratis. Relaxatos autem se nouerint a debito fidelitatis, & hominij, ac totius obsequij, donec in tanta iniquitate permanserint, quicumq. illis aliquo pacto tenentur annexi. Ipsis autem, cunctisq. fidelibus in remissionem peccatorum iniungimus, vt tantis cladibus se viriliter opponant, & cõtra eos armis populum christianum tueantur: confiscenturq. eorum bona, & liberum sit Principibus, huiusmodi homines subijcere seruituti. &c. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 27.*

cap. 7. de haeret. in 1. coll.

CAP. VI.

de haere. c. 13 Gregor. ix. & c. 1. eo. ti. in 4. coll.

Excõmunicamus, & anathematizamus omnem haeresim extollentem se aduersus hanc sanctam, orthodoxam, catholicam fidẽ, quam superius exposuimus; condemnantes vniuersos haereticos, quibuscumq. nominibus censeantur, facies quidem habentes diuersas, sed caudas adinuicem colligatas; quia de vanitate conueniunt in idipsum. Damnati vero praesentibus saecularibus potestatibus, aut eorum balliuis relinquantur animaduersione debita puniendi, clericis prius a suis ordinibus degradatis, ita quod bona huiusmodi damnatorum, si laici fuerint, confiscentur; si vero clerici, applicentur ecclesijs, a quibus stipendia perceperunt. Qui autem inuenti fuerint sola suspicione notabiles, nisi iuxta cõsiderationem suspicionis, qualitatemq. personae, propriam innocentiam congrua purgatione mõstrauerint, anathematis gladio feriantur, & vsque ad satisfactionem condignam, ab omnibus euitentur; ita quod si per annum in excommunicatione persliterint, ex tunc velut haeretici condemnentur. Moneantur autem, & inducantur, & si necesse fuerit, per censuram ecclesiasticam compellantur saeculares potestates, quibuscumque fungantur officijs, vt sicut reputari cupiunt, & haberi fideles, ita pro defen-

di fensione fidei praestent publice iuramentum, quod de terris suae iurisdictioni subiectis; vniuersos haereticos ab ecclesia denotatos, bona fide pro viribus exterminare studebunt; ita quodammodo quandocumque quis fuerit in potestatem siue * spiritualem, siue temporalem assumptus hoc teneatur capitulum iuramento firmare. Si vero dominus temporalis requisitus, & monitus ab ecclesia terram suam purgare neglexerit ab haeretica faeditate, per Metropolitanum, & ceteros comprouinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur. Et si satisfacere contempserit intra annum, significetur hoc summo Pontifici; vt ex tunc ipse vassallos ab eius fidelitate denunciet absolutos; & terram exponat catholicis occupandam, qui eam exterminatis haereticis sine vlla contradictione possideant, & in fidei puritate conseruent: saluo iure domini principalis, dummodo super hoc ipse nullum praestet obstaculum, nec aliquod impedimentum opponat: eadem nihilominus lege seruata circa eos, qui non habent dominos principales. Catholici vero, qui crucis assumpto charactere ad haereticorum exterminium se accinxerint, illa gaudeant indulgentia, illoque sancto priuilegio sint muniti, quod accedentibus in terrae sanctae subsidium conceditur. Credentes vero, praeterea receptatores, defensores, & fautores haereticorum, excommunicationi decernimus subiacere: firmiter statuentes; vt postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, si satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur. Sit etiam intestabilis, vt nec testandi liberam habeat facultatem, nec ad haereditatis successionem accedat. Nullus praeterea ipsi super quocumque negotio, sed ipse alijs respondere cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem; nec causae aliquae ad eius audientiam proferantur. Si fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius penitus sint momenti, sed cum auctore damnato damnentur: & in similibus idem praecipimus obseruari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio, & beneficio deponatur, vt in quo maior est culpa, grauior exerceatur vindicta. Si qui autem tales, postquam ab ecclesia denotati fuerint, euitare contempserint, excommunicationis sententia vsque ad satisfactionem idoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta, nec eos christianae praesumant tradere sepulturae; nec eleemosynas, aut oblationes eorum accipiant; alioqui suo priuentur officio, ad quod numquam restituantur absque indulto sedis Apostolicae speciali. Similiter quilibet regulares, quibus hoc etiam infligatur, vt eorum priuilegia in illa dioecesi non seruentur, in qua tales excessus praesumpserint perpetrare. &c. Adijcimus insuper, vt quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus, per se, aut per Archidiaconum suum, aut alias honestas, idoneasq. personas, bis, aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit, haereticos habitare, circumeat; & ibi tres, vel plures boni testimonij viros, vel etiam, si expedire videbitur, totam viciniam iurare compellat. Quod si quos ibidem haereticos sciuerit, vel aliquos occulta conuenticula celebrantes, seu a communi conuersatione fidelium vita, & moribus dissidentes, eos Episcopo studeat indicare. Ipse autem Episcopus ad praesentiam suam conuocet accusatos, qui nisi se ab obiecto reatu purgauerint, vel si post purgationem exhibitam, in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonice puniantur. Si qui vero ex eis iuramenti religionem obstinatione damnabili respuentes, iurare forte noluerint, ex hoc ipso tamquam haeretici reputentur. Volumus igitur, & mandamus, & in virtute obedientiae districte praecipimus, vt ad haec efficaciter exequenda Episcopi per dioeceses suas diligenter inuigilent, si canonicam effugere voluerint vltionem. Si quis enim Episcopus super expurgando de sua dioecesi haereticae prauitatis fermento negligens fuerit, vel remissus, cum id certis indicijs apparuerit, & ab Episcopali officio deponatur, & in locum ipsius alter substituatur idoneus, qui velit, & possit haereticam confundere prauitatem. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. 3.*

* perpetuam

CAP. VII.

Haeretici omnes, & suspecti, &c. nullatenus ad accusationem sunt admittendi. &c. Omnibus quoque similiter accusandi, vel testificandi licentia denegetur, qui christianae religionis, & nominis dignitatem neglexerint. *Eutych. epist. 2. in med.*

CAP. VIII.

Quod ab infidelibus, aut haereticis factum fuerit, omnino cassabitur. *Marcellin. epist. 2. in fin.*

CAP. IX.

Aliquanti Manichaei, qui ita se demerserunt, vt nullum his auxiliantis remedium possit subuenire, subditi legibus secundum christianorum Principum constituta, ne sanctum gregem sua contagione polluerent, per publicos iudices perpetuo sunt exilio relegati, & omnia, quae tam in * scripturis, quam in occultis traditionibus suis habent profana, vel turpia, vt nosset populus quid fugeret, aut vitaret, oculis christianae plebis certa manifestatione * propalauimus. *Anast. epist.*

* scriptis
* probauimus

epist. 1. cap. 3. Leo epist. 2. ad Episcopos Italiae, in princip.

CAP. X.

24 q. 1. c. 31. Ait Caelestinus. Si quis ab Episcopo Nestorio, aut ab alijs, qui eum sequuntur, ex quo talia praedicare caeperunt, vel excommunicatus, vel exutus est seu Antistitis, seu clerici dignitate, hunc in nostra communione, & durasse, & durare manifestum est; nec iudicamus eum remotum, quia non poterat quemquam eius remouere sententia, qui se iam praebuerat ipse remouendum. *Caelestin. epist. ad Ioan. Antioch. refert Nicol. epist. ad Michaelem Imper. ante med. Ivo par. 14. cap. 58. decreti. & lib. 5. tit. 5. cap. 11. panor.*

CAP. XI.

24. q. 1. c. 36. Aperte sedis nostrae sanxit auctoritas, nullum, siue Episcopum, siue clericum, seu professione aliqua christianum, qui a Nestorio, vel eius similibus, ex quo talia praedicare caeperunt, vel loco suo, vel communione deiecti sunt, vel deiectum, vel excommunicatum videri; sed hi omnes in nostra communione, & fuerunt, & huc vsque perdurant: quia neminem vel deijcere, vel remouere poterat, qui praedicans talia titubabat. *Caelestin. epist. ad clerum Constantinopolitan. in fine. refert Nicol. epist. ad Michael. Imper. ante med. Ivo lib. 5. tit. 5. cap. 12. panor. & par. 14. cap. 59. decreti.*

CAP. XII.

Clerici haeretici non solum ab ordine clericatus, sed etiam ab vrbis habitatione pellantur. *Leo epistola 73. in fine ad Leonem Imperat.*

CAP. XIII.

Merito patres nostri, sub quorum temporibus haeresis Priscilliani nefanda prorupit, per totum mundum instanter egere, vt impius furor ab vniuersa ecclesia pelleretur; quando etiam Principes mundi ita hanc sacrilegam amentiam detestati sunt, vt auctorem eius, ac plerosque discipulos legum publicarum ense prosternerent. &c. Et profuit diu ista districtio ecclesiasticae lenitati, quae etsi sacerdotali contenta iudicio cruentas refugit vltiones; seueris tamen christianorum Principum constitutionibus adiuuatur, dum ad spiritale nonnumquam recurrunt remedium, qui timent corporale supplicium. *Leo epist. 91. ad Turibium Episcopum. in princip.*

CAP. XIV.

Haeretici non possunt esse iudices. *Gelas. in tomo de anathemate, cuius initium est: Ne forte. in fine.*

CAP. XV.

Praecipimus, vt praefatum haereticum (*loquitur de quodam Armenio haeretico*) qui manus nostras, iudicium suae perfidiae formidans suffugit, diligenter exquiras, & solerter examines. Si igitur illum resipuisse, & ad catholicam fidem rediisse intelligentiae tuae constiterit; sane edoctum, & confirmatum, ac in nullo laesum dimittas incolumem. Si vero nondum ad matris ecclesiae gremiũ, & rectam fidem, de sui erroris grauitate conuersus fuerit, ad sanae doctrinae consilium per paenitentiae tramitem eum redire commonendo procures. Quod si veris rationibus, & salubribus monitis tuis diabolico spiritu induratus acquiescere, & sinceris intellectibus fidei consentire noluerit, ne rabies illius ignaros latere, & sic incautos valeat laedere; iubemus, vt eum facias perfidiae nota in aperto signari; & deinde ex toto Archiepiscopatu tuo ipsum expulsum, haeresim eius cunctis detegendo, vbiq. quantum potes, vt apostatam, & christianae vnitatis inimicum non desinas persequi. *Greg. vij. lib. 7. regist. epist. 27.*

CAP. XVI.

Non concedendum haereticis ingressum domus Dei in haeresi permanentibus. *Laod. cap. 6.*

CAP. XVII.

Petendum, vt illam legem, quae a religiosae memoriae eorum patre Theodosio de auri libris decem in ordinatores, vel ordinatos haereticos, seu etiam in possessores, vbi eorum congregatio deprehenditur, promulgata est, ita deinceps confirmari praecipiant, vt in eos valeat, contra quos propter eorum insidias catholici prouocati, contestationem deposuerunt, vt hoc saltem terrore a schismatica, vel haeretica prauitate desistant, qui consideratione aeterni supplicij emendari, corrigiq. dissimulant. Petendum etiam, vt lex, quae haereticis, vel ex donationibus, vel ex testamentis aliquid capiendi, vel relinquendi denegat facultatem, ab eorum quoque pietate hactenus repetatur, vt eis relinquendi, vel sumendi ius adimat, qui pertinaci furore caecati in Donatistarum errore perseuerare voluerint. *Afric. cap. 60. vide Theodos. cod. lib. xvi. tit. v. l. si qui. 7. & seq. Cod. Iustin. lib. 1. tit. v. l. Manichaei. 4.*

CAP. XVIII.

Syricius constitutum fecit de omni ecclesia, & contra omnes haereses, & dispersit per vniuersum mundum, ac per omnes prouincias, vt in omni archiuio ecclesiae conseruaretur, ob oppugnationem contra omnes haereses. &c. Hic inuenit Manichaeos, quos in exilio deportauit, & hoc constituit, vt non participarent cum fidelibus communionem: quia ore polluto non licet sanctum corpus Domini * connexari. Hic quoque constituit, * vexare
vt si quis conuersus de Manichaeis, rediret ad ecclesiam, nullatenus communicaret, nisi tantum relegationi monasterij diebus vitae teneretur obnoxius, vt ieiunijs, & orationibus maceratus, probatus sub omni examinatione,

vsque

vsque ad vltimum diem transitus sui humanitate ecclesiae viaticum ei largiretur. *Ex Pontif. in Syric.*

CAP. XIX.

Innocentius multos Cataphrygas inuenit, quos in exilio * monasterij relegauit. *Ex Pontif. in Innocen.*

*monasterius

CAP. XX.

Gelasij temporibus inuenti sunt Manichaei in vrbe Roma, quos in exilio deportari praecepit; quorum quoque codices ante fores basilicae sanctae Mariae incendio concremauit. *Ex Pontif.*

CAP. XXI.

Hormisda inuenit Manichaeos, quos etiam discussos cum examinatione plagarum exilio deportauit; quorum codices ante fores Basilicae Constantinianae incendio concremauit. *Ex Pontif.*

De excommunicatione, aliisque censuris in haereticos, eorumque fautores. vide lib. xxxviii. & sequentib.

De seruantibus traditiones gentilium, & de superstitiosis. Tit. IV.

CAP. I.

26 q. 7. c. 14. *brumam forte

Si quis Kal. Ianuarias, & * broma colere praesumpserit, aut mensas cum dapibus in domibus praeparare, & per vicos, & plateas cantationes, & choros ducere, quod maxima iniquitas est coram Deo; anathema sit. *Zacha. in syno. Rom. cap. 9. Burch. lib. 10. cap. 16. Iuo par. 11. cap. 43. decret.*

CAP. II.

Gentilitatis ritum abiicite, & populum vobis a De commissum pijs admonitionibus edocete, & a sacrificijs mortuorum omnino deuitate. *Greg. iii. epist. 3. in med.*

CAP. III.

De auguriis, & philacteriis in vrbe Roma prohibitis. *Zachar. ep. 6. post med.*

CAP. IV.

Porro dicitis, quod affirment Graeci dicentes, quod nullo modo in quarta, & sexta balneari debeatis: de quo id nos e contra, vobis consulentibus respondemus, quod beatus Papa Gregorius, & Anglorum gentis Apostolus Romanis de Dominico die sermone quodam habito praedicasse legitur; ait enim: Ad me perlatum est, vobis a peruersis hominibus esse praedicatum, vt Dominico die nullus debeat lauari: Et quidem si pro luxu animi, atque volupeate quis lauari appetit, hoc fieri nec reliquo quolibet die concedimus; si autem pro necessitate corporis, hoc nec Dominico die prohibemus. Scriptum quippe est; Nemo carnem suam odio habuit, sed nutrit, & fouet eam, & rursum scriptum. Carnis curam ne feceritis in concupiscentiis. Qui igitur carnis curam in concupiscentiis fieri prohibet, profecto in necessitatibus concedit. Nam si Dominico die corpus lauare peccatum est; lauari ergo die eodem nec facies debet; si autem hoc in corporis parte conceditur, cur hoc exigente necessitate toto corpori negetur? Itaque quod hic praesul eximius, & suauissimus Doctor in Dominico die, qui ceteris diebus venerabilior est, concessit, nos quoque in quarta, & sexta feria non negamus: hanc videlicet discretionem seruantes; vt siquidem pro luxu animi, atque voluptate quis lauari appetat, hoc fieri nec reliquo quolibet die concedamus; si autem pro necessitate corporis, hoc nec quarta, nec sexta feria prohibemus. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 6. Greg. lib. 11. epist. 3. ciuibus Romae.*

De conse. d. 3. c. 12. Peruenit.

ad Ephes. 5.

ad Rom. c. 13.

CAP. V.

Nosse cupitis, si licet alicui sabbato, vel dominico laborationem aliquam exercere. De hoc sanctus Papa Gregorius Romanos alloquens ait: [Peruenit ad me quosdam peruersi spiritus homines parua inter vos aliqua, & sanctae fidei aduersa seminasse, ita vt die sabbato aliquid operari prohiberent. Quos quid aliud nisi Antichristi praedicatores dixerim, qui veniens diem sabbatum, atque dominicũ ab omni faciet opere custodiri: quia enim mori se, & resurgere simulat, haberi in veneratione vult dominicum diem; & quia Iudaizare populũ compellit, vt exteriorem ritum legis reuocet, & sibi Iudaeorum perfidiam subdat, coli vult sabbatum. Hoc enim quod per Prophetam dicitur; Ne inferatis onera per portas vestras die sabbati, tamdiu teneri potuit, quamdiu legem licuit iuxta litteram custodiri. At postquam gratia omnipotentis Dei Domini nostri Iesu Christi apparuit, praecepta legis, quae per figuram dicta sunt, iuxta litteram seruari non possunt. *Nicol. ad consult. Bulgar. cap. 10. Greg. lib. 11. reg. epist. 3.*

de cons. d. 3. c. 12.

Ier. 17.

CAP. VI.

Consulitis, si debeatis, quando nuntius venerit, vt ad praeliandum pergatur, mox proficisci, an sit aliqua dies, in qua non oporteat ad praeliandum exire. In quo respondemus; Non est vlla dies in quibuscumque negotijs incipiendis, vel exercendis penitus obseruanda, praeter, si nimia non vrgeat necessitas, supra memoratos dies celeberrimos, & omnibus venerabiles christianis. non quo vel in his tale quid fieri prohibeatur, cum non sit in diebus spes nostra ponenda, nec a diebus, sed a Deo solo viuo, & vero salus omnis penitus expectanda; sed quod si inevitabilis necessitas non est, vacandum est in his solito studiosius orationi, & tantae festiuitatis mysteria frequentanda. *Nicol. ad consul. Bulg. cap. 34.*

CAP. VII.

Si die dominico, vel ceteris festis diebus, quando necessitas vrget, liceat, ambulare, vel ad bellandum procedere, ex praecedenti quarto capitulo harum responsionum nostrarum pagina

iiis

ftis aduertere. *Nicolaus ad consulta Bulgar. cap.56.*

CAP. VIII.

Graecos vetare perhibetis, eunuchos animalia vestra mactare, ita vt eum, qui ex animalibus ab illis occisis comederit, graue commisisse peccatum affirment. Sed nobis valde absonum est, & adhuc friuolum sonat, quod dicitur. Porro quia ratiocinationem ista dicentium non audimus, nihil interim de assertione non dum plene cognita decernere definitiue valemus. Vnum tamen scimus, quoniam si eunuchi praecepta Dei custodierint, ad regnũ celeste percipiendum, nihil eis obesse poterit membrorum detruncatio. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap.57.*

CAP. IX.

Refertis, quod lapis inuentus sit apud vos, antequam christianitatem suscepissetis, de quo si quis ob aliquam infirmitatem quid accipiat, soleat aliquotiens remedium corpori suo praebere, aliquotiens vero sine profectu remanere. Quod vtique etiam de illo lapide, quid numquam sumentibus, cotidie certum est euenire: videlicet, vt alii quidem ab aegritudine sua remedium sanitatis accipiant, alii vero infirmitate tabescant. Quamobrem nos vobis consulentibus, vtrum de cetero sit agendum, an respuendum; respondemus, & decernimus, quatenus omnis eiusdem lapidis sumptus paenitus prohibeatur, & omnimodis refutetur, & in solo illo lapide Domino nostro Iesu Christo, quem reprobauerunt aedificantes, hic factus est in caput anguli, spes totius salutis humanae ponatur. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap.62.*

Psal.117.

CAP. X.

Referitis, quod Graecorum quibusdam codicem accipientibus in manibus clausum, vnus ex eis accipiens paruissimam particulã ligni, hanc intra ipsum codicem condat: & si vndecumque aliqua vertitur ambiguitas, per hoc affirment scire se posse, quod cupiunt. Vos vero consulitis, si sit hoc tenendum, an respuendum. Vtique respuendum; scriptum est enim; Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates, & insanias falsas. *Nicol. ad consulta Bulgarorum. cap.77.*

Psal.39.

CAP. XI.

Perhibetis, quod moris sit apud vos, infirmis ligaturam quandam ob sanitatem recipiendam ferre pendentem sub gutture: requiritis, si hoc agi nos de cetero iubeamus. Quod non solum agi non iubemus, verum etiam, ne fiat, modis omnibus inhibemus. huiusmodi quippe ligaturae phylacteria daemoniacis sunt inuenta versutiis, & animarum hominum esse vincula comprobantur; ac ideo his vtentes anathemate Apostolica decreta perculsos ab ecclesia pelli praecipiunt. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap.79.*

CAP. XII.

Qui cereos per diem in coemeterio incenderit, arceatur ab ecclesiae communione. *Elib. cap.34.*

*paganorũ fuisse superstitionẽ cuerees.

CAP. XIII.

Non oportet cum paganis festa celebrare, & communicare impietati eorum. *Laodicen. cap.39.*

CAP. XIV.

Ne quis ieiunet die dominica caussa temporis, aut persuasionis, aut superstitionis. *Caesar. cap.2.*

De conf. d.3.c.15.

CAP. XV.

Si quis christianus, vt est gentilium consuetudo, apud cuiuscumque ferae, vel pecudis exta, inuocatis insuper nominibus paganorum, fortasse iurauerit; si se ab hac superstitione commonitus noluerit cohibere, donec reatum emendet, a consortio fidelium, vel ecclesiae cõmunione pellatur. *Aurel. iv. cap.16.*

CAP. XVI.

Sunt qui Kalen. Ianuarii colunt; cum Ianus homo gentilis, & Rex fuerit, Deus esse non potuit, &c. Sunt etiam, qui in festiuitate cathedrae Domini Petri Apostoli cibos mortuis offerunt, & post missas, redeuntes ad domos proprias, ad gentilium reuertuntur errores; & post corpus Domini, sacratas daemoni escas accipiunt, &c. Quemcumque in hac fatuitate pastores, atque presbyteri persistere viderint, vel nescio quas ad petras, aut arbores, aut ad fontes designata loca gentilium perpetrare, quae ad ecclesiae rationem non pertinent, eos ab ecclesia sancta (*hac*) auctoritate appellant, nec participare sancto altario permittant, qui gentilium obseruationes custodiunt. Quid enim Daemonibus cum Christo commune? cum magis sumendo * iudicium, delicta videatur addere, quam purgare? *Turonen.3.cap.23.*

1.Cor.11.

*cibum al.

CAP. XVII.

Ad nos peruenit, quosdam de populis catholicae fidei, execrabili ritu, die quinta feria, quae dicitur Iouis, excolere, & operationem non facere. quam rem pro Dei timore execrantes, & blasphemantes, quicumque ab hac die praeter festiuitates in eo die venientes, ausus, vel ausa fuerit vacare, & operam non facere; si ingenuus est, aut ingenua de ecclesia repellendus, & sub paenitentia mittendus anno vno, & eleemosyna, & fletu satisfaciat, vt ei Dominus ignoscat. Si seruus, aut ancilla fuerit * contenta flagella correcti Domino consignentur, & vltra talia eos obseruare non praesumant. *Narbon. cap.15.*

*centena f.

CAP. XVIII.

Non liceat Kal. Ianuarij * vecolo, aut ceruolo facere, vel sternas diabolicas obseruare. Sed in ipsa die sic omnia beneficia tribuentur sicut, & reliquis diebus. *Antisiod. cap.1.*

*vitulo f.

CAP. XIX.

Non liceat * compensas in domibus propriis, nec vigilias in festiuitates sanctorum facere, nec inter sectes, aut arbores sacri vos-

*conuentus.

vel

vel ad fontes vota exoluere: sed quicumque votum habuerit, in ecclesia vigilet, & matricolae ipsum votum, aut pauperibus reddat, nec subtilia, aut pede, aut hominem lineo fieri penitus praesumat. *Antisiod. cap. 3.*

CAP. XX.

*Maij. Kalend. vota, & brumalia, & Kalendarum *Martii conuentũ ex christianorũ republ. tolli mus: item mulierum publicas saltationes, & quae nomine falsorum Deorum gentilium ex viris, vel mulieribus fiũt choreae, & festa. Quae omnia aliena sunt christianis. Nemo etiam vir mulieris stolam induat, nec mulier viri, neque personas canonicas, vel satyricas, vel tragicas induat: neque Dionysii nomine exclamato vuas exprimant: neque dum vinum in cuppis diffundunt, risum moueant ignorantiae, vel stultitiae praetextu, daemoniaco modo operantes. Qui fecerint clerici deponantur, laici excommunicentur. *Trul. cap. 62.*

CAP. XXI.

Incendia, quae ante domos, vel officinas in Neomeniis quidam ponunt, & super ea veteri more transiliunt, cessare iubemus. Quisquis tale fecerit, clericus deponatur, laicus excom
4. Reg. 21 municetur. Scribitur enim quarto Regum Manassem altare aedificasse militiae caeli. &c. *Trul. cap. 65.*

CAP. XXII.

Qui iurant, vt gentiles, paenitentia canon coërcet, nos excommunicatione. *Trul. cap. 95.*

CAP. XXIII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia solicitudinem habeat, adiuuante Graphione, qui defensor ecclesiae est, vt populus Dei paganias non faciat. Sed vt omnes spurcitias gentilitatis abiiciat, & respuat, siue profana sacrificia mortuorum, siue sortilegos, vel diuinos, siue phylacteria, & auguria, siue incantationes, siue hostis immolatricias, quas stulti homines iuxta ecclesias ritu pagano faciunt, sub nomine sanctorum martyrum, vel confessorum, Deum, & suos sanctos ad iracundiam prouocantes: siue illos sacrilegos ignes, quos nedfri vocant, siue omnes, quaecumque sunt paganorum obseruationes, diligenter prohibeant. *Franci. synod.*

CAP. XXIV.

26. q. 7. c. 15. Admoneant sacerdotes fideles populos, vt nouerint magicas artes incantationesq. quibuslibet infirmitatibus hominum nihil posse remedii conferre, non animalibus languentibus, claudicantibusue, vel etiam moribundis quidquam mederi, non ligaturas ossium, vel herbarum cuiquam mortalium adhibitas prodesse: sed haec esse laqueos, & insidias antiqui hostis, quibus ille perfidus genus humanũ decipere nititur. *Turon. sub Carolo. cap. 42. Burch. lib. 10. cap. 40. Iuo par. 11. cap. 65.*

De celeb. miss. c. 2. Greg. ix. c. 2. de suf frag. in 2. collect.

CAP. XXV.

Quidam laicorũ, & maxime matronae habent in consuetudine, vt per singulos dies audiant euangelium: In principio erat Verbum, & missas peculiares; hoc est, de sancta Trinitate, aut de sancto Michaele. Et ideo sancitum est in eodem concilio, vt hoc vlterius non fiat, nisi suo tempore, & nisi aliquis fidelium audire velit pro reuerentia sanctae Trinitatis, non pro aliqua diuinatione. &c. *Salegunst. cap. 10. post Burch. decretum. Iuo par. 15. cap. 176. decret.*

CAP. XXVI.

Non liceat christianis, prandia ad defunctorum sepulchra deferre, & sacrificare mortuis. *Mart. Brac. cap. 69. Burch lib. 10. cap. 38. Iuo par. 11. cap. 63. decr.* De consec. d. 1. c. 29. in fin.

CAP. XXVII.

Non liceat christianis tenere traditiones gentilium, & obseruare, & colere elementa. *Mart. Braccar. cap. 73. Raban. cap. 24. de paenitent. Burchard. lib. 10. cap. 13. Iuo par. 11. cap. 40. decret.* 26. q. 5. c. 3.

CAP. XXVIII.

Non liceat iniquas obseruationes agere diebus Kalendarum, & otiis vacare gentilibus, neque lauro, aut viriditate arborum cingere domos. Omnis haec obseruatio paganissima est. *Mart. Brac. cap. 74. Raban. cap. 24. de paenit. Burch. lib. 10. cap. 15. Iuo par. 11. cap. 42. decreti.* 26. q. 7. c. 13.

CAP. XXIX.

Non liceat mulieres christianas aliquam vanitatem in suis lanificiis obseruare, sed Deum inuocent adiutorem, qui eis sapientiã texendi donabit. *Mart. Brac. cap. 76. Burch. lib. 10. cap. 19. Iuo par. 8 cap. 330. & par. 11. cap. 46. decret.* 26. q. 5. c. 3. in fin.

De *ieiunio diei Dominici probibito, vide lib. xx. de pascbate, & diebus festis. tit. xiy.*

De auguriis, & aliis diuinationum generibus. Tit. V.

CAP. I.

SI quis ariolos, aruspices, incantatores obseruauerit, aut phylacteriis vsus fuerit, anathema sit. *Greg. ij. in synod. Rom. cap. 12. Burch. lib. 10. cap. 23. Iuo lib. 8. tit. 5. cap. 1. panor. & par. 11. cap. 1. decreti.* 26. q. 5. c. 1.

CAP. II.

Haeretici omnes, & suspecti, & excommunicati, homicidae quoque, atque malefici, &c. seu qui ad sortilegos, magosque concurrerint, nullatenus ad accusationem sunt admittendi. *Eutych. epist. 2. ante med. Iuo par. 6. cap. 333. decreti.* 2. q. 8. c. 3. in fin.

CAP. III.

Contra idolorum cultores, vel aruspices, atque sortilegos fraternitatem vestram vehementius pastorali hortamur inuigilare custodia, atque publice in populo contra huius rei viros sermonem facere, eosque a tanti labe sacrilegii, & diuini intentione iudicii, & praesentis vitae periculo adhortatione suasoria reuoca- 26. q. 5. c. 10.

renocare. Quos tamen si emendare se a talibus,atque corrigere nolle repereris, feruenti comprehendere zelo te volumus; & siquidem serui sunt verberibus, cruciatibusque, quibus ad emendationem peruenire valeant, castigare: si vero sunt liberi,inclusione digna, districtaque sunt in paenitentiam redigendi;vt qui salubria, & a mortis periculo reuocantia audire verba contemnunt, cruciatus saltem eos corporis ad desideratam mentis valeat reducere sanitatem. *Gregor. lib. 7. epist.66. ad Ianuarium Episcopum Caralitanum. Burch.lib. 10. cap.3. Iuo par. 11. cap. 32. & 95. decreti. Caesar.lib.8.cap.91.*

C A P. I V.

26. q. 5. cap.8. Peruenit ad nos, quod quosdam incantatores,atque sortilegos fueris insecutus;& omnino nobis sollicitudinem, zelumque tuum gratum fuisse cognoscas. &c. Et ideo studii tui sit,sollicite quaerere,& quoscumque huiusmodi Christi inimicos inueneris,districta vltione corrigere. *Gregor. lib.9. epist. 47. Hadriano notario. Burch.lib. 10. cap. 4. Iuo par.11.cap. 33.decreti.*

C A P. V.

Diuinos, vel sortilegos, sacrificia mortuorum, vel lucorum, vel fontium auguria, vel phylacteria, vel incantatores, & veneficos, id est maleficos, & obseruationes sacrilegas, quas in vestris finibus fieri solebant, omnino respuentes tota mentis intentione ad Dominum conuertimini,&c. *Gregor.iy.epistula 1. in medio.*

C A P. V I.

De Kalendis Ianuariis, vel ceteris augurijs, phylacteriis, & incantationibus, vel alijs diuersis obseruationibus, quae gentili more obseruari dixisti, apud beatum Petrum Apostolum,vel in vrbe Roma; hoc a nobis, & omnibus christianis detestabile, & perniciosum
Leu.19. esse iudicamus, dicente Deo: Non augurabi-
Num. 23. mini,nec obseruabis somnia. & iterum; Non est augurium in Israel: nec obseruatio in domo Iacob. Ita & a nobis cauendum esse censemus,vt nullis auguriis, vel obseruationibus attendamus, quia omnia haec abscissa esse a patribus sumus edocti, &c. & nos ea amputauimus.&c.& sanctae recordationis praedecessoris, atque nutritoris nostri Domini Gregorij Papae constitutione omnia haec pie, ac fideliter amputata sunt. &c. *Zachar. epist. 6. post med.*

C A P. V I I.

Qui diuinationes expetunt, sub regula quinquennii iaceant. Vnde ad illorum simi-
26.q.5.c. 8. litudinem. [Sortes, quibus vos cuncti in vestris discriminatis iudiciis, nihil aliud, quam quod illi patres damnarunt, diuinationes,& maleficium esse decernimus. Quamobrem volumus illas omnino damnari, & vltra inter christianos nolumus nominari, & vt abscindantur sub anathematis interdicto praecipimus. *Leo iv.in epist. ad Episcopos. Britanniae cap.4.Rab.cap.23.de paenit.Burch.lib.10.cap. 27.Iuo lib. 8. tit. 6. cap. 1. panorm.& par. 11. cap.48.decreti.*

C A P. V I I I.

Desertis, quod soliti fueritis, quando in praelium progrediebamini,dies, & horas obseruare,& incantationes,& ioca,& carmina, & nonnulla auguria exercere; & instrui desideratis,quid nunc vobis agendum sit. De quo nos necessario vos instrueremus,nisi super hoc vos diuinitus instructos contueremur; super diuinum enim fundamentum nos aedificare quidquam non possumus. Igitur cum in proelium proficisci disponiris, quod ipsi commemoratis agere, in Dei nomine non omittite, id est,ad ecclesias ire,orationes peragere,&c. Nam illa, quae commemorastis, id est diei, & horae obseruationes, incantationes, ioca, & iniqua carmina, atque auguria; pompae, ac operationes diaboli sunt,quibus,Deo gratias, iam in baptismate abrenunciastis, & haec eu vereri homine, & actibus eius, quando nouum induistis,omnino deposuistis. *Nicol.ad consul. Bulgar.cap.35.*

C A P. I X.

Qui auguria,auspicia,somnia,diuinationes 26 q.5.c.
secundum morem gentilium obseruant, aut in 2, qui di-
domos suas huiusmodi homines introducunt uinatio-
in exquirendis aliquibus arte malefica, aut nes. & c.
vt domos suas lustrent, confessi quinquennio 3. non li-
paenitentiam agant secundum regulas anti- ceat.
quitus constitutas. *Ancyr.cap.24.G.23.L. Leo iv.ad Episcopos Britan.cap.4. conc. Trosleia. c. 15. Mart.Brac.cap.71.Raban. cap. 23. de paenit.Capit.lib.7.cap.21.in addit.priorib.Burch. lib. 10. cap. 5. Iuo lib. 8. tit. 5. cap.2. panorm & par. 11. cap. 2. decreti. & paeniten. Rom. tit.6.cap.1.& 20.*

C A P. X.

Augur, aut pantomimus, si ad artes suas reuertantur, proiiciantur ab ecclesia. *Eliber. cap.62.*

C A P. X I.

Non oportet clericos, magos, vel augures, 26.q.5.c.
aut incantatores esse,aut mathematicos, aut 4.
astrologos,aut phylacteria facere, quae animarum vincula sunt. Si fecerint, ab ecclesia eiiciantur. *Laod cap. 36. Agath. cap. 68. vbi deest math.aut astrolog.Mart.Brac.cap.61.Capitul. lib. 1.cap.21. Raban.cap.23. de paenit. Iuo lib. 8.tit.5. cap.3. panorm. & par.11.cap. 3.decreti.*

C A P. X I I.

Auguriis, vel incantatoribus seruientem a 26.q.5.c.
conuentu ecclesiae separandum,similiter& su- 11.
perstitionibus iudaicis, vel feriis inhaerentem. *Carthag.iv.cap.89. Burch.lib. 10. cap.7. Iuo lib.8.tit.6.cap.4.panor.& par. 11.cap.35. decreti.Tarrac.lib.4.cap.73.*

C A P. X I I I.

Si quis astrologiae, vel mathesi existimat esse credendum, anathema sit. *Toletan.i. in fine.*

CAP.

CAP. XIV.

26.q.5.c.6. Aliquanti clerici, siue laici student auguriis.& sub nomine fictae religionis, quas sanctorum sortes vocant, diuinationis scientiam profitentur, aut quarumcunque scripturarum inspectione futura promittunt: In hoc quicumque clericus, vel laicus detectus fuerit, vel consulere, vel docere, ab ecclesia habeatur extraneus. *Agath.cap.42. Venet.cap.*16.*Raban. cap.* *23.de paenit.Iuo lib.*8.*tit.6.c.*1. *panor. & par.* *11.cap.4.decreti.Burch.lib.*10.*cap.27.*

CAP. XV.

26.q.5.c.9. Si quis clericus, vel monachus, vel saecularis diuinationem, vel auguria crediderit obseruanda, vel sortes, quas mentiuntur esse sanctorum, cum iis, qui eis crediderint, ab ecclesiae communione pellantur. *Aurel.cap.32.*

CAP. XVI.

Si qui viri, ac mulieres diuinatores, quos dicunt esse caragios, atque sorticularios, in cuiuscunque domo Gothi, Romani, Syri, Graeci, vel Iudaei fuerint inuenti, aut quis ausus fuerit amodo in eorum vana crimina interrogare, & non hoc voluerit annunciare; pro hoc quod praesumpsit, non solum ab ecclesia suspendatur, sed etiam sex auri vncias Comiti ciuitatis inferat. Illi vero, qui tali iniquitate repleti sunt, & sortes, & diuinationes faciunt, & populum praeuaricando seducunt, vbi inuenti, vel inuentae fuerint, seu liberi, seu serui, vel ancillae sint, grauissime publice fustigentur, & venundentur, & pretia ipsorum pauperibus erogentur. *Narbon.cap.*14.

CAP. XVII.

Non liceat ad sortilegos, vel auguria respicere, nec ad characteres, nec ad sortes, quas sanctorum vocent, vel quas de ligno, aut de pane faciunt, aspicere: sed quaecumque homo facere vult, omnia in nomine Domini faciat. *Antisiod.cap.*4.

CAP. XVIII.

26.q.5.c.5. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, clericus magos, aut aruspices, aut ariolos, augures, vel sortilegos, vel eos qui profitentur artem magicam, aut aliquem eorũ similia exercentẽ consuluisse fuerit deprehensus: ab honore dignitatis suae depositus, monasterii cẽsurã excipiat, ibique perpetuae paenitentiae deditus scelus admissum sacrilegii soluat. *Tolet.iv.* *cap.28.Raban.cap 23.de paenit. Burch.lib.*10. *cap.48.Iuo lib.*5.*tit* 15.*cap.3.& lib.8 tit. 5. c.* *4.panor.& par.*11.*cap.5.& cap.73.decreti.*

CAP. XIX.

1.Cor. 6. Dicente Apostolo, adhaerens Domino vnus spiritus est cum eo; qui enim eius aduersario habitat, vnus fit cum illo aduersario. Qui igitur daemonia se habere fingunt, & suis moribus illos simulant, iubemus eos illis poenis, & rationibus puniri, vti vere daemonia habentes. T*rul.cap.*60.

CAP. XX.

Qui se vatibus dedunt, vel centurionibus quibusdam, vel his similibus, vt ab eis discant, quae ignorant, iuxta antiquas patrum definitiones, paeniteant sex annis. Item qui vrsas seruant, vel alia animalia ad lusum, & laesionem simplicium, & fortunam, & fatum, & genealogiam, & qui horum verborum multitudinem iuxta erroris vanitatem fundunt. Item nebularum persecutores, & impositores, & phylacterios, & vates. Qui perseuerant, neque paenitent, & auersantur has pernicies, & paganorum curas, omnino ab ecclesia eiici volumus, vt sacri canones dicunt. Quae societas luci ad tenebras? vt ait Apostolus, quae conuentio Christi ad Belial? aut quae pars fideli, cum infideli? Qui autem consensus templi Dei cum idolis? *Trul.cap.61.* 2.Cor.6.c

CAP. XXI.

Episcopus det operam, vt populus ab auguriis, & incantationibus abhorreat. *Franc.syn.*

CAP. XXII.

Extant, & alia perniciosissima mala, quae ex ritu gentilium remansisse dubium non est, vt sunt magi, arioli, sortilegi, venefici, diuini, incantatores, somniorum coniectores, quos diuina lex irretractabiliter puniri iubet, de quibus in lege dicitur: Anima, quae declinauerit ad magos, & ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, &c. Ferunt enim suis maleficiis aëra posse conturbare, & grandines immittere, futura praedicere, fructus, & lac auferre, aliisque dare, & innumera a talibus fieri dicuntur. Qui vt fuerint huiusmodi comperti viri, seu feminae, in tantum disciplina, & vigore Principis acrius corrigendi sunt, in quantum manifestius ausu nefando, & temerario seruire diabolo non metuunt. *Paris.sub Ludou.& Lothar. lib.3.cap.*2. Leuit.20

CAP. XXIII.

Extant & altera diuersorum criminum mala, quae improbat, & condemnat lex diuina. &c. vt sunt illa, quae ex paganorum ritu adhuc superesse videntur: scilicet magica, sortes, phylacteria, veneficia, diuinationes, incantationes, somniorum coniectationes: quae omnia punire iubet lex diuina, quia manifestissime in talibus seruitus est diabolica. *Trosleia.* *cap.15.*

CAP. XXIV.

26.q.5.c.3. Non liceat. Si quis paganorum consuetudinem sequens diuinos, & sortilogos in domum suam introduxerit, quasi vt malum foras mittant, aut maleficia inueniant, vel lustrationes paganorum faciant, quinque annis paenitentiam agant. *Mart.*Brac.*cap.71.Ancyr. cap.* 24. *G.* *23.L.vide supra cap.*10.*Trosleia.cap.*15.*Raba.* *cap.24.de paenit. Burch.lib.*10.*cap.6.* Iuo *par.* *11.cap.34 decret*

CAP. XXV.

26.q.5.c.3. Non liceat christianis tenere traditiones Gentilium, & obseruare, & colere elementa, aut lunae, aut stellarum cursus, aut inanem signorum fallaciam; pro domo facienda, aut propter segetes, vel arbores plantandas, vel coniugia socianda. Scriptum est enim, omnia, quae facitis, aut in verbo, aut in opere, om- Colos.3.

omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo. *Mart. Bracaren. cap. 73. Raban. cap. 24. de paenit. Burchard. lib. 10. cap. 13. Iuo par. 11. cap. 40. decreti.*

CAP. XXVI.

26.q.5.c.3. Non liceat in herbarum collectionibus, quae medicinales sunt, aliquas obseruationes, aut incantationes attendere, nisi tantum cum symbolo diuino, & oratione dominica, vt tantum Deus creator omnium, & Dominus honoretur. *Mart. Brac. cap. 75.* Raban. *cap. 24. de paenit. Burchard. lib. 10. cap. 20. Iuo par. 11. cap. 47. decreti.*

CAP. XXVII.

Qui praestigias, vel veneficium fatetur, is homicidae tempore confitebitur, ita dispensatus, vt qui in vnoquoq. peccato se ipsum coquicit. *Basil. ad Amphiloch cap. 64.*

CAP. XXVIII.

Qui se vatibus, vel eiusmodi aliis tradit, ipse quoque homicidiarum tempore punietur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 71.*

CAP. XXIX.

Qui vaticinantur, & gentilium consuetudinem sequuntur, & aliquos in aedes suas introducunt ad veneficiorum inuentionem, & eorum expurgationem, cadant in canonem sexennij, & postquam anno defleuerint, & anno audierint, in tribus annis substracti, & anno cum fidelibus consistentes, sic admittantur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 82. vide cap. 52. 65. Gregor. Niss. cap. 2. ad Latoium. Ancyr. cap. 24.*

CAP. XXX.

Qui ad praestigiatores, vel vates abierunt, vel eos, qui per daemones se piacula quaedam, & auersiones operaturos pollicentur, ij exacte interrogantur, & examinantur, vtrum in fide in Christum permanentes a necessitate aliqua ad illud peccatum impulsi sunt. &c. an omnino neglecto, quod a nobis creditum est, testimonio, ad daemonum societatem se contulerunt. Si enim ad fidem infirmandam, & quod Deum esse non crederent, quia christianis creditur, & adoratur, illud fecerunt, erunt scilicet transgressorum iudicio obnoxij. Sin autem non ferenda necessitas aliqua, pusillo, & abiecto eorum animo superato, eo deduxit falsa aliqua spe deductos, similiter erit & in ipsos clementia instar eorum, qui tormentis in tempore confessionis resistere non potuerunt. *Greg. Nissen. epist. canonica. cap. 3.*

CAP. XXXI.

Serm. de temp. 241 Sanctus Augustinus dixit: qui praedictis malis, id est caragis, & diuinis, & aruspicibus, vel phylacteriis, & alijs quibuslibet auguriis crediderit, etsi ieiunet, etsi oret, etsi iugiter ad ecclesias currat, etsi largas eleemosynas faciat, etsi corpusculum suum in omni afflictione cruciauerit, nihil ei proderit, quamdiu sacrilegia illa non reliquerit. *Bonif. in epist. ad Zachar. in fine.*

De periurio. Tit. VI.

Pars Prima.

Quo tempore non seruandum iusiurandum.

CAP. I.

De iis, quae fiūt a maiori parte. c. 1. ap. Greg. ix. et in 1. collect. * capituli

PRaescripti decreto statuimus, vt semper praeualeat, & suum consequatur effectum, quod a maioris, vel sanioris parte * concilij fuerit constitutum. Nec constitutionem nostram impediat, si forte aliquis ad conseruandam ecclesiae suae consuetudinem se iuramento dicat astrictum. Non enim dicenda sunt iuramenta, sed potius periuria, quae contra vtilitatem ecclesiasticam, & sanctorum patrum veniunt instituta. *Alexand. 3. in conc. gener. Lateran. cap. 16.*

CAP. II.

Qui sacramento se obligauerit, vt litigans cum quolibet ad pacem nullo modo redeat, pro periurio vno anno a communione sanguinis, & corporis Domini segregatus reatum suum eleemosynis, fletibus, & quantis potuerit ieiuniis absoluat, & ad caritatem vero, quae operit multitudinem peccatorum, venire festinet. *Iler. cap. 7. Troslei. cap.* 11. *Paenitent* Roman. *tit. 2. c. 11.* Raban. *cap. 20. de Paenit.* Burchard. *lib. 12. cap. 17. Iuo par. 12. cap. 74. decreti.* 22. q. 4. c. 11. 1. Pet. 4.

CAP. III.

Si publicis sacramentorum gestis a quibuslibet illicita, vel non bona extitisset condicio alligata, quae aut iugulare animam patris, aut agere compelleret stuprum sacratissimae virginis: numquid non tolerabilius esset, stultae promissionis reiicere vota, quam per inutilium promissorum custodiam exhorrendam criminum implere mensuram. &c. Promissionis incantae crudam, cruentamque temperare sententiam, illa quam maxime compellimur caussa, quod haec [duo mala, licet sint omnino cautissime praecauenda, tamen si periculi necessitas ex his vnum temperare compulerit, id debemus resoluere, quod minori nexu noscitur obligari. Quid autem ex his leuius, quidue sit grauius, pietatis acumine vestigemus. etenim dum periurare compellimur, creatorem quidem offendimus, sed nos tantummodo maculamus. cum vero noxia promissa complemus, & Dei iussa superbe contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nos ipsos crudeliori gladio trucidamus. Illic enim duplici culpatum telo percutimur, hic tripliciter iugulamur. &c. [Incommutabilis eademque semper existens Dei natura, parcens, sua saepe in sacris litteris legitur mutasse praemissa, & pro misericordia tem- 22. q. 4. c. 1. d. 13. c. 1. 22. q. 4. c. 9.

temperare sententiam. Vide quamlibet sit impassibilis, atque immutabilis, eiusdemque deitatis, licet sint dicta firmissima, crebro tamen eius, & iuramenta leguntur, & paenitentia, quae sacris exilant mysterijs adoperta. Iurare namque Dei, est a seipso nullatenus ordinata conuellere: paenitere vero, eadem ordinata, cum voluerit, immutare: sic enim per [*Hier. 18.*] Hieremiam dicit: Repente loquar aduersus gentem, & aduersum regnum, vt eradicem, & destruam, & disperdam illud. si paenitentiam egerit gens illa super malo suo, quod locutus sum aduersus eam; agam & ego paenitentiam super malo, quod cogitaui, vt facerem eis, &c. [*Lib. 1. de offic. c. 50.*] Praeclarus auctor Ambrosius sic loquitur: Est etiam contra officium nonnumquam soluere promissum, & sacramentum custodire: vt Herodes qui iurauit, [*Matt. 14. Mar. 6.*] quoniam quidquid petitura esset, daret filiae Herodiadis; & necem Ioannis praestitit, ne promissum denegaret. [*Iud. 11.*] Nam de Iephte quid dicam, qui immolauit filiam, quae sibi victori primum occurrerat, quo votum impleret, quod spoponderat, vt quidquid sibi primum occurrisset, offerret Deo? Melius fuerat nihil tale promittere, quam promissum soluere parricidio. [*Lib. 3. de offic. c. 12. 22. q. 4. c. 8. vnusquisque.*] Item in libro tertio: [Saepe pleriq. constringunt se iurisiurandi sacramento, & cum ipsi cognouerint promittendum non fuisse, sacramenti tamen cōtemplatione faciunt, quod spoponderint. sicut de Herode supra scripsimus, qui saltatrici praemium turpiter promisit, crudeliter soluit. Turpe est, quod regnum pro saltatione promittitur: crudele quod mors prophetae pro iurisiurandi religione datur. Quanto tolerabilius tale fuisset periurium sacramento? &c. [*c. 31. Sentent. 10. 22. q. 4. c. 13.*] Nostri quoque saeculi doctor egregius Isidorus in lib. sentent. secundo haec pro tali narrat negotio: [Non est conseruandum sacramentum, quod male, & incaute promittitur; velut si quispiam adulterae perpetuam cum ea permanendi fidem polliceatur: tolerabilius est enim non implere sacramentum, quam permanere in stupri flagitio. Similiter in Synonimis: [*Lib. 2.*] In malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum. Quod incaute vouisti, non facias. Impia est promissio, quae scelere adimpletur. *Tolet. xvj. cap. 2. Raban. cap. 21. de paeniten. Burch. lib. 12. c. 10. & c. 29. Iuo lib. 8. tit. 8. c. 8. 16. 25. 30. panor. & par. 12. c. 9. 16. 17. 67. decr. Ansel. lib. 11. c. 165. Caesar. lib. 6. cap. 8. & 13.*

C A P. I V.

Non possunt vtraque seiuncta aequa obseruantiae lance seruari: quia si promissa cognatis fides seruetur; populis, quae promissa sunt, deperibunt: & iterum si data in populis intemerata Deo sacramenta seruentur, cognatis proculdubio promissa beneficia negabuntur; neque vnius partis praestatio, sine alterius potest esse dispendio: Quid ergo? numquid ob hoc vtraque iuramentorum promissa soluenda sunt, quia singula inuicem sine culpa agi non possunt? absit. Transfundendum ergo est vnum in alterum, & ad vnam regulam redigendum, ita vt minoris partis vota potioribus sint coniuncta. &c. Sic ergo ab illis vinculis iuramenti, quibus socero ante iurauit, principem nostrum Egicanem Regem sancta synodus absoluendum elegit; vt aut cognatos ad populorum regulam dirigat, aut populos in cognatorum iustam defensionem assumat; &c. *Tolet. xv. in fine.*

C A P. V.

In quadam homilia beati Bedae presbyteri legimus: Si forte nos incautius iurasse contigerit, quod scilicet obseruatum peiorem vergat in exitum, libere illud mutandum nouerimus salubriori consilio. *Tribur. c. 21. ex Beda homil. decollat. S. Ioan. Bapt.*

C A P. V I.

Illud volumus esse notum, quoddam iuramentum, nullo modo a christianis obseruandum; videlicet cum malum aliquod incaute, vel etiam scienter iurando promittatur; velut si quispiam adulterae perpetuam cum ea permanendi fidem polliceatur; aut si quis ne ad pacem redeat, vel vt aliquod flagitium committat, se sacramento constrinxerit. Tolerabilius est denique non implere sacramentum, quam in illo, quod male spopondit, permanere; vel quod decreuit, perficere flagitium. *Trosleia. cap. 21.*

C A P. V I I.

Quod iuraui, iuratus sum; quodq. peieraui, noui: verum dominum meum, & creatorē non abiuraui; te vero non audio. *Sophronius Hierosolymitanus Episcop. in limonario apud vij. syno. gener. actio. 4. post medium.*

C A P. V I I I.

Ioannes religiosissimus monachus dixit. Intelligant verba Sophronij; quod scilicet praestat iuramentum peierare, quam plane iuramentum in destructionem venerandarum imaginum seruare. [*22. q. 4. c. 18. Athanasio.*] *Ioannes Vicarius sacerdotum Orientis. Ibid. post medium. Caesar. lib. 6. cap. 4.*

C A P. I X.

Herodes bene iurauit, sed perijt. Petrus autem negans Dominum cum iureiurando, deinde regressus, postquam fleuisset, seruatus est. *Taras. ibid. post medium.*

C A P. X.

Leo Episcopus Phoceae dixit: Scriptum est, quod falsum iusiurandum non amabitis: [*Zach. 8.*] huius gratia falsum nostrum iuramentum, veluti nullum habens robur, remittetur. *ibid. post med. Iuo par. 12. cap. 15. decr. & lib. 8. tit. 8. cap. 9. & 15. panor.*

C A P. X I.

Id quod est iurare Principes, quod subiectis male facturi sunt, magna medicina opus habet. Medela autem eorum est duplex: vna quidem, vt ipsi doceantur non facile iurare: altera autem, ne in malis iudicijs persistant,

Quare, qui se alteri malefacturum iurare anticipauit, quod ad iurandum nimium facilis fuerit, se paenitere ostendat; non autem pietatis praetextu suam improbitatem confirmet. neque enim Herodi iurasse profuit, qui ne peieraret, prophetam occidit. &c. Quare eum, qui iurauit, paenitere, non impietatem studere confirmare oportet. eius enim absurditatem fusius exquire. Si quis se fratris oculos effossurum iurauerit, si ne honestum est, hoc ad effectum deducere? Si quis se interfecturū, si quis omnino iurauerit mandatum aliquod transgressurum? *Basil. ad Amphiloch. cap. 29.*

Pars Secunda.

De poena illius qui peierauit.

CAP. I.

Stephanus Deo amabilis diaconus, & notarius legit Epitimium, quod desinierunt sanctissimi Vicarij, & tota sancta synodus ijs, qui contra Ignatium sanctissimum Patriarcham mendaciter iurauerunt. &c. Definimus, & promulgamus, eos, qui non paenituerunt, neque annunciauerunt, neque epitimium acceperunt, sed permanserunt in duritia cordis sui. &c. per septem annos epitimium habere, propter manifestatum peccatum: in duobus annis extra ecclesiam, & in alijs duobus intra ecclesiam audire diuinas scripturas, vsque ad catechumenos, non tamen vllo modo communicare; sed abstinere a carnibus & vino quatuor annis, praeter Dominicos dies, & praeter dominicas festiuitates, & in alijs tribus annis stare cum fidelibus, & mereri diuinam communionem in solis dominicis sollemnitatibus cum eleemosynis, & orationibus, atque ieiuniis, ita vt tribus diebus hebdomadae, secunda videlicet, quarta, & sexta feria, abstineant a carnibus, & vino. *Synod. viij. gener. Constantinop. sub Hadr. ij. actio. 9. ante fin.*

CAP. II.

Periuri excommunicentur. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. cap. 16.*

CAP. III.

cap. 1. de treuga & pace. ap. Greg. 18. & in 1. collect. Si quis treugam frangere temptauerit, post tertiam commonitionem, si non satisfecerit, Episcopus suus in eum excommunicationis sententiam dictet, & scriptam Episcopis vicinis annunciet. Episcoporum autem nullus excommunicatum in communionem suscipiat, immo scripto susceptam sententiam confirmet. si quis autem hoc violare praesumpserit, ordinis sui periculo subiacebit. *Syno. Rom. sub Innoc. ij. cap. 9. apud Ivo. post panor. & conc. ij. in conc. Later. cap. 11.*

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus in adulterio, periurio, furto deprehensus deponatur, nō etiam excommunicetur. *Apost. cap. 25. Tribur. cap. 11. Raban. cap. 1. de paeniten. Burch. lib. 2. cap. 189. Ivo pan. 6. cap. 234. decr. Ansel. lib. 11. cap. 30. al. 29. in Rom.* Dist. 81. c. 12.

CAP. V.

Infames esse dicimus periuros, raptores, maleficus, &c. *Steph. epist. 1. in med.* 6. q. 1. c. 17.

CAP. VI.

Statuimus cum omnibus, qui nobiscum sunt, Episcopis, vt homicidae, periuri, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium, sint admittendi, quia infames sunt, & iuste repellendi, quia funesta est vox eorum. *Eusch. epist. 3. in princ.*

CAP. VII.

Si quis contra suam professionem, vel conscriptionem venerit, si clericus fuerit, deponatur, si laicus, anathematizetur. *Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 57. Carthag. cap. 13. G. & Carthag. ij. cap. vlt. L. Ansel. lib. 3. cap. 88. Capitul. lib. 7. cap. 158.*

CAP. VIII.

Si qui parentes fidem fregerint sponsaliorum, triennij tempore abstineant se a communione. *Eliber. cap. 54.*

CAP. IX.

Qui contra suam professionem, vel subscriptionem venerit ipse se ab hoc coetu separabit. *Carthag. ij. cap. vlt.*

CAP. X.

Si ab ecclesiae atrijs, vel domo Episcopi reus consignatus sit, ad euangelia datis sacramentis de morte, & debilitate, & omnium poenarum genere: si quis sua sacramenta violauerit, reus periurij, non solum a communione ecclesiae, vel omnium clericorum, verum etiam a catholicorum conuiuio separetur. *Aurel. c. 1. al. 3. Raban. c. 22. de paenit. Burch. lib. 3. cap. 190. Ivo par. 3. cap. 107. decr.* 17. q. 4. c. 36 id constituimus.

CAP. XI.

Si seruus confugiens ad ecclesiam, domino sub sacramento immunitatis restitutus sit; & dominus sacramentum violauerit; a communione, & conuiuio catholicorum extraneus habeatur. *Aurel. cap. 3. al. 5. Raban. d. cap. 22. Burchar. lib. 3. cap. 192. Ivo lib. 2. tit. 7. cap. 2. panor. & par. 3. cap. 109. decreti.* d. cap. 36.

CAP. XII.

Si quis clericus in caussis, quae sub iure iurando finiendae sunt, praebuerit iuramentum, & post rebus euidentibus detegitur peierasse, biennii tempore a communione pellatur. *Aurelian. ij. cap. 8.*

CAP. XIII.

De seruis pro qualibet caussa, si ad ecclesiae septa confugerint, id statuimus obseruandum; vt si quid in antiquis constitutionibus tenetur scriptum pro concessa culpa, vel datis a domino.

domino sacramentis, quisquis ille fuerit, egrediatur de venia iam securus. Enim vero si immemor fidei dominus transcendisse conuincitur, quod iurauit, vt is, qui veniam acceperat, probetur postmodum pro ea culpa, qualicumque supplicio cruciatus; dominus ille, qui immemor fuit datae fidei, suspensus sit ab omnium communione. &c. Quod si gentilis dominus fuerit, aut alterius sectae, qui a conuentu ecclesiae probatur extraneus: is, qui seruum repetit, pro se requirat bonae fidei christianũ, vt ipse in persona domini pro seruo praestet sacramentum: quia ipsi possunt seruare, quod sacrum est, qui post transgressionem, ecclesiae metuunt disciplinam. *Aurel.v.cap.23.*

CAP. XIV.

22.q.5.c.7. Si quis conuictus fuerit alios ad falsum testimonium, vel periurium attraxisse; aut quacumque corruptione sollicitasse; ipse quidem vsque ad exitum non communicet: hi vero, qui ei in periurio consensisse probantur; post ab omni sunt testimonio prohibendi, & secundum legem infamia notabuntur. *Matiscon.cap.17. Burchar.lib.16.cap.8. Iuo par.12.cap.26. Caesar.lib.6.cap.17.*

CAP. XV.

Quicumque ex nobis, vel totius Hispaniae populis qualibet coniuratione, vel studio sacramentum fidei suae, quod pro patriae, gentisq. Gothorum statu, vel conseruatione regiae salutis pollicitus est, temerauerit. &c. anathema sit in conspectu Dei Patris. &c. *Tolet.iv.c.74. Tolet.xvi.cap.10.*

CAP. XVI.

Inflexibilis Iudaeorum perfidia, deflexa tandem videtur pietate, & potentia superna. nam excellentissimus, & christianissimus Princeps, &c. non finit in regno suo degere eum, qui non est catholicus. &c. Quisquis succedentium temporum regni sortitus fuerit apicem, non ante conscendat regiam sedem, quam inter reliqua condicionum sacramenta pollicitus fuerit, hanc se catholicam non permissurum eos violare fidem. &c. Si temerator huius promissi extiterit; sit anathema maranatha in conspectu Dei, & pabulum efficiatur ignis aeterni, simillq. cum eo damnatione perculsi quicumque sacerdotum, vel quilibet christianorum eius implicati fuerint errore. *Tolet.vi.cap.3.*

CAP. XVII.

Si quis religiosorum ab Episcopo vsque ad *extremum ordinis clericorum, siue monachorum generalia iuramenta in salutem regiam, gentisque, aut patriae data reperiatur violasse voluntate profana; mox propria dignitate priuatus, & loco, & honore habeatur exclusus; eo miserationis obtentu tantummodo reseruato, vt an locum, an honorem, an vtraque possideat, concedendi ius, licentiamq. principalis potestas obtineat. *Tolet.x.cap.2.*

* extremi ordinis clericum, siue monachum al.

CAP. XVIII.

Est quorumdam saecularium, & quod peius est sacerdotum improbanda satis obstinatio animarum, vt fidem suis principibus sub iuramento promissam obseruare contemnant, & verborum fuco iuramenti obnubilant promissionem. &c. Quicumque inuentus fuerit talia fecisse, & viuente principe in alium attendisse regem futurum, a conuentu catholicorum excommunicationis sententia repellatur. &c. *Tolet.xvi.cap.9. vide de reis laesae maiestatis. lib. seq.*

CAP. XIX.

Non solum qui peierant, sed etiam qui periuris consentiunt, simili plectendi sunt damnatione. *Turon.sub Carolo.cap.34. Iuo par.16.cap.337.decreti.*

CAP. XX.

Si quispiam Episcoporum, aut quilibet sequentis ordinis ecclesiastici deinceps timore, aut cupiditate, aut qualibet suasione, a domino & orthodoxo Ludouico Imperatore defecerit, aut etiam sacramentum fidelitatis illi promissum violauerit, & eius contrarijs maleuola intentione quolibet modo se copulauerit, gradum proprium canonica, atque synodali sententia amittat. Quod si quisquam laicus superius comprehensa facere tẽptauerit, sciat se ab vniuerso gradu anathematizandum. *Aquisgranen. y. sub Ludou. par. 2. cap.12.*

CAP. XXI.

Vt multiplex iuramentorum, & periuriorum confusio, per quam multae fidelium animae in toto hoc regno perditae cognoscuntur, quam sit detestanda, & Deo odibilis attentius omnibus adnuntietur; sicut ipse Dominus ostendit, dicens: Non periurabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui: Ego Dominus: *Leuit. 19* Tantum namque hoc malum est; vt ad sanctuaria martyrum, vbi diuersorum aegritudines sanantur, ibi periuri, licet manifeste interdum vexari non videantur, iusto Dei iudicio a daemonibus arripiantur, sicut sanctus dicit Gregorius: Ad horum corpora aegri veniunt, & sanantur: daemoniaci veniunt, & curantur: periuri veniunt, & a daemonio vexantur. *Melden. cap. 39. Gregor. homil.32. in Euang.*

CAP. XXII.

Quia impia, & Deo inimica, & christianae religioni nimis contraria ex iniquissima, & detestabili constitutione quorundam saecularium legum consuetudo inualuit, vt in forensi iudicio litigantes ex vtraq. parte contendentium, aequaliter iuramentum dare cogantur, vbi sine dubio duobus cõtra se iurantibus, vnus periurus efficitur: tanti sceleris immanitatem, & animarũ perditionem dolentes, statuimus, vt quicumque vno iuramento legitimo dato, *Hebr. 6.* quod secundum legem diuinam omnis huma-

nae controuersiae finis esse debet, alterum e contrario iuramentum opponere praesumpserit, ab ipsis liminibus ecclesiae, quae sua impietate profanauit, exclusus omnium christianorum consortio, atque conuiuio reddatur extraneus, nisi se continuo admonitus ad agendam paenitentiam tanti reatus humili satisfactione inclinauerit. *Valent. sub Lothario. cap. 11.*

CAP. XXIII.

Et quia ex huiusmodi iuramentorum, immo periuriorum contentione, etiam vsque ad armorum certamina solet prorumpi, & crudelissimo spectaculo effunditur cruor belli in pace: Statuimus iuxta antiquum ecclesiasticae obseruationis morem, vt quicumq. tam iniqua, & christianae paci inimica pugna alterum occiderit, seu vulneribus debilem reddiderit, velut homicida nequissimus, & latro cruentus ab ecclesia, & omnium fidelium coetu separatus ad agendam legitimam paenitentiam modis omnibus compellatur. *Valent. sub Lothar. cap. 12.*

CAP. XXIV.

Eum, qui impie iurauit, paenitere, non impietatem studere, confirmare oportet. *Basil. ad Amphiloch. cap. 29.*

CAP. XXV.

Periurus vndecim annis non erit communionis particeps, duobus annis deflens, tribus audiens, quatuor substratus, anno solum consistens, & tunc communione dignus habebitur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 63.*

CAP. XXVI.

De iis qui peierarunt; si vi quidem, & necessitate sacramenta transgressi sunt, leuioribus poenis subiiciuntur; vt post sex annos possint suscipi. Qui autem sine necessitate suam fidem prodiderunt, cum duobus annis defleuerint, & duobus annis audierint, & in quinto anno in substratione fuerint, & in duobus aliis sine oblatione in orationis communionem susce pti extiterint, ita tandem, condigna scilicet paenitentia ostensa, in corporis Christi communionem recipientur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 81.*

CAP. XXVII.

22. q. 1. c. vlt. Praedicandum est, vt periurium fideles caueant, & ab hoc summopere abstineant; scientes hoc grande scelus esse, & in lege, & prophetis, siue euangelio prohibitum. Audiuimus enim quosdam paruipendere hoc scelus, & leuem quodammodo periuris paenitentiae modum imponere: qui nosse debent, talem de periurio paenitentiam imponi debere, qualem & de adulterio, fornicatione, homicidio sponte commisso, & de ceteris criminalibus vitiis. Si quis vero perpetrato periurio, aut quolibet criminali peccato timens paenitentiam longam ad cōfessionem venire noluerit, ab ecclesia repellendus est. *Theodulph. ad presb. Aurel. cap. 26. Burch. lib. 12. cap. 14. Iuo par. 12. c. 71. decr. Ansel. lib. 11. c. 65. al. 71 in Rom.*

CAP. XXVIII.

Prouocemus (*periuros, & alios sceleratos homines*) ad paenitentiam, & emendationem: aut impenitentes, & corrigi nolentes, gladio verbi bis acuto eorum corpora, & animas concidamus; & aeterno illo anathemate, hoc est alienatione a Christo, & ecclesiae, tam in praesenti, quam in futuro plectamus; nisi vel modo resipiscant a laqueis diaboli, & conuertantur ad Dominum viuum & verum, per dignam correctionem. *Heueus Metropol. ad syn. Trosle.*

Pars tertia.

Varia de iureiurando, & de periurio.

CAP. I.

Non iurare, ne forte periurium fiat. *Clem. epist. 1. ante finem. Theodulph. ad presb. Aurelian. cap. 21.*

CAP. II.

Sacramentum hactenus a summis sacerdotibus, vel Dei ministris exigi, nisi pro fide recta, minime cognouimus: nec spōtaneos iurasse reperimus. Summopere ergo sanctus Iacobus Apostolus prohibens sacramentum, dicit: Ante omnia, fratres mei, nolite iurare, neque per celū, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum. sit autem sermo vester, est, est; non, non; vt non sub iudicium decidatis. Et Dominus in euangelio ait: Audistis, quia dictum est antiquis. &c. quod autem his abundantius est, a malo est, id est ab exigente, & a iurante. Haec ipse Dominus prohibet, id est, non debere iurare; haec Apostoli maxime, omnes, haec sancti viri praedecessores nostri, qui huic sanctae vniuersali Apostolicae ecclesiae praefuerunt ante nos; haec prophetae, & reliqui sancti doctores per vniuersum mundum dispersi ad praedicandum iuramenta fieri vetant. &c. Quae nos sanctorum sequentes Apostolorum, eorumq. successorum iura firmamus, & sacramenta incauta fieri prohibemus. &c. Deus Moysi in tabulis dedit: Vide ne assumas nomen Domini Dei tui in vanum. &c. Nos sacramentum Episcopis nescimus oblatum, nec vmquam fieri debet: quoniam praeceptum est a Domino non iurandum neq. per celum. &c. Haec sunt praecepta Saluatoris, haec prophetarum, haec sanctorum patrum instituta, quae si quis in vanum duxerit, hostis est animae suae; quia nemo contra prophetas, nemo contra Apostolum, nemo cōtra euangelium facit aliquid absq. periculo. *Corn. epist. 2. in prin. Burch. lib. 1. cap. 193. & lib. 12. c. 19. Iuo par. 5. c. 308. & par. 12. c. 77. decr. Caesar. lib. 6. c. 19. Tarrac. lib. 4. cap. 30.*

Margin: 22. q. 1. c. — Iac. c. 5. — Matt. 5. — 2. q. 5. c. — Exod. 20. — 2. q. 5. c. 8

CAP. III.

Perhibetis, vos cōsuetudinem habuisse, quo-

tiescumque aliquem inreiurando pro qualibet re disponebatis obligare, spatham in medium afferre, & per eam iuramentum agebatur: nunc autem per quod iurare debeatis a nobis iuberi deposcitis. Sed nos ante omnia, non solum per spatham, verum etiam per aliā omnino conditam speciem iurari iudicamus indignum: per quam enim quis iurat, profecto & diligit, & veneratur; sed & fiduciam suam ei firma stabilitate commendat; quamobrem per Deum iurandum est, qui ab hominibus diligendus, & venerandus, & in quo omnis spes, & fiducia est locanda, & a quo prae cunctis creaturis est semper auxilium expectandum.

Matt. 5. Nam cum a Domino per celum, terram, caput, & Hierusalē non iurare iubetur, nihil nisi vt per creaturam iuretur, proculdubio inhibetur. Quod autem per Dei nomen iurare praecipiamur, ipso iubente didicimus. Sane possumus per eas dumtaxat creaturas iurare, quae diuinis sunt cultibus deputatae, vt est templum, & altare; in quibus qui iurat, iurat in eo, qui habitat in ipsis, & si qua sunt talia. Quapropter iure per euangelium iurandum est, in quo quidquid continetur, nihil nisi Dei, qui in eo scribitur, & legitur esse profecto dignoscitur. ipsum enim est lex nostra, ipsum testamentum nostrum, quod legifer, & testator Dominus, & redemptor noster electis suis disposuit. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 67.*

CAP. IV.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus, nisi iampridem repertus est alicuius sceleris reus, aut tribus testibus conuictus poenae succumbit: aut si conuinci non potuerit, ad euangelium sacrum, quod sibi obijcitur, minime commisisse iurans, absoluitur, & deinceps huic negotio finis imponitur, quemadmodum crebro dictus Apostolus Doctor gentium

Hebr. 6. c attestatur: Omnis, inquiens, controuersiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 86.*

CAP. V.

Si quis christianus, vt est gentilium consuetudo, apud cuiuscumque ferae, vel pecudis exta, inuocatis insuper nominibus paganorum, fortasse iurauerit, si se ab hac superstitione commonitus noluerit cohibere, donec reatum emendet, a consortio fidelium, vel ecclesiae communione pellatur. *Aurel. iv. cap. 16.*

CAP. VI.

Multarum gentium tanta extat perfidia animorum, vt fidem sacramento promissam Regibus suis obseruare contemnant, & ore simulent iuramenti professionem, dum retineant mente perfidiae impietatem. &c. Quae spes talibus populis contra hostes laborantibus erit? Quae fides vltra cum alijs gentibus in pace credenda? Quod foedus non violandum? Quae in hostibus iurata sponsio stabilis permanebit, quando ipsis propriis regibus iuratam fidem non seruant? *Tolet. iv. cap. 74. Vide Tolet. xvi. cap. 9.*

CAP. VII.

Omne, quod in pacis foedera venit, tunc solidius subsistit, cum iuramenti hoc interpositio roborat. Sed & omne, quod animos amicorum conciliat, tunc fidelius durat, cum ea sacramenti vincula ligant. Omne etiam, quod testibus adstipulatur, tunc verius constat, cum id adiectio iurationis affirmat. Quod si & testis deficiat, innocentis fidem sola iurisiurandi taxatio manifestat. *Tolet. vij. c. 2. Iuo par. 12. cap. 2. decr. & lib. 8. tit. 8. cap. 1. panor.* 22. q. 1. c. 1.

CAP. VIII.

Eos, qui iurant iuramenta paganorum, canon paenitentijs subijcit: nos eis excommunicationem definimus. *Trull. cap. 95.*

CAP. IX.

Decreuimus, vt laici homines legitime viuant. &c. & periuriis in ecclesiis non consentiant. *Syn. Suession. in med.*

CAP. X.

Omnes homines admonemus, ne per singula verba, quasi ad confirmationem suae assertionis, nomen Domini in vanum assumant, quod ipse Dominus interdicit faciendum, vbi ait: Ne assumas nomen Dei tui in vanum. Exod. 20. In vanum enim nomen Dei assumitur, quando aliquis ad singula verba, quibus vult, vt sibi ab alio credatur, Deum omnipotentem testem rei, de qua ait, inuocat: eumq. sibi ita esse adiutorem, sicut ea vera sunt, quae loquitur. Nam & ipse Dominus in euangelio hoc modo, prohibens omne genus iuramenti. Nolite, inquit, omnino iurare, neque per celum, neque per terram, neque per caput tuum. &c. *Turon. sub Carolo. cap. 43.* Matt. 5.

CAP. XI.

Nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque per periurium, aut praemium, lex iusta in aliquo deprauetur. *Magunt. sub Raban. cap. 7. Burchar. lib. 15. cap. 4.*

CAP. XII.

Nullus deinceps veritatis Episcopus solito super sacra iurare praesumat: quod mysterij caussa sancti quaesierint Patriarchae, & fecerint. non enim in haesitatione, & malitia exigentis, sed in caritate non ficta fides seruatur. *Melden. cap. 38.*

CAP. XIII.

Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniae controuersiam, Episcopo praecipiente, sine personarum acceptione finiatur: & laicus per iuramentum, si necesse sit, se expurget: presbyter vero vice iuramenti, per sanctam consecrationem interrogetur: quia sacerdotes ex leui caussa iurare non debent. manus enim per quam corpus, S. q. 5. c. 4.

 & san-

& sanguis Christi conficitur, iuramento polluetur? absit: cum Dominus in euangelio discipulis suis, quorum vicem nos indigne in sancta gerimus ecclesia, dicat: Nolite omnino iurare: sit autem sermo vester, est, est, non, non: quod autem his abundantius est, a malo est. *Triburien. cap. 21. Burchar. lib. 2. cap. 182. Iuo lib. 5. tit. 1. cap. 9. panor. & par. 6. cap. 327. decr. Caesar. lib. 6. cap. 6.*

Matt. 5.

CAP. XIV.

Cohibeantur periuria, non solum, quae alicuius factionis sunt commento, vel fallendi, aliosq. decipiendi studio, sed & ea, quae ex ipsa praua consuetudine iam veluti paene per singula admittuntur verba ab eis, quibus aeque falsa constat iurare, vt vera: cum si forte propter eos, qui pigri sunt ad credendum, neque mouentur ad fidem verbi, qui & in hoc grauiter delinquunt, quod sibi loquentes iurare cogunt, necesse fuerit proferre iuramentum. Hos comites habere debet iusiurandum, veritatem, iudicium, & iustitiam, dicente Domino per prophetam Hieremiam: Et iurabis viuit Dominus in veritate, & iudicio, & iustitia. si enim ista defuerint, nequaquam est iuramentum, sed periurium. Et vetus quidem lex iurare concessit, periurare prohibuit: Non assumes, inquit, nomen Domini Dei tui in vanum, nec enim insontem habebit Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra, &c. In nouo autem testamento ipse Dominus dicit: Audistis quia dictum est antiquis; non periurabis: Ego autem dico vobis non iurare omnino, &c. Sunt quoque multi, qui assidue faciunt iurare, sed & non timent periurare per Dominum, & omnes Sanctos, quidam per corpora sanctorum, per animam vel suam, vel patris, vel matris, aut alicuius cari sui, paruipendentes suae ipsius animae, suorumq. salutem. &c. Qui vult ergo cauere crimen periurij, non teneat vsum iurandi, dicente scriptura: Iurationi non assuescat os tuum. & item: Vir multum iurans replebitur iniquitate, & non discedet a domo illius plaga. Vnde Isidorus Episcopus dixit: sicut mentiri non potest, qui non loquitur, sic periurare non poterit, qui iurare non appetit: numquam ergo iuret, qui periurare timet. Quid vero de his dicendum est, qui vt alios fallant, mentiuntur, vel quacumque verborum arte, se potius, quam alium decipiendo, peierant: Deus namque qui testis est conscientiae, ita hoc accipit, sicut ille, cui iuratur, intelligit. Vnde sanctus Augustinus ait: Periuri non sunt, qui verbis non seruatis, illud, quod ab eis cum iurarent, spectatum est, impleuerunt: & periuri sunt, qui etiam seruatis verbis, expectationem eorum, quibus iuratum est, deceperunt hi miseri. Heu quantis, rei, tenentur criminibus, praeuaricatores totius sacrae legis veteris, & nouae, perditi, quia loquuntur mendacium, quia assumunt nomen Dei sui in vanum, quia proximum dolo capiunt, insuper & periurant. *Trosleian. cap. 11.*

Hiere. 4. Leuit. 19. Matt. 5. Eccli. 23. Ibidem.

CAP. XV.

Volumus, vt sacramenta cito non fiant; sed vt vnusquisque iudex prius caussam veraciter cognoscat, vt eum veritas latere non possit, ne facile ad sacramentum veniant. *Trosleia. cap. 11. ex Capitular. lib. 5. cap. 349.*

CAP. XVI.

Interrogati nos de Bianore presbytero, an propter iusiurandum sit in clerum suscipiendus. Ego vero commune iam quoddam decretum de omnibus, qui simul iurauerunt, iis, qui Antiochiae sunt clericis, me edidisse memini, vt ipsi a publicis conuentibus abstineant, priuatim autem presbyterorum munera obeant. eodem autem modo, & ad suum ministerium ei potestatem praebere oportet: quia non est Antiochiae sacerdotium, sed Iconij, quod vt ipse ad nos scripsisti, Antiochia ad habitationem permutauit. Est ergo vir ille suscipiendus, a quo tua pietas postulatur, vt ob facilitatem iurisiurandi eum paeniteat, quod sub infideli viro iurauit. cum parui illius periculi molestiam ferre non potuerit. *Basil. ad Amphiloch. cap. 17.*

De blasphemia. Tit. VII.

CAP. I.

Clericum per creaturas iurantem acerrime obiurgandum: si perstiterit in vitio, excommunicandum. *Carthag. iv. cap. 61. L. Burch. lib. 2. cap. 175. Iuo par. 6. cap. 266. decr. Capitul. lib. 7. cap. 193. in addit. Caesar. lib. 4. cap. 112. in fine.* 22. q. 1. c. 9.

CAP. II.

Eos, qui iurant iuramenta paganorum, canon paenitentijs subijcit, nos eis excommunicationem definimus. *Trull. cap. 95.*

CAP. III.

SI quis accepto nomine christianissimi, Christum contumelia afficit, nulla est illi appellationis vtilitas. *Basil. ad Amphilochium cap. 45.*

De Simonia. Tit. VIII.

Pars Prima.

De eo, qui emit, aut vendit Sacramenta.

Vide lib. iv. tit. lii. lib. vi. tit. xlvii. & xlviii. lib. vii. tit. xxiv. lib. viii. tit. xxxvi. & seq. lib. xxii. tit. xxv. lib. xxiii. tit. xiii. lib. xxvii. tit. xxxi. quibus adde.

CAP.

CAP. I.

De simon. c.9.Greg. ix. & c. 8. eod. tit. in 4. coll. Cum in ecclesiae corpore omnia debeant ex caritate tractari, & quod gratis receptum est, gratis impendi; horribile nimis est, quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita vt pro Episcopis, vel Abbatibus; seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sede, seu introducendis presbyteris in ecclesiam, nec non pro sepulturis, & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, seu aliis sacramentis aliquid exigatur. & ille, qui indiget, non possit ista percipere, nisi manu implere curauerit largitoris. Putant plures ex hoc sibi licere, quia legem mortis de longa inualuisse consuetudine arbitrantur, non satis, quia cupiditate caecati sunt, attendentes: quod tanto grauiora sunt crimina, quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam. Ne igitur hoc de cetero fiat, & vel pro personis ecclesiasticis deducēdis ad sedem, vel sacerdotibus instituendis, aut mortuis sepeliendis, seu nubentibus benedicendis, seu etiam aliis sacramētis aliquid exigatur, districtius inhibemus. Si quis autem contra hoc venire praesumpserit; portionem
4. Reg. 5. cum Giezi se nouerit habiturum, cuius factum turpis muneris exactione imitatur. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 7.*

CAP. II.

1. q. 1. c. 118. Nullus per ambitum ad Episcopalē honorem permittatur accedere. Nam cum hic excessus in laica conuersatione culpetur, quis dubitat, quod religiosis, & Deo seruientibus incu-
1. q. 6. c. 1 tiat opprobrium? [Si quis Episcopatum desiderat, data pecunia, potētes personas minime suffragratices adhibeat, nec ad decretum sibi faciendum clericos, vel ciues subscribere, adhibito cuiuslibet generis timore compellat, vel praemiis aliquibus hortetur. *Symmach. epist. 1. cap. 5. Ansel. lib. 6. cap. 6. & 69.*

CAP. III.

Confirmamus Primatum super quatuor prouincias Lugdunensis ecclesiae tuae, & per eam tibi, tuisque successoribus, his tantum, qui nullo interueniente munere electi, vel promoti fuerint, videlicet a manu, ab obsequio, & a lingua; a manu vt nullum pretium prorsus a se, vel ab aliquo tribuatur; ab obsequio; vt nihil inde seruitij faciat, sicut quidam intentione ecclesiasticae praelationis potentibus personis solent deferre: a lingua, vt neque per se, neque per submissam personam preces effundat, sed neque his, qui per saecularem potestatem ad hanc dignitatem peruenerint. *Greg. vij. lib. 6. regist. epist. 34.*

CAP. IV.

Placuit conuentui humilitatis nostrae, vt sicut saepe auctoritate diuinarum scripturarum, scilicet beati Petri Apostoli in Simonem
Act. 8. 4 Magum damnatione, nec non & canonum sanctione, sed & beati Gregorii adhortatione sancitum est; Nullus Episcopale ministerium per ambitionem munerum attemptare praesumat. &c. *Aquisgran. ij. sub Ludou. par. 1. cap. 1.*

Pars Secunda.

De eo qui emit, aut vendit beneficia ecclesiastica.

Vide lib. iv. tit. liii. lib. vi. tit. iii. lib. viii. tit. xxxvi. & xxxvii.

CAP. I.

Si quod absit, transitus Papae inopinatus euenerit; vt de sui electione successoris nō possit ante decernere: Siquidem in vnum totius inclinauerit ecclesiastici ordinis electio; consecretur electus Episcopus. Si enim, vt fieri solet, studia caeperint esse diuersa eorum, de quibus certamen emerserit, vincat sententia plurimorum, sic tamen, vt sacerdotio careat, qui captus promissione, non recto iudicio de electione decreuerit. *Symmach. in syn. Rom. 1. cap. 4. Iuo lib. 3. tit. 1. cap. 2. panorm. Anselm. lib. 6. cap. 1. Deusded. cap. 1. Caesar. lib. 3. cap. 4. Tarrac. lib. 3. cap. 57.* Dist. 79. c. 10. & 1. q. 1. in princ.

CAP. II.

Si quis pecunia, vel gratia humana, vel populari, seu militari tumultu, sine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium Episcoporum, ac deinde sequentium ordinum religiosorum clericorum fuerit Apostolicae sedi inthronizatus, non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur, liceatque Cardinalibus Episcopis, cum religiosis, & Deū timentibus clericis, & laicis, inuasorem etiam cum anathemate, & humano auxilio, & studio a sede Apostolica repellere. &c. *Nicol. ij. in syn. Rom. in fine. Iuo par. 5. cap. 80. decreti. Anselm. lib. 6. cap. 13. Caesar. lib. 3. cap. 10. Tarrac. lib. 6. cap. 23.*

CAP. III.

Celebrauit Dominus Gregorius Papa Romae synodum a vi. kal. Martii vsque ad secundum kal. praedicti mensis, vbi interfuit Archiepiscoporum, & Episcoporum, & Abbatum multitudo, atque diuersi ordinis clericorum, & laicorum copia. in qua inter cetera decreta, quae ibi gesta sunt, quinque de familia Regis Teutonicorum, quorum consilio ecclesiae vēduntur, e liminibus sanctae ecclesiae separauit, ita vt si ab inde vsque ad Kalēdas lunias Romam non venirent, & satisfacerent, excommunicati haberentur. *Greg. vij. in syno. Rom. anni 2. sui Pontificatus.*

CAP. IV.

Ne aliquis clericus, vel monachus ab ipsis laicis ecclesias recipiat dono, vel pretio, nisi ab Episcopo. *Greg. vij. in concil. Rom. anni incer. cap. 1.*

CAP.

CAP. V.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducum, Principum, Comitum, vel cuiuſuis poteſtatis ſaecularis Epiſcopatum, vel quamuis aliam eccleſiaſticam dignitatem dare praeſumpſerit, eiuſdē ſententiae vinculo ſe aſtrictū nouerit. Cum trecenti, & * octo patres in Nicaeno concilio omnes huiuſmodi vendentes, & ementes excommunicauerint: cenſentes, vt qui dat, & qui recipit, anathema ſit. *Victor. iij. in ſynod. Beneuentana.*

* decem, & octo

CAP. VI.

Nullus ſibi praebendam emat; quod ſi quis emerit, vel parentes eius illi emerint, in manum, & diſpoſitionem Epiſcopi ſui reddant. Hoc idem de altaribus, & de omni eccleſiaſtico fiat. *Vrban. ij. in concil. Clarimont. cap. 4.*

CAP. VII.

Dei, & Apoſtolorum eius parte praecipimus, ne quis vlterius vel dato, vel promiſſo, vel pretio, vel ſeruitio ea intentione impenſo, vel precibus Epiſcopalem nitatur aſſequi dignitatem: nec vllus eam praetexato tenore indulgeat. Hoc idem etiam de omni eccleſiaſtica dignitate, vel officio Apoſtolicae poteſtatis auctoritate praefigimus, alias, & dator, & acceptor proprii ordinis dignitate priuentur. Epiſcopus omnia ſui Epiſcopatus membra, videlicet Archidiaconatus, Archiepresbyteratus, Decanias, vel aliquas Praepoſituras eccleſiae, ſiue canonicas gratis, & abſq. omni venalitate diſponat. Praebendas etiā, quae canonicae dicuntur, ſine venalitate diſtribuat. Quiſquis autem ea pretio dederit, quique pretio acceperit; depoſitioni ſubiaceat. *Vrban. ij. in ſynod. apud Melfiam. cap. 1.*

CAP. VIII.

1. q. 2. c. 1 Illud prae omnibus tibi curae ſit, vt in hac electione (*Epiſcopi Salonitani*) nec datio quibuſcumque modis interueniat praemiorum, nec quarumlibet perſonarum patrocinia conualeſcant. *Greg. lib. 2. indict. 11. epiſt. 22. Iuo par. 5. cap. 129.*

CAP. IX.

Illud caritatē tuā ſpecialiter admonemus, vt ſi vera fuerit huius ſuggeſtio (*loquitur de quodam presbytero, qui dicebat ſe iniuſte de ſacerdotio deiectum*) atque in ſuum fuerit ordinem reſtitutus, de presbytero, qui in loco eius, ordinatus eſt, ſubtiliter, diſtricteque debeas eſſe ſollicitus. Et ſi quidem ſine datione aliqua ad eundem ordinem peruenerit, vt in ſimoniacam haereſim non potuiſſet incidere; in alia quaecumque vacante eccleſia eum volumus cardinari. Sin autem in eo quidpiam, quod auertat Dominus, fuerit tale repertum, ipſo etiam presbyteratus priuetur ordine, quem non cauſſa replendae neceſſitatis eccleſiae, ſed ſola comprobatur ambitione ſuſcepiſſe. *Gregor. lib. 3. epiſt. 13. Maximiano Epiſco. Syracuſano.*

1. q. 5. c. 3 p. Illud.

CAP. X.

Cum omnis auarita idolorum ſit ſeruitus, quiſquis hanc, & maxime in dandis eccleſiaſticis honoribus vigilanter non praecauet, infidelitatis perditioni ſubiicitur, etiamſi tenere fidem, quam negligit, videatur. *Greg. lib. 9. epiſt. 54. ad Theodoricum Regem. Anſelm. lib. 13. cap. 44.* 1. q. 1. c. 26.

CAP. XI.

Sicut ſcitis Gotefredus, viuente Guidone Archiepiſcopo Mediolanenſi, eandem eccleſiā, quae quondam meritis glorioſae virginis, & genetricis Dei Mariae, necnon auctoritate clariſſimi doctoris beati Ambroſii, inter ceteras Lombardorum eccleſias religione, libertate, ac ſpeciali gloria enituit, nunc quaſi vilem ancillam praeſumpſit emere, ſponſam videlicet Christi diabolo proſtituere, quod audiens ſancta Romana eccleſia mater veſtra, & totius chriſtianitatis, ſicut ſcitis, magiſtra, concilio multorum ſacerdotum, & diuerſorum ordinum conſenſu, fulta beati Petri Apoſtolorum Principis auctoritate, Gotefredum fidei catholicae, & legis chriſtianae inimicum excommunicauit, & anathematis iaculo vna cum omnibus ſibi conſentientibus transfixit. *Greg. vij. lib. 1. regiſt. epiſt. 15.*

CAP. XII.

Neque eccleſiae vllatenus vendantur, aut pro manus impoſitione pretium accipiatur. *Greg. vij. lib. 2. regiſt. epiſt. 68.*

CAP. XIII.

Alii per ambitus ſacerdotia appetunt, alii oblatis muneribus pontificatum aſſumunt: nonnulli etiam ſceleribus implicati, vel ſaeculari militiae dediti, indigni ad honorem ſummi ſacri ordinis peruenerunt, &c. Qui non promoueantur ad ſacerdotiū ex regulis canonū, neceſſario credimus inſerendū. ideſt, [Qui d. 51. c. 5. in aliquo crimine detecti ſunt: qui infamia nota aſperſi ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam paenitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt. &c. qui ambitu honorem quaerunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur. *Tolet. iv. cap. 18.*

CAP. XIV.

Si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud ſaecularem ſeniorem nulla precatione, vel aliquo xenio eccleſiam illam obtineat. *Nannet. cap. 16.*

CAP. XV.

Vt nemo Epiſcopatum, Abbatiam, Archidiaconatum, Archiepresbyteratum, praebendam, vel alios eccleſiaſticos honores, vel in duabus eccleſiis praelationes exerceat, niſi in vna tantum, & neutrum horum quiſquam per pecuniam adquirat: & quicumque tali modo iam adquiſiſſe comprobantur, omni remota occaſione deponantur. *Pictauien. cap. 2.*

Pars tertia.

De eo, qui emit, aut vendit res spirituales.

Vide lib. viii. tit. xxxvii. lib. ix. tit. xxxiv.

CAP. I.

16.q.1.c.64. PAulus ad Ephesios ait, nullius pecuniam concupiui. &c. Episcopus a suis Episcopis, clericis, vel monachis non exigat aurum, 1.Cor.6. vel argentum, vel aliquam speciem ait enim Apostolus: Iniusti regnum Dei non possidebunt. &c. Si quis igitur ob eas res prohibeat quem ministerio, vel excommunicet aliquem clericum, vel claudat templum, ne fiant sacra ministeria Dei. &c. pari poena puniatur, vt contraueniens mandatis Dei, & Apostolicis 1.Pet.5. constitutionibus. Petrus enim Princeps Apostolorum ait: Pascite gregem Dei, qui in vobis est. &c. *Nicaen. ij. cap. 4.*

CAP. II.

Audiuimus de quibusdam Episcopis, quod De simon. c.41. Gregor. ix. & c.5. eo tit. in 4. decedentibus ecclesiarum rectoribus, ipsas interdicto subiiciunt, nec patiuntur aliquos in eisdem institui, donec ipsis certa summa pecuniae persoluatur. Praeterea cum miles, aut clericus domum religionis ingreditur, vel apud religiosos eligit sepulturam, etiam si nihil loco religioso reliquerit, difficultates ingerunt, & malitias, donec aliquid muneris manus contingat eorum. Cum igitur non solum a malo, sed etiam ab omni specie mali sit se-1.Thes.5. cundum Apostolum abstinendum; exactiones huiusmodi penitus inhibemus. Quod si quis transgressor extiterit, exacta duplicata restituat in vtilitates locorum, in quorum fuerint soluta dispendium, fideliter conuertenda. *Inno. iij. in conc. gen. Later. cap. 65.*

CAP. III.

Vt nullus habitum monachi suscipiat spem, aut promissionem habens, vt Abbas fiat. *Nicol. ij. in synod. Rom. cxiij. Episcoporum. cap. 7.*

CAP. IV.

Arnulphum Cremonensem publice coram nostra praesentia conuictum, & confitentem se simoniacum ab omni Episcopali officio absque spe reparationis deponimus, & vsque ad dignam satisfactionem anathemate percutimus. *Greg. vij. in conc. Rom. anni 5.*

CAP. V.

Dist. 83. c.1. Si quis Episcopus fornicationi presbyterorum, diaconorum, seu subdiaconorum, vel crimini incaestus in sua parochia precibus, vel precio interueniente consenserit; vel commissum, sibique compertum auctoritate sui officii non impugnauerit, ab officio suspendatur. *Gregor. vij. in concil. Rom. anni 6. cap. 12. Tarrac. lib. 5. cap. 56.*

CAP. VI.

Nullus Abbas precium exigere ab eis, qui ad conuersionem veniunt, aliqua placiti occasione, praesumat. *Vrban. ii. in synodo apud Melfiam. cap. 7.* 1.q.2.c.3.

CAP. VII.

Quisquis contra simoniacos pro officii sui consideratione vehementer non exarserit, cum eo non dubitet se habere portionem, a quo hoc peculiare flagitium sumpsit exordium. *Greg. vii. lib. 9. regist. epist. 34. ex diuo Gregorio. lib 9. ep. 64. & hom. 39. in Luc. Tarrac. lib. 6. cap. 161.* 1.q.1.c.5

CAP. VIII.

Quia innotuisti nobis, vtrum vendere ecclesiasticam rem, simoniacum sit? Hoc simoniacum esse patenter colligitur ex hoc, quod beatus Petrus ait Simoni; Pecunia tua tecum sit in perditionem: quia existimasti, donum Dei pecunia possideri. Donũ quippe Dei est Spiritus sanctus, & donum Dei est res ipsi ecclesiae oblata, &c. Quisquis igitur res ecclesiasticas, & Dei dona, quae a Deo fidelibus, & a fidelibus, Deo donantur: quaeq. ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis dare debent, propter sua lucra vendit, vel emit; cum eodem Simone domum Dei possideri pecunia existimat; ideo, qui eas non ad hoc, ad quod institutae sunt, sed ad propria lucra munere linguae, vel inde biti obsequii, vel pecuniae largitur, vel adipiscitur, simoniacus est. &c. Pensandum vero est, qua poena mulctentur, qui iã Deo, & ecclesiae suae oblata vendunt, vel emunt, si eum flagellis a Dei templo eiecti sunt, qui, quae Deo erant offerenda, vendebant, vel emebant. *Vrba. ii. epist. ad L. praeposit. S. Iuuentii.* 1.q.3.c.8. Saluator. Act.c.8.4

CAP. IX.

Placuit, vt quotiens ab aliquo fidelium ad consecrandas ecclesias Episcopi inuitantur, non quasi ex debito munus aliquod a fundatore requirant: sed si ipse quidem aliquid ex suo voto obtulerit, non respuatur. *Bracar. ii. cap. 5. Worm. cap. 3. Burch. lib. 3. cap. 37. Iuo par. 3. cap. 41. decret.*

CAP. X.

Cauendum, & summopere praecauendum, ac per virtutem Christi sanguinis interdicendum & Episcopis, & Regibus, & omnibus sublimioribus potestatibus, atque cũctis fautoribus, & electoribus quorumcumque, atque consensoribus, seu ordinatoribus in gradu ecclesiastico, vt nemo per simoniacam haeresim regiminis locum obtineat quacumque factione, calliditate, promissione, seu commoditate, aut datione per se, aut per emissam personam, eũ Spiritus sanctus inter cetera documenta ecclesiastica per os sancti dicat Gregorii: Cur nõ perpenditur, quia benedictio illi in maledictionem conuertitur, quia ad hoc, vt fiat haereticus, promouetur? &c. *Melden. cap. 43. ex lib. 7. regist. epist. 110.* 1.q.7.c.3. lib. 7. ep. 110.

De

De sacrilegio. Tit. IX.

Pars prima,

De iis, qui rebus sanctis non habent honorem.

Vide lib. xvii. tit. v.

CAP. I.

IN nouissimis temporibus noua prauitas, & valde reprehensibilis apparuit adinuentio; homines enim laici ad dedecus, & confusionem Christi Dei nostri, & ecclesiae ipsius; ac sacerdotalis dignitatis amicti sacerdotalibus stolis, & Episcopalibus superhumeralibus, & accipientes orationem sacerdotalem, ab aliquo laico quoque patriarchalem formã habentem praesumpserunt sacerdotio fungi, & agere potatiua, veluti digni sacerdotes diuinae administrationis mysteria in derisionem, & vituperationem dati a Deo principibus sacerdotum honoris, & detractionem immaculatae christianorum fidei. &c. Ideo iustum duximus hos aptis, & conuenientibus epitimiis submittere. *Syn. viij. Gen. CP. sub Hadr. ij. act.* 9.

CAP. II.

Magnis vlulatibus, & multis lacrymis opus a multis fidelibus ad nostros peruenit auditus. aiunt enim fuisse quosdam laicos sub eo, qui nuper imperauit in ordine senatorio, qui secundũ diuersam imperatoriam dignitatem videbantur capillorum comam circumplexam inuoluere, atque reponere. & gradum quasi sacerdotalem per quaedam indicia, & vestimenta sacerdotalia sumere, & vt putabatur Episcopos constituere superhumeralibus, id est palliis circumamictos, & omnem aliam pontificalem indutos stolam, qui etiam proprium Patriarcham adscribentes eum, qui in adinuentionibus risum mouentibus praelatus, & princeps erat, insultabant, & illudebant quibusque diuinis, modo quidem electiones, promotiones & consecrationes, modo autem calumnias, damnationes, & depositiones Episcoporum, quasi ad inuicem, & per inuicem miserabiliter, & praeuaricatorie agentes, & patientes. Talis autem actio nec apud gentes a saeculo vnquam audita est, ita vt peiores, & miserabiliores infidelibus nationibus exhibeat, & demonstret hos, quos nunc manifestos efficimus. Qua de re sancta, & vniuersalis synodus definiuit, & promulgauit illos quidem malitiae risus omnino, vt scelestos abhominari; neminem autem fidelium, qui ex christiana censetur appellatione, deinceps conari tale quid faciendi, vel admittendi, aut silentio tegendi quemquam eorum, qui huiusmodi operantur impietatem. Si vero quispiam Imperatorum, vel potentum, aut magnatum taliter illudere diuinis, & talem; ac tantam iniuriam impie in diuinum sacerdotium facere, vel admittere tẽptauerit; primo quidem arguatur a Patriarcha illius temporis, & Episcopis, qui cum ipso fuerint; & segregetur, & indignus diuinis mysteriis iudicetur. Deinde vero accipiat quosdam alios in duram obseruantiam, labores, & poenas, quae visae fuerint: & nisi celeriter paeniteat, etiam anathema sit ab hac sancta, & vniuersali synodo, tamquam qui sincerae, & immaculatae fidei mysterium dehonestauerit. Si vero praesumentibus quibusdam huiusmodi nefas operari Patriarcha Constantinopolitanus & suffraganei eius Episcopi, quod factum fuerit cognoscentes, neglexerint debitum aduersus eos ostendere zelum; deponantur, & a proprio sacerdotio, ac honore pellantur. Qui autẽ quoquomodo huiusmodi ministrauerint, vel ministraturi sũt impiissimę actioni; & minime confessi acceperint *conuenientis epitimium, definimus per triennium sequestratos esse; anno quidem vno extra ecclesiam flentes, alio vero anno intra ecclesiam stare vsque ad cathecumenos, porro tertio assistere cum fidelibus, & ita dignos fieri sanctificationibus. *Synod. viij. gen. CP. sub Hadriano ij. cap. 16.*

* conuenientem paenitentiam.

CAP. III.

Qui palla altaris mortuum obuoluerit, vel diaconus scapulas suas, diaconus triennio, & sex mensibus a dominico altari sit alienus, graui percussus anathemate. Quod si clericum presbyter non commonuerit, decem annis, & quinque mensibus excommunicatus sit. Postea cum grandi humilitate matri reconcilietur ecclesiae. *Clem. epist. 2. in princip. vide Antisiod. cap. 12. & 13.*

De consecr. d. 1. c. 39. Nemo.

CAP. IV.

Caussam ipsius Maximi fraternitatis vestrae, de eo, quod excommunicatus missarum sollemnia agere praesumpserit, iudicio committimus, qua debeat paenitentia talis culpa purgari. Et ideo quidquid vobis secundum Deum placet, securi disponite: nec aliquod de nobis dubium habeatis: nam quidquid a vobis de hac caussa fuerit ordinatum nos & grate suscipimus, & libenter admittimus. Hortamur tamen, vt debeatis esse solliciti, & ita quae fienda prospicitis, temperetis, & vigoris ecclesiastici genium congrua, vt oportet, dispensatione seruetis. *Greg. lib. 7. epist. 79. Mariniano Rauennati Episcopo.*

2. q. 1. c. 9. qua de caussa.

CAP. V.

Si quis ad sepulchra martyrum adiungat corpora praecipitatorum insanorum, si laici sunt, ad paenitentiam redigantur, si clerici post commonitionem, & cognitionem honore priuentur, hoc & singulis conciliis statutum est. *Carth. i. cap. 2.*

CAP. VI.

Si quis acceptam a sacerdote Eucharistiã non sumpserit, velut sacrilegus propellatur. *Tolet. 3. cap. 14.*

CAP.

CAP. VII.

Eucharistiae gratiam si quis probetur acceptam non consumpsisse in ecclesia, anathema sit in perpetuum. *Caesar. cap. 3.*

CAP. VIII.

Non licet mortuis eucharistiam tradi, nec velo, vel pallis corpora eorum inuolui. *Antisiod. cap. 12.*

CAP. IX.

Non licet diacono velo, vel palla scapulas suas inuolui. *Antis. cap. 13.*

CAP. X.

Qui corpus Domini absque ineuitabili infirmitate proiecerit, si fidelis est, perpetuo communione priuetur; si infidelis est, verberibus subdatur, & perpetuo exilio relegetur; si vero quilibet excessum huiusmodi digna paenitentiae satisfactione defleuerit, post quinquennium licebit illum comunioni pristinae reformari. *Tolet. xi. cap. 11.*

CAP. XI.

De consec. d. 2. c. 7. cum omne Qui aliud offert, quam panem, & calicem vino, & aqua permistum; tamdiu sacrificando cessabit, quamdiu legitima paenitentiae satisfactione correptus, ad gradus sui officij redeat, quod amisit. *Brac. iy. cap. 1. Burchard. lib. 5. cap. 1. Iuo lib. 2. tit. 4. cap. 24. panor. & par. 2. cap. 11. decret.*

CAP. XII.

Laicus in hebdomadam excommunicetur, qui sibi diuina mysteria tradiderit, praesente Episcopo, presbytero, vel diacono. *Trull. cap. 58.*

CAP. XIII.

Anathematizamus eos, qui falsa martyrologia pro veris recipiunt. *Trull. cap. 63.*

CAP. XIV.

Excommunicetur in quadraginta dies laicus, qui publice verbum Dei docere conatur. *Trull. cap. 64.*

CAP. XV.

Non liceat libros veteris, & noui testamenti, & sanctorum nostrorum doctorum consumere, & discindere, aut bibliopolis, vel vnguentariis, vel aliis, vt perdantur, tradere, nisi si aqua, vel qua alia re, vt puta tineis inutiles fierent. Contra faciens in annum excommunicetur. Item qui hos libros emerit, si non sibi, aut alii conseruauerit, sed corruperit, excommunicetur. *Trull. cap. 68.*

CAP. XVI.

Excommunicetur, qui in solo poni curans crucem. *Trull. cap. 73.*

CAP. XVII.

Non oportet in dominicis locis, vel ecclesiis eas, quae dicuntur agapas, id est, charitates facere, & intus in aede comedere, & accubitus sternere. Qui autem hoc ausi fuerint, vel cessent, vel segregentur. *Trull. cap. 74.*

CAP. XVIII.

Qui intra sacra septa tabernam, vel venditiones exerceat, excommunicetur. *Trull. c. 76.*

CAP. XIX.

Item laicus, qui intra ecclesiam sine necessitate iumentum introduxit. *Trull. cap. 88.*

CAP. XX.

Item laicus, qui cum vxore, vel alia in ecclesia habitat, & nolit exire, excommunicetur. *Trull. cap. 97.*

CAP. XXI.

Qui dat communionem eam accipienti in vase aliquo, excommunicetur, & qui recipit. *Trull. cap. 101.*

CAP. XXII.

Non alter panis in altaris domini sacerdotali benedictione sanctificandus proponatur, nisi integer, & nitidus, qui ex studio fuerit praeparatus: neque grande aliquid, sed modica tantum oblata. &c. Quicumque hoc decretum nostrum temerandum crediderit, animaduersioni diuini iudicij subiacebit, & anni vnius spacio a communione alienus manebit. *Tolet. xvi. cap. 6.*

CAP. XXIII.

Presbyteri nulli sub praetextu medicinae, vel cuiuslibet rei chrisma donare praesumant, si fecerint honore priuentur. *Arel. sub Carolo. cap. 18. Magunt. cap. 27.*

CAP. XXIV.

Pari tenore excommunicatus est quidam homo vocabulo Theodoricus cum complicibus suis; quia quamdam viduam fugiendo prostratam super corpus sancti Euentij, rapuit, & de monasterio traxit, & in vxorem sibi eam taliter sociauit. *Meten. cap. 7.*

CAP. XXV.

Si quis temerarius atrium ecclesiae euaginato gladio praesumptuose intrauerit sacrilegium facit: & ideo sacrilegium in atrio, Domini factum sacrilegii mori altari, & Domini persoluatur. Dominus dicit in euangelio: Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. Id est, qui se ipsos vice talionis per peccatum in praesenti vlcisci desiderant, gladiis ipsius peccati in anima moriuntur. Quanto magis is, qui *sanctum atrium, quod Dominus sibi prae ceteris segregauit locis, suae sanctae ecclesiae ad honorem, polluit, & temerarius irruperit, gladio peccati, & iniquitatis suae mortuus iacuerit? Quapropter opus est paenitentia, vt resurgat ad vitam, qui gustauit mortem. *Tribur. cap. 6.* *Mat. 26.* * *secundum*

CAP. XXVI.

Sacrilegium est sacrae legis violatio, quod cum multarum specierum diuidatur, & fit sacrilegium schismatis: vnde pater ait beatus Augustinus: Apertissimum sacrilegium eminet schismatis, si nulla fuerit caussa separationis. Est etiam blasphemi sermonis, & cuiusque contra legem vsurpatae actionis. Specialius tamen nunc a nobis illud sacrilegium denotatur, quod a praedonibus de rebus ecclesiae agitur &c. *Trosleian cap. 4.*

CAP. XXVII.

Conquestum est in sancto Concilio de quibusdam

busdam stultissimis presbyteris, vt quando incendium videant, corporale dominico corpore consecratum ad extinguendum incendia temeraria praesumptione in igne proijciant. Ideoque decretum est sub anathematis interdictione, ne vlterius fiat. *Salegunt. cap. 6. & in fine decreti Burch. Iuo par. 15. cap. 172. decreti.*

Pars secunda.

De iis, qui res sacras, aut ecclesiasticas surripiunt.

Vide lib. xv. tit. xxii. & xxxiii. quib. adde.

CAP. I.

12. q. 2. c. 41. NOn licet clericis, post mortem Episcopi sui, rapere eius bona, vt antiquis canonibus prohibetur: aut de suis gradibus periclitentur. *Chalcedon. cap. 22. Aquisgranen. c. 88. Vormat. cap. 75.*

CAP. II.

Si quispiam inuasor comprobatus dicat pro parte ecclesiae se egisse de priuata re sibi pertinente; ab ipso, suoque haerede soluatur inuasio. Sacerdos denique in tali culpa pauper inuentus a proprio canonice iudicetur Episcopo, vt non ecclesia sibi commissa damna sustineat, sed illaesam huius inuasionis temeritate permanere sancimus. *Eugen. ij. & Leo iv. in syn. Rom cap. 21.*

CAP. III.

Scelestissima consuetudo inoleuit, vt abeunte sanctae Romanae ecclesiae sedis Pontifice, ipsum patriarchium depraedari soleat, & non solum in eodem sancto patriarchio, sed etiam per totam ciuitatem, & suburbana eius talis bacchatur praesumptio, nec non quia & id multum hactenus neglectum est, adeo vt omnia Episcopia eadem patiantur, vnusquiusque ecclesiae obeunte Pontifice; quod ne vlterius praesumatur, omnimodis interdicimus. quod qui facere praesumpserit, non solum ecclesiastica censura, sed etiam imperiali indignatione feriatur. *Rauennat. sub Ioan. ix. cap. 11.*

CAP. IV.

Vt moriente Romano Pontifice, vel cuiuscunque ciuitatis, nullus praesumat facultates eorum inuadere; sed successoribus eorum reserventur integrae. *Nicol. ij. in synod. Rom. cxiij. Episcoporum cap. 2.*

CAP. V.

12. q. 2. c. 4. Quicumque militum, vel cuiuscumque ordinis, vel professionis persona praedia ecclesiastica a quocumque Rege, seu saeculari Principe, vel ab Episcopis inuitis, seu Abbatibus, aut aliquibus ecclesiarum rectoribus suscepe-rit, vel inuaserit, vel etiam de rectorum priuato, seu vitioso consensu tenuerit, nisi eadem praedia ecclesiae restituerit, excommunicationi subiaceat. *Gregor. vij. in synod. Rom. anno mlxxviij. ex lib. 6. regist. Tarraconen. lib. 5. cap. 16.*

CAP. VI.

Ne aliquis clericus res Episcoporum, vel clericorum vel in vita, vel post mortem eorum diripiat, vel in vsus proprios conferat. Quod si quis fecerit, anathema sit. Et dictum est ab omnibus, fiat. *Vrban. ii. in concil. Claramon. cap. 29.*

CAP. VII.

Illud, quod in sacro Chalcedonensi constitutum est concilio, irrefragabiliter conseruari praecipimus: vt videlicet decedentium bona Episcoporum a nullo omnino hominum diripiantur, sed ad opus ecclesiae, & successoris sui in libera oeconomi, & clericorum permaneant potestate. Cesset igitur de cetero illa detestabilis, & saeua rapacitas. Si quis autem hoc aliquo modo temptare praesumpserit, excommunicationi subiaceat. Qui vero morientium presbyterorum, vel clericorum bona rapuerit, simili sententiae subijciatur. *Synod. Rom. sub Innocen. ij. cap. 4. apud Iuo. post panor.* 12. q. 2. c. 47.

CAP. VIII.

Haeretici omnes, & suspecti, & excommunicati, homicidae quoque atque malefici, fures, sacrilegi, &c. seu qui ad sortilegos, n agosque concurrerint, nullatenus ad accusationem sunt admittendi. [Nulli infami vnquam, atque sacrilego de quocumque negotio liceat aduersus religiosum christianum, quamuis humilis, seruilisque persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inscriptione christianum impetere. *Eutychian. epist. 2. ante med. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 8. panor. & par. 6. cap. 333. decreti. Ansel. lib. 3. cap. 25. Caesar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.* 2. q. 8. c. 3 in fin. 3. q. 4. c. 10.

CAP. IX.

Defuncto Episcopo intestato, post defunctionem eius, a presbyteris, & diaconibus de rebus ipsius inuentarium fideliter conscribatur a minimo vsque ad maximum, id est, vtensilibus, vel omni supellectili. Itaitamen, vt si quis exinde vel sumpsisse aliquid, vel occulte fuerit tulisse conuictus, secundum furti tenorem restituat vniuersa. *Tarrac. cap. 2.* 12. q. 5. c. 6. sic. adde.

CAP. X.

Clericus, qui sede Episcopi sui vacante, quidpiam abstulit, reus sacrilegii prolixiori anathemate condemnetur; & via quoque peregrina ei communio concedatur. *Ilerd. cap. 16.* 12. q. 2. c. 38. haec

CAP. XI.

Placuit, vt Episcopo ab hoc saeculo, iubente Domino, accersito, clerici ab omni omnino supellectili, vel quaecumq. sunt in domo ecclesiae, vel Episcopi in libris, speciebus, vtensilibus, vasculis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omnino re rapaces manus abstineant, & nihil latronum more diripiant. *Valent. Hisp. cap. 2. Tronleia. cap. 14.*

CAP.

CAP. XII.

Parentibus, & propinquis decedentis Episcopi, si intestatus obierit, denuntietur, vt sine Metropolitani, vel comprouincialium sacerdotum conscientia nihil de rebus defuncti occupare pertemptent, ne forte cum heredita rijs rebus etiam aliqua ad ecclesiam pertinentia, vel permista vsurpent: sed vsque ad ordinationem futuri Antistitis expectent. &c. Si quis autem * contemptor diuini timoris contra haec sancta synodica clericus quisque vel laicus venire improba mente tēptauerit, & communione, & consortio priuetur ecclesiae; quia durum est, vt ad illum conueniat, quam exspoliare non metuit. *Valen. Hispan. cap. 3. Troslei cap. 14.*

* imme-mor

CAP. XIII.

Qui reculam ecclesiae petunt a regibus, & horrendae cupiditatis impulsu egentium substantiam rapiunt; irrita habeantur, quae obtinent, & a communione ecclesiae, cuius facultate auferre cupiunt, excludantur. *Aruer. cap. 4. Melden. cap. 40. Burch. lib. 15. c. 36. Iuo par. 16. cap. 37. decr.*

De rebus eccles. non alien. c. 2. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. XIV.

Vbi Episcopus obierit, nullus Episcopus quidquam de rebus ecclesiae; praeter humanitatem, praesumat auferre. Si fecerit, conuentus ab instituto Pontifice sine dilatione ablata restituat; sin minus, anno integro missas facere non praesumat. *Aurel. v. cap. 8.*

CAP. XV.

Si quis aliquid de xenodochio Lugdunensi abstulerit, vt xenodochium esse desinat, vt necator pauperum irreuocabili anathemate feriatur. *Aurel. v. cap. 15. Meld. cap. 40.*

CAP. XVI.

Testamenta, quae Episcopi, presbyteri, seu inferioris ordinis clerici, vel donationes, aut quaecumque instrumenta propria voluntate confecerint, quibus aliquid ecclesiae, aut quibuscumque conferre videantur, omni stabilitate subsistant. &c. de quibus rebus si quis animae suae contemptor aliquid alienare praesumpserit, vsque ad emendationis suae, vel restitutionis rei ablatae tempus a consortio ecclesiastico, vel omnium christianorum conuiuio habeatur alienus. *Lugdun. cap. 2.*

CAP. XVII.

Episcopus, qui monasterium spoliandum, aut conuellendum, aut dissoluendum temptauerit, anathema effectus maneat; & a regno Dei extraneus; nec proficiat ei bonum fidei, vel operis ad salutem. &c. & omnes Episcopi eius prouinciae congregati eumdem sacrilegum a communione suspendant, & monasterium restaurent. *Hispalen. ij. cap. 10.*

CAP. XVIII.

12. q. 2. c. 48. Non licet Metropolitano moriente Episcopo eius bona, vel eius ecclesiae auferre, vel alienare; sed sub custodia cleri sint, quoad alius promoueatur, nisi clerici ea non receperint; tunc enim Metropolitanus ea custodiat, Episcopo ordinando ea daturus. *Trullanum cap. 35.*

CAP. XIX.

Nec violenta ablatione, nec illicitorum praeceptorum confirmatione res ab ecclesiis vobis ad tuendum, & defensandum, ac propagandum commissas auferre tēptate. &c. *Syn. Holonien. apud Melden. cap. 11. in fine ad Carolum Regem.*

CAP. XX.

Res ecclesiasticae tempore principatus vestri ablatae ex integro praesentialiter restituantur, & restitutae conseruentur, sicut tempore aui, & patris vestri fuerunt, & excepto superposito, quod ad vsus possidētium absumptum est, quomodo tunc erant, quando vos illas tulistis, sine refragatione reddantur. Hinc enim in canone Aurelian. scriptum est tit. xiij. ne cui liceat res, vel facultates ecclesiae. &c. *Beluacen. apud concil. Melden. cap. 17. vide supra Aurel. v. cap. 13.*

CAP. XXI.

Vt praecepta illicita iure beneficiario de rebus ecclesiasticis facta, a vobis sine dilatione rescindantur, & vt de cetero non fiant, a dignitate vestri nominis regij caueatur. *Beluac. apud Melden. cap. 18.*

CAP. XXII.

Admonenda est regia magnitudo de hospitalibus, quae tempore praedecessorum suorum & ordinata, & exculta fuerunt, & modo ad nihilum sunt redacta. Sed & hospitalia Scotorum, quae sancti homines gentis illius in hoc regno construxerunt, & rebus pro sanctitate sua acquisitis, ampliauerunt, ab eodem hospitalitatis officio funditus sunt alienata. &c. Vnde pertimescenda est canonica sententia, & maxime decretalis Symmachi Papae definitio. &c. Qui reculam, inquit, vel quicquid fuerit ecclesiae petūt a Regibus, & *corrumpendae pietatis instinctu, egentium substantiam rapiunt, irrita habeantur, quae obtinent, & a communione ecclesiae, cuius facultatem auferre cupiunt, excludantur. *Melden. cap. 40. Aruer. c. 4. Burch. lib. 15. c. 36. Iuo par. 16. c. 37. decr.*

De rebus eccles. non alien. c. 2. Greg. ix & in 1. collect. *horrendae cupiditatis impulsu

CAP. XXIII.

Quod res ad ecclesiam pertinentes, & tempore principatus vestri ablatas ita praesentialiter restituatis, & restitutas conseruetis, sicut tempore aui, & patris vestri fuerunt. &c. *Melden. ad Carolum Caluum Regem. c. 83.*

CAP. XXIV.

Placuit vniuersali concilio, vt Salomoni, qui Brittannorum tenet regionem, suggeratis. &c. vt facultates ecclesiasticas nec ipse Deo auferat, nec alijs auferre permittat. *Tullen. in epist. ad quosdam Episcopos.*

CAP. XXV.

Qui agapem pauperum, & sustentationem peregrinorum, & eleemosynas defunctorum detraudant, apud sanctos patres, eorum necatores vocantur. *Tullen. par. 11. cap. 14.*

k CAP.

C A P. X X V I.

Quia inter nostrates hic pessimus inoleuit mos, vt defuncto ecclesiae Episcopo, mox a quibuscumq. potentioribus res peruadantur ecclesiasticae, quasi Episcopi fuerint propriae; cum etiam si eius iuris essent, contra omne ius hoc fieret. Hoc tam inmane sacrilegij facinus, & iam saepius factum scientes dolemus, & ne vlterius a quolibet praesumatur, auctoritate Dei, & sanctorum eius, qui cum illo regnant in celo, nostro etiam Episcopali ministerio interdicimus. *Trosleia.cap.*14.

C A P. X X V I I.

10.q.2.c. vlt. Si quis Episcopus nulla ecclesiasticae rationis necessitate compulsus in suo clero, aut vbi forte non est presbyter, de rebus ecclesiasticis aliquid praesumpserit vendere: & res ipsas ecclesiae propriae restaurare cogatur; & in iudicio Episcoporũ deijciatur auditus, & tanquam furti, aut latrocinij reus suo priuetur honore. *Mart.Brac. c.*14. *v.de Cartb. c.*26. *G. Burch. lib.*1.*cap.*215. *& lib.*3.*cap.*181. *Iuo par.*3.*cap.* 172. *&* 242. *& par.*5. *cap.*329. *decr. Caesar. lib.*7.*cap.*73. *Tarrac.lib.*6.*cap.*235.

C A P. X X V I I I.

Si quis presbyter, aut diaconus inuectus fuerit aliquid de ministerijs ecclesiae venundedisse, quia sacrilegium cõmisit, placuit eum in ordinatione ecclesiastica non haberi. In iudicio tamen Episcopi dimittendum est, siue dignus sit, siue indignus, in suo recipi debeat gradu; quia multoties hoc ipsum, quod de sacro altario contaminatum est, in Episcopi potestate dimissum est. *Mart.Brac.c.*17.*Burch.lib.*3. *cap.*179. *Iuo par.*3.*c.*173.*&* 240.*decr. Caesar. lib.*7. *cap.*79. Dist. 50. c.22.

L I B E R X X X V.

De criminibus contra proximum.

De homicidio. Tit. I.

Pars Prima.

De ijs, qui sibi vitam eripuerunt, aut membrum aliquod absciderunt.

Vide lib. xxvij. tit.xxi. quibus adde.

C A P. I.

SI quis, cum sit clericus, seipsum mutilauerit, deponatur: est enim sui homicida. *Apoc. cap.* 22. G. *cap.*23. L.

C A P. I I.

Laicus semetipsum abscindens, annis tribus communione priuetur, quia suae vitae insidiator existit. *Apo.cap.*23. G. 24.L.

C A P. I I I.

Si sit sepeliendus, qui seipsum occidit, vel si sit pro eo sacrificium offerendum, requiritis. Sepeliẽdus est quidem, ne viuentium odoratui molestiam ingerat; non tamen est, vt alijs pauor incutiatur, solito cum obsequijs more ad sepulchra ferendus. Sed & si qui sunt, qui eius sepulturae studio humanitatis obsequuntur, sibi, non illi, qui sui extitit homicida, praestare videntur. Sacrificium vero pro eo non est offerendum, qui non solum ad mortem vsq. peccauit, sed & mortis sibimet interitum propinauit. quis enim magis ad mortem peccatum
1.Ioan.5. facit, pro quo Ioannes Apostolus non dicit orandũ, quam is, qui Iudam imitatus sui ipsius homicida fuisse, magistro diabolo, comprobatur? *Nicol.ad consulta Bulgar.c.*98.

C A P. I V.

Si quis famulorum cuiuslibet conditionis, aut generis, quasi ad exacerbandam domini discretionem, se diabolico repletus furore percusserit, ipse tantum sanguinis sui reus erit, neque ad dominum sceleris alieni inuidia pertinebit. *Arelat.ij.cap.*34.

C A P. V.

Oblationes defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere censemus, si tamen non ipsi sibi mortem probentur proprijs manibus intulisse. *Aurel.v.cap.*15.

C A P. V I.

Qui sibi ipsis per ferrum, aut per venenum, 23. q. 5.
aut per praecipitium, aut suspendiũ, aut quo- pla.nit.c.
libet modo violentam sibi inferunt mortem, 12.
nulla pro illis in oblatione commemoratio fiat, neq. cum psalmis ad sepulturam eorum cadauera deducantur. multi enim sibi hoc per ignorantiam vsurpant. Similiter & de his placuit fieri, qui pro suis sceleribus puniuntur. *Bracar.I.cap.*34. *Capitul.lib.*7.*cap.*206. *in addit. Burch. lib.*19. *cap.*130. *Iuo par.* 10. *cap.vlt. & par.*15.*cap.*140. *decr.*

C A P. V I I.

Qui non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti sunt. &c. Qui semetipsos absciderunt. &c. *Tolet.iv.cap.*18.

C A P. V I I I.

Quicumq. se propria voluntate in aquam iactauerit, aut collo ligato se suspenderit, aut de arbore praecipitauerit, aut ferro percusserit,

rit, aut qualibet occasione volūtariae se morti tradiderit, istorum oblata non recipiantur. *Antisiod.c.17.*

CAP. IX.

Quorumdam hominum tam graue inoleuit desperationis contagium, vt dum fuerint pro qualibet negligentia; aut disciplinae censura mulctati, aut pro sui purgatione sceleris, sub paenitentiae satisfactione, custodiae mancipati, incumbente desperationis incommodo, se ipsos malunt aut laquei suspendio enecare, aut ferro, vel alijs mortiferis casibus interimere. &c. Quicumq. talibus decipulis irretitus, interemptionis exaferit casus, duorum mensium spatio, & a catholicorū collegio, & a corpore, ac Christi sanguine sacro maneat omnimodo alienus. Quia oportet, vt per paenitentiae censuram pristinae reddatur spei, atq. saluti, qui animam suam per desperationē conabatur diabolo sociare. *Tole.xvi.c.4.*

CAP. X.

Ille, qui occisus fuerit *(loquitur de singulari certamine)* tamquam sui homicida, & propriae mortis spontaneus appetitor a dominicae oblationis cōmemoratione habeatur alienus; nec cadauer eius, iuxta sanctorum canonum decretum, cū psalmis, & orationibus ad sepulturam deducatur. &c. *Valent. sub Loth.c.12.*

CAP. XI.

Si quis cum sui compos non esset, sibi manū attulerit, vel etiam se praecipitauerit, fit ne oblatio, an non? Respond. Hoc debet clericus discernere, an re vera hoc fecerit, cū esset emotae mentis. saepe enim ij, qui ad eum, cui hoc accidit, attinent, volentes assequi oblationem, & orationem pro ipso, mentiuntur, & dicunt eū non fuisse apud se: nonnumquam autē propter insultationem hominum, vel aliquo alio modo per negligentiam hoc fecit, tunc autem nō est super eum facienda oblatiō; est enim sui homicida. *Timoth. Episcop. Alexandrin. c. 14.*

Pars Secunda.

De eo, qui patrem, filium, vxorem, aut alios huiusmodi interfecit.

CAP. I.

DE his, qui patrem, matrem, fratrem, aut sororem occiderint, vt toto vitae suae tempore corpus non suscipiant dominicū, nisi tempore exitus pro viatico: abstineant a carnis comestione, & potu vini, donec vixerint; ieiunent secundam, quartam, & sextam ferias, vt sic possint deflentes diluere commissum. *Greg. 9.epist.8. ante fin. Ansel.lib.11.cap.51.al.53. Paenit. Roman. tit.1.cap.13.*

CAP. II.

Quid parricida, id est, qui patrem, vel matrē occidit, vel etiam qui fratrem, aut sororem interficit, pati debeat, leges indicant. Porrò si ad ecclesiam confugerit, id quod Episcopus loci, vel sacerdos, qui ab illo constitutus est, prouiderit, agendum decernimus. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap.24. Iuo par.10.cap.180.decr.*

CAP. III.

De his, qui proximum, id est, consanguineū suum, vt est frater, consobrinus, aut nepos, trucidauerint, venerandae leges proprium robur obtineant; sed si ad ecclesiam confugerint, mortis quidem legibus eruantur, paenitentiae vero, quam Antistes loci, vel presbyter considerauit, absq. dubio submittantur. Nolo, inquit Dominus, mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap.26. Iuo par.10.cap.180.* Ezec. 18.

CAP. IV.

In quibusdam Hispaniae partibus filios suos parētes interimunt, fornicationis auidi, nescij pietatis, quibus, si taediū est filios numerosius augere, prius se ipsos castigare debent a fornicatione. Nam dum caussa propagandae prolis sociantur coniugia, parricidio, & fornicatione tenentur obnoxij, qui filios necando docent, se non pro filijs, sed pro libidine vxores duxisse. Proinde Reccaredus Rex iudicibus imperauit, vt amouendū tantū facinus cū sacerdote procurent, & adhibita seueritate prohibeant. Ergo & sacerdotes cotumdē locorum idem scelus cū iudice curiosius quaerāt, & sine capitali vindicta, acriori disciplina prohibeāt. *Tolet. iij.c.17.*

CAP. V.

Incaestuosi, parricidae, homicidae sacerdotū nolūt admonitionibus aurem accōmodare, volentes in pristinis perdurare criminibus, quos oportet per saecularis potētiae disciplinam a tam praua consuetudine coerceri, qui per salutifera sacerdotum monita noluerunt reuocari, quorum aliquos iam excommunicauimus. &c. *Turon. sub Carolo cap. 41. Burchar. lib.7.cap.29. Iuo par.9.cap.65.* 23.q.5.c.32.

CAP. VI.

Quia in modernis temporibus parricidae profugi currunt per diuersa, & varijs vitijs, atque gulae illecebris deseruiunt; melius nobis videtur, vt in vno loco manentes, paenitentia districta semetipsos castigent, si forte a Domini bonitate indulgentiām facinoris sui percipere mereantur. Non enim eis licebit vltra militiae cingulum sumere, & nuptijs, vel coniugijs copulari: quia sacri canones hoc eis non consentiunt. *Magunt. sub Rabano cap. 20. Burch.lib.6. cap.35.*

CAP. VII.

Statuimus, vt patricidae, & fratricidae per vnius anni curriculum ante fores basilicae orantes Domini clementiam perseuerent. Completo autem anni curriculo introducantur in ecclesiam; tamen inter audientes, vsque dum vnius anni spatium finiatur, stent, eum ad missarum solemnia, vel alia sacra audire officia venerint. His ita peractis, si paenitentiae fructus in eis conspicitur, corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi participes fiant, vt desperantiae non inobdurentur caligine. Carnem non manducent omnibus v.33.q.2.c.15.

k 2 bus

bua diebus vitae illorum, & ieiunent vsque ad nonam horā diei quotidie, exceptis festis diebus, atque dominicis. Abstineant a vino, medone, atque ceruisia mellita tres dies per hebdomadam. Arma gerere non audeant, vel sumere, nisi contra paganos. Et vbicumq. ire maluerint, nullo vehiculo deducantur, sed pedestri more proficisci studeant. Tempus autem huius paenitentiae in Episcoporum ponimus arbitrio, vt secundum conuersationem illorum aut extendere, vel minuere valeant. Ab vxoribus, si habuerint, non separentur. Si autem non habuerint, & se continere non velint, legitimas accipiant in coniugio feminas, ne fornicationis voraginem incidere videantur. Et si finis vitae illorum venerit, antequam duorum praedictorum annorum finiantur curricula, viaticum illis non negetur. *Vormat. cap. 30. Iuo par. 10. cap. 180.*

CAP. VIII.

Si qua mulier, vt saepe contingit, infantem proprium prope ignem collocauerit, & alius, qui caldarium super ipsum ignem pependerit, & aquam infuderit, atq. aqua ipsa per ignem feruens egreditur, & infanti superfunditur, & propterea mortuus agitur: mater infantis propter negligentiam iudicio sacerdotū paeniteat, & homo, qui caldarium pependit, securus permaneat. Simili modo de ceteris similibus, quae saepe diuerse solent euenire, & iudicamus, & esse volumus. *Tribur. cap. 37.*

CAP. IX.

Si quis filium suum, quod absit, non sponte, sed casu contingente occiderit, secundum homicidia *sponte commissa paeniteat. *Tribur. cap. 53.*

*nō spōte

Pars Tertia.

De ijs, qui foetus necant.

CAP. I.

QVae fornicantur, & necant partus, & curant fieri abortus, priori definitione ad exitum vitae, humanius nunc agendo, decem annis per gradus paeniteant. *Ancyr. c. 21. Magun. sub Raban. c. 21. Mart. Brac. c. 78. Raban. cap. 11. Paeniten. Burch. lib. 17. cap. 54. Iuo par. 8. cap. 314. & par. 10. c. 181. & 183. decr. Ansel. lib. 11. cap. 40. Tarrac. lib. 5. cap. 32. Paenit. Rom. tit. 2. cap 28.*

CAP. II.

Nec in finem detur communio ei, quae absente marito conceperit, & conceptum occiderit. *Elib. cap. 63.*

CAP. III.

Catechumena, si per adulterium conceperit, & conceptum necauerit, placuit eam in fine baptizari. *Elib. cap. 68.*

CAP. IV.

Hi, qui male conceptos ex adulterio foetus, vel editos necare studuerint, vel in * ventribus matrum potionibus aliquibus colliserint, in vtroq. sexu adulteris post septem annorū curricula cōmunio tribuatur: ita tamen, vt omni tempore vitae suae fletibus, & humilitati insistant. Si clerici fuerint, officium eis ministrandi recuperare non liceat; attamen in choro psallentium a tempore receptae cōmunionis intersint. Ipsis veneficis in exitu tantum, si facinora sua omni tempore vitae suae defleuerint, communio tribuatur. *Ilerd. c. 2. Magunt. sub Raba. c. 21. Paeniten. Ansel. lib. 11. cap. 56. al. 58. Burch. lib. 17. cap. 52. & lib. 19. pag. 277. Iuo par. 10. cap. 182. decr.*

*vteris

CAP. V.

Eas, quae dant abortionem facientia medicamenta, & quae foetus necantia venena accipiūt, homicidae poenis subijcimus. *Trul. c. 92.*

CAP. VI.

Mulieres, quae ante temporis plenitudinem conceptos vtero infantes voluntate excutiunt, vt homicidae proculdubio iudicandae sunt. Illae vero, quae dormiendo filios suffocare videntur, leuiter de his iudicare oportet; quia nolentes, & non consentiendo ad hunc deuolutae sunt casum. *Vorm. cap. 35.*

CAP. VII.

Si qua mulier fornicata fuerit, & infantem, qui exinde fuerit natus, occiderit; & quae studuerit aborsum facere, & quod cōceptum est, necare; aut certe, vt non concipiat, elaborat, siue ex adulterio, siue ex legitimo coniugio; has tales mulieres in morte recipere communionem priores canones decreuerunt: nos tamen pro misericordia, siue tales mulieres, siue conscias scelerū ipsorū, decē annis agere paenitentiam iudicamus. *Mart. Brac. c. 77. al. 78.*

CAP. VIII.

Quae de industria foetum corrupit, caedis poenas luat. Formati autem, vel informis subtilitas a nobis non attenditur: hic enim non solum quod nascendū est, vindicatur, sed etiam ipsa, quae insidias parauit: quoniam vt plurimū eiusmodi inceptis vna quoq. mulieres intereunt. Ei autem accedit foetus quoq. interitus alia caedes, eorum quidem certe, qui hoc audent, existimatione. Oportet autem non vsque ad obitum eorum confessionem extēdere, sed decē quidem annorū mensuram admittere: definire autē non tempore, sed modo paenitentiae medicinam. *Basil. ad Amphiloch. c. 2.*

CAP. IX.

Mulier, quae in via peperit, & sui foetus curam non gessit, caedis crimine teneatur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 33.*

CAP. X.

Quae foetus in via nati curam non gessit: si, cum posset quidem, seruare neglexerit; vel se ideo peccatū celare existimans, vel etiam omnino belluina, & inhumana ratione vtens, tamquam propter homicidium iudicetur. Sin autem eum conseruare, & componere nō potuit, & propter solitudinem, rerumq. necessariarum inopiam foetus interijt, matri ignoscendum est. *Basil. ad Amphiloch. cap. 52.*

Pars quarta.

De his, qui Episcopo, presbytero, &c. mortem afferunt, aut vulnus infligunt, aut grauem aliquam iniuriam faciunt.

CAP. I.

SI quis laicorum transgrediens,& contemnens diuinas,& Imperiales iussiones, irridens vincula,& iura Ecclesiastica, & ciuilia, ausus sit aliquem Episcopum verberare, aut custodire, aut sine caussa, aut efficta caussa, anathema sit. *Syn. CP.viij. sub* Ioan. *viij. c.3.*

CAP. II.

de poenis c.12. apud Greg. ix. & c.2. eo. tit. in 4. collect. In quibusdam prouincijs ecclesiarum patroni, seu vicedomini, & aduocati se in tantam insolentiam erexerunt, quod non solum eum vacantibus debet ecclesijs de pastoribus idoneis prouideri, difficultates ingerunt, & malitias; verum etiam de possessionibus, & alijs bonis ecclesiasticis pro sua voluntate praesumunt: &, quod horrendum est dicere, in necem praelatorum prorumpere non formidant. &c. Prohibemus expresse, ne patroni, vel aduocati, seu vicedomini super praemissis de cetero plus vsurpent, quam reperitur in iure permissum: & si contra praesumpserint, canonica districtione compescantur. Sacri nihilominus concilij prouisione statuimus, quatenus si patroni, vel aduocati, aut feudatarij, seu vicedomini, seu alij beneficiati alicuius ecclesiae rectorem, vel clericum alium ipsius ecclesiae per se, vel per alios occidere, vel mutilare ausu nefando praesumpserint; patroni ius patronatus, aduocati aduocatiam, feudatarij feudum, vicedomini vicedominatum, beneficiati beneficium prorsus amittant &c. & non solum de praemissis nil perueniat ad heredes, sed etiam vsque ad quartam generationem posteritates talium in clericorum collegium nullatenus assumantur; nec in regularibus domibus alicuius praelationis assequantur honorem, nisi cum eis fuerit misericorditer dispensatum. *Innocen.iij. in conc. gener. Lateran. cap.45.*

CAP. III.

dist.45. c. 2. Nemo quemquam peccantem clericũ caede attingat, non presbyter, non diaconus, nec Episcopus clericum ad caedem perducat: sed si ita caussa exigit clerici, triduo priuetur honore, vt paenitentes redeant ad matrẽ ecclesiam. *Silu. in syn. Rom. cclxxxiv. Episcopor. cap.17.*

CAP. IV.

Vniuersa synodus dixit: Episcopalem persecutionem,& ecclesiarum abscissionem, vel vastationem, atq. seruorum Dei insectationem, fulti praedicta auctoritate,& omnium sanctorum patrum prohibitione, vestraq. consolatione, communi tractatu pariter in futurum robuste, ac veraciter amputantes, sanctorumq. patrum statuta firmantes expressis sententijs sancimus, ne vnquam talia a quoquam nostris, aut futuris temporibus praesumantur. &c. Si quis haec, quae hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere praesumpserit, aut voluntarie transgredi temptauerit, si clericus est, gradu proprio penitus careat; si vero monachus, aut laicus fuerit, cõmunione priuetur. Et si non emendauerit vitium, anathemate feriatur. Secretas vero insidias, vel manifestas Põtificibus a quibuscumq. illatas, vel ea, quae huius sanctae synodi sententia complectitur, si quis ad ecclesiae pertulerit notitiam, potiatur honore; & hi, qui aduersa eis moliuntur, sicut a sanctis patribus dudum statutum est,& hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, penitus abijciantur,& exilio, suis omnibus sublatis, perpetuo tradantur. *Synod. Rom. v. sub Symach. in fine.* *3.q.5.c.3 Accusatoribus.*

CAP. V.

Belisarius mandauit, me ad se venire. &c. me vi retentum miserunt in exilium. &c. Ego tamen propterea non dimisi, nec dimitto officium meum, sed cum Episcopis, quos congregare potui, eos, qui talia contra me egerunt, anathematizaui; & vna cum illis Apostolica, & synodali auctoritate statui, nullum vmquam taliter decipiendum, sicut deceptus sum; & si aliquis deinceps vllum vmquam Episcoporũ ita deciperet, anathema maranatha fieret in conspectu Dei,& sanctorum Angelorum. *Siluer. in syn. epist.1. Ansel. lib.12. cap.8.* *23.q.4.c. 30.*

CAP. VI.

Statuimus, vt nullus futuris temporibus Episcopis vim inferre, vel eos temere lacerare praesumat; quatenus, cum ad synodum conueniunt, libere eis tractare, & statuere liceat, quae sanctorum patrum canonica censura decreuit. Nullusq. eos lacerare, vel sacris canonibus, & iusta examinatione inquietare. &c. absque status sui periculo pertemptet. *Rauen. sub Ioan. ix. cap.2.*

CAP. VII.

Violatores, seu corruptores sacri tumuli Formosi Papae, qui sub foedere conspirationis ad capiendum thesaurum, corpus illius trahentes in fluuium Tiberim iactare non timuerunt, diuina auctoritate, synodaliq. nostro con fultu, nisi resipuerint, sint a sanctae Dei ecclesiae liminibus separati. *Rauen. sub Ioan. ix. par.1. cap.9.*

CAP. VIII.

Vbicumq. presbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum captae fuerint, statim excommunicetur receptum, vnde factum, vel ad quod ductum fuerit. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. cap.15.*

CAP. IX.

Si quis parochianus, vel dictis, vel factis contumelias suo intulerit presbytero, extra Ecclesiam fiat, donec satisfaciat: ne nomen Dei, & ordo vilescat. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. c.26.*

CAP. X.

Si quis Episcopum coeperit,& incarcerauerit, perpetuae infamiae subiaceat; vlterius ar-

ma non exerceat:& clamatum est ab omnibus, fiat. *Urban ij. in conc. Claramon. cap. 30.*

CAP. XI.

17.q.4.c. 19. Si quis suadente diabolo huius sacrilegij reatum incurrerit, quod in clericum, vel monachum violentas manus iniecerit, anathemati subiaceat;& nullus Episcoporum illū praesumat absoluere, nisi mortis *imminente periculo, donec Apostolico conspectui praesentetur,& eius mandatum suscipiat. *Syn. Rom. sub Innoc. ij c. 11. apud Iuo post panor. in alijs est c. 15. Eugen. iij. in syn. Remen. c. 13.*

* vrgente

CAP. XII.

Exod 22. Act. 23. Si clericus iniuria affecerit Episcopum, deponatur: Praefecto enim populi tui non maledices. *Apo cap. 55.* Si presbyterum, vel diaconum, excommunicetur. *Apo. cap. 56.*

CAP. XIII.

6.q.7.c.9 Gen. 9 Qualis condemnatio,& qualis imminet maledictio his, qui in patres peccant, diuina nos docet scriptura. si enim Cham filius Noë eum vidisset nudum suum patrem, quoniam non cooperuit patris corporalis nuditatem, sed egressus nunciauit eam fratribus, & illi vestimento eum cooperuerunt: ipse quidem Cham, & illi, qui ex eo nati sunt, sub maledicto facti sunt; qui autem cooperuerunt, magnam benedictionem meruerunt; multo magis isti maiore,& ampliore condemnatione digni sunt, qui patribus obtuare, aut contra eos insurgere nituntur, aut iniuriam, vel etiam eis inferre moliuntur: quoniam qui eis resistit, Deo resistit;& qui eis iniuriam, vel contumeliam facit, Deo, cuius legatione funguntur, facit. *Clemens epist 2. post med 1 restes. c. 5.*

CAP. XIV.

Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit, aut insidias ei parauerit, aut contumeliam, & calumniam;& conuicti potuerit; mox curiae tradatur. Qui autem facit iniuriam, recipiat hoc, quod inique gessit. *Pius epist. 2. in fin.*

CAP. XV.

Patres sancti synodum congregauerunt generalem in Nicaea.&c. leges posuerunt, quas sacros canones appellamus, quibus multa pernecessaria ad statum ecclesiae sanctae Dei, & supplementum columnarum eius, id est, Episcoporum, qui eam proprijs humeris gestant, sunt decreta,& nocumenta eorum prohibita, ita, vt qui talia agere teptauerint; aut eis nocere praesumpserint, si quidem clerici fuerint, a proprio gradu decidat; si vero monachi, aut laici fuerint, anathematizentur. *Iul. epist. 1. ad Episcop. Orient. ante med.*

CAP. XVI.

Lambertus pseudoepiscopus excommunicatus est tum pro alijs nefarijs, tū pro eo, quod quinque clericos ad Romanam synodum ire,& de malitia eius querimoniam volentes facere, captione pessima affixit. *Greg. vij. lib. 9. regist. epist. 34.*

CAP. XVII.

1.q.6.c. vlt. Si quis saecularium per calumniam ecclesiam, aut *clerum fatigare teptauerit,& *victus fuerit, ab ecclesiae liminibus, & a catholicorum communione, nisi digne paenituerit, arceatur. *Agath. c. 32. Vormat. c. 24. & 61. Ansel. lib. 3. c. 116. vel 125. Burch. lib. 15. c. 5. Iuo par. 16. c. 6. decr.*

* clericū * conuictus

CAP. XVIII.

Si qui clerici in mutuam caedem proruperint, prout dignitas officiorum in tali excessu contumeliam protulerit, a Pōtifice districtius vindicetur. *Iler. c. 11.*

CAP. XIX.

Si quicumq. iudex clericum absq. caussa criminali, id est, homicidio, furto. aut maleficio, iniuria affecerit, aut custodiae deputauerit, quamdiu Episcopo loci illius visum fuerit, ab ecclesiae liminibus arceatur. *Matisc. c. 7.*

CAP. XX.

Saecularis iudex, qui Episcopum de ecclesia extrahit,& qui ei consenserint, vsq. ad generale concilium anathemate de ecclesia separentur. *Matisc. ij. c. 9.*

CAP. XXI.

Omnis potestas Episcopalis modū suae ponat irae, nec pro quolibet excessu cuilibet ex familia ecclesiae aliquid corporis membrorū sua ordinatione praesumat extirpare, aut auferre. Quod si talis emerserit culpa, aduocato iudice ad examen eius deducatur, quod factum fuisse asseritur:& quia omnino iustū est, vt Pontifex saeuissimam nō impendat vindictā, quidquid coram iudice verius patuerit, per disciplinae seueritatem, atque turpi decaluatione maneat emendatum. *Emerit. c. 15.*

CAP. XXII.

Quicumq. iudex, aut saecularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus absq. audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre praesumpserit, anno ab omnium christianorū consortio habeatur extraneus. *Antis. c. 43.*

CAP. XXIII.

Presbyteri, Abbates,& leuitae, exceptis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subiacere. Si quis aliter fecerit, iuxta modum verberum, quae intulerit, excommunicationem pariter,& exilij sententiam sustinebit. *Brac. iij. cap. 6.* Dist. 45. cum beatus. c. 8.

CAP. XXIV.

Si quis subdiaconē calumniatus fuerit, vulnerauerit, vel debilitauerit,& cōualuerit, quinque quadragesimas sine subsidijs annis paeniteat, & ccc. solidos eum sua compositione, & Episcopalibus bannis cōponat. Si autem mortuus fuerit, singulas supradictas quadragesimas cū sequētibus annis poeniteat, & ccc. solidos cū tripla sua cōpositione, & Episcopalibus bannis Episcopo componat. *Synod. apud Theodonis villam cap. 1. & ibidem in edicto Imp. Caroli Magni. Bureh. lib. 6. c. 5. & 6. Iuo lib. 8. tit. 2. c. 2. panor. & par. 10. c. 9. & c. 134. & 135. decr. Capitul. lib. 3. c. 23. Longob. lib. 1. tit. 9. cap. 27. Caesar. lib. 7. c. 7.* 17. q. 4. c. 27. Qui subdiaconum

CAP.

CAP. XXV.

Si diaconum calumniatus fuerit,& conuaelucrit, sex quadragesimas sine subditis annis paeniteat,& quadringentos solidos cum compositione sua,& Episcopalibus bannis componat: si autem mortuus fuerit,singulas supradictas sex quadragesimas cum sequentibus annis paeniteat, & sexcentos solidos cum tripla sua compositione,& Episcopalibus bannis Episcopo componat. *Ibid. cap. 2. & in ed.ctio Imperat. Burch & Iuo vbi supra.*

CAP. XXVI.

Si quis presbyterum calumniatus fuerit, & * spallauerit, septem quadragesimas sine subditis annis paeniteat, & sexcentos solidos cum triplici sua compositione, & Episcopalibus bannis triplicibus Episcopo componat: si autem mortuus fuerit duodecim annorum paenitentia secundum canones ei imponatur, & CM. solidos cum triplici compositione sua, & Episcopalibus bannis triplicibus Episcopo componat. *Ibid. cap. 3. Burchard. & Iuo vbi supra.*

* debilitauerit.

CAP. XXVII.

Si quis Episcopo insidias posuerit, comprehenderit,vel in aliquo dehonestauerit, decem quadragesimas sine subditis annis paeniteat,& presbyteri non occisi triplicem compositionem componat. Si autem casu,& non sponte occiditur,cum comprouincialium Episcoporum consilio homicida paeniteat. si quis autem sponte cum occiderit, carnem non comedat,vinum non bibat cunctis diebus vitae suae. Cingulum militare deponat; absque spe coniugii in perpetuo maneat. *Synod. apud Theod. villam cap. vlt. Burchard. & Iuo vbi supra.*

CAP. XXVIII.

De Episcopis, presbyteris, diaconibus, & monachis interfectis quaerendum a domino Imperatore est, cui illius homicidij precium exoluendum sit. *Cabilo.sub Carolo.cap.24.*

CAP. XXIX.

17 q.4.c. 24 de Paenit c 3 Greg ix.cap 2. de purg. vulg. in 1.col. Qui presbyterum occidit,duodecim annorum ei paenitentia secundum statuta priorum imponatur: aut si negauerit, si liber est,cum XII. iuret. &c. Conuictus vero noxae vsque ad vltimum vitae tempus militare cingulum deponat, & vxorem * amittat. *Magunt. sub Rab. cap. 24. Burch. lib. 6 cap. 7. Iuo par. 10. cap. 136. decreti Paenit. Rom. tit. 1. cap. 1.*

* id est non accipiat

CAP. XXX.

Nunciatum est nobis,quod aliqui,qui olim dixerunt,se fuisse sacerdotes, & postea degradati pro suis peccatis, paenitentiam agendo suffragia sanctorum per diuersa loca transeuntes quaesierũt,trucidati sunt. Huiuscemodi interfectoribus omnem ecclesiasticam communionem denegamus, donec dignam paenitentiam pro reatu suo secundum iudicium Episcoporum exsoluant. *Magunt. sub Rab. c. 25.*

CAP. XXXI.

Qui sacerdotem morti voluntate tradiderit,carnem non comedat, nec vinum bibere praesumat; & ieiunet vsque ad vesperam exceptis festis diebus, atque dominicis. Arma non sumat; & vbicumque ire voluerit, nullo vehiculo deducatur,sed proprijs pedibus proficiscatur; ecclesiam per quinquennium non ingrediatur,sed cum sacrarum orationum officia,aut missarum sollemnia celebrantur, ante fores basilicae perseueret orans,ac deprecans dominum,vt tanto crimine abluatur. Post expletum vero quinquennii tempus ingrediatur ecclesiam,non dum vero communicet, sed inter audientes tantummodo stet,vel dum facultas conceditur sedeat. Et cum decimi anni cursus fuerit finitus, communicandi ei licentia concedatur, & equitandi tribuatur medela: maneat autem in reliquis obseruationibus tres dies per hebdomadam,vt perfectius ad culmen purificationis peruenire mereatur. *Vorm. cap. 26. Magunt. sub Arnulpho cap. 16.*

CAP. XXXII.

Relatum est sanctae synodo, quod a malis christianis plurimae vexationes sacerdotibus Christi,seu ceteris clericis inferioris gradus saepissime inferantur. &c. Si quis clerico aliquam iniuriam, seu calumniam ingesserit, a liminibus sanctae ecclesiae arceatur, vsque ad condignam satisfactionem. *Magunt. sub Arnulpho cap 7.*

CAP. XXXIII.

Ad aures sanctae synodi Arno venerabilis Vuirziburgensis ecclesiae se reclamauit, quod quidam scelesti quemdam honorabilem presbyterum suum comprehendissent,eique nares abscidissent,& capillos capitis incidissent,nec non & saeuis verberibus cruciatum semiuiuum reliquerant. Vnde tanto scelere inaudito peracto,sancta synodus statuit,vt iidem temerarij anathematis vinculo constringantur, quousque proprio Episcopo post dignam paenitentiam absoluti sanctae matri ecclesiae sociari mereantur. *Magunt. sub Arnul. cap. 8.*

CAP. XXXIV.

Si quis presbyter,quod absit,quia sacerdos altissimi Dei est, vulneratus, vel quibuslibet iniuriis, & contumeliis dehonestatus euaserit, & superuixerit, tota compositio persoluatur presbytero. Si autem articulo mortis praeuentus obierit, precium * viceregeldi tripartita partiatur diuisione, id est altari,cui ordinatus fuerat, pars vna; Episcopo, in cuius dioecesi erat,altera; tertia, parentibus,de quibus ortus fuerat. Si vero in atrio ecclesiae aliquid ex istis presbytero factum fuerit, supradicto modo presbytero, & pro presbytero soluatur. Sed quia,vt Hilarius Papa omnibus Episcopis per diuersas prouincias in epistola sua scribit,iniuria sacerdotum,& ecclesiarum sacrilegium est,sacrilegium in atrio factum altari,& Domino eiusdem loci persoluatur. *Tribur. cap. 4.*

* id est mulctae pecuniae

CAP.

CAP. XXXV.

Si quis ſacerdotem non coactus, ſed propria voluntate ſeductus morti tradiderit, ſecundum ſententiam Apoſtolicorũ, & noſtrorum moderni temporis ſacerdotum, quinquennio pleniſſimae caſtigationi, paenitẽtiae ſubſternatur, ita vt carnem non manducet, nec vinum bibat; ieiunet autem vſque ad veſperam, exceptis dominicis, & diebus feſtis. Arma non portet; & vbicumque eat, pedibus incedat; eccleſiam non intret; ſed ante fores ſtet orans Dominum puro corde, vt abluatur tanto crimine. Expleto vero quinquennio, introducente Epiſcopo ingrediatur eccleſiam, non dum tamen communicans, ſed * intra audientes ſtans. Et aliud quinquennium indulgentius introẽat indultũ. Quo vero expleto, cum decimi anni curſus fuerit finitus gratia communicandi, & licentia concedatur ei equitandi. Maneat autem in reliquis obſeruationibus tres dies per hebdomadam, vt purificationis mereatur culmen. *Tribur. cap. 5.*

* inter f.

CAP. XXXVI.

Si quis irreuerens, timorem Domini poſtponens, in ſeruos eius ſaeuire praeſumpſerit; quos ipſe prae ceteris peculiari ſingularitate ſibi ſegregauit, & coronae ſuae ſimilitudinem, tradente Apoſtolorum principe, geſtare fecit, & ſeruos ſuos dici, & eſſe voluit, ſortemque illorum ſe conſtituit, ſicut de eis ſcriptum eſt, loquẽte ipſo Domino; Ego haereditas eorum: Dominus haereditas mea eſt. Si quis, vt diximus, vllum eorum quocumque ordine conſecratum caeſis vulneribus, vel quibuſcumque iniuriis anguſtiauerit, iubeat eum dominus Epiſcopus per bannum a ſe impoſitum ante ſe venire, & aduocet cognitorem, & adiutorem comitem, & conſtringat proteruum Epiſcopus auctoritate canonica, vt eidem clerico, cui contra diuinas, & humanas leges contumelias ingeſſit, iuſtam, & debitam perſoluat compoſitionem, & comite agente, perſoluat bannum Regibus debitum. *Tribur. cap. 20.*

1. Pet. 2. Deut 18. Numer. 18. c

CAP. XXXVII.

Qui ſacerdotibus iniuriam, vel contumeliã irrogant, Domino Deo noſtro Ieſu Chriſto, cuius vices agunt, iniurioſi, & contumelioſi exiſtunt. Et quia omnes, qui eccleſias, ſacerdoteſque contra diuinas ſanctiones vexant, ſacrilegi habentur, atque indubitanter infames ſacrilegi vocantur. Si ſacerdotes Dei non ſunt infeſtandi, non contriſtandi, non accuſandi, non a ſaecularibus arguendi, non reprehendendi, non aliqua iniuria, vel contumelia afficiendi, quanto minus perſequendi, excaecandi, aut interficiendi? Si quis Epiſcopo aliquam iniuriam, aut iniuſtam dehonorationem fecerit, de vita componat, & omnia, quae habere viſus fuerit, eccleſiae, cui Epiſcopus eſſe dignoſcitur, integerrime ſocientur, & nobis in triplo, bannus noſter, id eſt ſolidi ſexaginta perſoluantur, aut ipſe in ſeruitio fiſci noſtri ſeruiturus ſemper ſocietur, vſq. ſe redimat in triplo iuxta vuirgildum ſuum, ſi potuerit. Si quis in hoc genus ſacrilegii proruperit, vt in eccleſias, earumque res irruens ſacerdotibus, & miniſtris, vel ipſo cultu, locoque aliquid importet iniuriae, vel inferat ad diuini cultus iniuriam, conuictos, ſiue confeſſos reos capitali ſententia nouerit vindicandum; nec exſpectetur, vt Epiſcopus iniuriae propriae vltionem depoſcat. Quicumque iudex ſaecularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de iunioribus abſq. audientia Epiſcopi, vel Archidiaconi, vel Archiepresbyteri iniuriam inferre praeſumpſerit, anathema ab omnium chriſtianorum conſortio habeatur. *Troſleian. cap. 5. ex Capitular. Caroli Imperatoris. lib. 6. cap 98 99. 297.*

CAP. XXXVIII.

11. q. 1. c. 2. de for. comp. c. 2. Greg. ix. c. 3. eo. tit. in 1. coll.

Nullus iudex neq. presbyterũ, neq. diaconũ, aut clericum, aut iuniorem eccleſiae ſine conſcientia Pontificis per ſe diſtinguat; aut condemnare praeſumat. Quod ſi fecerit, ab eccleſia, cui iniuriam fecit, quam irrogare dignoſcitur, tam diu ſit ſequeſtratus, donec reatum ſuum cognoſcat, & emendet. *Troſleia. c. 6. Capitular. lib. 6. cap. 154. lib. 7. c. 139. & in addit. cap. 210. Burch. lib. 16. c. 22.*

CAP. XXXIX.

Quoniam hoc ſcelus homicidiorum inter noſtros iam crebrius actitatur, & non ſolum quorumlibet chriſtianorum, ſed ipſorum etiam Chriſti miniſtrorum inſuper, & ſummorum ſacerdotum temerarie ſanguis effunditur, & Dei timor, ſacraeq. legis veteris, & nouae obſeruatio, ac ſacerdotalis reuerentia, canonum quoque ſtatuta conculcantur. &c. Quid nobis agendum eſt, dum religio ſancta annullatur, dum fas, & ius confunditur? reſtat dummodo proclamare cum pſalmiſta ad Dominum, & dicere: Exurge Deus, iudica cauſſam tuam; memor eſto improperiorum tuorum, eorum, quae ab inſipiente ſunt tota die. Verumtamen, vt quos diuinus non reſtringit, ſaltem humanus timor coërceat; proponantur eis edicta Imperialia; in libro Capitular. vi. c. 90. ita cenſetur: Qui occiderit monachum, aut clericum, arma relinquat, & Deo in monaſterio ſeruiat cunctis diebus vitae ſuae: numquam ad ſaeculum reuerſurus, & ſeptem annos publicam paenitentiam gerat. Ex eodem libro cap. 28. Si quis ſacerdotem, vel leuitam, aut monachum interfecerit, vel debilitauerit, iuxta ſtatuta priorum capitulorum, quae legi ſunt addita, & inſuper bannum noſtrum, id eſt ſexaginta ſolidos, nobis perſoluat, & arma relinquat, atque in monaſterio diebus vitae ſuae ſub ardua paenitentia Deo ſeruiat. &c. Item in lib. vii. cap. * 255. De homicidis ita iuſſimus obſeruari; vt quicumque auſu temerario alium ſine cauſſa occiderit, vitae periculo experiatur; & precio ſe redimere numquam audeat: & ſi conuenerit, vt ad compoſitionem quiſque deſcendat, nullus de parentibus, aut amicis eum quidquam adiuuet, quod ſi fecerit, ſuum Vuirgildum

Pſal. 73. 17. q. 4. c. 48. * 257.

gildum

gildum omnino componat. Cum ergo de istis tam districtum proferatur iudicium, quid censebitur de nece Episcoporum? Quod fortassis hic videtur omissum, quia post sopitam persecutionis christianorum, quae a paganis exercebatur, saeuitiam, vel fuit rarissimũ, vel nullũ tam immane facinus inter christianos est perpetratum; & id circo quomodo paeniteri, vel puniri debeat, hac nõ est lege definitum. Hoc tantũ inter cetera capitularium scripta libro quinto c. 261. reperitur. Quod qui Episcopum occiderit, nongentis solidis culpabilis iudicetur. Sane quo modo in talibus vindicandum sit, quia non hominis vindicta quaeritur, sed Dei, ne, quantum ad humanum spectat interitum, tantum facinus videatur remanere inultum; & super eos, qui Dei vindices esse debuerant, dum suas grauius, Dei vero vel leuius, vel nullatenus vlciscuntur iniurias, iustum eius superducatur iudiciũ, videat Rex, vt recte de talibus iudicando, nomen suum satis adimpleat. &c. Nos vero talibus, si forte tamdem aliquando, vel in vltimis suis resipuerint, nequaquam paenitentiam denegari dicimus. &c. Si tamen paenitentiam agere noluerint, sed vt caeperunt, in sua perseuerauerint malitia, nos quoque cum omni ecclesia Christi eis nec viuis, nec mortuis communicabimus. Insuper & secundum potestatem nobis a beato Petro, & in ceteris collatam Apostolis, quibus dictum est; Quaecumque alligaueritis super terram, erunt ligata, & in celis, anathematis vinculo eos innodabimus, vt iuxta Pauli vocem, quia non amant Dominum nostrum Iesum Christum, * quin imo oderunt, & persecuntur; & illum, qui nomen eius cum sacra vnctione gestabat, vicesq. illius agebat, Christum Domini interfecerunt; sit quisque eorum, qui hoc nefandissimum scelus opere perpetrauit, & quicumque eis quoquomodo faciendo, & communicando consentit, anathema maranatha, id est condemnatus donec Dominus redeat; vel perditio, siue, vt dictum est, condemnatus in die iudicii, quando Dominus veniet. *Trosleia. cap. 13. Iuo par. 10. cap. 10. decr. Caesar. lib. 7. cap. 7.*

Mat. c. 18

* quinimo

CAP. XL.

Quidam Stephanum Episcopum dolo occidit; coenobium petijt. Abbas directis litteris ad Papam Romanum consultum expostulat, cui Apostolicus talia remandat. Impossibile est, talem ad aliquem gradum prouehi. &c. Sed nec communionem sanctam accipere potest. In exitu autem vitae pro misericordia ei viaticum detur. Nihil hic aliud, quam luctum agat, si illic forte misericordiam inueniat. Ita hactenus ille viuit permanens in paenitentiae luctu, non offerens, neque communicans. *Lemou. act. 2.*

CAP. XLI.

Maras excommunicatus est a proprio Archidiacono, quoniam iniuriam fecit presbytero. *Ibas Episcopus in synod. habita Tyri. vide apud Chalced. act. 10. ante med.*

CAP. XLII.

Vox sanguinis fratris mei Ioannis clamat ad Deum contra te, o Imperator, sicut quondam Abel iusti contra parricidam Cain. &c. Eiecisti e throno suo te non iudicata magnum totius orbis doctorem; & vna cum eo Christũ persecutus es. &c. Noua autem Dalila Eudoxia, quae paulatim te erroris, seu seductionis nouacula totondit, execrationem ex multorum ore sibi ipsi induxit, graue, & quod gestari nequeat, peccatorum pondus colligans, atq. id prioribus peccatis suis superaddens. Itaque ego minimus, & peccator, cui thronus magni Apostoli Petri creditus est, segrego te, & illam a perceptione immaculatorum mysteriorum Christi Dei nostri: Episcopum etiam omnem, aut clericum ordinis sanctae Dei ecclesiae, qui administrare, aut exhibere ea vobis ausus fuerit, ab ea hora, qua praesentes vinculi mei legeritis litteras, dignitate sua excedisse decerno. &c. Arsacium, quem pro magno Ioanne in thronum Episcopalem produxistis, etiam post obitum exauctoramus, vna cum omnibus, qui consulto cum eo communicarunt, Episcopis; cuius etiam nomen sacro Episcoporum albo non inscribatur; indignus enim eo honore est, vt qui Episcopatum quasi adulterio polluerit. &c. Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, anathematismum, & absolutam a christianismo alienationem. *Innocen. epist. ad Arcbad. Imperat. apud Nicephorum lib. 13. cap. 34.*

Pars quinta.

De iis, qui seruos occidunt.

CAP. I.

Si qua femina furore zeli accensa flagellis verberauerit ancillam suam, ita vt intra tertium diem animam cum cruciatu effundat. &c. si voluntate occidit, post septem annos; si casu, per quinque annorum tempora acta legitima paenitentia ad communionem placuit admitti. Quod si intra tempora constituta fuerit infirmata, accipiat communionem. *Elib. cap. 5. Magun. sub Rab. cap. 22. Vormat. cap. 39. Raban. cap. 14. de paenit. Burchard. lib. 6. c. 19. Iuo par. 10. c. 22. & 148. decr. Ansel. lib. 11. cap. 35.* Dist. 50. c. 43.

CAP. II.

Si quis seruum proprium sine conscientia iudicis occiderit, excommunicatione (* vel paenitentia) biennii reatum sanguinis emendabit. *Agath. cap. 62. Epau. cap. 34. Magunt. sub Rab. cap. 22 Vorm. cap. 38. Raban. cap. 14. de paenit. Burch. lib. 6. cap. 18. Iuo par. 10. cap. 147. decreti. Ansel. lib. 11. cap. 55.*

* haec verba desunt in Epau.

Pars sexta.

De variis homicidiis.

CAP. I.

HOmicidae, malefici, fures, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix in synod. Rom. epist. 1. cap. 15.*

CAP. II.

Si quis perpetrato homicidio manserit in adulterio, ad perfectam paenitentiam minime recipi debere decretum est. *Vrban. in epist. Claram. cap. 12. al. 20.*

CAP. III.

Si clericus in pugna quem percusserit, & is moriatur, deponatur, laicus excommunicetur. *Apost. cap. 64.*

CAP. IV.

6. q. 1. c. 5. beatus. Homicidas ab Episcoporum vexatione, & accusatione prohibebat Petrus Apostolus. *Clem. epist. 1. post med.*

CAP. V.

6. q. 1. c. 17. Infames esse eas personas dicimus, quae pro aliqua culpa notantur infamia, id est, omnes fures. &c. homicidas, raptores. &c. *Steph. epist. 1. in med. Burch. lib. 1. cap. 175. Anselm. lib. 3. cap. 5. Iuo par. 5. cap. 291. Caesaraug. lib. 3. cap. 28.*

CAP. VI.

Haeretici omnes, & suspecti, & excommunicati, homicidae quoque, atque malefici, &c. nullatenus ad accusationem sunt admittendi. *Eutychia. epist. 2. in med.*

CAP. VII.

3. q. 5. c. 9. Statuimus iterum cum omnibus, qui nobiscum sunt, Episcopis, sicut dudum decretum reperimus, vt homicidae, malefici, fures. &c. similesque eorum nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sint admittendi. *Euseb. epist. 3. in princ. Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 63. Burch. lib. 16. cap. 4. Anselm. lib. 3. cap. 19. Iuo par. 10. cap. 37. decreti.*

CAP. VIII.

Qui conuiuio solo gentilium, & escis immolatitijs vsi sunt, possunt ieiuniis, & manus impositione purgari. &c. Si autem aut idola adorauere, aut homicidiis, vel fornicationibus contaminati sunt, ad communionem eos, nisi per paenitentiam publicam, non oportet admitti. *Leo epist. 90. in fin.*

CAP. IX.

Quidam ex fidelibus ad immolandum sua venundant mancipia. &c. Eis similem homicidae indices paenitentiam. *Gregor. 3. epist. 8. in fine.*

CAP. X.

Si quos reperit tua fraternitas Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta patrum excessisse. &c. vt si sanguinem christianorum, siue paganorum effuderunt. &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi. &c. Qui non ab hominum sanguinis effusione manus seruant innoxias, quales se esse sacerdotes existimant? &c. propriis manibus christianos, atque paganos homines necant; & fit, vt quibus in remissionem peccatorum debuerunt lauacrum regenerationis impendere, atque Christi sacramentum donare, ne in aeternum perirent; eorumdem sacrilegis manibus ipsi extinguantur. &c. Virum sanguinum, & dolosum abhominabitur Dominus. &c. Psal. 5. Isti nec sacerdotio fungi patiantur, neque diuina contingere mysteria, commonemus. *Zachar. epist. 6 post princ.*

CAP. XI.

Igitur referentes qualiter diuina clementia christianam religionem perceperitis; qualiterque populum vestrum baptizari omnem feceritis, qualiter autem illi, postquam baptizati fuerunt, insurrexerint vnanimiter cum magna ferocitate contra vos dicentes, non bonam vos eis legem tradidisse, volentes etiam vos occidere, & regem alium constituere; & qualiter vos diuina cooperante potentia aduersus eos praeparati a maximo vsque ad modicum superaueritis, & manibus vestris detentos habueritis; qualiterque omnes primates eorum, atque maiores, qui in culpa erant, cum omni prole *sua* (*a vobis*) gladio fuerint interempti; mediocres vero, seu minores nihil mali pertulerint. De his nosse desideratis, qui vita priuati sunt, vtrum ex illis peccatum habeatis. Quod vtique sine peccato euasum non est; nec sine culpa vestra fieri potuit, vt proles, quae in consilio parentum non fuit, nec aduersus vos arma sustulisse probatur, innocens cum nocentibus trucidaretur. &c. Verum quia zelo christianae religionis, & ignorantia potius, quam alio vitio deliquistis, paenitentia subsequente per Christi gratiam, de his & misericordiam consequemini. *Nicol ad consulta Bulgar. cap. 17.*

CAP. XII.

Consuetudinis esse patriae vestrae perhibetis, semper custodes inter patriam vestram, & aliorũ iuxta terminos inuigilare; & si seruus, aut liber per eandem custodiam quocumque modo fugerit, sine omni intermissione custodes pro eo interimuntur. Deinde percontamini; quid nos hinc iudicemus. Et de hoc in legibus est requirendum. Verum tamen absit a mentibus vestris, vt tam impie iam iudicetis, qui tam pium Deum, & Dominum agnouistis; praesertim cum magis oporteat, vt sicut hactenus ad mortem facile quosque pertraxistis, ita deinceps non ad mortem, sed ad vitam, quos potestis, nihilominus perducatis. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 25.*

CAP. XIII.

De ijs, qui socium suum morti tradiderint, venerandae leges proprium robur obtineant: sed si ad ecclesiam confugerint, mortis quidem legibus eruantur: paenitentiae vero,

quam

quam Archiflites loci, vel presbyter considerauerit, absque dubio submittatur. *Nicol. ad consulta Bulg. cap. 26. & 27.*

CAP. XIV.

De eo, qui nolens hominem interfecerit, id statuimus, quod sacrae regulae statuunt, quas Episcopum vestrum apud se penes vos positum prae manibus oportet semper habere. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 30.*

CAP. XV.

Circa eum, de quo sciscitamini, qui mortiferum quid homini dederit ad bibendum, vos ad misericordiam exhortamur; sicut & Dominus iubet dicens: Dimittite, & dimittetur vobis. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 85.* (*Luc. 6.*)

CAP. XVI.

(*Dist. 50. sed vero. c. 41. & c. si quis 44.*) Homicidae voluntarii in exitu vitae tantum communicent, casuales olim septennio, hodie quinquennio paeniteant. *Ancyr. cap. 22. 23. G. 22. L. Tribur. cap. 52. Magun. sub Raban. cap. 22. ex concilio Neocaes. & cap. 23. ex Ancyr. Trosleia. cap. 13. vide Epaun. cap. 31. Mart. Brac. cap. 79. Raban. c. 15. de paenit. Iuo par. 10. cap. 25. 142. 144. & 39. decret. Burch. lib. 6. cap. 13. & 15.*

CAP. XVII.

Flamines, qui post fidem lauacri, & regenerationis sacrificauerint, eo quod geminauerint scelera accedente homicidio, vel triplicauerint facinus cohaerente moechia, placuit eos, nec in fine accipere communionem. *Elibert. cap. 2.* (*Hic nimius rigor mode ratus ab ecclesia.*)

CAP. XVIII.

Si quis maleficio interficiat alterũ, eo, quod sine idololatria perficere scelus non potuit, nec in finem habeat communionem. *Elib. cap. 6. Trosleia. cap. 13.*

CAP. XIX.

(*5. q. 6. c. 6*) Delator si quis extiterit fidelis, & per delationem eius aliquis fuerit proscriptus, vel interfectus, non nisi in finem accipiat communionem. Si leuior caussa fuerit, intra quinquennium accipiat communionem. Si catechumenus fuerit, post quinquennium admittatur ad baptismum. *Elib. cap. 73. Burch. lib. 6. cap. 27. Iuo par. 10. cap. 156. decreti. Capitular. lib. 6. cap. 244. & lib. 7. cap. 205. & in addit. cap. 160.*

CAP. XX.

(*24. q. 3. c. 20. Itaq.*) Homicidas, & falsos testes a communione ecclesiastica submouendos censuimus, nisi paenitentiae satisfactione crimina diluerint. *Agath. cap. 37. Venet. cap. 1. Magun. sub Raba. cap. 22. Trosleia cap. 13. Burchard. lib. 6. cap. 29. Iuo par 10. cap. 38. & 158. decreti. Raban. cap. 13. de paenit.*

CAP. XXI.

Homicidis paenitus non communicandum, donec per confessionem paenitentia ipsorum crimina diluantur. *Turon. cap. 7.*

CAP. XXII.

De paenitentia homicidarum, qui saeculi leges custodierunt, hoc summa reuerentia de eis inter nos placuit obseruari, quod Ancyrani canones decreuerunt. *Epau. cap. 31. vid. Ancyr. cap. 22. 23. G. 22. L.*

CAP. XXIII.

De homicidis, adulteris, & furibus, si ad ecclesiam confugerint, id constituimus obseruandum, quod ecclesiastici canones decreuerint, & lex Romana constituit; vt ab ecclesiae atriis vel domo Episcopi reos abstrahere omnino non liceat; sed nec alteri consignare; nisi ad euangelia datis sacramentis, de morte, & debilitate, & omnium poenarum genere sint securi; ita vt ei, cui reus fuerit criminosus, de satisfactione conueniat. Quod si quis sua sacramenta conuictus fuerit violasse, reus periurij non solum a communione ecclesiae, vel omnium clericorum, verum etiam & a catholicorum conuiuio separetur. Quid si is, cuius reus est, noluerit intentione faciente componi; & ipse reus de ecclesia actus timore discesserit, ab ecclesiae clericis non quaeratur. *Aurel. c. 1. al. 3.* (*17. q. 4. c. 36. Id constituimus*)

CAP. XXIV.

Quisquis homicidium voluntate commiserit; ita vt occidere audeat innocentem: si a principibus, aut a parentibus quaecumque re se reddiderit absolutum, modus paenitentiae distringendi in sacerdotis potestate consistat. *Aurel. iv. cap. 27. al. 28.*

CAP. XXV.

Plerique sacerdotum. &c. missam pro requie defunctorum promulgatam, fallaci voto pro viuis student celebrare hominibus, non ob aliud, nisi vt is, pro quo id ipsum offertur sacrificium, ipsius sacrosancti libaminis interuentu mortis, ac perditionis incurrat periculum. &c. Obinde nostra elegit vnanimitas, vt si quis sacerdotum deinceps talia perpetrasse fuerit detectus a proprii deponatur ordinis gradu; & perpetuo exultet cum eo, qui eum ad id incitauit; & in fine vitae tantum communicet. &c. *Tolet. xvij. cap. 6.*

CAP. XXVI.

Iterũ suppliciter admonendo vestrae suggerimus serenitati, vt vestro solertissimo studio, vestraque Imperiali auctoritate, tam temeraria christianorum sanguinis effusio in regno vestro fieri non sinatur, semper illud attendentes, quod Dominus post diluuium dixerit famulo suo Noë, De manu hominis, & de manu viri, & fratris eius requiram animam hominis. Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius. Ad imaginẽ quippe Dei factus est homo. &c. Nescimus qua pernoxia adinuentione a nonnullis vsurpatum est, vt hi, qui nullo ministerio fulciuntur, propter sua odia, & diuersissimas voluntates pessimas indebitum sibi vsurpant in vindicandis proximis, & interficiendis hominibus vindictae ministrum; & quod Rex saltem in vno exercere debuerat propter terrorem multorum, ipsi impudenter in multis perpetrare non metuunt propter odium: & putant sibi licere ob inimicitiarum vindicatas, quod nolunt, vt rex faciat (*Gen. 9. a*)

ciat propter Dei vindictam. *Paris. sub Ludou. lib. 3. cap. 17.*

CAP. XXVII.

Plurimi vestrû homicidia crudelissime exercent, & creaturam dissipant; quae facta est ad imaginem Dei, ad eius iniuriam, qui creauit. Sancti Dei, qui ante nos ecclesiam rexerunt, eos, qui voluntarium homicidium fecerint, paenitentiam, quamdiu viuerent, facere statuerunt: & vt numquam acciperent sanctam communionem, nisi in fine pro viatico decreuerunt. De vno homicidio hoc ab illis est confirmatum. Vobis quid faciendum est, de quibus nunciatur, multos a singulis trucidatos? *Syn. Tullen. in epist. ad Rotbertum, & alios.*

CAP. XXVIII.

2. q. 5. c. vlt. Si Episcopo, aut presbytero caussa criminalis, hoc est, homicidium, adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, in singulis missam celebrare, & secretam publice dicere, & communicare debet, & de singulis sibi imputatis innocentem reddere. Quod si non fecerit, quinquennio a liminibus ecclesiae extraneus habeatur, sicut antiqui canones instituerunt *Worm. cap. 10. Burch. lib. 2. cap. 199. Iuo par. 6. cap. 272. decr.*

CAP. XXIX.

Qui odii meditatione, vel propter auaritiã paganum occiderit, quia non leui vitio committitur, vt homicidam conuenit paenitere: quandoquidem nec exteris gentibus, nisi oblatam pacem respuerint, bellum est populo antiquo paenitus inferre praeceptũ. *Worm. c. 27.* Deut. 20.

CAP. XXX.

15 q. 1. c. 12. Si quis insaniens aliquem occiderit, si ad sanam mentem peruenerit, leuior ei paenitentia imponenda est, quam ei, qui sana mente tale quid commiserit. Cui quamuis paenitentia sit imponenda, quia ipsa infirmitas caussa peccati, licet fortassis occulta contigisse creditur, tanto tamen leuior, quam ei, qui sanus aliquẽ occiderit, quantum inter insanum, & sanum, irrationabile, & rationabile cõstat esse discriminis. *Worm c. 28. Burch. lib. 6. cap. 25. Iuo par. 10. cap. 154 decret.*

CAP. XXXI.

Dist. 50. c. 49. Saepe contingit, vt dum quis opere necessario insistens arborem incidat, aliquis subtus ipsam veniens deprimatur; & idcirco si voluntate, vel negligentia incidentis arborem factũ est, vt homicida paenitentiae debet omnino submitti. Quod si non voto, non incuria illius, non denique scientia contigit, sed dum ille operi necessario fortassis incumberet, iste insperatus occurrens sub arborem improuisus deuenit; & sua ipsa nemine valente penitus adiuuare, suppressus est, incisor arboris homicidae proculdubio non est comparandus. *Worm. c. 29. Burch. lib. 6. cap. 21 Iuo par. 10. c. 150. decr.*

CAP. XXXII.

Si quis clericus, quamuis nimium coactus homicidium fecerit, siue sit presbyter, siue diaconus, deponatur. Legimus in canonibus Apostolorum, quod Episcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus est, deponatur: quanto magis is, qui hoc immane scelus fecerit, ab ordine cessare debebit? &c. Si quis clericorum praesens erit, vbi homicidium fuerit; & neque consensu, neque consultu, neque in aliquo homicidii reatu pollutus esse conuincitur, nihil ei obsit, quin consecratus in gradu permaneat; non consecratus, si alias dignus sit, promotus accedat. *Tribur. cap. 11. & 24.*

CAP. XXXIII.

Vna cum interfectis paganis perempti fuerũt in praelio christiani captiui, quia impetu belli a barbaris nequeunt distingui. Idcirco iustum decernentes statuimus cum interfectoribus misericordius agendum; ita vt quadraginta diebus, paenitentiae indulgentius transactis, penes Episcopum sit auctoritas, & potestas, vt perpendat culpam, agat indulgentiam. *Tribur. cap. 24.*

CAP. XXXIV.

Si contingat duos fratres simul arborẽ succidere siue in sylua, siue quocumque loco; & cadente arbore alter alteri, fuge, vel caue, dixerit; & ipse stans, siue fugiens subtus ipsam arborem deuenerit, & mortuus fuerit; superstes frater innocens de morte defuncti diiudicetur &c. Hanc eamdem statuimus definitionem de ceteris similibus siue cognatis, siue nulla proximitate coniunctis. *Tribur. c. 39. Burch. lib. 6. cap. 22. Iuo par. 10. cap. 151. decreti.* Dist. 50. si duo fratres. c. 50.

CAP. XXXV.

Placuit nobis de homicidijs non sponte cõmissis hic inserere, quod in Ancyrano sancto concilio. c. 22. legitur, vbi dicitur, de homicidijs non sponte commissis: Prior quidem definitio post septennem paenitentiam perfectionem consequi praecipit; secunda vero quinquennij tempus replere. Modus autem huius paenitentiae in Episcopi sit arbitrio; vt secundum conuersationem paenitentium, possit, & extendere tardantibus, & minuere studiose festinantibus. *Tribur. c. 52. Magu. sub Rab. c. 23.*

CAP. XXXVI.

De his, qui voluntarie homicidium fecerint, Ancyrano sancto concilio cap. 21. legitur: Vt paenitentiae quidem iugiter se submittant: perfectionem vero, id est communionis Christi gratiam, circa vitae exitum consequantur. Instituta canonica, & sanctorum patrum decreta, nostro, & omnium orthodoxorum iudicio inuiolabilem habeant firmitatẽ. Nobis autem, qui pastores Christi ouium sumus, pro moderni temporis qualitate, & hominum fragilitate bonum, & vtile videtur, vt his, qui voluntarie homicidium fecerint, auctoritate synodali, & iudicio generali, & modum castigationis imponamus, & certum, ac definitum paenitentiae tempus praemonstremus: ne prolixum tempus paenitentiae generet fastidium negligentibus, sed cursim exercitatis accrescat opus salutis. *Tribur. cap. 54.*

CAP.

CAP. XXXVII.

Si quis sponte homicidium fecerit, quadraginta diebus ab ingressu ecclesiae arceatur: & nihil manducet illis quadraginta diebus praeter solum panem, & salem; neque bibat, nisi puram aquam. nudis pedibus incedat. lineis nō induatur vestibus,nisi tantum femoralibus. secularia arma non portet. nullo vehiculo vtatur. ad nullam feminam, nec ad propriam vxorem his diebus misceatur. nullam communionem illis quadraginta diebus cum aliis christianis, nec cum alio habeat paenitente in cibo,vel potu,aut vllis rebus.Si vero sint aliqui vitae suae insidiatores, vt prae illis non possit digne paenitere, interim differatur ei eadem paenitentia,donec ab Episcopo proprio pax ei ab illis sit facta. Si enim aliqua corporali infirmitate detentus sit,vt nō possit rite ieiunare, adhibeatur ei misericordia, quousque conualescat, & tunc demum paeniteat. Si vero longo tempore eadem sit occupatus infirmitate, ad Episcopum pertinebit,vt prudenter pertractet, quomodo infirmum peccatorem curare disponat,&c. *Tribu. cap.55.*

CAP. XXXVIII.

Post illos quadraginta dies vnum annum integrum ab introitu ecclesiae suspendatur, & abstineat se a carne, & caseo, & vino, & medone, ac mellita ceruisia, nisi dominicis diebus,& festis, qui per illum Episcopatum publice celebrantur apud cunctum populum: & nisi vel in hoste, aut in aliquo magno sit itinere,vel longe,aut diu ad dominicam curtem, vel si infirmitate detentus sit. Tunc licitum sit ei tertiam feriam,& quintam,atque sabbatum redimere vno denario,vel pretio denarii, siue tres pauperes pro nomine Domini pascendo:ita dum taxat, vt vel carne, vel vino, vel medone, id est, de tribus vna re vtatur, non omnibus vescatur. Postquam autem de itinere domum reuertatur, aut de infirmitate liberetur,praedictas ferias non redimat, sed statuto modo paeniteat. Completo vero vnius, eiusdemque anni curriculo, ita castigatus rite,& ordinabiliter, more paenitentium introducatur in ecclesiam. *Tribur.cap.56.*

CAP. XXXIX.

Secundum vero,& tertium annum simili modo paeniteat, excepto quod praedictas tres ferias redimere ius habeat,vbicumque est,siue in domo,siue in itinere. Cetera per omnia obseruet,vt in primo anno faciebat. *Tribur. cap.57.*

CAP. XL.

Quartum annum, & quintum, sextum, & septimum isto modo obseruet. Ieiunet autem his singulis tres quadragesimas,vnam ante pascha Domini a caseo, & pinguibus piscibus,a vino,& medone,& mellita ceruisia. Alteram ante natiuitatem sancti Ioannis Baptistae. Si vero desunt quadraginta dies ante natiuitatem, impleantur post natiuitatem. Tertiam quadragesimam ante natiuitatem Domini Saluatoris ieiunet, & abstineat se a carne,& ceteris rebus praedictis. Et in his quatuor annis tertia feria, & quinta, ac sabbato manducet, & bibat quodcumque libeat. & secundam, atque quartam feriam denario, aut praedicto denarii pretio redimere ius habeat. Sextam vero feriam caute obseruet. His septem annis rite expletis reconcilietur, & more paenitentium sacris altaribus,& sanctae communioni restituatur, atque perfectionem consequatur. *Tribur.cap.58.*

CAP. XLI.

Si quis voluntarie,& per insidias hominē interfecerit, iugi se paenitentiae submittat; & si hoc pulice actum constat,si laicus est, a cōmunione orationū quinquennio remoueatur:post quinquennium tantum in orationum communionem recipiatur;non autem offerat,non corpus Domini contingat.In quo perdurans quatuordecim annis, tunc ad plenam communionē cum oblationibus recipiatur. *Nannet.c.17.*

CAP. XLII.

Si quis casu non volens homicidium perpetrauerit,quadraginta diebus in pane, & aqua paeniteat;quiqus peractis biennio ab oratione fidelium segregetur;non communicet, nec offerat.Post biennium in communione orationis offerat;non tamen communicet: post quinquennium ad plenam communionem recipiatur.Abstinentia ciborum in arbitrio sacerdotis maneat. *Nannet.cap.18. Burch. lib. 6.cap. 16.Iuo par.10.cap.145.decreti.*

CAP. XLIII.

Si quis homicidii, aut facto, aut praecepto, aut consilio, aut defensione post baptismum conscius fuerit; & per aliquam subreptionem ad clericatum venerit,deiiciatur;& in finem vitae suae communionē recipiat. *Mar.Brac.c. 26.Ansel.li.7.c.198.* *Dist. 50. cap.8.*

CAP. XLIV.

Si quis voluntarie homicidium fecerit, ad ianuam ecclesiae catholicae semper subiaceat;& communionem in exitu vitae suae recipiat. Si autem non voluntarie,sed casu aliquo homicidium fecerit, prior canon septem annis agere paenitentiam iussit, secundus canon quinque mandauit. *Mart.Brac.cap.78.vel 79.Iuo par.10.cap.39.decreti.* *Dist. 50. § quis c. 44.*

CAP. XLV.

De iis, qui inter barbaros annumerati sunt, & absurda quaedam in eis, qui sunt sui generis, fecerunt. Eos itaque, qui inter barbaros enumerati sunt, & cum eis in captiuitate inuaserunt obliti se esse Ponticos,& christianos; efferati autem,barbarique redditi, vt & eos, qui sui sunt generis vel ligno,vel suffocatione interficiant: vias autem, vel domos nescientibus barbaris ostendant, etiam ab auditione arceri oportet; donec de iis congregatis sanctis aliquid communiter visum fuerit,& ante eos sancto Spiritui. *Greg.Thaumaturg.cap.7.*

CAP. XLVI.

Quemadmodum non licet occidere; sed occidere in bello aduersarios est & iustum,& laude dignum: ita & magnis laudibus digni ha-

bentur, qui se in bello praeclare, fortiterq. gesserunt; & eorum columnae excitantur, quae recte gesta praedicent. *Athanas. c. ist ad Ammum monachum.*

CAP. XLVII.

Masculorum, & animalium inito es, & homicidae. &c. eadem condemnatione digni habentur. *Basil. epist. ad Amphiloch. c. 7.*

CAP. XLVIII.

Qui securi in ira aduersus vxorē suam vsus est, est homicida. Recte autem me admonuisti, & vt tuam sapientiam decuit; vt fusius de ijs dicerem; quoniam multae sunt in voluntarijs, & inuoluntarijs differentiae. Est enim omnino inuoluntarium, & multum ab eo, qui incoepit, remotum: vt qui lapidem in canem, vel arborem iaceret, hominem assequeretur. &c. Inuoluntarium autem est, & si quis volens aliquē in melius conuertere, loro, vel virga non dura eum percutiat, mortuus autem sit, qui percussus est: propositū enim hic consideratur, quod peccantem corrigere volebat, non autem interimere. Est illud quoque & ex inuoluntarijs, vt quispiam in pugna se ligno, vel manu acriter defendens in praecipuas partes ictum torquēat; vt eum laedat, nō vt omnino interficiat. Sed hoc quidem ad voluntarium magis accedit: qui enim eo instrumento ad se defendendum vsus est; vel qui acriter, minimeq. parcēs ictum inflixit, satis prae se tulit, se animi perturbatione victum, homini non pepercisse. &c. Qui autem ense, vel aliquo alio eiusmodi vsus est, nullam habet excusationem, & maxime qui securim iaculatus est; neque enim manu percussisse videtur, vt in eo esset ictus moderatus; sed iaculatus est, vt & ferri grauitate, & acie, & vehementi per magnum spacium motu necessario fieret perniciosus ictus. Rursus autem omnino est voluntarium, & quod nullam habet dubitationem, quale est, quod fit & a latronibus, & a bellicis incursionibus: illi enim propter pecunias interimunt probationem fugientes; & qui bella gerunt, ad caedes faciendas accedunt, nō terrere, nec castigare, sed aduersarios palam, & ex professo interficere statuentes. At qui, & si propter aliquam aliam caussam curiosum medicamentū quis miscuerit, & interfecerit, id inter voluntaria ponendū est; vt fere faciunt mulieres, quae quibusdam incantationibus, & amuletis ad suum amorem attrahere conantur: & dant eis medicamenta, quae mētibus tenebras, & caliginē offundunt. Hae ergo, si interfecerint, etiam si aliud volentes aliud fecerit; tamen propter curiosum, & prohibitū exercitiū inter voluntarias homicidas reputabuntur. Itaq. & quae abortū sciētia praebēt medicaméta, sunt & ipsae homicidae, sicut & quae foetus necantia venena accipiunt. *Basil. epist. ad Amphiloch. cap. 8. & 54.*

CAP. XLIX.

Qui inuoluntariam caedē fecit in vndecim annis abunde satisfecit. Claru est enim, quod in ijs, qui percussi sunt, quae voluit Moyses, obseruauimus; vt eum quidem, qui propter plagas, quas accepit, decubuit; rursus autem virga sua innixus ambulauit, occisum esse non reputabimus. Sin autem post ictus non surrexit, cum eum tamen nolit interficere, qui verberauit, est quidē homicida, sed inuoluntarius propter propositum. *Basil. ad Amphil. c. 11.*

CAP. L.

Caedes in bellis factas patres pro caedibus nō reputauere; vt mihi videtur, ignoscentes iis, qui pro pudicitia, & pietate decertant. Recte autem forte habet consulere, vt qui sunt manibus non puris, sola trium annorum communione abstineant. *Basil. ad Amphiloch. c. 13.*

CAP. LI.

Qui mortis ictum dedit proximo, est homicida, siue prior percussit, siue vltus est. *Basil. epist. ad Amphiloch. cap. 43.*

CAP. LII.

Qui sua sponte interfecit, & postea paenitentia ductus est, viginti annis sacramento non communicabit; viginti autem anni sic in eo dispensabuntur. Debet quatuor annis deflere, stans extra fores oratorij, & fideles ingredientes rogans, vt pro eo precentur, suam iniquitatem pronuncians. Post quatuor autem annos inter auditores recipietur; & quinque annis cum ipsis egredietur: septem autem annis cum iis, qui in substratione orant, egredietur. In quatuor annis solum stabit cum fidelibus; sed non erit oblationis particeps. His autem expletis, erit sacramentorum particeps. *Basil. ad Amphiloch. cap. 56.*

CAP. LIII.

Qui non voluntarie interfecit, vndecim annis sacramentis non communicabit. Vndecim autem anni sic in eo dispensabūtur: duos quidem annos deflebit; tres autem annos inter auditores perseuerabit; in quatuor substratus, & anno solum consistet; & deinceps ad sacra admittetur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 57.*

CAP. LIV.

Est caedes quidem voluntaria, quae praeparato suscepta est ab eo, qui se ad hoc comparauerat, vt hoc facinus perpetraret. Deinde illud quoq. in voluntarijs existimatū est, quando quis in congressu verberans plagam per irā mortiferam intulerit. qui enim ira semel victus est; & animi appetitioni cedit, nihil eorū, quae malum possent amputare, ei in mentē venit. Quare & illic quoque, qui ex concertatione profectus est, caedis euentus in factū voluntarium, non in casum refertur. Inuoluntariae autem habent manifesta indicia; quando quis alicui alteri rei studium applicans casu aliquid incurabile patrauerit. In his ergo caedes quidem in triplex tempus extenditur iis, qui per conuersionem voluntario facinori remedium afferunt. Ter nouem etiam sunt anni nouenario annorum numero in vno quoque gradu praefinito, vt in perfecta quidem segregatione nouem annorum tempore versetur ab ecclesia prohibitus, alios autem tot annos

annos in auditione permaneat, sola doctorũ, & scripturarum auditione dignus habitus. In tertio autem nouenario cum substratis in conuersione orans, vt perueniat ad communionẽ sacramenti scilicet; & in eodem ierit obseruatio ab eo, qui ecclesiam administrat, & pro ratione conuersionis illi quoq. poenae extensio rescindetur, vt pro nouem annis in vno quoq. gradu, vel sex, vel septem anni solum fiant, si paenitentiae magnitudo tempus vincat, & superet correctionis studio eos, qui in longo tẽpore praestituto susceptas a se maculas segniter eluunt. Inuoluntarium autem venia quidem dignum, sed non laudabile iudicatum est. &c. Quantum autem est expiationis tempus ob simplicem fornicationem, tantum etiam recte habere existimatum est in ijs, qui caedem inuoluntariam fecissent, scilicet in ijs quoque paenitentis voluntate examinata; vt si sit fide quidem digna conuersio, non seruetur annorũ numerus: sed temporis prolixitate resecata, ad ecclesiae restitutionem, & boni participationem compendio deducatur. *Gregor. Nyssenus ad Letoium cap. 5.*

C A P. L V.

Si quis tempore non expleto a canonibus praestituto vita excedat (*loquitur de homicida*) iubet patrum clementia, vt effectus sacramentorum particeps non viatico vacuus ad extremam illam, & longam peregrinationem mittatur. Sin autem postquam sacramenti particeps factus fuerit, rursum ad vitam reuersus sit, statutum tempus expectet in illo gradu existens, in quo erat ante communionem illi ex necessitate datam. *Greg. Nyssenus ad Letoium cap. 5.*

Pars septima. De bello.

C A P. I.

De expeditione terrae sanctae, de indulgentijs, priuilegijsq. concessis in eo bello commorantibus. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateranen. in fin.*

C A P. I I.

Infames sunt, qui de publicis fugiunt bellis. *Euseb. epist. 1. ante med.*

C A P. I I I.

23.q.4.c.45. Si nõ ex fidei merito, & christianae religionis gratia, tanta excellentiae vestrae bellicorũ actuum prosperitas eueniret: non summopere miranda fuerat: cũ sciamus, haec etiam antiquis bellorũ ducibus fuisse cõcessa. Sed cum futuras, Deo largiente, victorias non carnali prouidentia, sed magis orationibus praeuenitis; sit, vt hoc in stuporem veniat, quod gloria vestra nõ terreno cõsilio, sed Deo desuper largiente descendat. Vbi enim meritorum vestrorum loquax non discurrit opinio? quae & bella vos frequenter appetere non desiderio fundendi sanguinis, sed dilatandae caussa reipub. in qua Deum coli conspicimus, loquitur: quatenus Christi nomen per subditas gentes fidei praedicatione circumquaque discurrat. &c. Quaecumq. igitur hic illi christianissima mente confertis; horum retributionem per spem in futuro iudicio sustinetis. *Greg. lib. 1. epist. 73. Gennadio Patricio. Burch. lib. 15. c. 18. Ansel. lib. 13. c. 30. Iuo par. 16. c. 19. decr.*

C A P. I V.

Cognoscat Abbatem, quem ad Agiulphum ante multum iam tempus transmisimus, pacẽ cum eo, Deo propitio, quantũ nobis ab excellentissimo Exarcho scriptum est, ordinasse. Et ideo quousque pacta de confirmatione pacis ipsius conscribantur, ne forte hostes nostri in hac dilatione ad partes illas iterũ velint accedere, murorum vigilias, & solicitudinem in locis facite omnibus adhiberi. Et confidimus in Redemptoris nostri potentia, quia aduersariorũ nobis incursus, vel insidiae denuo non nocebunt. &c. *Greg. Ianuar. Episc. Caralit. lib. 7. regist. indict. 2. epist. 2.*

C A P. V.

Sanctitas vestra gratiam inter ciuitatis suae habitatores, adhibitis sibi filijs suis, sacerdotali adhortatione, sicut eam decet, studeat facere: quia in hoc maxime tẽpore quando de hoste tormido est, diuisum habere populum non debetis. Quia vero non minorẽ de vobis, quam de nobis solicitudinẽ gerimus; hoc quoq. pariter iudicandũ curauimus, quod finita hac pace Agiulphus Longobardorũ Rex pacem non faciet, vnde necesse est, vt fraternitas vestra, dũ licet, ciuitatem suam, vel alia loca fortius muniri prouideat, atq. immineat, vt abundanter in eis cõdita procurentur: quatenus dũ hostis illuc, Deo sibi irato, accesserit, nõ inueniat quod laedat, sed confusus abscedat. &c. *Greg. Ianua. Episc. Caralit. lib. 7. regist. indict. 2. epist. 3. in fin.*

C A P. V I.

Vt pridem expressimus gloriae vestrae, quia milites illuc erant parati venire: sed quoniam inimicos cõgregatos, & huc discurrere epistula vestra significauerat; haec eos hic caussa retinuit. Nunc vero vtile est visum, vt aliquanti illuc milites transmittantur, quos gloria tua admonere, & hortari, vt parati sint ad laborẽ, studeat: & occasione inuenta cum gloriosis filijs nostris Mauritio & Vitaliano loquere, & quaecumq. vobis, Deo adiutore, pro vtilitate reipub. statuerint, facite: & si huc, vel ad Rauennates partes, nec dicendũ Ariulphũ cognoueritis excurrere; vos a dorso eius, ita sicut viros decet fortes, laborate: quatenus opinio vestra ex laboris vestri qualitate amplius in repub. Deo auxiliante, proficiat. &c. *Gregor. lib. 12. epist. 21. Veloci Magistro militum. Iuo par. 10. c. 90. decr.* 23.q.8.c.17.

C A P. V I I.

Aldio vir memorandus post aduentum hominum vestrorum nobis scripsit, quia in proximo iam Ariulphus esset, & timuimus, ne milites, qui ad vos diriguntur, in manus eius inciderent. Et tamen hic, quantum Deus adiuuerit, contra eum filius noster gloriosus magister militum se parauit. Sed & gloria vestra, si huc perrexerit ipse hostis, quomodo consueuistis,

cum auxilio Dei, à dorso eius, quod potestis, perficite. Speramus enim in omnipotentis Dei virtute, & in ipsius beati Petri Apostolorum Principis, in cuius ille natali sanguinem effundere desiderat, quia ipsum sibi contrarium sine mora inueniet. *Gregor. Mauricio & Vitaliano. lib. 12. regist. epist. 22.*

C A P. V I I I.

23 q. 1. c. 18. Supplicitr gloriae vestrae per filium nostrum Vitalianum, cum quo & tractetis & verbo, & scripto mandanimus. Vndecimo autem die mensis Ianuarij Arinlphus hanc epistulam, quam vobis direximus, transmisit: & ideo relegentes eam videte, si in fide sua Suanenses, quã reipub. promiserũt, perstiterunt: obsidesq. dignos, de quibus possitis cõfidere, ab eis percipite, & insuper eos sacramentis obstringite, reddentes eis, quod loco pignoris sustulistis, & sermonibus vestris eos sanantes. Si autem manifestissime cognoueritis; eos cum Ariulpho de sua *subiectione locutos fuisse. vel certe obsides ei dedisse; sicut nos Ariulphi epistula, quã vobis direximus, dubios reddidit, salubri consilio pertractantes, ne in aliquo anima nostra de sacramẽtis grauetur, quidquid vtile reipub. iudicaueritis, peragite. Sed ita faciat gloria vestra, vt neque sit aliquid, vnde possimus ab aduersarijs cõprehendi, neque in quo vtilitas reipub. quod auertat Dominus, negligatur. Praeterea gloriosi filij estote solliciti, quia quantum comperi hostem collectum habet, & Narina dicitur residere, & si huc cursum, Deo sibi irato, mittere voluerit, vos loca ipsius, quantum Dominus iuuauerit, depraedate: aut certe scultas, quos mittitis, sollicite requirant, ne dolens factum ad nos discurrat. *Gregor. lib. 12. epist. 23. Mauricio & Vitaliano. Ansel. lib. 13. cap. 8.*

* subditione

C A P. I X.

Summa militiae laus, inter alia bona merita, haec est; obedientiã reipub. vtilitatibus exhibere, quodq. sibi vtiliter imperatum fuerit, obtemperare: sicut etiam nunc deuotionem vestram fecisse didicimus, quae epistulis nostris, quibus magnificum virum Constantium Tribunum custodiae ciuitatis deputauimus praeesse, paruit, & congruam militaris deuotionis obedientiam demonstrauit. Vnde scriptis vos praesentibus curauimus admonẽdos, vti praedicto viro magnifico Tribuno, sicut & fecistis, omnem debeatis pro serenissimorum dominorum vtilitate, vel conseruanda ciuitate obedientiam exhibere: quatenus quidquid a vobis hactenus bene gestum agnoscitur; per praesentis temporis vigilantiam, ac sollicitudinem augmentetis. *Greg. lib. 12. epist. 24. Militibus Neapolitanis. Ansel. lib. 3. cap. 9.*

C A P. X.

De signo crucis pro signo militari ad bellũ ferendo. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 33: vide lib. xvi. tit. xvi.*

C A P. X I.

Consulitis, si debeatis, quando nuncius venerit, vt ad praeliandum pergatur, mox proficisci, an sit aliqua dies, in qua non oporteat ad praeliandum exire? In quo respondemus, non est vlla dies in quibuscumq. negotijs incipiẽdis, vel exercendis paenitus obseruanda; praeter, si nimia non vrgeat necessitas, supra memoratos dies celeberrimos, & omnibus venerabiles christianis: non quo vel in his tale quid fieri prohibeatur, cum non sit in diebus spes nostra ponẽda, nec a diebus, sed a Deo solo viuo, & vero salus omnis paenitus expectãda. Sed quo, si ineuitabilis necessitas non est, vacandum est in his solito studiosius orationi, & rantae festiuitatis mysteria frequentanda. Nam cum Hebraei, quondam sabbatum obseruantes, noluissent contra hostes suos die sabbatorum arma sustolere, & Deus omnipotens, quod in se tantum, & non in obseruantia dierũ spes esset, & fortitudo locanda, voluisset ostendere; occisi sunt ex eis mille viri, ita vt superstites paenitentia docti inuicem dicerent: Si omnes fecerimus, sicut fratres nostri fecere, & non pugnauerimus aduersus gentes pro animabus nostris, & iustificationibus nostris, citius disperdent nos a terra. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 34.* 1. Mach. 2

C A P. X I I.

Referitis, quod soliti fueritis, quando in praeliũ progrediebamini, dies, & horas obseruare, & incantationes, & ioca, & carmina, & nonnulla auguria exercere: & instrui desideratis, quid nunc vobis agendum sit. &c. Cũ in praelium proficisci disponitis, quod ipsi commemorastis, agere in Dei nomine non omittite: id est, ad ecclesias ire, orationes peragere, peccantibus indulgere, missarũ sollemnijs interesse, oblationes offerre, confessionẽ delictorum sacerdotibus facere, reconciliationem, & communionem percipere, carceres aperire, vincula dissoluere, & seruos, & praecipue confractos, & debiles, atque captiuos libertati donare, ac indulgentibus eleemosynas erogare. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 35.*

C A P. X I I I.

Diciris, quod quando in castris estis, orationem perfectam, & congruam facere nequeatis, ac per hoc exponi cupitis, quid agere debeatis? Vnde nos contra suademus, vt quanto plus hostes saeuiunt; & necessitas, vel tribulatio incũbit, tanto instantius orationi operam detis, nam patres nostri plus orando, quam pugnando victores fuere, & voti compotes plus precibus, quam praelijs extiterunt. Denique Moyses orabat, & Iosue pugnabat: sed plus ille vincebat orando, quam iste pugnando. aptius ergo ab armis, quam ab oratione vacandum est. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 38.* Exo. 17. b

C A P. X I V.

Consuetudinem patriae vestrae perhibetis inesse, vt priusquam ad pugnam progrediamini, mittatur a dominatione vestra fidelissimus, & prudentissimus vir, qui cuncta arma, & cauallos, & quae necessaria pugnae existũt,

con-

consideret, & apud quem inutiliter praeparata inuenta fuerint, capite punitur. Nunc autem nosse cupitis, quid nos hinc fieri decernamus. Sed haec nos cuncta vobis ad spiritalis apparatus armaturam conuertere suademus, & tantae seueritatis rigorem ad pietatis exercitium inclinare monemus: ita vt sicut hactenus illa praeparatio armorum, & equorum diligenter inquirebatur, vtrum bene apta esset contra visibiles hostes; ita nunc studiose inuestigetur, vt arma spiritalia, id est bona opera, singuli praeparata possideant aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitia in celestibus. Porro equus animus intelligitur: quia nimirum sicut homo portatur equo, sic & regitur animo. Optime ergo qui arma contra hostes praeparata non habet, perit; quia, vt scriptum est, Maledictus vir, qui facit opus Dei negligenter. De equo vero, qui imparatus est animo, bene per Psalmistam dicitur: Falsus equus ad salutem, in abundantia autem virtutis eius non erit salus. nisi enim falsus esset, imparatus non esset. Equo contra de praeparato dicitur: Equus paratus ad diem belli, dominus autem salutē tribuit. Sic itaq; quod hactenus carnaliter obseruastis, & arma, quae forsitan ab inopibus haec praeparare non valentibus crudeliter exegistis, iam nunc spiritaliter veneramini: & haec magnos, & paruos praeparare pie, & indesinēter hortamini. *Nicol. ad cons. Bulg. c.* 40.

Ephes. 6.

Ierem. 48

Psal. 32.

Ibid.

C A P. X V.

23. q. 8. *si nulla. c.* 15. Si quadragesimali tempore liceat, si necessitas exigit, vel si non exigit vlla necessitas, ad bella procedere, non vobis est necessarium exponendum. &c. Bellorum quippe, ac praeliorū certamina; nec non omnium iurgiorum initia diabolicae fraude sunt artis profecto reperta, & dilatandi regni cupidus, vel irae, vel inuidiae, vel alius cuiuspiam vitij dilector tantum his intendere, seu delectari conuincitur. Et ideo si nulla vrget necessitas, non solū quadragesimali tempore, sed omni est praelijs abstinendum. Si autem ineuitabilis vrget opportunitas, nec quadragesimali est tempore pro defensione tam sua, quam patriae, seu legum paternarum bellorum proculdubio praeparationi parcendum: ne videlicet Deum videatur homo tēptare, si habet, quod faciat, & suae, ac aliorum saluti consulere non procurat, & sanctae religionis detrimenta non praecauet.

Iosue 6. Porro muri Iericho, filijs Israël, qui sabbatum iam obseruandum susceperant, etiam sabbato vrbem circumeuntibus, & tubis clangentibus, ad terram protracti sunt. *Nicol. ad cōsul. Bulg. c.* 46. *Iuo lib.* 8. *tit.* 4. *c.* 33. *panor. & par.* 10. *c.* 93. *decr. Caesar. lib.* 7. *c.* 11.

C A P. X V I.

Qui odii meditatione, vel propter auaritiā paganum occiderit, &c. vt homicidam conuenit paenitere: quandoquidem nec exteris gentibus, nisi oblatam pacem respuerint, bellum est populo antiquo paenitus auferre praeceptum. *Vormac. cap.* 27.

Pars Octaua.

De torneamentis, seu singulari certamine.

C A P. I.

Felicis memoriae Papae Innocentij, & Eugenij praedecessorum nostrorum vestigijs inhaerentes, detestabiles nundinas, vel ferias, quas vulgo torneamenta vocant, in quibus milites ex condicto venire solent; & ad ostentationem virium suarum, & audaciae temerarie congrediuntur; vnde mortes hominum, & animarum pericula saepe prouenīunt, fieri prohibemus. Quod si quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamuis ei poscenti venia nō negetur, ecclesiastica tamen careat sepultura. *Alex. iij. in conc. Later. cap.* 20. *Innoc. ij. in conc. Rom. c.* 10. *Eugen. iij. in conc. Remen. c.* 12. *De torn. c.* 1. *Greg. ix. & in* 1. *collect.*

C A P. I I.

Licet torneamenta sint in diuersis concilijs sub certa poena generaliter interdicta: quia tamen hoc tempore crucis negocium per ea plurimum impeditur, nos illa sub poena excommunicationis firmiter prohibemus vsque ad triennium exerceri. *Innoc. iij. in conc. gen. Lateran. in fine.*

C A P. I I I.

Vid. c. 1. *de torne. in* 1. *coll.* Detestabiles illas nundinas, vel ferias, in quibus milites ex condicto venire solent, & ad ostentationem virium suarum, & audaciae temere congrediuntur; vnde mortes hominum, & animarum pericula saepe prouenīunt, omni *modo fieri interdicimus. Quod si quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamuis ei poscenti paenitentia, & viaticum non negetur, ecclesiastica tamen careat sepultura. *Syn. Roman. sub Innoc. ij. cap.* 10. *apud Iuo. post panor. Eugen. iij. in conc. Remen. cap.* 7. *al.* 12.

*omnino

C A P. I V.

Monomachiam in legem assumi, nusquam praeceptum fuisse reperimus, quia licet quosdam inijsse legerimus, sicut sanctum Dauid & Goliat sacra prodit historia: nusquam tamen, vt pro lege teneatur, alicubi diuina sancit authoritas, cum hoc, & huiusmodi sectantes, Deū solummodo temptare videantur. *Nicol. ad Carol. Regem. epist. quae incipit: Numquam aeque. Burch. lib.* 9. *cap.* 51. *Iuo par.* 8. *cap.* 187. *decreti. epist.* 68. *vel* 41. *ad Cenoman. Episc. &* 74. *vel* 200. *ad Guilel. militem.* 2. *q.* 5. *c.* 22. 1. *Reg.* 16

C A P. V.

Quia ex huiusmodi iuramentorum (*litigantium, qui in forensi iudicio contra se iurabant*) immo periuriorum contentione, etiam vsq; ad armorum certamina solet prorumpi, & crudelissimo spectaculo effunditur cruor belli in pace: statuimus iuxta antiquum ecclesiasticae obseruationis morē, vt quicumq. tam iniqua, & christianae paci inimica pugna alterum occiderit, seu vulneribus debilem reddiderit, velut homicida nequissimus, & latro cruentus ab

ecclesiae,& omnium fidelium coetu separatus, ad agendam legitimam paenitentiam modis omnibus compellatur. *Valentin. sub Lothario. cap. 12.*

Pars nona.

De illo, qui inimicitias gerit cum alio.

CAP. I.

22 q. 4. c. 11. QVi sacramento se obligauerit, vt litigans cum quolibet ad pacem nullo modo redeat; pro periurio vno anno a communione sanguinis, & corporis Domini segregatus reatum suum eleemosynis, fletibus, & quantis potuerit ieiunijs, absoluat. Ad caritatem vero,
1. Pet. 4. quae operit multitudinem peccatorum, celeriter venire festinet. *Ilerd. cap. 7. vide Trosl. cap. 11. Burch. lib. 12. cap. 17. Iuo par. 12. cap. 74. Raban. cap. 20. de paenit.*

CAP. II.

Ioan. 14. Propter illud celeste mandatum: Pacem meam do vobis. &c. si inter consacerdotes ex caussa liuor emerserit, vt pendente certamine sibi inuicem reconciliari non possint; electis ab vtraque parte fratribus, id est, presbyteris, litis iacula finiant, & vota pacis acquirāt. &c. Si quis tunc reconciliari neglexerit, cum ad synodum venerit, non solum reatum coram coëpiscopis se cognoscat incurrere; verū etiam congruae paenitentiae intelligat vindictam subire. *Turon. ij. cap. 2.*

CAP. III.

Dist. 90. c. 2. Discordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censuimus. De personis tamen discordantium, id speciali definitione praecipimus, vt antequam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctae percipiat: sed geminato tempore per paenitentiam compensabunt, quod discordiae seruierunt. &c. *Tolet. xi. cap. 4.*

De proditoribus, perfugis, fugitiuis, & de iis, qui contra superiores coniurant. Tit. II.

CAP. I.

11. q. 1. coniurationū. 21. & 24. COniurationes, & collegia ab externis legibus prohibentur, multo magis in ecclesia. Si clerici, vel monachi id fecerint; & contra Episcopum, vel clericos cōspirauerint, a gradu suo cadant. *Chalced. cap. 18. Trull. cap. 34. Vormat. cap. 74. Tullen. post epist. Synod. Raban. cap. 19. de paenit. Burch. lib. 10. cap. 68. Iuo par. 12. cap. 87. decr. Anselm. lib. 8. cap. 16.*

CAP. II.

Secretas insidias, vel manifestas Pontificibus a quibuscumque illatas, si quis ad ecclesiae peruenerit notitiam, potiatur honore: & hi, qui aduersa eis moliuntur, sicut a sanctis patribus dudum statutum est; & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, paenitus abijciantur. *Syno. Roman. v. sub Symmacho. ante fin.*

CAP. III.

Vestrae maiestati non manet incognitum, qualiter illicitas coniunctiones Romani, ac Longobardi, simul & Franci contra Apostolicam, & Imperialem voluntatem facere praesumpserunt in territorijs beati Petri Apostolorum principis. Petimus, vt sicut a vestris antecessoribus Imperatoribus prohibitum est, ne quoquo modo fierent, ita a modo vestro Augustali decreto omnimodis prohibeantur: & synodaliter, ne amodo, & deinceps fieri temptetur, in perpetuum firmiter statuatur, atque firmetur. *Rauennen. sub Ioan. ix. par. vlt. cap. 8.*

CAP. IV.

Episcopos Longobardiae, qui spreta canonica, & Apostolica auctoritate contra beatum Petrum Apostolorum principem sacramento conspirauerunt, auctoritate eiusdem beati Petri ab omni Episcopali officio suspendimus, & a communione sanctae ecclesiae separamus. *Gregor. vij. in synod. Roma. anni 3. sui Pontificatus.*

CAP. V.

Vsurarij, &c. & fidei proditores excommunicentur. *Gregor. vij. in concil. Roma. anni incer. cap. 16.*

CAP. VI.

Si aliquis nunc in malum oculos alicuius Principis incipit tractare, manifeste reus maiestatis iudicatur; & infamis efficitur, aut potius capitali sententiae subiacet. *Anaclet. epist. 2. post princip. Alex. epist. 1. post prin.*

CAP. VII.

Proditoris nec calumnia, nec vox audiatur. *Eleuth. epist. vni. ante fin. Felix epist. 1. ante med. Nicaen. cap. 59. apud Iul. epist. 2. c. 24.* 3. q. 4. c. 2.

CAP. VIII.

Conspirationum crimina vestris in partibus vigere audiuimus; & plebes contra Episcopos suos conspirare. Cuius criminis astutia non solum inter christianos abominabilis est, sed etiam inter ethnicos, & ab exteris legibus prohibita: & idcirco huius criminis reos non solum ecclesiasticae, sed etiam saeculi damnant leges. & non solum conspirantes, sed etiam consentientes eis. Antecessores vero nostri cum plurima turba Episcoporum, quicumque eorum in sacerdotali honore sunt positi, aut existunt clerici, honore, quo vtuntur, cadere praeceperunt; ceteros vero communione priuari, & ab ecclesia extorres fieri iusserunt; omnesq. simul vtriusque ordinis viros infames esse censuerunt, & non solum facientes, sed & eis consentientes. &c. Hi vero in nullius accusationem sunt recipiendi, nec 11. q. 1. c. 23.

corum

*anathematizatorum eorum, vel *anathematum vox vlli nocere, vel accusare potest. *Callist. epist. 2. in prin. Burch. lib. 20. cap. 64. Iuo par. 6. cap. 346. & par. 12. cap. 85. decr.*

CAP. IX.

11. q. 1. c. Peruenit 32. Si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosq. criminari voluerit, aut conspirator fuerit, mox ante examinatum iudicium submotus a clero curiae tradatur, cui diebus vitae suae deseruiat; & infamis absque vlla spe restitutionis permaneat. *Fabian. epist. 2. prope fin. Gregor. vij. lib. 7. regist. epist. 2. ante med. Deusded. par. 4. Anselm. lib. 7. cap. 159. Tarraconen. lib. 2. cap. 23.*

CAP. X.

3. q. 4. c. 8 Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus; quia infamis effectus est; & a gradu debet recedere, aut curiae tradi seruiturus. *Steph. epist. 2. in med. Greg. vij. lib. 7. regist. epistol. 2. in med. Deusded. par. 4.*

CAP. XI.

Infames sunt impugnatores Episcoporum. &c. & qui de publicis fugiunt praeliis. *Euseb. epist. 1. ante med.*

CAP. XII.

Quid iure de ijs faciendum sit, qui ad occidendum Regem insurrexerint, venerandae leges, quas scripto mittemus, vos affatim edocebunt. Verumtamen hoc in arbitrio Regis Matt. 18. manet, qui non semel tantum, sed & septuagies septies debet peccanti dimittere, iuxta Luc. 7. quod Dominus in Euangelio sancto Petro mãdauit. nam cui plus dimittitur, plus diligit. Matt. 18. Et quemadmodum euangelium docet, Rex decem millia talenta, id est, multa, & immania peccata seruo dimitteret; si ipse conseruo suo centum denarios, id est, minora dimittere voluisset. *Nicol. ad consul. Bulgar. cap. 19.*

CAP. XIII.

Quid de homine libero iudicandum sit, qui de patria sua fuga lapsus fuerit, si comprehendatur? Nihil vtique, nisi quod leges decernunt. &c. Nonnulli patrum nostrorum exules per plurimos annos in terra non sua habitauerunt. Alioquin liber non est, si de patria sua quis non audet egredi. Porro si liber est, & iure nullius condicionis nexibus tenetur obstrictus, non fugit, sed exit de patria sua; Gen. 12. quemadmodum & Abrahae non fuge, sed exi de terra tua, dicitur. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 20.*

CAP. XIV.

Si seruus dominum fugiens recesserit; si cõprehensus fuerit, ignoscendum est ei, alias autem legum scita non transcendantur in eo. Verumtamẽ semper illud Apostoli Pauli prae oculis habeatur salubris admonitionis di-Coloss. 4. centis: Domini, quod iustum est, & aequum, seruis praestate, scientes quoniam & vos Dominum habetis in celo. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 21.*

CAP. XV.

Circa hos, qui, quando ad pugnam contra hostes proceditis, fugam arripiunt, si non misericorditer praeueniat compassio, saltem legum temperetur seueritas. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 22.* De ijs, quibus iussum est contra hostes progredi, & iussioni parere contemnunt, eadem suademus. *Ibidem cap. 23.*

CAP. XVI.

Clericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur. *Carthag. iv. cap. 56. Burchar. lib. 2. cap. 176. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 7. panorm. & par. 6. cap. 267. decreti.* Dist. 46. cap. 3.

CAP. XVII.

Qui in tradendis, vel capiendis ciuitatibus interfuisse fuerint detecti, non solum a communione habeantur alieni: sed ne conuiuiorum quidem admittantur esse participes. *Andegau. cap. 6.*

CAP. XVIII.

Si qui clericorum rebelli auctoritate se in vnum coniuratione intercidente collegerint; 11. q. 1. c. 21. & aut sacramenta inter se data, aut chartulam conscriptam fuisse patuerit, &c. cum in synodum ventum fuerit, in praesumptores iuxta personarum, & ordinum qualitatem a Pontificibus, qui tunc in vnum collecti fuerint, vindicetur: quia sicut caritas ex praeceptis Dominicis corde, non chartulae conscriptione, vel coniurationibus est exhibenda: ita quod supra sacras admittitur scripturas, auctoritate, & districtione pontificali est reprimendum. *Aurel. iij. cap. 21.*

CAP. XIX.

Multi in perniciem animae suae ita conati sunt, aut conantur assurgere, vt animas longa temporis quiete sine vlla status sui competitione viuentes, nunc improba proditione, atque traditione aut captiuauerint, aut captiuare conentur. Si emendare distulerint, quousque hos, quos abduxerunt in loco, in quo longum tempus quiete vixerunt, restaurare debeant, ecclesiae communione priuentur. *Lugdunen. cap. 3.*

CAP. XX.

*Concinnabula, vel coniurationes secundum concilium Nicaenum non fiant clericorum, quae sub patrocinio solebant fieri laicorum. Nec vnusquisque de inferiore gradu seniorem sibi elatus aut increpet, aut iniuriet. Quod si quis praetermisso tam iustae censurae ordine, ausus fuerit facere; districtione saeuissima corrigatur, vt sub paenitentiae nomine vitio recedente, id est, anno vno in monasterio sciat abijcere superbiam, vnde inflatur. *Narbon. cap. 5.* *conciliabula f.

CAP.

CAP. XXI.

Multarum gentium tanta extat perfidia animorum, vt fidem sacramento promissam Regibus suis obseruare contemnant, &c. Non sit in nobis, vt in quibusdam gentibus infidelitatis subtilitas impia, non subdola mentis perfidia, non periurii nefas, & coniurationum nefanda molimina. Nullus apud nos praesumptione regnum accipiat, nullus excitet mutuas seditiones ciuium, nemo meditetur interitus Regum: sed defuncto in pace Principe, primates gentis cum sacerdotibus successorem Regni concilio communi constituant. &c. Quicumque ex nobis, vel totius Hispaniae populis qualibet coniuratione, vel studio sacramentum fidei suae, quod pro patriae, gentisque Gothorũ statu, vel conseruatione regiae salutis pollicitus est, temerauerit, aut Regem nece attrectauerit, aut potestate regni exuerit, aut praesumptione tyrannica regni fastigium vsurpauerit; anathema sit, in cõspectu * Dei Patris, & Angelorum; atque ab ecclesia catholica, quam periurio profanauerit, efficiatur extraneus, & ab omni coetu christianorum alienus cum omnibus impietatis suae sociis: quia oportet vna poena teneat obnoxios, quos similis error inuenerit implicatos. &c. *Tolet. iv. cap. 74. Tolet. xvi. cap. 10.*

* Christi, & Apostolorum eius

CAP. XXII.

Si quisquam quacumque argumentatione Reges odiose molestare, aut laedere fuerit conatus, sit anathema in christianorum omnium coetu, atque superno condemnetur iudicio; sit exprobabilis omnibus catholicis, & abhominabilis sanctis Angelis in ministerio Dei constitutis. Sit hoc saeculo perditus, & in futuro condemnatus. &c. *Tolet. v. cap. 2.*

CAP. XXIII.

Contra reos laesae maiestatis. *Toletan. v. cap. 3. 6. 7. & 8. vi. eodem. cap. 14. 17. 18. & vii. cap. 1. & xii. cap. 1. 3. 7.*

CAP. XXIV.

Quia & religioni inimicum, & hominibus constat esse perniciosum, futura illicita cogitare, & casus Principum exquirere, ac sibi in posterum prouidere. &c. Censemus, vt quisquis inuentus fuerit talia perquisisse, & viuente Principe in alium attendisse pro futura Regni spe; aut alios in se propter id attraxisse; a conuentu catholicorum excommunicationis sententia expellatur. *Tolet. iv. cap. 4.*

CAP. XXV.

Prauarum audacia mentium saepe malitia cogitationum, aut caussa culparum refugium appetit hostium. Vnde quisquis patrator culparum extiterit talium virtutem petẽs defendere aduersariorum; & patriae, vel genti suae detrimenta intulerit rerum, in potestatem Regis, ac gentis reductus, excommunicatus, & retrusus longinquioris paenitentiae legibus subdatur. Quod si ipse mali sui prius reminiscens ad ecclesiam fecerit confugium, intercessu sacerdotum, & reuerentia loci regia in eis pietas reseruetur, comitante iustitia. *Toletan. vi. cap. 12.*

CAP. XXVI.

Si quis clericus a maximo gradu vsque ad minimum in alienae gentis regionem se contulerit, vt ex ea genti Gothorum, vel Regi, vel regno nocere possit; itemque qui huiusmodi homini consilium, vel auxilium praebet, omni honoris sui gradu priuetur; & si recte paeniteat, communio ei tantum concedatur in fine vitae. *Tolet. vii. cap. 1.*

CAP. XXVII.

Non erit ab anathematis sententia alienus, aut diuinae animaduersionis vltione securus, quisquis contra salutem Regis deinceps, aut erexerit vocem, aut commouerit caedem, aut quamcumque exquisierit laedendi vltionem. *Tolet. xii. cap. 1. in fin.*

CAP. XXVIII.

Est quorumdam saecularium, & quod peius est sacerdotum improbanda satis obstinatio animorum, qui fidem suis principibus sub iuramento promissam obseruare contemnant; & verborum fuco iuramenti obnubilent promissionem. &c. Vnde quia Sisbertus Toletanae sedis Episcopus talibus machinationibus denotatus repertus est, pro eo, quod serenissimum Dominum Egicanem Regem non tantum regno priuare, sed interimere definiuit, per decreti nostri definitionem iam & loco, & honore priuatus existit. &c. Qui inuentus fuerit talia fecisse, & viuente Principe in alium attendisse Regem futurum, a conuentu Catholicorum excommunicationis sententia repellatur: honore, & loco pulsus, & omnibus rebus exutus perpetuo exilio maneat relegatus. &c. *Tolet. xvi. cap. 9. & in decreto iudicii.*

CAP. XXIX.

Super alia sua scelera (*Iudaei*) non solum statum ecclesiae perturbare maluerunt, verũ etiam ausu tyrannico inferre conati sunt ruinam patriae, ac populo vniuerso. &c. Qua de caussa dum in hac sancta synodo per alias caussarum semitas dirigeremus, eorumdem infidorum conspiratio ad aures nostrae peruenit auditus, eo quod non solum contra suam pollicitationẽ suorum rituum obseruatione, tunicam fidei, qua eos per vndam sacri baptismatis induit sancta mater ecclesia, maculauerint; sed, & regni fastigium per conspirationẽ vsurpare maluerint. &c. Huius decreti nostri sententia eos decernimus irreuocabili ferri censura, scilicet, vt ex iussione Principis nostri suis omnibus rebus nudati, & ipsae resculae fisci viribus sociatae, tam eorumdem perfidorum personae, quam vxorum suarum, ac filiorum, vel reliquae posteritatis a locis propriis exulatae per cunctas Hispaniae prouincias perpetuae seruituti subactae maneant vsquequaque dispersi. &c. *Tolet. xvii. cap. 8.*

CAP. XXX.

Si quispiam Episcoporum, aut quilibet sequutis ordinis ecclesiastici deinceps timore

aut cupiditate, aut qualibet suasione a domino, & orthodoxo Ludouico Imperatore desecerit: aut etiam sacramentum fidelitatis illi promissum violauerit; & eius contrariis maleuola intentione quolibet modo se copulauerit, gradum propriũ canonica, atque synodali sententia amittat. Quod si quisquam laicus superius comprehensa facere temptauerit, sciat se ab vniuerso gradu anathematizandũ. *Aquisgr.ij.sub Ludou.par.2.cap.12.*

CAP. XXXI.

Statuimus, atque auctoritate ecclesiastica confirmamus, eos, qui contra Regem, vel ecclesiasticas dignitates, siue reipublicae potestates in vno quoque ordine legitima dispositione cõstitutas, coniurationes, & conspirationes rebellionis, & repugnantiae faciunt a communione, & consortio catholicorum veram pacem amantium, submouendos; & nisi per paenitentiam, & emẽdationem paci se ecclesiasticae incorporauerint, ab omnibus filijs pacis facimus extorres. *Magun. sub Raban.cap.5.*

CAP. XXXII.

Si quis quemcumque contra nos, & contra pactam sinceritatem aliquid moliri manifeste cognouerit, si eum conuertere nequiuerit, aperte prodat, atque denotet; & consilio, atque auxilio Episcopalis auctoritas, & fidelium vnanimitas, vt honor, & potestas regia inconuulsa permaneat totis uisibus decertare, & adiuuare procuret. *Carolus Rex in conc. Holon.apud Melden.cap.2.*

CAP. XXXIII.

Si quis contra regiam dignitatem dolose, ac callide, ac perniciose satagere comprobatus fuerit, nisi dignissime satisfecerit, anathematizetur. *Melden.cap.14.*

CAP. XXXIV.

Rom. 13. Si quis potestati regiae, quae non est, iuxta Apostolum, nisi a Deo, contumaci, ac inflato spiritu contra auctoritatem, & rationem pertinaciter contradicere praesumpserit; & eius iustis, & rationabilibus imperiis secundum Deum, & auctoritatem ecclesiasticam, ac ius ciuile obtemperare irrefragabiliter noluerit, anathematizetur. *Melden.cap.15.*

CAP. XXXV.

Quicumque laicorum in aduersitate propriae gentis, aut patriae, vel regiae potestatis ad externas partes se conferendo noxius fuerit vltra repertus, non solum omni rerum suarum proprietate priuetur, sed & perpetua excommunicatione damnato numquam illi, praeterquam in vltimo mortis suae, communio tribuatur. *Vormat.cap.43.*

CAP. XXXVI.

De ijs, qui ad hostes se conferunt, & suis ciuibus nocent. *Greg.Thaumaturg.cap.7.*

CAP. XXXVII.

Quemcumque, aut per tumultuosas plebes, aut per abscõsa dignitatis publice machinamenta adeptum esse constiterit regni fastigia, mox idem, cum omnibus tam nefarie sibi consentientibus, & anathema fiat, & christianorum communionem amittat. *Tolet.viij.in edicto Regis in fine.*

De veneficis. Tit. III.

CAP. I.

Homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici. &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admitten di. *Felix.ij.in synod.Rom.epist.1.cap.5.*

CAP. II.

Infames esse eas personas dicimus, quae pro aliqua culpa notantur infamia: id est, omnes, & c. maleficos, veneficos, adulteros. &c. *Steph.epist.1.post.med.* 6.q.1.c.17.

CAP. III.

Haeretici omnes, & suspecti. &c. venefici, adulteri, &c. nullatenus ad accusationem sunt admittendi. *Eutych.epist.2.in med.*

CAP. IV.

Statuimus, vt homicidae, malefici, &c. adulteri, incesti, venefici, suspecti. &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sint admittendi. *Euseb.epi.3.in princ.* 3.q.5.c.9

CAP. V.

Circa eum, de quo sciscitamini, qui mortiferum quid homini dederit ad bibendum, vos ad misericordiam exhortamur, sicut & Dominus iubet dicẽs: Dimittite, & dimittetur vobis. *Nicol.ad consulta Bulg.cap.85.* Luc.6.

CAP. VI

Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod sine idololatria perficere scelus non potuit, nec in fine habeat communionem. *Elib.c.6.Trosleia.cap.13.*

CAP. VII.

Si Episcopo, aut presbytero caussa criminalis, hoc est, homicidium, adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, in singulis missam celebrare. &c. & communicare debet, & de singulis sibi imputatis innocentem reddere; quod si non fecerit, quinquennio a liminibus ecclesiae extraneus habeatur. *Vormat. cap.10. Burch. lib. 2. cap. 199. Iuo par.6.cap. 272.decreti.* 2.q.5.c.vlt.

CAP. VIII.

Si quis aliquem veneno, vel herbis, aut diuersi generis maleficijs perdiderit, velut pessimus homicida duplici multetur paenitentia. *Tribur.cap.50.*

CAP. IX.

Masculorum, & animalium initores, & venefici, & c. eadem condemnatione digni habeantur. *Basil.epist.ad Amphiloch.cap.7.*

CAP. X.

De paenitentia venefici. *Basil.ad Amphiloch.cap.64.*

Vide

Vid. Ancyr. c. 21. tit. de paeniten. mulierum, quae foetus necant. Ilerd. cap. 2. eodem tit. Hi qui male. Trull. cap. 92. eodem tit. cap. Eas, quae.

De incendiariis. Tit. IV.

CAP. I.

VT tantas impietates, pro quibus nos ad vos venissemus, quas etiam per territoria nostra vidimus, in truncationibus, depraedationibus, incendiis, rapinis, ac violentiis a vobis diligentissime inquirantur, & prout necesse est, legaliter emendentur. *Rauen. sub Ioan. ix. par. 3. cap. 4.*

CAP. II.

23 q. 8. c. 32. Pessimam, & depopulatricem, & horrendam incendiariorum malitiam auctoritate Dei, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli omnino detestamur, & interdicimus. &c.
*constitutionis Si quis post huius nostrae * prohibitionis promulgationem malo studio, siue pro vindicta ignes apposuerit, vel apponi fecerit, aut appositoribus consilium, vel auxilium scienter tribuerit excommunicetur. Et si mortuus
* ecclesiastica fuerit incendiarius, *christianorum careat sepultura. nec absoluatur, nisi prius damno, cui intulit, secundum facultatem suam resarcito, iuret se vlterius ignem non appositurum. Paenitentiam autem ei detur, vt Hierosolymis, aut in Hispania in seruitio Dei per annum integrum permaneat. Si quis autem Archiepiscopus hoc relaxauerit, damnum restituat, & per annum se ab officio Episcopali abstineat. Sane Regibus, & Principibus facultatem faciendae iustitiae, consultis Archiepiscopis, & Episcopis, non negamus. *Innoc. ij. in syn. Rom. cap. 18. post Iuon. panor. Eug. iij. in conc. Remen. c. 9. Paenit. Rom. tit. 8. cap. 17.*

CAP. III.

Incendiarii christianorum villas incendunt, & plurimorum damnis, atque mortibus faciunt se dignos incendio sempiterno. *Tullen. in epist. ad Robert. & alios.*

De seditiosis. Tit. V.

CAP. I.

PErlatum est ad sedem Apostolicam, aliquos vestrum nocere fratres velle, & vt cadant, decertare, similiter in sacramentis discrepare, & ob id contentiones, & aemulationes inter vos fieri: a quibus discensionibus vos auertere, & in omnibus concordare, & opem ferre vicissim mandamus. Nam si hoc agere cito neglixeritis, & vicissim reconcilari non studueritis, ab Apostolicae sedis, & totius ecclesiae communione vos pelli non dubitetis. *Victor. epist. 2. in prin.*

CAP. II.

Si qui Episcopi ordinati sunt, nec recepti ab illa parochia, in qua fuerint denominati, voluerintq. alias occupare parochias, & vim Praesulibus earum inferre, seditiones aduersus eos excitando, hos abijci placuit. *Ancyr. cap. 18. Burch. lib. 1. cap. 36. Iuo par. 5. c. 147.* Dist. 92. c. 6.

CAP. III.

Seditionarios numquam ordinandos clericos, sicut nec vsurarios, nec iniuriarum suarum vltores. *Carth. iv. cap. 67. L. Agath. cap. 69. Burch. lib. 2. cap. 17. Iuo par. 6. cap. 36. decr.* Dist. 46. c. 8.

CAP. IV.

Nulli intercessori licitum sit cathedram, cui intercessor datus est, quibuslibet populorum studiis, vel seditionibus retinere; sed dare operam, vt intra annum eisdem Episcopum prouideat. *Carth. cap. 75. G. Carth. v. cap. 8. L. Afr. cap. 41. L. Capitul. lib. 7. cap. 120.* 7. q. 1. c. 23. constitutum est.

CAP. V.

Clerici, qui in quacumque * seditione arma volentes sumpserint, amisso ordinis sui gradu, in monasterium contradantur paenitentiae. *Tolet. iv. cap. 44. Anselm. lib. 7. cap. 187. Tarrac. lib. 6. cap. 3.* 23 q. 8. c. 5. * factione

CAP. VI.

Si quis Episcopus ordinatus fuerit, & non vult ipsam parochiam suscipere, in qua nominatus est; sed alibi vult ordinari, & vim facit, ac seditiones concitat contra eos, qui illum ordinauerunt, hunc ab honore oportet remoueri. *Mart. Brac. cap. 12.*

De vsura. Tit. VI.

CAP. I.

QVoniam multi clerici auaritiam sectentur obliti sacrae scripturae, quae ait, pecuniam suam non dedit ad vsuram; sed foenerantur, & centesimas exigunt. Si quis deinceps inuentus fuerit accipere vsuras, aut species frumentorum ad sexcuplum dare, aut aliud lucrum ex re mutuo data, deponatur, & alienus sit a clero. *Nicaen. cap. 17. G. 18. L. Aquisgranen sub Ludou. cap. 40. Mart. Brac. cap. 62. vel. 63. Capitul. lib. 1. cap. 5. Burch. lib. 2. cap. 120. Iuo par. 13. cap. 8. & par. 6. cap. 196. decreti. Anselm. lib. 7. cap. 153. in addit. Raban. cap. 32. de paenit. Caesar. lib. 8. cap. 77.* 14. q. 4. c. 8. & d. 47 cap. 2. quoniam. i. sal 14. 14 q 4. c. 4 si quis.

CAP. II.

Plures clericorum, & quod moerentes dicimus, eorum quoque, qui praesens saeculum * condicione vocis, & habitu reliquerunt, dum communes vsuras, quasi manifestius damnatas exhorrent, commodata pecunia indigentibus possessiones eorum in pignus accipiunt vltra sortem. Id circo generalis concilii decernit auctoritas, vt nullus amodo constitutus in clero vel hoc, vel aliud vsurae genus exercere praesumat. Et si quis hactenus alicuius possionem data pecunia sub hac specie in pignus accepit, si sortem suam deductis expensis de- fru- De vsur. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect. * professione

fructibus iam recepit, absolute possessionem restituat debitori. Si autem aliquid minus habet eo recepto, possessio libere ad Dominum reuertatur. Quod si post huiusmodi constituta in clero quisquam extiterit, qui detestandis vsurarum lucris insistat, ecclesiastici officij periculum patiatur: nisi forte beneficium ecclesiae fuerit, quod redimendum ei hoc modo de manu laica videatur. *Alexand. iij. in concil. Turon. cap. 2.*

CAP. III.

De usur. c. 3. apud Greg. ix. c. 2. eod. tit. in 1. coll. Quia in omnibus fere locis crimen vsurarũ ita inoleuit, vt multi aliis negotiis praetermissis quasi licite vsuras exerceant; & qualiter vtriusque tituli pagina condemnentur, nequaquam attendunt. Ideo constituimus, vt vsurarij manifesti nec ad communionem admittantur altaris; nec christianam, si in hoc peccato decesserint, accipiant sepulturam: sed nec eorum oblationem quisquam accipiat. Qui autem acceperit, aut eos christianae tradiderit sepulturae, & ea, quae acceperit, reddere compellatur; & donec ad arbitrium sui Episcopi satisfaciat, ab officij sui maneat executione suspensus. *Alexand. iij. in concil. Lateran. cap. 25.*

CAP. IV.

De vsur. c. 18. quaesto Grego. ix c. 3. eo. tit. in 4. coll. Synodali decreto statuimus, vt si de cetero quocumq, praetextu iudaei a christianis graues, & immoderatas vsuras extorserint, christianorum eis participium subtrahatur. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 67.*

CAP. V.

Iudaeos ad remittendas vsuras cruce signatis per saecularem compelli praecipimus potestatem. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateran. cap. vlt.*

CAP. VI.

Sacerdotes foenere aliquo, aut venatione, &c. omnino non occupentur. *Eugen. ij. in synodo Rom. & Leo iv. cap. 12.*

CAP. VII.

Vsurarij, & qui tenent pignus, postquam inde habent, quod praestauerunt, excommunicentur. *Gregor. vij. in synodo Rom. ann. incer. cap. 16.*

CAP. VIII.

Insatiabilem foeneratorum rapacitatem damnamus, & ab omni ecclesiastica consolatione sequestramus; praecipientes, vt nullus Archiepiscopus, nullus Episcopus, vel cuiuslibet ordinis Abbas, vel quiuis in ordine, & clero nisi cum summa cautela vsurarios recipere praesumat; sed in tota vita infames habeantur; & nisi resipuerint, christiana sepultura priuentur. *Innocen. ij. in synodo Romana. cap. 13.*

CAP. IX.

Dist. 47. c. 1. Episcopus presbyter, diaconus vsuras a debitoribus exigens aut cesset, aut deponatur. *Apost. cap. 44. Capit. lib. 1. cap. 5. Iuo lib. 3. tit. 13. cap. 2. panor. & par. 6. cap. 195. & par. 13. cap. 15. decr. Burch. lib. 2. cap. 119.*

CAP. X.

Nec hoc praetereundum esse duximus, quosdam lucri turpis cupiditate captos vsurariam exercere pecuniam, & foenere velle ditescere: quod nos, non dicam in eos, qui sunt in clericali officio constituti, sed in laicos cadere, qui christianos se dici cupiunt, condolemus. 14 q. 4. c. 7. Quod vindicari acrius in eos, qui fuerint comprobati, decernimus, vt omnis peccandi opportunitas adimatur. &c. Sicut non suo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercendũ foenus attemptet. Dist. 46. c. vlt. indecens enim est, crimen suum commodis alienis impendere. Foenus autem hoc solum aspicere, & exercere debemus; vt quod hic misericorditer tribuimus, a Domino, qui multipliciter, & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Leo ep. 1. c. 3. & 4. Aquisg. sub Ludou. cap. 62. & 92. Iuo par. 6. cap. 65. decr. Raban. cap. 32. de paenit. Burch. lib. 2. cap. 121. & 123. Anselm. lib. 7. cap. 150. & 149. in additis. Tarraconen. lib. 4. cap. 27.*

CAP. XI.

De Petro insuper ad nos peruenisse cognoscite, quod solidos dedit ad vsuram; quod vos oportet cum omni subtilitate perquirere: & si ita constiterit, alium eligite. nam nos amatoribus vsurarum nulla ratione manus imponimus. Dist. 47. c. 4. Si vero subtili habita inquisitione, hoc falsum esse patuerit, quia persona nobis ignota est, &c. cum decreto a vobis facto ad nos eum venire necesse est; vt vitam, moresque illius sollicitius inquirentes, sensum quoque pariter agnoscamus; vt si huic iudicio aptus extiterit, vestra in eo adiuuante Domino desideria compleamus. *Greg. lib. 8. epist. 40. ad clerum, & ciues Neapolit. Ansel. lib. 6. cap. 9.*

CAP. XII.

Si quis clericorum detectus fuerit vsuras accipere, placuit degradari, & abstinere. Si laicus correptus promiserit cessare, venia ei tribuatur. si durauerit, ab ecclesia proijciatur. Dist. 47. c. 5. *Elib. cap. 20. Iuo par. 13. cap. 12. decr. & lib. 3. tit. 23. cap. 1. panor.*

CAP. XIII.

De ministris, qui foenerantur, iuxta formam diuinitus datam, a communione abstineant. 14 q. 4. ministri c. 2. *Arelat. i. cap. 12. Iuo par. 13. cap. 10. decr.*

CAP. XIV.

Si quis clericus pecuniam dedit ad vsuram; aut conductor alienae rei voluit esse; aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exerceat, depositus a clero a communione alienus habeatur. *Arelat. ij. cap. 14.*

CAP. XV.

Auaritiae cupiditas omnium malorum mater absit; nemo alienos fines transgrediatur, nec patrum fines. Nulli clerico liceat alicuius rei vsuram accipere. Quae apertissime ab scriptura diuina sanciuntur, magis sequenda, quam decernenda sunt. Quod laicis vetatur, multo magis clericis prohibendum est. Nemo contra prophetas, vel contra euangelia, fine peri-

periculo quid agat. *Carth. cap. 5. G. Carth. i. cap. 13. L. Aquisgr. cap. 61.*

CAP. XVI.

In nostro concilio statutum est, ut non liceat clericis foenerare. &c. *Carthaginen. i. cap. 13. L.*

CAP. XVII.

Non oportet clericos foenerari, & usuras, & sescupla accipere. *Laod. cap. 4. Aquisgran. cap. 61.*

CAP. XVIII.

Dist. 46. c. 2. Seditionarios numquam ordinandos clericos, sicut nec usurarios, nec iniuriarum ultores. *Carth. iv cap 67. L. Agath. cap. 69. Burch. lib. 11. cap. 17. Iuo par. 6. cap. 36. decr.*

CAP. XIX.

Illud etiam secundum scripturarum auctoritatem, vel patrum constitutionem addendum credidimus; ut ne quis clericus, qui negociandi studium habere voluerit, usuras accipiat;

Psal. 14. quia scriptum est: Qui pecuniam suam non dedit ad usuram: & alio loco: Et non defecit de

Psal. 54. plateis eius usura, & dolus. Manifestum est enim, beatitudinis non posse consequi gloriam qui a praeceptis diuinis deuiauerit. *Turon. cap. 13.*

CAP. XX.

14. q. 4. c. vnic. Ne quis sacerdotum, vel clericorum, more saecularium iudicum, accipiat pro impensis patrociniis munera, nisi in ecclesiis oblata. &c. Si acceperit, veluti exactor foenoris, aut usurarum possessor secundum statuta patrum degradetur. *Tarraconen. cap. 10. Caesaraug. lib. 5. cap. 76.*

CAP. XXI.

Clericus a diaconatu, & supra pecuniam non commodet ad usuras, nec de praestitis beneficiis quidquam amplius, quam datur, speret: nec ut in exercendis negotiis turpis lucri cupiditate versetur, sicut publici negociatores, qui ad populares * pensam obseruant; aut sub alieno nomine interdicta negocia audeat exercere. Quod si quis aduersus haec statuta venire praesumpserit, communione concessa ab ordine degradetur. *Aurelian. iij. cap. 26.*

*mensam l.

CAP. XXII.

Episcopus, presbyter, diaconus usuras, vel centesimas accipiens cesset, vel deponatur. *Trul. cap. 10.*

CAP. XXIII.

Clerici usuris nequaquam incumbant; neque turpium occupationes lucrorum, fraudisque cuiusquam studium appetant: amorem pecuniae quasi materiam cunctorum criminum fugiant. &c. *Magunt. sub Carolo cap. 10. ex Isidoro.*

CAP. XXIV.

Quidam putant, usuram tantum esse in pecunia, quod praeuidens scriptura omni rei aufert superabundantiam, ut non plus recipias, quam dedisti. Solet in agris frumenti, & milii, vini, & olei, ceterarumque specierum usura exigi, siue, ut appellat sermo diuinus, superabundantiam. Verbi gratia, ut hyemis tempore demus decem modios; & in messe recipiamus quindecim, hoc est, amplius, quam partem mediam; qui iustissimum se putauerit, quartam plus accipiet portionem: & solent argumentari, & dicere: dedi unum modiũ, qui satus fecit decem modios: nonne iustum est, ut medium modium de meo plus accipiam; cum ille mea liberalitate nouem, & semis de meo habeat? Nolite errare, inquit Apostolus, Deus non irridetur, &c. Alii pro pecunia foenerata solent munuscula accipere diuersi generis; & non intelligunt, usuram appellari, & superabundantiam, quidquid illud est, si ab eo, quod dederint, plus acceperint. *Hiero. in comm in c. 18. Ezechiel. apud Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 53. ubi multa de usuris* Galat. 6.

CAP. XXV.

Cupiditatem tamquam radicem omnium malorũ, & Apostolica damnat sententia, & ab omni ordine ecclesiastico canonica perturbat interdictio: ita ut statuerit nullum clericum de qualibet re foenus accipere. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. cap. 5.* 1. Tim. 6.

CAP. XXVI.

Nemo laicorum presbyteros ecclesiarum turpi villicationi, & secundum Apostolum, saeculari, & inhonestae negotiatione impliceare, nec secum aliorsum contra auctoritatem praesumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogantur negligere. Quod si contra interdicta praesumpserit, excommunicetur. *Melden. cap. 49. Burch. lib. 2. cap. 146.*

CAP. XXVII.

Ut Episcopi se ipsos, atque ministros suos, & maxime ecclesiasticos, cunctosque christianos in sua parochia, perpendentes ex hoc statuta Nicaeni concilii, & ceterorum conciliorum ab usuris sine excusatione compescant, & quos compescere aliter non poterint, canonicam in eos sententiam proferant. *Melden. cap. 55.* Nicaen. c. 18.

CAP. XXVIII.

Usurarum turpia lucra canonica seueritate inhibemus. *Valent sub Loth. cap. 10.*

CAP. XXIX.

Inhibemus modis omnibus cũ ingenti protestatione pessimam lucri rabiem, usurarum adinuentionem, quam non minus clerici sectantur, quam laici, Domini immemores praecepti, quo dicitur, pecuniam tuam non dabis ad usuram. & iterum: Non accipies a fratre tuo usuram, nec amplius, quam dedisti. *Trosleia. cap. 15.* Leuit. 25.

CAP. XXX.

Clerici arma portantes, & usurarii excommunicetur. *Pictau. cap. 10.* c. 2. de vita, & honest. cleri. Greg. ix. & cu tit. in 2. col.

CAP. XXXI.

Qui usuras accipit, si iniustum lucrum in pauperes consumere voluerit, & ab auaritiae morbo deinceps liberari, est ad sacerdotiũ admitten-

mittendus. *Basil. epist. ad Amphiloch. cap. 14. Vide Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 3. c. 8. tit. de turpi lucro. cap. de illis. & Cabil. sub Carolo c. 5. Remen. cap. 32. eod. tit.*

Ne quisquam ponderibus, aut mensuris inaequalibus vtatur. Tit. VII.

CAP. I.

SVper omnia autem auaritiam fugite, quae homines occasione praesentis lucri ab aeternis separat bonis. Pondera, mensuras, stateras pro locis quibusq. aequissima custodite; deposita fideliter restituite, iudicium Dei semper in corde voluatis. &c. *Clem. epist. 1. post prin.*

CAP. II.

Vt pōdera, & mensurae vbiq. aequalia sint,
Leuit. 19. & iusta, sicut scriptum est: Aequus modius, &
Prou. 20. aequus sextarius. Et iterum: Pondus, & pondus, mensura, & mensura: vtrumq. abominabile est apud Deum. *Arelat. sub Carolo. c. 15.*

CAP. III.

Quod mensurae, & pondera iusta vbiq. habenda sint, testis est Salomon, qui dicit, quod
Prou. 11. statera dolosa abominatio sit apud Deum; & pondus aequum voluntas eius. Et Dominus in
Matt. 7. euangelio: In qua mensura, inquit, mensi fueritis; remetietur vobis. Quod licet de mutuo ibi dictum indulgentia intelligi possit; tamen non absurde, & de hac re dictum accipi valet. *Turon. sub Carolo cap. 45.*

CAP. IV.

Quidam non solum clerici, sed & laici Dominici praecepti transgressores effecti minorem modium, atq. sextarium in vendendo, atq. cōmodando, maioremq. in recipiendo habent; simulq. stateras minores, atq. dolosas in *mutando, atq. vendendo; maioresq. in recipiendo habentes. Et ob hoc dū suae intollerabili cupiditati satisfacere aestuant, heu pro dolor, miseros quosq. paupertati addicunt, & mendicos efficiunt. quoniam his inaequalibus mensuris, & diuersis foeneratoribus adeo eos obligantes coarctant, vt ex vineolis suis ob mercedem laboris sui nihil residui sibi, suaeq. coniugi, & liberis nec cyathus, nec vua quidem remaneat; sed vt omnia in cellaria sua ex asse deueniant, sagaciter elaborant. &c. Quamquam ergo consuetudines peruersae non facile corrigantur, haec tamen consuetudo inaequalium modiorum, & iniustorum sextariorum, atque ponderum dolosorum, necesse est, vt principali metu ocyus corrigatur; & ad praeceptum diuinum tanta tortitudo reflectatur: quia verendum est, ne inter cetera mala hoc quoque non solum facientibus, & consentientibus, sed etiam non corrigentibus, quod absit, proueniat in damnationem. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 51.*

* mutuādo f.

CAP. V.

De mensurarum inaequalitate, & modiis iniustis, & sextarijs, quae Domini lege haberi Leuit. 19.
prohibentur, qualiter res ad certam correctionem perduci possit, non satis perspicue nobis patet, eo quod in diuersis prouincijs diuersae ab omnibus pene habeantur. Hoc tamen modis omnibus optamus, & monemus, vt in vnaquaque prouincia Imperij nostri iussu, atq. terrore celsitudinis vestrae nullus duplices mensuras in sua dominatione aut habeat, aut haberi permittat: quoniam hac occasione multos pauperes affligi in plerisque locis cognouimus, & ad paupertatem, miseriamq. deuenisse. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 3. cap. 3. vide Magunt. sub Carolo cap. 14. tit. de turpi lucro.*

De turpi lucro. Tit. VIII.

CAP. I.

PAscite, qui in vobis est, gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontanee secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntarie; neque vt dominantes in cleris, sed forma facti gregi ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriae coronam. *Petrus Apost. epist. 1. cap. 5. num. 2.*

CAP. II.

Auaritiam, vt pote secundam idololatriam, Paulus magnus execratur Apostolus; cunctos videlicet, qui christiano vocabulo, ab omni turpi lucro abstinere volens: multo magis ergo ijs, qui sacerdotio funguntur, nefas est coëpiscopos, & suffraganeos suos per quemcumq. modum grauare. &c. *Syno. vij. gener.* CP. *sub Hadria y. cap. 19.*

CAP. III.

Nulli liceat Episcoporum a subiecto sacerdote, vel alio quolibet clerico, & pijs locis dationes vltra statuta patrum exigere, aut superposita in angarijs inferre: sed cum sit optimus prospector, ita prospiciat, vt vniuersae sibi oues commissae a se maxime alantur, atque in necessitatibus adiuuentur, quam illicitis exactis dationibus opprimantur. *Eugen. y. in syno. Roma. & Leo iv. cap. 26. Ansel. lib. 6. cap. 166. Caesar. lib. 4. cap. 89.* 16. q. 1. Nulli Episcop. c. 62.

CAP. IV.

Praua cōsuetudo, prout accepimus, & detestabilis inoleuit; quoniam monachi, & regulares canonici post susceptum habitum, & professionem factam spreta beatorum magistrorum Benedicti, & Augustini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiscunt. Auaritiae namq. flammis accensi se patronos caussarum faciunt. &c. Vt ergo ordo monasticus, & canonicus Deo placens in sancto proposito inuiolabiliter conseruetur, ne hoc vlterius praesumatur auctoritate Apostolica interdicimus. Episcopi autē, Abbates, & Priores tantae enormitati consentien-

tes, & non corrigentes proprijs honoribus priuentur; vel ab ecclesiae liminibus arceantur. *Innocen. ij. in syno. Rom. cap. 6.*

CAP. V.

de paeni. d. 5. c. 2. Qualitas lucri negociantem aut excusat, aut arguit: quia est & honestus quaestus, & turpis. &c. Difficile est inter ementis, vendentisq; commercium non interuenire peccatum. *Leo epist. 90. ad Rusticum Episc. Narbon. c. 10.*

CAP. VI.

d. 88 c. 3. Consequens fuit, vt illa quoque quae de Piceni partibus nuper ad nos missa relatio nunciauit, non praetereunda putaremus: id est, plurimos clericorum negociationibus inhonestis, & lucris turpibus inminere nullo pudore cernentes euangelicam lectionem, qua ipse Dominus negociatores e templo verberatos flagellis asseritur expulisse: nec Apostoli verba recolentes, quibus ait: Nemo militans Deo implicat se negocijs saecularibus. Psalmistam quoq. Dauid surda dissimulantes aure cantantem: Quoniam non cognoui negociationes, introibo in potentias Domini. Proinde huiusmodi aut ab indignis posthac quaestibus nouerint abstinendum: & ab omni cuiuslibet negociationis ingenio, vel cupiditate cessandum: aut in quocumq. gradu sint positi mox a clericalibus officijs abstinere cogantur: quoniam Domus Dei domus orationis esse debet, & dici; ne officina negotiationis, & spelunca potius fit latronum. *Gelas. epist. 1. c. 17. Aquisgr. sub Ludou. cap. 93. Iuo par. 13. cap. 28. decr. Caesar. lib. 8. cap. 76.*

Matt 21. Luc. 19. 2. Tim. 2. Psal. 70. 14. q. 4. el. reci. c. 1. Luc. 19.

CAP. VII.

14. q. 4. Nullus c. 6. Si clericus pecuniam dederit, pecuniam accipiat; si speciem, speciem. *Carth. c. 16 G. Carthag. iij. c. 16. L. Vorm. c. 69. Burch. lib. 2. c. 124. Iuo lib. 3. tit. 13. c. 3. panor. & par. 6. c. 198. & par. 13. c. 9. decr. Ansel. lib. 7. c. 152.*

CAP. VIII.

21. q. 3. c. 3. Placuit, vt Episcopi, & presbyteri, & diaconi, vel clerici non sint conductores, neq. procuratores, neq. vlli turpi lucro, vel inhonesto negocio victum quaerant; quia respicere debent, scriptum esse: Nemo militans Deo implicat se negocijs saecularibus. *Carth. iy. cap. 15. Vorm. c. 67. Ansel. lib. 7. c. 151. Burch. lib 2. cap. 151. Iuo par. 6. cap. 242.* *2. Tim. 2.*

CAP. IX.

14 q. 4. c. 5. Canonum statutis firmatum est, vt quicumq. in clero esse voluerit, emendi vilius, vel vendendi carius studio non vtatur. Certe, si haec voluerit exercere, cohibeatur a clero. *Tarrac. c. 2. Burch. lib. 2. c. 122. Iuo par. 6. c. 197. & par. 13. c. 13. decr.*

CAP. X.

14 q. 4. c. 2. Si quis clericus solidum in necessitate praestiterit, hoc de vino, vel frumēto accipiat, quod mercandi caussa tempore statuto decretum est venundari. Ceterum si speciem non habuerit necessariam, ipsum quod dedit, sine vllo augmento recipiat. *Tarrac. c 3. Iuo lib. 3. tit. 13. c. 4. panor. & par. 6. c. 369. & par. 13. c. 14. decr.*

CAP. XI.

Item placuit, vt sobrie, & pie, casteq. iuxta Apostolum viuentes fugiamus turpis lucri gratiam. *Foroiul. cap. 3.* *Tit. 2.*

CAP. XII.

Vt iuxta Apostoli vocem, sacerdotes irreprehensibiles sint, & moribus ornati; & nequaquam turpibus lucris deseruiant, iuxta illud, quod ait scriptura: Nemo militans Deo implicat se negocijs saecularibus; vt ei placeat, cui se probauit: & a turpibus lucris, & vsuris non solum ipsi abstineant; verum etiam plebes sibi subditas abstinere instituant. *Cabilo. sub Carolo cap. 5.* *1. Tim. 3. 2. Tim. 2.*

CAP. XIII.

Imputatur quibusdam fratribus, eo quod auaritiae caussa hominibus persuadeant, vt abrenunciantes saeculo res suas ecclesiae conferant. &c. Episcopi, siue Abbates, qui non in fructum animarum, sed in auaritiam, & turpe lucrum inhiantes quoslibet homines illectos circumueniendo totonderint; & res eorum tali persuasione non solum acceperint, sed potius subripuerint; paenitentiae canonicae, siue regulari, vt pote turpis lucri sectatores subiaceant. Hi vero, qui varijs promissionibus, vel quibuslibet machinationibus persuasi, mentis inopes effecti, rerum suarum domini esse nescientes comam deposuerint, in eo, quod coeperunt, perseuerare cogantur. Res namq. quae ab illectis, & negligentibus datae, ab auaris, & cupidis non solū acceptae, sed raptae noscuntur, heredibus reddantur, qui dementia parentum, & auaritia incentorum exheredati esse noscuntur. Si vero nescientibus Episcopis, aut Abbatibus ministri eorum, quilibet videlicet in clero hoc fecisse conuincuntur; Episcopi, & Abbates desidia, illi vero rapacitate, & auaritia iudicentur. Hoc vero, quod quisq. Deo iuste, & rationabiliter de rebus suis offert, ecclesia tenere debet. *Cabilon sub Carolo cap. 6 & 7. vide Magunt. cap. 23. Burch. lib. 8. cap. 93. Iuo par. 7. cap. 111. decr.* *16. q 7 c. 42. constituit. & 20 q. 3. c. vlt.*

CAP. XIV.

Ministri altaris Domini, vel monachi a negocijs saecularibus omnino abstineant. Multa sunt negocia saecularia. &c. quidquid plus iusto appetit homo; turpe lucrum, munera iniusta accipere, vel etiam dare; pro aliquo saeculari quaestu precio aliquem conducere; contentiones, & lites, vel rixas amare. &c. pondera iniusta, vel mensuras habere; negocium iniustum exercere. &c. *Magunt sub Carolo cap. 14. Magunt. sub Raban. cap. 13. Burch. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. cap. 108 decr. Capitul. lib. 7. cap. 172. in addit.* *Ne cler. vel mon. c. 1. Gregix. & in 1. collect.*

CAP. XV.

Vt nemo sacerdotum, vel monachorum negocijs illicitis se implicet;* quomodo scriptū est: Nemo militans Deo implicat se negocijs saecularibus: Vt turpia lucra, & vsuras minime exerceant; sicut ipsum habet concilium. *Remen. cap. 30. & 32.* ** quoniā f. 2. Tim. 2.*

CAP.

CAP. XVI.

Turpis quoque lucri appetitus, ab eo, qui Episcopus futurus est, esse debet alienus; sunt enim multi docentes, quae non oportet, turpis lucri gratia, qui totas domos subuertũt; & putant quaestum esse pietatem. (Prou. 16.) Melior est autem, iuxta Salomonem, modica acceptio cum iustitia, quam multa genimina cum iniquitate. Et magis eligendum in paupertate nomen bonũ, quam in diuitijs nomen pessimum. Episcopus, qui imitator Apostoli esse cupit, habens victũ, & vestitum, his tantum debet esse cõtentus. (1.Tim.6.) &c. Turpis lucri appetitio est, plus de praesentibus, quam de futuris cogitare. *Hieron. in epist. ad Titum apud Aquisgran. c. 10.*

CAP. XVII.

(1.Reg.12) Auaritiam in sacerdote vitandam & Samuel docet; nihil cuiquam eripuisse se coram populo probans: & Apostolorum paupertas, qui refrigeria sumptuum a fratribus accipiebant; & praeter victum, atque vestitum nihil se aliud nec habere, nec velle gloriabantur. Quam ad (1.Tim.3.) Timotheum auaritiam, ad Titum turpis lucri (Tit.1.) cupiditatem apertissime notat. *Hieronym. in epist. ad Oceanum apud Aquisgr. cap. 11.*

CAP. XVIII.

Comperimus nonnullos presbyteros, & monachos desertores ordinis sui, quod non sine magno animi moerore prosequimur, adeo villicationes, & negociationes, diuersaq. turpia lucra spectare, vt illud videatur completum (Isai 24.a) quod dicitur, Et erit sicut populus, sic sacer- (Oseae 4.b) dos. Quod & leges diuinae, & iura canonica condemnant: quantumq. etiam id religioni christianae contrarium sit, manifestum est. Quod vero ab huiuscemodi illicito actu vterque ordo & sacerdotalis, & monasticus se cohibere debeat, subter breuiter collecta testimonia declarant: ait namque Dominus in (Luc.9.g) euangelio; Nemo mittens manum ad aratrũ, & respiciens retro, aptus est regno Dei. Et (2.Tim.2.) Paulus, Nemo militans Deo implicat se negocijs saecularibus; vt ei placeat cui se probauit. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 28.*

CAP. XIX.

De illis presbyteris, qui contra statuta canonum villici fiunt, tabernas ingrediũtur, turpia lucra sectantur, & diuersissimis modis vsuris inseruiunt, &c. obseruandum iudicauimus, vt ab hinc districte, seueriterq. coërceantur, ne per eorum illicitam, & indecentem actionem & ministerium sacerdotale vituperetur; & quibus debuerant esse in exemplum, deueniant in scandalum. *Aquisgran. ij. sub Ludo. par. 3. cap. 8.*

CAP. XX.

Auditur, quod monachi spreta humilitate ornamentis operam impendant; & nequaquam contenti communibus rebus, propriis, & lucris turpibus inseruiant: quod vitium, tamquam pessimum cancer, ne vltra proserpat, radicitus euellendum est. *Trostei. cap. 3.*

De furto & rapina, maxime rerum ecclesiae. Tit. IX.

Vide lib. xv. tit. xxij. & xxxiij. lib. xxxv. tit. ix. par. ii.

CAP. I.

Scripsi vobis in epistula, ne commisceamini fornicariis, non vtique fornicariis huius mundi, aut auaris, aut rapacibus, aut idolis seruientibus; alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis, non commisceri. Si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cum huiusmodi nec cibum sumere. &c. *Paul. 1. ad Corin. cap. 5. num. 10. Pius epist. 2. in med.*

CAP. II.

Nolite errare: neque fornicarii, &c. neque fures, neq. auari, &c. neq. rapaces regnũ Dei possidebunt. *Paul. 1. ad Cor. c. 6. num. 9.*

CAP. III.

Excommunicationis poenae subdantur, qui (De rapt. c. 3. Greg. ix. & c. 6. eo ti. in 1. collect.) Romanos, aut alios christianos pro negociatione, vel aliis caussis honestis nauigio vectos, aut capere, aut spoliare praesumunt. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 24.*

CAP. IV.

Homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix ij. in syno. Rom. epist. 1. cap. 15.*

CAP. V.

Vbicumq. presbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum captae fuerint, statim excommunicetur receptum vnde factum, vel quo ductũ fuerit. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. c. 15.*

CAP. VI.

Fures, & horum similes excommunicentur. *Greg. vij. in conc. Rom. ann. incer. c. 26.*

CAP. VII.

Ne aliquis laicus alterius sibi haereditates vsurpet. *Vrban. ij. in conc. Claramon. c. 21.*

CAP. VIII.

Quicumq. bona eorũ, qui ad Hierosolymam proficiscũtur, distrahere, vel auferre quamdiu in via illa morantur, praesumpserint, excõmunicationis vltione plectantur. *Callist. ij. in conc. Rom. c. 11.*

CAP. IX.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, in (Dist. 81. c. 15 presbyter.) adulterio, periurio, furto deprehẽsus deponatur, nõ etiam excõmunicetur. *Apo. c. 24. G. 25.*

CAP. X.

Qui abstulerit aliquid patri, vel matri, di- (12. q. 2. c. 6.) citq. hoc peccatum non esse, homicidae particeps est, &c. Qui Christi pecunias, & ecclesiae rapit homicida est, atque homicida ante conspectum iusti iudicis esse deputabitur. Qui (17. q. 4. c. 218.) rapit pecuniam proximi sui, iniquitatem operatur. &c. *Anacl. epist. 1. ante fin. Lucius epist. vnic. cap. 6. Tribur. cap. 7. Trostei. cap. 4. Burchar. lib. 11. cap. 18. Iuo par. 14. cap. 88. decr.*

CAP. XI.

Similiter de raptoribus, vel eis, qui seniores impetunt, fieri censemus. Hos ergo saeculi leges interficiunt: sed nos misericordia praecũte, sub infamiae nota ad paenitentiam recipimus. Ipsam quoq. infamiam, qua sunt aspersi, delere non possumus; sed animas eorum per paenitentiam publicam, & ecclesiae satisfactionem sanare cupimus: quia manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda. *Callist. epist. 2. in med.*

CAP. XII.

12. q. 2. c. 7. & 19. Est in antiquis ecclesiae statutis decretum, vt qui aliena inuadit, non exeat impunitus; sed cum multiplicatione omnia restituat. Vnde & in euangelio scriptum est: Quod si aliquid defraudaui, reddo quadruplũ. Et in legibus saeculi cautum habetur: Qui rem subripit alienam, illi, cuius res direpta est, in decuplum, quae sublata sunt, restituat. Et in lege diuina legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi sui. Et dicet omnis populus, Amen. Talia ergo non praesumantur absq. vltione; nec exerceantur absq. sua damnatione. *Euseb. epist. 2. in fin. Ioan. I. epist. 1. in med. Burch. lib. 11. cap. 25. & 27. Iuo par. 3. cap. 149. & par. 5. cap. 249. & par. 13. cap. 1. & 37. Anselm. lib. 5. cap. 41.*

Luc. 19. Deut. 27.

CAP. XIII.

3. q. 5. constituimus. c. 9. Firmantes cana patrum statuta, statuimus iterum cum omnibus, qui nobiscum sunt, Episcopis, sicut dudũ decretum reperimus, vt homicidae, malefici, fures, sacrilegi, raptores, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimoniũ sint admittendi; quia infames sunt, & iuste repellendi; quia funesta est vox eorum. vocem enim funestam in omnibus interdici potius, quam audiri oportet. *Euseb. epist. 3. in princ. Hadria. ad Epist. Mediom. c. 63. Burch. lib. 16. c. 4. Ansel. lib. 3. c. 19. Iuo par. 10. c. 37. decr.*

CAP. XIV.

14. q. 6. c. 3. In qui. Patrocinia ecclesiastica sub tanto moderamine debetis impedere; quatenus si qui in furtis publicis implicati sunt, a nobis non videantur iniuste defendi; ne opinionem male agentium ex indiscretae defensionis ausu in nos vllo modo transferamus: sed quantum decet ecclesiam, admonendo, verbum intercessionis adhibendo, quibus modis valeris, succurrite: vt & illis opinionem sanctae ecclesiae non inquinetis. *Greg. lib. 7. indict. 2. epist. 24. Romano Defensori.*

CAP. XV.

Circa fures animalium, si non misericordia, saltem legum edicta seruentur. Similiter de iis, qui virũ, aut feminam rapuerint, permitimus. *Nicol. ad consulta Bulgar. c. 31. 32.*

CAP. XVI.

Si quis clericus furtum, aut falsitatem admiserit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina, communione concessa, ab ordine degradetur. *Aurel. iij. cap. 8.*

CAP. XVII.

Seruis ecclesiae, vel sacerdotum praedas, vel captiuitates exercere non liceat: quia iustum est, vt quorum domini redemptionis debent praestare suffragium, per seruorum suorum excessum disciplina ecclesiastica non maculetur. *Aurel. iv. cap. 23.*

CAP. XVIII.

Si quicumque iudex clericum absque caussa criminali, id est, homicidio, furto, aut maleficio iniuria afficere, aut custodiae deputare praesumpserit, quamdiu Episcopo loci illius visum fuerit, ab ecclesiae liminibus arceatur. *Matiscon. cap. 7.*

CAP. XIX.

Ex interpellatione quorũdam cognouimus, quod calcatis canonibus, & legibus hos, qui lateri Regis adhaerent, vel aliquos, qui potẽtia saeculari inflantur, res alienas cõpetere, & nullis exertis actionibus, aut cõditionibus praerogatis, miseros non solum de agris, sed etiam de domibus propriis exulare. &c. Decernimus, vt deinceps huiusmodi licentiam quisquam non habeat. &c. Illi autem, qui contra dispositum non solum nostrum, sed etiam antiquorum patrum, & Regũ venire tẽptauerint procellosi anathematis vltione plectãtur. *Matisc. ij. c. 14.*

CAP. XX.

Si monachus in monasterio adulterium cõmiserit; aut peculiare habere praesumpserit, aut furtum fecerit; & hoc Abbas per se non emendauerit; aut Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, ad paenitentiam agendam in alio monasterio retrudatur. *Antis. c. 23.*

CAP. XXI.

Nullus ante audientiam res quorumlibet inuadere, aut auferre praesumat: quod qui fecerit, vt necator pauperũ habeatur. *Cabil. c. 6.*

CAP. XXII.

Si sacerdotes per se, seu per quoslibet aliena diripiunt, peruasa, vel praesumpta resarciant; & pro excessu religioni contrario duarum hebdomadarum excommunicatione plectendi sunt. *Tole. xi. cap. 5.*

CAP. XXIII.

Petimus tandem, vt ordo ecclesiasticus, in quibuscumq. ei fuerit necesse, rigorem salutis humanae exercere per potestatem vestram, & per ministrorum dominationis vestrae secundum antiquam consuetudinem suum vigorem recipiat. &c. atq. consilio sacerdotali vestra sublimitas, & quisq. in quolibet statu, vel ordine de rapinis, & ceteris, quae discordiae malo acciderunt praeteritis erroribus, paenitudinẽ gerat, & Domini reconciliationẽ expostulet. &c. *Conc. Holonien. c. 12. apud syno. Melden.*

CAP. XXIV.

Apostolus Paulus dixit, quia rapaces regnũ Dei non possidebunt. Et diues purpuratus non propterea ardet in inferno, quod Saluator eũ referat crudeliter aliena rapuisse, sed misericorditer propria indigenti non tribuisse. Vnde existimate, quanta poena cruciabitur, qui aliena diripit; si in inferno igne damnatur, qui petenti propria denegauit. *Synod. Tullen. in epist. ad Rotber. & alios.*

1. Cor. 6. Luc. 16.

CAP.

CAP. XXV.

Vt raptores,& adulteri,vel rapaces,qui,sicut
1.Cor. 6. ait Apostolus,regnum Dei non consequentur;
cum quibus etiam,sicut ipse praecipit, nec ci-
Rom.13 b bus sumendus est,censura,& seueritate Princi-
pum,qui non sine caussa gladium portant,inse-
quantur, quoadusq. sacerdotū iudicio publice
ecclesiasticae subdantur disciplinae. *Tullen. par.vlt.c.vlt.*

CAP. XXVI.

Quia hactenus indiligenter est actū,amodo omni conamine omnes studere volumus, quo paenitus a nostro regno rapina climinetur; & pauperum voces,vsque nunc Domini Sabaoth aures pulsantes querimoniis, incipiant suo creatori laudes rependere pro vbiq. pace, & quiete cōcessa nobis a gentibus. *Syn. Ticinen. in edicto Ludou.ij. Imper.*

CAP. XXVII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia, & Missi in illorū missaticis, & Comites in illorū comitatibus cum maximo studio,& summa diligentia curam habeant, vt quicūq. raptores, & praedatores,vbi sunt,cuiuscumque homines sint,ad rationē deducantur: & secundū legem, quae ibi malefacta habēt,emendēt:aut soluant secundū legale placitū; aut per indulgentiam sibi impetrent perdonari. Et Episcopi secundum qualitatem, & quantitatem peccatorum absq. acceptione personarum rapacibus,& his similibus vitiis nominatis, & conuictis paenitentiae leges iniungant. *Pisten.cap.2.*

CAP. XXVIII.

Communi placito constituimus,vt qui istas depraedationes, & alia male facta criminaliter,& publice fecerunt,vt inde apud Dominū, & apud eos,quibus malefecerunt,se pacificent. Et quisquis hoc non fecerit, bannum nostrum dupliciter cōponat.&c. Et qui post istud bannum per consensum omnium factum illa emendare,sicut illis spacium dedimus,noluerint;& omnia,quae commiserunt,legaliter componere cōpellantur; & per publicam paenitentiam secundum sacros canones, Deo,& ecclesiae, in quam peccauerunt, satisfaciant; alioquin excommunicentur. *Pisten.cap.3.*

CAP. XXIX.

Si quis intra regnum rapinam fecerit, aut cuipiam nostro fideli,eiusq. homini vi aliquid abstulerit,in triplo,cui aliquid abstulerit, legibus componat,& insuper bannum nostrum, id est, lx. solidos nobis persoluat: postmodum vero ante nos a Comite adducatur;vt in bastonico,vel in alio carcere retrusus,vsq. dum nobis placuerit, poenas luat. Nam si publice actum fuerit, publicam inde agat paenitentiam:
1.Cor. 6. quoniam raptores,vt ait Apostolus,nisi veram egerint paenitentiam, regnum Dei non possidebunt. *Pisten.cap.4. ex Capitul.*

CAP. XXX.

2.q.5.c. Si Episcopo,aut presbytero caussa crimina-
vlt. lis,hoc est,homicidium,adulteriū,furtū,& maleficiū imputatum fuerit,in singulis missam celebrare,& secretam publice dicere,& communicare debet,& de singulis sibi impositis innocentem reddere. Quod si non fecerit, quinquennio a liminibus ecclesiae extraneus habeatur. *Vormat.c.10. Bur.b.lib.2. c.199. Iuo par.6.c. 272.decr.*

CAP. XXXI.

Franco venerabilis Tungrensis sedis Episcopus cura pastorali permotus suggessit, sanctā Dei ecclesiam a schismaticis, & raptoribus grauiter vexari. Cuius suggestioni valde condolentes decreuimus, eos, qui tam pertinaci stimulo irretiti sunt,vt ea mala sanctae matri ecclesiae inferrent,aut statuto tēpore pia considerationе illorum saluti consulentes, videlicet vt in festiuitate S.Ioannis Baptistae octauo kalen.Iulii in Foroiulii, quando iterum,Deo annuente,synodus celebranda erit, paenitentiae, & emendationi secundum priscorum statuta patrum, se submittant: aut si instigante diabolo,cuius instinctu ad tam nefandum perueneruut flagitium,hoc contempserint; perpetuo, & irreuocabili eos anathemate feriendos esse decernimus. Eos vero,qui crebra admonitione, & diuturna conuenti sunt, vt resipiscerent,& ad paenitentiae remedia confugerent, more canum ad vomitum rapacitatis absque Dei respectu reuersi sunt, statuimus sine dilatione gladio anathematis esse puniendos. *Coloniense sub Carolo iij. cap.2.*

CAP. XXXII.

Si quis de potentibus clericum,aut quemli- 24.q.3.c.
bet pauperem,aut religiosum expoliauerit, & 21.
mandauerit eum ad se venire Episcopus,vt audiatur,& is contempserit; mox inuicē scripta percurrant per omnes prouinciae Episcopos, & quoscumq. adire potuerint,vt excōmunicatus habeatur ipse, donec obediat, & reddat aliena. *Tolet.1.c.11.* Talium enim scelerum patratoribus, sicut in capitularibus gloriosissimorum Imperatorum Caroli,& Ludouici continetur,nisi post puram & publicam paenitentiam, & per ecclesiae satisfactionem, & per impositionem manus Episcoporum,nec viuis, nec mortuis communicare debemus. *Colonien. sub Carolo iij.c.3. Ansel.lib.9.c.164.*

CAP. XXXIII.

Non cessemus ad Deum clamare,ipsosq. sacrilegos monere,vt per confessionem,& emendationem reatus sui dent gloriam Deo:& quoniam, vt sanctus ait Iob,dedit eis Deus locum Iob.24. d
paenitētiae; videant Episcopi,ne abutantur eo in superbia. Ideo deniq. tales diuina dispensatio in iniquitate tolerat,vt ab iniquitate compescat. Sed si accepta paenitentia post tēpora diuertunt ad culpam,& secundū duritiam suā, & cor impenitens thesaurizant sibi iram in die irae,districtus in vltimis iudex impensa argumenta misericordiae conuertet ad poenam. *Troslei.cap.4.post prin.*

CAP. XXXIV.

Esurienti non dare panē damnabile est,ipso Domino in extremo iudicio dicturo: Esuriui, Mat. 25.
&nō dedistis mihi manducare.&c. Quibus subiungit,Ite maledicti in ignem aeternū,qui pa-

ratus est diabolo,& angelis eius. Hinc est colligendum, qua damnatione plectendi sint, qui aliena diripiunt, si tali animaduersione feriuntur, qui sua indiscrete,& immisericorditer tenuerunt. Quam multiplex autem sit rapina,
Iob.24. & quot modis agatur, Iob breuiter enumerat, inquiens: Alii terminos transtulerunt; diripuerunt greges; asinos pupillorum abegerunt; abstulerunt pro pignore bouem viduae; subuerterunt pauperum viam; oppresserunt mansuetos terrae; agrum non suum demetunt; & vineam eius, quē vi oppresserunt, vindemiant: nudos dimittunt homines vestimenta tollentes, quibus non est operimentū in frigore. &c. Audiant raptores, quid de eis vas electionis Paulus, qui ad tertium celum raptus est, dicit:
1.Cor.6. Neq. rapaces regnum Dei possidebunt. Non ergo raptor, non praedo pauperum regnum Dei possidebit, nisi perfectam egerit paenitentiā,& iniuste sublata reddiderit. Sunt enim quidam, qui paenitere quidem volunt, sed res reddere nolunt: pessimum quidem hominum genus, cui paenitendi medicina omnino non prodest. si enim res rapta, cum reddi possit, non redditur, non agitur paenitentia, sed fingitur. Ii enim, vt dicit S. Augustinus, scelus sibi cupiunt relaxari,& id, propter quod scelus admissum est, possidere. Nō ergo remittetur rapina peccati, nisi restituatur ablatum. Sciat ergo vnusquisq. raptor, non sibi dimitti rapinae peccatum, nisi cū potest, id, quod rapuit, restituat; plerumq. enim qui aufert, amittit, siue alios patiendo malos, siue ipse male viuendo, nec habet vnde restituat.&c. Sane statuta ecclesiae antiquae praecipiunt eorum, qui pauperes opprimunt, dona a sacerdotibus esse refutanda: & merito, cum sint apud Dominum abominabilia, testante su-
Eccli 34. per hoc scriptura: Qui offert, inquit, sacrificiū de substantia pauperis, quasi qui victimat filiū in conspectu patris. De iudicibus quoque,& potētibus, qui pauperes opprimunt, in libro vi. Capitularium, cap. 418. sic continetur: Vt iudices, & potentes, qui pauperes opprimunt, si admoniti a Pontifice suo se nō emendauerint, excommunicentur. Et ipsi quidem, nisi condignam de talibus gesserint paenitentiam, sicut
1.Cor. 6. beatus testatur Paulus Apostolus, regnum Dei non possidebunt. Ceterum regalis potestas tales punire debet secundum antiquorum Regū sanctiones de his prolatas, qui infra regnum rapinam fecerint, vel apud quem scelus agnoscitur,& pars rapinae inuenta fuerit.&c. *Troslei.c.7. v Capitul.lib.6. c.354. de alys poenis corporalibus.*

CAP. XXXV.

Illa cohibenda omnibus modis sunt, quae contra ius fiunt humanae societatis; sicut sunt furta,& exsecrabiles rapinae, calumniae, oppressiones, inuasiones, quae prius reddéda, postea sunt remedio conscientiae corrigenda. *Troslei.c.15.*

CAP. XXXVI.

Non solum praedari fugiendum, horrendumq. praedicatur; sed plura concupiscere, & aliena propter turpe lucrum attingere:& quicumq. est eiusmodi, is est a Dei ecclesia abdicatus. *Gregor. Thaumaturg. cap.2.*

CAP. XXXVII.

Eos, qui alienas domos inuadere ausi fuerint, si accusati quidem cōuicti fuerint, nec auditione dignos existimare: sin autem se ipsos enunciarint,& reddiderint, in eorum, qui cōuertuntur, ordinē substerni. *Greg. Thaumat. c.8.*

CAP. XXXVIII.

Eos, qui in campo aliquid inuenerunt, vel in suis aedibus a barbaris relictū, si accusati quidem conuicti fuerunt, sint similiter in iis, qui substernuntur. Sin autem seipsos enunciauerint,& reddiderint, etiam precibus digni habeantur. *Greg. Thaumaturg. cap.9.*

CAP. XXXIX.

Qui furatus est, si ex se quidem paenitentia motus se ipsum accusauerit, anno a sola sacramentorum cōmunione arcebitur. Sin autē conuictus fuerit, duobus annis tempus illi ad substrationem diuidetur,& consistentiam; & tunc cōmunione dignus habeatur. *Basil. ad Amphi. c.61.*

CAP. XL.

Diuiditur furtum in latrociniū, seu depraedationem,& murorum effossionem. Idem autē vtrisq. est institutum, videlicet aliena auferre: in animo autem ipsorū magna est inter se differentia. latro enim etiam homicidium ad id, quod studet assequi, assumit, ad id paratus, & armis,& copiis,& opportunitate loci: adeo vt is homicidarū iudicio subiiciatur, si per paenitentiā ad Dei ecclesiam reuersus fuerit. Qui autem latenti ablatione sibi alienum vsurpet, deinde per enunciationem peccatum suum sacerdoti aperuerit, vitii studio in contrarium mutato, aegritudinem curabit: dico autem largiendo, quae habet, pauperibus: vt dum, quae habet, profundit, se ab auaritiae morbo liberū aperte ostendat. Sin autem nihil aliud, praeter quam solum corpus habeat, iubet Apostolus Ephes. 4.
per laborem corporalē ei morbo mederi. Dictionis autem ita habet contextus. Qui furatur, non amplius furetur; sed potius laborec bonum operans, vt possit ei largiri, qui indiget. *Greg. Nyssen. ad Letoium cap.6.*

CAP. XLI.

Sacrilegium, in antiqua quidem scriptura, ne caedis quidem condemnatione visum est tolerabilius. Similiter enim qui caedis cōuictus erat,& qui res Deo dedicatas abstulerat, lapidationis supplicium subibat. In ecclesiastica autem cōsuetudine de poenae grauitate nescio quomodo aliquid detractum,& eo lenitatis descensum est, vt illius morbi existimetur tolerabilius piaculū. in minori enim tempore, quam adulterium, ii a patrum traditione poenam susceperunt. Vbiq. antē hoc in supplicii genere ante omnia videndū est, qualis sit eius, cui medela adhibetur, affectio; & non existimare tēpus ad medelam sufficere. quaenam enim fuerit ex tempore medicina? sed eius, qui sibi per conuersionem medetur animum,& institutum. *Grego. Nyssen. ad Letoium. c.8.*

De

De iis, qui res naufragorum diripiunt. Tit. X.

CAP. I.

De rapt. c.3. apud Greb. ix. & in 1. coll.

ILli, qui christianos naufragium petientes, quibus secundum regulam fidei auxilio esse tenentur, damnanda cupiditate rebus suis spoliare praesumunt, nisi ablata reddiderint, excommunicationi se nouerint subiacere. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 24.*

CAP. II.

Quoniam Dei iudicio nonnullos naufragio perire cognoscimus, & eos quasi legali iam iure, diabolico immo instinctu ab his, quibus misericorditer subleuari, & consolari deberent, depredari conspicimus, statuimus, & sub anathematis vinculo, vt a praedecessoribus nostris statutum est; iubemus, vt quicumque naufragum quemlibet, aut bona illius, inuenerit, tam eum, quam omnia sua dimittat. *Greg. vij. in conc. Rom. anni. 5.*

CAP. III.

Quicumque res naufragorum diripiunt, vt raptores, & fratrum necatores ab ecclesiae liminibus excludantur. *Paschal. ij. in conc. incerto. cap. 9.*

De piratis. Tit. XI.

CAP. I.

De Iudaeis, & Saracen. c. 6. ap. Greg. ix. & in 1. coll.

SVnt, qui pro sua cupiditate in galeis, & piraticis sarracenorũ nauibus regimẽ, & curam gubernationis exercent. Tales igitur a communione ecclesiae praecisos, & excommunicationi pro sua iniquitate subiectos, & rerũ suarum per saeculi principes catholicos, & consules ciuitatum priuatione mulctari, & capientium seruos, si capti fuerint, fore censemus. *Alex. iij. in conc. gen. Latar cap. 24.*

CAP. II.

Quia cursarij, & piratae nimium impediunt subsidium terrae sanctae, capiendo, & expoliando transeuntes ad illam, & redeuntes ab ipsa: nos speciales adiutores, & fautores eorum excommunicationis vinculo innodamus: sub interminatione anathematis inhibentes, ne quis cum eis scienter communicet aliquo venditionis, vel emptionis contractu: & iniungentẽs rectoribus ciuitatum, & locorum suorum, vt eos ab hac iniquitate reuocent, & compescant; alioquin quia nolle perturbare peruersos, nihil aliud est, quam fouere, nec caret scrupulo societatis occultae, qui manifesto facinori desinit obuiare, in personas, & terras eorum, per ecclesiarum Praelatos seueritatem ecclesiasticam volumus, & praecipimus exerceri. *Innocen. iij. in concil. generali Lateranen. cap. vlt.*

De iis, qui nummos adulterant. Tit. XII.

CAP. VNIC.

QVicumque monetam falsam se sciente fecerit, aut studiose exspenderit; tamquã maledictus, & pauperum virorum oppressor, nec non & ciuitatis turbator a fidelium consortio separetur. *Callist. ij. in concil. Roma. cap. 16.*

De eo, qui sepulchra violauit. Tit. XIII.

CAP. I.

CLericus in demoliendis sepulchris deprehensus, a clericatus ordine submotus, paenitentiae triennio deputetur. *Toletan. iv. cap. 45.*

CAP. II.

Qui sepulchra effodit vndecim annis carebit communione. *Basil. ad Amphiloch. cap. 65.*

CAP. III.

Sepulchrum effossio, ipsa quoque diuiditur in id, quod veniam meretur, & id, quod non meretur. Si enim mortuorum parcens religioni, & tectum corpus intactum relinquens, vt nec soli ostendatur turpitudo corporis, lapidibus aliquot ex iis, qui ante sepulchrum proiecti sunt, ad aliquod opus construendum vsus est, ne hoc quidem est laudabile, sed vt esset dignum venia, effecit consuetudo, quando ad aliquid melius, & reipublicae vtilius materia traducta sit: sed carnis in terram redactae puluerem perscrutari, & ossa mouere, spe aliquem ex defossis lucrifaciendi ornatum, id eorum iudicio condemnatum est, quo simplex fornicatio, quemadmodum in praecedente oratione diuisio facta est, considerante scilicet oeconomo, seu dispensatore ex ipsa vita eius, cui medela adhibetur, mediciuam, vt spatium a canonibus praestitutum possit contrahere. *Gregor. Nyssen. epist. canonica ad Letoium. cap. 7.*

De crimine falsi. Tit. XIV.

CAP. I.

MOx examinantur falsi testes, qui contra Ignatium iurauerant, & cum praescripta a synodo satisfactione paenitentiae recepti sunt ad communionem ecclesiae, sic recepti sunt, & ceteri, qui defecerunt ad Photium deserto legitimo Antistite

Igna-

Ignatio. *Synod. viij. gen. sub Hadr. ij. actio. ix. ante finem.*

C A P. I I.

De ref. c. 18. ep. Greg ix. & in 4. to. l. c. 5. Si quis super aliqua quaestione de cetero sine mandato speciali domini, litteras Apostolicas impetrare praesumpserit, & litterae illae non valeant, & ipse tanquam falsarius puniatur: nisi forte de illis personis extiterit, de quibus non debet exigi de iure mandatum. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 37.*

C A P. I I I.

Homicidae, malefici, fures, sacrilegi, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi. *Felix. ij. in synod. Rom. epist. 1 cap. 15.*

C A P. I V.

Bonorum opera inter cetera semina, ac negotia sunt: totis intimi cordis visceribus Deũ diligere. &c. non occidere, non adulterari, non furtum facere, non concupiscere, non falsum testimonium dicere, &c. dolum corde non tenere, nec pacem falsam dare. &c. *Petrus Apost. apud Clem epist. 1. ante fin. Theodulph. ad presbyt. Aurel. cap. 21.*

C A P. V.

Haeretici omnes, & suspecti, &c. & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, nullatenus ad accusationem sunt admittendi. *Eutych. epist. 1. in med.*

C A P. V I.

3. q. 5. c. 9. Statuimus, &c. vt homicidae, malefici, & qui raptum fecerunt, vel falsum testimonium dixerunt, nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sint admittendi. *Euseb. epist. 3. in princ. Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 63. Burch. lib. 16. cap. 4. Iuo par. 10. cap. 37. decr.*

C A P. V I I.

4. q. 4. c. 2. Accusatores, & iudices non iidem sint, sed per se accusatores, per se iudices, per se testes, per se accusati, vnusquisque in suo ordinabiliter ordine. &c. De quibus omnibus vera semper fiat aequitas; quatenus accusationis, & iudicii, ac testimonii mercedem per veritatem gestorum consequi valeant. scriptum est enim: Abominatur Dominus labia mendacia, & testem fallacem proferentem mendacia, & seminantem inter fratres scandala, atque litigia. &c. *Damas. epist. 3. ante med. Burchard. lib. 16. cap. 31. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 337. decr.* Eccles. 12.

C A P. V I I I.

Si quis Episcopum, aut presbyterum, aut diaconem falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei esse communionem. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 58. Eliber. cap. 75.*

C A P. I X.

Requirendum a nobis dicitis, quid de eo iudicandum sit, qui quemlibet falso criminatus fuerit, & post modum accusator fallax apparuerit. De hoc quamuis venerandae leges abunde, quod iustum est, innuant; nos tamen potius cum Apostolo vos ad misericordiae viscera, quam se Deum si per sacrificium velle testatur, semper conuenit exhortari. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 84.* Coloss. 3.

C A P. X.

De crimine falsi c. 1. et ibi. Falsus testis, prout crimen est, abstinebit, si tamen non fuerit mortis, quod obiecit, & si probauerit quod diu tacuerit, biennij tempore abstinebit. Si autem non probauerit in conuentu clericorum, placuit per quinquennium abstinere. *Elib. cap. 74 Burch. lib. 16. cap. 19.*

C A P. I X.

De iis, qui falso accusant fratres suos, placuit eos, vsque ad exitum non communicare, sed falsum testem iuxta scripturam impunitum non licere esse. *Arel. i. cap. 14.* Prouer. 19.

C A P. X I I.

3. q. 10. c. 1. Eor. Nisi digna satisfactione paenituerint, qui falsa fratribus * capitalia obiecisse conuicti fuerint, vsque ad exitum non communicent, sicut magna synodus ante constituit. *Arel. ij. cap. 25. Capitul. lib. 6. cap. 241.* *capitula

C A P. X I I I.

14. q. 3. c. Itaq. 20. Homicidas, & falsos testes a communione ecclesiastica submouendos, nisi paenitentiae satisfactione crimina diluerint. *Agath. cap. 37. Venet. cap. 1. Magunt. sub Rabano cap. 22. Raban. cap. 13. de paenit. Burch. lib. 6. cap. 29. Iuo par. 10. cap. 38. & 158. decr.*

C A P. X I V.

Dist. 50. c. 7. Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsauerit, aut testimonium falsum dixerit; ab officij honore depositus in monasterium retrudatur, & ibi quan diu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. *Agat. cap. 50.*

C A P. X V.

Si quis clericus in falso testimonio conuictus fuerit, reus capitalis criminis censeatur. *Epau. cap. 13.*

C A P. X V I.

Si quis clericus furtum, aut falsitatem admiserit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina, communione concessa, ab ordine degradetur. *Aurel. iij. cap. 8.*

C A P. X V I I.

Si quis conuictus fuerit alios ad falsum testimonium, vel periurium attraxisse, aut quacumque corruptione sollicitasse: ipse quidem vsque ad exitum non communicet; hi vero, qui ei in periurio consensisse probantur, post ab omni sint testimonio prohibendi, & secundum legem infamia notabuntur. *Matiscon. cap. 17.*

C A P. X V I I I.

Dum sanctus Spiritus humano generi statuat omnibus modis mendacium praecauere, dicente Salomone: Noli amare mendacium aduersus fratrem tuum, neque amico similiter facias: & iterum; Os, quod mentitur, occidit animam, plerique sacerdotum, qui praedicatores veritatis existere debuerunt, &c. ita praepediente delicto, atq. sauciati inimicitiae do- Eccles. 7. Sap. 1.

lo,

o, non solum hominibus fallaciter loqui minime pertimescunt; sed & in sanctis basilicis supra altare Domini, coram Deo id nequaquam perpetrare horrescunt. *Toletan. xvij. cap. 6.*

CAP. XIX.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicarios diaconos, & clericos de perculiis ecclesiarum abstulimus, & degradiuimus, & ad paenitentiam coegimus. *Fran. syn.*

CAP. XX.

Decreuimus, vt laici homines legitime viuant, &c. & falsa testimonia non dicant. *Suessionen. sub Pipinio.*

CAP. XXI.

Vt comites, iudices, seu reliquus populus obedientes sint Episcopo, & inuicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, nec falsos testes; ne per hoc peruertant iudicia iustorum. &c. *Arelat. sub Carolo cap. 13.*

CAP. XXII.

Summopere admonendi sunt comites, & iudices, ne viles, & indignas personas coram se permittant ad testimonium accedere: quoniam multi sunt, qui peierare pro nihilo putant, in tantum, vt pro vnius diei satietate, aut pro quolibet paruo pretio ad iuramentum conduci possint, animasque suas periurio perdere minime formident. Quamobrem tales nequaquam ad quolibet testimonium admittendi sunt. Et hoc notandum, quod non solum qui peierant, sed etiam qui periurio consentiunt * similiter plectendi sunt damnatione. *Turonen. sub Carolo cap. 24. Iuo par. 16. cap. 337. decr.*

*simili

CAP. XXIII.

Episcopi consentientes sint comitibus, & iudicibus ad iustitias faciendas, & vt nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque per periurium, aut per praemium lex iusta in aliquo deprauetur. *Magunt. sub Carolo cap. 8. Magunt. sub Rab. cap. 7. Burch. lib. 15. cap 4.*

CAP. XXIV.

Sciat se quisquis hoc perpetrauerit (*falsi testimonij crimen*) aut tali paenitentia purgandum, vt superius dictum est de periurio; aut tali damnatione, & excommunicatione damnandum, sicut superius insertum est. Dicendumq. est illis, vt a falso etiam testimonio abstineant, & hoc grauissimum scelus esse, & ab ipso Domino in monte Sinai prohibitum, dicente eodem Domino: Non falsum testimonium dixeris: sic, Testis fallus non erit impunitus. *Theodul. ad presbyteros. Aurel. cap. 27.*

Exod. 20. Deut. 5.

Vide lib. v. tit. xxvi. de falsis concilijs, aut corruptis; & de falsis, aut corruptis decretis Pontificum Romanorum.

De detractoribus. Tit. XV.

CAP. I.

Deponentes omnem malitiam, & omnem dolu, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes rationabiles, sine dolo lac concupiscite. *Petrus. epist. 1. cap. 2. num. 1.*

CAP. II.

Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem.. *Iacob. epist. 1. cap. 4. num. Clem. epist. 2. post med. 11.*

CAP. III.

Homicidiorum tria genera esse dicebat (*Petrus Apostolus*) & paenam eorum parilem fore docebat: sicut enim homicidas interfectores fratrum, ita, & detractores eorum, eosque odientes homicidas esse: quia & qui occidit fratrem suum, & qui odit, & qui detrahit, pariter homicidae esse monstrantur. *Clem. epist. 1. ante fin. Burch. lib. 6. cap. 28. Iuo par. 10. cap. 157.* De paenit. dist. 1. c. 24.

CAP. IV.

Quotidiana illius (*loquitur de Petro Apostolo*) praedicatio erat. &c. Quantum vnusquisque sapit, & potest, totis internis cordis visceribus Deum diligere, &c. Non esse superbum, non pigrum, non murmuratorem, nec detractorem: quia qui detrahit, non se solum, sed & multos alios occidit. *Clem. epist. 1. ante fin. Theodul. cap. 21.*

CAP. V.

Scimus, quia multum derogatio praeualet, quando derogator creditur fide dignus. Ideo fratres variis detractionibus, & accusationibus non oportet labefactari iudices, & Primates ecclesiae; sed magis Apostolorum, & doctorum regulis informari, ac roborari. *Anaclet. epist. 1. ante finem.*

CAP. VI.

Qui raneida, corda virorum inficit, malitiam inter homines spargit, & qui detrahit fratri suo, homicida est. *Anacl. epist. 1. ante fin.*

CAP. VII.

Si detractores quorumcumque grauiter indicantur, & in perditionis laqueum cadunt, multo magis laceratores, & detractores, atque accusatores memoratorum Dei famulorum (*Episcoporum*) atque persecutores damnantur, & in barathrum, nisi se correxerint, & per eorum satisfactionem condignam egerint paenitentiam: indubitanter vadunt, & vindicibus flammis exuruntur. *Anacl. epist. 2. ante med.*

CAP. VIII.

Detriores sunt, qui doctorum vitam, moresque corrumpunt his, qui substantias aliorum, praediaque diripiunt. ipsi enim ea, quae extra nos, licet nostra sint, auferunt: nostri autem detractores, & morum corruptores nostrorum, suo qui aduersus nos armantur, proprie nos ipsos decerpunt. &c. Manifestum 6. q. 1. c. 15.

ftum eft,diabolum; qui ficut leo rugiens circuit quaerens,quem poffit deuorare,cordibus plebium fuadere, vt doctores, atque paftores fuos detractionibus accufent. vt plebibus languefcentibus, vel male agentibus, non tenentibus paftoribus frena eorum,lafciuiant, atq. in imaruant. *Anacl. epift. 3. poft med. Burch. lib.1.cap.138.Iuo par.5.cap.239.decr. Deufd. par.3.Anfelm.lib.3.cap.11.* (1.Pet.5.)

C A P. I X.

Parcat vnufquifque a laceratione, vel detractione linguae fuae; caueatque, ne aut linguam,aut aures habeat prurientes, id eft,ne, aut aliis deroget,detrahatque quibufcumque, aut alios audiat derogantes, vel detrahentes; cuftodiatq.quifq. fermones fuos,& fciat,quia quicumque de aliis loquitur, fua fententia iudicabitur. Caueat etiam omnis fidelis, ne derogando, quod in domo cuiufcumque agitur,alia domus per eum cognofcat; fed omnium Chriftianorum domos, quafi proprias amet. Nemo enim inuito auditori libenter refert; fitque vniufcuiufque ftudium, non folũ oculos caftos feruare,fed & linguam. *Anacl. ep.3.in fin. Anter.ep.vni.in med.vid.* D. *Hiero. epift.ad Nepotian. apud Aquifgr.cap.94.*

C A P. X.

Obediendi, diligendi, & fummopere venerandi funt(*Epifcopi*)non detrahendi,vel lacerandi,aut eiiciendi;fed portandi, & amandi, ipfo dicente Domino: Qui vos audit, me audit;& qui vos fpernit,me fpernit. *Euarift. ep. 2.poft prin.Trosleian.cap.5.* (Luc.10.)

C A P. X I.

Omnis,qui odit fratrem fuum, homicida eft,qui vero diligit eũ, in Deo manet, & Deus in eo,&c. Summa iniquitas eft fratres detrahere, & accufare; vnde fcriptum eft: Omnis, qui detrahit fratrem fuum, homicida eft, & omnis homicida non habet partem, aut hereditatem in regno Dei. *Alexandr. epift. 3. in princip.* (1.Ioan.3.)

C A P. X I I.

Nihil prodeft homini ieiunare, & orare, & alia religionis bona agere, nifi mens ab iniquitate reuocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur: vnde ait Propheta: Cohibe linguam tuam a malo,& labia tua ne loquantur dolum. Diuerte a malo,& fac bonum. Nemo enim bonum faciens, alteri verbo, aut facto nocere volt. *Pius epift.1.poft med.* (De paeni. d.3.c.21. De confe. d.5. c. 23. Pfal. 33.)

C A P. X I I I.

Non multum debemus timere opprobrium hominum,neque eorum exprobrationibus vinci; quoniam hoc nobis Dominus iubet per Efaiam prophetam dicens: Audite me, qui fcitis iudicium,populus meus,in quorum cordibus lex mea eft. Nolite timere opprobrium hominum, & blafphemias eorum ne timeatis, &c. Non enim detrahentibus bonum eft detrahere; aut palo, fecundum vulgarem fabulam, excutere palum. Abfit. Non funt noftra ifta, haec enim auertat diuinitas. *Zephyr.epift.2. poft princ.Felix ij.epift.2.poft princ.* (Efa.51.)

C A P. X I V.

Caueat vnufquifque ne aut linguam, aut aures habeat prurientes: id eft, ne aut ipfe aliis detrahat, aut alios audiat detrahentes: Sedens(*inquit*)aduerfus fratrem tuum loquebaris(*detrahendo*;) & aduerfus filium matris tuae ponebas fcandalum, &c. Pareant finguli detractioni linguae, cuftodiantque fermones fuos;& fciant, quia cuncta, quae de alijs loquuntur, fua fententia iudicabuntur. Nemo inuito auditori libenter refert. Officij fingulorum fit, dilectiffimi, non folum oculos caftos feruare,fed & linguam. Nec quid in cuiufquam domo agatur, alia domus per vos vmquam nouerit.&c. Non eft humilitatis meae, neque menfurae,iudicare de ceteris,& de miniftris ecclefiarum finiftrum quippiam dicere [Abfit,vt quidquam finiftrum de iis loquar, qui Apoftolico gradui fuccedentes, Chrifti corpus facro ore conficiunt, per quos nos etiã chriftiani fumus,qui claues regni celorum habentes,ante iudicii diem iudicant. *Anter.epift. vnic.poft.med.vid.Hieron.in epift.ad Nepotia. in fin.& ad Heliodor.poft med.* (6.q.1.c.15. Pfal. 49. 6.q.1.c.14.ex moris. 11.q.3.c.14.)

C A P. X V.

Sacerdotes non funt leuiter tractandi, nec lacerandi,nec temere accufandi,aut reprehendendi,nifi a magiftris fuis,&c. Apoftolica auctoritate iubemus, ne paftorem fuum oues, quae ei commiffae fuerant,nifi in fide errauerit, reprehendere audeant: quia facta praepofitorum oris gladio ferienda non funt, &c. Exemplo Cham filij Noë damnantur, qui patris fui culpas in publicũ produnt,aut eos accufare,vel detrahere praefumũt;veluti Cham, qui patris fui Noë pudenda non operuit, fed magis deridenda monftrauit. *Fabian. epift.2. poft med.& in fin.Anacl.epift.3.poft.med.* (vid. 2.q.7.cap.13 Quos. Gen.9.)

C A P. X V I.

Monemus, vt omnes a praecipitio, in quo fratres, & Domini paftores detrahendo, & perfequendo, verbis, & factis labuntur, laqueis,quibus poteftis,retrahatis, &c. Oportet vos,& omnes fideles diligere inuicem,& non detrahere. *Fabian.epift.3.ante med. Xyft. ij. epift.vnic.in med.*

C A P. X V I I.

Detractores,qui diuina auctoritate eradicandi funt,& fautores inimicorum ab Epifcopali femouemus accufatione. &c. Quid aliud detrahentes faciunt,nifi in puluerem flant, atque in oculos fuos terram excitant? & vnde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis vident. *Felix epift.1.poft prin.& in fine.vid.Zephyr.epift.1.in prin.* (3.q.4.c.12.)

C A P. X V I I I.

Detractiones,& accufationes, atq. perfecutiones inter chriftianos vitandae funt: quia fcilicet pauci fimus in comparatione aliorum, fi tamen vnanimes fuerimus, facilius aduerfariis refiftemus. *Marcel.epift.2.poft prin.*

CAP.

CAP. XIX.

Non leniter quisquam assentiat in detractione, vel iudicatione, vel damnatione fratrum, maximeque sacerdotum. &c. *Damas. ep. 3. ante finem. ad Stephan. & alios Episcopos.*

CAP. XX.

Detrahentibus nolite detrahere, quoniam detrahentibus detrahere non est bonum. &c. Non debemus timere omnino opprobrium hominum, neque eorum exprobationibus vinci. *Pelag. ij. epist. 3. in fine;*

CAP. XXI.

11. q 3. c. 54. In cunctis, quae in hac vita aduersa proueniunt, sola est, sicut nostis, omnipotentis Dei districtio pensanda, atque ad cor semper proprium recurrendum: vt nullius nos ibi lingua implicet, vbi conscientia non accusat. Quem enim cõscientia defendit, & inter accusationes liber est; & liber, vel siue accusatione esse non potest, si sola, quae interius addicit, conscientia accusat. De vestra igitur sanctitate, absit a christianorum iudicio, vt ea, quae maledicorum hominum rumoribus conficta credimus, in qualicumque modulo suspicionis adduci; quia ex sacri eloquii testimonio tenemus, vt maiora mala, cum forsitan dicuntur, nisi probata, credi non debeant; sed probata citius vlcisci. &c. Haec igitur dixi, vt nimiae esse leuitatis ostenderem; si quis mala grauia credere studeat, quae probari non possunt. Vnde sanctitas vestra debet mentem suam a maledicorum hominum rumoribus, atque obtrectatione disiungere; & sola, quae aeterna sunt, atque ad vtilitatem subditorum proficiunt, cogitare. *Gregor. lib. 6. epist. 14. Constantio Episcopo Mediolanen.*

CAP. XXII.

11. q 3. c. 55. Inter verba laudantium, siue vituperantium ad mentem semper recorrendum est: & si in ea non inuenitur bonum, quod * de nobis dicitur; magnam tristitiam generare debet: & rursum si in ea non inuenitur malum, quod de nobis homines loquuntur, in magnam debemus laetitiam prosilere. Quid enim si homines laudent, & conscientia nos accuset? aut quae debet esse tristitia, si omnes accusent, & sola conscientia nos liberos demonstrat? Habemus Paulum dicentem: Gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae. Iob quoque dicit: Ecce in celo testis meus. Si ergo est nobis testis in caelo, testis in corde: dimittamus stultos foris loqui, quod volunt. Quid aliud detrahentes faciunt, nisi in puluerem sufflant, atque in oculos suos terram excitant? vt vnde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis videant. Vocandi tamen sunt ipsi, & tranquille admonendi, eisque satisfieri modis omnibus debet; scientes quid de Iudaeis veritas dicit: Ne forte scadalizemus eos. Si autem satisfieri sibi ex veritate noluerint; habes consolationem, quam in sancto euangelio conspicias. cum enim Domino dictum fuerit: Scis, quia Pharisaei, audito verbo hoc scandalizati sunt. respondit: Sinite illos, caeci sunt, & duces caecorum. Paulus quoque Apostolus admonet dicens: Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Dicturus quippe, cum omnibus pacem habentes; quia hoc difficile esse prospexit, praemisit; si fieri potest. Sed tamen adiunxit, quod possit fieri, cum dixit: Quod ex vobis est. Quia si nos in mente caritatem erga odientes seruare cupimus, etsi illi nobiscum pacem non habent, nos tamen cum illis sine dubio habemus. *Greg. lib. 8. epist. 45. Palladio presbytero. Xystus iij. epist. vnic. post prin.*

Margin: * de vobis — 2. Cor. 1. — Iob. 16. — Mat. 7. — Mat. 15. — Rom. 12.

CAP. XXIII.

Si laudibus laetamur, & detractionibus frangimur, gloriam nostram non in nobis, sed in aliorum ore ponimus, &c. Et si omnes vituperent, liber est tamen, quem conscientia non accusat: quia & si omnes laudent, liber esse non potest, si hunc conscientia accusat, &c. De stultorum vocibus excellentia vestra turbari nullatenus debet: maxime quia in omnipotẽtis Dei misericordia tunc certa fiducia est, quando pro bono opere aduersitatis aliquid in hoc mundo recipitur, vt plena merces in aeterna retributione seruetur. Vnde in sancto euangelio veritas dicit: Beati eritis, cum aduersum vos omne malum dixerint homines, mentientes propter nomen meum. Qui in consolatione nostra sua in exemplum adducere opprobria dignatus est, dicens: Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? Sunt autem plurimi, qui vitam bonorum fortasse amplius quam debent, laudant: & ne qua elatio de laude surrepat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectationem, & obiurgationem prorumpere; vt si qua culpa ab ore laudantium in corde nascitur, ab ore vituperantium sufficcetur. Hinc est ergo, quod doctor gentium se in praedicatione currere testatur per infamiam, & bonam famam. Qui etiam dicit: Vt seductores; & veraces. Si ergo fuerunt qui malam famam Paulo imponerent, qui hunc seductorem vocarent, quis ergo christianus debet indignũ ducere, pro Christo iniurias audire? *Gregor. ad Theoctistam Patriciam lib. 9. regist. ep. 39. in qua multis exemplis probat detractores aequo animo esse ferendos.*

Margin: Mat. 5. — Mat. 10. — 2. Cor. 6.

CAP. XXIV.

Cauendum est, ne manum detractionis, aut vituperationis quidam mittant in vnctum Domini, vel in praedicatores sanctae ecclesiae: quia eorum vexatio, siue detractio ad Christum pertinet, cuius vice in ecclesia legatione funguntur. Vnde summopere cauendum est omnibus fidelibus nec latenter, aut publice Episcopum suum, id est vnctum Domini detractionibus, aut vituperationibus dilanient.

Gregor. ad Felicem Episcopum lib. 12 epist. 31. al. 33.

CAP. XXV.

Genes. 9. Denique si Cham videns patris verenda, risit potius, quam, vt ceteri, cooperuit; maledictionem in filio percepisse legitur; quanto potius hi, qui verecundiam patris, non solum, si qualibet fuit, minime cooperuerunt, sed & riserunt, & falso ad subsannationem sui moris homines prouocauerunt, atque quod est deterius, patenter contra ipsum de pharetra iniquitatis suae sagittam iudicij produxerunt? Non sic e contra filii sobrii, non sic, sed auersi operuerunt. Quod moraliter egregius doctor Papa Gregorius interpretatus, ait: Auersari dicimur, quod reprobamus. Quid est ergo, quod filii verecunda patris superiecto dorsis pallio, auersi venientes operiunt; nisi quod bonis subditis sic praepositorum suorum mala displiceant, vt tamen haec ab aliis occultentur? operimentum auersi deferunt, quia diiudicantes factum, & venerantes magisterium, nolunt videre, quod tegunt. Sed haec dicentes; nolite aestimare nos cuiuscumque proximorum nostrorum, quae sunt digna reprehensione, velle defendere: sed quod ita velim filios circa spiritalem patrem, & discipulos erga magistrum, deuotos, ac sobrios esse, vt nulla penitus temeritate ad eorum vitam, vt non dicam diiudicandam, sed nec saltem teuiter reprehendendam prosiliant. Quoniam dicente praefato Papa in libro regulae pastoralis. Admonendi sunt subditi, ne praepositorum suorum vitam temere iudicent, si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident; ne vnde recte mala redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt, ne eum culpas praepositorum considerant, contra eos audaciores fiant: Sed sic quae valde sunt eorum praua, apud semetipsos diiudicent, vt tamen diuino timore constricti, ferre sub eis iugum reuerentiae non recusent, &c. Facta praepositorum oris gladio ferienda non sunt, etiam cum recte reprehendenda iudicantur. Si quando vero eon tra eos vel in minimis lingua labitur, necesse est, vt per afflictionem paenitentiae cor prematur, quatenus ad semetipsam redeat; & cum praepositae potestati deliquerit, eius contra se iudicium, a quo sibi praelata est, per horrescat. nam eum in praepositis delinquimus, eius ordinationi, qui eos nobis praetulit, obuiamus. Vnde Moses quoque eum contra se, & Aaron conqueri populum cognouisset; ait: Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum. *Nicolaus epist. ad Michael. Imperat. ante med. Greg. moral. lib. 25. cap. 22. & lib. pastor. 3. cap. 5. post med. apud Aquisgr. cap. 103.*

Dist. 21. c. 5. Nolo es.

Exod. 16

CAP. XXVI.

Dist. 46. c. 5. Clericus maledicus maxime in sacerdotibus cogatur ad postulandam veniam: si noluerit, degradetur, nec vmquam ad officium absque satisfactione reuocetur. *Carth. iv. cap. 57. Burch. lib. 10. cap. 66. Iuo par. 11. c. 11. & par. 13. cap. 66. decr. Caesar. lib. 4. cap. 112.*

CAP. XXVII.

Sed & hoc pro pestilentiosis hominum moribus salubri deliberatione censemus; ne quis in Principem maledicta congerat. Scriptum est enim a lagislatore: Principem populi tui ne maledixeris. Quod si quis fecerit excommunicatione ecclesiastica pellatur. *Tolet. v. cap. 5.* Exod. 22.

CAP. XXVIII.

Decernimus, vt nullus subiectus decedentem detrahat Episcopum, nullus de eo derogct, nec malum quidquam loquatur. Si quis talia deinceps facere praesumpserit, si presbyter fuerit, tribus mensibus ab Episcopo suo sub paenitentia relegatus mareat: si diaconus quinque; si subdiaconus, aut clericus, vel quilibet religiosus de maiori gradu, quia constat ex his iam aliquos per bonam actionē esse venerandos, nouem: si minimi fuerint, qui leui corde sunt, minimaeque adhuc personae, quinquagenis flagellis iussione feriantur Episcopi. Quod si laicus, quamuis ingenuus, in domo ecclesiae tamen nutritus, & ab ecclesiae rebus dignitatis gratia praeditus, iuxta quod dignitas eius * egerit, pro tali excessu excommunicationis sententia feriendus erit. Si vero de familia ecclesiae fuerit quisque, si maior fuerit, qui dignitate polleat, sex mensibus ab Episcopo suo excommunicatus manebit; inferior tamen, aut minima persona disciplinam mereatur, iuxta quod Episcopi sui processerit sententia. *Emerit. cap. 17.* *exegerit f.

CAP. XXIX.

Clerici vsuris nequaquam incumbant, &c. odium, aemulationes, obtrectationem, atque inuidiam fugiant. *Magun. sub Carolo cap. 10. ex Hieron. in epist. ad Nepotian.*

CAP. XXX.

Caue, ne aut linguam, aut aures habeas prurientes: id est, ne aut ipse aliis detrahas, aut alios audias detrahentes. Sedens, inquit, aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuae ponebas scandalum. Parce a detractione linguae, custodi sermones tuos; & scito, quia per cuncta, quae de aliis loqueris, tua sententia iudicaris: & in his ipsis forte reprehendendus eris, quae in aliis arguebas. Neque vero illa iusta est excusatio, referentibus aliis iniuriam facere non possum: Nemo inuito auditori libenter refert. *Diuus Hieronymus in epist. ad Nepotian. apud Aquisgranen. cap. 94. vide Anter. epist. vnic. post med. Anacl epist. 3. in fin.* Psal. 49.

CAP. XXXI.

Dauid Saul ferire metuit, quia piae subditorum mentes, ab omni se peste obtrectationis abstinentes praepositorum vitam nullo linguae 1. Reg. 24

quae gladio perceutiunt, etiam cum de imperfectione reprehendunt. *Gregor. in pastor. lib. 3. cap. 5. apud Aquisgr. cap. 103.*

CAP. XXXII.

Quamquam, quod valde dolendum est, multi Praelatorum ad instar Saul sunt reprobi effecti; non sunt tamen manu reprehensionis, & detractionis tangendi. quia, vt Isidorus in libro sententiarum scribit: Rectores a Deo sollummodo, non a subditis sunt iudicandi, & pro moribus reprobis tolerandi magis, quam a plebe sunt distringendi. In ecclesiastica historia Constantinus Imperator Episcopis ait: *Lib. 10. c. 2. auctore Ruffino.* Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi: & ideo nos a vobis recte iudicamur: vos autem non potestis ab hominibus iudicari. &c. Cum haec ita se habeant, vtrinque non mediocriter delinquitur, & animarum periculum generatur. quia dum praelati exemplo suae peruersitatis subditis detrahendi locum dant, & illos proculdubio ad perditionem pertrahunt. Subditi vero, dum praepositorum praua facta non compassionis, sed insultationis, ac liuoris voto mordent, quantum animae suae periculum incurrant, diligenter animaduertant, & ab hinc suae saluti prospicientes, ab huiusmodi detractionibus se cohibere non negligant. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 1. cap. 19.*

CAP. XXXIII.

Sunt & alia detestanda vitia, quae ita habentur quasi naturaliter in vsu, vt ea perpetrantes, quanti sint discriminis, nō aduertant: *Gal. 5. c* sicut sunt ea, quae Apostolus aperte enumerat; id est, ebrietates, commessationes, contentiones, irae, rixae, dissensiones, detractiones, inuidiae. &c. quae homines iuxta eundem Apostolum a regno Dei excludunt. *Paris. sub Ludo. & Lothar. lib. 3. cap. 2.*

CAP. XXXIV.

Fideles vestri per vos admoneantur, & instruantur, quatenus quando aliquid nobis vestra celsitudo de nostra correctione, vel vestra, necnon & illorum salute tractandum committit; vt non per inanem, & falsam suspicionem cōtra nos scandalum sumant, & sine caussa in nos detrahendo Dominum offendant: & vnde sibi salutem sperare, & acquirere debuerant, culpam incurrant. *Aquisgran. ij. sub Ludou. par. 4. cap. 6.*

CAP. XXXV.

Vnusquisque nostrum in clero, & populo, & sacerdotibus, ac monasterijs sibi commissis sollicite, & paterna pietate prouideat, ne propter aliquas oppressiones pestiferis murmurationibus, & querimoniis, ac detractionibus aduersus eosdem pastores suos inseruiant: quia per haec caritatis vinculum, quod praecipue inter pastorem & gregem Deus requirit, & quod nos singulariter Deo iungit, nimis dulenter soluitur: & recedente Deo, qui in scissura mentium habitare non potest, grauissima quotidie damna, & mortes animarum fiunt, ita vt si haec negligantur, non iam pastores, sed interfectores, quod absit, Christi ouium inueniamur. *Valent sub Lothar. cap. 14.*

De libellis famosis. Tit. XVI.

CAP. I.

Quidam maligni spiritus consilio repletus contra Castorium notarium, & responsalem nostrum nocturno silentio in ciuitatis loco contestationem posuit in eius crimine loquentem, mihiq. etiam de facienda pace calliде cōtradicentem. Et quia quisquis veraciter loquitur, semetipsum innotescere nō debet formidare; oportet, vt publice exeat, & quaecūque loqui in contestatione sua praesumpsit, ostendat. Qui si non exierit, neq. publice confessus fuerit, quisquis ille sit, qui hoc agere praesumpsit, vel consensum in tantae iniquitatis consilio praebuit; ex Dei & Domini nostri Iesu Christi spiritu definimus, vt sancti eius corporis, & sanguinis participatione priuatus sit. Sin vero, quia latet, & quoniam nescitur, teneri a disciplina non valet, si tanti mali conscius, etiam prohibitus corpus ac sanguinem Domini percipere praesumit, anathematis vltione percussus sit, & vt fallax, ac pestifer a sanctae ecclesiae corpore sit diuisus. &c. Sin autem in eadem ciuitate egressus ad publicum potuerit docere, quae dixit, vel certe sciens se non posse, quae scripsit, ostendere, errorem suū fuerit aperte confessus, Dominici corporis, ac sanguinis participatione non sit priuatus, neq. a corpore sanctae ecclesiae alienus existat. *Grego. clero & populo Roma. lib. 5. regist. epist. 30. Iuo par. 6. c. 381.* 5. q. 1. c. 3

CAP. II.

Qui in alterius famam in publico scripturam, aut verba contumeliosa confixerit, & repertus scripta nō probauerit, flagelletur: & qui ea prius inuenerit, rumpat, si non vult auctoris facti caussam incurrere. *Hadria. ad Episcop. Mediomat. cap. 46. Iuo par. 4. cap. 156. & par. 16. cap. 235. vid. eund. par. 6. cap. 404. & par. 16. cap. 235. 248. Capitul. lib. 7. cap. 360.* 5. q. 1. c. 2

CAP. III.

Si qui inuenti fuerint libros famosos legere, vel cantare, excommunicentur. *Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 59. Iuo par. 4. cap. 154. Ansel. lib. 3. cap. 88. Capitul. lib. 7. cap. 368.*

CAP. IV.

Si qui inuenti fuerint libellos famosos in ecclesia ponere, anathematizentur. *Eliber. c. 52. Burch. lib. 3. c. 199. Iuo par. 3. c. 251. & par. 4. c. 154. decr. Capitul. lib. 6. c. 243.* 5. q. 1. c. vlt.

De scandalo. Tit. XVII.

CAP. I.

Dist. 91. c. 10. Ille proculdubio scandalizatur in Deum, qui recte non docet, & qui eius scandalizat Episcopum, vel sacerdotem. *Anaclet. epist. 1. in med. Ivo par. 6. cap. 245.*

CAP. II.

De admonendis ijs, qui sine caussa scandalizantur, & de reddenda eisdem ratione, ne scandalizentur. *Xyst. iij. epist. unic post prin. Gregor. lib. 8. regist. epist. 45. vide supra tit. de detractorib.*

CAP. III.

Sunt quaedam scandala, quae omnino despicienda sunt; quaedam vero, cum vitari sine culpa possint, despicienda non sunt, ne cum culpa sentientur. Quod sacro euangelio testante cognouimus: quia cum Veritas diceret: Marc. 7. a Mat. 15. b Non, quod intrat in os, coinquinat hominem; sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem: & discipuli responderent, dicentes: scis quia pharisaei, audito hoc verbo, scandalizati sunt; protinus respondit: Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus caelestis, eradicabitur, sinite illos; caeci sunt, & duces caecorum. Et tamen cũ tributum peteretur, prius rationem reddidit, per quam tributum soluere Mat. 17. d non deberet; atq; illico subiunxit: Vt autẽ non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle; & aperto ore eius, inuenies staterem, illum sumens, da eis pro me, & te. Quid est, quod de scandalizatis dicitur; Sinite illos, caeci sunt & duces caecorum: & aliis, ne scandalizentur, a Domino tributum soluitur, quod etiam non debetur? Quid est, quod aliud scandalum esse permisit, aliud vero venire prohibuit? nisi, vt nos doceret, & illa scandala, quae nos ad peccata implicant, contemnere; & ea, quae placare sine peccato possumus, modis omnibus mitigare. *Gregor. ad Theoctistam Patriciam lib. 9. regist. epist. 39. in med.*

CAP. IV.

Prima tẽptamenta sunt clericorum, feminarum frequentes accessus. Iste sexus reprehensibiles exhibet clericos. Quid tibi cum feminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te in publico conspecti, te in agro rustici, aratores, ac vinitores quotidie lacerabunt, si cõtra depositum fidei, cum feminis habitare contendis. Et quia, vt arbitror, concupiscis irreprehensibilis inueniri, testimonio bono munire. Nũ in choro Apostolorum feminae affuerunt? &c. Sed dicis; Prou. 10. Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Bene, & argute: sed oportet, te testimonium habere ab ijs, qui foris sunt. Licet coram Domino incedas, tamen coram hominibus bona prouidẽda sunt, quia astutiores sunt filij tenebrarum super filios lucis. Cum a te hoc genus non amputatur, das locũ reprehendentibus te. Ipse te detrahentium morsibus tradidisti, si agapetarũ consortium non dimiseris. &c. De congregatione puellarũ pulchre censeo, in hebdomada secunda visitatione ad benedicendam congregationem conuenias; sed non solus, ne rumigeruli linguis te lacerantibus macerent, alienam enim cupiunt vicini discutere vitam, non suam. Propterea digne accipe nostrorũ praecepta verborũ, & monita humilitatis, quae fraterno affectu, calamo imperante expressimus, dulciter lege. &c. Laedit sacerdotis opinionem in plebe, quando de proximis eius male loquitur populus. Super omnia haec praecipit Apostolus, boni testimonij clericos fundamenta componere, vt bonorum operum testificatio casto cõfirmetur effectu. *Hiero. ad Ocean. apud conc. Aquisgr. cap. 98.*

CAP. V.

Conscientia tibi, fama proximo tuo est necessaria. qui fidens conscientiae suae, negligit famam suam, crudelis est, maxime in loco isto positus, de quo dicit Apostolus, scribens ad discipulum suum: Circa omnes te ipsum bonorũ operum praebe exemplũ. *August. in serm. de vita & morib. cleric. apud concil. Aquisgranen. cap. 112.* ad Tit. 2.

CAP. VI.

Ne laici per inanem suspicionem contra Episcopos scandalum sumant. *Aquisgranen. ij. sub Ludou. par. 4. cap. 6. vide supra tit. de detractoribus.*

CAP. VII.

Contra clericos, qui feminas apud se habent, & dummodo cum illis caste viuant, scandalum non curant. *Trostei. cap. 9. Basil. epist. ad Gregor. presbyterum. vide lib. vij. tit. Ne clerici feminas apud se habeant praeter matrem. &c.*

De variis iniuriarum generibus. Tit. XVIII.

CAP. I.

Tarasius ait; Si intulerit qualiscumque, etiam Episcopus verbera, aut plagas viris Deum timentibus, quiq. persecutionem patiuntur, indignus est Episcopatu. Sancta synodus ait, indignus est. *vij. syno. act. 3. in prin.*

CAP. II.

Si Metropolitanus ab Episcopo exigat iumentum, vel aliam speciem, reddat quadruplum. *vij. syno. cap. 6.*

CAP. III.

Statutum est, vt in omni die monachi, & clerici, & feminae, & qui cum eis fuerint, in pace permaneant. tribus autem diebus, scilicet secunda, tertia, & quarta iniuria ab aliquo alicui illata; non reputabitur pacis infractio. Quatuor autem reliquis diebus, si quis alicui iniuriam intulerit; infractionis sanctae pacis reus habeatur, & prout iudicatum

fuerit,

fuerit, puniatur. *Vrban. ij. in concil. Claramon. cap. 1.*

CAP. IV.

Sunt quidam, qui vel violentia, vel fauore non permittunt ecclesias regulariter ordinarii hos decernimus, vt sacrilegos iudicandos. *Paschal. ij. in conc. incer. cap. 7.*

CAP. V.

24. q. 3. c. 23. Si quis Romipetas, & peregrinos, & Apostolorum limina, & aliorum sanctorum oratoria visitantes ceperit, seu rebus, quas ferunt, spoliare temptauerit, donec satisfecerit, communione careat christiana. *Callist. ij. in conc. Rom. cap. 16.*

CAP. VI.

Praecipimus, vt in eos, qui ad ecclesiam, vel coemeterium fugiunt, nullus omnino manum mittere audeat; quod qui fecerit, excommunicetur. *Innocen. ij. in conc. Rom. c. 11. Eugen. iij. in conc. Remen. cap. 14.*

CAP. VII.

Dist. 45. c. Episcopum. 7. Episcopus, presbyter, diaconus fideles, aut infideles etiam delinquentes verberans, vt timeatur, deponatur. Nam Christus, cum percuteretur, nō repercutiebat; cum malediceretur, Isai. 53. 1. Pet. 2. d non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur. *Apost. cap. 27. G. 28. L. Ansel. lib. 6. cap. 159.*

CAP. VIII.

Si clericus iniuria affecerit Episcopum, deponatur. &c. *Apost. cap. 55.*

Si presbyterum, vel diaconum excommunicetur. *Apost. cap. 56.*

CAP. IX.

Si clericus, vel laicus claudum, surdum, caecum, aut pedibus debilem irriserit, excommunicetur. *Apost. cap. 57.*

CAP. X.

Qui iniuria affecerit Imperatorem, vel magistratum, paenas luat, & clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Apost. cap. 83.*

CAP. XI.

Bonorum operum inter cetera femina, ac negotia sunt, quantum vnusquisque sapit, & potest, totis intimis cordis visceribus Deum diligere, &c. malunt pro malo non reddere, nec iniuriam facere, sed factam patienter sufferre. *Petrus Apost. apud Clem. epist. 1. ante fin. Theodulph. ad presb. Aurelian. cap. 21.*

CAP. XII.

Vnicuique prouidendum est, ne aliquem iniuste persequatur, iudicet, vel puniat; ne Iesum persequatur, iudicet, vel puniat. *Pelag. ij. epist. ad Benign. in med.* 11. q. 3. c. 81.

CAP. XIII.

Ne vnusquisque de inferiore gradu seniorem sibi elatus aut increpet, aut iniuriet. Quod si quis, praetermisso tam iusto censurae ordine, ausus fuerit facere, districtione saeuissima corrigatur. *Narbon. cap. 5.*

CAP. XIV.

Post vinolentiam hoc praecipit (*Paulus*) ne percussor sit: quod quidem & simpliciter intellectum aedificat audientem, ne facile manum porrigat ad caedendum, ne in os alterius verberandum insanus erumpat. Melius est autem, vt non percussorem illum esse dicamus, qui mansuetus, & patiens sciat, quid in tempore loquendum sit, quid tacendum, ne sermone inutili conscientiam percutiat infirmorum. *Hierony. in epist. ad Titum. apud Aquisgran. cap. 10.*

CAP. XV.

Percussorem Episcopum ille condemnat, qui dorsum posuit ad flagella; & maledictus non remaledixit. Sed modestum. Duobus malis vnum opposuit bonum, vt temulentia, & ira modestia refrenentur. Non litigiosum, non auarum; nihil enim impudentius arrogantia rusticorum, qui garrulitatem, auctoritatem putant, & parati sunt semper ad lites, in subiectum sibi gregem tumidis sermonibus tonant. *Hieronym. in epist. ad Oceanum. apud Aquisgran. cap. 11.* 1. Pet. 2. d

LIBER XXXVI.

De criminibus contra se.

De alea. Tit. I.

Vide lib. viij. tit. xl. quibus adde.

CAP. VNIC.

SI quis fidelis alea, id est, tabula luserit, placuit, cum abstinere, & si emendatus cessauerit, post annum poterit communione reconciliari. *Eliber. cap. 79.*

De ludis, & iocis immoderatis. Tit. II.

Vide lib. iv. tit. xxxiv. lib. vi. tit. LI. lib. viij. tit. xxiv. quibus adde.

CAP. I.

FOrnicatio, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, &c. aut stultiloquium, aut scurrilitas, quae ad rem non pertinet. *Paul. ad Ephes. c. 5. num. 3. Anter. epist. vnic. Marcell. epist. 2. Euseb. epist. 3.*

CAP. II.

Sunt quidam, & maxime mulieres, qui festis, ac sacris diebus, atque sanctorum natalitijs, non pro eorū, quibus debent, delectantur desiderijs aduenire, sed ballando, verba turpia decantando, choros tenendo, ac ducendo, similitudinem paganorum peragēdo aduenire procurant; tales enim si cum minoribus veniunt ad ecclesiam peccatis, cū maioribus reuertantur. &c. Qui huius perniciosi, & scelesti facti studiosus inuentus, admonitus a sacerdote minime obaudierit, a cōmunione modis omnibus suspendatur. *Eugen. ij. in syno. Rom. & Leo. iv. c. 35. Iuo par. 11. c. 77. decr. Caesar. lib. 8. c. 82.*

CAP. III.

Consulitis si liceat in quadragesimali tempore iocis vacare. Quod non solū in quadragesimali, verum etiam in nullo tēpore licitum est christianis. Sed quia vobis, qui in montem nondum ascendere tamquam infirmi potestis, vt inde sublimia mandata Dei percipiatis, sed in campestribus, quemadmodum filij quondam Israel, positi estis, vt saltem ibi plana, & minora quaeq. praecepta sumatis, necdū possimus suadere, vt omni tempore iocis abstineatis, vel quadragesimae, ac ieiunij tempore, quando per amplius, & instantius orationi, abstinentiae, & omnimodae paenitentiae, sicut longe superius exposuimus, vacare debetis; non solum iocis, verum etiam ab omni vaniloquio, & scurrilitate, quae ad rem non pertinent. &c. Nulla ergo vos voluptatum, vel iocorum, & maxime in tempore ieiuniorum, vanitas seducere valeat, non enim lamenta cum iocis conueniunt, & fallax, ac deceptrix laetitia veraces lacrymas producere nescit. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 47.*

CAP. IV.

Si augur, aut pantomimi credere voluerint, placuit, vt prius artibus suis renuntient, & tūc demum suscipiantur, ita vt vlterius non reuertantur. Quod si facere cōtra interdictū tēptauerint, proijciantur ab ecclesia. *Eliber. c. 62.*

CAP. V.

Prohibendum, ne qua fidelis, vel catechumena, aut comicos, aut viros scenicos habeat. Quaecumq. hoc fecerit, a communione arceatur. *Eliber. cap. 67.*

CAP. VI.

De agitatoribus, qui fideles sunt, quamdiu agitant, placuit eos a communione separari. *Arelat. I. cap. 4.*

CAP. VII.

De theatricis placuit ipsos, quamdiu agunt, a communione separari. *Arel. I. cap. 5.*

CAP. VIII.

Parsimoniam cum veste humili non reprobamus; sicut etiam ornatum propter corporis tantum curam minime superuacaneam, atque operosam laudamus: dissolutos autem, & fractos in vestibus incessus non recipimus. *Gangren. fin. Iuo par. 8. c. 321.* d. 41. c. 5.

CAP. IX.

De agitatoribus, siue theatricis, qui fideles sunt, placuit, quamdiu agitant, a communione separari. *Arelat. ij. cap. 20.*

CAP. X.

Quod non oporteat christianos euntes ad nuptias plaudere, sed venerabiliter coenare, vel prandere, sicut christianos decet. *Laod. c. 53.*

CAP. XI.

Presbyteri, diacones, subdiacones, vel deinceps, quibus ducendi vxores licentia non est, dist. 34. c. 19.
etiam alienarum nuptiarum euitent conuiuia; nec ijs coetibus misceantur, vbi amatoria cantantur, & turpia, aut obsceni motus corporū choreis, & saltationibus efferuntur: ne auditus, & obtutus sacris mysterijs deputati, turpium spectaculorum, atque verborum contagione polluantur. *Agath. c. 39. Venet. c. 11. Burcha. lib. 2. c. 132. & 134. Iuo par. 6. cap. 206. & 208. decr. Tarrac. lib. 6. cap. 234.*

CAP. XII.

Volumus, quod Episcopalis domus, quae ad hoc Deo fauente instituta est, vt sine personarū acceptione omnes in hospitalitate recipiat, canes non habeat, ne forte hi, qui in ea miseriarum suarum leuamen habere cōfidunt, dum infestorum canū morsibus laniantur, detrimen

tum

enim versa vice suorum sustineant corporum. Custodienda est itaque Episcopalis habitatio hymnis,nō latratibus;operibus bonis,nō morsibus venenosis. Vbi igitur Dei est assiduitas cātilenae,monstrū est,& dedecoris nota,canes ibi,vel accipitres habitare. *Matisco.c.13.*

C A P. X I I I.

Non licet presbytero inter epulas cantare, vel saltare. *Antisiod.cap.40.*

C A P. X I V.

Non licet clerico, vel monacho in hipodromiis ascendere, aut thymelicorū ludis interesse. Et si clericus vocetur ad nuptias, cū venerint ludi,surgat,& abeat ex patrū disciplina; alias vel cesset,vel deponatur. *Trull.c.24.*

C A P. X V.

Placuit,vt eas prorsus mundanas dignitates, quas saeculares viri,vel principes terrae exercere solent,in venationibus scilicet, vel in cantiicis saecularibus,aut in resoluta,vel immoderata laetitia,in lyris, & tibiis, & his similibus lusibus nullus sub ecclesiastico canone constitutus, ob inanis laetitia fluxum audeat, fastu superbiae tumidus,quandoq. praesumēdo abuti: nisi forte si in hymnis,& spiritalibus canticis delectatur, de sacris videlicet scripturarū voluminibus digne, honesteq. compositis vtatur. Ab his igitur non solum non inhibemus abstinere,verum etiam conniuentes licentiae concedimus votum. *Foroiul.c.6.*

C A P. X V I.

Clericis lege patrum cauetur,vt vulgari vita seclusi a mūdi voluptatibus sese abstineant: non spectaculis,non pōpis intersint:conuiuia inhonesta,& turpia fugiant. Vnde Hieronymus in epistula ad Nepotianū dicit:Omniū christianorū domos quasi proprias amare debemus,vt consolatores nos in moeroribus suis potius, quam cōuiuas in prosperis,nouerint. Item Isidorus. Clerici cōuiuia priuata non tantū pudica,sed & sobria colant. &c. Saecularia officia,negotiaq. abijciant.&c. Dolos,& coniurationes caueant;odium,aemulatioñe,obtrectatioñe,atq. inuidiam fugiant: non vagis oculis, non infreni lingua,aut petulanti,tumidoq. gestu incedant;sed pudore,ac verecundiam mētis simplici habitu, incessuq. ostendant. Obscenitate etiam verborū,sicut & operū,penitus execrentur. Viduarū, ac virginū visitationes frequentissimas fugiant. Cōtubernia feminarum nullatenus appetant. Castimoniam quoq. inuiolati corporis perpetuo cōseruare studeant. Senioribus quoq. debitam praebeant obedientiam,neq. vllo iactantiae studio se attollant. Postremo in doctrina,& lectionibus,psalmis,& hymnis, & canticis exercitio iugi incumbant, &c. *Magun.c.10.*

C A P. X V I I.

Ministri altaris Domini,vel monachi a negotijs saecularibus omnino abstineāt. Multa sunt ergo negotia saecularia. de his tamen pauca perstrinximus, ad quae pertinet omnis libido, non solū in immunditia carnis,sed etiā in omni cōcupiscentia carnali: quidquid plus iusto appetit homo, turpe lucrū, munera iniusta accipere, &c. turpis verbi,vel facti ioculatorem esse,vel iocū saeculare diligere; aleas amare; ornamentū incōueniens proposito suo quaerere,in delicijs viuere velle.&c. *Magun.sub Raban.c.13. Burch lib.8.c.90. Iuo par.7.c.108.decr. Capit.lib.7.c.172.in addit.*

cap. 1. ne cleri. vel mon. Gregor.ix. & in 6. eod.

C A P. X V I I I.

Episcopi,& Abbates ante se ioca turpia facere non permittant. *Remen.c.17.*

C A P. X I X.

Viduae non sint in delicijs, sed secundum Apostolum, sub potestate Episcopi viuant, vt decet. *Remen.c.34.* 1. Tim. 5.

C A P. X X.

De scurrilitate,& stultiloquio,& maledictionibus,quoniam iuxta Apostolū, maledicentes regnū Dei nō possidebunt,de mendacio,de periculoso,noxio,assiduoq. iuramento,& obscaenis, turpibusq. canticis omnibus christianis omnino intelligendū,& obseruandū est,vt summopere ab his se caueant. *Paris.sub Ludou.& Lothar.lib.3.cap.2.* 1. Cor. 6.

C A P. X X I.

Monachi ante se ioca saecularia, vel turpia fieri non permittant. *Magun.sub Raba.c.13.in fin.*

C A P. X X I I.

Vnusquisq. christianus caueat ab his, quae videntur quidem leuia,sed contra diuina hunc mandata;a scurrilitate,& stultiloquio,a fabulis otiosis,turpibusq.& obscaenis sermocinationibus. *Turon.c.15.Capitu.lib.7.c.22.in addit.*

Vide Carth.iv.c.86.tit.seq.cap.Neophyti.

De gula,& ebrietate. Tit. III.

Vide lib.iv.tit.xxx.lib.vi.tit.xxxvi. quibus adde.

C A P. I.

Attendite vobis, ne forte grauentur corda vestra in crapula,& ebrietate,& curis huius vitae: & superueniat in vos repentina dies illa. *Christus apud Luc.c.21.num.34.*

C A P. I I.

Abijciamus opera tenebrarum,& induamur arma lucis: sicut in die honeste ambulemus: non in comessationibus,& ebrietatibus,non in cubilibus,& impudicitiis. &c. *Paul. epist. ad Roma. cap.13.num.12.*

C A P. I I I.

Scripsi vobis in epistula, ne commisceamini fornicarijs.&c. Si is,qui frater nominatur, est fornicator,aut auarus,aut idolis seruiens, aut maledicus,aut ebriosus,aut rapax;cum huiusmodi nec cibū sumere. *Paul.1.ad Cor.c.5.nu.9.*

C A P. I V.

Nolite errare,neq. fornicarij, neque idolis seruientes,neq. adulteri,neq. molles,neq. masculorū concubitores,neq. fures,neq. auari,neque ebriosi,neq. maledici, neq. rapaces regnū Dei possidebunt. *Paul.ad Cor.c.6.num.9.*

C A P. V.

Manifesta sunt opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, & ebrietates, commessationes, & his similia, quae praedico vobis, sicut praedixi; quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Paul. ad Galat. cap. 5. num. 19.

C A P. VI.

Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, &c. Paulus ad Ephes. c. 5. num. 18.

C A P. VII.

Siue comeditis, siue bibitis, omnia in gloriam Domini facite, inquit Apostolus. Christus in euangelio in his pro[...] discinde operam tere iubet, vt qui viderit mulierem, &c. Omnia
1. Cor. 10. Matt. 5. d.
1. Cor. 6. licent, sed non omnia expediunt, inquit Apostolus. Omni homo [...] vt viuat, [...] dat; & qui habent vxores, & filios, & [...] conuersationem, cum his comedere, neque est improbandum, si eodem gratia sudetur [...] rum; neque thymelicis [...], aut citharis, & meretricijs partibus gaudeat, aduersus quos
Isai. 5. prophetica vox est. Vae qui cum cithara, & psalterio vinum bibitis, opera Domini non vident, & opera manuum suarum non cognoscitis. Huiusmodi homines corriguntur; vel contra eos canonice posita intrantur. At quibus vita est quieta, & solitaria, qui iugo Domini [...], sedeat solus, & cum silentio. Clerico autem non semper licet cum mulieribus comedere, nisi cum sanctis, & pijs viris, vt ipsum etiam conuiuium ad spiritualem correctionem perducat. Idem est, si cum propinquis sedeat. Sed in itinere monachus, vel clericus in pandocheo, vel in domo alicuius, vt necessitas coget, faciat. Nicaen. ij. cap. 22.

C A P. VIII.

de vit. & hon. cler. c. 14. Gregor. ix. c. 3. et ti in 4. collect. A crapula, & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant, vnde vinum sibi temperet, & se vino nec ad bibendum quispiam incitetur; cum ebrietas mentis inducat exilium, & libidinis prouocet incentiuum. Vnde illum abusum decernimus poenitus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus aequales suo modo se obligant potatores, & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices foecundiores exhaurit. Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit, nisi a superiore commonitus satisfecerit competenter, a beneficio, vel officio suspendatur. Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 15.

C A P. IX.

Ebrietatem oppido prohibebat Petrus Apostolus, & ebriosos corpore & animo mortuos esse praedicabat, de quibus & in exemplum
Esai. 5. 5. aiebat: Vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsque ad vesperam, vt vino aestuetis, &c. Vae qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem, &c. Clem. epist. 1. post med.

C A P. X.

Instruebat Beatus Petrus verba diuina [...] bentes, quod [...] &c. non esse superbum, non vinolentum, neque multum edacem. Clem. epist. [...]

C A P. XI.

Multis ab vrbe tua venientibus, frater charissime, didici, pastorali cura derelicta, solis te conuiuijs occupatum, quae audita non crederem, nisi haec actionum tuarum experimentis approbarem. nam quia, nequaquam lectioni studeas, nequaquam exhortationi inuigiles, sed ipsum quoque vsum ecclesiastici ordinis ignores, hoc est, testimonium, quod eis, sub quibus es positus, seruare reuerentiam nescias, &c. Greg. lib. 2. epist. 14. ad Natal. Episcop. d. 44. c. 5.

C A P. XII.

Conuiuia, quae ex intentione impendendae caritatis fiunt, recte vestra * fraternitas in suis epistulis laudat. Sed tamen sciendum est, quia tunc ex caritate veraciter prodeunt, cum in eis nulla absentium vita mordetur, nullus ex irrisione reprehenditur, nec in eis saecularium negociorum fabulae, sed verba sacrae lectionis audiuntur: cum non plus quam necesse est seruitur corpori, sed sola eius infirmitas reficitur, vt ad vsum exercendae virtutis habeatur. Haec itaque si vos in vestris conuiuijs agitis, abstinentium, fateor, magistri estis. Gregor. lib. 2. epist. 37. ad eundem. d. 41. c. 6. *sanctitas

C A P. XIII.

Neophiti aliquandiu a lautioribus epulis, & spectaculis, vel coniugibus abstineant. Carthag. iu. c. 86. Burch. lib. 4. c. 12. Iuo par. 1. cap. 207. decr. De consec. d. 5. c. 1.

C A P. XIV.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quae omnium vitiorum fomes, ac nutrix est. Quem ebrium fuisse constiterit, vt ordo patitur, aut triginta dierum spatio communione statuimus submouendum, aut corporali subdendum supplicio. Agath. cap. 41. Venet. cap. 13. Burch. lib. 14. cap. 11. Iuo par. 13. cap. 79. decr. Capit. lib. 7. cap. 218. & 270. dist. 35. c. vlt.

C A P. XV.

Licet a patribus nostris fuerit constitutum, vt quicumque sacerdos, vel leuita filiorum procreationi operam dare fuisset conuictus, a communione Dominica abstineret, nos tamen &c. decreuimus, vt sacerdos, vel leuita coniugali concupiscentiae inhaerens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat, neque sacrificia Deo offerre, vel plebi ministrare praesumat; a communione tamen non efficiatur alienus. Sed vt haec valeant * obseruare, fomitem omnium * obseruari vitiorum oportet abscindi, Apostolo praecipiente: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, &c. neque fornicatores, neque idolis seruientes, neque ebriosi regnum Dei possidebunt. Si quis clericus ab ebrietate se non abstinet, secundum actus sui ordinem, competens in eum vindicta exerceatur. Turon. cap. 2. Ephes. 5. 1. Cor. 6.

CAP.

CAP. XVI.

Episcopum non oportere nimium profusis incumbere conuiuiis, sed parco, & moderato cōtentus sit cibo: ne videatur Domini abuti sententia, dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. Et quamdiu conuiuatur potius sacra lectio ante mensam eius recitetur, quam otiosa a susurronibus resonent verba. *Turonen. sub Carolo cap. 5.* (Luc. 21.)

CAP. XVII.

Renuntiatur in baptismo diabolo, & omnibus operibus eius, & omnibus pompis eius. Opera eius intelliguntur, & sunt homicidia, fornicationes, adulteria, ebrietates, & multa alia his similia. *Turon. sub Carolo cap. 18.*

CAP. XVIII.

Ebrietatem, & crapulam fideles sectari non debere Dominus in euangelio auctor est, qui suis auditoribus ita praecipiens: Attendite, inquit, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. Quae vitia modo apud homines nullius momenti esse putantur: sed quanta mala de illis generari solent, facile non possunt comprehendi: generantur enim de illis quique noxiores corporum morbi, vt physici testantur. Ad statum quoque mentis euertendum, quantum noceat ebrietas, facile deprehendi poterit; quippe cum paene omnium malorum, quae ab hominibus raptim perpetrantur, caussa sit, & origo ebrietas. *Turonen. sub Carolo cap. 48.* (Luc. 21.)

CAP. XIX.

Magnum malum ebrietas, vnde omnia vitia pullulant, modis omnibus cauere praecipimus. Et qui hoc cauere noluerit, excommunicandum esse decreuimus, vsque ad emendationem congruam. *Magun. sub Carolo cap. 46. Burch. lib. 14. cap. 2. Iuo par. 13. cap. 70. decr. Capitul. lib. 5. cap. 96. & lib. 7. cap. 35. in addit.*

CAP. XX.

1. Thim. 3 Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, pudicum, &c. Sacerdotes, qui ministrant in templo Dei prohibentur vinum, & siceram bibere; ne crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum, & vt sensus officium exhibens Deo vigeat semper, & tenuis fit. Quod autem infert, prudentem, excludit eos, qui sub nomine simplicitatis excusant stultitiam sacerdotum. nisi enim cerebrum sanum fuerit, omnia membra in vitio erunt. Ornatum; Qui vitia non habet, irreprehensibilis appellatur; qui virtutibus pollet, ornatus est. Possumus, & aliud intelligere ex hoc verbo, iuxta illud Tullij: Caput est artis, docere, quod facias. (1. de Orat.) Sunt enim quidam ignorantes mensuram suam, & tantae stoliditatis, ac vecordiae; vt & in motu, & in incessu, & in habitu, & in sermone communi risum spectantibus * tribuant. Et quasi intelligentes quid sit ornatus, comunt se vestibus, & munditiis corporis, & lautioris mensae epulas parant: cum omnis istiusmodi ornatus, & cultus sordibus foedior sit. &c. Non (* praebeant)

violentum, non percussorem virtutibus vitia opposuit. Didicimus, quales esse debeamus; discamus, quales non esse debeant sacerdotes; Vinolentia scurrarum est, & comessatorum, venterque mero aestuans cito despumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur, viuens mortuus est; ergo qui inebriatur, & mortuus est, & sepultus. *Noë, &c. Gen. 9. Lothar. &c. Gen. 19. Hieronym. ad Ocean. apud Aquisgr. cap. 110.* (1. Thim. 5.)

CAP. XXI.

Sunt & alia detestanda vitia, quae ita habētur, quasi naturaliter in vsu, vt ea perpetrantes, quanti sint discriminis, non aduertant: sicut sunt ea, quae Apostolus aperte enumerat: id est, ebrietates, commessationes, contentiones, irae, rixae, dissensiones, detractiones, inuidiae, inimicitiae, quae homines, iuxta eumdem Apostolum, a regno Dei excludunt. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 3. cap. 2.* (Gala. 5.)

CAP. XXII.

Multa sunt negotia saecularia; de his tamen pauca perstrinximus, &c. In comessationibus, & vinolentiis nimiis incumbere, superfluitatem in quibuslibet rebus nolle fugere, &c. *Magunt. sub Rabano cap. 13.*

CAP. XXIII.

De collectis, vel contrariis, quas consortia vocant, sicut verbis monuimus, & nunc scriptis expresse praecipimus, vt tantum fiat, quantum rectum ad auctoritatem, & vtilitatem, atque ad salutem animae pertinet, &c. Pastos autem, & comessationes, quas diuina auctoritas vetat, vbi & grauedines, & indebitae exactiones, & turpes, ac inanes laetitiae, & rixae, saepe etiam, sicut experti sumus, vsque ad homicidia, & odia; & dissensiones accidere solent, adeo penitus interdicimus, vt qui contra hoc decretum agere praesumpserint, si presbyter fuerit, vel quilibet clericus gradu priuetur; si laicus est, aut femina ab ecclesia vsque ad satisfactionem separetur. *Nannet. cap. 15.*

CAP. XXIV.

Extirpanda sunt illa, quae quasi naturaliter in vsu habentur; sicut sunt ebrietas, comessationes, contentiones, &c. & his similia, quae iuxta Apostolum, homines a regno Dei excludunt: Quoniam, inquit, qui talia agunt, regnū Dei non consequentur. *Trosleia. cap. 15.* (Gala. 5.)

CAP. XXV.

Abstinentia in his diebus omnium deliciarum esse debet, & sobrie, & caste viuendum. Qui vero ouis, caseo, piscibus, & vino abstinere potest, magnae virtutis est. &c Vini enim ebrietas, & luxuria prohibitae sunt, non lac, & oua. Non enim ait Apostolus: Nolite comedere lac, & oua; sed nolite inebriari vino, in quo est omnis luxuria. *Theodul. ad presbyt. Aurelian. cap. 40.* (Ephes. 5.)

CAP. XXVI.

Zosimus praecepit, vt * nullis clericis poculum (* nullus clericus)

culum in publico propinaretur, nisi tantum in cellis fidelium, maxime clericorum. *Ex Pontif.*

De luxuria. Tit. IV.

Pars prima. De monachis, & virginibus, qui castitatis votum violarunt.

Vide lib. vij. tit. xxxix. lib. ix. tit. xvij. xxiij. & xxiv. quibus adde.

CAP. I.

27. q. 2. c. 22. SI vir, & vxor diuertere pro sola religiosa inter se consenserint vita, nullatenus sine conscientia Episcopi fiat, vt ab eo singulariter prouiso constituantur loco. Nam vxore nolente, aut altero eorum, etiam pro tali re matrimonium non soluatur. [Vtraq. enim pars cōsentiens, & magis alter ex illis diuini amoris, quam humani ardens, vt in castitate maneret, diuortium miserit, & post modum pollicitationem propriam non obseruauerit, ad districtam metiens paenitentiam redigatur. *Synod. Rom. sub Eugen. ij. & Leone iv. cap. 36. Iuo lib. 6. tit. 5. cap. 2. panor. & par. 8. cap. 127. decr. Caesar. lib. 10. cap. 98.*

Addit. Leon.

CAP. II.

27. q. 1. c. 2. p. 1. & c. 9. Hae vero, quae nec dum sacro velamine tectae, tamen in proposito virginali, semper se simulauerunt permanere; licet velatae non fuerint; si forte nupserint, his agenda aliquanto tempore paenitentia est; quia sponsio earum a Domino tenebatur. Si enim inter homines solet bonae fidei contractus nulla ratione dissolui, quanto magis ista pollicitatio, quam cum Deo pepigerunt, solui sine vindicta non poterit. *Innoc. epist. 2. cap. 13. Turon. ij. cap. 21. Raban. cap. 5. de paenit. Burch. lib. 8. cap. 12. & 45. Iuo par. 7. cap. 18. & 63. decr.*

CAP. III.

27. q. 1. c. 39. Et quia aliquos monachorum vsque ad tantum nefas prosiluisse cognouimus, vt vxores publice sortiantur; sub omni vigilantia eos requiras, & inuentos digna coërcetione in monasterijs, quorum monachi fuerint, retransmittas. *Greg. lib. 1. epist. 40. Anthemio subdiacono. Iuo par. 7. cap. 122. decr.*

CAP. IV.

27. q. 1. c. 28. Si quae monacharum vel per anteriorem licentiam, vel per impunitatis prauam consuetudinem ad lapsum deducta est, aut in futuram fuerit perducenda voraginem; hanc post competentis seueritatem vindictae, in aliud districtius virginum monasterium in paenitentiam redigi volumus; vt illic orationibus, atque ieiunijs & sibi paenitendo proficiat, & merendū ceteris arctioris disciplinae praestet exemplum. Is autem, qui cum huiusmodi feminis in aliqua fuerit iniquitate repertus, communione priuetur, si laicus est: si vero clericus, a suo quoq. remotus officio, pro suis continuo lugendis excessibus in monasterium detrudatur. *Greg. lib. 3. epist. 9. Ianuario Episcop. Calaritano. Iuo par. 7. cap. 123. decr. Caesar. lib. 10. cap. 118.*

CAP. V.

27. q. 1. c. 29. Eos, qui in praedictas mulieres, quae egressae sunt de monasterijs, excesserunt, & nunc dicuntur communione suspensi, si fraternitas tua de tali facinore digne paenituisse praeuiderit, ad * sacramentum communionis te volumus reuocare. *Gregor. lib. 3. epist. 24. Ianuario Episcopo Calaritano.*

* sacram cōmunionem

CAP. VI.

27. q. 1. c. 25. Virgines, quae virginitatem suam non custodierint, si eosdem, qui eas violauerunt, duxerint maritos, eo quod solas nuptias violauerint, post annum sine paenitentia reconciliari debebunt, vel si alios cognouerint viros, eo quod mechatae sint, placuit, per quinquennij tempora, acta legitima paenitentia, admitti eas ad communionem. *Elib. cap. 14.*

CAP. VII.

Statuimus, vt post hanc synodum quisquis seruorum Dei, vel ancillarum Christi in crimen fornicationis lapsus fuerit, vt in carcere paenitentiam faciat in pane, & aqua. Et si ordinatus presbyter sit, duos annos in carcere paenitentiam faciat, & in carcere permaneat. Si autem clericus, vel monachus in hoc peccatum ceciderit, post tertiam verberationem in carcerem missus vertentem annum ibi paenitentiam agat. Similiter & velatae, vel sanctimoniles eadem paenitentia contineantur, & radantur omnes capilli capitis earum. *Synod. Franc. ante fin.*

Pars secunda. De Episcopis, presbyteris, diaconibus, &c. lapsis a castitate.

Vide lib. iv. tit. xxxvi. xxxvii. xli. xlij. lib. vi. tit. xxxiii. xxxiv. xxviii. xxix. lib. vii. tit. xvi. xvii. quibus adde.

CAP. I.

SI quis eorum ordinum, qui sacris altaribus administrant, presbyter scilicet, diaconus, & subdiaconus vxorē, vel cōcubinā habet, nisi illis omnino dimissis dignam paenitētiam agāt, sacris altaribus penitus administrare desistant, nec aliquo ecclesiae beneficio vlterius potiantur, siue potitis fruantur. *Greg. vij. lib. 2. regist. epist. 63.*

CAP. II.

Dist. 32. c. praeter. §. ad hoc Praedecessores nostros Nicolaus, & Gregorius a missis sacerdotum, quos tales (*adulteros, homicidas, ebriosos*) reuera esse constiterit, fide-

fideles abstinere decreuerunt, vt & peccandi licentiam ceteris auferrent, & huiusmodi ad dignas paenitentiae lamenta reuocarent. *Vrban. ij. in epist. ad L. Praepositum.*

C A P. I I I.

Dist. 50. c. 51. & 15. §. 8 c. 3. Hi, qui altario Dei deseruiunt, si subito in flenda carnis fragilitate corruerint, & Domino respiciente digne paenituerint, ita vt mortificato corpore, cordis contriti sacrificium Deo offerant; maneant in potestate Pontificis, vel veraciter afflictos non diu suspendere, vel desidiosos prolixori tempore ab ecclesiae corpore segregare: ita tamen vt sic officiorum suorum loca recipiant, ne possint ad altiora officia promoueri. Quod si iterato, velut canes ad vomitum, reuersi fuerint, &c. non solum dignitate officij careant; sed etiam sanctam communionem nisi in exitu non percipiant. *Ilerd. cap. 5. Raban. cap. 1. de paenit. Burch. lib. 19. cap. 74. Iuo par. 15. cap. 87. decr.*

C A P. I V.

Si quis clericorum suspicionem aduersam, aut oblocutionem populi de muliere quacumque fortassis incurrerit, eam statim, si intra domum habet, obijciat. Si certe extranea, & sui iuris est, ita omnibus cōdicionibus studeat obuiare, vt infamia, quae excitata est, abrogetur. Qui haec vitare noluerit, pro inobedientia triennij excommunicationę mulctatur. &c. *Aurel. iij. cap. 4.*

C A P. V.

Dist. 81. c. 10. Si quis clericus adulterasse aut confessus fuerit, vel conuictus; depositus ab officio communione concessa in monasterio toto vitae suae tempore trudatur. *Aurel. iij. cap. 7. Iuo lib. 3. tit. 11. cap. 11. panor. & par. 8. cap. 283. decreti.*

C A P. V I.

Non solum castitatem retinendam Pontifices suo corpore censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus modis omnibus obseruandam constituant; vt ex his, qui castitatis voluerit patientiam violare, tali sorte coërceatur, vt vltimus a quo est gradu deiectus, Deo amplius nō ministret, sed sacerdotis sui electione sit tali claustro conseptus, vt ceteros suo exemplo corrigat, & ille ex paenitentia reuiuiscat. *Tolet. sub Recaredo Rege xvi. Episcop. cap. 1.*

C A P. V I I.

Dist. 81. Quidam. c. 30. Clerici religentur ad paenitētiam, qui consortia extranearum mulierum, & ancillarum appetunt. *Toletan. iv. cap. 42. Anselm. lib. 7. cap. 140.*

C A P. V I I I.

Si presbyter, diaconus, subdiaconus infantes procreauerit, aut adulterium commiserit, & Archipresbyter hoc Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communicet. *Antisiod. cap. xv.*

C A P. I X.

Potamius (*Episcopus*) clamauit se & vere eadem mala de se confiteri (*loquitur de fornicatione*) & ad haec confitenda nulla se violentia praegrauari; vnde etiam ferme per nouem menses sponte deseruisse regimen ecclesias suae, & ergastulo quodam pro admisso flagitio acturus paenitentiam se conclusisse praedixit. Tunc per fidelem confessionem eius est agnitum, quod tactu femineo sorduisset. Licet hunc paterna antiquitas sacris regulis deijcere ab honore decernat, nos tamen non abstulimus nomen honoris, quod ipse sibi sui criminis confessione iam abstulerat, sed valida auctoritate decreuimus, perpetua paenitentia hunc inseruire officijs, & aerumnis. &c. *Toletan. x. in fine contra Potamium Episcopum.*

C A P. X.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre sancimus, vt nullus sacerdotum, siue quisque de clero absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se praesumat adiungere, & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis; nec licentia sororum, vel propinquarum mulierum quisquam solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Huius praeceptionis transgressor sex mensibus se nouerit paenitentiae legibus subiacere. *Bracaren. iij. cap. 4.*

C A P. X I.

Si presbyter fornicationem fecerit, quamquam secundum Apostolorum canones deponi debeat, iuxta tamen auctoritatem B. Syluestri Papae, si in vitio non perdurauerit, sed sua sponte confessus adiecit, vt resurgeret, decem annis in hunc modum paeniteat. Tribus siquidem mensibus priuato loco a ceteris remotus solo pane, & aqua a vespera in vesperam vtatur: diebus autem dominicis, & praecipuis festis modico vino, & pisciculis, atque leguminibus recreetur, sine carne, sine sagimine, ouis, & caseo, sacco indutus humo adhaereat; die, ac nocte iugiter omnipotentis Dei misericordiam imploret. Finitis tribus continuis mensibus exeat, tamen in publicum non procedat; ne grex fidelis in eo scandalum patiatur: nec enim debet sacerdos publice paenitere, sicut laicus. Postea aliquantisper resumptis viribus vnum annum, & dimidium in pane, & aqua expleat, exceptis dominicis diebus, & praecipuis festis, in quibus vino, sagimine, ouis, & caseo iuxta canonicam mensuram vti poterit. Finito primo anno, & dimidio, corporis, & sanguinis Domini, ne indurescat, particeps fiat, & ad pacem veniat; cum fratribus psalmos in choro vltimus canat, ad cornu altaris non accedat. Iuxta B. Clementis vocem, minora gerat officia. Deinde vero vsque ad expletionem septimi anni, omni quidem tempore, exceptis paschalibus diebus, tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada in pane, & aqua ieiunet. Expleto septimi anni circulo, si sui confratres, apud Dist. 82. c. vlt.

quos

quos paenituit, eius condignam paenitentiam conlaudauerint, Episcopus in pristinum honorem, iuxta B. Callisti Papae auctoritatem, eum reuocare poterit. Sane sciendum, quia secundam feriam vnum psalterum canendo, aut vnum denarium pauperi dando, si operarius est, redimere poterit. Finitis septem annis, deinde vsque ad finem decimi anni, sextam feriam nulla interueniente redemptione obseruet in pane, & aqua. Eadem quoque paenitentia erit sacerdoti de omnibus alijs peccatis, & criminibus, quae eum in depositionem adducunt. Neque hoc cuilibet videatur onerosum si sacerdos post lapsum digne, vt supra dictum est, paenitens ad pristinos redeat honores. *Synodo Hibern. sub Leone iij. vid. Apost. cap. 25. Siluest. in syno. Rom. act. 2. Callist. epist. 2. Caesar. lib. 15. cap. 41. Paenit. Rom. tit. 8. cap. 6. vide Burchard. lib. 19. cap. 49. Anselm. lib. 8. cap. vlt. Beda cap. 8. de remed. peccatorum.*

C A P. X I.

Clerici, qui obscoenis voluptatibus inhiantes, concubinas vsq. ad haec tempora publice tenuerunt, ne delictum praeteritum transeat impunitum, eos sub paenitentiam duximus redigendos: vt si canonici fuerint, quadraginta diebus in claustris suis in quadragesimali cibo ieiunent. &c. *Conc. habitum in Germania sub Conrado Cardin. cap. 2.*

C A P. X I I.

De clericis ruralibus concubinarius expressus rigor superius obseruetur. *Concilium habitum in Germania sub Conrado Cardin. cap. 3.*

Pars tertia. De incestu inter consanguineos.

Vide lib. xxviij. tit. xij. quibus adde.

C A P. I.

Scripsimus de gradibus cognationum, vel quomodo debeat quilibet amodo, & deinceps legitimo coniugio copulari. &c. Gregorius iunior aliquas illicitas coniunctiones anathematis vinculo damnauit. &c. *Zachar. in syno. Rom. cap. 15. Greg. ad interrog. Aug. cap. 6. Iuo par. 9. cap. 20. decr.*

C A P. I I.

De eo, qui ad proximam sanguinis sui ingreditur, quid iudicandum sit, lectis legibus reperietis, &c. Verum huius tanti peccati legum melius ad sacerdotis considerationem & iudicium profecto dirigimus. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 28. & 29.*

C A P. I I I.

Si sponsus sponsae sororem vitiet, ac sponsam postea ducat, sororque se occidat, rei huius facti decennio paeniteant. *Ancyr. cap. vlt. G. 24. L.*

C A P. I V.

Si quis relictam fratris, sororem vxoris, priuignam, consobrinam, relictam, id est, patrui, vel auunculi, carnalis contagij macula crediderit violandam, & ausu sacrilego auctoritatem diuinae legis, ac iura naturae praeterit: & cui caritatis, ac pij affectus solatia exhibere debuerat, suorum hostis, ac pudicitiae expugnator vim inferre temptauerit, Apostolicae constitutionis sententia feriatur: & quamdiu in tanto versatur scoelere, a christiano coetu, atque conuiuio, & ecclesiae communione priuabitur. *Aruer. cap. 11. Turonen. ij. cap. 22.*

C A P. V.

De incestis coniunctionibus in synodo Aurelianensi, quam deuictissimus Rex Clodoaaeus fieri supplicauit sic decretum est: Ne superstes fratris, &c. *Aurel. cap. 20.* In Epaunensibus canonibus a Papa Auito, vel reliquis Episcopis constitutum est: Incestis coniunctionibus, &c. (*Epau. cap. 30.*) In canonibus etiam Aruernensibus a beatissimis patribus sic habetur insertum. Si quis relictam fratris. &c. (*Aruer. c. 11.*) Et Apostolus: Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita, vt vxorem patris sui aliquis habeat. &c. Ego quidem abiens corpore, praesens autem spiritu iam iudicaui tradere huiusmodi hominem satanae in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini nostri Iesu Christi. &c. *Turon. ij. cap. 22.* 1. Cor. 5.

C A P. V I.

Si homo incestus fecerit, de istis caussis, de Deo sacrata, aut cum matre sua, aut cum matrina sua spirituali de fonte, & confirmatione Episcopi, aut cum matre, & filia, aut duabus sororibus, aut cum fratris filia, aut sororis filia, aut nepti, aut consobrina, aut cum amita, vel matertera, de istis capitulis pecuniam suam perdet, si habet: & si emendare se noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet. Et si fecerit sexaginta solidos domino Regi componat, vsque, dum se ipse homo correxerit. Et si pecuniam non habet, si liber est, mittatur in carcerem vsque ad satisfactionem; si seruus, aut libertus est vapuletur plagis multis. & si Dominus suus permiserit eum amplius in tale scelus cadere, ipsos sexaginta solidos domino Regi componat. De ecclesiasticis vero, si bona persona fuerit, perdat honorem suum; minores vero, vapulentur, aut in carcerem recludantur. *Synodo sub Pipino cap. 1. & 2.*

C A P. V I I.

Quicumque clericus, aut laicus, vel femina incestum commiserit, & ab Episcopo suo correptus se emendare noluerit, & ab Episcopo suo excommunicatus fuerit, & qui cum ipso communicauerit scienter, sciat se esse excommunicatum. *Vernen. cap. 9.*

C A P. V I I I.

Incestuosi, parricidae, &c. multi apud nos 13. q. 1. c. 22.

repe-

reperiuntur.&c. quorum aliquos iam excommunicauimus. *Turon. sub Carolo cap.41. Burchard. lib.7. cap 29, Iuo par.9. cap.65.*

CAP. IX.

Dictum est nobis quod in quibusdam locis Episcopi, & comites ab incestuosis, & ab his, *vades qui decimas non dant * vadios accipiant, &c. Constituimus, vt incestuosi iuxta canonicam sententiam paenitentia mulctetur. &c. *Cabilo, sub Carolo cap.18.*

CAP. X.

32.q.7.c. 24. Si quis vxorem viduam duxerit, & postea cum filiastra sua fornicatus fuerit, seu duabus sororibus nupserit, aut si qua duabus fratribus, seu cum patre & filio, tales copulationes anathematizari, & disiungi praecipimus, nec vmquam amplius coniugio copulari, sed magna districtione feriri. *Magunt. cap.56. Magunt. sub Rabano cap.29.*

CAP. XI.

Vt Episcopi incestuosos penitus inuestigare studeant, omnino decreuimus: qui si paenitere noluerint, de ecclesia expellantur, donec ad paenitentiam reuertantur. Quod si sacerdotum noluerint admonitionibus aurem accommodare, oportet eos per saecularem potentiam coërceri. *Magunt. sub Rabano cap. 28. Magun. sub Carolo cap.53. Vormat. cap.79.*

CAP. XII.

Obtentum est a deuotissimo Principe, vt incesti, & quilibet alij perditi examen Episcoporum refugientes, per iudices publicos ad eorum praesentiam reducantur, ne alterius illecebram peccandi nutriat impunitas vitiorum. *Syn. Suession. apud D. Medardum. cap.8.*

CAP. XIII.

Inueniuntur quidam, qui incesta matrimonia contraxerunt, & vel proximis suis, vel Deo sacratis mulieribus copulati sunt: quidā etiam publicae possunt paenitentiae subiugari: petimus, vt comitum vestrorum auxilio fulciantur. *Ticin. cap.12.*

CAP. XIV.

Si quis cum duabus sororibus fuerit forni- 32.q.2.c. 16. catus, aut cum his personis, de quibus sacra scriptura prohibet, si dignam egerit paenitentiam, & castitatis non voluerit continentiam sustinere, liceat ei, legitimam in coniugio vxorē accipere: similiter & mulier, quae tali, fuerit scelere lapsa, vt fornicationis nō perducatur ad chaos, perficiat, sed hoc de laicis viris, ac mulieribus solummodo statuimus. *Vormatien. cap.33.*

CAP. XV.

34.q.2.c. 2.c.9.c. 35.q.2.c. 8.c.5. Si quis cum matre, & filia in adulterio mansit, nesciente matre, quod cum filia mansisset, similiter & filia nescia: & postea ille vir si acceperit mulierem, dimittat eam, & vsque in diē mortis suae non habeat vxorem, & illa mulier, quam reliquerit, accipiat virum: & illa mater, & filia, cum quibus in adulterio mansit, ambabus nescientibus, quod cum matre, & filia mansisset, habeant viros. Nam in notitiam illarum si venerit hoc scelus, dimittant maritos, & agant paenitentiam, & illarum mariti; & illi posteriores accipiant mulieres. Similiter, & de duabus sororibus, qui cum vna in adultero mansit, & aliam in publico accepit; non habeat mulierem vsque ad mortem: & illae duae sorores nescientes accipiant viros: & si in notitiam eis venerit, forma superior seruetur. Si quis cum nouerca sua dormierit, nec ille, nec illa possunt ad coniugium peruenire. Si quis cum filiastra sua dormierit, similis sententia potest stare. Qui cum duabus sororibus dormierit, & vna ex illis antea ei vxor fuerat, nullam vxorem postea habeat, nec illa soror habeat virum. *Vorm. cap.62. al.63. Burch. lib. 17. cap.12. Iuo par.9. cap.62. decr.*

CAP. XVI.

De incestis coniunctionibus, &c. si conuenti 35.q.2.c. 3 ✝ 8. fuerint, & ad paenitentiae remedia connolauerint, seque sacramento constrinxerint, vlterius tam nefanda, & prorsus abominanda pollutione non esse polluendos, iterumque ad recidiua malitiae, & vitae pristinae sordes relapsi fuerint, ab Episcopo ciuitatis comprehensi, sicut in concilio Toletano cap.7. reperitur, in cuius territorio sunt, rursum legibus paenitentiae in monasterijs subdantur inuiti. *Coloniense sub Carolo iij. cap.6. Epaun. cap.30. Turon. ij. cap.22. Arelat sub Carolo cap.11. Raba. cap.2. paenit. Burch. lib.7. cap.4. Iuo par.9. cap. 40. decr. Ansel. lib.11. cap.82. Capitul. lib.7. cap. 200. in addit.*

CAP. XVII.

Si quis de vno in alium omnino transmigrat Episcopatum, etsi, quod absit, contingat eum filiam sororis suae, amitae, aut materterae, auunculi, vel patrui polluere, aut aliquod crimen amittere: Episcopus, in cuius tunc dioecesi commoratur, & tali scelere criminatur, habeat ius, & potestatem, secundum canonicam auctoritatem, & nostram synodalem institutionem, flagitiosum coërcere, & ad paenitendum emollire. *Tribur. cap.42.*

CAP. XVIII.

Si quis cum qualibet fornicatus fuerit, & vid 34.q. 1 c. 2. c. vlt. eo nesciente filius eius, vel frater eiusdem, vel inscius cum eadē se polluerit, & postquam se pollutum esse cognouit, confessus fuerit, & hoc se nescire cum iuramento confirmauerit, quia hoc paenituit, & confessus fuit, post peractam congruam paenitentiam, legitimo vtatur matrimonio, ne iterum mordente crudelissima libidinis bestia saucietur, & voraginem fornicationis incidere videatur, &c. mulier vero vlterius paeniteat, atque continens, & innupta permaneat, *Tribur. cap.43.*

CAP. XIX.

Secundum sanctos canones definimus, & iudicamus de eo, qui cum duabus sororibus fuerit pollutus, vt vsque in exitum vitae paenitens, & continens permaneat, soror autem, quae posterior libidinis perforata aculeis, scienter se cum eodem commaculauerit, vsque in finem

in finem vitae paenitens, & continens perdurerct. Si autem impfouisse contingit, condigna ſtringatur caſtigatione: & ſi velit, legitima vtatur viri coniunctione. *Tribur. cap. 45.*

C A P. XX.

Si quis non aequo gradu, ſed inceſtuoſo ordine cum his perſonis, quibus a regulis diuinis prohibitum eſt, ſe coniunxerit, vſque quo paenitentiam ſequeſtratione teſtentur, vtrique communione priuentur, & neque in palatio habere militiam, neque in foro agendarum cauſſarum licentiam habebunt, &c. Res autē eorum ad primos parentes vſque ad ſequeſtrationem perueniant, ſub ea conditione, vt antequam ſegregentur per nullum ingenium, neq; per parentes, neq. per emptionem, neq. per auctoritatem regiam ad proprias perueniant facultates, niſi praefatum ſcelus ſequeſtrationis ſeperatione per * paenitentiam fateantur. *Troſleia cap. 8. ex Capitular. lib. 6. cap. 407.*

* al, & paenitentiae

C A P. XXI.

Inceſti non ſint legitimi heredes, ſed infamia ſint notati vtraeque perſonae. *Troſleia. cap. 8. Capitul. lib. 6. cap. 307. ex lib. legum. Theodoſii tertio cap. 12.*

C A P. XXII.

Cum ſorore coitus homicidae tempore punietur. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 66.*

C A P. XXIII.

Qui cum propria ex matre ſorore pollutus, eſt, in domum orationis ne permittatur accedere, donec ab iniqua, & nefaria actione deſiſtat. Poſtquam autem in horrendi peccati ſenſum, & animaduerſionem venerit, triennio defleat ſtans propter fores domus oratoriae, & rogans populum ingredientem ad orationem, vt vnuſquiſque pto ipſo miſericorditer ad dominum intenſas fundat preces. Poſtea autem alio triennio ad ſolam auditionem admittatur, & ſcripturam, ac doctrinam audiens eijciatur: & nec oratione dignus habeatur. Deinde ſiquidem illam cum lachrymis exquiſiuit, & Domino cum cordis contritione, & valida humiliatione ſupplex procidit, detur ei ſubſtractio in aliis tribus annis. Et ſic poſtquam paenitentiae fructus dignos oſtenderit, decimo anno in fidelium orationes ſuſcipiatur ſine oblatione, & cum duobus annis vna cum fidelibus ad orationem ſubſtiterit, ſic deinceps dignus habeatur boni communione. Idem eſt decretum in eos quoque, qui ſuas nurus acciplunt. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 74. 75. vid. cap. 76. & 77. tit. de adulterys.*

C A P. XXIV.

Ij, qui in ſuas nouercas inſaniunt, ſunt eidem canoni obnoxij, cui & ij, qui in ſuas ſorores inſaniunt. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 78.*

Vide Zachar. in ſynodo Romana cap. 5. de monachis lapſis.

Pars quarta. De inceſtu inter cognatos ſpirituales.

Vide lib. xxij. tit. xxiij. & lib. xxiij. tit. xij. quibus adde.

C A P. I.

SI homo inceſtum commiſerit cum Deo ſacrata, &c. aut cum matrina ſua ſpirituali de fonte, & confirmatione Epiſcopi, &c. pecuniam ſuam perdat, ſi habet, & ſi emendare ſe noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet. *Synod. ſub Pipinio cap. 1.*

C A P. II.

Si quis cum con matre ſpirituali fuerit fornicatus vſque ad dignam paenitentiam anathematis percutiatur ictibus, ſimiliter & illum percutere promulgamus, qui cum ea, quam de ſacro fonte baptiſmatis ſuſceperit, aut cum ea, quam ante Epiſcopum tenuerit, cum ſacro chriſmate fuerit vncta, fornicationis perpetrauerit ſcelus: legitimam autem, ſi habuerit, non dimittat vxorem. *Vorm. cap. 14. Iuo par. 1. cap. 138. & par. 9. cap. 36.* 35. q. 1. c. 17.

Pars quinta. De adulterio.

Vid. lib. xxix. tit. xxi. xxii. xxviii. & xxxiv. quibus adde.

C A P. I.

NOlite errare, neque fornicatij, neque idolis ſeruientes, neque adulteri, neque molles, &c. regnum Dei poſſidebunt. *Paul. epiſt. 1. ad Corinth. cap. 6. num. 9.*

C A P. II.

Chriſtus Deus noſter in ſuis euāgelijs iuſſit peccatorū principia reſecare. Non enim adulterium ſolum apud ipſum punitur, ſed etiam cogitationis motus ad aggrediendum adulterium condemnatur, ipſo dicente: Qui adſpexerit mulierem ad concupiſcendam ipſam, eam iam in corde ſuo adulterauit. *Nicaen. ij. cap. 22.* Mat. 5. 5.

C A P. III.

Clerici, qui ſecundum religionis ſuae morem, non abdicarunt copulam coniugalem, ſi lapſi fuerint, grauius puniantur, cum legitimo matrimonio poſſint vti. *Innoc. iy. in concil. gen. Later. cap. 14.* De vita & hon. cler. cap. 13. Greg. ix c. 1. eo. tit. in 4. coll.

C A P. IV.

Homicidae, malefici, &c. adulteri, & qui raptum fecerint, vel falſum teſtimonium dixerint, nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi. *Felix y. in ſynodo Rom. epiſt. 1. cap. 15.*

C A P. V.

Nulli liceat, excepta cauſſa fornicationis, adhibitam vxorem relinquere, & deinde aliam copulare, alioquin tranſgreſſorem priori conuenit ſociari coniugio. Sin autem vir, & vxor diuertere pro ſola religioſa inter ſe conſenſerint vita, nullatenus ſine conſcientia Epiſcopi fiat: vt ab eo ſingulariter prouiſo conſtituantur loco. 27. q. 2. c. ſi vir, & uxor 12.

loco. Nam vxore nolente, aut altero eorũ, etiã pro tali se matrimonium nõ soluatur. *Eugen. ij. in syno. Rom. & Leo iv. cap. 36. Iuo lib. 6. tit. 5. cap. 2. panor. & par. 8. cap. 127. decr. Caesar. lib. 10. cap. 38.*

CAP. VI.

Nulli liceat vno tempore duas habere vxores, vxoremve, & *consobrinam: quia cum domui non sit lucrum, animae sit detrimentum, Nam sicut Christus castam obseruat ecclesiam, ita vir castum debet custodire coniugiũ. Contra haec salubria dicta faciens, cum vxore cõcubinam habens, si perseuerauerit, & cum satisfactione non emendauerit, perseuerans ab ecclesia penitus amputetur, resipiscens verò communionis, vel reconciliationis tempus Episcopus abbreuiare debebit. *Eugen. ij. in syno. Roma. & Leo iv. cap. 37.*

* concubinam

CAP. VII.

Habeant Episcopi singularum vrbium in sua dioecesi liberam potestatem adulteria, & scelera inquirere, vlcisci, & iudicare, secundum quod canones censent, absque impedimento alicuius. Et cum opus fuerit ad comprimendos rebelles, & contemptores, publicum conuocent; non ad praeiudicandum, sed potius ad ea, quae Deo placita sunt, & saluti animarum conueniunt, prosequendum. *Rauen. sub Ioan. ix. par. 2. cap. 13.*

CAP. VIII.

31. q. 2. et 3. c. 17. de consanguinitate.

Vt laicus simul vxorem & concubinam habens non communicet ecclesiae. *Nicol. ij. in syno. Rom. cxiij. Episcopor. c. 12.*

CAP. IX.

Adulter non ordinetur. *Gregor. vij. in conc. anni incer. cap. 19.*

CAP. X.

Si quis perpetrato homicidio, manserit in adulterio, ad perfectam paenitentiam minime recipi debere decretum est. *Vrban. ij. in concil. Claramon. cap. 22.*

CAP. XI.

Si quae accusatio fiat contra fidelem de fornicatione, vel adulterio, vel de alio crimine, & coarguatur, in clerum non introducatur. *Apost. cap. 60.*

CAP. XII.

32. q. 2. c. 16.

Quid in omnibus peccatis adulterio grauius? secundum namq. in poenis obtinet locũ: quoniam quidem primum illi habent, qui aberrant a Deo, etiam si sobrie vixerint. &c. valde apud Deum graue crimen ducitur fornicatio, cuius species sunt quidem plures. &c. Prima species adulterij est, virum propria vxore solummodo non esse contentum, & mulierẽ non proprio tantum seruare se viro. si ergo castus fuerit quis, potest & humanus, & misericors fieri. &c. *Clem. epist. 1. post princ. vide Nicol. 1. epist. reg. 49. incip. Optaremus. & alias de adulterio Lothary. Iuo lib. 7. tit. 3. cap. 4. panor. & par. 8. c. 99. decr.*

CAP. XIII.

6. q. 1. c. 5. beatus.

Adulteros ab Episcoporum, & presbyterorũ accusatione prohibebat Petrus Apostolus. *Clemens epist. 1. post med.*

CAP. XIV.

Vult Deus vnumquemque ita viuere, vt homicidium, & adulterium nesciat. *Clem. epist. 4. ante fin.*

CAP. XV.

Infames esse eas personas dicimus, quae pro aliqua culpa notantur infamia: id est, omnes fures, sacrilegos, adulteros. &c. *Steph. epist. 1. in med.* 6. q. 1. c. 17.

CAP. XVI.

Haeretici omnes, & suspecti, venefici, adulteri, &c. nullatenus sunt ad accusationem admittendi. &c. *Eutych. epist. 2. in med.*

CAP. XVII.

Statuimus, vt homicidae, fures, sacrilegi, raptores, adulteri, incesti, venefici, &c. nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium sint admittendi. *Euseb. epist. 3. post princ.*

CAP. XVIII.

Cur communicantes viri cũ adulteris vxoribus non conueniant, cum contra vxores in consortio adulterorum virorum manere videantur? Super hoc christiana religio adulterium in vtroq. sexu pari ratione condemnat. Sed viros suos mulieres non facile de adulterio accusant, & non habent latentia peccata vindictam. Viri autem liberius vxores adulteras apud sacerdotes deferre consueuerunt, & ideo mulieribus prodito earum crimine communio denegatur; virorum autem latente commisso nõ facile quisquam ex suspicionibus abstinetur. qui vtiq. submouebitur, si eius flagitium detegatur. Cum ergo par caussa sit, interdum, probatione cessante, vindictae ratio conquiescit. *Inno. epi. 3. c. 4. Raban. c. 3. de paenit.* 32. q. 5. c. vlt. christiano.

CAP. XIX.

Meminit tua reuerenda fraternitas, quod tribus iam vicibus scripsimus, vt nullus adulter, nullus fornicator sacrum ministeriũ debeat attrectare. *Zachar. epist. 4. ante med.*

CAP. XX.

De his, qui ad vxorem alterius comprehensus fuerit, quid iudicandum sit, lectis legibus reperitis. Iam vero si ad ecclesiam adulter cõfugerit, id iudicandum ab Episcopo fore decernimus, quod sacros constat definisse canones, vel sanctos Apostolicae sedis praesules, clarum est statuisse. *Nicol. ad consul. Bulgar. c. 28.*

CAP. XXI.

Si cuius vxor adulterium fecerit, aut vir in alienam vxorem irruerit, septem annis paenitentiam agat. *Ancyr. c. 20. Vorm. c. 44. Mar. Brac. c. 77. Raban. c. 1. & 3. de paenit.*

CAP. XXII.

Si presbyter vxorem duxerit, deponatur ab ordine; si fornicator, vel adulter est, eijciatur, & agat paenitentiam. *Neocaes. c. 1. refert Magun. sub Arnulph. c. 17. Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 35. Mart. Brac. cap. 27. Burch. lib. 2. cap. 108. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 6. panor. & par. 6. cap. 185. decr.* Dist. 28. c. 9. presbyter.

O CAP.

CAP. XXIII.

Flamines qui post fidem lauacri, & regenerationis sacrificauerint, eo quod geminauerint scelera accedente homicidio, vel triplicauerint facinus, cohaerente moechia, placuit, nec in fine accipere communionem. *Eliber.c.2.*

CAP. XXIV.

Item flamines, &c. si post paenitentiam fuerint moechati, placuit vlterius eis non esse dandam communionem, ne lusisse de dominica communione videantur. *Eliber.c.3.*

CAP. XXV.

Rigor hic visus in principio, moderatus est postea, ab ecclesia vt ait Iuno cen epi. ad Eusep. Si fidelis post lapsum moechiae post tempora constituta acta paenitentiae, denuo fuerit fornicatus, nec in fine habeat communionem. *Eliber.c.7.*

CAP. XXVI.

Episcopi, presbyteri, diacones si in ministerio positi detecti fuerint, quod sint moechati; & propter scandalum, & propter nefandum crimen, nec in fine communionem accipiant. *Eliber.c.18.*

CAP. XXVII.

Subdiaconem ordinari non debere, qui in adolescentia sua fuerit moechatus; eo quod postmodum per subreptionem ad altiorem gradum non sit promouendus: antea ordinati amoueantur. *Eliber.c.30.*

CAP. XXVIII.

Adulescentes, qui post fidem lauacri salutaris fuerint maechati, cum duxerint vxores, acta legitima paenitentia, ad communionem admittantur. *Eliber.c.31.*

CAP. XXIX.

Si quis fidelis habens vxorem, non semel, sed saepe fuerit maechatus, in fine mortis est conueniendus: quod si se promiserit cessaturum, detur ei communio. Si resuscitatus, rursus fuerit moechatus, non edat vlterius de communione pacis. *Eliber.c.47.*

CAP. XXX.

Si qua mulier per adulterium, absente marito, conceperit, idq. post facinus occiderit, nec in fine dandam communionem, quod geminauerit scelus. *Eliber.cap.63.*

CAP. XXXI.

Si qua mulier, vsq. in finem vitae suae cum alieno fuerit moechata, nec in fine dandam communionem. Si eum reliquerit post decem annos recipiatur ad communionem, acta legitima paenitentia. *Eliber.cap.64.*

CAP. XXXII.

Si clerici vxor fuerit moechata, & sciat maritus, neq. eam statim proiecerit, nec in fine accipiat communionẽ: ne ab his, qui exemplū bonae conuersationis esse debent, videantur magisteria scelerum procedere. *Eliber.c.65.*

CAP. XXXIII.

Catechumena, si per adulterium conceperit, & conceptū necauerit, in fine baptizetur. *Elib. c.68.*

CAP. XXXIV.

Si habens vxorem semel lapsus fuerit, quinquennio agat paenitentiam, & sic reconcilietur, nisi necessitas cogat ante tempus dare communionem. Hoc & circa feminas obseruandum; *Eliber.cap.69. Iuo par.8.cap.281.decr. Paenit. Rom.tit.3.cap.4.*

CAP. XXXV.

Si conscio marito, fuerit moechata vxor, placuit nec in fine dandam ei esse communionem. Si eam reliquerit, post decem annos accipiat communionem. *Eliber.cap.70.*

CAP. XXXVI.

Si quis fidelis habens vxorem cum Iudaea, vel gentili fuerit moechatus, a cōmunione arceatur. Quod si alius eum detexerit, post quinquennium, acta legitima paenitentia, poterit Dominicae sociari communioni. *Eliber.c.78.*

CAP. XXXVII.

Si quorumcunq. clericorum vxores peccauerint, ne forte peccandi licentiam plus habeant, accipiant mariti earū hanc potestatem, praeter necem, custodiendi, ac ligandi in domo sua, ad ieiunia salutaria, nō mortifera, eas cogentes, ita vt inuicem sibi clerici pauperes auxilium ferant, si seruitia non habeant. Cum vxoribus autem ipsis, quae peccauerint, nec cibos sumant: nisi forte ad timorem Dei, acta paenitentia, reuertantur. *Tolet.1.cap.7.* 33.q.2.c. pla.nis. 10.

CAP. XXXVIII.

Eos, qui relictis vxoribus suis, sicut in euangelio dicitur, excepta caussa fornicationis, sine adulterij probatione, alias duxerint, statuimus a communione esse arcendos. *Venet.c.2.* Matth.5.

CAP. XXXIX.

Si quis lectorum, vel hostiariorum adulterae mulieris voluerit misceri, vel adhaerere consortio, aut relinquat adulteram, aut a clero habeatur extraneus. *Tarrac.c.9.*

CAP. XL.

His, qui male cōceptos ex adulterio foetus, vel editos necare studuerint, vel in ventribus matrum potionibus aliquibus colliserint, post septem annorum curricula communio tribuatur. *Ilerd.c.2. Magunt sub Raba.c.21. Raban. c.11.de paenit. Burch.lib.17.cap.52.& lib.19. p.277. Iuo par.10.c.182.decr.*

CAP. XLI.

Si quis de laicis, post vxorem, aliam cuiuscumq. cōditionis cognouerit mulierem, in clero nullatenus admittatur. *Gerund.c.8.Burch. lib.2.c.38. Iuo par.6.c.139 decr.* Dist. 34. c.8.

CAP. XLII.

Si de adulterij permistione fuerit (*Antistes, aut clericus*) cōprobatus, in regradatione honorum, priorum canonum statuta seruentur: in quibus communicationibus Metropolitanus a comprouincialibus suis; cōprouincialis a Metropolitano cum reliquis comprouincialibus distringatur. *Aurel.iij.c.4.*

CAP. XLIII.

Si quis clericus adulterasse aut confessus fuerit, vel conuictus, depositus ab officio, communione cōcessa, in monasterio toto vitae suae tempore trudatur. *Aurel.iij.c.7. Iuo lib.3. tit. 13.cap.11.panor. & par.8.c.285.decr.*

CAP.

CAP. XLIV.

Si quae mulieres fuerint prolapsae in adulterium cum clericis, districtione clericis adhibita mulieres ipsae, pro vt sacerdoti visum fuerit, districtioni subiaceant; & a ciuitatibus, vt sacerdos praeceperit, repellantur. *Aurel. iv. cap. 28.*

CAP. XLV.

Si presbyter, diaconus, subdiaconus infantes procreauerit, aut adulterium commiserit: & Archipresbyter hoc Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communicet. *Antisiod. c. 20.*

CAP. XLVI.

Si monachus in monasterio adulterium cõmiserit, aut peculiare habere praesumpserit, aut furtum fecerit, & hoc Abbas per se non emendauerit, aut Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, ad paenitentiam agendam in alio monasterio retrudatur. *Antisiod. c. 23.*

CAP. XLVII.

31. q. 1. c. vlt. Si coniugatus fuerit incontinens, ne postea adulterij incurrat lapsum, redeat ad pristinum coniugiũ, quousq. possit adipisci temporis maturitate continentiae statũ. Nos idem de feminis, vt de viris censemus pro humana fragilitate indultum. Ea ratione, vt si is, qui paenitẽtiae non est legibus deditus, ante ab hac vita decesserit, quam ex consensu alter ad continẽtiam eat, vnde fuerit regressus, superstiti non liceat denuo ad vxoris transire amplexus: si autem illius vita extiterit superstes, qui non accepit benedictionem paenitentis, nubat, si se continere nõ potest, & alterius consortio fruatur vxoris. Quod de vtroq. sexu pari modo a nobis decretũ est, vt in his omnibus sacerdotis ordinatio expectetur; vt iuxta quod aetatem aptam perspexerit, paenitentiae absolutionis, vel districtionis tribuat legem. *Tolet. vi. cap. 8. Caesar. lib. 15. cap. 70.*

CAP. XLVIII.

Si quis Episcoporum magnatis cuiusqnam vxorẽ, filiam, neptem, seu quolibet illũ gradu adhibito pertingentem qnacumq. fraude, vel subtilitate adulterina pollutione foedauerit, & honoris proprii gradum amittat, & sub exilij relegatione perpetuam excõmunicationis sententententiam perferat, qui tamen circa finem vitae communionis remedio adiuuandus est. *Tolet. xi. c. 5.*

CAP. XLIX.

Qui alterius sponsam, viuo sponso, ducit, adulterii crimine subiaceat. *Trull. c. 99.*

CAP. L.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis ecclesiarum abstulimus, & degradauimus, & ad paenitentiam coëgimus. *Franc. syno.*

CAP. LI.

Prouideant viri potentes, & maxime potentes foeminae, vt in suis domibus adulteria, & luxuriae concubinaticae, & incesta adulteria non vigeant. Et suis presbyteris, qui cum cis in capellam vadunt, huiusmodi virtutem habere faciant. *Melden. c. 74.*

CAP. LII.

Plurimi vestrum fornicationes, & adulteria sine timore diuino, & sine humana verecundia faciunt. Audiant Apostolum Paulum dicentẽ: Fornicatores, & adulteros iudicabit Deus, id est, damnabit. Audiant etiam eundem dicentem: Horrendum, id est, timendum est, incidere in manus Dei viuentis. *Synod. Tullen. in epist. ad Rotbertum, & alios.* Hebr. 13. Hebr. 10.

CAP. LIII.

Vt raptores, & adulteri vel rapaces, qui, sicut ait Apostolus, Regnum Dei nõ consequentur, cum quibus etiam, sicut ipse praecipit, nec cibus sumendus est, censura, & seueritate principum, qui non sine caussa gladium portant, insequantur, quoadusque sacerdotum iudicio, publicae ecclesiasticae subdantur disciplinae. *Tullen. par. vlt. cap. vlt.* 1. Cor. 6.

CAP. LIV.

Si Episcopo, aut presbytero caussa criminalis, hoc est, homicidium, adulterium, &c. imputatum fuerit, in singulis missam celebrare, & secretam publice dicere, & communicare debet, & de singulis sibi imputatis innocentem reddere. Quod si non fecerit, quinquennio a liminibus ecclesiae habeatur extraneus. *Vorm. cap. 10. Burch. lib. 2. cap. 199. Iuo par. 6. cap. 272. decr.* 2. q. 5. c. vlt.

CAP. LV.

Si quis legitimam duxerit vxorem, & impediente quacumque domestica infirmitate, vxorium opus non valens implere cum illa, frater vero eius, suadente diabolo, adamatus ab ipsa clanculo eam humiliauerit, & violatam reddiderit; omnimodo separentur, & a neutro vlterius eadem mulier contingatur, &c. *Tribur. cap. 41.*

CAP. LVI.

De his, qui in adulterio iuncti per incentiua libidinis malae filiũ, vel filiam genuerunt, canonice praeiudicamus, vt quando ab Episcopo iusta diuisione separantur, eo tenore seiungantur, ne vltra spe reuersionis deludantur. Quare si quid inter se proprietatis, aut pecuniae communi donatione tradiderunt, vtrique communi seruent infanti. De reliqua vero proprietate, & pecunia nullam vlterius habeant communionem, sed vterq. sua prouideat, & vt velit, faciat. Et vt hoc verius credatur, atque firmius obseruetur, verbo Domini praecipimus, & canonica, atque synodali impositione iniungimus, quatenus iuramento colligentur, deinceps, & vltra sub vno non cohabitare tecto; nec familiari frui colloquio, excepto in ecclesia, & in publico; nec vllam habere communionem in proprietate, aut mancipijs, vel pecunia siue vilis rebus, vnde suspicio luxuriosi facti, aut scandalum libidinosi desiderii iuste possit oriri. *Tribur. c. 49.*

CAP. LVII.

Si cuius vxor adulterium perpetrauit, & hoc a viro deprehensum fuerit, & publicatum; dimittat vxorem, si voluerit, propter fornicationem: illa vero septem annis publice paenitentiam agat. Vir vero eius, illa viuente, nullatenus aliam accipiat. Quod si voluerit adulteram sibi reconciliari, licentiam habeat; ita tamen vt pariter cum illa paenitentiam agat, & exacta paenitentia, post septem annos ad communionem vterq. accedat. Similis forma & in muliere seruabitur, si eam vir eius adulterauit, *Nannetén.cap.13.*

CAP. LVIII.

Si vir non habens vxorem, alterius vxorem adulterauit, aut si qua mulier non habens virum, cum alterius viro; ille, qui foedus violauit coniugij, septem annis, vt supra dictum est, paeniteat; ille, qui lege coniugij non tenetur, quinque annis paeniteat. *Nannet.c.14.* *Burch.lib.9.c.70.Iuo par.8 c.207.decr.* & *Paenit.Rom.tit.3.cap.1.*

CAP. LIX.

9.q.5.c. 8. Interrogatum est, si duo in adulterio inculpati fuerint, & vnus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum esset. Decretum est etiam a sancto concilio, vt ille, qui negauerit, probabili iudicio se expurget, & qui professus fuerit, digne paenitentiam agat. *Salegunstad.c.7.post Burch.decr. Iuo par.15.c.173.decr.*

CAP. LX.

9.q.5.c. 85. Statuit sancta synodus, si duo de adulterio accusati fuerint, & ambo negauerint, & orant sibi concedi, vt alter illorum vtrosque diuino purget iudicio. Si vnus in hoc ceciderit, ambo rei habeantur. *Salegunst. cap.14. post Burch. decr. Iuo par.15.cap.180.decr.*

CAP. LXI.

Si cuius vxor adulterium fecerit, aut vir in alienam vxorem irruerit, septem annis paenitentiam agat. *Mart.Bracar.c.77.Antyr.c.20,* *Vormat.cap.44.*

CAP. LXII.

Si quis multis nuptijs fuerit copulatus, paenitentiam agat: conuersatio autẽ, & fides paenitentis compendiat tempus. *Mart.Brac.c.81.*

CAP. LXIII.

Masculorum, & animalium initores, & homicidae, & venefici, & adulteri. &c. eadem condemnatione digni habeantur, *Basil. epist. ad Amphiloch.cap.7.*

CAP. LXIV.

Domini dictum secundum sententiae consequentiam ex aequo & viris, & mulieribus conuenit; quod non liceat a matrimonio discedere praeterquam propter fornicationem. Consuetudo autem non ita habet, sed in mulieribus quidem multum accurate, & diligenter obseruari inuenimus, cum Apostolus quidem dicat; quod, qui adhaeret meretrici, fit vnum corpus, &c. consuetudo vero etiam adulterantes viros, & in fornicationibus versantes iubet a mulieribus retineri, Quare quae cum viro dimisso cohabitat, nescio an possit adultera appellari: crimen enim attigit mulierem, quae dimisit. Quam nam ob caussam a coniugio decessit? si enim pulsata, & verberata non ferens; pati satius erat, quam a coniuge separari: siue iacturam in pecunijs non ferens, nec ipsa est iusta excusatio. Sin autem quod ipse viuat in fornicatione, non habent hanc obseruantiam in ecclesiastica constitutione: sed etiam infidelis viri iussa est mulier non separari, sed remanere propter incertitudinem euentus. Quid enim scis mulier, an virum sis seruatura? Quare quae relinquit, est adultera, si ad alium virum accessit. Qui autem reliquit, est dignus venia, & qui ei cohabitat, non ideo condemnatur. Sed si vir, qui ab vxore discessit, accessit ad aliam, est & ipse adulter; quoniam fecit eam adulterari, & quae ei cohabitat, est adultera, eo quod alienum virum ad se traduxit. *Basil. epist.ad Amphiloch, cap.9.* Quae cum vir secessit, & non apparet, antequam de eius morte certior facta sit, cum alio cohabitauit, moechatur. *Basil. ad Amphiloch.cap.31.*

1.Cor.6.

CAP. LXV.

Adulteratas mulieres, & confitentes, vel quomodocumque conuictas publicare quidem patres nostri prohibuerunt, ne conuictis mortis caussam praebeamus, eas autem stare sine communione iusserunt, donec impleretur tempus paenitentiae. *Basil. epist.ad Amphiloch. cap. 34.*

CAP. LXVI.

Qui, postquam aliena ei ablata fuerit, vxorem duxit, in prima quidem adulterij accusabitur, in secunda vero reus non agetur. *Basil. ad Amphiloch.cap.37.*

CAP. LXVII.

Quae viuit cum adultero, est omni tempore adultera, *Basil.ad Amphiloch.cap.39.*

CAP. LXVIII.

Quae a marito dimissa est, mea quidem sententia manere debet. Si Dominus autem dixit: Si quis reliquit vxorem, praeterquam ratione fornicationis, facit eam adulterari, ex eo, quod eam adulteram nominat, exclusit eam a societate cum alio. Quomodo enim poterit vir quidem esse reus, vt auctor adulterij, mulier autem nulli esse culpae affinis, quae adultera appellata est propter consuetudinem cum alio viro? *Basil.ad Amphiloch.cap.48.* Matt. 5.

CAP. LXIX.

Qui adulterauit, in quindecim annis sacramentis non communicabit. In his autem annis sic quoque dispensabitur: quattuor annis erit deflens, & duobus audiens, quattuor substratus, in duobus subsistens sine communione. *Basil.ad Amphiloch. c.58.*

CAP. LXX.

Vno anno defleant, biennio audiant, triennio substernantur, septimo cũ fidelibus cõsistant, & ita

ita oblatione digni habeantur, si cum lacrymis paenitentiam egerint, qui duas sorores in matrimonium accipiũt, etsi diuersis temporibus. *Basil. ad Amphiloch. c. 76. 77. Trull. c. 87.*

CAP. LXXI.

Eorum, quae ad cupiditatem, & voluptatẽ fiunt peccatorum, haec est diuisio: hoc enim vocatur adulterium, illud vero fornicatio. Ac nonnullis quidem eorum, qui sunt subtiliores, placuit etiam fornicationis peccatũ adulteriũ esse existimare: quoniam vna est legitima cõiunctio & vxoris cum marito, & mariti cum vxore. quidquid ergo non est legitimum, est omnino iniustum, & legi contrarium; & qui nõ habet proprium, habet omnino alienum: Homini enim vna tantum data est auxiliatrix; & mulieri vnum appositũ est caput. Ergo, si quis

1. Thess. 5 quidem proprium vas suum, vt diuinus Apostolus nominat, possederit, ei lex naturae iustũ vsum concedit: si quis autem extra proprium conuersus fuerit, erit omnino in aliena. est autem vnicuiq. alienum, quidquid non est proprium, etiam si id non confiteatur, qui est Dominus. Non longe ergo a peccato adulterij fornicatio ab ijs, qui rem paulo accuratius examinant, suscepta est &c. Sed quia imbecillorum fuit patribus cura gerenda, distinctum est peccatum hac generali diuisione; quod fornicatio quidem dicatur, cupiditatis, seu libidinis expletio, quae fit sine alia alicuius iniuria: adulterium vero, insidiae, & iniuria, quae alteri affertur. In eo autem & cum animalibus coitum, & paedicatũ esse existimant, quoniam haec sunt naturae adulterium. in id enim, quod est alienum, & quod est praeter naturam fit iniustitia. *Gregor. Nissen. epist. canonica cap. 4.*

CAP. LXXII.

Quae in adulterio, & in reliquis immunditiae generibus fit iniquitas, eodem iudicio punietur, quo & fornicationis scelus, sed tempore duplicabitur. *Gregor. Nyssen. epist. citata ad Letoium.*

CAP. LXXIII.

Libuit nobis inserere sententiam cuiusdã patris, in qua magna breuitate quid agi, quidue vitari debeat, continetur: In primis Dominum Deum diligere, &c. deinde non occidere, non adulterari, non facere furtum. *Theodulph. ad presb. Aurel. c. 21. ex Clem. epist. 1 ante fin.*

Pars sexta. De raptoribus feminarum.

CAP. I.

36. q. 2. cor. c. 1. & cap. 4. de quibus. QVi rapiunt mulieres praetextu coniugij, & adiutores, ac consentientes, si clerici sunt, cadant a gradu suo, si laici anathematizentur. *Chalced. c. 27. Trull. c. 93. Vormat. c. 77. Trosle. c. 8. Capitul. lib. 1. c. 104. & lib. 7. c. 185. Burch. lib. 9. c. 35. Iuo par. 8. c. 173. & 174. & 322. decr. & lib. 6. tit. 3. c. 12. panor. Ansel. lib. 10. cap. 49. Caesar. lib. 10. cap. 84.*

CAP. II.

Si quis viduam furatus fuerit in vxorem, vel consentiens ei, anathema sit. *Gregor. ij. in syno. Rom. c. 10. Trosl. c. 8. Burch. lib. 9. c. 11. Iuo lib. 6. tit. 3. c. 21. panor. & par. 8. c. 149. decr.* 36 q. 2. c. 5.

CAP. III.

Si quis virginem, nisi desponsauerit, rapuerit, vel furatus fuerit in vxorem, vel consentiens ei, anathema sit. *Gregor. ij. in syno. Rom. c. 11. Troslei c. 8. Burch. lib. 9. c. 12. Iuo par. 8. c. 150. decr. Tarrac. lib. 6. c. 229.* Ibidem.

CAP. IV.

Si quis temerario ausu praesumpserit virginem, aut viduam furari in vxorem, praeter si desponsatam habuerit, anathema sit. *Zachar. in syno. Roma. c. 7.*

CAP. V.

Qui virginem non sponsatam violauerit, excommunicetur, nec aliam ducat, sed eam, licet pauper sit. *Apost. c. 67.*

CAP. VI.

Raptores viduarum, vel virginũ ob immanitatem tanti facinoris detestamur, illos vehementius persequendo, qui sacras virgines, vel volentes, vel inuitas matrimonio suo sociare tẽptauerint. Quos pro tam nefandissimi criminis atrocitate a communione suspendi praecipimus. *Symma. epist. 1. c. 3. Ansel. lib. 10. c. 58. Tarrac. lib. 6. c. 249.* 36. q. 2. c. 2.

CAP. VII.

Desponsatas puellas, & postea ab alijs raptas reddi placet sponsis, etsi vis ab alijs illis illata fuerit. *Ancyr. cap. 10. Troslei. cap. 8. Burch. lib. 9. cap. 38. Iuo lib. 6. tit. 1. c. 17. panor. & par. 8. cap. 176. decr. Ansel. lib. 10. cap. 8. Caesar. lib. 10. cap. 61.* 36. q. 2. c. 45.

CAP. VIII.

Puellae sponsus eius sororem vitiauit, & sibi habuit, duxit postea sponsatam, vitiata vero se interemit: decennium paeniteant per gradus, qui in hoc facto se miscuerunt. *Ancyr. cap. 25. G. 24. L.*

CAP. IX.

Si ad ecclesiam raptor cum rapta confugerit, & eam vim passam constiterit, statim liberetur de potestate raptoris, & raptor mortis, vel poenarum impunitate concessa, aut seruiendi conditioni subiectus sit, aut redimendi se liberam habeat facultatem. Si puella patrem habeat, & puella raptori consenserit, potestati patris excusata reddatur; & raptor patri superioris cõditionis satisfactione teneatur obnoxius. *Aurel. cap. 2. al. 4. Raban. c. 22. de paenit. Burch. lib. 3. c. 191. Iuo lib. 2. tit. 7. c. 1. panor. & par. 3. c. 108. decr. Ansel. lib. 10. c. 57. Caesar. lib. 10. c. 89. & lib. 13. c. 68.* 36. q. 1. de raptorib. c. 3.

CAP. X.

Nullus viduam, neq. filiam alterius extra voluntatem parentum, aut rapere praesumat, aut Regis beneficio aestimet postulandam. Quod si fecerit, similiter ab ecclesiae communione remotus, anathematis damnatione plectatur. *Paris. c. 6. Iuo par. 8. c. 25. decr.* 36. q. 2. c. 6.

CAP. XI.

De raptoribus viduarum, ac virginum dignum duximus, vt ab vniuersis comitibus omni nisu inuestigentur, & inuenti condigna innectione ex auctoritate Imperiali castigentur, vt a tam illicita praesumptionis audacia ipsi coerceantur, & ceteri hoc admittere volẽtes terreantur. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. vlt. c. 24.*

CAP. XII.

Raptores virginum, & viduarum, qui etiam postea voluntate parentum eas quasi desponsantes, sub dotalicij nomine in coniugium duxerũt, publicae paenitẽtiae subigantur, & post publicam paenitentiam, prout praeuiderit Episcopus peractam, ne in peius corruant, iterum conuenientes de cetero eleemosynis, & ceteris quibusq. religiosae, & salutiferae cõuersationis actionibus inseruire procurent, vsquequo ab opere coniugali ex consensu se valeant abstinere. *Melden. cap. 64.*

CAP. XIII.

36.q.2.c. Rationem c. 10. Hi, qui necdum eas, quas rapuerant, cũ voluntate parentum sub praefato despõsionis, vel dotalicij nomine in coniugium sumptas habent; quando in omniũ aures haec fuerit constitutio promulgata, ab earum cõiunctione separentur, & publicae paenitẽtiae subigantur. raptae autem legaliter parentibus restituantur. &c. *Melden. c. 65. Burch. lib. 9. c. 39. Iuo lib. 6. tit. 3. c. 13. panor. & par. 8. c. 177. decr.*

CAP. XIV.

Qui deinceps rapere virgines, vel viduas praesumpserint, secundum synodalem B. Gregorij definitionem, ipsi, & complices eorum anathematizentur, & raptores sine spe coniugij perpetuo maneant. *Melden. c. 66. Gregor. ij. in syno. Roma. c. 10. & 11. Burch. lib. 9. c. 34. Iuo par. 8. c. 177. decr.*

CAP. XV.

Qui sanctimoniales virgines, vel viduas rapiunt, & progressu etiam criminis in coniugiũ sumunt, publicae paenitentiae, iuxta modum, quem praeuiderit Episcopus subigantur. Ipsae vero locis congruis paenitentiae retrudantur, & ad habitũ religionis redire cogantur: vterq. autẽ sine vlla spe vxoriae copulationis perẽniter maneat. &c. *Melden. c. 67. Burch. lib. 8. c. 52.*

CAP. XVI.

De his, qui sponsas alienas rapiunt, vel consensu parentum accipiunt, antiqua & synodalis sententia obseruetur. &c. nullo modo vt ad maximam indulgentiam descẽdamus; alterius sponsae acceptor sine publica transeat paenitentia, & sponso legaliter mulctam componat. Quod si his obedire renuerit, sine vlla refragatione anathematizetur. &c. *Melden. c. 68. Burchar. lib. 9. c. 32. Iuo par. 8. c. 170. decr.*

CAP. XVII.

Pari tenore excommunicatus est quidam homo vocabulo Theodricus cum complicibus suis: quia quandam viduam fugiendo prostratam super corpus sancti Eucerii rapuit, & de monasterio traxit, & in vxorem sibi eam taliter sociauit. *Meten. cap. 7.*

CAP. XVIII.

Est quaedam species rapinae, vel potius sacrilegii, quam ex ipso actu rustico raptum vocant; quod quantum sit malum, non tantum diuina, sed humana quoq. auctoritate damnatũ, paucis mõstrabimus verbis. Ac primo de puellis raptis, & nondum desponsatis in concilio Chalcedonensi ita habetur: [Eos, qui rapiunt 36.q.2.c. 1. & 4. puellas sub nomine simul cohabitandi, cooperantes, & cõniuentes, decreuit sancta synodus, vt si qui clerici sunt, decidant gradu proprio, si vero laici anathematizentur. Quibus verbis aperte datur intelligi, qualiter huius mali auctores damnandi sunt, quando participes, & conniuentes tanto anathemate feriuntur. Et quod iuxta canonicam auctoritatem ad coniugia legitima raptas sibi iure vendicare nullatenus possint in concilio Ancyrano cap. 10. legitur. &c. Statutum est, vt raptor publica pae- 37.q.2.c. nitentia mulctetur; raptae vero, si sponsus eã 34. recipere noluerit, & ipsa eiusdem criminis consenciens non fuerit, licentia nubendi alii non negetur; quod si & illa consenserit, simili sententiae subiaceat. Quod si post haec ei se iungere praesumpserit, vtriq. anathematizentur. Quid autem lex Imperatorum de huiusmodi raptoribus iubeat in libro v. capitular. c. 239. scire volens reperiet. item in lib. vii. c. 245. de raptoribus viduarum, vel virginum, ita decernitur: Sancitum est, vt raptores viduarum, vel virginum ab ecclesiae communione pellantur. Item de his, qui rapiunt feminas, vt eas non habeant vxores, & quid de raptis agendum sit, ex eodem libro cap. 395. Placuit, vt hi, qui ra- 36.q.2.c. piunt feminas, vel furantur, aut seducũt, vt eas 11. nullatenus habeant vxores, quamuis postmodum conueniat, vt eas dotauerint, vel nuptialiter cum consensu parentũ acceperint Si quis autem vxorem habere voluerit, canonice, & legaliter eam accipiat, & non rapiat. Qui vero rapuerit, aut furatus fuerit, vel seduxerit, numquam eam vxorem habeat, sed propinquis suis eam reddat, & in triplo bannum dominicum componat, & insuper canonice publicam paenitentiam gerat. Ad quod omnes clamauerũt dicentes: Ista omnes tenere firmiter volumus, & in perpetuum ab omnibus conseruari optamus. *Trosl. c. 8. Burch. lib. 9. c. 35. 36. Iuo par. 8. c. 174.*

CAP. XIX.

Eos, qui ex raptu habent mulieres, si aliis quidem desponsas abripuerint, non prius oportet admittere, quam ab eis ablatae sint, & sint in eorum potestate, quibus desponsae fuerant, an eas velint accipere, an desistere. Si quis autem vacantem acceperit, auferre quidem oportet, & suis restituere: illorum autem sententiae permittere, siue sint parentes, siue fratres, siue quicumque alii praesint: & si ei tradere voluerint, matrimonium constituere; sin autem renuerint, non cogi. *Basil. ad Amphiloch. cap. 22.*

CAP. XX.

De his, qui rapiunt, canonem quidem antiquum

quum non habemus, sed propriam sententiam proferimus; vt ipsi, & qui cum eis rapiunt, tribus annis sint extra orationes. Quod autem non est violentum, nulli est paenae obnoxium, quando nec stuprum, nec furtum rem praecesserit. *Basil. ad Amphiloch. cap. 30.*

CAP. XX.

Stupra, quae per vim inferuntur, non sunt accusationi obnoxia. quare etsi ancillae vis allata fuerit a proprio domino, ea a culpa est libera. *Basil. ad Amphiloch. cap. 49.*

CAP. XXI.

De Bisse, qui in Ereba constitutus est presbyter, quaerendum est, & si alicui quidem mulieri separatae viuente marito vim attulit, non sinatur esse presbyter, nam nec vt laicus qu idem debet communicare, cum eos, qui tales sunt, separare consueuerit ecclesia. *Theophil. Episcopus Alexandr. in commonitorio, cap. 2.*

Pars septima. De concubitu cum hominibus, & brutis.

CAP. I.

De excess. Praelato. Greg. ix. c. 4. & in 2. coll. de cohabita. cleric. c. 11. Genes. 19

Quicumque incontinentia illa, quae contra naturam est, prupter quam venit ira Dei in filios diffidentiae, & quinque ciuitates igne consumpsit, deprehensi fuerint laborare, si clerici fuerint, eijciantur a clero, vel ad paenitentiam agendam in monasterijs detrudantur; si laici excommunicationi subdantur, & a coetu fidelium fiant prorsus alieni. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 11.*

CAP. II.

De vit. & honest. cle ric. Greg. ix. c. 13. & in 4 col. c. 2.

Vt clericorum mores, & actus in melius reformentur, continenter, & caste viuere studeant vniuersi, praesertim in sacris ordinibus constituti ab omni libidinis vitio praecauentes, maxime illo, propter quod ira Dei venit de celo in filios diffidentiae, quatenus in conspectu Dei omnipotentis, puro corde, & mundo corpore valeant ministrare. Ne vero facilitas veniae incentiuum tribuat delinquendi, statuimus, vt qui deprehensi fuerint incontinentiae vitio laborare, prout magis, aut minus peccauerint, puniantur, secundum canonicas sanctiones, quas efficacius, & districtius praecipimus obseruari; vt quos diuinus timor a malo non reuocat, temporalis saltem poena a peccato cohibeat. Si quis igitur hac de caussa suspensus, diuina celebrare praesumpserit, non solum ecclesiasticieis beneficijs spolietur, verum etiam pro hac duplici poena perpetuo deponatur. Praelati vero, qui tales praesumpserint in suis iniquitatibus sustinere, maxime obtentu pecuniae, vel alterius commodi temporalis, pari subiaceant vltioni. Qui autem secundum regionis suae morem non abdicarunt copulam coniugalem, si lapsi fuerint, grauius puniantur; cum legitimo matrimonio possint vti. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 14.*

CAP. III.

Qui * cum brutis, se immiscuerint, vel miscent, qui ante vigesimum annum peccauerunt, quindecim annis paeniteant: cómunione orationum quinquennio vtantur; postea ad oblationem admittantur. Examinetur autem vita eorum paenitentiae tempore, & humanitate fruantur. Qui saepius peccarunt, magis paeniteant. Qui maiores viginti annis, & vxores habentes peccarunt, vigintiquinque annis paeniteant: quinque annis orent, postea admittantur ad oblationis communionem. Qui vero vxores habent, & maiores quinquaginta annis sunt, in exitu vitae communionem accipiant. Qui eorum leprosi sunt, aut fuerunt, hi inter furiosos orent. *Ancyr. cap. 17.* [leprosos interpres intelligit, qui alios peccatores esse fecerunt, & furiosos intelligit energumenos. *Mart. Brac. cap. 82. Raban. cap. 6. de paenit. Capit. lib. 1. cap. 49. Burch. lib. 17. cap. 31. Iuo par. 9 cap. 89. decr. Ansel. lib. 11. cap. 96.*

*vt bruti

CAP. IV.

Stupratoribus puerorum nec in fine dandam esse communionem. *Elib. cap. 71.*

CAP. V.

Ne occasio famam laceret honestatis, quia aliqui laici, dum diuersa perpetrant adulteria, hoc quod de se sciunt, in alijs suspicantur, sicut ait Seneca: Pessimum in eo vitium esse, qui in id, quo insanit, ceteros putat furere. &c. Nullus sacerdotum, aut monachorum colligere alium in lecto suo praesumat. *Turon. ij. cap. 15.*

CAP. VI.

Sancimus, vt qui huius nefariae actionis patratores extiterint, quique in his turpitudinibus sese implicari permiserint, & contra naturam masculi in masculos hanc turpitudinem operati fuerint, si quidem Episcopus, presbyter, aut diaconus fuerit, de proprij honoris gradu deiectus, perpetui exilij manebit damnatione perculsus: si vero cuiuslibet ordinis, gradusue personae talibus colluuionis noxis reperti fuerint implicatae, illius legis, quae de talibus est edita, nihilominus ferientur sententia, atque ab omni christianorum sint alieni caterua, & insuper centenis verberibus correpti, ac turpiter decaluati, exilio mancipientur perpetuo; ita vt nisi tam eos, qui religionis cultum turpasse visi fuerint, quam etiam alios, vt diximus, cuiuscumque ordinis homines digna satisfactio paenitentiae accipere corpus, & sanguinem Christi in fine permiserit, aut christicolarum societati reddiderit, nec in exitus sui die, secundum canonum instituta, communionis perceptione se nouerint releuari, nec catholicorum coetui aggregari. *Tolet. xvi. cap. 3. in legibus Vuisigothorum lib. 4.*

CAP. VII.

Cum miseria humana multifarijs fragilitatis

tis suae excessibus, creatoris sui incomparabilem dulcedinem saepissime ad amaritudinem prouocet, tunc grauius, sceleratiusque in eum delinquit, quando contra naturam peccat, &c. Quisquis tanti sceleris patratorem se esse meminit, dum tempus acceptabile, diesque salutis existit, per confessionem, & paenitentiae satisfactionem sibi consulere non differat. &c. Patratores tam nefandissimi, Deoque detestabilis vitij, secundum iudicium canonicum, quod in Ancyritano concilio sub titulo sextodecimo continetur, iudicentur. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 1. cap. 34.*

C A P. V I I I.

Sunt sane diuersorum malorum patratores, quos & lex diuina improbat, & condemnat, pro quorum etiam diuersis sceleribus, & flagitiis populus fame, & pestilentia flagellatur, & ecclesiae status infirmatur, & regnum periclitatur, &c. sicut sunt diuersarum pollutionum patratores, quas cum masculis, & pecoribus nonnulli diuersissimis modis admittunt, quae incomparabilem dulcedinem pijssimi creatoris ad amaritudinem prouocantes tanto grauius delinquunt, quanto contra naturam peccat. Pro quo etiam scelere igne caelesti conflagratae, infernique hiatu quinque absorptae Gen. 19. sunt ciuitates: necnon & quadraginta, & eo Iud. 19. & 20. amplius millia stirpis Beniaminiae mucrone fraterno confossa sunt. Haec porro iudicia, & euidentes vindictae declarant, quam execrabile, & detestabile apud diuinam maiestatem hoc vitium exstet. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 3. cap. 2.*

C A P. I X.

Exstant, & alia diuersorum criminum mala, quae improbat, & condemnat lex diuina, pro quibus populus vastitate, & gladio, fame, & pestilentia atteritur, & ecclesiae status infirmatur; regnumque periclitatur: vt sunt nefandissimae cum masculis, aut peccoribus pollutiones, pro quibus dulcis, & benignus Deus noster ad amaritudinem iracundiae tanto grauius prouocatur, quantum contra naturam fieri comprobantur. *Trosleia. cap. 15.*

C A P. X.

Masculorum, & animalium initores, & homicidae, & venefici, & adulteri, & idololatrae eadem condemnatione digni habentur. *Basil. epist. ad Amphiloch. cap. 7.*

C A P. X I.

Qui in brutorum concubitu suam impietatem profitetur, eadem ratione confitens seruatur. (*punitur vt adulter. Balsam.*) *Basil. ad Amphiloch. cap. 62.*

C A P. X I I.

Si quis ante viginti annos in cuiuslibet animalis commistione peccauerit, decẽ, & quinq. annis in humilitate subiaceat ad ecclesiae ianuam, & post hoc aliis quinque annis in orationis communionem receptus paenitentiam agat, & sic gratiam suscipiat sacramenti. Interrogentur autem alij de eo, qualem vitam in paenitentia egerit, & sic communionis misericordiam consequatur. Si quis autem post viginti annos habẽs vxorem, huic peccato irruerit, vigintiquinque annis humilitati subiaceat, & quinque annis orationibus tantum communicans, postea recipiat sacramentum. Quod si hanc mensuram aliquis transgressus fuerit, sacramentum in exitu consequatur; oportet autem tales inter daemoniosos orare. *Mart. Brac. cap. 81. al. 82. Ancyr. cap. 16. & 17.*

Pars octaua. De stupro, & simplici fornicatione, aliisque peccatis ad luxuriam pertinentibus.

C A P. I.

Scripsi vobis in epistula: Ne cõmisceamini fornicarijs, non vtique fornicarijs huius mũdi, aut auaris, &c. Nunc autem scripsi vobis non commisceri. Si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut auarus, &c. cum eiusmodi nec cibum sumere. *Paulus epist. 1. ad Corinth. c. 5. num. 9.*

C A P. I I.

Nolite errare: neque fornicarij, neque idolis seruientes, &c. neque rapaces regnum Dei possidebunt, &c. Esca ventris, & venter escis: Deus autem hunc, & has destruet. Corpus autem non fornicationi, sed Domino, & Dominus corpori, &c. Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? absit. An nescitis, quoniam qui adhaeret meretrici, Gen. 2. B vnum corpus efficitur? Erunt enim, inquit, duo in carne vna. Qui autem adhaeret Domino, vnus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est; quem habetis a Deo, & non estis vestri? *Paul. 1. ad Corinth. cap. 6. a nu. 9. ad 19.*

C A P. I I I.

Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, &c. Hoc enim scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, &c. non habet hereditatem in regno Christi, & Dei. *Paul. epist. ad Ephes. cap. 5. nu. 3. & 5.*

C A P. I V.

Virginis non desponsae corruptor excommunicetur. *Apost. cap. 68. al. 66.*

C A P. V.

Obseruet vnusquisque ne menstruatae mulieri misceatur: hoc enim execrabile ducit lex Dei, &c. Sed & illa species castimoniae Leu. c. 18. obseruanda est, vti ne passim; & libidinis solius caussa, cum feminis coëat quis, sed posteritatis reparandae gratia: quae obseruantia, cum etiam in nonnullis pecudibus inueniatur, pudoris est, si non ab hominibus rationalibus, & Deum colentibus obseruetur. *Clem. epist. 4. in fin.*

C A P.

CAP. VI.

17. q. 4. 1. &c. Non grauius peccatum est fornicatio, quã sacrilegium. Sed sicut maius peccatum est, quod in Deum committitur, quam quod in hominem; sic grauius est sacrilegium agere, quam fornicari, &c. *Pius epist. 2. ante med.*

CAP. VII.

Et hoc quaesitum est, quid de his obseruari oporteat, qui post baptismum omni tempore incontinentiae, & voluptatibus dediti in extremo fine vitae suae paenitentiam simul, & reconciliationem communionis exposcunt. De his obseruatio prior durior; posterior interueniente misericordia inclinatior est. Nam consuetudo prior tenuit, vt concederetur eis paenitentia, sed communio negaretur, &c. Sed postquam Dominus noster pacem ecclesiis suis reddidit, iam depulso terrore communionem dari abeuntibus placuit, & propter Domini misericordiam quasi viaticum profecturis, ne Nouatiani haeretici negantis veniam asperitatem, & duritiam subsequi videamur. *Innoc. epist. 3. ad Exuper. Tholos. Episcop. cap. 2. Tribur. cap. 31.*

CAP. VIII.

Qui homicidijs, vel fornicationibus contaminati sunt, ad communionem eos, nisi per paenitentiam publicam, non oportet admitti. *Leo epist. 90. cap. 18.*

CAP. IX.

Si quis fidelis, post lapsum moechiae, post tempora paenitentiae, denuo fuerit fornicatus, nec in finem habeat communionem. *Elib. cap. 7.*

CAP. X.

Mater, vel parentes, vel quaelibet fidelis, si lenocinium exercuerit, eo quod alienum vendiderit corpus, vel potius suum, placuit eam nec in fine accipere communionem. *Eliberit. cap. 12.*

CAP. XI.

acceperint Virgines, quae virginitatem suam non custodierunt, si eosdem, qui eas violauerunt duxerint, & tenuerint maritos, eo quod solas nuptias violauerint, post annum sine paenitentia reconciliari debebunt. vel si alios cognouerint viros, eo quod moechatae sint, placuit, per quinquennij tempora, acta legitima paenitentia, admitti eas ad communionem. *Elib. cap. 14.*

CAP. XII.

31. q. 1. c. 7. Si qua vidua fuerit moechata, & eumdem habuerit maritum, post quinquennium, acta legitima paenitentia, communione recõcilietur. Si alium duxerit illo relicto, nec in fine dandam communionem. Si fuerit ille fidelis, quem acceperit, communionem non accipiat, nisi post decem annos, acta legitima paenitentia, nisi infirmitas coegerit velocius dare communionem. *Elib. cap. 72.*

CAP. XIII.

In quibusdam Hispaniae partibus filios suos parentes interimunt fornicationis auidi, pietatis alieni, &c. Sacerdotes eorumdem locorũ idem scelus cum iudice curiosius quaerant, & sine capitali vindictae acriori disciplina prohibeant. *Tolet. 19. cap. 17.*

CAP. XIV.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui eum mulieribus in balneo lauantur. *Trull. cap. 78.*

CAP. XV.

Eos, qui ad animarum lapsus meretrices cogunt, & aluot, si sint quidem clerici, deponi, si vero laici segregari. *Trull. cap. 86.*

CAP. XVI.

Clerici fornicationem non faciant, &c. similiter decreuimus, vt laici homines legitime viuant, & diuersas fornicationes non faciant. *Syno. Suession.*

CAP. XVII.

Canticum turpe, atque luxuriosum circa ecclesias agere omnino contradicimus, quod vbique vitandum est. *Magun. cap. 48.*

CAP. XVIII.

Prouideant viri potentes, & maxime potentes feminae, vt in suis domibus adulteria, & luxuriae concubinatiae, & incesta adulteria non vigeant. Et suos presbyteros, qui cum eis in capellam vadunt, huiusmodi virtutem habere faciant. *Melden. cap. 74.*

CAP. XIX.

Si qua mulier non habens virum, aut vir nõ habens vxorem, fuerint fornicati, tribus annis paeniteant. *Nannet. cap. 13.*

CAP. XX.

Omni fidelium ordini denuntiamus, cauendos esse summopere libidinis aestus; Domino per enangelium praecipiente: Sint lumbi vestri praecincti. Denique cum oporteat nos contra reliqua vitia omni virtute resistere contra libidinem non tam expedit repugnare, quam fugere. Vnde & Apostolus Paulus praecipit dicens; Fugite fornicationem. omne peccatum, quodcumque fecerit homo extra corpus est; qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. Et iterum fornicatores, & adulteros iudicabit Deus. &c. Inxuria per se ipsam est turpis, eius prima tela sunt oculorum, secunda verborum. &c. conualescit vero luxuria epulis; exardescit nimia saturitate ventris, perfodit animam pabulo ebrietatis; inter delicias namque pudicitia seruatur difficile. Denique saturitas cibi, & potus mentem ad lusum, carnem mouet ad luxum. Nec ideo tamen, quia delitia est potentum, minor debet esse cautela pauperum; quoniam & in serico, & in pannis exercet libido ius suae potestatis; nec timet purpuram regum, nec spernit squallorem mẽdicantium; & cum vitam animae perimat, & auferat, caecitatem quoque menti ingerit, ipsum etiam corpus cito debilitat, fractumq. in miseriam senectutem praecipitat, & nisi solius Dei miserentis pietas manum benignissime extendens clementiae iacentem subleuet, & antequam mors veniat, resipiscere faciat, in infernum hominem emergit, & in portas, & in paenas

Luc. 12.
1. Cor. 6.
Heb. 13.

poenas tartari trahit. Ve denique illi, qui tunc habuerit terminum luxuriae, quando, & vitae, &c. Hoc omni gradui, omni ordini, & vtriqui obtestamur sexui, putridam potius fugere luxuriam, & succinctis lumbis castitatem tenere virtutem: scientes pro certo verissimam esse vocem Apostolicam, quae inter cetera terribiliter clamat: Neque fornicarij, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores regnum Dei possidebunt, *Trosleia.cap.10.*

1. Cor. 6.

C A P. X X I.

Non cibi nos grauant sancte Papa, &c. Et hoc quoq. quod captiuae mulieres corruptae fuerunt barbaris earum corporibus insolenter abutentibus: Sed si prius quoque damnata vita fuerit, procul ab oculis abeuntibus, vt dicitur, fornicationibus, vt scriptum est, fornicarius scilicet habitus est, etiam tempore captiuitatis. *Greg. Thaumaturgus. cap. 1.*

C A P. X X I I.

Si vir cum muliere cohabitans, postquam matrimonio non delectatus in fornicationem inciderit, cum fornicatorem iudicamus, & eu poenis amplius grauamus; canonem tamen non habemus, qui eum adulterij crimini subijciat, si in solutam a matrimonio peccatum commissum sit. Nam adultera quidem, inquit, polluta polluetur, & ad virum suum non reuertetur, & qui adulteram detinet, stultus est, & impius. Qui autem fornicatus est, non excludetur a cohabitatione cũ vxore; quemadmodum mulier maritum suum a fornicatione reuertentem excipiet: vir autem eam, quae polluta est, a suis aedibus amandabit. Ac eorum quidem ratio minime est facilis: consuetudo autem sic inualuit. *Basil. ad Amphilocb. cap. 21.*

Prouerb. 18.d

C A P. X X I I I.

Ei, qui mulierem vel vi, vel clam esse vitiatam habet, necesse est fornicationis poenas imponere. est autem in quatuor annis praefinitum fornicatoribus supplicium. Oportet autem eos anno primo a precibus expelli, & ipsos deflere ad fores ecclesiae. Secundo autẽ ad auditionem admitti. Tertio admitti ad poenitentiam. Quarto ad congregationem cum populo abstinentes ab oblatione. Deinde eis permitti boni communionem. *Basil. ad Amphiloch. cap. 22.*

C A P. X X I V.

Qui a se stupratam mulierem detinet, stupri quidem poenam subibit, ei autem mulierem habere permittitur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 25.*

C A P. X X V.

Fornicatio non est matrimonium, sed nec initium matrimonij. *Basil. ad Amphiloch. cap. 26.*

C A P. X X V I.

Puellae, quae praeter patris sententiam fornicatores secutae sunt, reconciliatis parentibus, videtur res remedium accipere, sed non protinus ad communionem restituuntur, sed triennio puniuntur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 38.*

C A P. X X V I I.

Quae praeter Domini sententiam se viro tradidit, fornicata est. *Basil. ad Amphiloch. cap. 40.*

C A P. X X V I I I.

Quae sine ijs, qui habent potestatem, fiunt matrimonia, sunt fornicationes. *Basil. ad Amphiloch. cap. 42.*

C A P. X X I X.

Fornicator septem annis non communicabit; duobus deflens, & duobus audiens, & in vno solo consistens, octauo autem ad communionem admittetur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 59.*

C A P. X X X.

Lector, si cum sua sponsa ante matrimonium commercium habuerit, postquam anno cessauerit, ad legendum recipietur, manens non vlterius promouendus. Quod si absque desponsatione furtim coierit, cessabit a ministerio. Idem & minister. *Basil. ad Amphiloch. cap. 68.*

C A P. X X X I.

In ijs, qui diligentiore conuersione vsi fuerint (*loquitur de ijs, qui in fornicationem inciderunt*) licet ei, qui dispensat pro ecclesiasticae oeconomiae vtilitate tempus auditionis contrahere, & celerius ad conuersionem deducere; & rursus hoc quoque tempus contrahere, & celerius communionem reddere, vt sua probatione, eius, cui medela adhibetur, constitutionem indicet. *Gregor. Nyssen. epist. canonica cap. 4.*

C A P. X X X I I.

Eius cui medela adhibetur, affectio consideratur, quomodo & in ijs, qui fornicatione inquinamẽto illaqueati sunt; vt vel citius, vel tardius, eis fit boni participatio. *Gregor. Nyssen. epist. canon. cap. 4.*

C A P. X X X I I I.

Qui in fornicatione polluti sunt, in tribus quidem annis ab oratione omnino expellantur; in tribus autem, sint solius auditionis participes; in tribus autem alijs, cum his, qui in conuersione substernuntur, precentur, & tunc sint sacramentorum participes. *Gregor. Nyssen. epist. canon. cap. 4.*

Pars nona. De illo, qui nefarias nuptias ignarus contraxit.

C A P. I.

De presbytero, qui per ignorantiam nefarijs nuptijs implicatus est, definiui, quod oporteat esse quidem cathedrae participem, a reliquis autem actionibus abstinere, ei enim sufficit venia; vt is autem aliis benedicat, qui sua debet negotia curare, non est consentaneum. benedictio enim est satisfactionis communicatio, qui autem eam non habet propter ignorantiae lapsum, quo modo aliis

aliis communicabit? Nec ergo publice, nec priuatim benedicat, nec Christi corpus aliis impertiat, nec aliquod aliud sacrum ministerium obeat, sed quod praesideat contentus, sibi, alijs, & Christo defleat, vt sibi ignorantiae peccatum condonetur. *Basil. ad Amphil. c. 27.*

CAP. II.

Maximus asseruit, se ecclesiae leges ignorantem illicito matrimonio coniunctum esse; & quia hoc eum male habet, quod non recte, & ex ordine agat, affirmauit, quia cōtra leges fecit per ignorantiam, se ab illicita vitae societate ex consensu abstenturum, illa etiam hoc volente. Si ergo probaueris, quod hoc ex consensu faciant, & non fallant, quia est tempus decennale, si consideras eos debere versari cum cathecumenis, nunc eos sic dispensa. Sin autem vides, quod velit decipere, & acerbitate adhuc in eos opus sit, fac id, quod Deus tibi suggesserit, id semper sequens, quod in vsu est, vimque obtinet. *Theophil. Episcop. Alexandr. epist. ad Agathonem Episcopum.*

De superbia. Tit. V.

Vide lib. IV. tit. LXVIII.

CAP. I.

16. q. 7. c. 33. Monasterium, vel oratorium canonice constructum a dominio constructoris inuite non auferatur: liceatque illi id presbytero, cui voluerit, pro sacro officio illius dioecesis, & bonae auctoritatis, (*& idoneos auctoritate*) cum consensu Episcopi, ne malus existat, commendare, ita vt ad placita, & ad iustam reuerentiam ipsius Episcopi obedienter sacerdos recurrat. *Leo.* Si vero superbia eleuatus, vel alio quolibet modo a proprij se subtrahere maluerit mandatis Episcopi, canonicis eum decernimus vltionibus subiacere. *Eugen. 2. in synod. Rom. & Leo IV. cap. 21. Anselm. lib. 5. cap. 37. Caesaraug. lib. 8. cap. 43.*

CAP. II.

Presbyteri, qui in diuersis locis, baptisteriis, vel quibuscumque sacris oratoribus ordinantur, instanter, ac inexcusabiliter ad concilium dioecesis Episcopi occurrere, secundum sanctorum statuta patrum decernimus. Hi autem, qui colonatus possessiones retinent, nihilominus volumus ad Episcopi indifferenter conuenire concilium. nam si per contumaciam se quasi in alterius potestate subtraxerint, & proprio non subijciantur Episcopo, canonicis correctionibus subiaceant. *Leo IV. in syn. Rom. cap. 40.*

CAP. III.

Quotidiana Petri Apostoli praedicatio inter cetera diuina mandata, haec erat, &c. dolentes consolari, & suis bonis refouere, & a malis actibus se alienum facere, non esse superbum, non violentum, &c. *Petrus Apostolus apud Clem. epist. 1. ante fin. Theodul. ad presbyteros. Aurel. cap. 21.*

CAP. IV.

Post haec agnoscat (*Christianus*) Deum honorare: honor autem eius est, vt ita viuat, sicue ipse vult: vult enim vnumquemq. ita viuere, vt homicidium, & adulterium nesciat; odium, & auaritiam fugiat; iram, superbiam, iactantiam respuat, & execretur, &c. *Clem. epist. 4. ante fin.*

CAP. V.

Virum catholicum, & praecipue Domini sacerdotem, sicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari. dicente quippe Scriptura sancta: Post concupiscentias tuas non eas, &c. multis mundi huius illecebris, multis vanitatibus resistendum est, vt verae continentiae obtineatur integritas: cuius prima est labes superbia, initium transgressionis, & origo peccati. Quoniam mens potentiae auida, nec abstinere nouit a vetitis, nec gaudere concessis, dum inordinato, prauoque progressu, impunitarum transgressionum augentur excessus, & crebrescunt culpae, quae toleratae sunt studio fidei reparandae, & amore concordiae, &c. Haec tibi scribens hortor, ac moneo, vt deposito ambitionis desiderio, spiritu potius feruens caritatis, eiusque virtutibus secundum doctrinam Apostolicam perficienter orneris. *Leo epist. 51. in prin. & in fine.* Eccles. 18 Eccles. 10.

CAP. VI.

Melior est in malis factis humilis confessio, quam in bonis superba gloriatio. *Callist. ep. 1. in fin. Iuo par. 5. cap. 235. decr.* 15. q. 3. c. 89.

CAP. VII.

Iustum est, vt qui diuina contemnunt mandata, & inobedientes patrum existunt instionibus, seuerioribus corrigantur vindictis: quatenus ceteri talia committere timeant, & omnes gaudeant fraterna concordia, & cuncti sumant seueritatis, atque bonitatis exemplum. num si, quod absit, ecclesiasticam sollicitudinem, vigoremque negligimus; perdit desidia disciplinam, & animabus fidelium profecto nocebitur. *Callist. epist. 2. post princ. Ansel. lib. 13. cap. 13. Iuo par. 6. cap. 346. decr.* 33. q. 3. c. 9.

CAP. VIII.

Per Prophetae vocem contra superbientem animam dicitur: Habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es in nomine tuo. Fiduciam quippe animam in pulchritudine sua habere, est in semetipsa de iusta actione praesumere. Hinc rursum per Prophetam scriptū est: Quo pulchrior es, descende. Anima etenim vnde est pulchrior, inde descendit, quando ex virtutis decore, quae exaltari apud Deum debuit, ab eius gratia per suam electionem cadit. Quid ergo in his agendum est, nisi vt malignus spiritus, cum nobis ad eleuandam mentem reducit, bona, quae egimus, nos semper ad memoriam mala nostra reuocemus? quatenus & nostra cognoscamus esse, quae peccando Ezech. 16 Ezech. 32

cando fecimus, & solius omnipotentis Dei munera, cum peccata declinamus. *Greg. epist. ad Reccaredum Regem. c. 4 lib. 7. regist. epist. 126.*

CAP. IX.

Si fuerit superbus minister, cum Zabulo computatur, sed per illum Christi sacramenta non contaminantur. *Vrban. ij. epist. ad L. praepositum ex verbis D. Augustini.*

CAP. X.

*communiones Dist. 30 si quis per superbiã c. 9 *missas

Si quis superbiae vsus affectu * conuentus abominatur, qui ad confessiones martyrum celebrantur, & *ministeria, quae in ijs fiunt, simul cum eorum memorijs execratur, anathema sit. *Gangr. cap. 20.*

CAP. XI.

15 q. 7. 3.

Si quis tumidus, vel contumeliosus extiterit in maiorem natu, vel aliquam caussam habuerit, a tribus vicinis Episcopis, si diaconus est, arguatur: presbyter, a sex; si Episcopus, a duodecim consacerdotibus audiatur. Vniuersi dixerunt Episcopi: Contemptus debet contumaciae, & superbiae in omnibus frangi. *Carth. i. cap. 11.*

CAP. XII.

Dist. 50. c. 21.

Contumaces clerici, pro vt dignitatis ordo permiserit, ab Episcopis corrigantur: & si qui prioris gradus elati superbia communionem fortasse contempserint, aut ecclesiam frequentare, vel officium suum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur: ita vt cum eos paenitentia correxerit, rescripti in matricula gradum suum, dignitatemque suscipiant. *Agath. cap. 2. Capitul. lib. 7. cap. 311. Iuo par. 6. cap. 366. decr.*

CAP. XIII.

Episcoporũ, quorum vita non reprehenditur, posteriorẽ (*presbyterum, vel clericũ*) priori nullus praeponat, nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiae Episcopus iusserit, implere contemnat. *Agath. cap. 23.*

CAP. XIV.

Si quis superbia elatus officium suum indignatione quacumque implere noluerit, ab ordine tamdiu depositus habeatur, quamdiu digna paenitentia, & supplicatione satisfecerit praesidenti Pontifici. *Aurel. iy. cap. 19.*

CAP. XV.

Si clericus ordinationem Episcopi sui sub cothurno superbiae neglexerit implere, non solum ab stipendio, sed anno vno a communione priuetur. *Narbon. cap. 10.*

CAP. XVI.

Renuntiatur in baptismo diabolo, & omnibus operibus eius, & omnibus pompis eius &c. Pompae eius sunt: Superbia, iactantia, elatio, vanagloria, fastus, & alia quan plurima, quae ex his oriri videntur. *Turon. sub Carolo. cap. 18.*

CAP. XVII.

Clerici non vagis oculis, nõ infraeni lingua, aut petulanti, tumidoq; gestu incedant, &c. Senioribus quoque debitam praebeant obedientiam, neque vllo iactantiae studio se attollant. *Magun. cap. 10. ex Isidoro lib. 2. cap. 2. de Eccles. officijs.*

CAP. XVIII.

Cetera, quae sequuntur, in nobis posita sunt. Non proteruum, id est non tumentem, & placentem sibi, quod Episcopus sit: sed quasi bonum vilicum, id requirentem, quod pluribus prosit. &c. *Hiero. in epist. ad Titum apud Aquisgr. cap. 10.* Tit. 1. b

CAP. XIX.

Caue ne hominum rumusculos aucuperis, ne in offensam Dei populorum laudem commutes. Si adhuc, inquit Apostolus, hominibus placerem, Christi seruus non essem. Desijt placere hominibus, & seruus factus est Christi: per bonam, & malam famam; a dextris, & a sinistris Christi miles graditur, nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur. Non diuitijs tumet, non contrahitur paupertate, & laeta contemnit, & tristia. Per diem sol non vrit eum, neque luna per noctem. Nolite orare in angulis platearum, ne rectum iter precum tuarum frangat aura popularis: nolo te dilatare fimbrias, & ostentui habere philacteria: & conscientia repugnante, pharisaica ambitione circumdari. Inde pendet euangelium, inde lex, & prophetae, &c. Tot te regulae, quot species gloriarum percurrant. Quanto melius erat, haec non in corpore, sed in corde gestare; Dominum habere fautorem, non aspectus hominum. *Hiero. epist. ad Nepotian. apud Aquisgr. cap. 94.* Gal. 1. b Psal. 120. b.

CAP. XX.

Inter cetera mala, quae fidem commaculant, quatuor nobis vitia spiritualia merito exageranda videntur; quae quanto occultiora sunt, tanto perniciosiora: id est superbia, per quam Angelus diabolus effectus, de celo electus est. &c. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 1.*

CAP. XXI.

Pactum, quod cum Deo in baptismate fit, a multis ex toto, a multis ex parte transgreditur. Ex toto quidem transgreditur; quando quis post acceptam baptismatis gratiam, aut ad infidelitatem, aut ad haeresim, aut certe ad schisma prolabitur. Ex parte vero, quando quis, aut ad superbiam, aut ad inuidiã, aut ad cetera vitia spiritalia, quae ex radice superbiae prodeunt, labitur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 9.*

CAP. XXII.

Opera (*diaboli*) sunt, quae vtique operibus Saluatoris contraria existunt. Primum superbia, cuius ille auctor est, & quae eum ex angelo daemonem fecit, quae est etiam initium omnis peccati, & cetera vitia, quae ex radice prodeunt superbiae. Pompa diaboli haec est, quae & pompa mundi, id est ambitio, arrogantia, vanagloria, omnisque cuiuslibet rei superfluitas in humanis vsibus, vnde crescit elatio, Eccl. 10.

quae

quae multoties honestati solet ascribi, & cetera huiusmodi, quae de fonte superbiae procedere noscuntur. *Parisien. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 10.*

CAP. XXIII.

Quam sit praesumptio grauis, & periculosa, quae ex contemptu praeceptorum Dei nascitur, aedificatio turris, & confusio linguarum *Genes. 11.* prodit. Sodoma autem, & Gomorrha, & finitimae ciuitates, quibus flagitijs deletae, & *Gene. 19.* quomodo aeterna damnatione in exemplum humani generis sint perditae, manifestum est; & tamen in comparatione earum Hierusalem duplum malum fecisse legitur, eo quod notitiam & praeceptum Dei habuerit, & seruare contempserit, secuta propriam voluntatem. *Ezech. 16* Nam iniquitas sodomitica, iuxta prophetam, fuit superbia. &c. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 2. cap. 9.*

CAP. XXIV.

Nemo contemnat, neq. transgrediatur bannum ab Episcopis superpositum. Sciat, & abhorreat in epistula B. Clementis dictum contra *11. q. 3. c. 11.* se scriptum. Si vobis Episcopis nō obedierint, omnes tam maiores, quam & inferioris ordinis, atq. reliqui populi, tribus, & linguae non solū infames, sed etiam extorres a regno Dei, & consortio fidelium, a liminibus sanctae Dei ecclesiae alieni erunt. Et audiant ipsum Dominum in euangelio dicentem: *Luc. 10.* Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. *Tribur. c. 8. Clem. epist. 1. & 3.*

CAP. XXV.

Videat vnusquisq. (*ne fidei*) datorem diuersis commaculet flagitiis, inter quae maxime haec cauenda praeuidimus, & quanto occultiora, tanto periculosiora esse pro certo scimus: superbiam scilicet, quae de angelo diabolum facere, & de caelo nouit praecipitare. &c. *Trosle i. cap. 1.*

De auaritia. Tit. VI.

Vide lib. iv. tit. lxx. & lxxi. lib. vi. tit. II. quibus adde.

CAP. I.

Scripsi vobis in epistula: Ne commisceamini fornicarijs, &c. Si is qui frater nominatur, est fornicator, aut auarus, &c. aut rapax cū eiusmodi nec cibū sumere. *Paul. epist. 1. ad Cor. c. 5. num. 10.*

CAP. II.

Nolite errare, neq. fornicarij, &c. neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. *Paul. epist. 1. ad Cor. cap. 6. num. 10.*

CAP. III.

Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, &c. Hoc enim scitote, intelligētes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, non habet hereditatem in regno Christi, & Dei. *Paul. in ep. ad Ephes. c. 5. num. 5.*

CAP. IV.

Ab auaritia alieni mores sint, praesentibus contenti, is, qui tertium caelum conscendit, & arcana verba audiuit, Paulus diuinus Apostolus aperte vociferatur. *Nicaen. ij. c. 1.* *2. Cor. 12*

CAP. V.

Auaritiam, vtpote secundam idololatriam, Paulus magnus execratur Apostolus: cunctos videlicet, qui christiani vocabulo censentur ab omni turpi lucro abstinere volens; multo magis ergo ijs, qui sacerdotio funguntur, nefas est, coëpiscopos, & suffraganeos suos per quemcūque modum grauare. &c. *Syn. vij. gen. sub Hadrian. ij. c. 19.*

CAP. VI.

Non satis vtiliter in populo auaritia redarguitur, si ab ijs, qui in clero constituti videntur, & praecipue qui contempto saeculo religiosorum nomen profitentur, & regulam, modis omnibus nō cauetur. &c. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 6. post conc. Later. par. 2. c. 10.* *de simon. c. 8. Greg. ix. & in 2. coll. c. 7*

CAP. VII.

Nulli liceat Episcoporum a subiecto sacerdote, vel alio quolibet clerico, & pijs locis dationes vltra statuta patrū exigere, aut supposita in angarijs inferre: sed cum sit optimus perspector, ita prospiciat, vt vniuersae sibi oues cōmissae a se maxime alantur, atque in necessitatibus adiuuentur, * quam illicitis exactis dationibus opprimantur. Quia Dominus pascere, & docere nos docuit, & omnibus ministrare, non terrenis lucris, vel auaritijs delectari. *Eugen. ij. in syno. Roma. & Leo iv. c. 26. Ansel. lib. 6. c. 166. Caesar. lib. 4. c. 89.* *16. q. 1. Nulli Episcoporum, c. 62.* * *potius quam f. Leo.*

CAP. VIII.

Praua consuetudo, prout accepimus, & detestabilis inoleuit, quoniam monachi, & regulares canonici post susceptum habitum, & professionem factam, spreta beatorum magistrorum Benedicti, & Augustini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiscunt. auaritiae namq. flammis accēsi se patronos caussarū faciunt. &c. Vt ergo ordo monasticus, & canonicus Deo placens in sancto proposito inuiolabiliter cōseruetur, ne hoc vlterius praesumatur, auctoritate Apostolica interdicimus. Episcopi autē, Abbates, & Priores tantae enormitati consentientes, & non corrigentes, proprijs honoribus priuentur, vel ab ecclesiae liminibus arceantur. *Inno. ij. in syno. Roma. c. 6.*

CAP. IX.

Super omnia auaritiam fugite (*loquitur cū presbyteris*) quae homines occasione praesentis lucri ab aeternis separat bonis. *Clem. epist. 1. ante med.*

CAP. X.

Vult Deus vnumquemq. ita viuere, vt homicidium, & adulterium nesciat, odium, & auaritiam fugiat, &c. *Clem. epist. 4. ante fin.*

CAP. XI.

Fraternitatem tuam institutis Apostolicis conuenimus, vt patrum regulis, & praeceptis Dominicis innitentes, de templo fidei auaritiam,

ritiam, quae idolorum est seruitus, excludamus, vt in domo Domini nihil noxium, nihilq. adsit confusum. *Gregor. ad Aether. Lugdun. Epis. lib. 7. regist. epist. 110.*

CAP. XII.

17. q. 4. c. 2. ap Greg. ix c. 3. de praeben. & in 1. coll. c. 3. Ratio nulla permittit, vt proprijs cuiusquam vsibus applicetur, quod pro communi vtilitate datum esse cognoscitur. *Gregor. lib. 11. epist. 31. Anthemio Subdiacono. Ansel. lib. 5. cap. 35.*

CAP. XIII.

Dist. 85. c. 1. Indicatum nobis est, Florentinum Archidiaconum ecclesiae Anconitanae, qui ad Episcopatum fuerat electus, scripturae quidem sacrae scientiam habere; sed ita aetatis senio iam confectum, vt ad regiminis officium non possit assurgere: adijcientes etiam, ita illum tenacem existere, vt in domo eius amicus ad caritatem nunquam introeat, & c. requirendum est, si hoc, quod de praefato Archidiacono dictum est, quia nunquam amicus domum eius ingressus est, si ita se veritas habet; & vtrum ex necessitate, an ex tenacitate talis sit. *Gregor. lib. 12. epist. 6. Ioanni Episcopo.*

CAP. XIV.

Leuit. 19. & 20. Coloss. 3. Scriptum est: Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum, dicit Dominus. & illud Apostolicum: Mortificate membra vestra, quae sunt super terram: id est, fornicationem, & immunditiam, concupiscentiam malam, & auaritiam, quibus quanto est pertinacior vis in malis, tanto austerioribus conuenit obuiare decretis. *Tolet. viij. cap. 5.*

CAP. XV.

*nullus Cupiditatis, & auaritiae malum * nullatenus sectetur, sicut Carthagin. interdicit concilium. *Remen. c. 28.*

CAP. XVI.

1. Reg. 12 Auaritiam in sacerdote vitandam, & Samuel docet, nihil cuiquam eripuisse se coram populo probans, & Apostolorum paupertas, qui refrigeria sumptuum a fratribus accipiebant; & praeter victum, atque vestitum, nihil se aliud nec habere, nec velle gloriabantur. 1. Tim. 3 quam ad Timotheum auaritiam, ad Titum Tit. 1. turpis lucri cupiditatem apertissime notat *Hieronymus in epist. ad Oceanum apud Aquisgran. cap. 11.*

CAP. XVII.

Cauendum summopere sacerdotibus est, vt Colos. 3. 1. Tim. 6. ab auaritiae peste, quae est idolorum seruitus, & cupiditate, quae radix omnium malorum est, suosq. sectatores a regno Christi excludunt, se compescant. quoniam digne non possunt subditis praedicare, vt ab his se abstineăt, cũ ipsi his, quod valde dedecus, immo periculosum est, se mancipauerint. Grauius quippe, atrociusq. hae pestiferae lues in illis damnantur, quam in his, qui eorum dictis, & exemplis ab eis coërceri debuerunt. Solent namque a nonnullis multifariae occasiones obtendi, quae necessitatis nomine palliantur. Et reuera dum exterius necessitas praetenditur, interius auaritia tegitur. Ait itaque Dominus in euangelio: Nolite thesaurizare vobis thesauros in Matt. 6. terra, &c. In vita beati Ambrosij legitur: Ingemiscebat vehementer, cum videlicet radicem omnium malorum auaritiam, quae neque copia, neque inopia minui posset, magis, magisq. increscere in hominibus, & maxime in ijs, qui in potestatibus erant constituti. &c. Et quid dicam, si in huiusmodi personis ita rabiem suam exercet, qui solent aut filiorum, aut propinquorum caussas praetendere ad excusandas excusationes in peccatis, quandoquidem plerosq. ceperit etiam caeca labes sacerdotes, & leuitas, quibus portio Deus est, vt illam etiam ipsi appetant? Et vae mihi misero, quia nec fine mundi prouocamur, vt tam graui iugo seruitutis liberari velimus, quo demergimur ad profundum inferni, vt faciamus nobis amicos de mammona iniquitatis, Luc. 16. qui nos recipiant in aeterna tabernacula. His ita praemissis oportet sacerdotes Domini, vt ab appetitu auaritiae, & cupiditatis se cohibentes, sibi subiectis in omnium virtutum profectibus se imitabiles exhibeant, quibus pro omnibus diuitijs solus Christus abundet, iuxta illud Apostoli: Mihi viuere Christus est, Philip. 1. & mori lucrum. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 1. cap. 13.*

CAP. XVIII.

Non solum rumore, sed etiam euidentibus factis comperimus quorumdam Episcoporum ministros, non solum in presbyteris, sed etiam in plebibus parochiae suae auaritiam potius exercere, quam vtilitati ecclesiasticae dignitatis inseruire, populiq. saluti consulere. Quam negligentiam, immo & execrabile, ac damnabile cupiditatis vitium omnibus in commune deinceps vitandum statuimus. &c. At si forte, quod absit, vllus Episcoporum deinceps sectatores auaritiae ministros in parochia sua constituerit, & eorum cognitam prauitatem auctoritate pastorali acriter ferire detrectauerit, exemplum negligentis Heli 1. Reg. 2. sacerdotis imitari se cognoscat; sciatq. quia quidquid prauitatis, vel auaritiae huiuscemodi subiecti in plebibus Christi egerint, si eos corrigere iuxta facti qualitatem neglexerit, in eum proculdubio, a quo constituti sunt, ea, quae admiserint, redundabunt, & synodali se correptioni modis omnibus subijciendum. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 23.*

CAP. XIX.

Quamuis auctoritas canonica ea doceat, vt quarta pars decimarum, & redituum ex oblationibus fidelium in vsus Episcoporum cedat; vbicumq. tamen Episcopus sua habet, suis contentus sit: vbi autem nihil rerum ecclesiae suae habet, accipiat de memorata quarta parte sibi, suisq. non quod auaritia, quod absit, suaserit, sed potius quod necessitas compulerit. Ceterũ si accipiendi nulla necessitas vrserit, nihil de memorata quarta parte accipiat, sed vsibus

ecclesiarū,& pauperibus Christi impartiendam secundum suam dispositionem relinquat. *Paris.sub Ludou.& Loth. lib.1.cap.31.*

CAP. XX.

Si in nobis caritas non est, sed odium,& inuidia, & auaritia, & discordia, & simulatio,& luxuria, & cetera mala regnant, quae omnia a christianitatis proposito abhorrent: mirum non est, si animaduersiones diuinae nos interius, exteriusq. diuersissimis modis feriunt, & impetum inimicorum aduersum nos commoueant. *Parisien. sub Ludou. & Lothar. lib. 2. cap. 6.*

CAP. XXI.

Episcopi ministros non sectantes auaritiam per parochias suas constituant. &c. Si forte, quod absit, ullus Episcoporum deinceps sectatores auaritiae ministros in parochia sua constituerit, & eorum cognitam prauitatem auctoritate pastorali acriter ferire detrectauerit, exemplum negligentis Heli sacerdotis imitari se cognoscat, & synodali correptioni modis omnibus subijciendum. Nam & in consensu communi statuimus,vt vnusquisque Episcoporum super Archidiaconos suos deinceps vigilantiorem curam adhibeat,quoniam propter eorum auaritiam,&c. multi scandalizantur, & ministerium sacerdotale vituperatur. *Aquisgr.ij.sub Ludou.par.3.c.4.* 1.Reg.2.

CAP. XXII.

Grauis res est auaritia,& plura habendi cupiditas, nec possunt vna epistola proponi scripturae,in quibus non solum praedari fugiendum,horrendumq. praedicatur,sed plura concupiscere, & aliena propter turpe lucrum attingere: & quicumq. est eiusmodi, is est a Dei ecclesia abdicatus.In tempore autem incursionis,in tanto luctu,tantisq. fletibus,ausos esse aliquos, tempus,quod omnibus exitium afferebat,existimare esse sibi lucri tempus, est hominum impiorum, & Deo inuisorum,& quorū improbitati nihil potest adijci. Vnde eis omnibus eiusmodi interdicere visum est, eosque abdicare, ne forte ad totum populum ira veniat,& in eos primum,qui praesunt,& non inquirunt,&c.Non ecce Achan Zare filius in eo,
Iosue.7. quod Deo dedicatum erat,peccauit, & in omnem Israel synagogam ira peruenit? &c. Nemo seipsum seducat,neq. tanquam inuenerit; neq. enim fas est ei, qui inuenerit, lucri facere,&c. In Exodo non solum si quis res fratris, Exod.23.
sed etiam inimici,inuenerit, restitutione, inquit, restituas ipsa domui domini ipsorum. si autem;ab eo,qui in pace,& in otio delicate vitam transigit, vel etiam ab inimico non licet lucrari, quanto magis ab eo, qui rebus aduersis premitur, & fugit, & necessitate coactus propria relinquit. Alij autem se ipsos seducunt, aliena, quae inuenerunt, detinentes. Vt quoniam Boradi, & Gotthi eis hostilia fecerunt,ipsi sint aliis Boradi & Gotthi. *Greg. Taumaturgus cap.2.3.4.5.*

CAP. XXIII.

Altera idololatriae species, sic enim diuinus Apostolus auaritiam appellat, nescio quo modo absque vlla poenae medela a patribus praetermissa sit. At qui hoc malum quidem videtur esse trium animi constitutionum affectio. Nam & ratio ab eius,quod pulchrum est,iudicio aberrans,esse in materia,quod pulchrum est,existimat; non ad pulchritudinem a materia separatam aspiciens,& desiderium ad ea,quae sunt inferiora inclinatur,ab eo,quod vere est expetendum, dilabens. Iam vero & contentiosa,animosaq. animae affectio ex hoc peccato multas occasiones accipit. Diuinus enim Apostolus eam non solum idololatriam, 1.Tim.6
sed etiam omnium malorum radicem pronunciauit,& tamen haec morbi species inconsiderata,& absque vlla eius cura praetermissa est. Quo fit,vt hic morbus valde in ecclesia redundet. *Gregor. Nyssenus ad Letoium.*

De inuidia. Tit. VII.

CAP. I.

Manifesta sunt opera carnis; quae sunt fornicatio,&c. rixae,sectae,inuidiae,&c. *Paul ad Gal.c.5.num. Eutychian.epist. 2. in med.*

CAP. II.

Bonorum operum inter cetera semina, ac negotia sunt,&c. Zelum malum non habere, inuidiam non exercere,nec cōtentionem amare.&c.*Petrus Apost.apud Clem.epist.1.ante fi. Theodul.ad presbyteros Aurel.cap.21.*

CAP. III.

Post haec agnoscat (*Christianus*) Deum honorate. honor autem eius est, vt ita viuat, sicut ipse vult: vult enim vnumquemque ita viuere, vt homicidium, & adulterium nesciat. &c. inuidiam quoque, & cetera his similia penitus a se ducat aliena. *Clem. epist.4. ante fin.*

CAP. IV.

Summopere considerare debetis,quod ii,qui fratribus inuident, eosq. damnare, aut perdere cupiūt,per se sua dogmata destruunt.&c. *Liber. epist.2.in fin. Pelag.ij.epist.1. post med.*

CAP. V.

Clericus inuidens fratrum profectibus, donec in vitio est, non promoueatur. *Carthag. iv.cap.54. Burch.lib.2. cap.16. Iuo par.6. cap. 35. decreti.* Dist. 46. c.7.

CAP. VI.

Omnes homines, & maxime christiani studeant inter se pacem,vnanimitatem,& concordiam habere;odium vero,& discordiam longe a se propellere, neque pro terreno & caduco quaestu,quis inuidiae stimulis agitatus,felicitati fratris inuideat: sed potius bona,quae sibi optat, eadem & proximis aequaliter accipiat. *Turon.sub Carolo cap.32.*

P 2 CAP.

CAP. VII.

Isidorus ait: Clerici conniuia priuata non tantum pudica, sed & sobria colant, &c. dolos, & coniurationes caueant, odium, aemulationem, obtrectationem, atque inuidiam fugiant. *Magunt.cap.10. ex Isidoro lib. 2. c. 2. de eccles. officijs.*

CAP. VIII.

Admonendi sunt inuidi subiecti, vt perpendant, quantae caecitatis sunt, qui alieno profectu deficiunt, aliena exaltatione contabescunt: quantae infelicitatis sunt, qui per meliorationem proximi deteriores fiunt; dumq; augmenta alienae prosperitatis adspiciunt, apud semet ipsos anxie afflicti cordis sui peste moriuntur; quid inuidis infelicius? quos dum conspecta felicitas afficit, poena nequiores reddit? Aliorum vero bona, quae habere non possunt, si diligerent, sua fecissent. Nostra nimirum sunt bona aliorum, quae etsi imitari non possumus, amamus in alijs, & amantium fiunt, quaeque amantur in nobis. Hinc ergo pensent inuidi, caritas quantae virtutis est, quae alieni laboris opera, nostra sine labore facit. Dum se inuidi a labore minime custodiunt, in antiquam versuti hostis nequitiam demerguntur. De illo namque scriptum est: Inuidia Diaboli intrauit mors in orbem terrarum. quia enim ipse caelum perdidit, condito hoc homini inuidit, & damnationem suam perditus, adhuc alios perdendo cumulauit. Cognoscant inuidi quantis lapsibus subcrescentis ruinae subiaceant, qui dum liuorem a corde non proijciunt, ad apertas operum nequitias deuoluuntur. Nisi enim Cain inuidisset acceptam fratris hostiam, minime peruenisset ad eius extinguendam vitam. vnde scriptum est: Et respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain vero, & ad munera eius non respexit, Iratusq. est Cain, & concidit vultus eius. Itaque liuor sacrificij fratricidij seminarium fuit. nam quem meliorem se esse doluit, ne vtcumque esset, amputauit. Dicendum est inuidis, quia dum se ista intrinsecus peste consumunt, etiam quidquid in se aliud boni habere videntur, interimunt. vnde scriptum est: Vita carnium, sanitas cordis: putredo ossium, inuidia. Per liuoris vitium ante Dei oculos pereunt etiam, quae humanis oculis fortia videntur. Ossa quippe per inuidiam putrescere est, quaedam etiam robusta deperire. &c. *Gregor. in pastoralibus lib. 3. cap. 11. apud Aquisgran. cap. 105. Gregor. lib. 6. cap 34. Moral.*

Sap. 2. | Gen. 4. | Prou. 14.

CAP. IX.

Inter cetera mala, quae fidem commaculant, quatuor nobis vitia spiritalia merito exaggeranda videntur. quae quanto occultiora, tanto perniciosiora: id est, superbia, &c. inuidia, per quam diabolus hominem de paradiso eiecit. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 1.*

CAP. X.

Si in nobis caritas non est, sed odium, & inuidia, & auaritia, & discordia, & simulatio, & luxuria, & cetera mala regnant, quae omnia a christianitatis proposito abhorrent: mirum non est, si animaduersiones diuinae nos interius, exteriusq. diuersissimis modis feriant, & impetum inimicorum aduersum nos commoueant. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 2. cap. 6.*

CAP. XI.

Sunt & alia detestanda vitia, quae ita habentur, quasi naturaliter in vsu, vt ea perpetrantes, quanti sint discriminis, non aduertant. Sicut sunt ea, quae Apostolus aperte enumerat: id est, ebrietas, comessationes, contentiones, irae, rixae, dissensiones, detractiones, inuidiae, inimicitiae, quae homines iuxta eundem Apostolum a regno Dei excludunt. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 3. cap. 2.* Gal. 5.

CAP. XII.

Videat vnusquisque, ne fidei decorem diuersis commaculet flagitijs, interq. maxima haec cauenda praeuidimus: superbiam scilicet, & inuidiam a diabolo inuentam ad deiciendum de paradiso hominem, & ad mortem in orbe terrarum introducendam: odium & discordiam praefatorum criminum sequaces. *Trosclei. cap. 15.*

CAP. XIII.

Obitu existimatio augetur bonorum: quia omnis aduersus mortuos euanescit inuidia. *Valentinian. & Marcianus in epist. ad Palladium Praet. Praefect. in Chalcedon. actio. 3.*

De negligentia. Tit. VIII.

CAP. I.

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, verum etiam aliqui ecclesiarum praelati circa comessationes superfluas, & confabulationes illicitas, vt de alijs taceamus, fere medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquentes, vix ad diurnum concentum auium excitantur, transcurrendo vndique continuata syncopa matutinum. Sunt & alij, qui missarum celebrant sollemnia vix quater in anno, vel quod deterius est, interesse contemnunt; & si quando intersunt, chori silentium fugientes, &c. Haec igitur & similia, sub poena suspensionis, penitus inhibemus, districte praecipientes in virtute obedientiae, vt diuinum officium diurnum pariter, & nocturnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent pariter, & deuote. *Innocentius iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 17.*

De celeb. miss. c. 9. Greg. ix. & in 4. colle. c. 2. eod. tit.

CAP.

CAP. II.

Si Episcopus, vel presbyter negligat clerum, vel populum suum, neque eos doceat religionem, excommunicetur; si perseuerauerit, deponatur. *Apost. cap. 18.*

CAP. III.

Bonorum operum inter cetera femina, ac negotia sunt, &c. dolentes consolari, & suis bonis refouere, & a malis actibus se alienum facere; non esse superbum, non vinolentum, nec multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmuratorem. &c. *Petrus Apostolus apud Clem. epist. 1. ante fin. Theodulph. ad presbyt. Aurel. cap. 21.*

CAP. IV.

Dist. 83. c. nihil. Sicut artium in suo quoque opere inuenitur mater instantia, ita nouerca eruditionis est negligentia. *Anacl. epist. 1. ante med. Ansel. lib. 6. cap. 146. Tarrac. lib. 4. cap. 25.*

CAP. V.

2. q. 7. c. 55. 23. q. 3. c. 8. Negligere, cum possis, deturbare peruersos, nihil aliud est, quam fouere. Nec caret scrupulo societatis occultae, qui manifesto facinori desinit obuiare. *Eleuth. epist. vnic. in fin. Damas. epist. 3. cap. 8.*

CAP. VI.

Dist. 86. c. 1. Inferiorum ordinum culpae ad nullos magis referendae sunt, quam ad desides ac negligentes rectores, qui multam saepe nutriunt pestilentiam, dum * necessariam dissimulant adhibere medicinam. *Leo epist. 3. in fin. & epist. 84. siue 86. in fine. Troslei. cap. 9. Ansel. lib. 6. cap. 147. Capitul. lib. 7. cap. 77. Tarraco. lib. 4. cap. 45.*

* austeriorem

CAP. VII.

De Paschasio Episcopo negligente, quem nisi resipiscat, & officio suo, vt par est, satisfaciat, ad se transmitti iubet. *Greg. lib. 11. epist. 29. Anthem. subdiacono Campaniae.*

CAP. VIII.

Dist. 84. c. 2. Nuntiatum est nobis, Campaniae Episcopos ita negligentes existere, vt immemores honoris sui, neque erga ecclesias, neque erga filios suae paternae vigilantiae curam exhibeant, vel monasteriorum sollicitudinem gerant, seu in oppressorum, & pauperum se tuitionem impendant. Id ea hoc tibi auctoritate praecipimus, vt eis ad te conuocatis, ex nostro illos mandato districte commoneas, quatenus desides vlterius esse non debeant: sed sacerdotalem se habere zelum, & sollicitudinem opere doceant; atque in his, quae eos iuste secundum Deum agere conuenit, vigilantes existant, vt nullum nos de eis denuo murmur exasperet. Si quem vero eorum post haec negligentem esse cognoueris; ad nos eum sine aliqua excusatione transmitte, vt quam sit graue, nolle ab his, quae reprehensibilia, & valde vituperanda sunt, corrigi; regulari in se valeat districtione sentire. *Gregor. eidem lib. 11. epistula 33.*

CAP. IX.

Mulier intra monasterium nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Praepositus negligens apparuerit, qui eam viderit, & non statim eiecerit, excommunicetur. *Turon. ij. cap. 17.*

CAP. X.

De Episcopis quibusdam negligentibus, qui officium suum exequi diligenter iubentur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 21. Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. c. 11.*

CAP. XI.

Didicimus sane nonnullos Episcopos in gubernandis congregationibus sibi subiectis, canonicis videlicet, & monachis, & sanctimonialibus hactenus valde negligentes extitisse, & ob id multos in sui detractionem, & contemptum prouocasse: ita vt nonnulli alij Praelati in eorum parochijs constituti, eorum praua exempla secuti, suas similiter congregationes neglexerint. Quos & fraterno, & synodali conuentu admonendos esse necessario duximus, vt ab hac negligentia deinceps se cohibeant, & ceteris se imitabiles praebeant: ne forte propter illorum incuriam, & diuinae seruitutis contemptus, & pericula promoueantur animarum, & auribus excellentiae vestrae molestia ingeratur, & nostrae mediocritati in sacris conuentibus taedium, & opprobrium inferatur. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. c. 11.*

CAP. XII.

Danda est opera, vt presbyteri a luxuriae praecipitatione reuocentur, & nos de dissoluta correptione non diiudicemur; sicut Heli sacerdos damnatus est, quia filios suos segnius, ac lenius, quam debuerit, corripuerat, & ipse, & filij eius perierunt: quia vt Leo dicit, Inferiorum ordinum culpae ad nullos magis referendae sunt, quam ad desides, negligentesq. rectores, &c. & S. Gregorius dicit: Qui non corripit, resecanda committit. *Troslei. cap. 9.* 1. Reg. 2.

De mendacio. Tit. IX.

CAP. I.

INstituebat D. Petrus os a multo, vel prauo colloquio custodire, & verba vana, aut mendacia non loqui: quia os, quod mentitur, occidit animam. *Clem. epist. 1. ante fin.* Sapien. 1.

CAP. II.

Christiano genus omne mendacij summopere declinandum est, propter illud, quod a Deo dicitur: Perdes omnes, qui loquuntur mendacium. & iterum: Os, quod mentitur, occidit animam. & Apostolus: Nolite, ait, mentiri inuicem. *Nicol. ad consul. Bulgar. c. 81.* Psal. 5. Sapien. 1. Coloss. 3.

CAP. III.

Saepe se vitia esse virtutes mentiuntur: vt tenacitas, parsimonia; effusio, largitas; crudelitas, zelus iustitiae; remissio, pietas velit videri. *Greg. Ioan. CP. & alijs Episc. lib. 1. epist. 24.* Dist. 41. c. 6.

CAP. IV.

Cum Deo inspitante vestra pietas de ecclesiastica, & communi vtilitate, aliquid nobis tractare praecipit, non est nobis fas mentiri; quia aliquando veritatem sine graui periculo ad tempus reticere, numquam tamen interrogati de ipsa veritate sine graui discrimine possumus mentiri. Sed quia veritas saepe odium generat, & sermo Dei aduersarius a Domino nostris carnalibus voluptatibus describitur, tamen ei in via, id est, in praesenti vita, consentiendum est. Sic etiam erga nos agendum est, vt quotiescumque interrogati veritatem proferimus, quamquam nonnulli infirmi sine caussa scandalizentur, nobis tamen consentiendum est propter ipsam veritatem. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib.3.c.10. Aquisgr.ij. sub Ludou.par.4.c.6.*

CAP. V.

Cum octo sint genera mendacij, vt pater B. Augustinus dicit, nullo eorum a perfectis viris mentiendum est; vnde Isidorus: Summo-
22.q.2.c. pere cauendum est omne mendacium. Et item:
16. Omne genus mendacij summmopere fuge: omne enim quod a veritate discordat, iniquitas est; esto in verbo verax, neminem mentiendo fallaa, non alind loquaris, & alind facias; non aliud dicas, & aliud in animo teneas. Et in epistula Callisti Papae: Nihil mali vult, qui fidelis est, si quis fidelis est, videat ne falsa loquatur, aut cuiquam insidias ponat; dicit
Psal. 5. psalmus: Perdes omnes, qui loquuntur mendacium. *Trostei.cap.13. Callist. epist.1.in med. August.lib.de mendacio cap.14. Isido.lib.2. de synonimis. cap.10.*

De varijs prohibitis. Tit. X.

CAP. I.

MOrtificate membra vestra, quae sunt super terram; id est, fornicationem, & immunditiam, concupiscentiam malam, & auaritiam, &c. *Paul.ad Coloss.cap.3.num.5. Tolet.viij.cap.5.*

CAP. II.

Cum anima sit multo pretiosior corpore, sub intermination anathematis prohibemus, ne quis medicorum pro corporali salute aliquid aegroto suadeat, quod in periculum animae conuertatur. *Innocen.iij.in concil. gener.Later.cap.22.* *de paenit. & remiss. c.13 ap. Greg ix. & in 4. coll. c.4.*

CAP. III.

Artem illam mortiferam, Deo odibilem, balistariorum, & sagittariorum aduersus christianos catholicos exerceri de cetero sub anathemate prohibemus. *Innoc.ij. in syno. Rom. cap.12.post luo.panor.* *de sagittar. c.vn. ap.Greg. ix. & in 1.coll.*

CAP. IV.

Bonorum auctori inhaerere aliter non valemus, nisi cupiditatem a nobis, quae omnium malorum radix est, abscindamus. *Gregor. lib. 7.epist.110.al.108.* *Dist. 47. c.7.*

CAP. V.

Graecos prohibere vos asseritis, cum ligatura lintei, quam in capite gestatis, ecclesiam intrare: quod nos quoque similiter non abs re forsitan inhibemus. nam saepe memoratus, ac semper memorandus Apostolus Paulus ait: Omnis vir orans, aut propherans velato capi- *1.Cor.11.*
te deturpat caput suum. & iterum: Vir quidem non debet velare caput; quoniam imago, & gloria est Dei. Quod enim de velamine dicitur, etiam de ligaturae volumine debet, credimus, obseruari. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap.66.*

CAP. VI.

Qui arma proijciunt in * pace, placuit abstinere eos a communione. *Arelaten.cap.3.* *bello al.

CAP. VII.

Nullus clericorum sine permissione Episcopi sui cum saecularibus habitare praesumat: quod si fecerit, ab omni officij communione pellatur. *Aurelian.ij.cap.9.*

LIBER

LIBER XXXVII.

De excommunicatione.

Vt quis iuste excommunicetur a iudice, necessaria est caussa iusta, & admonitio. Tit. I.

CAP. I.

II. q. 3. c. 71. seruetur.

DE ijs, qui communione priuantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopis per quamcumq. prouinciam, sententia regularis obtineat, vt hi, qui abijciuntur, ab alijs non recipiantur. Requiratur autem, ne pusillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet Episcopi vitio videatur a congregatione seclusus. *Nicaen. cap. 5. Aquisgr. c. 42. vide Tribur. cap. 2. Anselm. lib. 12. cap. 13. in addit. Burchard. lib. 11. cap. 36. Iuo par. 14. cap. 100. decr. vide* Capitul. *lib. 1. cap. 1.*

CAP. II.

De appel. c. 26 reprehensibi lis. Greg. ix. & in 1. col. cap 42. eo tit.

Statuimus, vt nec Praelati, nisi canonica commonitione praemissa, suspensionis, vel excommunicationis sententiam proferant in subiectos; nisi forte talis sit culpa, quae ipso genere sui excommunicationis poenam inducat: nec subiecti contra disciplinam ecclesiasticam ante ingressum caussae in vocem appellationis prorumpant. *Alexandr. iij. in concil. Later. cap. 6.*

CAP. III.

De sent. excom. c. 48 Greg. ix c. 5. eo tit in 4. coll.

Sacro approbante concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti commonitione praemissa, & praesentibus idoneis personis, per quas, si necesse fuerit, possit probari monitio, promulgare praesumat. Quod si contra praesumpserit, etiam si iusta fuerit excommunicationis sententia, ingressum ecclesiae per mensem vnum sibi nouerit interdictum: alia nihilominus poena mulctandus, si visum fuerit expedire. Caueat etiam diligenter, ne ad excommunicationem cuiusquam absque manifesta, & rationabili caussa procedat, ad quam si forte taliter processerit, & requisitus humiliter, processum huiusmodi non curauerit absque grauamine reuocare, grauatus apud superiorem deponat de iniusta excommunicatione querelam. Quod si absque periculo morae potest, ad excommunicatorem illum cum suo mandato remittat infra competentem terminum absoluendum: alioquin ipse per se, vel per alium, prout viderit expedire, sufficienti cautione recepta; munus ei absolutionis impendat. Cumque aduersus excommunicatorem de iniusta excommunicatione constiterit, excommunicator condemnetur excommunicato ad interesse; alias nihilominus, si culpae qualitas postulauerit, superioris arbitrio puniendus. cum non leuis sit culpa, tantam infligere poenam insonti: nisi forsan errauerit ex caussa probabili, maxime si laudabilis opinionis existat. Verum si contra excommunicationis sententiam nihil rationabile fuerit a conquerente probatum, & idem super iniusta conquestionis molestia per poenam ad interesse, vel alias secundum superioris arbitrium condemnetur: nisi forsan & ipsum probabilis error excuset; & super eo, pro quo iusta fuerit excommunicatione ligatus per cautionem receptam satisfacere compellatur, vel in pristinam reducatur sententiam vsq. ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruandam. Si vero iudex suum recognoscens errorem, paratus sit talem reuocare sententiam; & is, pro quo lata fuerit, ne absque satisfactione reuocet illam, appellet: appellationi non deferat in hac parte: nisi talis sit error, de quo merito possit dubitari, & tunc sufficienti cautione recepta, quod coram eo, ad quem extitit appellatum, vel delegato ab ipso iuri parebit, excommunicatum absoluat. Sicque poenae praescriptae minime subiacebit. Caueat omnino, ne volũtate peruersa in alterius praeiudicium mentiatur errorem; si districtionis canonicae vult effugere disciplinam. *Innoc. iij. in conc. Later. cap. 47.*

CAP. IV.

De appel. c 61. Gregor. ix. c. 4. eo. tit. in 4. col.

Cum speciali sit prohibitione prouisum, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti commonitione praemissa promulgare praesumat: volentes etiam prouidere, ne forte commonitus frustratoriae recusationis, vel appellationis obiectu monentis declinare possit examen, statuimus, quod si alligauerit, se iudicem habere suspectum, coram eodem, caussam iustae suspicionis assignet, &c. *Innoc. iij. in conc gen. Later. cap. 48.*

CAP. V.

c. 6. de sen ten. excom mun. in 4 coll.

Sub interminatione diuini iudicij penitus interdicimus, vt caussa cupiditatis nullus audeat excommunicationis vinculo aliquem innodare, vel absoluere innodatum; in illis maxime regionibus, in quibus ex consuetudine, cum excommunicatus absoluitur, pecuniaria poena mulctatur, statuentes, vt cum excommunicationis sententiam iniustam fuisse constiterit, excommunicator ad restituendam pecuniam sic extortam per censuram ecclesiasticam compellatur. Et nisi probabili fuerit errore deceptus, tantumdem iniuriam passo persoluat. Et si forte soluendo non fuerit, animad-

uersione alis castigetur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 49.*

CAP. VI.

Sancimus, vt quicumque res ecclesiae delegatas, & Domino oblatas absque Episcopi iussu possidens praesumpserit deinceps tenere,
11. q. 1. c. 21. Indigne p. Deben. liminibus ecclesiae arceatur. [Debet tamen esse prouisio, vt vindictam admonitio manifesta procedat. *Synod. Rom. vi. sub Symmacho. post prin.*

CAP. VII.

Post tertiam admonitionem Episcopi, excommunicantur laici, & deponuntur clerici, qui adhaerent presbytero, qui separatim altare erexit, Episcopo contempto. *Apost. cap. 31. G. 32. L. vid. Antioch. cap. 5.*

CAP. VIII.

Nulli christianorum facile communio denegetur, nec ad indignantis fiat hoc arbitrium sacerdotis, quod in magni reatus vltionem innitus, & dolens quodammodo debet inferre animus vindicantis. Cognouimus enim pro commissis, & leuibus verbis quosdam a gratia communionis exclusos; & animam, pro qua Christi sanguis effusus est, irrogatione tam saeui supplicij sauciatam, & inermem quodammodo, exutamque omni munimine diabolicis incursibus, vt facile caperetur, obiectam. Certe, si quando caussa talis emerserit, vt pro commissi criminis qualitate aliquem iuste faciat communione priuari, is tantum poenae subdendus est, quem reatus inuoluit: nec particeps debet esse supplicij, qui consors non docetur commissi. *Leo epist. 87. ante fin. ad Episcopos Viennen. prou.*

CAP. IX.

24. q. 4. c. 27. Inter querelas multiplices, Isidorus vir clarissimus a fraternitate tua se excommunicatum, anathematizatumque conquestus est. Quod ob quam rem factum fuerit, dum a clerico tuo, qui praesens erat, voluissemus addiscere, pro nulla alia caussa, nisi pro eo, quod te iniuriauerat, factum innotuit. Quae res nos vehementer affligit. Quod si ita est, nihil te ostendis de celestibus cogitare; sed terrenam te conuersationem habere significas, dum pro vindicta propriae iniuriae, quod sacris regulis prohibetur, maledictionem anathematis inuexisti. Vnde de cetero omnino esto circumspectus, atque sollicitus; & talia cuiquam pro defensione propriae iniuriae tuae inferre denuo non praesumas. nam si tale aliquid feceris, in te scias postea vindicandum. *Gregor. lib. 2. indict. 9. epist. 34. Ianuario Episcopo. Anselm. lib. 12. cap. 23. Iuo par. 5. cap. 351. decr. Caesaraugust. lib. 14. cap. 23. Tarraconen. lib. 4. cap. 58.*

CAP. X.

24. q. 3. c. 1. Comperimus, quod Laurentius quondam frater, & Coepiscopus noster nullis te culpis extantibus communione priuauerit. Ideoque huius praecepti nostri auctoritate munitus officium tuum securus perage; & communionem sine aliqua sume formidine. *Greg. lib. 2. indict. 10. epist. 24. Magno presbytero. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 6. panor. & par. 14. cap. 17. decr.*

CAP. XI.

De excommunicationis articulo, quae tamen interposita conditione gradu secundo, vel tertio sum, vt ita dicam, ex necessitate subiuncta est, beatitudo vestra immerito quaeritur; cum Paulus Apostolus dicat. In promptu habentes vlcisci omnem inobedientiam. *Greg. lib. 2. indict. 10. ep. 37. Natali Episcopo. Tarrac. lib. 6. cap. 208.* 24. q. 3. c. 15. 2. Cor. 10.

CAP. XII.

Episcopi, si sacerdotali moderatione postposita, innocentes, aut minimis caussis culpabiles excommunicare praesumpserint, aut ad gratiam festinantes recipere fortasse noluerint, a vicinis Episcopis cuiuslibet prouinciae litteris moneantur; & si parere noluerint, communio illis vsque ad tempus synodi a reliquis Episcopis non denegetur, ne fortasse propter excommunicatoris peccatum, excommunicati lõgo tempore morte praeueniantur. *Agath. cap. 3. Vorm. cap. 14. Burch. lib. 11. cap. 11. Iuo par. 14. cap. 16. & 81. decr. Iuo lib. 5. tit. 5. cap. 5. panor. Caesar. lib. 5. cap. 86.* 11. q. 3. c. 8.

CAP. XIII.

Si quis ab Episcopo suo, vel de ecclesia, vel de proprio iure crediderit aliquid repetendũ; si nihil conuicij, aut criminationis obiecerit, eum pro sola *contentione a communione ecclesiae non liceat submoueri. *Aurelianen. cap. 8.* 2. q. 7. c. 10. *contentione

CAP. XIV.

Si is, qui rem ecclesiasticam tenet, admonitus iudicium declinarit, quousque aut ad discussionem veniat; aut rem ecclesiasticam restituat, communione priuetur. *Aurel. iij. cap. 12.*

CAP. XV.

Nullus sacerdotum quemquam rectae fidei hominem pro paruis, & leuibus caussis a communione suspendat, praeter eas culpas, pro quibus antiqui patres ab ecclesia arceri iusserunt committentes. *Aurelianen. v. cap. 2. Vorm. cap. 13.* 11. q. 3. c. 41.

CAP. XVI.

Nemo Episcoporum quemlibet sine certa, & manifesta peccati caussa, communione priuet ecclesiastica. Anathema autem sine consensu Archiepiscopi, aut Coepiscoporum, praelata etiam euangelica admonitione, nulli imponat, nisi vnde canonica docet auctoritas: quia anathema aeternae est mortis damnatio; & non nisi pro mortali debet imponi crimine, & illi, qui aliter non potuerit corrigi. *Meld. cap. 56. Burch. lib. 11. cap. 10. Iuo lib. 5. tit. 3. cap. 13. panor. & par. 14. cap. 80. decr.* 11. q. 3. c. 41. Nemo.

CAP. XVII.

Caussae pensandae sunt, & tunc ligandi, atque soluendi potestas exercenda. Videndum est, quae culpa, aut quae sit potẽtia secuta post culpam

culpam: vt quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat, illos pastoris sententia absoluat. Tunc enim vera est absolutio praesidentis,cum interni arbitrium sequitur iudicis, &c. Sub magno ergo moderamine pastores ecclesiae vel soluere studeant, vel ligare, sed vtrum iuste, vel iniuste obliget pastor,pastoris tamen sententia gregi timenda est; ne is,qui subest, & cum iniuste forsitan ligatur, ipsam obligationis suae sententiam ex alia culpa mereatur. Pastor itaque quisque vel absoluere indiscrete timeat, vel ligare: is autem, qui sub manu pastoris est, ligari timeat, vel iniuste, nec pastoris sui iudicium temere reprehendat; ne etsi iniuste ligatus est, ex ipsae tumidae reprehensionis superbia, culpa, quae non erat, fiat. *Gregor. homil. 26. super euang. Ioan. 20. Cum sero esset. apud Aquisgr. cap. 37.*

CAP. XVIII.

Episcopi est de notis caussis excommunicare, ne Episcopi vilescat potestas. *Lemouicen. act. 2.*

CAP. XIX.

Quantae temeritatis, & praesumptionis existat, quod qui seruare debent canonicas sanctiones,in quibus aperte continetur, quod nullus aliquem sine rationabili caussa excommunicare praesumat,eas frangere non formidant, plures non amore iustitiae, sed liuore, odij; vel fauore aduersariorum excommunicationis vinculo innodantes, nullus prorsus ignorat. Quare firmiter prohibemus, ne in aliquem excommunicationis sententiam,nisi competenti admonitione praemissa, & praesentibus personis idoneis, per quas, si necesse fuerit, possit probari admonitio, promulgare praesumat. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Card. cap. 4.*

CAP. XX.

Ne Archidiaconi, vel eorum officiales sententias excommunicationis, suspensionis, vel interdicti in aliquem audeant promulgare, vbi excessus non est manifestus, nisi admonitione canonica praecedente. Si quis autem contra praemissa excommunicationis sententiam tulerit in quemcumque, poenae subiaceat in Lateranensi concilio (*sub Innocentio iy.*) promulgatae. Pro suspensione vero, vel interdicto superioris arbitrio puniatur. Quod & superiores praelati obseruent. *Oxonien. cap. 20. in 2. par.*

Ne quisquam communicet cum excommunicato, & qui communicat, luat poenas. Tit. II.

CAP. I.

11. q. 3. c. 73. forme. tur. De his, qui communione priuantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopis per vnā quamquā prouinciā sententia regularis obtineat, vt ii, qui abiiciuntur, ab alijs non recipiantur. Requiratur autē, ne pusillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet Episcopi vitio videatur a congregatione seclusus. Vt hoc ergo decentius inquiratur, bene placuit annis singulis per vnamquamque prouinciam bis in anno concilia celebrari; vt communiter simul omnibus Episcopis congregatis prouinciae discutiantur huiusmodi quaestiones. Et sic qui suo peccauerunt Episcopo euidenter, excommunicati rationabiliter ab omnibus aestimentur, vsque quo, vel in communi, vel Episcopo suo placeat humaniorem pro talibus ferre sententiā. *Nicaen. c. 5. Aquisgranen. cap. 42. Tribur. cap. 2. Burch. lib. 11. c. 36. Iuo par. 14. cap. 100. d. c.*

CAP. II.

Adhuc (*Dioscorum damnamus: quia*) quosdam a diuersis concilijs rite damnatus in communionem propria auctoritate suscepit. Sanctis regulis praecipientibus, excommunicatos ab alijs in communionem alios non debere suscipere. &c. *Chalcedon. in epist. ad Valentian. & Martian. Imperatores in princ.*

CAP. III.

Si quis treugam frangere temptauerit, post tertiam commonitionē, si nō satisfecerit, Episcopus suus sententiam excommunicationis dictet, & scriptam vicinis suis annunciet. Episcopus autem nullus excommunicatum in cōmunionem suscipiat; immo scriptam susceptam sententiam quisque confirmet. Si quis autem hoc violare praesumpserit, ordinis sui periculo subiaceat. *Alex. iy. in conc. Later. cap. 21. Innoc. ÿ. in Syn. Rom. cap. 9.* cap. 1. de treuga, & pa. c. ire per ix & c. 1. eo. tit. in 1. col.

CAP. IV.

Episcoporum nullus excommunicatum in communionem suscipiat: immo scripto susceptam sententiam quisque confirmet. *Innoc. ÿ. in synod. Rom. cap. 9.*

CAP. V.

Leonem Paschalem, & Ioannem dudū diaconos sanctae Romanae ecclesiae, iuste, & canonicae damnatos, & a gremio sanctae Dei ecclesiae sequestratos si aliquis homo sacratissimis auctoritatibus fractis illos inter ecclesiasticos viros nobis inconsultis habere voluerit, aut in ipsos gradus, quibus canonica auctoritate priuati sunt, reducere quoquo modo aliquando maluerit, siue eos sacerdotes vocare, aut habere temptauerit; & nobiscum cuncta non senserit, vel minime obseruauerit, sciat se fore anathemate perculsum a Patre, & Filio, sanctoque Spiritu, tamquam qui sanctorum canonum violator extiterit. *Syn. Rauen. sub Ioan. ix. cap. 8.*

CAP. VI

Agathensem Episcopum Berengarium, qui Narbonensi Episcopo excommunicato communicauit, & vices Episcopales pro illo fecit, excommunicamus. Desiderium, & Romanensis ecclesiae clericos, qui regulares nostros ab ea expulerunt, & excommunicatis communicauerunt,

74. decr. Anselm. lib. 6. cap. 145. & lib. 12. cap. 25.

CAP. XXI.

6.q.1.c.4 Omnes. 1. Cor. 5. b Ab ijs, quos sanctorum Patrum statuta anathematizant, vos separate. Similiter & ab omnibus, quos Apostolus commemorat, dicens; cum eis nec cibum sumere. quia & illi, sicut & isti sunt repellendi, & ante satisfactionem ecclesiae non sunt suscipiendi: quoniam illi, cum quibus cibum sumere non licet, manifeste apparent sequestrari vsque ad satisfactionem a reliquis fratribus: quamobrem non debent, nec possunt in accusationem fidelium suscipi, sed etiam ab eorum consortio vsque ad iam dictam satisfactionem repelli; ne similes eis efficiantur, aut eorum excommunicationi subiaceant. 11.q.3.c. scias 16. Quoniam sic Apostoli statuerunt, dicentes: Cum excommunicatis non est communicandum. Et si quis cum excommunicatis auertendo regulas scienter psallat in domo, aut simul locutus fuerit, aut orauerit; ille communione priuetur. Tales ergo in omnibus sunt cauendi, & non suscipiendi; Rom. 1. quia iuxta Apostolum, non solum qui faciunt, damnantur, sed qui consentiunt facientibus. Vnde & beatus Apostolorum Princeps Petrus in ordinatione Clementis ait: Si inimicus est iste Clemens alicui. &c. *Fabian. epist. 1. in med. vid. Apost. cap. 10. G. 11. L. & 12. G. 13. L. & 32. G. 33. L. Clem. epist. 1. Fabian. epist. 2. Iuo lib. 5. tit. 3. cap. 15. panor. & par. 14. cap. 24. decr. Anselm. lib. 1. cap. 6.*

CAP. XXII.

6.q.1.c.3 illi. 1. Cor. 5. Similiter & illi (*valde cauendi sunt*) de quibus Apostolus ait; cũ huiuscemodi hominibus nec cibum sumere: quia infamia sunt notati, antequam sacerdotali auctoritate sanentur, & in gremio sanctae matris ecclesiae redintegrentur. quia qui extra nos sunt, nobiscum communicare non possunt. Manifestum est enim, quod hi extra nos sunt, & a nobis discreti esse debent, cum quibus nos nec edere, nec cibum sumere licet. *Fabian. epist. 2. post med. Anselm. lib. 11. cap. 32.*

CAP. XXIII.

24.q.2.c. 1. de communione. Quibus viuentibus non communicamus, mortuis communicare non possumus. *Leo. ep. 90. al. 92 cap. 6. al. 7. refert Meten. c. 8. Iuo lib. 5. tit. 4. cap. 4 panor. & par. 14. cap. 60. decr. Caesar. lib. 5. cap. 90.*

CAP. XXIV.

Decessores mei sacerdotes, qui praeuaricatoribus se communicasse propria voce confessi sunt, a communione eos Apostolica submouerunt, &c. *Gelas. in commonitorio ad Faustum in prin.*

CAP. XXV.

24.q.1.c. 1. & 3. Acacius non fuit noui, vel proprij inuentor erroris, vt in eum noua secta prodirent, sed * alieno facinori suam communionẽ miscuit. Itaque necesse est, vt in illam recideret iustã, [*aliorum] latae sententiam, quam cum suis successoribus per conniuentiam synodalem susceperat auctor erroris. *Gelas. ad Faustum post prin. Tarrac. lib. 1. cap. 69.*

CAP. XXVI.

Nobis nullum fas est inire certamen cum hominibus communionis alienae, diuina scriptura praedicante; Hominem haereticum, post primam, & secundam correptionem deuita; sciens, quod huiusmodi delinquat proprio indicio condemnatus. *Gelas. in commonit. ad Faust. post med.* 24.q.3.c. Cum quibus 36. in fine. ad Tit. 3. c

CAP. XXVII.

Acacius profitetur se Alexandrino Petro, quem expetita Apostolicae sedis auctoritate, executor ipse quoque damnauerat, absque sedis Apostolicae notitia communione permistum. Beati autem Petri sedes, quae Alexandrinum Petrum se tantummodo damnasse; non etiam * soluisse nouerat, non recepit. Atq; ideo [*absoluisse f.] ne per Acacium in Petri consortium duceretur, ipsum quoque a sua communione submouit, & multis modis transgressorem a sua societate fecit alienum. *Gelas. epist. 6. ad Episcopos Dardaniae post prin.*

CAP. XXVIII.

Ioannes frater, & Coëpiscopus noster consuluit, quo ordine ex clero Graecorum venientibus tribui deberet sancta communio; propter caussam scilicet Acacij a praedecessoribus nostris pro haereticorum communione damnati, in qua, qui se ab eius contagione non diuidunt, a nostra communione habeantur excepti. *Hormisda in epist. ad Episcopos Hispaniae 2. in prin.*

CAP. XXIX.

Ad hoc nequitia vestra peruenit, vt excommunicatis communicare contra canones superbo praesumeritis spiritu. *Vigil. in epist. ad Sebastianum, & Rusticum post med. quae lecta fuit in synod. V. gen. act. 7.*

CAP. XXX.

Miratus valde sum, qui in tanto Salonitanae ecclesiae clero, vel populo, vix duo ex sacris ordinibus inuenti sunt, frater scilicet, & Coëpiscopus noster Paulinus, & dilectissimus filius meus honoratus Archidiaconus eiusdem ecclesiae, qui communicare Maximo sacerdotium rapienti minime consentirent, & se christianos esse cognoscerent: Debuistis enim, filij charissimi, pensare ordines vestros, & quem sedes Apostolica repellebat, repulsum cognoscere, vt prius, si posset, ab illatis criminibus mundaretur; & tunc ei vestra dilectio communicaret, ne particeps obligationis eius existeret. *Gregor. clero, & nobilibus Salonae lib. 5. reg. epist. 26. Anselm. lib. 12. cap. 11.* Dist. 93. c. 2.

CAP. XXXI.

Rogo, hortor, & moneo, vt prohibitae vos communionis consortio per omnia suspendatis: Ne cuiquam sacerdoti, superscripto Maximo, communicanti contra animam suam, quisquam communicare praesumat. *Greg. clero, & populo Laderae lib. 5. regist. epist. 48.* 11.q.3.c. 25.

CAP.

CAP. XXXII.

11.q.3.c.105. Suggessit sancta fraternitas tua in suis apicibus, [quod praedecessor noster beatae memoriae Gregorius huius sanctae sedis Apostolicae Praesul, dum ad praedicandum verbum Euangelij tuam misisset fraternitatem in Germaniae partibus, & gentibus illis paganis, verbo pollicitationis illam ante voluit esse * munitam; ita vt Orthodoxos Episcopos, presbyteros, vel quoscumque reperire potuisses in verbo exhortationis perfectos, amplius confirmares, & eis communicares, quod & factum est: Si quos vero seductores Episcopos, aut pseudopresbyteros, vel quoscumque a recto fidei tramite discedentes reperisses, nulla tibi cum eis esset communio. Quod te, Deo solatiante, vsque ad praesens spiritaliter seruasse confessus es, vel si omnino propter principalem, & humanum fauorem gentis Francorum, dum ad eos accessisses corporaliter, abstinere non valuisti, cogente necessitate ecclesiarum Dei; tamen in eorum concilio, & consensu communionis anima tua non est coinquinata.] Itaque propter hoc, quod cum eis conuersatus es, non consentiens iniquitati eorum, nullum tibi est detrimentum coram Deo: te enim praedicante, si obedirent, salui essent. *Zachar. epist. 5. ad Bonif. post prin.*

* monita

CAP. XXXIII.

Miramur, quomodo excommunicati ad iudicandum recepti sunt: cum secundum Apostolicos canones sine commendatitijs litteris in communione sola recipi prohibeantur. *Nicol. in epist. ad Michael. Imp. ante med.*

CAP. XXXIV.

Episcoporum, qui excommunicato Regi communicare praesumunt, ordinatio, & consecratio apud Deum, teste beato Gregorio, fit execratio. *Greg. vij. lib. 4. reg. epist. 2.*

CAP. XXXV.

Episcopus ab eo, qui non communicat, munera non accipiat. *Elib. cap. 28.*

CAP. XXXVI.

Ab eo Episcopo quis recipiat communionem, a quo abstentus in crimine aliquo fuerit. Si quis Episcopus praesumpserit eum admittere sine illius voluntate, qui communione priuauit, sciat se huiusmodi caussas inter fratres esse cum status sui periculo praestaturum. *Elib. cap. 53.*

CAP. XXXVII.

Si quis excommunicatum alterius, siue clericum, siue saecularem recipere post interdictum praesumpserit; nouerit se reum fraternitatis factum, caussam in concilio redditurum. *Aurel. v. cap. 8. vid. Nicaen. cap. 5.*

CAP. XXXVIII.

Secundum instituta seniorum, si a communione sacerdotali fuerit auctoritate suspensus Episcopus, hunc non solum a clericorum sed etiam a totius populi colloquio, atq; conuiuio placuit excludi, donec resipiscens ad sanitatem redire festinet. *Arel. v. cap. 30.*

CAP. XXXIX.

Cum excommunicatis non licet communicare, nec cum ijs, qui per domos conueniunt, deuitantes orationes ecclesiae, simul orandum est, &c. Si quis autem de Episcopis, aut presbyteris, vel diaconis, seu quilibet ex clero deprehensus fuerit cum excommunicatis communicare, etiam iste priuetur communione; tamquam qui regulas confundat ecclesiae. *Antioch. cap. 2. Triburien. cap. 2. Capitul. lib. 1. cap. 1. Burchard. lib. 11. cap. 34. Iuo par. 14. cap. 98. decr.*

CAP. XL.

Si quis a suo Episcopo excommunicetur, non ante ab alijs suscipiatur, nisi a suo Episcopo susceptus sit, aut synodo facta comparens respondeat; & persuadens synodo, ab ea aliam sententiam accipiat. Idem in laicis, & presbyteris, diaconis, & clericis seruetur. *Antioch. cap. 6. vid. Nicen. cap. 5. Aquisgr. cap. 72. Mart. Brac. cap. 36. Burch. lib. 11. cap. 37. Iuo par. 14. cap. 27. & 101. decr. & lib. 5. tit. 3. cap. 21. panor. Deusded. par. 4.* 11.q.3.c.2.

CAP. XLI.

Presbyter, diaconus, clericus excommunicatus, si confugit ad alium Episcopum, qui norit cum esse a suo Episcopo communione priuatum, non liceat Episcopo ei communionem praebere: si fecerit, coram Episcopis conuenientibus caussam dicat. *Sardicen. cap. 13. G. 16. L. Aquisgr. sub Ludou. cap. 53.*

CAP. XLII.

Si Episcopus iracundus, quod esse non debet, celeriter contra presbyterum, vel diaconum motus eijcere eum ab ecclesia voluerit, prouidendum est, ne innocentem condemnet, vel communione priuet. Eiectus potest adire Metropolitanum, vel si is abest, adire * proximos Episcopos, qui de caussa diligenter * cognoscant. Eiecto porro, antequam pronuntietur, non est communio praestanda. *Sardic. cap. 14. G. cap. 17. L. vide Nicaen. apud Carth. vi. cap. 6. L. Afric. cap. 101. L. & in epist. ad Bonif. L. ante canones. Carthag. G. Capitul. lib. 1. cap. 1. Iuo lib. 5. tit. 5. cap. 4 panor. & par. 14. cap. 13. decr. Anselm. lib. 2. cap. 68. Caesaraug. lib. 5. cap. 48.* 11.q.3.c.4. * vicinum G. * cognoscant.

CAP. XLIII.

Qui merito facinorum suorum ab ecclesia pulsi sunt, si ab aliquo Episcopo, aut presbytero, vel clerico fuerint in communione suscepti refugientes sui Episcopi regulare iudicium, etiam ipse pari cum eis crimine teneatur obnoxius. *Carth. cap. 9. G. Carth. v. cap. 7. Fullen. post epist. syno. Capitul. lib. 1. cap. 36. Burch. lib. 11. cap. 43. Iuo lib. 5. tit. 3. c. 18. pan. & par. 14. cap. 28. & 107. decr.* 11.q.3.c.29.

CAP.

CAP. XLIV.

11.q.3.c.19. Qui communicauerit, vel orauerit cum excommunicato siue clericus siue laicus, excommunicetur. *Carth.iv.c.73. Burch.lib.11.c.44. Iuo lib.5.tit.3.c.19.panor.& Iuo par.14.c.28. al.29. & 108.decr. Ansel.lib.12.c.18.*

CAP. XLV.

Nullus clericus discedat ab Episcopo suo, & alteri Episcopo communicet, nisi cum de haereticorum schismate discedit ad fidem catholicam. Si qui autem de catholicis discedunt, & in communione eorum vel palam, vel occulte cum eis, qui vel excommunicati sunt, vel per sententiam iam notati fuerint inuenti, habeant illorum, ad quos ire voluerint, etiam in damnatione consortium. *Tolet.I.cap.12.*

CAP. XLVI.

11.q.3.c.26. Si quis laicus abstinetur; ad hunc, vel ad domum eius nullus clericorum, vel religiosorum accedat. Similiter & clericus si abstinetur, a clericis deuitetur. Si quis cum illo colloqui, aut conuiuari fuerit deprehensus, etiam ipse abstineatur: sed hoc pertineat ad eos clericos, qui eius sunt Episcopi, & ad omnes, qui commoniti fuerint de eo, qui abstinetur, clerico, vel laico. *Tolet.I.c.15. Iuo par.14.c.30. decr. Capitular.lib.7.c.295.*

CAP. XLVII.

Placuit in reatum venire Episcopum, qui admonitus de excommunicatione cuiusq. sine reconciliatione eius, qui eum excommunicauit; ei communicare praesumpserit, vt integra omnia, si reconciliatio intercesserit, de iniustitia, vel iniquitate excommunicationis proximae synodo reseruentur. *Arausi.c.11.*

CAP. XLVIII.

Qui per disciplinam, aut sententiam Episcopi ab ecclesia fuerint separati, ab alijs Episcopis non sunt recipiendi. Quod si scientes fecerint, non habeant communionem. *Caesaraugust.cap.5.*

CAP. IL.

Quicumq. Episcopus illum, quem alter Episcopus excommunicatum habet, postquam fuerit de ipsius excommunicatione commonitus, communicare praesumpserit, vsque ad synodum excommunicatus habeatur. *Turon.y. cap. 8.*

CAP. L.

Vniuersis sacerdotibus ita conuenit, vt si quis de eis pro contemptu canonum, aut persuasione rerum ecclesiasticarum, a communione ecclesiae aliquem fortasse suspenderit, a nullo penitus Episcopo recipi praesumatur. Quod si factum fuerit; is, qui eum contra interdicta receperit, & a fratrum suorum erit concordia separatus, & aeterni iudicis in futurum, vt confidimus, iracundiam sustinebit. *Paris. cap.7.*

CAP. LI.

Illud, quod sancti Patres salubriter ordinarunt, placuit iterari: vt si quicumq. Episcopus pro reatu aliquo quemquam a communione suspenderit, apud omnes sacerdotes eatenus a communione habeatur alienus, vsque quo eius iudicio debeat recipi, a quo meruerat pro reatu suo a caritate ecclesiastica sequestrari. *Lugdun.c.4. Antioch.c.6.*

CAP. LII.

Item placuit, vt qui pro haeresi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus eis cōmunicare praesumat; sicut & antiqua canonum continent statuta. Quae si quis spernit voluntarie, se ipsum alienum a communione facit. *Brac.cap.33.*

CAP. LIII.

Non licet cum excommunicato communicare, nec cum eo cibum sumere. *Antis.c.38.*

CAP. LIV.

Si quis presbyter, aut quilibet de clero, aut de populo, excommunicatum absque voluntate ipsius, qui eum excommunicauit, sciens receperit, aut cum illo panem manducauerit, vel colloquium habere decreuerit, simili sententiae subiacebit. *Antisio.c.39.*

CAP. LV.

Si quis presbyter ab Episcopo suo degradatus fuerit, & ipse per contemptum postea aliquid de suo officio sine commeatu facere praesumpserit; & postea ab Episcopo suo correptus, & excommunicatus fuerit; qui cum ipso communicauerit scienter, sciat se esse excommunicatum. Similiter quicumq. clericus, aut laicus, vel femina incestum commiserit, & ab Episcopo suo correptus, si se emendare noluerit, & ab Episcopo suo excommunicatus fuerit; si quis cum ipso communicauerit scienter, sciat se esse excommunicatum. &c. *Conc. apud Palatium Vernis.cap.9.* *de cleric. excomm. ministr.c.2. ap Gregor.9x. & in 1. coll.*

CAP. LVI.

Qui cum senioribus suis de alijs prouincijs ad nostras parochias veniunt. &c. instruantur, quam religiose, atque studiose sacrum ministerium peragant. &c. & vt excommunicatis nequaquam communicent. *Melden.cap.51.*

CAP. LVII.

Scriptum est in canonibus, vt qui excommunicato communicauerint, omnes ab ecclesia repui; maxime eos, qui sciebant eum esse deiectum. *Synod. apud S. Medardum in caussa Hincmari in fin.*

CAP. LVIII.

Qui ab vna ecclesia fuerint excommunicati, in nulla alia talibus, & furtiue communicandi inueniant facultatem. *Valent. sub Lothar. cap. 13.*

CAP. LIX.

Ad Episcopos Brittonum, qui contra auctoritatem a Metropoli sua moliuntur discindere, synodus litteras secundum auctoritatem sacram direxit, quatenus ad suam Metropo-

q lum

lim redeant, eiq. debito iure se subdant, ne a canonica, & Episcopali communione se segregent: excommunicatis etiam, sicut sacrae decernūt regulae, Brittones communicantes ipsi se sacra communione non priuent. *Tullen.c.9.*

CAP. LX.

Mouet nos, quod ijs, quos vester Metropolitanus cum alijs Episcopis propter diuersa crimina excommunicauit, indifferenter vos communicare comperit. In canonibus autem diuinitus institutis socij excommunicatorum eorumdem sententia feriuntur. Proinde monemus sanctam, nobisq. amabilem fraternitatem vestram, vt ab his excessibus vlterius temperetis. &c. Pro diuersis criminibus excommunicatos ne recipiat (*Salomon Brittonum princeps*) suadete, ostendentes diuino iudicio, si id praesumpsit, aut praesumpserit, pari eum vindicta constringi. *Tullen.in epist.ad Episcopos Brittonum.*

CAP. LXI.

Quaesitum est a sancta synodo, quid de ijs sacra fieri auctoritas iuberet, qui cum praedictis excommunicatis cōmunionem habeant: nam non tantum laici, verum etiam presbyteri in celebratione Missae excommunicatos recipiunt: & quid de ijs, qui in eadem excommunicatione mortui fuerint. Verum ad haec tanta auctoritas prolata est: Sanctus Petrus Apostolus in ordinatione sancti Clementis
Dist. 93. c.1. 11.q.3.c.19. ita plebes allo quitur: [Si inimicus est alicui pro actibus suis; vos cum illo nolite amici esse, & prudenter obseruare debetis, auertere vos ab eo, cui ipsum sentitis aduersum; sed neque loqui ijs, quibus ipse non loquitur. Istius transgressores sanctus Petrus, & omnis auctoritas excommunicat. *Meten.cap.8.vide Clem.epist.1. Anaclet.epist.3.in fi. Alex.epist. 1.ante med. Fabia.epist.1.Vasen.c.6. Capitul. lib.7.c.461. Ansel.lib.1.c.6.Caesar.lib.4.c.95. Tarrac.lib.6.c.61.*

CAP. LXII.

Qui excommunicatum nesciens susceperit, & post probauerit, ad paenitentiam recurrat; qui autem scienter id egerit, presbyter deponatur; qui presbyter non est, communione eucharistiae, & audientia Missae priuetur, vsque ad reconciliationem Episcopi. *Lemouicense actio.2.*

CAP. LXIII.

Sunt nonnulli, qui crassam praetendentes ignorantiam, quae cum non excuset a culpa, nec eos a poena poterit excusare; coram ijs diuina celebrare praesumunt, qui excommunicationis vinculo sunt innodati; dicētes, quod eis excommunicatio nec per litteras, nec per nuntios fuerit tenuntiata; cum ipsi excommunicati impediant saepe, ne possit ad eos denuntiatio, vel citatio peruenire, vel malitiose se occultant: & cum talis sit merito contumax censendus; statuimus, vt postquam tales excommunicati fuerint, & in vicinis locis publice denuntiati; sacerdos, qui coram eis celebrauie, simili poena puniatur. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Card.c.7.*

CAP. LXIV.

Si Episcopus aliquem excommunicauerit certa de caussa, denunciet vicinis Episcopis per suas patentes litteras, vt excommunicatum denuntiari faciant, & deuitari: & tunc sine difficultate aliqua vicini Episcopi excommunicatum faciant publice denuntiari, & in dioecesibus suis arctius euitari. Si vero Episcopi fuerint negligentes, & excōmunicatis scienter communicauerint; tamdiu cathedralium ecclesiarum canonici eis non communicent, quamdiu huic salubri sanctioni contempserint obedire. *Concil.habit.in Germania sub Conrado Card.cap.8.*

CAP. LXV.

Non liceat communicare excommunicatis, neq. in domos eorum introeuntes orare cum eis; neq. liceat cum eis in alia ecclesia segregari. Si quis autem Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut quilibet ecclesiasticus excōmunicato communicauerit; quasi perturbans omnem disciplinam ecclesiasticam, excommunicetur. *Mart.Brac.c.85. Antioch.c.2.*

CAP. LXVI.

Timotheum, qui iam damnatus ostenditur, & etiam eos, qui cum sciret eum fuisse damnatum, communicare illi sine periculo crediderunt, extraneos eos esse a Dei ecclesia indicamus, &c. nulla eis venia, nec spe restitutionis vllo modo remanente. *Pergamius, & alij Episcopi epist. ad Leonem Imp. quae adiuncta est concilio Chalcedon.*

CAP. LXVII.

Quisnam sermo sufficiet ad enumerationem eorum, in quibus ille (*Seuerus haereticus*) peccauit contra diuinos canones, & ecclesiasticum ordinem? &c. Quid autem, quod praesumpsit alienos clericos canonice ligatos a proprijs Episcopis, ad ipsum confluentes per praedicationem animae corruptiuam ab ipso subornatos, & ad suam cōmunionem assumptos sine permissione eius, qui ligauerat, permittere in ecclesiasticis ministerijs ministrare? *Epiphan. Episcopus Tyri, & alij in epist.ad Theophil. & alios apud syno.v.gener.actio.1.*

CAP. LXVIII.

Anathematizamus Acacium quondam Constantinopolitanae vrbis Episcopum, complicem eorum (*Timothei Aeluri, & Petri Alexandrini*) & sequacem factum, necnon & perseuerantem in eorum communione, & participatione. quorum enim quis communionem amplectitur, eorum similem adiudicationem in condemnatione consequitur. *Ioan.CP. in epist.ad Hormisdam.*

De

De quibusdam, qui possunt communicare cum excommunicatis. Tit. III.

CAP. I.

11.q.3.c. 100. QVoniam multos, peccatis nostris exigentibus, pro caussa excommunicationis perire quotidie cernimus, partim ignorantia, partim etiam nimia simplicitate, partim timore, partim etiam necessitate, deuicti misericordia, anathematis sententiam, ad tempus, prout possumus, opportune temperamus. Apostolica itaq. auctoritate ab anathematis vinculo hos subtrahimus: videlicet vxores, liberos, seruos, ancillas, seu mancipia; nec non rusticos, seruientes, & omnes alios, qui non adeo curiales sunt, vt eorum consilio scelera perpetrentur. & illos, qui ignoranter excommunicatis communicant, seu illos, qui communicant cum eis, qui communicant excommunicatis. Quicũq. autem aut orator, siue peregrinus, aut viator in terram excommunicatorum deuenerit, vbi non possit emere, vel non habeat, vnde emat, ab excommunicatis accipiendi licentiam damus. Et si quis excommunicatis non * in sustentationem superbiae, sed humanitatis caussa, aliquid dare voluerit, non prohibemus. *Gregor. vij. in syno. Roma. cap. 1. Iuo par. 14. c. 43. decr. Caesar. lib. 14. cap. 32.*

* pro sustentatione

CAP. II.

Quosdam vestrum minus secundũ conscientiam Dei zelum habere audiuimus, &c. dum & excommunicatos propriae voluntatis merito, excommunicatisq. cõmunicantes reos aequaliter arbitrantur. &c. Qui huiusmodi excommunicatis omnino inuiti, vel seruitio, vel cohabitatione iunguntur, non omnino vitandi sunt. &c Hinc est, quod praedecessor noster sanctae memoriae Gregorius VII. Papa excommunicatorum vxores, seruos, filios, rusticos, quorum consilio, vel voluntate excõmunicationis meritum non perpetratur; viatores quoq. ob itineris necessitatem inuitos, communicantes necessitate, excommunicationis vinculo non teneri constituit; sicut beatus Augustinus ad Auximum scribens euidẽter ostendit.* Dicant igitur fratres nostri in omnibus regiam tenere viam, & in medio nationis prauae, & peruersae, tãquam luminaria lucere studeant. *Paschal. y. epist. ad Gebeardum, & alios.*

* discãt f.

De excommunicatis, qui excommunicationem, aut alias censuras contemnunt. Tit. IV.

CAP. I.

11.q.3.c. 9. DEfiniunt canones: Si quis excommunicatus ante audientiam cõmunicare praesumpserit, ipse in se damnationem protulit. Item placuit vniuerso concilio, vt qui excommunicatus fuerit pro suo neglectu, siue Episcopus, siue quilibet clericus, & tempore excommunicationis suae ante audientiam communicare praesumpserit, ipse in se damnationis iudicetur protulisse sententiam. *Vigil. in epistula ad Rusticum, & Sebastian. apud synod. v. gen. CP. actio. 7. post med. Carthag. cap. 29. G. Aquisgran. cap. 54.*

CAP. II.

De presbytero deposito, qui ausus fuit offerre sacrificium: qui priuatur perceptione eucharistiae, praeter quam in obitu; nisi Episcopus, inspecta illius paenitentia, aliud iudicarit. *Gregor. lib. 4. regist. epist. 5.* Dist. 50. c. 10.

CAP. III.

Hoc inquisisti; quid fiendum sit de excommunicato Episcopo, & Apostolicam auctoritatem negligente. Hic detestabilis est coram Deo, & hominibus: cui condemnato incondemnatus nõ communicabit. *Zachar. epist. 5. in fin.*

CAP. IV.

Si Episcopus, presbyter, diaconus depositus iuste ob manifesta facinora ausus sit ministrare, ab ecclesia abscindatur. *Apost. c. 28. G. 29. L. Raban. cap. 1. de paeniten.* cap. v. de cler. excom. Greg. ix. & in 1. coll.

CAP. V.

Si quis Episcopus depositus a synodo, vel presbyter, aut diaconus a suo Episcopo, ausi fuerint aliquid de ministerio sacro cõtingere, siue Episcopus iuxta praecedentem consuetudinem, siue presbyter, aut diaconus; nullo modo liceat ei, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locũ habere satisfactionis. Sed & cõmunicantes ei omnes abijci de ecclesia, & maxime, si postea quam didicerint, aduersum memoratos prolatam fuisse sententiam, eidẽ communicare tẽprauerint. *Antis. c. 4. refertur v. syno. actio. 1. Nicol. epist. ad Mich. Imp. Apost. c. 28. Aquisgr. c. 47. Mart. Brac. c. 37. Capitul. lib. 1. c. 7. Burch. lib. 1. c. 199. Iuo par. 5. c. 362. decr. Ansel. lib. 12. c. 26. Raban. c. 1. de paenit. Caesaraug. lib. 14. c. 27.* 11.q.3.c. 6. c. 2. de cler. excom. Gregor. ix. & in 1. coll.

CAP. VI.

Ob negligentiam suam excommunicatus Episcopus, vel clericus, si antequam audiatur, communicauerit, ipse contra se sententiam fert. *Carth. c. 29. G. Aquisgr. c. 54. Burch. lib. 1. c. 200. Iuo par. 5. c. 314. & par. 14 c. 39. decr. & lib. 5. tit. 3. c. 22. panor. Ansel. lib. 12. c. 27. Capitul. lib. 5. c. 28 Caesar. lib. 14. c. 28.* 11.q.3.c. Placuit. 9

CAP. VII.

Placuit, vt quicumq. non communicat in prouincia propria, & in alijs prouincijs, vel transmarinis partibus ad cõmunicandum obrepserit, iacturam communionis, vel clericatus excipiat. *Carthag. c. 108. G. Mileuit. c. 18. L. Afric. cap. 72.*

CAP. VIII.

Si quis paenitentem, digamum, vel viduarũ maritos ordinauerit, anno integro missas facere non praesumat: si fecerit, ab omniũ fidelium caritate nouerit se alienum. *Arelat. iij. c. 3.* Dist. 55. c. 13. nullus

CAP. IX.

11.q.3.c. 39. Qui iubente sacerdote pro quacumque culpa ecclesiam exire contempserit, pro noxa contumaciae tardius recipiatur ad veniam. *Ilerd.cap.10.*

CAP. X.

Episcopus pro ordinationis temeritate (*loquitur de eo,qui quempiam ante legitimam aetatem, aut digamum, aut paenitentem, aut eu, qui publice aliquando arreptus est, ordinauerat*) sex mensibus a celebrandis officijs sequestretur. Quod si missas intra statutum tempus facere praesumpserit, anno integro omnium fratrum caritate priuetur. *Aurel.ij.c.6.*

CAP. XI.

Qui contra canones ordinauerit bigamum, vel internuptae maritum, vnius anni spatio se sciat esse suspensum ab omni officio sacerdotij. si contempserit, a communione eius vsque in aliam synodum se fraternitas vniuersa suspendat. *Aurel.iv.c.10.*

CAP. XII.

Excommunicatus in ecclesiam non debet intrare, nec cum vllo christiano cibum, vel potum sumere. &c. Quod si aliquis ista omnia contempserit, & Episcopus emendare minime potuerit, regis iudicio exilio condemnetur. *Concilium apud palatium Vern.c.9.*

CAP. XIII.

33.q.5.c. 12. Incestuosi, parricidae, homicidae multi apud nos, heu proh dolor, reperiuntur: sed aliqui ex illis sacerdotum nolunt admonitionibus aurē accommodare, volentes in pristinis perdurare criminibus, quos oporret per saecularis potētiae disciplinam, a tam praua consuetudine coërceri, qui per salutifera sacerdotū monita noluerunt reuocari: quorum aliquos iam excommunicamus; sed illi hoc paruipendentes, in eisdem perdurarunt criminibus. Quam ob rem vestra decernat mansuetudo, quid de talibus deinceps agendum sit. *Turon. sub Carol. cap.41. Capitul.lib.2.cap.43. & lib.7. cap.93. in addit. Burch. lib.7. cap.29. Iuo par.9. cap. 65. decr.*

CAP. XIV.

Multi nomine sacerdotes, censuram ecclesiasticam contemnentes, excommunicati a Praelatis ipsorum, exigentibus culpis suis, & immemores, quae Episcopis & Praelatis clauium regni celestis collata sit potestas, attrectare sibi diuina mysteria non verentur. &c. Statuimus igitur, vt tales sine spe restitutionis, ab officijs, & beneficijs deponantur, & infames, & intestabiles sint, & de cetero ad beneficia ecclesiastica nullatenus admittantur: nisi per paenitentiam approbatam, & * conuersionem laudabilem Sedis Apostolicae gratiam meruerint obtinere. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Card.cap.6.*

* conuersationem

CAP. XV.

11.q.3. c. 7. Si quis Episcopus in concilio excommunicatus fuerit, siue presbyter, aut diaconus a suo Episcopo; & post excommunicationem praesumpserit facere oblationem, vel matutinum, aut vespertinum sacrificium, quasi in officio suo agere, sicut prius: non liceat ei, nec in alio concilio spem reconciliationis habere, nec vltra reconciliari: sed etiam eos, qui communicauerint, omnes ab ecclesia respui, maxime eos qui sciebant eum esse deiectum. Si autem permanserit turbans, & concitans ecclesiam, per forasticam potestatem oportet eum, sicut seditionarium ab omni plebe expelli. *Mart. Brac.cap.37. Antioch.c.4.& 5. Nicol. in epist. ad Micha. Imperat.*

CAP. XVI.

Praecipimus, & auctoritate nostra iniungimus omnibus regni nostri Comitibus, postquā ab Episcopis anathemate excommunicationis (*aliqui*) percelluntur, & tamen ad paenitendū non inclinantur, vt ab ipsis comprehendantur, & ante nos perferantur: vt qui diuina iudicia non verentur, humana sententia feriantur. &c. Si enim tam rebelles extiterint, vt comprehendentibus repugnare studuerint, & in tali temeritate interfecti fuerint, iudicio Episcoporum interfectoribus nulla imponatur paenitentia, & praecepto nostro * vueregeldi nulla ab eis extorqueatur compositio. Constringanturque proximi, & eorum cognati cum iuramento, ne in illis eos vindicent, sed pacem ad eos, & concordiam seruent. *Arnulph. Imperat. in conc. Triburien.cap.3.*

* hoc est mulctae

Quibus rebus priuantur excommunicati. Tit. V.

CAP. I.

Excommunicati non possunt accusare Episcopos. CP. c.6.G. Nicol epist. ad Mich. Imp. ante med. Iuo lib.4.t.7.cap.20.panor. & par.14.cap.70.decr. 4.q.1.c.2

CAP. II.

Significamus vestrae sanctitati, ac dilectioni, quod siquidem Metropolitanus prouinciae defecit a sancto generali concilio, & adiunxit se apostatarum coetui, vel in posterum se adiunxerit, aut cum Caelestio senserit, aut in illius sententiam transierit; is contra Episcopos Prouinciae nullo modo aliquid agere, efficereve poterit, cū iam dehinc ex omni ecclesiastica communione concilīū eū eiecerit, & ob id nullam potestatem, aut ius agendi quidquā habeat. Quin etiam ipsis prouincialibus Episcopis, item finitimis, & vndiq. vicinis Metropolitanis, qui recte sentientis ecclesiae partes sequuntur, obnoxius erit. &c. Porro si quibus clericis cuiusq. vel prouinciae, vel ciuitatis, idcirco, quod recte saperēt, a Nestorio, eiusq. socijs sacerdotiū abrogatū est; iustum, & aequū esse censuimus, vt his etiam suus gradus restituatur. Cōmuniter autē, & in genere iubemus, vt ij, qui cū orthodoxo, & generali cōcilio clerici sentiunt, nullo modo prorsus ijs, qui defecerūt, vel deficiūt Episcopis obnoxij, & subditi sint. *Ephes. c.1.& 3.*

CAP.

CAP. III.

11.q.6.c.4. Nos sanctorum praedecessorum nostrorum statuta tenentes, eos, qui excommunicatis, fidelitate, aut sacramento constricti sunt, Apostolica auctoritate a * iuramento absoluimus; & ne sibi fidelitatem obseruent, omnibus modis prohibemus. *Gregor. vij. in syno. Roma. ann. 5. c. 2. Tarracon. lib. 6. c. 44.*

*sacramento

CAP. IV.

9.q.1.c.5 Ordinationes, quae ab haeresiarchis nominatim excommunicatis *(loquitur de Guiberto quodam)* factae sunt, & ab eis, qui catholicorum adhuc viuentium Episcoporum sedes inuaserunt, irritas esse iudicamus. *Synod. Placent. sub Vrban. ij. c. 9.*

CAP. V.

3.q.4.c.7 Omnes, quos sanctorum Patrum statuta, tam praeteritis, quam futuris temporibus anathematizant, submouemus, & ab omni accusatione fidelium alienamus. *Fabian. epist. 1. in med. Ansel. lib. 3. c. 17.*

CAP. VI

6.q.1.c.3 Illi, qui illa peccata perpetrant, de quibus
Gal. 5 Apostolus ait: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur; valde cauendi sunt. &c. Similiter & illi, de quibus ipse ait:
1. Cor. 5. Cum huiuscemodi hominibus, nec cibũ sumere, quia infamia sunt notati, antequam sacerdotali auctoritate sanentur, & in gremio sanctae matris ecclesiae redintegrentur; quia qui extra nos sunt, nobiscum communicare nõ possunt. *Fabia. epist. 2. post med.*

CAP. VII.

6.q.1.c.17. Omnes anathematizatos, vel pro suis sceleribus ab ecclesia pulsos, infames esse dicimus. *Steph. epist. 1. post med. Burch. lib. 1. cap. 173. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 14. panor. & par. 5. c. 291. decr. Ansel. lib. 3. cap. 5.*

CAP. VIII.

3.q.4.c.6 Nullus anathema suscipiatur *(in accusatione)* nec a quoquam credatur, quae ab eis vel dicuntur, vel conscribuntur. *Steph. epist. 2. c. 3. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 18. panor. & par. 6. c. 327. decr.*

CAP. IX.

2.q.7.c.4 Est a sanctis praedecessoribus nostris plerumq. iam statutum, vt nemo anathema in nostra suscipiatur accusatione. *Xyst. ij. epist. 2. in fin. Iul. epist. 2. in fin.*

CAP. X.

Quibus regnũ Dei excluditur, proculdubio & ecclesia denegatur: de quibus Dominus in euangelio potestatem Apostolorum, eorumq.
Matt. 18. successorum annuntians, ait: Quorum dimise-
Ioan. 20. ritis peccata, dimittuntur eis; & quorum alligaueritis, alligata erunt: id est, quibus ecclesiã interdixeritis, nisi reconciliati per satisfactionem fuerint, ipsis & ianua regni celestis clausa erit. *Eutychia. epist. 2. ante med.*

CAP. XI.

Excommunicati accusare non possunt. *Eutych. epist. 2. in med. Felix ij. epist. 1. cap. 15. Iuo par. 6. cap. 333. decr.*

CAP. XII.

Est insuper in praedicta sancta Nicaena synodo statutum, vt nemo anathema in nostra suscipiatur accusatione. *Iul. epist. 2. in fin.* 2.q.7.c.4

CAP. XIII.

Miramur quomodo excommunicati ad iudicandum recepti sint, cum secũdum Apostolicos canones, siue commendaticijs litteris in communione sola recipi prohibeantur. Absurdum etenim est, vt cui non licet cum minimis, iuxta sacras regulas communicare, liceat penes vos etiam de maioribus iudicare. *Nicol. epist ad Michaël. Imper. ante med.* 24.q.1.c. 37.

CAP. XIV.

Quod cum excommunicatis ab illo *(Pontifice Maximo)* inter cetera nec in eadem domo debeamus manere. *Gregor. vij. lib. 2. registr. in dictato.*

CAP. XV.

Secundum instituta seniorum, si a communione, sacerdotali fuerit auctoritate suspensus Episcopus: hunc non solum a clericorum, sed etiam a totius populi colloquio, atque conuiuio placuit excludi, donec resipiscens ad sanitatem redire festinet. *Arelat. ij. c. 30.*

CAP. XVI.

Excommunicatus ad accusandum non recipiatur, siue clericus, siue laicus *sic. Carth, cap. 129. G. Carth. vij. c. 1. L. Afric. c. 95. vide CP. cap. 6. & conc. apud S. Medard. in accusatione Hincmari. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 19. panor. & par. 14. c. 69. decr. Ansel. lib. 3. c. 118.* 4.q.1.c.1 definimus

CAP. XVII.

In ecclesiam non debet *(excommunicatus)* intrare, nec cum illo christianus cibum, vel potum sumere, nec eius munera accipere debet, vel osculum porrigere, nec in oratione se iungere, nec salutare, antequam ab Episcopo suo fuerit reconciliatus. &c. *Vernen. c. 9.*

CAP. XVIII.

Postquam tales excommunicati fuerint, & in vicinis locis publice denunciati; sacerdos, qui coram eis celebrauerit, simili poena puniatur. *Conc. German. coram Conrado Card. c. 7. fin.*

Excommunicationes contra apostatas, & contra eos, qui idololatrarum caerimonias seruant, aut illis fauent. Tit. VI.

Vide lib. XI. tit. IV. lib. XI. tit. iij. lib. XXXIV. tit. ij. quibus adde.

CAP. I.

SI quis Calendas Ianuarias, & * broma colere praesumpserit, aut mensas cum dapibus in domibus praeparare, & per vicos, & plateas cantationes & choros ducere, anathema sit. *Zachar. in syno. Rom. c. 9. Burch. lib. 10. cap. 16. Iuo par. 11. cap. 43. decr.* 26.q.7.c. 14.

* brumã f. vel brumalia

CAP. II.

Si quis sacerdotibus idolorum filias iunxerint, nec in finem accipiant communionem. *Eliber. cap. 17.*

CAP. III.

Puellae fideles, quae gentilibus iunguntur, aliquanto tempore a communione separentur. *Arelat. I. cap. 11.*

CAP. IV.

Eos ab ecclesia sancta repellant pastores, atque presbyteri, nec participare sancto altario permittant, qui gentilium obseruationes custodiunt. *Turon. y. cap. 5.*

Anathemata contra haereticos. Tit. VII.

Vide lib. xi. a tit. xxiv. ad lij. & maxime tit. lij.

De haereticis etiam post mortem anathematizandis. Tit. VIII.

Vide lib. xi. tit. xi.

Excommunicationes contra eos, qui haereticis aliquo modo fauent. Tit. IX.

Vide lib. xi. tit. xxij. quib. adde.

CAP. I.

* Allegesio al.

de haere. c. 8. apud Greg. ix. & c. 6. eo. tit. in 1. collect.

* Patarenos

QVia in Gasconia * Albigesio, & partibus Tolosanis, & alijs locis, ita haereticorum, quos alij Catharos, alij * Patrinos, alij Publicanos, alij alijs nominibus vocant, inualuit damnata peruersitas, vt iam non in occulto, sicut aliqui, nequitiam suam exerceant, sed suum errorem publice manifestent, & ad suum consensum simplices attrahant, & infirmos; eos, & defensores eorum, & receptores anathemati decernimus subiacere: & sub anathemate prohibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra sua tenere, vel fouere, vel negotiationem cum eis exercere praesumat. Si autem in hoc peccato decesserint, non sub nostrorum priuilegiorum cuilibet indultorum obtentu, nec sub alia quacumque occasione aut oblatio fiat pro eis, aut inter christianos recipiant sepulturam. De Brebantionibus, & * Arrogenum Nauarris, Vasculis, Coterellis, & Triauerdinis, qui tantam in christianos inhumanitatem exercent, vt nec ecclesijs, nec monasterijs deferant, &c. constituimus, vt qui eos conduxerint, vel tenuerint, vel fouerint, per regiones, in quibus taliter debacchantur, in Dominicis, & alijs sollemnibus diebus excommunicati per ecclesias publice denuntientur, & eadem omnino sententia, & poena cum praedictis haereticis habeantur adstricti, nec ad communionem recipiantur ecclesiae, nisi societate illa pestifera, & haeresi abiuratis. Relaxatos autem se nouerint a debito fidelitatis, & hominij, ac totius obsequij, quicumque illis aliquo * peccato tenentur obnoxij, &c. Illis autem, qui admonitioni Episcoporum in huiusmodi parte parere contempserint, a perceptione corporis & sanguinis Domini iubemus fieri alienos. Interim vero eos, qui ardore ad eos expugnandum laborem iustum assumpserint, sub ecclesiae defensione recipimus. &c. Si quispiam praesumpserit eos molestare, per Episcopum loci excommunicationis sententia feriatur; & tam diu sententia seruetur ab omnibus, donec & ablata reddantur, & de illatis damnis congrue iterum satisfaciat. *Alexan. iij. in conc. Later. cap. 27.*

c. 7. in 1. collect. de haeret.

* Aragonesib. al.

* pacto

CAP. II.

de haere. c. 13. Ex communicamus apud Gregor. ix. & c. 2. eo. tit. in 4. coll.

Si dominus temporalis requisitus, & monitus ab ecclesia terram suam purgare neglexerit ab hac haeretica foeditate, per Metropolitanum, & ceteros comprouinciales Episcopos, excommunicationis vinculo innodetur. Et si satisfacere contempserit infra annum, significetur hoc summo Pontifici, vt ex tunc ipse vassallos ab eius fidelitate denuntiet absolutos, & terram exponat catholicis occupandam, &c. Credentes vero, praeterea receptores, defensores, & fautores haereticorum excommunicationi decernimus subiacere; firmiter statuentes, vt si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, &c. Si qui autem tales, postquam ab ecclesia denotati fuerint, euitare contempserint, excommunicationis sententia, vsque ad satisfactionem idoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta, nec eos christianae praesumant sepulturae tradere, nec eleemosynas, aut oblationes eorum accipiant, alioquin suo priuentur officio, ad quod numquam restituantur absque indulto Sedis Apostolicae speciali. *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap. 3.*

CAP. III.

Si quis secundum scelerosos haereticos, quocumque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos remouens illicite, quos posuerunt firmius sancti catholicae ecclesiae Patres, id est, sanctae, & vniuersales quinque synodi, nouitates temere exquirere, & fidei alterius expositiones, aut typos, vel leges, aut definitiones, aut libellos, vel epistulas, aut conscripta, &c. & compendiose, si quid aliud impijssimis haereticis consuetum est agere, per diabolicam operationem tortuose, & callide agit contra pias orthodoxorum catholicae ecclesiae, hoc est dicere, paternas eius, & synodales praedicationes, ad euersionem sincerissi-

ceriffimae in Dominum Deum nostrum cōfeſſionis, & vſque in finem ſine paenitentia permanet; haec impie agens huiuſmodi in ſaecula ſaeculorum condemnatus ſit. *Lateran. ſub Martino cap.20.*

CAP. IV.

De multis Epiſcopis Orientis, qui communione fuerunt priuati, quia cum haereticis cōmunicarunt *Gelaſ. ad Epiſcopos Orientis, vbi multa de hac re,*

CAP. V.

Aſſume medelam medicinae, ſimul accingere auctoritate iuſtitiae: & ſic circa ſimplices humanitate mollire, vt in haereticorū m contagione perdurantes, aut eos, qui innocentiam ſimulant, & cum noſtris ſola voce conſentiunt, ab ijs, quibus pro eccleſiae redintegratione conſulitur, & prouidetur, excludantur. Nec enim expedit circa eos eccleſiaſticam temperare cenſuram. *Hormiſda epiſt.6. ad Epiphanium Epiſcopum CP. in med.*

CAP. VI.

Petri Abaëlardi peruerſa dogmata ſanctorum canonum auctoritate, cum ſuo auctore damnamus. &c. Vniuerſos quoque erroris ſui ſectatores, & defenſores a fidelium conſortio ſequeſtrandos, & excommunicationis vinculo innodandos eſſe cenſemus. *Innoc. ij. in epiſt. ad Samſonem Archiepiſcopum Remen. & ad alios.*

CAP. VII.

Qui filias haereticis, vel Iudaeis tradunt, abſtineant per quinquennium. *Elib. cap.16.*

CAP. VIII.

Excommunicentur ad tempus clerici, qui adeunt coemeteria, & martyria haereticorum orationis, & ſanctitatis cauſa. Sed paenitentes, & confeſſi recipiantur. *Laod. cap.9.*

CAP. IX.

Qui relictis martyribus Chriſti, accedit ad pſeudomartyres haereticorum anathema ſit. *Laod. cap.34.*

CAP. X.

Anathema Epiſcopo dicatur, etiam mortuo, & nomen eius a ſacerdotibus non ſuſcipiatur, qui reliquit haeredes etiam propinquos haereticos, vel gentiles, etiam ab inteſtato. *Carth. cap.82. G. Afric. cap.48. L.* *de haere. c.5. Greg. ix c.8 eo. tit. in 1. coll.*

CAP. XI.

Admonitus Epiſcopus, vt ſuae matricis curam habeat contra haereticos, niſi intra ſex menſes reſipuerit, communione priuetur, donec faciat. *Carth. 124. G. Mileu. cap.25. L. Afric. cap.90. L.*

CAP. XII.

Excommunicantur ij, qui cum Priſcillianiſtis communicant, eiſque non obſiſtunt. *Brac. i. in fin.*

CAP. XIII.

Excommunicetur orthodoxus, qui haereticam duxerit; & orthodoxa, quae haeretico nupſerit. *Trull. cap.72.*

Excommunicationes contra eos, qui nouum ſymbolum componunt. Tit. X.

Vide lib. xi. tit. i.

Excommunicationes contra eos, qui ſeruant caeremonias Iudaeorum, aut cum eis coniunctiſſime viuunt, aut quomodocumque eis fauent in rebus prohibitis. Tit. XI.

Vide lib. xii. tit. vii. ix. & xi. lib. xx. tit. v. quibus adde.

CAP. I.

Excommunicentur, qui cum Iudaeis, aut Saracenis praeſumpſerint habitare. Teſtimonium quoque chriſtianorum aduerſus Iudaeos, &c. recipiendum eſſe cenſemus, & anathemate decernimus feriendos, quicumque Iudaeos chriſtianis voluerint in hac parte praeferre, &c. Si qui conuertuntur ad fidem, &c. principibus, vel poteſtatibus eorum locorum ſub poena excommunicationis iniungimus, vt portionem hereditatis, & bonorum ſuorum, ex integro eis faciant exhiberi. *Alex. iij. in concil. Later. cap.26.* *de Iudae. is c.5. Gregor. ix. eo. tit. de teſtib. c.21. ap. Greg. ix.*

CAP. II.

Chriſtiani, ſi opus fuerit, per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compellantur, a Iudaeorum, qui graues, & immoderatas vſuras extorquent, commercijs abſtinere. *Inno. iij. in conc. gen. Later. cap.67.* *De vſur. c.18. Sed & ap. Gregor. ix. c. 3. eod. tit. in 4. col.*

CAP. III.

Iudaei, donec vſuras crucę ſignatorum remiſerint, ab vniuerſis Chriſti fidelibus per excommunicationis ſententiam eis omnino cōmunio denegetur. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. vlt.*

CAP. IV.

Si quis chriſtianus filiam ſuam Iudaeo in coniugio copulare praeſumpſerit, niſi perfecte crediderit Chriſto, & baptizatus fuerit; vel ſeruum, aut ancillam eidem Iudaeo chriſtianus venumdare praeſumpſerit; & ſi vidua Chriſtiana Iudaeum duxerit virum, vel conſentientibus ei, anathema ſit. *Zachar. in ſyno. Rom. cap.10.*

CAP. V.

Iudices prouinciarum cum ſacerdotibus, Iudaeorum ſubreptiones fraudulenter relictas ſuſpendant, & officia publica eos agere non permittant. Si quis autem hoc permiſerit, velut in ſacrilegum excommunicatio proferatur. *Toletan. iv. cap. 64. Iuo par.13. cap.97. decreti.* *17. q. 4. c. Conſtituit 31.*

CAP.

CAP. VI.

Excommunicetur, qui carnem ad altare offert iudaico more saecerdoti. &c. *Tullen. cap. 100.*

CAP. VII.

Si seu christiano Iudaea, siue Iudaeo christiana mulier carnali consortio misceatur; quiq. horum tantum nefas admisisse noscuntur, a christiano coetu, atque conuiuio, & a communione ecclesiae protinus segregentur, *Melden. cap. 73. vbi multa de hac re ex aliis conciliis.*

Excommunicationes contra eos, qui fauent Sarracenis, aut piratis. Tit. XII.

Vide lib. XII. tit. XXI. lib. XXXV. cap. XI.

Excommunicationes contra schismaticos, & contra eos, qui Pontifici Maximo, & aliis Episcopis superbe resistunt. Tit. XIII.

Vide lib. XI. tit. LIV. quibus adde.

CAP. I.

Quoniam apparuit Photium post prolatam contra se iustissimam sententiam, accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commouisse, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei saepe promulgasse, &c. Anathematizamus quidem primitus praedictum Photium propter huiusmodi caussam. &c. *Syno. Gen. viii. sub Hadr. ii. cap. 6. vid. ep. encyclicam act. 10.*

CAP. II.

Eccl. 11. a. Diuina manifeste clamante scriptura, ante examinationem ne vituperes: & intellige primum, & tunc increpa: & numquid lex
Ioan. 8. nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab eo, & cognouerit, quid faciat? iuste, ac congruenter, & haec sancta, & vniuersalis synodus definiuit, & statuit, quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum ante diligentem examinationem, & synodicam sententiam a communione se separet proprii Patriarchae, licet criminalem quamlibet caussam eius se nosse praetendat: sed neque recuset nomen ipsius referre inter diuina mysteria, vel officia. Similiter autem Episcopos, & presbyteros, qui in terris, ciuitatibus, & regionibus sunt erga proprios Metropolitas * effectare mandamus. quod etiam circa Patriarcham suum facere Metropolitas oportet. Si vero quis aduersus hanc sanctam synodum deprehensus fuerit agere, si quidem Episcopus, aut clericus est, ab omni sacerdotali operatione decidat, & honore; monachus autem, aut laicus segregetur ab omni ecclesiastica communione, atque collegio, quousq. conuersus per paenitentiam recipiatur. *Syno. Gen. viii. sub Hadr. ii. cap. 10.*

* effectiuae f.

CAP. III.

Si quis aliqua potestate fruens, vel potens v. d. 12. pellere temptauerit Apostolicae cathedrae vlt. Papam, aut aliorum Patriarcharum quemquam, anathema sit. *Synod. viii. gen. sub Hadr. ii. cap. 21. Anselm. lib. 2. cap. 72.*

CAP. IV.

Photium, qui licet sit a decessore meo, & a nobis pro criminibus ante patratis iure damnatus, & anathematizatus: nunc tamen quia recentioribus excessibus priores iniquitates transcendit, & ponens in celum os suum aduersus veneranda sedis Apostolicae priuilegia noua temeritate prorupit, cui resistere minime formidauit; Apostolicae auctoritatis censura iterato damnamus, & anathematis nexibus innodamus. Si tamen viua voce, ac propria Apostolicae sedi in omnibus obedire spoponderit, & profanum conciliabulum a se Cōstantinopoli celebratū damnauerit, laicae communionis gratiam non negamus. *Hadr. ii. in syn. Rom. cap. 2. apud syn. gen. viii. sub eodem Hadr. act. 2.*

CAP. V.

Si presbyter, diaconus, clericus relinquat sine licentia sui Episcopi suam paroeciam, in alia non * ministret. Si ab Episcopo reuocetur, & contempserit, vt laicus communicet. *Apost. cap. 15.* Si ab vllo Episcopo neglecta hac poena contumaciae, vt clericus accipiatur; Episcopus excommunicetur, vti magister inobedientiae. *Apost. cap. 16. vide Antioch. cap. 3.*

* celebret

CAP. VI.

Si quis legationem vestram impedit, non vnius; sed multorum profectum auertit. &c. Dist. 94. c. 2.
Et quia Dei caussam impedit, & statum conturbat ecclesiae, ideo ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus quoque talis est cauendus, & non in communione fidelium vsque ad satisfactionem recipiendus. Est enim statutum olim, vt qui statum conturbat ecclesiae, ab eius liminibus arceatur, ne cum fidelibus communicet, qui eorum bona auertit. *Alex. epist. 2. in prin. Tribur. cap. 9. Burch. lib. 15. cap. 37. Iuo par. 16. cap. 38. decr.*

CAP. VII.

In ipsis epistulis, vel libellis anathematis vinculo se, & successores (*Episcopi Constantinopolitani*) constrinxerunt, si vmquam aliquid contra (*Pontifices Romanos*) praesumpsissent; aut contra Apostolicam, vel vllius alterius Episcopi sedem quidquam aduersi quoquo modo essent moliti. idcirco eos, non est necesse, excommunicare, aut anathematizare; quia ipsi anathematis vinculo propriis manibus professiones suas, suaque scripta roborando

con-

constrinxerunt. Sciat se tamen, & ipse Ioannes, nisi errorem suum cito correxerit, a nobis excommunicandum fore, & Apostolicae sedis, atque omnium sanctorum Episcoporum communionem carere. Vniuersalitatis quoque nomen, quod sibi illicite vsurpauit, nolite attendere, nec vocatione eius ad synodum, absq. auctoritate sedis Apostolicae vmquam venire, si Apostolicae sedis, & ceterorum Episcoporum communione vultis frui. *Pelag. ij. epist. 2. post prin.*

CAP. VIII.

Nam & hoc inquisisti, quid faciendum sit de excommunicato Episcopo, & Apostolicam auctoritatem negligente? Hic detestabilis est coram Deo, & hominibus; cui condemnato incondemnatus non communicabit; ipsi enim condemnabuntur. &c. *Zachar. epist. 1. in fin.*

CAP. IX.

11 q. 3. c. 9. Si quis presbyter damnatus sit, ad vicinos Episcopos eat, vt ipsi de caussa cognoscant; & per eos suo Episcopo reconcilietur. Si id noluit facere, sed se superbe ab Episcopi communione separet, & schisma cum aliquibus faciat, & sacra ministret, anathema habeatur; & suum locum perdat. Sed videatur, ne contra Episcopum iustam querelam habeat. *Carthag. cap. 10. 11. G. Carth. ij. cap. 8. L. Vorm. cap. 66. Capitul. lib. 1. cap. 37. Burch. lib. 2. c. 194. Iuo par. 6 cap. 239. decr. Ansel. lib. 12. cap. 33.*

CAP. X.

2. q. 6. c. 19. Quisquis probatus fuerit per contumaciam nolle obtemperare iudicibus, cum hoc primae sedis Episcopo fuerit probatum, det litteras, vt nullus ei communicet, donec obtemperet. *Mileuit. cap. 24. Afric. cap. 89. Carthag. G. cap. 123. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 8. pan. & par. 6. cap. 365. decr.*

Excommunicationes contra augures, & ariolos, & contra eos, qui huiusmodi homines consulunt. Tit. XIV.

Vide lib. xxxiv. tit. iv. & v.

Excommunicationes contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizandi opus bonum esse credunt, aut extra tempora constituta baptizant. Tit. XV.

Vide lib. xxii. tit. xxvii. quibus adde.

CAP. I.

De bapti. e 2le ap. Gr g. ex. c. 1. co tit. in 2. col. POstquam Graecorum ecclesia cum quibusdam complicibus, & fautoribus suis ab obedientia sedis Apostolicae se subtraxit; in tantum Graeci caeperunt abominari Latinos, quod inter alia, quae in derogationem eorum, impie committebant, si quando sacerdotes latini super eorũ celebrassent altaria, non prius ipsi sacrificabant in ipsis, quam ea, tamquam per hoc inquinata, lauissent. Baptizatos etiam a Latinis ipsi Graeci repabtizare ausu temerario praesumebant, &c. Si quis tale quid praesumpserit, excommunicationis mucrone percussus ab omni officio, & beneficio ecclesiastico deponatur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 4.*

CAP. II.

Cum rebaptizatis fideles religiosi, nec in cibo participent. *Ilerd. cap. 14.*

CAP. III.

Non licet absq. paschae sollemnitate vllo tempore baptizare, nisi illos, quibus mors vicina est, quos grabatarios dicunt. Quod si quis in alio pago, contumacia faciente, post interdictum hoc, infantes suos ad baptismum detulerit in ecclesias nostras, non recipiantur. Et quicumque presbyter ipsos extra nostrum permissum recipere praesumpserit, tribus mensibus a communione ecclesiae sequestratus sit. *Antisiod. cap. 18.*

Excommunicationes contra eos, qui in rebus ad missae, vel aliorum diuinorum officiorum celebrationem pertinentibus grauiter peccant. Tit. XVI.

Vide lib. xxiv. par. post. tit. iv. & xix. & lib. xix. tit. ix. quibus adde.

CAP. I.

EPiscopus, aut presbyter, dum ingressus fuerit ad missarũ sollemnia celebranda, nullo modo audeat data oratione recedere, vt ab alio Episcopo, aut presbytero suppleantur missarum solemnia; sed qui initium ponit, suppleat vsq. ad finem. &c. Si quis vero praesumpserit, praeter quod posuimus, agere, a sacro corpore, & sanguine Domini nostri Iesu Christi sit suspensus. *Zachar. in syn. Rom. cap. 14. Burchard. lib. 3. cap. 230. Iuo par. 3. cap. 271. decr.* De cons. dist. 1. c. Nullus. 57.

CAP. II.

Si quis acceptam a sacerdote eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus propellatur. *Tolet. i. cap. 14.*

CAP. III.

Sacerdote verbum faciente in ecclesia, qui egressus de auditorio fuerit, excommunicetur. *Carth. iv. cap. 24. L. Burch. lib. 2. cap. 6. Iuo par. 6. cap. 162. decr. Capitul. lib. 7. cap. 186. in addit.* De cons. dist. 1. c. 62.

CAP. IV.

Clericus, qui absque corpusculi sui inaequalitate vigiliis deest, stipendijs priuatus excom- Dist. 91. c. 3.

excommunicetur. *Carth. iii. cap. 49. Cagsan. lib. 4. cap. 112.*

CAP. V.

De conf. dist. 1. c. si quis. 34 Clerici, si qui in festiuitatibus, quae maximae habentur in oratorijs, nisi iubente, aut permittente Episcopo, missas facere, aut tenere voluerint, a communione pellantur. *Agath. cap. 21. Iuo par. 4. cap. 9. decr.*

CAP. VI.

Omnibus dominicis diebus altaris oblatio ab omnibus viris, & mulieribus offeratur, tam panis, quam vini, &c. Qui per inobedientiam euacuare contendunt, anathemate percellantur. *Matiscon. ij. cap. 4. Burch. lib. 5. cap. 2. Iuo par. 2. cap. 34. decr.*

CAP. VII.

Clericus, quem intra muros ciuitatis fors manere constiterit, & matutinis hymnis sine probabili excusatione aegritudinis inuentus fuerit defuisse, septem diebus a communione habeatur extraneus. *Venet. cap. 14.*

CAP. VIII.

Excommunicatione plectendi, qui hymnos reijcere fuerint ausi. *Tolet. iv. cap. 12.*

CAP. IX.

7. q. 1. c. Nihil. 16 Si quis post cibum, vel potum missas fecerit, vel non perfecerit, sine magna molestia excommunicationis sententiam sustinebit. *Toletan. vij. cap. 2. Burchard. lib. 3. cap. 70. Iuo par. 3. cap. 124. decr.*

CAP. X.

Sicut in alijs ecclesijs vespertino tempore post lumen oblatum prius dicitur vespertinum, quam sonum in diebus festis, ita & a nobis custodiatur in ecclesijs nostris. Si quis hunc ordinem minime custodierit in sua ecclesia, cunctosque ad se pertinentes non instruxerit, vt bonum hujus operis agant, dum talis ad Metropolitani peruenerit aures, & res fuerit conuicta, excommunicationis se nouerit feriri sententia. *Emerit. cap. 2.*

CAP. XI.

Salubri deliberatione censemus, vt per singulas quasque ecclesias, in quibus presbyter iussus fuerit per sui Episcopi ordinationem praeesse, per singulos dies dominicos sacrificium Deo procuret offerre, & eorum nomina, a quibus eas ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis ecclesijs videntur aut visi sunt contulisse; si viuentes in corpore sunt, ante altare recitentur tempore missae: quod si ab hac discesserunt, aut discesserint luce, nomina eorum cum defunctis fidelibus recitentur suo in ordine. Si quis hanc institutionem presbyter implere neglexerit, dum talis caussa per quemlibet ad aures sui Episcopi peruenerit, presbyter ille excommunicationis sententia feriendus erit. *Emerit. c. 19.*

CAP. XII.

Pontifices vniuscuiusque prouinciae, rectoresque eundem in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana sede cognouerint institutum, &c. Quisquis horum decretorum violator extiterit, sex mensibus communione priuatus apud Metropolitanum sub paenitentiae censura permaneat corrigendus. *Tolet xi. cap. 3.*

CAP. XIII.

Presbyter in missa vtitur orario super vtrumque humerum, &c. Si quis aliter egerit, excommunicationi debitae subiaceat. *Brac. iij. cap. 13.* *Dist. 23. c. ecclesiastica 9.*

CAP. XIV.

26. q. 5. c. quicumq. 13. Plerique sacerdotum missam pro requie defunctorum promulgatam fallaci voto pro viuis student celebrare hominibus, non ob aliud nisi vt is, pro quo ipsum offertur sacrificium, ipsius sacrosancti libaminis interuentu, mortis, ac perditionis incurrat periculũ, &c. Obinde nostrae elegit vnanimitatis conuentus, vt si quis sacerdotum deinceps talia perpetrasse fuerit detectus, a proprio deponatur gradu, & tam ipse sacerdos, quam etiam ille, qui eum ad talia peragenda incitasse perpenditur, exilij perpetui ergastulo religati, excepto in supremo vitae curriculo, cunctis vitae suae diebus sacrae communionis eis denegetur perceptio. *Tolet. xvij. cap. 5.*

Excõmunicationes contra eos, qui non venerantur res sanctas, vt oportet. Tit. XVII.

Vide lib. xvii. tit. v. lib. xxxiv. tit. ix. par. 1.

CAP. I.

Communio corporis Domini nostri Iesu Christi si negligenter erogetur, & presbyter minora non curat admonere officia, graui anathemate, & digna humiliationis plaga puniatur, &c. *Clem. epist. 2. in prin. vide Antisiod. cap. 32. & 33.*

CAP. II.

Custodite diem dominicum, &c. Si quis vestrum hanc salubrem exhortationem paruipenderit, &c. si caussidicus fuerit, irreparabiliter caussam amittet, &c. si clericus, aut monachus, mensibus sex a consortio suspendatur fratrum. *Matis. ij. cap. 1.*

CAP. III.

Si in ecclesia, vel intra atrium ipsius aliquod scandalum, vel caedes sequatur, vel aliquis cum armis ingrediatur; ab Episcopo iuxta statuta canonum communione priuetur. *Cabilon. cap. 17.*

CAP. IV.

Feminae, quae in dedicatione basilicarum, vel in festiuitatibus martyrum turpia cantant, excommunicari debent. *Cabil. cap. 19.*

CAP. V.

Nullo pacto in oratoria domo intra aedes (*priuatas*) baptisma praestetur; sed in eccle-

sia.

sia. Qui contra fecerit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. cap. 59.*

CAP. VI.

Qui intra sacra septa tabernam, vel venditiones exercet, excommunicetur. *Trull. c. 77.*

CAP. VII.

Si quis post sanctae Christi natiuitatis diem similam coxerit, honoris scilicet praetextu secundinarum impollutae Virginis Matris; si sit quidem clericus, deponatur, si vero laicus, excommunicetur. *Trull. cap. 80.*

CAP. VIII.

Sacerdos, qui non sentienti, neque paenitenti ausu temerario paenitentiam dederit, neq. se exhortatu eius, qui paenitentiam accipit, vel manuum indicijs, vel quibuslibet alijs euidentibus significationibus inuitatum fuisse probauerit, vnius anni excommunicationis sententiae subiacebit. *Tolet. xij. cap. 2.*

CAP. IX.

Non tantum de sacris ministerijs, sed etiam de vniuersis ecclesiae ornamentis nihil vnusquisque sacerdotum pro suis vsibus, vel voluptatibus confringere, vendere, aut naufragare pertemptet. Si quis vero sacerdotum hoc nostrum violare attemptauerit institutum, secundum prisca canonum instituta, honoris proprii ordinem amittat, & vt sacrilegus perenni infamia denotatus a sacrae communionis perceptione, excepto in supremo temporis cursu, omnibus diebus vitae suae maneat alienus. *Tolet. xvij. cap. 4.*

CAP. X.

Dies quoque octo sacrosanctae paschalis festiuitatis omnibus christianis feriatos esse decernimus ab omni opere rurali, fabrili, carpentario, gynaecio, coementario, pictorio, &c. quatenus eisdem diebus tanto licentius, quanto liberius omnibus christianis sanctae resurrectionis laudibus, & sacrosanctae praedicationi iugiter insistere liceat. Quod si quis temerare praesumpserit, excommunicetur. *Melden. cap. 77.*

Excommunicationes contra eos, qui ordines conferunt, aut suscipiunt contra ecclesiae decreta. Tit. XVIII.

CAP. I.

Volumus synodum congregare, atque in ea omnia, quae sanctis canonibus sunt aduersa, districte sub anathematis interpositione damnentur: id est, vt neque ex laico habitu quisquam repente ad locum sacri regiminis peruenire praesumat. &c. *Gregor. ad Aetherium Lugdun. Episcop. lib. 7. reg. epist. 110. cap. 4. al. epist. 108.*

CAP. II.

Synodum fieri vestra iussio constituat, vbi praesente dilectissimo filio nostro Cyriaco Abbate sub districti anathematis interpositione debeat interdici, ne vllus ex laico habitu subito ad Episcopatus gradum audeat accedere. *Greg. ad Brunichild. Regin. lib. 7. regist. epist. 113. cap. 3.*

CAP. III.

Si quis cognitis gestis Nicaeni concilij (*de ordinandis clericis*) aliud, quam statutum est, facere praesumpserit, & non in eo perseuerandum putauerit, hic excommunicatus habeatur; nisi per correptionem fratrum emendauerit errorem. *Tolet. i. in prin.*

Excommunicationes contra periuros, blasphemos, & contra eos, qui alios ad periurium cohortantur. Tit. XIX.

Vide lib. xxxiv. tit. vi. par. 11. potissimum, & tit. vii. quib. adde.

CAP. I.

Est quorumdam saecularium, & quod peius est, sacerdotum improbanda facie obstinatio, vt fidem suis principibus sub iuramento promissam obseruare contemnant, & verborum fuco, iuramenti obnubilant promissionem. Vnde quia Sisbertus Toletanae sedis Episcopus talibus machinationibus denotatus repertus est, pro eo quod serenissimum dominum nostrum Egicanem Regem non tantum regno priuare, sed interimere definiuit; per decreti nostri definitionem iam eo loco, & honore priuatus existit. &c. Qui inuentus fuerit talia fecisse, & viuente Principe in alio intendisse Regem futurum; a conuentu catholicorum excommunicationis sententia repellatur, honore, & loco pulsus, & omnibus rebus exutus perpetuo exilio maneat religatus; in finem vitae tantum accipiat communionem; nisi prius indulgentiam Regis mereatur. *Tolet. xvi. cap. 9. & in decreto iudicij.*

CAP. II.

Si quis perpetrato periurio, aut quolibet criminali peccato timens paenitentiam longam, ad confessionem venire noluerit; ab ecclesia repellendus est, siue a communione, & consortio fidelium: vt nullus cum eo comedat, neque bibat, neque oret, neque in domo sua eum recipiat. *Theodul. ad presbyteros. Aurel. cap. 26. Burch. lib. 12. cap. 14. Iuo par. 12. cap. 71. decr. Ansel. lib. 11. cap. 65.* 22. q. 1. c. vlt.

Excommunicationes contra simoniacos. Tit. XX.

Vide lib. xxxiv. tit. viii. quibus adde.

CAP.

CAP. I.

16.q.1.c.64 Praedicator. EPiscopus a suis Episcopis, clericis, vel monachis non exigat aurum, vel argentum, vel aliquam speciem, &c. Si quis igitur ob eas res prohibeat quem ministerio, vel excommunicet aliquam clericum, vel claudat templum, ne fiant ibi sacra mysteria Dei; pari poena puniatur, vt contraueniens mandatis Dei. *vij. syn. gen. Nicae. ij. cap. 4.*

CAP. II.

Arnulphum Cremonensem, publice coram nostra praesentia conuictum, & confitentem se simoniacum ab omni Episcopali officio absque spe reparationis deponimus, & vsque ad dignam satisfactionem anathemate percutimus. *Greg. vij. in conc. Rom. anni 5.*

Excommunicationes contra eos, qui res sacras, aut ecclesiasticas surripiunt. Tit. XXI.

Vide lib. xiv. tit. xxij. & xxxiij. lib. xxxiv. tit. ix. maxime par. ij. quibus adde.

CAP. I.

SInt omnia in potestate Praesulis ecclesiae, quaecumque intra triginta annorum spa-
16.q.3.c. Placuit.9 tium ab ecclesijs possessa fuisse noscuntur. Quisquis saecularium contra praesentem definitionem egerit, tamquam sacrilegus iudicetur, & donec se correxerit, & ecclesiae propria priuilegia, seu res restituerit, & reseruauerit, anathema sit. *Syn. viij. gen. CP. sub Had. ij. cap. 18. Anselm. lib. 4. cap. 30. Iuo epist. 71. ad Beluacen. Decanum.*

CAP. II.

Quicumque oblitus Dei, & decreti huius immemor, cuius Romanae ciuitatis sacerdo-
17.q.4.c.8. tes volumus religiosis nexibus deuinciri, in constitutum praesens committens, quidquam de iure titulorum, vel ecclesiae superius praefatae quolibet modo, praeter aurum, argentum, vel gemmas; vestes quoque, si sunt, vel si accesserint, aliqua mobilia ad ornamenta diuina minime pertinentia, perpetuo iure, exceptis dumtaxat sub praefata condicione domibus, alienare temptauerit, donator, alienator, ac venditor honoris sui amissione mulctetur. Praeterea, qui petierit, aut acceperit, vel qui presbyterorum, aut diaconorum, seu defensorum danti subscripserit, quo iratus Deus animas percutit, anathemate feriatur. *Syno. Rom. iij. sub Symmach. cap. 6. & 7.*

CAP. III.

24.q.3 c. Paternarum 24. Ecclesias cum bonis suis, tam personis, quam possessionibus, clericos videlicet, ac monachos, eorumque conuersos, oratores quoque cum suis nihilominus rebus, quas ferunt, tutos, & sine molestia esse statuimus. Si quis autem contra hoc facere praesumpserit, & postquam facinus suum recognouerit, infra triginta dierum spatium competenter non emendauerit, a liminibus ecclesiae arceatur, & anathematis gladio feriatur. *Vrban. ij. in conc. incer. cap. 1. Calliss. ij. in conc. Rom. cap. 19.*

CAP. IV.

Ad hoc sanctae Romanae ecclesiae possessiones quietas seruare per Dei gratiam cupientes praecipimus, & sub districtione anathematis interdicimus, ne aliqua militaris persona Beneuentanam beati Petri ciuitatem praesumat inuadere, aut violenter tenere. Si quis aliter praesumpserit, anathematis vinculo teneatur. *Calliss. ij. in syn. Rom. cap. 8.*

CAP. V.

Si presbyteri, vel clerici rem ecclesiae vendere, aut donare praesumpserint, venditio non valet, & de facultatibus suis indemnem ecclesiam reddent, & communione priuentur. *Agathen cap. 22.*

CAP. VI.

Si Episcopi vsurpare quidpiam de monaste- 18.q.2.c.1. Hoc tantum.
rii rebus temptauerint, non deerit ab illis sententia excommunicationis, qui se deinceps nequaquam sustulerint ab illicitis. *Toletan. iv. cap. 50.*

CAP. VII.

Vt peruasores rerum ecclesiasticarum, qui easdem res, vel contra auctoritatem non solum retinere, verum, & crudeliter populari noscuntur: quidam etiam & facultates ecclesiae in diuersa collaboratione, & redditibus eas expoliant; sed & pauperes, atque vicinos, & circummanentes immisericorditer expoliant, deuastant, & opprimunt, vt rapaces, qui secundum Apostolum a regno Dei ex- 1. Cor.5.
cluduntur, ex criminali, & publico peccato, publica paenitentia satisfaciant. Quod si hoc agere noluerint, & potestate regia ad hoc exhortati, vel coacti non fuerint, proferatur contra eos Apostolica terribilis sententia, qua 1. Cor.5.
dicitur: Si quis frater nominatur, & est rapax, cum huiusmodi nec cibum quisquam praesumat sumere, &c. Quapropter secundum statuta canonum, ab omni ecclesiastica communione, vt sacrilegus debet arceri, donec studeat digna satisfactione, quod admisit, corrigere. *Melden. cap. 61. Burch. lib. 11. cap. 16.*

Excommunicationes contra eos, qui iniussu Episcopi oblationes ecclesiae accipiunt, aut distribuunt. Tit. XXII.

Vide lib. xv. tit. xxi. quibus adde.

CAP. VNIC.

NVllus omnino Archidiaconus, aut Ar-
chiepresbyter, siue Praepositus, vel De- 16.q.7.c.11.
canus animarum curam, vel praebendas ecclesiae sine iudicio, vel consensu Episcopi alicui tribuat; immo sicut sanctis canonibus constitutum

tutum est, animarum cura, & pecuniarum ecclesiasticarum dispensatio in Episcopi iudicio, & potestate permaneat. Si quis vero contra haec facere, aut potestatem, quae ad Episcopum pertinet, sibi vendicare praesumpserit, ab ecclesiae liminibus arceatur. *Callist. y. in conc. Roma. cap. 7.*

Excommunicationes contra laicos, qui decimas non soluunt, & contra clericos, qui eas laicis concedunt. Tit. XXIII.

Vide lib. x. tit. ix. lib. xv. tit. xvi. quibus adde.

CAP. I.

VT secundum canonicam auctoritatem, & constitutionem domini Imperatoris Ludouici, de agro ecclesiastico, & manso, ac mancipijs, quae ipse suis capitulis constituit, vel si quilibet pro loco sepulturae aliquid largitus ecclesiae fuerit, neque de decimis, & oblationibus fidelium cuiquam presbytero aliquem censum persoluere cogat, nec cuisquam cuiuslibet ordinis, vel dignitatis exinde quidquam subtrahat, aut retributionem quamcumq. exigat temporalem. Quod si fecerit communione vsq. ad satisfactionem priuetur. *Melden. c. 63. Burch. lib. 3. c. 53. Iuo par. 3. c. 56. decr.*

CAP. II.

Dignum erat, vt capellas villarum vestrarum laicis non committeretis, sed potius illis, qui & eadem sacrata loca religiosius tractarent, & vobis exinde adiuti obsequium debitū impenderent; sed quia aliter causis interuenientibus res se habere dignoscitur, monemus, & hortamur, vt secundum canonicam auctoritatem faciatis, ne quod absit, periculum interdicti anathematis ex decimis praesumptis incurratis. *Melden. cap. 75.*

Excommunicationes contra laicos, qui res ecclesiae dispensant, aut beneficia conferunt, & contra clericos, qui ab ipsis accipiunt. Tit. XXIV.

Vide lib. x. tit. x. & xi. lib. xv. tit. vi. quibus adde.

CAP. I.

16. q. 7. c. 18. NVllus laicorum ecclesias, vel ecclesiarum bona occupet, vel disponat. Qui vero secus egerit, iuxta B. Alexandri capitulum ab ecclesiae liminibus arceatur. *Paschal. ij. in concil. inter cap. 4.*

CAP. II.

Vt nullus laicus, quamuis religiosus praesumat aliquid de rebus Deo dicatis, vel ecclesiae facultatibus; id est, nec dandi basilicas, nec auferendi, sine consensu Episcopi, habeat potestatem: neque ex dote ecclesiae, id est, ex vno manso, & quatuor mancipijs census exigatur; sed iuxta Concilium Aurelianense primum cap. 19. Omnes basilicae, quae per diuersa loca constructae sunt, vel quotidie construuntur, placuit secundum priorum canonum regulam, vt in eius ordinatione, & potestate persistant, in cuius territorio positae sunt. Si quis vero contra haec venire praesumpserit, anathemate feriatur. *Colonien. sub Carolo iij. cap. 4.*

Excommunicationes contra clericos, qui fratribus, aut aliis cognatis res ecclesiasticas largiuntur. Tit. XXV.

CAP. I.

SI Episcopus fratrem, filium, vel propinquum, vt successorem sibi in Episcopum ordinauerit, ordinatio non valeat, & ipse excommunione puniatur: quod humano affectu res Dei tractet, & iniustum sit, vt Episcopatus hereditate transeat. *Apost. cap. 76.*

CAP. II.

Quisquis Pontificum aut sanguine propinquis, aut fauore personis quibuscumque sibi deuinctis talia cōmendare lucra (*ecclesiarum, & Monasteriorum*) temptauerit, quod fecerit, deuocetur in irritum, & qui ordinauit, annuae excommunicationi subiaceat, ablata ab eo, qui tulit, reddantur in duplum. *Toletan. x. cap. 3.* Dist. 89. c. 6.

CAP. III.

Sub anathemate prohibemus, ne de cetero clerici, gratia testandi abutentes, cum de rebus ecclesiae nullum possint condere testamentum, fructus beneficiorum ecclesiasticorum spurijs suis, vel concubinis suis dimittant. Qui vero contra hanc inhibitionem venire praesumpserint, in signum suae perditionis, ecclesiastica careant sepultura; & quibus tales fructus legantur, eis careant ipso iure. Qui autem testamentum tale manu tenere voluerint, & per quorum manus personis illis fructus praebendae fuerint ministrati, ipso facto sciant se excommunicationis vinculo innodatos: & quandiu fructus huiusmodi contra hāc institutionem ipsis ministrati fuerint, ecclesia ipsa sit sub interdicto posita. *Concil. habitum in Germania sub Conrad. Cardin. cap. 5.*

Excommunicationes contra laicos, qui ecclesias, & clericorum immunitatem violant. Tit. XXVI.

Vide lib.viij. tit.xxxv. lib.x.tit.xi. lib.xiij. tit.xvii.& xviij.lib.xxxxix.tit.x.quib.add.

CAP. I.

11.q.4.c. Belisarius 30. BElisarius mandauit me ad se venire, &c. me vi retentum misit in exilium. Ego tamen propterea non dimisi, nec dimitto officium meum, sed cum Episcopis, quos congregare potui, eos, qui talia erga me egerunt, anathematizaui: & vna cum illis Apostolica, & synodali auctoritate statui, nullum vnquã taliter decipiendum, sicut deceptus sum: & si aliquis deinceps vllum vnquam Episcoporum ita deciperet, anathema maranatha fieret in conspectu Dei, & sanctorum angelorum. *Siluer. in syno.epist.1. Ansel.lib.12.c.8.*

CAP. II.

Quisquis fastu superbiae elatus domum Dei ducit contemptibilem, & possessiones Deo consecratas, atque ad honorem Dei sub Regiae immunitatis defensione constitutas inhoneste tractauerit, vel infringere praesumpserit, quasi inuasor, & violator domus Dei excommunicetur. *Magunt.sub Rabano cap. 6. Burch.lib.11.cap.23.*

CAP. III.

Vt nemo laicorum presbyteros ecclesiarum suarum turpi villicationis, & secundum Apostolum, 1.Tim.3. saeculari, & inhonestae negotiationi implicare, nec secum aliorsum contra auctoritatem praesumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogantur negligere. quod si contra interdicta praesumpserit, excommunicetur. *Melden.c.49. Burch. lib.2.c.146. Iuo par.6.cap.219.decr.*

Excommunicationes contra eos, qui traditiones, & leges ecclesiasticas de industria, & malitiose violant. Tit. XXVII.

CAP. I.

EPiscopi, aut clerici deponantur; monachi, aut laici communione priuentur, qui ecclesiasticas traditiones contaminant. *Syno. vij. gener.actio.7. in defin. in fine.*

CAP. II.

Omnes legum diuinarum libenter violatores, & sacrarum institutionum voluntarie perturbatores, ecclesiastica indignos regula, & sancta communione (*Petrus Apostolus*) iudicabat. *Clem.epist.1.post med.*

CAP. III.

Vt laici contemptores canonum excommunicentur, clerici honore priuentur. *Carthag. I. cap.14. Hadrian. cap. 44. ad Episcop. Mediomat. Burchar. lib.15. cap.6. Iuo par. 16. cap.7.decr.*

CAP. IV.

Laici, qui contra Nicaenum concilium pascha celebrant, excommunicati sint, & abiecti ab ecclesia, si contenderint, & pertinaciter cõtradixerint ei decreto. *Antioch. cap.1.*

CAP. V.

Decernimus, vt dum in qualibet prouincia concilium agitatur, vnusquisque Episcoporum infra sex mensium spatia omnes Abbbates, presbyteros, &c. necnon & cunctam dioecesis suae plebem aggregare nequaquam moretur; quatenus coram eis publice omnia referata, de ijs, quae eodem anno in concilio acta, vel definita extiterint, plenissime notiores efficiantur. Quod si quispiam ea * pendenda crediderit, aut contemnenda delegerit, &c. sententia excommunicationis duorum mensium curriculo perisilter vsquequaque mulctatus. *Tolet. xvi. cap.7.* Dist. 18. c.vlt.

* paruipendêda.

CAP. VI.

Si quis publicus diuinae legis praeuaricator, vel pro manifestis criminibus erga ecclesiastica iusta, & rationabilia iudicia contemptor repertus fuerit, vel inflatus, ac tumidus, monitis ecclesiasticis, ac sanctorum patrum constitutionibus contradictor, vel subsannator comprobatus fuerit, si monitionibus Episcopalibus obtemperare distulerit, anathematizetur. *Melden.cap.13.*

Excommunicationes contra superstitiosos, & contra eos, qui die dominico ieiunant. Tit. XXVIII.

Vide lib.xx.tit.xiij. & lib.xxxiv. tit.iv.

CAP. I.

SI clericus dominicam diem ieiunet, deponatur, laicus excommunicetur. *Apost.c.64. Trull.c.55. vide Laod.c.49. Trull.c.52.*

CAP. II.

Ne quis ieiunet die dominica caussa temporis, aut persuasionis, aut superstitionis. Nec quadragesimae diebus ab ecclesijs fideles desint; nec habitent in latibulis cubiculorum, ac montium, qui in suspicionibus perseuerant: sed exemplum, & praeceptum custodiant sacerdotum; & ad alienas villas agendorum conuentuum caussa non conueniant. Ab vniuersis Episcopis dictum est; Anathema sit, qui haec commiserit. *Caesaraug.cap.2.* De consec. d.3.c.15.

CAP. III.

Si quis natalem Christi secundum carnem non vere honorat, sed honorare simulat se, ieiunans in eodẽ die, vel in dominico, quia Christum in hominis vera natura esse non credit, sicut Cerdon, Marcion, Manichaeus, & Priscillianus dixerunt, anathema sit. *Bracar.c.4.*

CAP.

CAP. IV.

Sequetur canon iubens, vt si clericus inueniatur dominica ieiunare, &c. deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 55.*

Excommunicationes contra eos, qui non ieiunāt diebus ab ecclesia praestitutis. Tit. XXIX.

Vide lib. xxi. tit. ii. & ix.

Excommunicationes contra eos, qui cibis prohibitis vescuntur. Tit. XXX.

Vide lib. xxi. tit. xvi. quibus adde.

CAP. I.

SI quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex sacerdotali catalogo comederit carnes in sanguine animae ipsorū, vel quod a feris captum, vel morticinum, deponatur. si autem sit laicus, segregetur. *Apost. c. 63.*

CAP. II.

Dist 30. c. 13. Si quis carnem edentem praeter sanguinē, & idolis immolatum, & suffocatum, cū religione, & fide condemnat, velut spem propter huiusmodi perceptionem non habentē, anathema sit. *Gangren. c. 2. Iuo par. 4. c. 30. decr.*

CAP. III.

Qui cibis idolorum cultibus immolatis, gustu illicitae praesumptionis vtuntur, ab ecclesiae coetibus arceantur. Similiter & hi, qui bestiarum morsibus extincto, vel quolibet morbo, ant casu suffocato vescūtur. *Aurel. ij. c. 20.*

Excommunicationes contra eos, qui non communicant temporibus constitutis. Tit. XXXI.

Vide lib. xxiv. parte priori. tit. vij.

Excommunicationes contra eos, qui diu absunt ab ecclesia, & praesertim diebus sollemnioribus, & tempore quadragesimae. Tit. XXXII.

Vide lib. x. tit. xiv. lib. xiii. tit. xiv. quib. add.

CAP. I.

QVi die sollemni, praetermisso sollemni ecclesiae conuentu, ad spectacula vadit, excommunicetur. *Carth. iv. c. 88. Iuo par. 4. c. 8. decr.*

CAP. II.

De cons. d. 3. c. 15. Ne quadragesimae diebus in ecclesijs fideles desint: nec habitent in latibulis cubiculorum, ac montium, qui in suspicionibus perseuerant, sed exemplum, & praeceptū custodiant sacerdotum; & ad alienas villas agendorum conuentuum caussa non conueniant. Ab vniuersis Episcopis dictum est: Anathema sit, qui haec commiserit. *Caesaraug. c. 2.*

CAP. III.

Vt presbyteri, & ciues, qui in praecipuis festiuitatibus cum Episcopo non fuerint, sed in villis, eisdem festiuitatibus communione pellantur. *Aruer. cap. 14.*

Excommunicationes contra apostatas, qui a religione discedunt, aut paenitentiam susceptam implere nolunt. Tit. XXXIII.

Vide lib. ix. tit. xxxi. lib. xxv. tit. xx. quib. adde.

CAP. I.

DE praesentis concilij assensu statuimus, vt nullus omnino post votum religionis, post factam in aliquo religioso loco professionem, ad physicam, legesve mundanas legendas permittatur exire. Si vero exierit, & ad claustrum suum infra duorum mensium spatium non redierit, sicut excommunicatus ab omnibus euitetur, & in nulla caussa, si patrocinium praestare * temptauerit, audiatur. Reuersus vero in choro, in capitulo, in mensa, & ceteris vltimus fratrum semper existat. &c. *Alex. iii. in conc. Turon. cap. 5.* *Ne cleri. vel mon. c. 3 Greg. ix. et c. 2. eo. tit in 1. collect.* *voluerit

CAP. II.

Eos, qui pro Hierosolymitano, vel pro Hispanico itinere cruces sibi in vestibus posuisse noscuntur, & viam postea dimisisse, cruces iterato assumere, & viam ab instanti Pascha, vsque ad proximum sequens Pascha perficere, Apostolica auctoritate praecipimus: alioquin ex tūc eos ab introitu ecclesiae sequestramus. *Calist. ii. in conc. Roma. cap. 11.*

CAP. III.

Monachi, qui caeptam obseruationis viam relinqunnt, & absque epistulis, & absque certis negotijs, vel necessitatibus per regiones vagantur alienas, cognita districtione, si se non emendauerint, ab Abbatibus suis, vel a sacerdotibus ad communionem non recipiantur. *Andegauen. cap. 9.*

CAP. IV.

Quaecumque puellae, seu propria voluntate monasterium expetunt, seu a parentibus offeruntur, annum in ipsa, qua intrauerint, veste permaneant. In his vero monasterijs, vbi non perpetuo tenentur inclusae, triennium in ea, qua intrauerint, veste permaneant. Et postmodum secundum statuta monasterij ipsius, in loco, quo elegerint, permane-

re, vestimenta Religionis accipiant. Quae si deinceps sacra relinquentes loca, propositum sanctum saeculi ambitione transcenderint; illae, quae in domibus proprijs, tam puellae, quam viduae commutatis vestibus conuertuntur, cum ijs, quibus coniugio copulantur, ecclesiae communione priuentur. Sane si culpam sequestratione sanauerint, ad communionis gratiam reuocentur. *Aurel.v.c.19.*

C A P. V.

Si quis a paenitentiae statu deficiens, nuptias contraxerit, sit anathema. *Bartin.ij.c.4.*

C A P. VI.

De illis hominibus, qui dicunt, quod se propter Deum tonsurassent, & modo res eorum vel pecunias habent, & nec sub manu Episcopi sunt, nec in monasterio regulariter viuut, placuit, vt in monasterio sint sub ordine regulari, aut sub manu Episcopi sub ordine canonico; & si aliter fecerint, & correpti ab Episcopo suo se emendare noluerint, excommunicentur; & de ancillis Dei eadem forma seruetur. *Synod. apud Palat.Vernis c.2.*

Excommunicationes contra monachos, & virgines, qui votum castitatis violarunt; & contra eos, qui illas ad stuprum sollicitarunt. Tit. XXXIV.

Vide lib.vij.tit.xxxix.lib.ix.tit.xvij.& xxiij. lib.xxxvi tit. iv par.1.quibus adde.

C A P. I.

SI quis presbyteram duxerit in coniugiū, anathema sit. *Syno.Rom.sub Gregor. ij. cap.1. Troslei.cap.8.*

C A P. II.

Si quis diaconam in coniugium duxerit, anathema sit. *Syno. Roma.sub Gregor.ij.c.2. Troslei. cap.8.*

C A P. III.

Hadrianus filius Exhilarati, qui post praestitum sacramentum in Apostolica confessione Epiphaniam diaconam, illicito ausu, in vxorem habet, anathema sit. Epiphania diacona, quae post praestitum sacramentum cum Hadriano Exhilarati filio fuga lapsa est in vxorem, anathema sit. Si quis ei in tam crudeli actu consensum praebuit, anathema sit. *Synod. Roma. sub Greg.ij.cap.15.& 16.*

C A P. IV.

Qui noluerint (*loquitur de virginibus sacris, & de ijs, qui eas duxerunt vxores*) se de vetito coniugio separare, perenni excommunicatione damnentur; & quicumq. Episcoporū, presbyterorum, diaconorum, eos communicare praesumpserit, ab omnibus Episcopis excōmunicatus habeatur. &c. Quicumq. de laicis ingenuis cum talibus excommunicatis participare praesumpserit, excommunicatum se esse cognoscat. *Turon.ij.c.21.*

Excōmunicationes contra clericos sacris initiatos, qui votum castitatis violarunt, & qui illis aliquo modo fauent. Tit. XXXV.

Vide lib.iv.tit.xli. lib.vi.tit.xxviij.xxxij. lib.vij.tit.xvi. lib.xxxvi. tit.iv. par.y. quibus adde.

C A P. I.

CLerici, qui volentes absque vlla reclamatione in aetate fuerunt legitima ordinati, cum mulieribus, quas acceperunt, excommunicatione percellantur. *Aurel.iii.c.7.*

C A P. II.

Si quis clericorum deinceps fuerit deprehensus incontinentiae vitio laborare, detinendo publice concubinam, nisi post admonitionē canonicam illā a se prorsus expulerit, ex tunc tam beneficio, quam & officio spolietur. Si vero nec sic foetorem suae libidinis curauerit euitare, quia crescente contumacia crescere debet & poena, anathematis sententia feriatur. Qui vero obscoenis voluptatibus inhiantes, concubinas vsq. ad haec tempora publice tenuerunt, sub paenitentia duximus redigendos; vt si canonici fuerint, quadraginta diebus in claustris suis in quadragesimali cibo ieiunent. Si autem haec agere contempserint, Praepositis, & Decanis, & capitulis ecclesiarum sub anathemate prohibemus, ne praebendarum fructus eis ministrent, nec ad chorum, vel ad consortium capituli eos admittant, nisi incepta dicta paenitentia, & peracta, & praestito iuramento, quod eas vlterius non resumant. Qui vero remotas resumere praesumpserint, decernimus eos beneficijs esse priuatos. &c. Si vero decani, vel alij eorum confratres excessum eorum scientes dissimulare praesumpserint, eos denuntiamus excōmunicationis vinculo subiacere. *Concil.habitum in Germania sub Conrado Card. cap.2.*

Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui cum feminis habitant, aut cum eis familiariter, vel secreto loquuntur. Tit. XXXVI.

Vide lib.iv.tit.xxxvij. lib.vi.tit.xxx. lib.vii. tit. xviii. xix. quibus adde.

C A P. I.

SAnctimoniae, & virginitati deseruientes in vna domo cum extraneis non commorentur, &c. Si laici sunt, post commonitionē, si contēpserint, a cōmunione separentur. *Carth. I.c.3.*

C A P. II.

Item si cum viduis commorētur nulla germanitate coniunctis. *Ibid.cap.4.*

C A P.

C A P. I I I.

Quia nullum diabolo locum dari oportet, nullam clerici cum extraneis feminis habeant familiaritatem, &c. Si quis clericus, post interdictum Episcopi sui, illicitis familiaritatibus extranearum feminarum voluerit inhaerere, a communione habeatur alienus. *Turon. c.3.*

C A P. I V.

Si quis clericorum a gradu subdiaconatus, & supra in consortio familiaritatis habuerit mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam, nouerit se, non solum a clericatus officio retrahi, vel ecclesiae foribus expelli; sed etiam omnium catholicorum clericorum, vel laicorũ cõmunione priuari, nulla prorsus, vel colloquij consolatione relicta. *Tolet.4.c.3.*

C A P. V.

Si Episcopus, presbyter, diaconus cum extranea habitat, sciat se auctoritate canonica communionis sine dubio iacturam habere. Si Antistes eum distringere noluerit, ipse seueritate sententiae feriatur. *Aruer.c.16.*

C A P. V I.

Episcopus negligens id exequi *(excommunicare clericos cum mulieribus extraneis habitantes)* sententiam praedecessorum canonum se incurrere omnino cognoscat. *Turon.9.c.12.*

C A P. V I I.

Mulier intra septa monasterij nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Praepositus negligens apparuerit; qui eam viderit, & non statim eiecerit, excommunicetur. *Turon.ii.cap.17.*

C A P. V I I I.

Si qui clericorum praeter matrem, aut germanam, vel etiam, quae proxima consanguinitate iunguntur, alias aliquas quasi adoptiuas feminas secum retinent, & cum ipsis habitant, sicut Priscilliani secta docuit, anathema sit. *Brac.c.15.*

C A P. I X.

Monasteria Virginum in prouincia Baetica monachorũ administratione, ac praesidio gubernentur. &c. remote tamen ab earum familiaritate, nec vsque ad vestibulũ habeant accedendi licentiam. Sed neq. Abbatem, vel eũ, qui praeficitur, extra eam, quae praeest, loqui virginibus Christi aliquid, quod ad institutionẽ morum non pertineat, licebit, neq. cum ea sola frequenter, sed sub testimonio duarũ, vel trium sororum, ita vt rara sit accessio, & breuis omnino locutio. &c. Si qui autem monachorũ hanc ordinationẽ contempserint, aut qualibet incertiae dissolutione neglexerint, sciant, quod eorũ temeritas, atq. superbia excommunicatiõnis sit plectenda censura. *Hispalen.ii.c.11.*

C A P. X.

Nemo clericus suspectam mulierem, vel ancillam habeat. Hoc ipsum eunuchi seruent. Sin minus, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull.c.5. vide Nicaen.c.3.*

C A P. X I.

Neque mulier in virorum monasterio, neque vir in mulierum dormiat. &c. Si quis autem hoc fecerit, siue sit clericus, siue laicus, segregetur. *Trull.cap.47.*

C A P. X I I.

Monasteria puellarum, quae sub disciplinae regula degunt, obstructius nimitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa impellente necessitate, aditu virorum. Sed neq. presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiam archimandritis, quasi visitationis, vel praedicationis caussa, sine permissu Episcopi ciuitatis, sibi licentiam tribuat ineundi. Quin etiam neq. Episcopus absq. sacerdotibus, vel clericis suis, vt decet, & honeste cõuenit, adire illuc licentius se existimet. &c. Si quis post hanc definitionem huius reuerẽdi concilij de his, quae consona voce, salubriterq. statuta sunt, temeratio ausu violare tẽptauerit, canonicis coërceatur vindictis, scilicet, aut iuxta modum, & qualitatem culpae excommunicatione mulctetur; aut anathematis vinculo penitus vinciatur; aut certe honoris proprij amissione nudatus, reus ab ecclesiae gremio euellatur. *Forojul. c. 12.*

C A P. X I I I.

Comperimus quosdam canonicos, & monachos, posthabito religionis suae pudore, monasteria sanctimonialium, tam monacharũ, quam canonicarum, inconsulto Episcopo suo, imprudenter, atq. irreuerenter adire; qui obtendere solent, se non ob aliud illuc accedere, nisi aut propinquitatis, aut familiaritatis, aut certe nescio cuius collocutionis gratia. &c. Episcopis sane summopere prouidendum est, ne canonicorum, aut monachorũ accessus indiscretus in monasterijs puellaribus passim fiat: quia persaepe hac occasione multos veriusq. ordinis, canonici videlicet, & monastici viros, muscipulam diaboli incurrisse cognouimus. &c. His ita ex canonica auctoritate praemissis, oportet, vt canonici, & monachi se ab hoc illicito facto cohibeant, ne contingat eos canonica censura percelli. Transgredientem vero hanc definitionem nostram, excommunicatum esse decreuimus, ne nomen Domini blasphemetur. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib.1.c.46.*

C A P. X I V.

Si quicumq. presbyter non solum in nostra parochia, sed in nostra dioecesi confessus, vel legali, ac regulari iudicio fuerit conuictus de cohabitatione, vel frequentatione, siue accessu cũ feminis cõtra canones, &c. modis omnibus secundum decreta B. Gregorij, sine gradus sui restitutione deponatur; iuxta capitulũ magni Leonis Papae, quo dicit: Hoc itaq. admonitio nostra denuntiat, quod si quis fratrum contra haec cõstituta venire temptauerit, & prohibita fuerit ausus admittere, a suo se nouerit officio submouendũ, nec cõmunionis nostrae futurum esse consortẽ, qui socius noluit esse disciplinae. *Trosl c.9. Grego.ad Aether.Lugdun.Epis.lib.7.epi.110.*

C A P. X V.

Presbyter, qui apud se feminam habebat, nisi illam statim eiecerit, excommunicatur. *Basil. ad Gregor.presbyt.*

Excommunicationes contra incestuosos. Tit. XXXVII.

Vide lib. xxij. tit. xxiij. lib. xxiij. tit. xij. lib. xxviij. tit. xiij. lib. xxxvi. tit. iv. par. iij.

Excommunicationes contra raptores feminarum. Tit. XXXVIII.

Vide lib. xxxvi. tit. iv. par. vi.

Excommunicationes contra adulteros. Tit. XXXIX.

Vide lib. xxviij. tit. xxxiv. lib. xxxvi. tit. iv. par. v.

Excommunicationes contra eos, qui cum maribus concumbunt. Tit. XL.

Vide lib. xxxvi. tit. iv. par. vij.

Excommunicationes contra eos, qui stuprum, aut simplicem fornicationem, aut quodcumque aliud flagitium pertinens ad libidinem committunt. Tit. XLI.

Vide lib. xxxvi. tit. iv. par. viii. quibus adde.

CAP. I.

PAenitentes, quae defuncto viro, alijs nubere praesumpserint; vel suspecta, vel interdicta familiaritate se cum extraneo iunxerint, cum eodem ab ecclesiae liminibus arceantur. Hoc etiam de viro in paenitentia posito placuit obseruari. *Arelat. ij. c. 21.*

CAP. II.

Quae de virginitate crimine proprio deciderunt, non solum a communione habeantur alienae, sed ne conuiuiorum quidem admittantur esse participes. *Andegau. c. 6.*

CAP. III.

Quaecumque mancipia sub specie coniugij ad ecclesiae confugerint septa, vt per hoc credant posse fieri coniugium, minime eis licentia tribuatur, nec talis coniunctio a clericis defensetur: quia probatum est, vt sine legitima traditione coniuncti, pro religionis ordine, statuto tempore ab ecclesiae communione suspendantur, ne in sacris locis turpi concubitu misceantur. *Aurel. iv. c. 23. al. 24.*

Excommunicationes contra eos, qui vxores sine caussa dimittunt, aut eis dimissis alias ducunt. Tit. XLII.

Vide lib. xxviii. tit. xxvi. & xxvii. quibus adde.

CAP. I.

SI coniugatus vult monachus fieri, ex consensu mulieris fiat, ita vt illa fiat monacha, vel profiteatur castitatem; quia eo viuente monacho, numquam habebit alium: similiter & de muliere. Si quis istorum praeuaricator fuerit mandatorum, excommunicationi subiaceat. *Gregor. vij. in syno. Roma. anni incer. c. 20.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus si vxorem religionis praetextu eiecerit, excommunicetur: si perseuerat, deponatur. *Apost. c. 5. G. 6. L. Trull. cap. 13. Burch. lib. 1. c. 78. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 30. panor. & par. 5 cap. 184. decr. Vxorem habitam ante ordinationem praecipitur etiam alere clericus post eam; ideo punitur qui eam eijcit.* vid. dist. 28. cap. si quis. 14. dist 31. c. Quicunq. in §. 9.

Excommunicationes contra eos, qui vxores ducunt inuitis illarum parentibus. Tit. XLIII.

Vide lib. xxviii. tit. iii.

Excommunicationes contra homicidas. Tit. XLIV.

Vide lib. xxxv. tit. 1. quibus adde.

CAP. I.

DE ijs clericis, qui in obsidionibus necessitate positi fuerint, qui altario ministrant, &c. ab omni humano sanguine etiam hostili se abstineant. Si in hoc inciderint, duobus annis tam officio, quam communione priuentur. &c. *Ilerd. c. 1.* Dist. 50. c. 36.

CAP. II.

Incestuosi, parricidae, homicidae multi apud nos, heu proh dolor, reperiuntur, &c. quorum aliquos iam excommunicauimus: sed illi hoc paruipendentes in eisdem perdurarunt criminibus. &c. *Turon sub Carolo c. 41. Burch. lib. 7. c. 29. Iuo par. 9. c. 65. decr.* 23. q. 5. c. 22.

Excom-

Excommunicationes contra reos laesae maiestatis, & perfugas, & proditores. Tit. XLV.

Vide lib. xxxv. tit. ij.

Excommunicationes contra eos, qui pacem, aut treuguam non seruant. Tit. XLVI.

CAP. I.

PAx Dei ab omnibus teneatur; & quicumque in pace praedam fecerint, vel aliter infregerint; receptum, vnde praeda facta, vel ad quod conducta fuerit, excommunicentur, & factores, & emptores. *Greg. vij. in conc. Rom. anni incer. cap. 14.*

CAP. II.

Sub poena excõmunicationis firmiter praecipimus treuguã Dei, sicut in Lateranensi cõcilio constitutum est, studiose obseruari: videlicet a septuagesima vsque ad octauas Paschae, & ab Aduentu Domini vsque ad octauas Epiphaniae. *Vrban. ij. in conc. Claramon. cap. 4. al. 5.*

CAP. III.

SI quis treuguam diffregerit, vsq. tertio ad satisfactionẽ ab Episcopo admoneatur. Quod si nec tertio satisfacere contempserit, Episcopus, vel eum Metropolitani consilio, aut cum duobus, aut vno vicinorum Episcoporum, in rebellem anathematis sententiam dictet, & per scripturam Episcopis circumquaque denunciet. *Callist. ii. in concil. Rom. cap. 13.*

Vide Alex. iii. in conc. Later. cap. 21. tit. Ne quisquam communicet cum excommunicatis. c. Si quis treuguam.

Excommunicationes contra falsos testes. Tit. XLVII.

Vide lib. xxxv. tit. xiv.

Excommunicationes contra incendiarios. Tit. XLVIII.

Vide lib. xxxv. tit. v.

Excommunicationes contra fures, & raptores. Tit. XLIX.

Vide lib. xxxv. tit. ix.

Excommunicationes contra eos, qui res naufragorum diripiunt. Tit. L.

Vide lib. xxxv. tit. x.

Excommunicationes contra foeneratores. Tit. LI.

Vide lib. xxxv. tit. vi.

Excõmunicationes contra eos, qui noua tributa imponunt, sine auctoritate Principis, aut quae iam non debentur, petunt. Tit. LII.

CAP. I.

NEc quisquam alicubi nouas pedagiorum exactiones sine auctoritate Regum, & Principum consensu statuere, aut statutas de nouo tenere, aut veteres augmentare aliquo modo temere praesumat. Si quis autem contra hoc venire praesumpserit, & commonitus non destiterit, donec satisfaciat, communione careat christiana. *Alexandr. iij. in conc. Later. cap. 22.* *De Rapt. & immunitat. Greg. ix. de treug. & pace c. 2. in 6 coll.*

CAP. II.

Si quis mercatores nouis teloneorum, & pedaticorum exactionibus molestare temptauerit, donec satisfecerit, communione careat christiana. *Callist. ij. in conc. Rom. cap. 5.* 14. q. 3. c. 13.

CAP. III.

Religiosi Principis nostri Eruigij Regis affectus decreuit; vt omne tributum praeteritorum annorum vsque in anno primo regni sui absolutionis perpetuae debeat sanctione laxari. * Ea tantum de ipsis tributis praecipiens thesauris publicis exhiberi, quae exacta, & non illata fuisse constiterint. Quod pietatis beneficium admirantes, non solum vigorem gloriosae definitioni apponimus, sed perpetuae excommunicationi eum, qui contra venerit, subijciendum esse sancimus. *Toletan. xiij. cap. 3.* * &

Excommunicationes contra eos, qui nummos adulterant. Tit. LIII.

Vide lib. xxxv. tit. xij.

Excommunicationes contra detractores. Tit. LIV.

Vide lib. xxxv. tit. xv.

Excom-

Excommunicationes contra eos, qui libellos famosos in publico proponunt, aut legunt. Tit. LV.

Vide lib. xxxv. tit. xvi.

Excommunicationes contra eos, qui inimicitias gerunt, & qui non conantur constituere controuersias, antequam litem intendant. Tit. LVI.

Vide lib. xxix. tit. vi. lib. xxx. tit. ij. lib. xxxv. tit. i. par. ix. quibus adde.

CAP. I.

24. q. 1. c. 15. Accusatio. SI qui lacerare, accusare, aut infestare praesumpserint columnas ecclesiae, antequam eos familiariter admonuerint, excommunicentur, & minime absoluantur, antequam per satisfactionem condignam egerint paenitentiam. *Anacl. epist. 2. ante med. Trosleian. cap. 5. Iuo par. 5. cap. 238. decr.*

CAP. II.

Si vicissim reconciliari non studueritis, ab Apostolicae sedis, & totius ecclesiae communione, vos pelli non dubitetis. *Victor. epist. 2. post prin.*

CAP. III.

Hi, qui publicis inter se odijs exardescunt, ab ecclesiasticis conuentibus sunt remouendi, donec ad pacem recurrant. *Arel. ij. cap. 3.*

CAP. IV.

Quicumque odio, aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacē reuocari diutina intentione nequiuerint, a sacerdotibus ciuitatis primitus arguantur, qui si inimicitias deponere perniciosa intentione noluerint, de ecclesiae coetu iustissima excommunicatione pellantur. *Agath. cap. 31. Vorm. cap. 41. Trosleian. cap. 12. Burch. lib. 10. cap. 61. Iuo par. 13. cap. 62. decr.* Dist. 90. c. 9. Placuit.

CAP. V.

Relatum est nobis quorumdam sacerdotum personas, non solum occasum solis ab ira non reuocare, sed quod nec annosa trāsactio tēporum ad bonum caritatis reclinet: quippe in quorum cordibus sol iustitiae Christus occubuit, vt ad lumen caritatis redire vix possint. Horum ergo discordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censuimus, atque praecipimus eis, vt antequam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctae percipiat. *Tolet. xi. cap. 4. vide Carth. iv. cap. 93. Trosleia. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 130. & lib. 5. cap. 38. Iuo par. 2. cap. 97. & par. 5. cap. 234.* Dist. 90. Oblationes c. 2.

Excommunicationes contra eos, qui falso accusant, aut contra iuris ordinem, aut non probant, quod obijciunt. Tit. LVII.

CAP. I.

EVphemius, dum probasset omnia, quae testificabatur *(contra Polychronium Pontificem suum)* prima pollicitatione damnatus est, & accepit anathema; dum docuisset omnia, & superscripserunt omnes Episcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romae dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit Coepiscopum condemnabas, & accusabas. Cecidit autem in terram ante omne concilium Episcoporum, & ibi confitebatur se peccasse. *Synod. Rom. sub Xyst. iij. Nicol. in epist. ad Michael. Imper. ante med.*

CAP. I.

Decernimus omnes, qui sanctos Patres persequuntur, aut amouere, vel dilacerare manifeste nituntur, infames esse, & alienos a liminibus ecclesiae vsque ad satisfactionem fieri. *Alex. epist. 1. ante med.*

CAP. III.

Si quis contra huiusmodi personas *(loquitur de Episcopis, presbyteris, & reliquis clericis)* non probanda detulerit, intelligat se iacturam infamiae sustinere, & sub magna excōmunicatione exilio deportari. *Xyst. iij. epist. vnic. ante med. Hadr. Papa. cap. 22. ad. Episcopum Mediomat. Anselm. lib. 3. cap. 45. Capit. lib. 7. cap. 418.*

CAP. IV.

Si quis Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nisi in fine dandam ei non esse communionem. *Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 58. Elib. cap. 75. vid. concil. apud S. Medard. Burch. lib. 2. cap. 195. Iuo par. 6. cap. 240. decr.* 2. q. 3. c. 4

CAP. V.

Delatore fidelis, si quis fuerit proscriptus, vel interfectus, nec in finem accipiat communionem. Si leuior caussa fuerit, intra quinquennium. *Elib. cap. 73. Burch. lib. 6. cap. 27. Iuo par. 10. cap. 36. decr. Capit. lib. 6. cap. 244. & lib. 7. cap. 205. & in addit. cap. 160.* 5. q. 6. c. 6 Delator.

CAP. VI.

Qui falso accusant fratres suos, vsque ad exitum non communicent. *Arel. i. cap. 14.*

CAP. VII.

Eos, qui falsa fratribus capitalia obiecisse conuicti fuerint, placuit eos vsque ad exitum non communicare, sicut magna synodus ante constituit, nisi digna satisfactione paenituerint. 3. q. 10. c. 2.

rint. *Arelat.ij.cap.24.Capitul.lib.6.cap.241.*

CAP. VIII.

Dist. 46. Accusatores. Episcopus accusatores fratrum excommunicet; & si emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum. *Carth.iv.c.55.Caesar.lib.4.cap.152.*

CAP. IX.

5.q.6.c. vlt. * clerici. Si quis saecularium per calumniam ecclesiam, aut * clerum fatigare temptauerit, & cõuictus fuerit, ab ecclesiae liminibus, & a catholicorum communione, nisi digne paenituerit, coërceatur. *Agath.cap.32. Worm.cap.14. & cap.61.Burch.lib.15.cap.5 Iuo par.16.cap.6.decr.Anselm.lib.3.cap.116.*

CAP. X.

2.q.1.c.1. Excommunicationem accusati accusator fornicationis clerici accipiat, qui non potuit probare, quod dixit. *Brac.ij.cap.8. Burch.lib.2.cap.202. Iuo lib.4.tit.8.cap.13.panor. & par.6.cap.276.decr.Capitul.lib.5.cap.240.*

CAP. XI.

Qui innocentes, aut coram Principe, aut iudicibus accusare conuicti fuerint: Si clericus honoratior fuerit, ab officij sui ordine degradetur: si vero saecularis communione priuetur. *Matiscon.cap.18.*

CAP. XII.

Rodoldus Fredebertus, & socii, qui falso Hincmarum Archiepiscopum Remensem accusarunt, quia gradus ecclesiasticos, quibus priuarentur, non habebant, iussi sunt communione priuari. *Synod.apud S. Medard. in fin.*

Excommunicationes contra eos, qui aliis iniuriam faciunt, praesertim Episcopis, presbyteris, & reliquis clericis. Tit. LVIII.

Vide lib.xxxv.tit.xviij.quibus adde.

CAP. I.

11.q.3.c. 73.seruetur. DE excommunicatis clericis, vel laicis in singulis prouincijs a singulis Episcopis, seruetur sententia canonis prohibentis ab alteris eiectos, ab alteris recipi. Inquiratur autem, an pusillanimitate, aut contentione, aut aliqua alia commotione Episcopi, excommunicati sunt. Haec inquisitio fiat in synodo, quae bis singulis annis conueniat in singulis prouincijs, ab omnibus Episcopis eius prouinciae ad haec, & similia tractanda. Atque ita qui manifeste Episcopum offenderunt, ab omnibus excommunicati habeantur: quoad in communione Episcopis videatur humaniorem sententiam ferre. Dist.18.c. habeatur. c.3. Fient vero synodi altera ante quadragesimam, vt omni simultate sublata mundum Deo donum offeramus: altera autumni tempore. *Nicaen. c.5.vid.Ap.cap.20. 13. G. 13. L. 32. G. 33.L.& 37.G.38.L.vide Carth.138.G.Carth.vii. in fine L. Arel.ij. cap. 8. Aquisgr. sub Ludou. Pio. cap.42. Ansel.lib. 12.cap.13. in addit. Burch.lib.11.cap.36.Iuo par.14.cap.100.decr.*

CAP. II.

Laici, vel monachi sint excõmunicati, clerici canonũ poenis puniẽtur, qui conãtur, vt clerici ptochiorum, monasteriorum, vel martyriorum non subsint suis Episcopis. *Chalcedon. cap.8.* 18.q.2.c. 10.Quidã p.1.

CAP. III.

Si quis laicorum transgrediens, & contemnens diuinas, & imperiales iussiones, irridens vincula, & iura ecclesiastica, & ciuilia, ausus sit aliquem Episcopum verberare, aut custodire, aut sine caussa, aut efficta caussa, anathema sit. *Syn.vij.CP.sub Ioan.viij.cap.3.*

CAP. IV.

Vniuersa synodus dixit; Episcopalem persecutionem, & ecclesiarum abscissionem, vel vastationem, atque seruorum Dei insectationem, fulti praedicta auctoritate, & omnium sanctorum patrum prohibitione, vestraque consolatione, communi tractata pariter in futurum robuste, ac veraciter amputantes, sanctorum patrum statuta firmantes, expressis sententijs sancimus, ne vmquam talia a quoquam nostris, aut futuris temporibus praesumantur. Et silentio facto, Symmachus Episcopus ecclesiae catholicae vrbis Romae, dixit: Quod si aliqui haec transgressi fuerint, & talia praesumpserint, quid super his vobis videtur, pari adunatione manifestate. Cumque surrexissent, & paulo post iterum consedissent, vna voce dixerunt: [Si quis haec, quae hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere praesumpserit, aut voluntarie transgredi tẽptauerit, si clericus est gradu proprio penitus careat, si vero monachus, aut laicus fuerit communione priuetur, & si non emendauerit vitium, anathemate feriatur. Secretas vero insidias, vel manifestas Pontificibus a quibuscumque illatas, vel ea, quae huius sanctae synodi sententia complectitur; si quis ad ecclesiae pertulerit notitiam, potiatur honore: hi, qui aduersa eis moliuntur, sicut a sanctis patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, paenitus abijciantur, & exilio, suis omnibus sublatis, perpetuo tradantur. *Synodo Rom.v. sub Symmach.in fin.* 24.q.3.c.3

CAP. V.

Laici, qui alterius dioecesis presbyterum ecclesiae cuiuscumque sua potestate instituerint, non praebente consensum Episcopo, cuius parochia videtur existere, a fidelium communione separentur. *Leo iv. in Synodo Rom. cap.42.*

CAP. VI.

Violatores, seu corruptores sacri tumuli Formosi Papae, qui sub foedere conspirationis ad capiendum thesaurum corpus illius, trahentes in fluuium Tyberim iactare non timuerunt, diuina auctoritate, synodalique nostro

ſtro conſulto, niſi reſipuerint, ſint a ſanctae Dei eccleſiae liminibus ſeparati. *Rauen. ſub Ioan. ix. par. 5. cap. 9.*

CAP. VII.

Si quis parochianus, vel dictis, vel factis contumelias ſuo intulerit presbytero, extra eccleſiam fiat, donec ſatisfaciat, ne nomen Dei, & ordo vileſcat. *Greg. vij. in conc. Roma. anni incer. cap. 26.*

CAP. VIII.

17. q. 4. c. 29. Si quis ſuadente diabolo, huius ſacrilegij reatum incurrerit, quod in clericum, vel monachum violentas manus iniecerit, anathemati ſubiaceat; & nullus Epiſcoporum illum praeſumat abſoluere, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui praeſentetur, & eius mandatum ſuſcipiat. *Syno. Rom. ſub Inno. ij. cap. 11. Eugen. iij. in ſyno. Remen. cap. 13.*

CAP. IX.

Omnes, qui (*Epiſcopis*) contraueniunt, ita damnatos, & infames vſque ad ſatisfactionem (*Petrus Apoſtolus*) monſtrabat; & niſi conuerterentur, a liminibus eccleſiae alienos eſſe praecipiebat. *Clem. epiſt. 1. ante med. & epiſt. 3. in princ. vid. Tribur. cap. 8. Burch. lib. 1. cap. 224. Iuo. lib. 5. cap. 224. decr.*

11. q. 3. c. 1. Si autem.

CAP. X.

Diſt. 94. c. 2. Si quis legationem veſtram impedit (*loquitur de ijs, qui inſequuntur Epiſcopos*) non vnius, ſed multorum profectum auertit. Et ſicut multis nocet, ita a multis arguendus eſt, & honorum ſocietate arcendus. Et qui Dei cauſam impedit, & ſtatum conturbat eccleſiae, ideoque ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus quoque talis eſt cauendus, & non in communionem fidelium vſque ad ſatisfactionem recipiendus. Eſt enim ſtatutum olim, vt qui ſtatum conturbat eccleſiae, ab eius liminibus arceatur: nec cum fidelibus communicet, qui eorum bona auertit. *Alex. epiſt. 2. poſt princ. ad Epiſcopos. refertur in conc. Tribur. cap. 9. & in concil. Troſl. cap. 5. Burch. lib. 5. cap. 37. Iuo par. 16. cap. 38. decr.*

CAP. XI.

Clerici a proprio gradu decidant, laici, aut monachi anathematizentur, ſi quid aduerſus Epiſcopos facere temptauerint. *Iulius epiſt. 1. ante med. contra Orientales ex Nicaen. ſynod.*

CAP. XII.

5. q. 6. c. 4. De quodam, qui crimen, quod obiecit, non probauit, perceptione euchariſtiae priuato. *Greg. lib. 3. cap. 24.*

CAP. XIII.

Qui Apoſtolicae ſedi obedire contemnit, ſcelus idololatriae incurrit: & beatus Gregorius doctor ſanctus, & humillimus Reges decreuit a ſuis dignitatibus cadere, & participatione corporis, & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti carere, ſi praeſumerent Apoſtolicae ſedis decreta contemnere. *Greg. vij. lib. viij. regiſ. epiſt. 21.*

CAP. XIV.

Si monita noſtra, immo Dei verba, quod abſit, audire contemnens ab illicita, & interdicta inuaſione ſupradictae eccleſiae te cohibere nolueris, excommunicationem, quam in te pro ipſa eccleſia legatus noſter Hugo Dienſis Epiſcopus in concilio Pictauienſi iaculatus eſt, auctoritate Apoſtolica confirmamus. *Greg. vii. lib. 6. regiſ. epiſt. 40.*

CAP. XV.

Lambertus pſeudoëpiſcopus excommunicatus eſt tum pro alijs nefarijs, tum pro eo, quod quinque clericos ad Romanam ſynodum ire, & de malitia eius querimoniam volentes facere, captione peſſimo afflixit. *Greg. vii. lib. 9. regiſ. epiſt. 34.*

CAP. XVI.

Si clericus regulam diſciplinae eccleſiaſticae ſubterfugiens fuerit euagatus, quicumque eum ſuſceperit, & pontifici ſuo non reconciliauerit, ſed magis defenſare praeſumpſerit; eccleſiae communione priuetur. *Arelaten. ij. cap. 4.* 21. q. 5. c. Si forte. 4

CAP. XVII.

Si quis ſaecularium per calumniam eccleſiam, aut clericos fatigare temptauerit, & conuictus fuerit, ab eccleſiae liminibus, & a catholicorum communione, niſi digne paenituerit, coërceatur. *Agath. cap. 32. Vorm. cap. 24. cdt. 61. Anſelm. lib. 3. cap. 116. vel 125. Burch. lib. 15. cap. 9. Iuo par. 16. cap. 6. decr.* 5. q. 6. c. vlt.

CAP. XVIII.

Qui aliquos iniuſte in ſeruitutem adduxerint, donec ſatisfecerint, communione priuentur. *Lugdu. cap. 3.*

CAP. XIX.

Si quicumque iudex clericum abſque cauſa criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio iniuria afficere, aut cuſtodiae deputare praeſumpſerit, quamdiu Epiſcopo loci illius viſum fuerit, ab eccleſiae liminibus arceatur. *Matiſcon. cap. 7.*

CAP. XX.

Qui clericos honoratos non honore proſequitur, ab eccleſia, quam in ſuis miniſtris dehonorat, quamdiu Epiſcopus illius eccleſiae voluerit, ſuſpendatur. *Matiſc. ii. cap. 15.*

CAP. XXI.

Quicumque iudex, aut ſaecularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus abſque audientia Epiſcopi, aut Archidiaconi, aut Archiepresbyteri iniuriam inferre praeſumpſerit, anno ab omnium Chriſtianorum conſortio habeatur extraneus. *Antiſ. cap. 43. Troſl. cap. 5.*

CAP. XXII.

Si quis ex ſaecularibus inſtitutionē, aut commonitionem Archiepresbyteri ſui, contumacia faciente, audire diſtulerit, a liminibus ſanctae eccleſiae habeatur extraneus. *Antiſ. cap. 44.*

CAP. XXIII.

Diſt. 45. cum beatus. 8. Presbyteri, Abbates, & leuitae exceptis grauio-

grauioribus,& mortalibus nullis debent verberibus subiacere,&c. Si quis aliter fecerit, iuxta modum verberum, quem intulerit, excommunicarionem pariter, & exilij sententiam sustinebit. *Beat. ij. cap. 6.*

CAP. XXIV.

Relatum est sanctae synodo, quod a malis christianis plurimae vexationes sacerdotibus Christi, seu ceteris clericis inferioris gradus saepissime inferuntur. &c. Si quis clerico aliquam iniuriam, seu calumniam ingesserit, a liminibus sanctae ecclesiae arceatur, vsque ad condignam satisfactionem. *Magunt. sub Arnulpho cap. 7.*

CAP. XXV.

Ad aures sanctae synodi Arno venerabilis Vuiziburgen. ecclesiae se reclamauit, quod quidam scelesti quemdam honorabilem presbyterum suum comprehendissent, eique nares abscidissent,& capillos capitia incidissent, nec non & saeuis verberibus cruciatum, semiuiuũ reliquerant. Vnde tanto scelere inaudito peracto, sancta synodus statuit, vt ijdem temerarij anathematis vinculo constringantur, quousque a proprio Episcopo, post dignam paenitentiam absoluti, sanctae matri ecclesiae sociari mereantur. *Magunt. sub Arnul. cap. 9.*

CAP. XXVI.

Qnicumque iudex saecularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero absque audientia Episcopi, vel Archidiaconi, vel Archiepresbyteri iniuriam inferre praesumpserit, anathema ab omnium christianorum consortio habeatur. *Troslelia. cap. 5. ex Capitular. Caroli Imp.*

CAP. XVII.

11. q. 1. c. 2. de for. compe. c. 2 Greg. ix. c. 3 in 1. coll. Nullus iudex, neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum, seu iuniorem ecclesiae sine conscientia Pontificis per se distringat, aut condemnare praesumat. Quod si fecerit, ab ecclesia, cui iniuriam fecit, quam irrogare dignoscitur, tamdiu sit sequestratus, donec reatum suum cognoscat, & emendet. *Trosl. cap. 6. Capitul. lib. 7. cap. 139.*

CAP. XXVIII.

Maras excommunicatus est a proprio Archidiacono, quoniam iniuriam fecit presbytero. *Ibas Episcopus Edessae in fin. Beryten. apud synod. Chalcedon. act. 10. ante med.*

CAP. XXIX.

Vox sanguinis fratris mei Ioannis clamat ad Deum contra te, o Imperator, sicut quondam Abel iusti contra parricidam Cain, &c. Gen. 4. Eiecisti e throno suo, re non iudicata, magnum totius orbis doctorem, & vna cum eo Christum persecutus es. &c. Noua autem Dalila, Eudoxia, quae paulatim te erroris, seu seductionis nouacula totondit, execrationem ex multorum ore sibi ipsi induxit, graue,& quod gestari nequeat, peccatorum pondus colligans, atque id prioribus peccatis suis superaddens. Itaque ego minimus, & peccator, cui thronus magni Apostoli Petri creditus est, segrego te, & illam a perceptione immaculatorũ mysteriorum Christi Dei nostri. Episcopum etiam omnem, aut clericum ordinis sanctae Dei ecclesiae, qui administrare, aut exhibere ea a vobis ausus fuerit, ab ea hora, qua praesentes vinculi mei legeritis litteras, dignitate sua excidisse decerno. *Innoc. epist. ad Arcadium Imperat. in fin. apud Nicephorum lib. 13. cap. 34.*

CAP. XXX.

Ad Theopholi abrogationem addimus excommunicationem, anathematismum, & absolutam a Christo alienationem (*Hic Theophilus princeps fuerat eorum, qui Ioan. Chrysostomum damnarunt.*) *Innoc. apud Niceph. loco citato in epist. in fin.*

Excommunicationes contra Episcopos, & Chorepiscopos, qui aliorum iurisdictionem, & munera sibi arrogant. Tit. LIX.

Vide lib. iv. tit. liv. lib. vi. tit. 1. quibus adde.

CAP. VNIC.

QVi Episcopum Britannum, vel Romanũ in Armorico sine Metropolitani, aut comprouincialium voluntate, vel litteris ordinauerit: sententiam in anterioribus canonibus obseruet,& a caritate, vsque ad maiorem synodum, se cognoscat esse remotum: quia merito a caritate nostra, vel nostris ecclesiis segregantur, qui patrum statuta contemnunt. *Turon. ii. cap. 9.*

Excommunicationes contra Episcopum, qui non suscipit curam sui Episcopatus. Tit. LX.

Vide lib. iv. tit. xxv.

Excommunicationes contra Episcopos, qui non habent rationem suae dignitatis. Tit. LXI.

Vide lib. iv. tit. xxvii.

Excommunicantur Episcopi, qui non veniunt ad synodum, vel vocati a Metropolitano non parent. Tit. LXII.

Vide lib. ii. tit. xx. & lib. iv. tit. lxv. quib. adde.

CAP.

CAP. I.

De iudic. c. 1. apud Gregor. ix. & in Ioel. Communione priuatur Quoduultdeus Episcopus, donec caussa terminetur, quod noluit iudicicium, & recessit a synodo, non etiam Episcopatu priuatur. *Carth. c. 88. C. Afric. cap. 54. L. Burch. lib. 1. cap. 181. Iuo par. 5. cap. 297 decr.*

CAP. II.

Dum quisque comprouincialis Episcopus Metropolitani sui admonitionem acceperit, pro diebus festis Natiuitatis Domini, & Paschae cum eo peragendis; veniendi ad eum nullam faciat excusationem. Quod si contigerit, eum ab aegritudine esse detentum, & epistulam manu sua subscriptam dirigere debebit, in qua huius rei caussam verissime doceat. Quod si sanus, qui admonitionem acceperit, fuerit, & venire distulerit; absque excommunicatione dimittendus non erit. *Emerit. cap. 6.*

CAP. III.

Si quis Episcoporum a Principe, vel Metropolitano suo admonitus, designato sibi dierum rationabili ad veniendum spatio, siue pro festiuitatibus summis, Pascha scilicet, & Pentecoste, & Natiuitate Domini celebrandis; siue pro caussarum negotijs, seu pro Pontificibus consecrandis, vel quibuslibet ordinationibus Principis, excepta ineuitabili necessitate infirmitatis, quae testibus possit comprobari idoneis, ad constitutum diem venire distulerit, contemptorum se nouerit excommunicatione multari. *Tolet. xiii. cap. 8.*

Excommunicationes contra laicos, qui vocati a synodo non veniunt. Tit. LXIII.

CAP. VNIC.

Quaedam femina nomine Aua, cum sui fratris consilio, & auxilio, qui vocatur Foierius, & cum alijs consanguineis suis, suum maritum dimisit, & ad eum redire noluit. Vnde illorum sacerdos seruus Dei vocabulo Folcardus, ad suam dominam, & ad eius fratrem veniens, vt eos a tanto scelere traheret, confestim ab eodem, & suis complicibus castratus est. Pro his omnibus ad synodum vocati venire noluerunt, & idcirco vsq. ad satisfactionem excommunicati sunt. &c. Viri pestilentes vastabant miserabiliter illam prouinciam: pro quo scelere ad synodum vocati, sicut scriptum est: Eripite pauperem, & *Psal. 34.* egenum: alii venerunt, alii venire noluerunt. Illi, qui adfuerunt, synodo satisfecerunt; ceteri autē canonice excōmunicati sunt. *Meten. s. c. 7.*

Excommunicationes contra eos, qui in concilio non seruant modestiam. Tit. LXIV.

Vide lib. v. tit. v.

Excommunicationes contra clericos, qui crimina capitalia committunt. Tit. LXV.

Vide lib. vii. tit. xxx.

Excommunicationes contra eos, qui alea ludunt. Tit. LXVI.

Vide lib. viii. tit. xl. lib. xxxvi. tit. i.

Excommunicationes contra eos, qui torneamētis, & aliis ludis prohibitis dant operā. Tit. LXVII.

Vide lib. xxxv. tit. i. par. viii. lib. xxxvi. tit. ij.

Excommunicationes contra clericos gulae, & ebrietati deditos, & qui in tabernas ingrediuntur. Tit. LXVIII.

Vide lib. iv. tit. xxx. lib. vi. tit. xxxvi. lib. viij. tit. xliv. & xlv. lib. xxxvi. tit. iij.

Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui negotiis saecularibus dant operam, & laicorum vestitum, & mores imitantur. Tit. LXIX.

Vide lib. viii. tit. xxxix. lib. ix. tit. xxxiij. quibus adde.

CAP. I.

Episcopus, presbyter, & diaconus saeculari indumento minime vtantur, nisi vt condecet tunica sacerdotali: sed neque dum ambulauerit in ciuitate, aut in via, aut in plateis, *21. q. 4. c. 3.* sine operimento praesumat ambulare, praeter si in itinere longo ambulauerit. &c. Si temere praesumpserit contra statuta agere, communione priuetur, donec, quae statuta sunt, adimplere maturet. *Zachar. in syn. Rom. cap. 3.*

CAP. II.

Quoniam monachi, & regulares canonici, post susceptum habitum, & professionem factam, spreta beatorum magistrorum Benedicti, & Augustini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiscunt. &c. Ne hoc vlterius praesumatur, auctoritate Apostolica interdicimus.

Epi-

Episcopi tamen, Abbates, & Priores tantae enormitati consentientes, & non corrigentes proprijs honoribus spolientur, & ab ecclesiae liminibus arceantur. *Syno. Romae sub Innoc. ij. cap. 6. apud Iuo. post panor.*

CAP. III.

10. q. 1. c. 25. Perniciosam, & detestabilem consuetudinem quarumdam mulierum, quae licet neque secundum regulam beati Benedicti, neque Basilij, aut Augustini viuunt, sanctimoniales tamen vulgo censeri desiderant, aboleri decernimus: cum iuxta regulam degentes in coenobijs, tam in ecclesia, quam in refectorio communiter esse debeant; propria sibi aedificant receptacula, & priuata domicilia, in quibus sub hospitalitatis velamine passim hospites minus religiosos cōtra sacros, & bonos mores suscipere nullatenus erubescunt. &c. Hoc tam inhonestū, detestandumq. flagitium, ne vlterius fiat, omnimodis prohibemus: & sub poena anathematis interdicimus. *Synod. Romae sub Innocen. ij. cap. 20. al. 26. vide Eugen. iij. in conc. Remen. cap. 3.*

CAP. IV.

Sanctimoniales, & canonicae, nisi emendent vitam suam, atque superfluitatem vestiū deserant, priuentur christianorum sepultura. *Eugen. iij. in cōnc. Remen. c. 4.*

CAP. V.

11. q. 1. c. 9. Clericum inter epulas cantantem obiurgandum, si perstiterit in vitio, excommunicandum. *Carthag. iv. cap. 62. Capitul. lib. 7. c. 192. in addit. Burchar. lib. 2. cap. 170. Iuo par. 6. c. 261. decr.*

CAP. VI.

Dist. 34. c. 2 Episcoporum. c. 1. de cler. ven. Greg. ix. c. 6. in 1. coll. Episcopis, presbyteris, diaconibus canes ad venandum, aut accipitres habere nō liceat. Si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat a communione: presbyter duobus mensibus se abstineat; diaconus * vero ab omni officio, & communione cessabit. *Agath. cap. 55. Epaun. cap. 3. Vorm. cap. 17. Burch. lib. 2. cap. 213. Iuo lib. 3. tit. 15. c. 1. panor. & par. 5. c. 366. & par. 6. c. 288. & par. 13. cap. 30. decr.* * vno

CAP. VII.

Si quis clericus laicam voluerit agere vitam, vel se militiae tradiderit, excommunicationis poena feriatur. *Turon. c. 5.*

CAP. VIII.

Si clericus sine permissione Episcopi sui cum saecularibus habitat, ab officij communione pellatur. *Aurel. ij. cap. 9.*

CAP. IX.

Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, presbyter in plateis resideat, nec tabulis diuersis commisceatur. Quod si fecerit, & non emendauerit, a communione, & ab officio priuetur. *Narbon. cap. 3.*

CAP. X.

Id per omnia seruandum instituimus, vt nulli presbytero, vel diacono, sine voluntate Episcopi sui, licentia sit saeculares peragere caussas, aut iniunctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli transcendere voluerit, excommunicationis sententia feriēdum se nouerat. *Emerit. cap. 11.*

CAP. XI.

Clericus non alia veste, quam stolis clericis competentibus extra domum in vrbe, vel via vtatur: si fecerit, hebdomada vna excommunicetur. *Trullan. cap. 27.* 21. q. 4. c. 2. nullus.

CAP. XII.

Si presbyteri amisso gradu saeculariter viuere voluerint, & paenitentiam agere neglexerint, ab ecclesiae communione separentur. *Cabilo. sub Carolo c. 40.*

CAP. XIII.

Nemo laicorum presbyteros ecclesiarum suarum turpi villicatione, & secundum Apostolum saeculari, & inhonestae negotiationi implicare, nec secum aliorsum contra auctoritatem praesumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogatur negligere. Quod si contra interdicta praesumpserit, excommunicetur. *Melden. c. 49. Burch. lib. 2. cap. 146. Iuo par. 6. c. 219. decr.* 2. Tim. 2

CAP. XIV.

Clerici arma portantes, & vsurarii excommunicentur. *Pictau. c. 10.* c. 2. de vita & honest. cler. Greg. ix. & in 1. coll.

Excommunicationes contra clericos, qui non deferunt tonsuram. Tit. LXX.

Vide lib. vij. tit. xi.

Excommunicationes contra Episcopos, presbyteros, & Abbates negligentes. Tit. LXXI.

Vide lib. xxxvi. tit. viij. quibus adde.

CAP. VNIC.

Quotiescumque Archipresbyter, seu in vico manserit, seu ad villam suam ambulauerit, vnus lectorum, aut canonicorum suorum, aut certus aliquis de numero clericorum vna cum illo ambulet, & in cella, vbi ille iacet, lectum habeat pro testimonio. Septem tamen inter subdiaconos & lectores, vel laicos habeat concellos, qui vicissim septimanas suas cum illo facere omnino procurent, & & qui distulerit, fustigetur. Et si in hoc presbyter negligens inuentus fuerit, quod non hoc sic implere contendat, triginta diebus cōmunione priuetur. *Turon. ij. cap. 20.*

f Excom-

Excommunicationes contra clericos, qui suas ecclesias relinquunt, & in alijs commorantur, aut vagantur, & non resident. Tit. LXXII.

Vide lib. iv. tit. lxxvij. lib. vi. tit. xviij. & xliv. lib. vij. tit. xxxi. quibus adde.

CAP. I.

Dist. 71. c. 4. Clericos in ecclesia ministrantes, sicut iam constituimus, in alterius ciuitatis ecclesia statutos fieri non oportet: sed contentos esse, in quibus ab initio ministrare meruerunt. &c. Si quis Episcopus post hanc definitionem susceperit clericum ad alium Episcopum pertinentem, placuit, & susceptum, & suscipientem communione priuari, donec is, qui migrauerit clericus, ad propriam fuerit regressus ecclesiam. *Chalced. cap. 20. Vermen. c. 12. Tribur. cap. 28. Iuo par. 6. cap. 36 1. decr. Anselm. lib. 7. cap. 97. Caesar. lib. 4. cap. 100.*

CAP. II.

Quia necessitatis caussa de Portuensi ecclesia Formosus pro vitae merito ad Apostolicã sedem prouectus est, statuimus, & omnino decernimus, vt id in exemplum nullus assumat: praesertim cum sacri canones hoc penitus interdicant. &c. Sed neque de gradu ecclesiastico synodice eiectum, & non canonice restitutũ ad altiora prouehere vllus praesumat. &c. Si vero cuiuscumq. sit ordinis, vel potestatis, contempto Deo, & calcatis sanctissimorum patrum statutis, id quoquo modo temptauerit, non solum Apostolico ecclesiastico anathemate feriatur, sed etiam Imperialem indignationem experiatur. *Syno. Rauen. sub Ioan. ix. c. 3.*

CAP. III.

Nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio clericorum ab ecclesia ad ecclesiam cuiquam transire sit liberum. &c. Si quis sua quaerens, non quae Iesu Christi, ad plebem, & ecclesiam redire neglexerit, & ab honoris priuilegio, & a communionis vinculo habeatur extraneus. *Leo epist. 84. ad Nicetam Aquileien. Episcopum in fin.*

CAP. IV.

Theodorum Episcopum, qui diu a sua ecclesia abfuerat, & alia crimina admiserat, Vigilius Romanus Pontifex excommunicat, & deponit. *post epist. 1. vel 6.*

CAP. V.

Dist. 92. Si quis. c. 6. Episcopus ordinatus, si non recipiatur in sua parochia, & alienam inuadat, eijciatq. alium, & tumultum concitet, excommunicetur. Si velit manere vt presbyter, vbi ordinatus presbyter fuit, maneat. sed si contra Episcopum ibi moueat seditionem deponatur a presbyteratu. *Ancyr. cap. 18. Mart. Bracar. cap. 12. Burchar. lib. 1. cap. 36. Iuo par. 5. cap. 147. decreti.*

CAP. VI.

Nisi Iulianus correxerit errorem suum, & cum satisfactione eumdem clericum, quem fuerat ausus ordinare, reuocauerit tuae plebi; contra statuta concilij faciens, contumaciae suae separatus a nobis, excipiet iudicium. *Carth. c. 94. G. Afric. c. 81. Carth. iy. cap. 41. L. Burch. lib. 2. c. 41. Iuo par. 6. c. 142. decr.*

CAP. VII.

Si quis ex presbyteris, aut diaconis, qui neque in ciuitate, neque in parochijs canonicus esse dinoscitur; sed in villulis habitans, in oratorio sancto deseruiens, celebret diuina mysteria; festiuitates praecipuas, Domini Natale, Pascha, Pentecosten, & si quae principales sunt festiuitates reliquae, nullatenus alibi, nisi cum Episcopo suo in ciuitate teneat. Quicumque sunt etiam ciues natu maiores pari modo in vrbibus ad Pontifices suos in praedictis festiuitatibus veniant. Quod si qui improba temeritate contempserint, eisdem festiuitatibus, quibus in ciuitatibus adesse despiciunt, communione pellantur. *Aruer. c. 14. vide Aurel. iv. c. 3. Burch. lib. 2. c. 231. Iuo par. 6. c. 306. decr.*

CAP. VIII.

Qui occasione barbaricae persecutionis clerici fiunt, vel ex aliqua alia caussa; & cessante persecutione, vel caussa secedunt; ad suas ecclesias reuertantur, & eas non derelinquant. Qui non fecerit, excõmunicetur, donec reuertatur: item Episcopus, qui eum retinet. *Trull. cap. 18.*

CAP. IX.

De Episcopis vagantibus, qui parochias nõ habent, nec scimus de ordinatione eorum, qualiter fuerit, placuit iuxta instituta sanctorum patrum, vt in alterius parochia ministrare, nec vllam ordinationem facere debeant sine iussione Episcopi, cuius parochia est. &c. Et si vllus clericus, aut laicus talem Episcopum, aut presbyterum defensauerit sine commeatu Episcopi, in cuius parochia est, excommunicetur vsque ad emendationem. *Concilium apud Palatium Vernis cap. 13. Vorm. cap. 62.*

CAP. X.

De clericis vagis, seu de acephalis, id est, de his, qui sunt sine capite, neq. sub Episcopo, neq. sub Abbate, sed sine canonica, vel regulari vita degentes. &c. Praecipimus, vt Episcopi sine vlla mora eos sub custodia constringant canonica, & nullatenus eos amplius ita errabundos, & vagos secundum desideria voluptatum suarum viuere permittant. Sin autem Episcopis suis canonice obedire noluerint, excommunicentur vsque ad iudicium Archiepiscopi regionis illius. *Magunt. cap. 22.*

CAP. XI.

Vt monachi, quibus monasteriorum cura com-

commissa non est, passim, & sine auctoritate palatium non adeant, nec in eo immorentur, vel vbi & vbi discurrere, ac peruagari praesumant. Sed si tales quilibet fuerint, vt vtiles, & necessarij ecclesiae, ac Principi reperiantur, cum auctoritate Episcopi canonice, ac religiose pergant. &c. Nec sub praetextu obedientiae diutius villicationibus inseruiant. &c. Haec autem transgredientes siue praelati in faciendo, siue subditi in obtinendo, excommunicentur. *Melden. c. 57.*

Excommunicationes contra clericos, qui sine litteris Episcopi discedunt, & contra eos, qui recipiunt clericos fugitiuos, aut eis fauent. Tit. LXXIII.

Vide lib. vi. tit. liix. lib. iix. tit. xxx. quibus adde.

CAP. I.

Dist. 71. c. 4. clericos. QVi Episcoporum, aut laicorum, post hoc constitutum, alterius ecclesiae clericum susceperit, nisi ad excusandum rationabiliter, placuit a communione suspendi, & eum, qui suscepit, & qui susceptus est, quousque clericum, qui translatus est, fecerit ad suam reuerti ecclesiam. *Chalcedon. cap. 20. Concil. Vernen. c. 12. Aquisgranen. 87. Tribur. c. 28. vide Nicaen. cap. 16. Chalced. c. 5. & 10. Nicaen. ij. c. 15. Iuo par. 6. cap. 361. decr. Ansel. lib. 7. cap. 97. Caesar. lib. 4. c. 100.*

CAP. II.

Si Episcopus, apud quem fugitiuus moratur, eum ve clericum tractet, excommunicetur. *Apost. cap. 16. vide Antioch. c. 3.*

CAP. III.

7. q. 1. c. 43. Qui ab ecclesijs ad ecclesias migrauerint, tamdiu a nostra communione alienos habemus, donec ad eas redierint ciuitates, in quibus primitus sunt ordinati. *Damasc. in epist. ad Paulinum. apud Theodoret. lib. 5. cap. 11. & in Tripart. lib. 9. cap. 16.*

Excommunicationes contra clericos, qui ad iudices saeculares se conferunt. Tit. LXXIV.

Vide lib. xxix. tit. x. lib. xxx. tit. v. quibus adde.

CAP. I.

SI quis clericus accusatis clericum in curiam introierit, anathema suscipiat. *Synod. Roma. apud Siluestrum celxvij. Episcoporum.*

CAP. II.

Clericus, nisi ex permissu Episcopi, qui saecularia iudicia adierit, a communione alienus habeatur. *Venet. cap. 9.*

Excommunicationes contra eos, qui non deferunt honorem, & obseruantiam, quam debent suis superioribus. Tit. LXXV.

CAP. I.

PRiuatur perceptione corporis Christi Natalis Episcopus Salonitanus, si non restituit in suam pristinam dignitatem Honoratum Archidiaconum, de qua re saepe admonitus, parere noluerat. *Gregor. lib. 2. regist. epist. 16. ad Antoninum Subdiaconum. vide epist. 14. & 15.* Vid. dist. 74. c. 8.

CAP. II.

Qui nolit iudicibus obedire, primae sedis Episcopus det literas, vt nullus Episcopus ei communicet, donec obediat. *Carth. cap. 123. Gr. Mileu. 24. L. Iuo par. 6. cap. 365. decr. & lib. 4. tit. 12. cap. 8. panor.* 2. q. 6. c. 19. Quisquis.

Excommunicationes contra iudices, qui non praestant munus suum. Tit. LXXVI.

Vide lib. xxix. tit. vii. quibus adde.

CAP. I.

SI qui Iudaei se ad fidem conuerterint Christianam, a possessionibus suis nullatenus excludantur. &c. si autem secus factum fuerit, principibus, vel potestatibus eorumdem locorum sub poena excommunicationis iniungimus, vt portionem hereditatis, & bonorum suorum ex integro eis faciant exhiberi. *Alex. iij. in concil. Later. cap. 26.* de iudic. c. 5. Greg. ix. & in col. 1.

CAP. II.

De praesidibus, qui fideles ad praesidatum prosiliunt, ita placuit, vt cum promoti fuerint, litteras accipiant ecclesiasticas communicatorias: ita tamen, vt quibuscumque locis gesserint, ab Episcopo eiusdem loci cura de illis agatur; vt cum caeperint contra disciplinam publicam agere, tunc demum a communione excludantur. Similiter & de his fiat, qui rempublicam agere volunt. *Arelaten. I. cap. 7.*

CAP. III.

Iudices, aut potentes, qui pauperes opprimunt, si commoniti a Pontifice suo se non emendauerint, excommunicentur. *Turon. ij. cap. 27. Trosles. cap. 7. ex Capitular. lib. 6. cap. 418.*

CAP. IV.

Iudices oppressores viduarum, & pupillorum a communione suspendantur. *Matiscon. cap. 12.*

f 2 CAP.

CAP. V.

Quicumque iudex saecularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de iunioribus absque audientia Episcopi, vel Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre praesumpserit, anathema ab omnium christianorum consortio habeatur, *Trosl. c. 5. Ex Capitular. Caroli Imper.*

Excommunicationes contra laicos, qui clericorum munera impediunt. Tit. LXXVII.

CAP. I.

Si Magistratus synodum fieri prohibeat, excommunicetur. *Nicaen. 2. cap. 6. Iuo par. 5. cap. 373. decr.*

CAP. II.

Si quis aduersando eius praepedire conatus fuerit laborem (*loquitur de Bonifacio, qui praedicandi euangely caussa missus fuerat in Germaniam*) aut contrarius extiterit, ministerio sibi credito, successorumq. eius eundem laborem intrantium, ex sententia diuina anathematis vinculo percellatur, & perpetuae damnationi subiaceat. *Greg. 2. epist. 2. in fin.*

CAP. III.

Si quae parochiae in potentatuum domibus constitutae sunt, & ab agentibus potentum, vel ab ipsis rei dominis ab agendo officio ecclesiae clerici prohibentur; auctores nequitiae a sacris caeremonijs arceantur, donec subsecuta emendatione in pace ecclesiastica reuocentur. *Aurel. iv. cap. 26.*

CAP. IV.

Si quis contradixerit Episcopo, ne oratoria villarum disponat, communione priuetur. *Cabilon. cap. 14.*

Variae excommunicationes. Tit. LXXVIII.

CAP. I.

16 q. 1. c. 31. Qui vero, in fine.

Seruos sine voluntate dominorum monachi non recipiant. Si quis contra haec venerit, excommunicatus sit. *Chalc. c. 4. Iuo par. 7. cap. 1. & par. 16. c 46. decr. & lib. 3. tit. 16. c. 1. panor. Ansel. lib. 5. cap. 54.*

CAP. II.

Definiuit sancta haec, & vniuersalis synodus, nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis ad alias accedere, & potestate propria in inferiores abuti, & consumere redditus, qui apud illos inueniuntur ad ecclesiasticam dispositionem, & alimenta pauperum: ac per hoc aggrauare auaritiae modo conscientias patrum, & commilitorum suorum, &c. Quisquis Metropolitanorum post hanc definitionem nostram tale quid facere temptauerit, poenam a Patriarcha subeat, qui per tempus fuerit, secundum congruentiam iniustitiae, ac auaritiae suae, & deponatur, & sequestretur vt sacrilegus, & vt idololatra factus, iuxta magnum Apostolum. *Syno. viij. gener. CP. sub Hadr. 2. c. 19.* *Ephes. 5.*

CAP. III.

Si aliquis consuetudines, quae ratione iuuantur, & sacris congruunt institutis, irritare praesumpserit, donec congruam egerit paenitentiam, a Dominici corporis perceptione fiat alienus. *Alexan. iij. in concil. Lateranen. cap. 16.*

c. 1. De his quae fiunt a maiori parte capitu. Gregor. ix & in 1. coll.

CAP. IV.

Prohibemus omnino, ne vna, eademq. ciuitas, siue dioecesis diuersos Pontifices habeat, &c. Sed si propter praedictas caussas (*loquitur de dioecesi, in qua sunt populi permisti diuersarum linguarum*) vrgens necessitas postulauerit, Pontifex loci catholicum Praesulem, nationibus illis conformem prouida deliberatione constituat sibi vicarium in praedictis, qui ei per omnia sit obediens, & subiectus. Vnde si quis aliter se gesserit, excommunicationis se nouerit mucrone percussum. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 9.*

De offic. iud. ordi. c 14 Quoniam Greg. ix c. 2 eo. tit. in 4. collect.

CAP. V.

Districte praecipimus medicis corporum, vt cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, & inducant, quod medicos aduocent animarum, &c. Si quis medicorum hujus nostrae constitutionis, postquam per Praelatos locorum fuerit publicata, transgressor extiterit, tamdiu ab ingressu ecclesiae arceatur, donec pro transgressione huiusmodi satisfecerit competenter. &c. Sub interminatione anathematis prohibemus, ne quis medicorum pro corporali salute aliquid aegroto suadeat, quod in periculū animae conuertatur. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. c. 22.*

De paeni. & remiss. c 13. cum infirmitas. Greg. ix. eo. tit. in 4. coll. cap. 1.

CAP. VI.

Si quis clericus Pontifice Romano incolumi cuipiam ad Pontificatum adspiranti adiutor venerit, communione priuetur. *Symma. in synod. Roma. I. cap. 3.* *Dist. 79. c. 2.*

CAP. VII.

Item epistulam Leonis Papae ad Flauianū CP. Episcopum destinatam (*recipiendam mandamus*) cuius textum quispiam si vsque ad vnum iotam disputauerit, anathema sit. *Gelas. & lxx. Episcopi in synod. Burchar. lib. 3. cap. 220. Iuo par. 4. cap. 64.* *Dist 15. c. sancta, § item epistulam.*

CAP. VIII.

Praesenti decreto constituo, vt in sede hac sacri altaris ministri cantare non debeant, solumq. euangelicae lectionis officium inter missarum sollemnia exsoluant. Psalmos vero, ac reliquas lectiones censeo per subdiaconos, vel si necessitas fuerit, per minores ordines exhibe- *Dist. 92. c. 2.*

exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum venire temptauerit, anathema sit. Et responderunt omnes: Anathema sit. *Greg. in conc. Roma. cap. 1. lib. 4. regist. epist. 44. vel cap. 88. Ansel. lib. 7. c. 65. Tarrac. lib. 4. cap. 22.*

CAP. IX.

Praesenti decreto constituo; vt si quis ecclesiasticorum vmquam titulos ponere, siue in rustico, siue in vrbano praedio sua spõte praesumpserit, anathema sit. Et responderunt omnes: Anathema sit. Is autem, qui ecclesiae praeest, si hoc vel ipse fieri praecipit, vel sine sua praeceptione factum digna punire animaduersione neglexerit, anathema sit. Et responderunt omnes: Anathema sit. *Gregor. in conc. Roman. cap. 3. vbi supra.*

CAP. X.

Praesenti decreto constituo, vt feretrum, quo Romani Pontificis corpus ad sepeliendum ducitur, nullo tegmine veletur: quam decreti mei curam gerere sedis huius presbyteros, ac diacones censeo. Si quis vero ex eorum ordine haec curare neglexerit, anathema sit. Et responderunt omnes: Anathema sit. *Gregor. in conc. Roma. cap. 4. vbi supra. Tarrac. lib. 4. cap. 23.*

CAP. XI.

18. q. 2. c. 25 perniciosam. Moniales, qui priuata sibi aedificant receptacula, hospitesq. minus religiosos excipiũt, si non cessant, excommunicentur. *Innoc. ij. in syno.* Roma. *cap. 20. al. 26.*

CAP. XII.

Dist. 63. c. 35. Obeuntibus sane Episcopis, quoniam vltra tres menses vacare ecclesias sanctorum Patrũ prohibent sanctiones: sub anathemate interdicimus, ne canonici de sede Episcopali ab electione Episcoporum excludant religiosos viros, sed eorum consilio honesta, & idonea persona in Episcopum eligatur. *Syno. Roma. sub Innoc. ij. cap. 22.*

CAP. XIII.

c. vnic. de sagittar. Greg. ix. & in 5. collect. Artem illam mortiferam, Deo odibilem, balistariorum, & sagittariorum aduersus christianos catholicos exerceri, de cetero sub anathemate prohibemus. *Synod. Roma. sub Innoc. ij. cap. 23.*

CAP. XIV.

Si laicus se absciderit, in annos tres excommunicetur, vt suae vitae hostis. *Apost. c. 23.* G. 24. L.

CAP. XV.

Si Episcopus, vel presbyter clerico indigenti non praebeat necessaria, excommunicetur: si perseuerãt, deponatur, vti homicida fratris. *Apost. cap. 59.*

CAP. XVI.

24 q. 3. c. 14. Tam sacerdotes, quam reliqui fideles omnes summam curam habere debent de his, qui pereunt; quatenus eorum redargutione aut corrigantur a peccatis, aut si incorrigibiles apparuerint, ab ecclesia separẽtur. *Anacl. ep. 3. ante fin. Burch. lib. 1. c. 136. Iuo par. 3. c. 250. decr.*

CAP. XVII.

Sponsa Episcopi (*quae est ecclesia*) illo viuente ei est alligata: eo vero defuncto soluta est, &c. Si eo viuente alteri nupserit, adultera iudicabitur. similiter & ille, si alteram sponte duxerit, adulter aestimabitur, & communione priuabitur. *Callist. epist. 2. ante med.*

CAP. XVIII.

Munera propria Episcoporum nullus deinceps Chorepiscopus vsurpet, qui noluerit a nostro sacerdotali collegio separari. *Damas. epist. 4. post med.*

CAP. XIX.

Ne presbyteri addubitent, si quidquam ad Episcopale ministerium specialiter pertinens, suo motu putauerint exequendum, continuo se presbyterii dignitate, & sacra communione priuari. *Gelas. epist. 1. cap. 8.*

CAP. XX.

Si Episcopus seruum inuito domino retinuerit, aut Abbas intra monasterium receperit; communione priuetur. *Gelas. epist. 1. c. 16. Iuo par. 6. c. 100. & par. 16. cap. 47. decr. Ansel. lib. 7. cap. 196. in Rom. Caesar. lib. 9. c. 18.* *Vid. dist. 54. c. 12. generaliter.*

CAP. XXI.

Eum, qui contra iustitiae regulam in Archidiaconatum alterius se prouehi consensit, ab eiusdem Archidiaconatus honore deponimus. Qui si vlterius in loco eodem ministrare praesumpserit, se participatione communionis sacrae nouerit esse priuatum. *Greg. lib. 2. indict. 10. epist. 14. Natali Episc. Salonit. vide epist. 15. & 16. Iuo par. 6. c. 342. decr.* *7. q. 1. c. 40.*

CAP. XXII.

Si quis contra suam professionem, vel conscriptionem venerit, si clericus fuerit, deponatur; si laicus anathematizetur. *Hadria. ad Episcopum Mediom. cap. 57. Ansel. lib. 3. c. 88. Capitul. lib. 7. c. 158.*

CAP. XXIII.

Nullus audeat contra eandem vestram venire ordinationem, quae dignante Deo ex nostra praeceptione in vobis facta est: & hoc interdicentes, vt nullus audeat iuxta sanctorum canonum traditionem, ex alio Episcopatu ibidem translatari, aut ordinare Episcopum (*loquitur de quibusdam dioecesibus, quae tunc in Germania fuerunt constitutae*) post vestram de hoc saeculo euocationem, nisi is, qui Apostolicae nostrae sedis in illis partibus praesentauerit vicem. Sed nec vnus alterius parochias inuadere, aut ecclesias subtrahere praesumat. nam, quod non credimus, si quis ille fuerit, qui contra hanc nostram praeceptionem temerario ausu venire temptauerit, sciat se aeterno Dei iudicio anathematis vinculo esse innodatum. *Zachar. epist. 1. in med.*

CAP. XXIV.

Magistratum anno, quo agit Duumuiratum, prohibere placet, vt se ab ecclesia cohibeat. *Eliber. cap. 56.*

CAP. XXV.

Matronae, vel earum mariti vestimenta sua ad ornandam saeculariter pompam n̄ dent. Et si fecerint, triennij tempore abstineant. *Elib.cap.57.*

CAP. XXVI.

*belloal. Qui arma proijciunt in *pace, placuit abstinere eos a communione. *Arel.I.cap.3.*

CAP. XXVII.

Qui contra suam professionem, vel subscriptionem venerit, ipse se ab hoc coetu separabit. *Carthag.y.c.13. L.*

CAP. XXVIII.

2. q. 6. c. 32 Catholicus. Qui caussam suam catholicus siue iustam, siue iniustam ad iudicium alterius fidei iudicis prouocat, excommunicetur. *Carth.iv. c.87.*

CAP. XXIX.

*oblationibus De *obligationibus, vel agris, quos D. N. Rex ecclesiae suo munere conferre dignatus est, vel Deo inspirante cõtulerit, ipsorũ agrorũ, vel clericorum immunitate concessa, definimus, vt in reparationibus ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, & pauperũ refectione, vel redemptionibus captiuorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur, & clerici ad adiutorium ecclesiastici operis constringantur. Quod si aliquis sacerdotum, seu minoris officii ad hanc curam minus sollicitus fuerit, ac deuotus extiterit, publice a cõprouincialibus Episcopis confundatur. Si non se correxerit, donec emendet errorem, communione fratrum habeatur indignus, minores vero, vt dignum est, distringantur. *Aurel.cap.7. vel 5.*

CAP. XXX.

Sine discussione, vel commendatione Episcoporum pro petendis beneficijs ad dominos nemini venire liceat. Quod si quisquam praesumpserit, excommunicetur. *Aurel. c. 9. alias 7.*

CAP. XXXI.

Vt mulieres omnes ecclesiae catholicae fideles a virorum alienorum lectione, & coetibus separentur; nec ad ipsas legentes alij studio vel docendi, vel discendi conueniant: quoniam & hoc Apostolus iubet. Ab vniuersis Episcopis dictum est, anathema futuros, qui hanc concilii sententiam non obseruauerint. *Caesar.cap.1.* 1.Cor.14 1.Tim 2.

CAP. XXXII.

Qui Episcopatum indebite surripit, ecclesiae, cui indignus praeesse cupit, communione priuabitur. *Aruer.cap.2.*

CAP. XXXIII.

Tribus mensibus se a caritate fratrum nouerit esse sequestratum Episcopus, qui synodi iudicium refugit. *Lugdun.cap.1.*

CAP. XXXIV.

Si quis Apocalypsim deinceps non receperit, excommunicationis sententiam habebit. *Tolet.iv.cap.16.*

CAP. XXXV.

Si Episcopi aliquid in monachos canonibus interdictum praesumpserint, aut vsurpare quippiam de monasterii rebus temptauerint; non deerit ab illis sententia excommunicationis, qui se deinceps nequaquam sustulerint ab illicitis. *Tolet.iv.cap.50.* 18.q.2. c. Illorum.

CAP. XXXVI.

Placuit huic sancto concilio, vt si Episcopus ecclesiae suae, in qua praesidet, de rebus suis inuentus fuerit plurima contulisse, quidquid amicis, &c. de ecclesiae suae rebus compertus fuerit donasse, si triplum, aut multo plus patuerit esse, quod conscripsit in nomina ecclesiae, firmum teneat, quod distribuit; nec licebit succedenti Episcopo, prioris sui irrumpere voluntatem. His etiam si caussae ecclesiasticae fuerint commissae, & fideliter prosequentibus in rebus ecclesiae profectum visi fuerint facere, laboris sui consequantur mercedem, &c. Si quis Episcoporum contra huius sententiae ordinem agens irrumpere voluerit, quod prior eius fecit; & vocem amittat, & scripturae, quae facta est, poenam adimpleat; insuper & a coetu fraterno excommunicatus maneat, vt excessus sui emendet caussam. *Emerit. cap.21.*

CAP. XXXVII.

Nemo canat in ambone, qui nõ corona vtatur, & benedictionem a suo pastore acceperit: contra faciens excommunicatur. *Trull.c.33.*

CAP. XXXVIII.

Eos, qui discunt leges ciuiles, gentilium moribus vti non oportere, & neque in theatrum venire, aut quae volutabra dicuntur celebrare; neque praeter vsum communem sibi vestem induere aliquo tempore, aut cum ad finem eius disciplinae perueniunt. Quod si quis posthac facere audebit, excommunicetur. *Trull.cap.71.*

CAP. XXXIX.

Excommunicentur, qui capillos ornant delicate, &c. *Trull.cap.97.*

CAP. XL.

Si quis pinxerit picturas ad crimina commouentes, excommunicetur. *Trull.c.101.*

CAP. XLI.

Ecclesiae dirutae reparẽtur ex tertiis, quas antiqui canones de parochiis suis habendas Episcopis censuerunt. Ne plures ecclesiae vni presbytero dentur. Episcopus transgressor duorum mensium spatio se nouerit excommunicatione multari. *Tolet.xvi.cap.5.* 10. q 3. c. 3.

CAP. XLII.

Illud cunctis volentibus confirmatum est, vt qui disciplina ecclesiastica noxii, siue ingenui, siue serui coërcentur, nulli audeant eos tueri, & vindictam eorum in quoslibet ad potestatem Episcoporum pertinentium retorquere. Quod si qui deinceps praesumpserint, &

excom-

excommunicationem ecclesiasticam, & motum indignationis regiae perpessuros. *Syno. apud D. Medardum in suburbio Suessionensi. cap. 7.*

CAP. XLII.

Illud sub anathemate praeceptum est, vt nullus presbyterorũ cuiquã paenitenti *carrinam diuidere praesumat, si infirmitas non interuenerit. *Saclegunst. cap. 17. Iuo par. 15. c. 183. decr.*

*Hoc est quadragenam

CAP. XLIII.

Qui se latronibus aduersos obijciunt, si sint quidem extra ecclesiam, a boni communione arceantur. Si sint autem clerici, a gradu deponuntur. *Basil. ad Amphiloch. cap. 55.*

Excommunicationes quaedam in quibus excommunicatis fit potestas communicandi cum aliquibus. Tit. LXXIX.

CAP. I.

Dist. 18. c. Placuit 10. Communione suae ecclesiae contenti sint, qui non veniunt ad synodum, nisi rationem impedimenti sui apud suum Primatem reddiderint. &c. *Carth. cap. 77. G. Carth. v. cap. 10. L. Afric. cap. 43.*

CAP. II.

Dist. 58. c. Si quis. Episcopus, qui alienum monachum clericum, vel Abbatem facit, ab aliorum communione separatus, sui populi communione contentus sit; & ille neque clericus, neque Abbas sit. *Carth. cap. 81. G. Carth. v. cap. 13. L. Afric. cap. 47. Caesar. lib. 9. cap. 15.*

CAP. III.

Episcopi, qui hactenus tantam silentio consenserunt praesumptionis perniciem (*loquitur de Episcopis, qui laicos permittebant res omnes monasteriorum, vt Abbates administrare*) durius arguantur. & si deinceps istud sine vindicta dimiserint, aut agere in suis parochijs consenserint, tribus mensibus hoc synodali iudicio a missarum solemnijs se abstineant, & suae tantum ecclesiae communione contenti fiant. *Melden. cap. 10. ex concilio Holonien.*

De modo priuandi communione Iudaeos, & Paganos. Tit. XXC.

CAP. I.

De vsur. c. 18. Quāto ap. Gregor. ix. & c. 3. eo. tit. in 4. col. Statuimus, vt si de cetero quocumq. praetextu Iudaei a christianis graues, & immoderatas vsuras extorserin christianorum eis participium subtrahatur, donec de immoderato grauamine satisfecerint competenter. Christiani quoque si opus fuerit, per censuram ecclesiasticã, appellatione postposita, compellantur ab eorum commercijs abstinere. &c. Hac eadem poena Iudaeos decernimus compellendos ad satisfaciendum ecclesijs pro decimis, & oblationibus debitis, quas a christianis de domibus, & possessionibus alijs percipere consueuerunt, antequam ad Iudaeos quocumque titulo deuenissent, vt sic ecclesiae conseruentur indemnes. *Innoc. iij. in concil. gen. Later. cap. 67.*

CAP. II.

Si quis officium publicum Iudaeis commiserit, districtione, qua conuenit, compescatur. Officiali vero huiusmodi tamdiu Christianorum communio in commercijs, & alijs denegetur, donec in vsus pauperum christianorum, secundum prouidentiam dioecesani Episcopi conuertatur, quidquid fuerit adeptus a christianis occasione officij sic suscepti: & officium cum pudore dimittat, quod irreuerenter assumpsit. Hoc idem extendimus ad paganos. *Innoc. iii. in conc. gen. Later. cap. 69.* *de Iudaeis c. 16. ap. Greg. ix c. 1. eo. tit. in 4. col.*

CAP. III.

Donec Iudaei vsuras cruce signatorum remiserint, ab vniuersis Christi fidelibus per excommunicationis sententiam eis omnino cõmunio denegetur. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. cap. vlt.*

De ordinatis ab excommunicatis. Tit. XXCI.

Vide lib. xi. tit. xx. & lib. xxvij. tit. xxxxv.

Communia de excommunicatione. Tit. XXCII.

CAP. I.

Nemo Pontificum deinceps aliquem Episcopum suis spoliatum rebus, aut a sede pulsum excommunicare, aut iudicare praesumat: quia non est priuilegium, quo possit spoliari iam nudatus. *Nicen. cap. 28. apud Iulium. epistul. 2. ante finem. Xyst. ij. epistul. 31. in med. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. c. 257. decr.* *2. q. 2. c. 5. Nullus.*

CAP. II.

Certum est, quod qui impius demonstratus est, omnimodo separatus est a Deo: sicut etiam ille, qui anathematizatus, tamquam impius separatus est. Nihil aliud significat anathema, nisi Dei separationem. *Syno. v. CP. act. 5. Iuo lib. 5. tit. 3. cap. 9. vel 89. panor. & par. 14. cap. 49. decr.* *24. q. 3. c. 6.*

CAP. III.

Prohibemus omnibus christianis, & sub anathemate interdicimus, ne in terris Sarracenorum, qui partes Orientales habitant vsque ad quadriennium transmittant, aut transeant naues suas. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. vlt.*

CAP.

CAP. IV.

16 q. 1. c. in canonibus in fine. 57. Ferro abscindenda sunt vulnera, quae fomenta non sentiunt. Similiter, & illi extorres debent fieri ab ecclesia, qui sacerdotali admonitione non corriguntur. &c. *Syno. Rom. vi. sub Symmac. in fin.*

CAP. V.

Presbyteri, vel quicumque ordinati caste, & prudenter se habeant, ut libere, & aperta fronte possint reprehendere errantem populum sibi commissum, & iuxta Apostolum illos tradere Sathanae: excommunicare scilicet, & a liminibus ecclesiae sanctae separare, qui vincula Christi disrumpunt, iugum scilicet, & a liminibus ecclesiae sanctae separare, qui vincula Christi disrumpunt, iugum scilicet disciplinae abijciunt, & praeuaricatores legis existunt: pacis videlicet violatores, fures, adulteros, incestos, fornicatores, raptores, periuros, fidei proditores, sacrilegos, qui domos ministeria, & ecclesias, earumque ministros, resque Deo, & eis dicatas violant, vel auferunt, falsos testes, sortilegos, haruspices, vsurarios, &c. donec resipiscant, & de his Deo, & sanctae ecclesiae, & quibus nocuerunt, satisfaciant. *Greg. vij. in conc. Rom. anni incer. cap. 25.*

CAP. VI.

3 q. 8. c. 1. 5 q. 4. c. 2. Non prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur Episcopus, quam duodecim iudices eligantur, &c. *Zephyrin. epist. 1. ante med. Iuo par. 5. cap. 245. decr. Ansel. lib. 3. cap. 41. Caesar. lib. 5. cap. 41. Tarrac. lib. 2. cap. 52.*

CAP. VII.

9 q. 3. c. Nullus. Nemo alterius terminos vsurpet, nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare praesumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, 9 q. 4. c. 7 nec rata erit, nec vires villas habebit. &c. Nullus autem Primas; vel Metropolitanus dioecesani ecclesiam, vel parochianu, aut aliquem de eius parochia praesumat excommunicare, vel iudicare, vel aliquid agere absque eius consilio, vel iudicio. Sed hoc obseruet, quod ab Apostolis, ac patribus, & praedecessoribus nostris est statutum, & a nobis confirmatu. &c. *Callist. ep. 2. post prin. Burch. lib. 1. c. 66. & lib. 2. c. 39. Iuo lib. 4. tit. 4. c. 2. panor. & par. 5. cap. 200. & par. 14. c. 72. decr. Caesar. lib. 3. c. 18.*

CAP. VIII.

6. q. 1. c. Nec. Omnes anathematizatos, vel pro suis sceleribus ab ecclesia pulsos infames esse dicimus. *Stephan. epist. 1. post med. Burch. lib. 1. cap. 173. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 14. panor. & par. 5. cap. 291. decr. Deusded. cap. 3. Anselm. lib. 3. cap. 5.*

CAP. IX.

2. q. 6. Ad Romanā c. 6. Absque vlla custodia, aut excommunicatione, vel damnatione, vel spoliatione libere ire concedatur Episcopis ad Apostolicam sedem *Marcellus epist. 1. in princ. Anselm. lib. 2. cap. 3.*

CAP. X.

Non solum Praesuli Apostolico facere licet, sed cuicumque Pontifici, aut quoslibet, & quamlibet locum secundum regulam haereses ipsius ante damnatae a catholica communione discernant. *Gelas. in commonitorio ad Faustum.*

CAP. XI.

De excommunicatione lata contra eos, qui malum dederunt consilium cuidam Episcopo. *Greg. lib. 7. reg. indict. 2. epist. 1.*

CAP. XII.

Vestra excellentia potest prauorum hominum scandala cum maxima tranquillitate declinare: prius enim a vobis secreto vocandi sunt, ac ipsis ratio reddenda, & peruersa quaedā capitula, quae tenere vos existimant, coram ipsis anathematizanda. Quod si etiam dari anathema ficte suspicantur, etiam iure iurando firmandum est, vos eadem capitula numquam tenere, numquam tenuisse. &c. *Gregor. ad Theotistam in med. in reg. lib. 9. ep. 39.*

CAP. XIII.

Mali segregandi sunt a bonis, & iniqui a iustis, vt saltem rubore suo conscientias suas recognoscant, & conuertantur a prauitatibus suis. Et si incorrigibiles apparuerint, segregentur a fidelibus vsq. ad satisfactionem, iuxta Domini Saluatoris sententiam, qua inter cetera de peccante in se fratre praecipiendo ait: Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipsum solum: si te audierit, Luc. 17. Mat. 18. lucratus eris fratrem tuum: si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc vnum, vel duos; vt in ore duorum, aut trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic ecclesiae; si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus. His ergo, & alijs multis sanctorum patrum auctoritatibus, segregandi sunt mali a bonis, ne pereant iusti pro iniustis, sicut scriptum est: Perit iustus pro impio. *Greg. epist. 32. Felici Episcopo lib. 12. reg. cap. 31.*

CAP. XIV.

Ait Caelestinus Papa Episcopis Orientalibus scribens: Si quis aut ab Episcopo Nestorio, aut ab aliis, qui eum sequuntur, ex quo talia praedicare caeperunt, vel excommunicatus, vel exutus est, seu antistitis, seu clerici dignitate, hunc in nostra communione, & durasse, & durare manifestum est: nec iudicamus eum remotum; quia non poterat quemquam eius remouere sententia, qui se iam praebuerat ipse remouendum. Item idem ad clerum Constantinopolitanum: Aperte (*inquit*) sedis nostrae sanxit auctoritas, nullum siue Episcopum, siue clericum, seu professione aliqua christianum, qui a Nestorio, vel eius similibus, ex quo talia praedicare caeperunt, vel loco suo, vel communione deiecti sunt, vel deiectum, vel excommunicatum videri: sed hi omnes in nostra communione & fuerunt, & hucusque perdurant: quia neminem, vel deijcere, vel remouere poterat, qui praedicans talia titubabat. *Caelestin. apud Nicolaum in epist.* 24. q. 1. c. 36. c. 5.

epist. ad Michael. Imperat. cuius initium est: Propofueramus, ante med. Caelest. cap. 11. & 12. Graece cap. 6. & 7. L. in conc. Ephes. Iuo lib. 5. tit. 5. cap. 11. & 12. panor. & par. 14. cap. 58. & 59. decr.

CAP. XV.

Episcopum, placuit ab eo, qui non communicat, munera accipere non debere. *Eliber. cap. 28.*

CAP. XVI.

Qui pro delicto suo a communione separantur, quibuscumque locis fuerant exclusi, eodem loco communionem consequantur. *Arel. i. cap. 16.*

CAP. XVII.

11. q. 3. c. 4. Si Episcopus quis iracundus (*quod esse non debet*) cito aut aspere commoueatur aduersus presbyterum, siue diaconum suum, & exterminare eum de ecclesia voluerit. &c. ille Episcopus, qui aut iuste, aut iniuste eum reiecit, patienter accipiat, vt negotium discutiatur: vt aut probetur eius, aut emendetur sententia. *Sardic. cap. 17. Afric. conc. in epist. ad Bonif. Papam. Carth. vi. cap. 6. Iuo lib. 5. tit. 5. cap. 4. panor. & par. 14. cap. 15. decr. Ansel. lib. 3. cap. 68. Caesar. lib. 5. cap. 48.*

CAP. XVIII.

9. q. 3. c. 11. Fuit semper vestrae sanctae, & Apostolicae sedi licentia, iniuste damnatos, vel excommunicatos potestatiue sua auctoritate restituere, & suis ea omnia reddere; & illos, qui eos condemnauerunt, aut excommunicauerunt Apostolico punire priuilegio, sicut etiam nostris, & anterioribus cognouimus actum temporibus. *Athan. & aly. ad Felicem ij. in med. Iuo par. 5. cap. 13. decr.*

CAP. XIX.

4. q. 5. c. vlt. Quando communione priuetur accusatus, vel accusans, & cum prohibetur Episcopus accusatus communione, ne in sua plebe communicet. *Carth. cap. 19. G. Carth. vij. cap. 7. L. Tullen post epist. synodi.*

CAP. XX.

11. q. 3. c. 36 Rursus. Intra annum excommunicationis audiuntur conuicti, & condemnati clerici de aliquo crimine, non post annum. *Carth. cap. 80. G. Carth. v. cap. 12. Afric. cap. 46. L. Vorm. cap. 71. Anselm. lib. 12. cap. 28. Burch. lib. 2. c. 187. Iuo par. 6. cap. 232. decr.*

CAP. XXI.

6. q. 2. c. Placuit. 3. Si Episcopus noluit communicare alicui, quod dicat sibi confessum fuisse crimen, & ille neget, ab alijs Episcopis ipsi Episcopo non communicetur. *Carth. cap. 113. 134. G. Carth. vij. cap. 5. L. Afric. cap 98. Iuo par. 5. cap. 363. decr. & epist. 151. ad Olricum fratrem.*

CAP. XXII.

Si Episcopus aliquem iudicat abstinendum pro humiliatione, & correctione fratris, & assurgitur exorare a ceteris; acquiescat fratri, de quo agitur, correptione, & comminatione adhibita. &c. *Vasens. cap. 2.*

CAP. XXIII.

Quamdiu probari nihil potest, reus in communione omnium, praeterquam eius, qui eum reum iudicat, permaneat. *Vasense cap. 8. Iuo par. 5. cap. 364. decr. & ad Olricum epist. 151.* 6. q. 2. Si tantum cap. 2.

CAP. XXIV.

Si quis ab Episcopo suo, vel de ecclesia, vel de proprio iure crediderit aliquid repetendum; si nihil conuicij, aut criminationis obiecerit, eum pro sola conuentione, a communione ecclesiae non liceat submoueri. *Aurel. cap. 6. vel 8.* 2. q. 7. c. 20.

CAP. XXV.

Si quicumque Episcopus pro reatu aliquo quemquam a communione suspenderit apud omnes sacerdotes eatenus a communione habeatur alienus, vsquequo eius iudicio debeat recipi, a quo meruerat pro reatu suo a caritate ecclesiastica sequestrari. *Lugdun. cap. 4.*

CAP. XXVI.

Anathema maranatha. *Vide Tolet. iv. c. 74. Tolet. vi. cap. 5.*

CAP. XXVII.

Vidimus quosdam, & fleuimus, ex numero culpatorum receptos in gratiam principum, extorres extitisse a collegio sacerdotum, quod denotabile malum illa res agit, quia licentia principalis, in quo se solui licentius curat, ibi alios alligat, & quos in suam communionem videtur suscipere, a communione, & pace ecclesiae eligit separare: vt qui cum illo conuescuntur, sacerdotum communione sola priuentur. Et ideo quia remissio talium, qui contra Regem, gentem, vel patriam agunt, per definitiones canonum antiquorũ in potestate solum regia ponitur, cui & peccasse noscuntur, ab eis nulla se deinceps abstinebit sacerdotum communio; sed quos regia potestas, aut in gratiam benignitatis receperit, aut participes mensae suae effecerit, hos etiam sacerdotum, & populorum conuentus suscipere in ecclesiasticam communionem debebit, vt quod iam principalis pietas habet acceptum, nec a sacerdotibus Dei habeatur extraneum. *Toletan. xij. cap. 3.*

CAP. XXVIII.

Quicumque ex clericis, vel monachis caussam contra proprium Episcopum habens, ad Metropolitanum accesserit, non debet a suo Episcopo damnari, antequam per iudicium Metropolitani vtrum dignus excommunicatione habeatur, possit agnosci: alioquin in se illam nouerit esse sententiam. idem est, si a Metropolitano grauatus ad vicinum accedat, vel si de duobus conqueritur, & venit ad Regem. Sed si prius excommunicatus fuit, maneat ita etiam coram Metropolitano. *Tolet. xiij. cap. 12.*

CAP. XXIX.

Paenitentiam agere iuxta antiquam canonum constitutionem, in plerisque locis ab vsu recessit, & neque excommunicandi, neque reconciliandi antiqui moris ordo seruatur: vt a

Domi-

Domino Imperatore impetretur adiutorium, qualiter, si quis publice peccat, publice multetur paenitentia: & secundum ordinem canonum, pro merito suo excommunicetur, & reconcilietur. *Cabilon. sub Carolo, cap. 25.*

CAP. XXX.

Nonnulli Praesules gregis quosdam pro peccato a communione eijciunt, vt paeniteant; sed quasi forte viuere debeant, ad melius exhortando non visitant, quibus congrue increpans sermo diuinus comminatur: Pastores, qui pascunt populum meum, vos dispersistis gregem meum, eiecistis, & non visitastis eum: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum. *Isid. lib. 3. de summo bono cap. 46. apud Aquisgr. cap. 56.*

Hier. 23.

CAP. XXXI.

Qui accusatur, vel qui excommunicatur, reconciliatus, per scripturam accusari, vel reconciliatus commendari iubetur. *Synod. apud S. Medardum in causa Hincmari in princip. Burchard. lib. 2. cap. 197. Iuo par. 6. cap. 269. decreti.*

CAP. XXXII.

Ad memoratos excommunicatos sancta synodus litteras direxit, eisque vsque ad proximam futuram synodum corrigendi spatium tribuit, monens ecclesiastica pietate, vt conuertantur, & viuant: quia nisi se correxerint ad futuram synodum generali vnanimitate anathemate terribili ferientur. *Tullen. cap. 16.*

CAP. XXXIII.

Pro criminibus (*homicidio, adulterio, &c.*) quae superius exposita sunt, vos excommunicatos a quibusdam Episcopis comperimus: sed ipsis intercedentibus damus spatium, vt ad nostram piam admonitionem deponatis mortiferam societatem, & peccatorum consuetudinem, ne forte si in vestra contumacia perstiteritis, cogamur vos anathemate generali contra nostram voluntatem propter ministerii necessitatem ferire. *Syno. Tullen. in epist. ad Rotbertum, & alios in fine.*

CAP. XXXIV.

Quando Episcopus aliquem excommunicauerit, eat publice ad ostium ecclesiae, & ostium pro eo claudat. *Lemouicen. act. 2. post medium.*

CAP. XXXV.

21. q. 5. c. 2. Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus excommunicatus in concilio iniuste se queritur condemnatu, ad maiorum Episcoporum concilium reuertatur, vt eorum inquisitionem, & iudicium expectans, si quas se iustas caussas habere putat, illis exponat. Si autem contempserit, & importunus palatio aures Principum inquietare voluerit, hic ad nullam veniam poterit peruenire, neque spem futurae reconciliationis habebit. *Mart. Brac. cap. 33. Antioch. cap. 12. In Antiochen. est mentio de deposito, & non de excommunicato.*

CAP. XXXVI.

Si horribilis est Deo ille, qui impie agit, certe separatus est talis a Deo, & anathemati iuste subijcitur. anathema enim nihil aliud significat, nisi a Deo separationem, sicut in veteri, & nouo testamento iudicium de anathemate significat, *Iustinian. ad Ioan. ij. ante finem.*

De absolutione ab excommunione. Tit. XXCIII.

CAP. I.

Communio suspensa restituitur demonstranti caussas, quibus id acciderat, iam esse detersas, & profitenti pacis condiciones impletas. *Innoc. epist. 16. in prin.*

CAP. II.

Pelagiani, si aliquando in se Dei adiutorii, quod hucusque negauerunt, prouocauerint; & opus sibi eius auxilium esse cognouerint, &c. damnent haec, quae hucusque senserunt, & aliquando animum rectis disputationibus commodantes, ab hac aliquantulum labe correcti veris se sanandos consiliis tribuant, atq. submittant. Quod si fecerint, erit in potestate Pontificum, istis aliquatenus subuenire; & talibus aliquam curam praestare vulneribus, quam solet lapsis, cum resipuerint, ecclesia non negare; vt a suis reuocati praecipitiis intra ouile Domini redigantur: ne foris positi, & tanto praesidio a fide munitionis exclusi; periculis omnibus exponantur, deuorandi luporum dentibus, atque vexandi, quibus obsistere, haec, qua illos in se irritauerant, doctrinae peruersitate non possunt. *Innocen. epist. 25. in fin.*

CAP. III.

Iubemus sane, &c. vt si vnquam ad sanum, deposito praui dogmatis errore (*Pelagiani*) resipuerint, damnauerintque ea, quorum se * ipsi praeuaricatione damnauerunt, eis medicinam solitam, id est, receptaculum suum ab ecclesia non negari: ne dum eos redeuntes forsitan prohibemus, vere extra ouile remanentes, expectantis hostis rapidis faucibus gluttiantur, quos in semetipsos spiculis malae disputationis armarunt. *Innoc. epist. 26. in fin.*

* ipsos

CAP. IV.

Qui propter aliquod peccatum excommunicatur, & in eodem peccato ad mortem vsq. perseuerat, non potest post mortem absolui. *Gelas. in tomo de anathemate.*

CAP. V.

24. q. 2. c. 2. legatur

Id ostendant, qui nobis canones nituntur opponere, quibus hoc canonibus, quibus regulis, qua lectione, quoue documento, siue a maioribus nostris, siue ab ipsis Apostolis, quos potiores merito fuisse non dubium est, seu ab ipso Domino Saluatore, qui iudicaturus creditur viuos, & mortuos, siue factum est vmquam, vel faciendum esse mandatur. Mortuos suscitasse legimus Christum, in errore mor-

Mat. 9. Mar. 5. Luc. 8. Ioan. 11.

mortuos absoluisse non legimus. Et qui certe hoc faciendi solus habuit potestatem, beato principaliter mandat Apostolo: Quae ligaueris super terram, ligata erunt & in celis: & quae solueris super terram, erunt soluta, & in celis. Super terram, inquit, nam in hac ligatione defunctum, numquam dixit, absolui. Quod ergo numquam factum est, vel mente concipere formidamus, scientes in diuino iudicio non posse penitus excusari. *Gelas. in commonitorio ad Faustum.*

Mat. 16. f

CAP. VI.

Statuit quoque de Exuperantio presbytero sancta synodus, qui ad iniuriam sancti Episcopi sui Triferii, grauia, & multa congesserat, &c. propter quam caussam ab eo fuerat dominica communione priuatus, vt in eius sit arbitrio restitutio ipsius, in cuius potestate, eius fuit abiectio: hoc est, vt quando idem Exuperantius satisfecerit, vel Episcopo Triferio visum fuerit, tunc gratiam communionis accipiat. *Taurinen. cap. 5. vide cap. 3.*

CAP. VII.

11. q 3. c. 40. Si Episcopus ante damnati absolutionem obitu rapiatur, correctum, aut paenitentem successori licebit absoluere. *Epaunen. cap. 28. Burch. lib. 11. cap. 50. Iuo lib. 5. tit. 4. cap. 7. panor. & par. 14. cap. 114. decr.*

CAP. VIII.

Archiepiscopus (*domnus Antiochiae*) propter festiuitatē ab excommunicatione (*Samuelem Cyrum, & alios*) absoluit, sub ea tamen definitione, vt non excederent Antiochiam, donec sententiam caussa perciperet. Si autem exirent, antequam finem caussa perciperet, maiori poenae essent damnationis obnoxii. *Synod. Antioch. lecta inter acta conc. Beriten. in concil. Chalcedon. act. 10. post prin.*

CAP. IX.

Interrogatum est de his, qui Ebboni (*excommunicato*) oratione, vel oblatione communicauerant, &c. Surrexit Erpuinus, & porrexit rotulam canonicam, & Apostolicam auctoritatem continentem, qualiter libellari satisfactione sanari valeant, & debeant exorbitantes: vnde, & in gestis Pontificū, & in decretalibus Apostolicis Papae Leonis, & in libro epistularum domini Gregorii, qui dicitur ex registro, & in ecclesiasticis historiis, & in decretis multorum Pontificum sufficienter est exemplis manifestissimis demonstratum, per quorum doctrinam libellari satisfactione, & decreto canonico manibus omnium roborato in electione canonica venerabilis Archiepiscopi Hincmari omnes Rhemorum ecclesiae indicta sibi paenitentia, largita indulgentia, benedictione super effusa, communione sacra tributa purificata esse noscitur, & sanata. &c. *Synod. apud S. Medardum in caussa Hincmari. in fine.*

CAP. X.

Si quis ab Episcopo suo excōmunicatus interfectus, aut obitu proprio mortuus absq. reconciliatione fuerit, nullatenus christianorū sepultura sepeliatur, nisi Episcopus, satisfacientibus pro eo amicis, vel parentibus, absolutionem, & licentiam ex hoc concesserit; sed neque pro eo oretur, nec facultas eius in eleemosynam suscipiatur, quousque ab Episcopo absoluatur. Simili modo si vlneratus ad mortem quilibet de excommunicatis fuerit, vel infirmitate ad exitum correptus, paenitentiam ex corde petierit, vel esse monachus quaesierit, paenitentia eius suscipiatur quidem, & viaticum ei pro misericordia tribuatur: nullatenus tamen sepeliatur, neque post mortem pro eo oretur, donec ab Episcopo absoluatur suo, dicente B. Gregorio in dialogorum lib. 11. Tantam ecclesiae Christus largitus est virtutem, vt etiam, qui in hac carne adhuc viuunt, iam carne solutos absoluere valeant, quos viuos ligauerant. *Lemouicen. act. 11. in med.*

CAP. XI.

Dum Episcopus aliquem, absoluerit, ambulet cum eo vsque ad portas ecclesiae, & aperiat ei, vt ingrediatur; aliter autem nullus excommunicatus ecclesiam ingrediatur: quia nefarium, & illicitum est. *Lemouicen. act. 11. post med.*

CAP. XII.

Rem iustam fecerunt presbyteri in Gemino pago, si verum dicit, quae defert litteras Eusthathii. Dicit enim, quod Cyradium facientem iniuriam, nec ab ea desistere valentem a communione separauerunt. Quia ergo inueni, quod suo malo curā adhibens vult cōmunicare, facea, ita se comparet, vt iniuriam primū deponat, & paenitentiam agere in animum inducat, vt si sic intellexeris, quod lege Dei accedit synaxim desiderans, permittas ei, vt cum populis communicet. *Theophil. Episcop. Alexandr. epist. ad Menam Episcop.*

Variae excommunicationes. Tit. XXCIV.

CAP. I.

SI euntes ad comitatum Romam venerint, & sine formata Episcopi Romani ad comitatū venerint, communione priuentur. *Carth. cap. 109. G. Mileu. cap. 20. L. Afric. cap. 73. L.* vid. 23. q. 8. c. sp. 26. Quo ausu

CAP. II.

Clerici, vel monachi sine commendaticiis Episcopi vacantes a communione trahebantur alieni *Venet. cap. 5. & 6. Agath. cap. 38. Burch. lib. 2. cap. 141. & 142. Iuo par. 6. cap. 214. & 215. decr. lib. 3 tit. 5. cap. 26. panor.* vid. 10 q. 4. c. 3 § 1

CAP. III.

Si quis clericus absque Episcopi sui permissu derelicta ecclesia sua ad alium se transferre voluerit locum, alienus a communione habeatur. *Turon. cap. 11.*

CAP. IV.

Qui suscipit alienum clericum, quamdiu non vid. 214. 1. c. 2.

non restituit, communione se priuatum agnoscat. *Hispalen.ij.cap.3.*

C A P. V.

Sancimus, vt omnes nos Episcopi infra nostram prouinciam constituti, singuli nostrum Archipresbyterũ, Archidiaconũ, & primicerium habere debeamus. Sanctus quippe est ordo, & a nobis per omnia obseruandus. Ideoque placuit huic magnae synodo, vt quicumque ad hoc officium peruenerit, humilitatem Pontifici suo, & reuerentiam praebeat. &c. Si quis ex his sui gradus ordinem non custodierit, & quae illi pro tali officio a suo Episcopo imperata fuerint, adimplere distulerit, pro vt causa patuerit, excommunicationis damno mulctandum se nouerit. *Emerit.cap.10.*

C A P. V I.

Placuit huic sancto concilio, vt tam a presbyteris, quam ab Abbatibus, siue etiam diaconibus Episcopo honor debitus impendatur: & quandocumque contigerit eum iuxta canonicam sententiam *visitandi suam parochiam, & digne eum suscipiant, & pro vt habuerint, aut ratio praemisserit, illi praeparent, quae fuerint necessaria. Id ergo per omnia seruandum instituimus, vt nulli presbytero, vel diacono sine voluntate Episcopi sui, licentia sit saeculares peragere caussas, aut iniunctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli transcendere voluerit, excommunicationis sententia feriendũ se nouerit. *Emerit. cap.11.*

* visitare f.

C A P. V I I.

Nullus audeat clericorum ordinationem sui Episcopi contemnere, sed vbi ordinatus fuerit ambulare, debet eum gratia, & obedientia, quae iniuncta fuerint, agere. Quod si sub cothurno superbiae neglexerit implere, non solum a stipendio, sed anno vno a communione priuetur. *Narbon.cap.10.*

C A P. V I I I.

Et honoris sui, & communione sacrae lugeat amissione mulctatus, concillis inobediẽs. Si pauciores in synodo dissentiant, aut communiti plurimorum sententiae cedant, aut ab eorum coetu cum dedecore confusionis abscedant, aut excommunicationis annuae sententiam luant. *Tolet viij.cap.11.*

C A P. I X.

Si Episcopus per desidiam, aut neglectum constituti temporis metas excesserit, quibus nequeat Metropolitani sui obtutibus praesentari, excommunicatum se per omnia nouerit, excepto si regia iussione impeditum se esse probauer. *Tolet.xij.cap.6.*

C A P. X.

Illi ex Pontificibus sententiam excommunicationis merebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti a Metropolitano distulerint emendare, atq. cõpescere; aut si admoniti, vt in iudicium primae sedis accedant, aut per se noluerint properare, aut vadns suos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Tolet.xiij.cap.8.*

C A P. X I.

Alterius clericum nemo sollicitet, neque fugientem recipiat, nemo celet, nemo ordinet. Idem in monachis. Si quis tempore constituto fugitiuum non indicauerit, tamdiu excommunicatus sit ipse receptor Episcopus, quamdiu fugitiuum apud se habeat. Qui confugiunt ad Metropolitanum ob querelas inferiorum Episcoporum, immunes sunt. *Tolet.xiij.c.11.*

C A P. X I I.

Presbyteri, vel quilibet clerici sine formata non suscipiantur. Criminati autem ab omnibus excludantur, & reijciantur a parochiis, in quibus cupiunt immorari. *Melden.cap.50.*

C A P. X I I I.

Placuit, vt siue in ministerio diaconij, vel presbyterii officio aliquis constitutus existat, si Episcopi, a quo ordinatus est, praeceptis nõ obedierit, vt in delegata sibi ecclesia officium dependat assiduum, quousque in vitio permanserit, & communione, & honore priuetur. *Vorm.cap.19.*

C A P. X I V.

Qui Episcopum, aut presbyterum, sine formata venientem defendit, excommunicetur. *Vorm.cap.92.*

LIBER

LIBER XXXVIII.

De Eiectione, & Interdicto.

Eiectiones contra haereticos, & illorum fautores. Tit. I.

CAP. I.

Eos, qui religiositatis speciem simulantes, Dominici corporis, & sanguinis sacramentum, baptisma puerorũ, sacerdotium,& ceteros ecclesiasticos ordines, & legitimarũ damnant foedera nuptiarum, tamquam haereticos ab ecclesia Dei pellimus, & damnamus,&c. Defensores quoque ipsorum eiusdem damnationis vinculo innodamus. *Synod.Roma.sub Innocen.ij.cap.17. al.14.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui nuptijs, carne, & vino, non continentiae, sed abominationis caussa abstinent, resipiscant, aut deponantur, & ab ecclesia abijciantur.&c. *Apost.cap.51.*

CAP. III.

Si clericus ob metum Iudaei, Graeci, vel haeretici negauerit nomen Christi, eijciatur. *Apost.cap.62.*

CAP. IV.

Si quis Episcopus, aut presbyter iuxta praeceptum Domini non baptizauerit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: sed in vna persona Trinitatis, aut in duabus, aut in tribus Patribus, aut in tribus Filijs, aut in tribus Paracletis, proijciatur de ecclesia Dei. *Vigil.epist.1.cap.6.*

CAP. V.

Eustathius,& socij,qui haereticas quasdam opiniones tuebantur, si non resipuerint, tamquam haeretici, & anathematizati,& damnari abijciantur. *Gangr.in princ.*

CAP. VI.

Anathema sint, & eijciantur, tamquam alieni a Christiano catalogo, haeretici a sex synodicis oecumenicis condemnati. *Trullan. cap. 2. vide Bracar.I. cap.40. lib. praeced. tit. ix. cap.Si quis.*

Contra augures, & maleficos, & qui idola colunt. Tit. II.

CAP. I.

Ne idola in domibus suis habeant: si vim seruorum metuunt, vel se ipsos puros conseruent: si non fecerint, alieni ab ecclesia habeantur. *Eliber.cap.41.*

CAP. II.

Eiiciantur ab ecclesia clerici, qui magi sunt, aut * augures, aut mathematici, aut astrologi, aut qui faciunt phylacteria, quae vincula sunt animarum. *Laodic.cap.36. Agathen. cap.68. Mart.*Brac.*cap.60.* Capitul. *lib. 1.cap.21.* Raban.*c.23.de paenit. Iuo lib. 8. tit. 5.c.3.panor. & par.11.c.3. decr.* 26.q.5.c. 4 Non oportet. * incantatores

CAP. III.

Omnibus annuntietur, quantum scelus sit idololatria, & qui haec (*lapides, & arbores*) veneratur, & colit, quasi Deum suum negat, & christianitati abrenuntiat, & talem paenitentiam inde debet suscipere, quasi idola adorasset, omnibusq. interdicatur, vt nullus votum faciat, aut candelam, vel aliquod munus pro salute sua rogaturus alibi deferat, nisi ad ecclesiam Domino Deo suo. Scriptum est enim: Vouete, & reddite Domino Deo vestro. *Psal. 75.* Nouimus siquidem, quanta Dominus antiquo populo per prophetas suos interminatus est, qui in lucis sacrificabant, & in excelsis immolabant. Si quis hoc transgressus fuerit, fidem *1.Tim.5.* perdidit, & est infideli deterior; & ideirco omnimodo a sanctae ecclesiae cõsortio abscindatur, & non, nisi digne paeniteat, recipiatur. *Nannet.c.20. Burch.lib.10.c.10.*

CAP. IV.

Qui sine magna necessitate fidem in Christum prodiderunt, & daemoniorum mensam attigerunt, & graeca sacramenta iurarunt, tribus quidem annis eiiciantur.&c. *Basil.ad Amphiloch.cap.80.*

CAP. V.

Non liceat clericos incantatores esse,& ligaturas facere, quod est colligatio animarũ. Si quis haec fecerit, de ecclesia proiiciatur. *Mart.Bracar.c.60.*

Vide lib.xxxiv.tit.v. Eliberit.cap.6. c.Augur. Carthag.iv.cap.89.c.Augurijs. Agathen. cap. 42. c. Augurijs vel diuinat. Trull. cap. 61. c.Qui se vatibus.

Contra eos, qui Iudaeis fauent. Tit. III.

CAP. I.

Si quis patiatur fructus suos a Iudaeis benedici, penitus ab ecclesia eiiciatur. *Eliber.cap.49.*

CAP. II.

Quicumque deinceps Episcopus, clericus, laicus,

CAP. V.

Quicumque clericorum, a maximo vsq. ad infra, contra sanctae ecclesiae vtilitatem agere, tractare, vel conari fuerit repertus, merito deijciatur, qui fidem seruare minime cognoscitur. *Narbon.cap.7.*

Contra contumaces, & qui legibus ecclesiasticis, in rebus grauibus parere nolunt. Tit. VIII.

CAP. I.

11.q.3.c. 27.§ quis — Eiiciatur non solum a communione, sed etiam a dignitate, quam obtinet, Episcopus, presbyter, clericus, qui sine voluntate, & litteris Episcoporum prouinciae, & praesertim Metropolitani ad Imperatorem venerit. *Antioch.cap.11. Aquisgr.c.73. Capitul. lib.1. cap.10. Burch.lib.2.c.177. Iuopar.6.cap.268. decr. Ansel.lib.6.c.115.*

CAP. II.

Eijciantur a sua paroecia, & ecclesia Episcopi, qui vsurpantes alienas ecclesias, nolunt saepius vocati ad synodum venire. *Carth.c.54.G. Carth.iij.c.43.L. Afric.c.20.L.*

Vide lib.xxxvij.tit.xxvij. Antiochen.cap.1. Laici.

Contra Episcopum, qui iniussu synodi ecclesiam vacantem surripit. Tit. IX.

CAP. VNIC.

Dist. 92. c.8.§ quis — SI Episcopus vacans ecclesiam vacantem surripiat sine perfecta synodo, in qua Metropolitanus interfit, eijciatur, etsi a plebe recipiatur. *Antioch. cap.16. Mart.Brac.cap.9. Chalc.actio.11.L. 12.G. Burch.lib.1. cap.39. Iuo par.5.c.150.decr. Caesar.lib.4.c.88. Tarracon.lib.6.cap.67.*

Contra eos, qui Pontificibus insidias tendunt. Tit. X.

Vide lib. xxxv. tit.ij.

Contra eos, qui nolunt in gratiam redire cum inimicis. Tit. XI.

CAP. VNIC.

DOminicis, & festis diebus presbyteri, antequam missas celebrent, interrogent, si aliqui discordantes sint, qui inter se litem implacabilem habeant; & si inuenti fuerint, statim reconcilientur. Quod si renuerint pacem suscipere, ab ecclesia eijciantur, vsque quo ad caritatem redeant. *Nannet.c.1.*

Contra Regem, qui potestate Regia abutitur. Tit. XII.

Vide lib.x.tit.vi. maxime cap.11.

Contra incontinentes. Tit. XIII.

CAP. I.

QVi peccant contra naturam, &c. clerici eijciantur a clero, &c. laici excommunicationi subdantur, & a coetu fidelium sint prorsus alieni. *Alex.iij.in conc. Later.c.11.* — de excess. praelat. c.4. Greg. ex de cohabit. cleric. c. vlt.

CAP. II.

Cum vxore concubinam habens, si perseuerauerit, & cum emendatione non emendauerit, perseuerans ab ecclesia penitus amputetur. *Eugen.ii.in syno.Rom.& Leo iv.c.37.* — in 1. coll.

CAP. III.

Si presbyter duxerit vxorem, ab ordine amoueatur: si fornicetur, vel adulter sit, eijciatur, & ad paenitentiam reducatur. *Neocaes. c.1. Paris. sub Ludou.& Lothar. lib.1.cap.35. Magunt. sub Arnul. c.19. Mart.Brac. cap.27. Burch.lib.2.c.108. Iuo lib.3.tit.8.cap.8.panor. & par.6.c.185.decr.* — Dist. 28. c.9. presbyter.

CAP. IV.

Quae duobus fratribus nupserit, eijciatur vsque ad mortem. *Neocaes.c.2. Mart.Brac. c. 80. Tribur.c.44. Burch.lib.17.c.1. Iuo par.9. c.67. decr. Ansel.lib.11.c.95.*

CAP. V.

Paenitentes, quae defuncto viro, alijs nubere praesumpserint, vel suspecta, vel interdicta familiaritate, se cum extraneo iunxerint, cum eodem ab ecclesiae liminibus arceantur. Hoc etiam de viro in paenitentia posito placuit obseruari. *Arelat.ii.cap.21.*

CAP. VI.

Vnica, vel vxore, vel concubina non contentus, abijciatur, donec desinat, & ad paenitentiam reuertatur. *Tolet.cap.17. Raban.cap. 10.de paenit. Iuo lib.6. tit.3. cap.6. panor. & par.8.cap.64.decr.* — Dist. 34. cap. 4. Is qui. Concubina erat vera vxor, vita tamen non solemni traducta.

CAP. VII.

Si clericus relabitur ad coniugium, moresq. saeculi, mox omni ecclesiastici ordinis dignitate priuetur, & vt apostata a sanctae ecclesiae liminibus, & societate fidelium habeatur prorsus exclusus, monasterii claustris, donec vixerit, sub paenitentia retrudendus. *Toletan, viii.cap.7. in fin.*

CAP. VIII.

Monasteria puellarum, quae sub disciplina regulae degunt, obstructis munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorum. Sed neque presbyteri, vel diacones, &c. sine permissu Episcopi ciuitaris, sibi licentiam tribuant ineundi. &c. Si quis post hanc definitionem huius reuerendi concilij de his, quae consona voce, salubriterq. statuta sunt, temerario ausu violare temptauerit, canonicis coërceatur vindictis: scilicet, aut iuxta modum culpae, excommunicatione multetur; aut anathematis vinculo penitus vinciatur; aut certe honoris proprij amissione nudatus, reus ab ecclesiae gremio euellatur. *Forojul. cap. 12.*

CAP. IX.

Episcopi incestuosos penitus inuestigare studeant: qui si paenitere noluerint, de ecclesia expellantur, donec ad paenitentiam reuertantur. *Magunt. sub Raban. cap. 28.*

CAP. X.

Si quis presbyter, aut diaconus fuerit fornicatus, aut moechatus, proijciatur, & agat paenitentiam. *Mart. Brac. cap. 27.*

CAP. XI.

De Iacob quaerere oportet: si enim lector erat, & criminis fornicationis fuisse eum obnoxium, & a presbyteris eiectum fuisse ostensum fit; deinde is ordinatus est, eijciatur accurata examinatione facta, non autem ex susurris, vel maledictis orta suspicione. *Theophil. Episc. Alexandr. in commonitorio c. 5.*

CAP. XII.

Si clericus fornicationis accusatur ab accusatore fide digno, & crimen probatur productis fide dignis testibus, eijciatur ecclesia. *Theophil. Episcop. Alexand. in commonitorio c. 8.*

Variae eiectiones. Tit. XV.

CAP. I.

3. q. 5. c. 3. in fin. HI, qui aduersa eis (*loquitur de Episcopis*) moliuntur, sicut a sanctis patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, penitus abijciantur, & exilio, suis omnibus sublatis perpetuo tradantur. *Synod. Roma. sub Symmach. in fin.*

CAP. II.

Qui sub obseruatione clericali caelesti probatur seruire officio, ex clero abijciendum se norit, si praetermisso sacerdotum iudicio saecularem adierit potestatem. *Leo epist. 94. ad Episcopos per Thraciam. in fin.*

CAP. III.

Catechumenus ingrediens templum in ordine aliorum stet: si peccet, genu flectens audiat; si audiens peccet, eijciatur. *Neocaes. cap. 5.*

CAP. IV.

Magistratus, quo anno agit Dumuiratum, se ab ecclesia cohibeat. *Eliber. c. 56.*

CAP. V.

Hi, qui post sanctam religionis professionem apostatant, & ad saeculum redeunt, & post modum paenitentiae remedia non requirunt, sine paenitentia communionem penitus non accipiant. Quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille sit, post paenitentiam, saecularem habitum non praesumat. Quod si praesumpserit, ab ecclesia alienus habeatur. *Arelat. ii. c. 25.*

CAP. VI.

Libertos legitime a dominis suis factos, ecclesia, si necessitas exigerit, tueatur: quos, si quis ante audientiam peruadere, aut spoliare praesumpserit, ab ecclesia repellatur. *Agathen. cap. 29. Iuo lib. 2. tit. 9. cap. 1. panor. & par. 3. cap. 159. & par. 16. cap. 51. decr. Tarracon. lib. 6. c. 254.* Dist. 87. c. 7. Libertos.

CAP. VII.

Si clericus propter luxum, vanitatisq. praesumptum, de officio sponte discesserit, & monachum se videri malit, quam clericum, ita de ecclesia repellendum, vt nisi rogando, atque obsecrando plurimis temporibus satisfecerit, non recipiatur. *Caesaraug. c. 6.*

CAP. VIII.

Si Episcopus oculorum dolore detentus, manum suam super presbyteros, & leuitas posuit, & presbyter quidam illis benedictionem dedit, a gradu sacerdotali, vel leuitici ordinis depositi aequo iudicio abijciantur. *Hispalen. ii. c. 5. Burch. lib. 1. c. 111. Iuo par. 5. c. 212. & 213. & par 6. c. 102. decr.* Dist. 23. c. 13. ex epistula. & c. 14. Quorumdam.

CAP. IX.

Desperatione vitae correpti, si exaserint laqueum, aut aliud mortis genus, duobus mensibus a catholicorum coetu, & a corpore, & sanguine Christi maneant omnimodo alieni. *Tolet. xvi. cap. 4.*

CAP. X.

Si quis Episcoporum sine necessitate res ecclesiae vendiderit, in iudicio Episcoporum deijciatur auditus. *Mart. Bracar. c. 14. Burch. lib. 1. c. 215. & lib. 3. c. 181. Iuo par. 3. c. 172. & 242. & par. 5. c. 329. decr. Caesar. lib. 7. cap. 73. Tarrac. lib. 6. c. 135.* 10. q. 2. c. vlt.

Communia de eiectione. Tit. XV.

CAP. I.

DE ijs, qui communione priuantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopis, per vnamquamque prouinciam sententia regulares obtineat, vt ij, qui abijciuntur, ab alijs non recipiantur. *Nicaen. c. 5. Aquisgranen. cap. 42. Tribur. c. 2. Burch. lib. 11. cap. 36. Iuo par. 14. cap. 100. decr. Ansel. lib. 6. c. 168. in addit.* 11. q. 3. c. 73. Seruetur.

CAP.

CAP. II.

4. q. 1. c. 2. Sed autem. Accusare non possunt Episcopos, qui sunt ob aliquas caussas eiecti, vel excommunicati; siue clerici, siue laici sint. *CP. cap. 6. G. Nicol. in epist. ad Michael. Imper. ante med. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor. & par. 14. cap. 70. decreti.*

CAP. III.

Abiectum clericum alia ecclesia non admittat. *Syric. in syno. Roman. epist. 4. cap. 7. apud concil. Telen.*

CAP. IV.

Hoc etiam statuit synodus Nicaena, vt abiectum ab altero clericum altera ecclesia non recipiat. *Innocen. epist. 2. cap. 7. vide Nicaen. cap. 16.*

CAP. V.

11. q. 3. c. 4. Si Episcopus. Si quis Episcopus iracundus, quod esse non debet, presbyterum, vel diaconum ab ecclesia eiicere velit, videndum est, ne innocens damnetur, neve communione priuetur. &c. Eiectus potest ad Metropolitanum confugere: si is abest, ad * proximum, qui diligenter caussam examinet. Is vero Episcopus, qui eum iuste, vel iniuste deiecit, ferat patienter caussae cognitionem, & vt confirmetur, vel mutetur sententia. &c. *Sardic. c. 14. G. 17. L. vide Nicaen. apud Carth. vi. c. 6. & Afric. c. 101. Capitul. lib. 1. c. 1. Iuo lib. 5. tit. 5. c. 4. panor. & par. 14. c. 15. decr. Ansel. lib. 3. c. 68. Caesar. lib. 5. c. 48.*

* proximos Episcopos

CAP. VI.

Abiectum nemo recipiat ad communionem. *Taurin. c. 6.*

CAP. VII.

15. q. 7. c. 1. & vlt. Comperimus Tragitanum Cordubensis ecclesiae presbyterū a Pontifice suo iniuste olim deiectum, & innocentē exilio condemnatum: quem rursus ordini suo restituentes, id denuo aduersus praesumptionē nouam decreuimus, vt, iuxta priscorum patrum synodalem sententiam, nullus nostrum sine concilij examine, deiicere quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat. &c. *Hispalen. ii. cap. 6. Hadrian. c. 25. ad Episc. Mediom. Capitul. lib. 7. c. 320.*

De Interdicto. Tit. XVI.

CAP. I.

De priuileg. c. 5. Greg. ix. & in 1. collect. Fratrum, & coëpiscoporum nostrorum conquestione comperimus, quod fratres templi, & hospitalis, alij quoque religiosi contra Episcopalem auctoritatē multa praesumunt. &c. Proponunt enim, quod ecclesias recipiunt de manibus laicorum, excommunicatos, & interdictos ad ecclesiastica sacramenta, & sepulturam admittunt, &c. plores ex eis de vna, siue diuersis domibus ad locum interdictum saepius accedentes, indulgentia priuilegiorum in celebrandis officiis abutuntur, & tunc mortuos apud praedictas ecclesias sepelire praesumunt, &c. excommunicatos, & nominatim interdictos tam ab illis, quam ab omnibus alijs, iuxta Episcoporum sententiam statuimus euitandos, &c. Si vero templarij, seu hospitalarij ad ecclesiasticum interdictum venerint, non nisi semel in anno ad ecclesiasticum admittantur officium: nec tunc ibi corpora sepeliant defunctorum. &c. Si autem contra hoc institutum venerint, & ecclesiae, in quibus ista praesumpserint, subiaceant interdicto, & quod egerint irritum habeatur. *Alex. iij. in conc. Later. c. 9.*

CAP. II.

Qui sine commonitione sententiam excommunicationis promulgauerit; etiam si iusta fuerit excommunicationis sententia, ingressum ecclesiae per mensem vnum sibi nouerit interdictum. &c. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 47.* De sent. excom. c. 48. Greg. ix. c. 1. 40. tit. 18. 1. coll.

CAP. III.

Sane quibusdam regularibus sedes Apostolica indulsit, vt ijs, qui eorum fraternitatem assumpserint, si forsan ecclesiae, ad quas pertinent, a diuinis fuerint officijs interdictae, ipsosque mori contingat, sepultura ecclesiastica non negetur, nisi excommunicati, vel nominatim fuerint interdicti: suosq. confratres, quos ecclesiarum Praelati apud ecclesias suas non permiserint sepeliri, ipsi ad ecclesias suas deferant tumulandos. Hoc autem de illis confratribus intelligimus, qui vel adhuc manentes in saeculo eorum ordini, sunt oblati mutato habitu saeculari, vel qui eis inter viuos sua bona dederint, retento sibi, quamdiu in saeculo vixerint, vsufructu, qui tamen sepeliantur apud ipsorum regularium, vel aliorum non interdictas ecclesias, in quibus elegerint sepulturam. Eisdem est indultum, si qui fratrum suorum, qui ab eis missi fuerint ad recipiendas fraternitates, siue collectas, in quamlibet ciuitatem, castellum, vel vicum aduenerint, si forte locus ille a diuinis sit officijs interdictus, in eorum iucundo aduentu semel in anno aperiantur ecclesiae, vt exclusis excommunicatis diuina ibi officia celebrentur. Sic intelligi volumus, vt in eodem loco vna tantum ecclesia eis semel aperiatur in anno. &c. ne si hoc modo singulas eiusdem loci ecclesias visitarent, nimium vilipendi contigeret sententiam interdicti. &c. *Innocen. iii. in conc. gener. Lateran. cap. 57.* de priuil. c. 24. Gregor. ix. c. 7. in 4. collect.

CAP. IV.

Quod nonnullis est religiosis indultum, in fauorem pontificalis officii ad Episcopos extendentes concedimus; vt cum communeterrae fuerit interdictum, excommunicatis, & interdictis exclusis, possint quandoq. ianuis clausis, & suppressa voce, non pulsatis cāpanis celebrare officia diuina: nisi hoc ipsum eis expresse fuerit interdictū. Verū hoc illis cōcedimus, qui caussam aliquā non praestiterint in- de priuil. c. 25. Gregor. ix. c. 8. et ti. in 4. coll.

terdicto, nec quidquam doli, vel fraudis ingesserint, tale compendium ad iniquum dispendium pertrahentes, *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap. 58.*

CAP. V.

de praeb. c. 31. Gregor. ix. c. 7. eo. ti. in 4. coll.

In Lateranensi concilio noscitur fuisse prohibitum, ne quilibet regulares ecclesias, seu decimas sine consensu Episcoporum de manu praesumant recipere laicali, nec excommunicatos, vel nominatim interdictos admittant aliquatenus ad diuina. &c. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 61. Alexan. iij. in conc. Later. cap. 9.*

CAP. VI.

De simon. c. 41. Gregor. ix. c. 5. eo ti. in 4. coll.

Audiuimus de quibusdam Episcopis, quod decedentibus ecclesiarum rectoribus, ipsas interdicto subijciunt, nec patiuntur aliquos in eisdem institui, donec ipsis certa summa pecuniae persoluatur. &c. Cum igitur non solum a malo, sed etiam ab omni specie mali sit secundum Apostolum abstinendum; exactiones huiusmodi penitus inhibemus. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. 65.*

CAP. VII.

Vniuersis ecclesiarum Praelatis districte praecipimus, vt cruce signatos ad reddendum vota sua Domino diligenter moneant, & inducant, & si necesse fuerit, per excommunicationis in personas, & interdicti sententias in terras eorum, omni tergiuersatione cessante, compellant. &c. Qui acquiescere paci per quadriennium contempserint per excommunicationem in personas, & interdictum in terras arctissime compellantur. &c. Quod si forte censuram ecclesiasticam vilipenderint, poterunt non immerito formidare, ne per auctoritatem ecclesiae circa eos, tamquam perturbatores negotij Crucifixi, saecularis potentia inducatur. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. vltimo.*

CAP. VIII.

In castellis, vel villis, in quibus sunt monachorum monasteria, postquam presbyteri a diuino cessabunt officio propter excommunicatos, monachi portas ecclesiae omnes claudant; nisi vnam ex parte claustri, per quam ipsi intrent, &c. & signa non sonent: ne forte eis diuinum celebrantibus officium aliquis excommunicationis macula aspersus se inferat. *Gregor. vii. in conc. Roma. anni incer. c. 17.*

CAP. IX.

Eos, qui pro Hierosolymitano, vel pro Hispanico itinere cruces sibi in vestibus posuisse noscuntur, & viam postea dimisisse; cruces iterato assumere, & viam ab instanti pascha vsque ad proximum sequens pascha perficere, Apostolica auctoritate praecipimus: aliоquin ex tunc eos ab introitu ecclesiae sequestramus, & in omnibus terris eorum diuina officia, praeter infantibus baptismum, & morientibus paenitentiam, interdicimus. *Callist. ii. in concil. Roman. cap. 11.*

CAP. X.

Sanctimoniales, & mulieres, quae canonicae nominantur, & irregulariter viuunt, iuxta beatorum Benedicti, & Augustini regulam, vitam suam in melius corrigant, & emendent; superfluitatem, & inhonestatem vestium deserant, & in claustro assidue permanentes, refectorio, & dormitorio sint contentae: & relictis praebendis, & alijs proprijs, earum necessitatibus de communi prouideatur. Quod si vsque ad proximum Apostolorum festum non adimpleuerint, ex tunc in earum ecclesiis, donec hoc nostrum mandatum adimpleant, diuina prohibemus officia celebrari. *Eugen. iii. in conc. Remen. cap. 4.*

CAP. XI.

Si quis haeresiarchas, & eorum sequaces, qui in partibus Guasconiae, ac Prouinciae, vel alibi commorantur, de cetero retinere, vel ad alias partes proficiscentes eorum errori consentiens recipere forte praesumpserit; quo iratus Deus animas percutit, anathemate feriatur, & in terris eorum, donec condigne satisfaciant, diuina celebrare officia interdicimus. *Eugen. iii. in syno. Remen. cap. 17.*

CAP. XII.

de sponsa. lib. c. 18. ap. Greg. ix. c. 13. in 1. coll.

Regem Anglorum studiose satis, & attente monuimus, eiq. dedimus in mandatis, &c. vt vxores filiorum intra quadraginta dies post litterarum nostrarum susceptionem restituere nō postponat. Si vero eas post praedictum terminum viris suis non restituerit, Apostolica auctoritate praecipimus, vt tota prouincia, infra quam detinentur, & ad quam transferuntur, quamdiu ibi fuerint, donec viris suis non restituantur, ab omnibus diuinis officiis, praeter baptismata paruulorum, & paenitentias morientium cessent. &c. *Alexan. iii. Episcopis, Abbatibus, & clericis in Anglia.*

CAP. XIII.

De offic. & potest. iudic. deleg. c. 11. ap. Greg. ix. in p. coll. eq. ti. c. 16.

Iudex (*delegatus*) secundum negotii qualitatem temperate procedens Episcopo (*contumaci*) vel ingressum ecclesiarū, vel sacerdotale officium interdicat, aut etiam terram illius, quae ad iurisdictionem suam pertinet, specialiter interdicto supponat. *Alex. iij. Carnoten. Episcopo.*

CAP. XIV.

De his, quae fiunt a maior. par. capituli c. 2. ap. Greg. ix. & in 1. coll.

Quaesiuit a nobis tuae diligētia probitatis, quid obseruare debeas, & Apostolicae responsionis auctoritate statuere, super eo, quod ecclesiam tuam quidam ex canonicis, vel etiam minimus qualibet occasione assumpta; vel quia pensio ecclesiae debita, sicut solitum est, non redditur, vel quia nonnumquam clericus aliquis, vel parochianus delinquit, sine tuo, & aliorum canonicorum assensu, interdicto supponit, per quod ipsius ecclesiae seruitium deperit, & in populo scandalū non modicū generatur, Super hoc sic duximus respondendū, &c. vt videlicet interdictum in aliqua ecclesia per aliquem, vel super aliquos ex canonicis, sine tuo, & aliorum tuorum fratrū assensu

positum

positum nullatenus debeas obseruare ; nisi talis excessus, & tam grauis extiterit, propter quod merito ecclesia * silere debeat. Nec sustineas, vt praetextu occasionis huiusmodi ab alijs interdictum obseruetur, nisi tuus, & aliorum consensus canonicorum accesserit. &c. *Caelest.iij.Gileberto Claramont.Episc.*

* simile

CAP. XV.

De verb. signif. cap. 17. apud Greg. ix. & in 3. col. et tit. 1.1.

Cum in partibus vestris, peccatis exigentibus, saepe contingat diuersa loca interdicto supponi; quando generale, vel particulare dici debeat interdictum, apud vos accepimus in dubium reuocari: cum illi, qui ab ecclesia Romana decorari priuilegio meruerint, videlicet: vt cum generale interdictum terrae fuerit, liceat eis clausis ianuis, non pulsatis campanis, exclusis excommunicatis, & interdictis, suppressa voce, diuina officia celebrare, interdicto particulari se asserant non arctari; asserentes illud interdictum generale dumtaxat, quando regnum, vel saltem prouincia tota subijcitur interdicto: propter quod & iustitia saepius deperit, & praelatorum sententiae contemnuntur: cum in alijs prouincijs interdictis diuina celebrent, & suspensis organis aliorum, ipsi pulsatis campanis, & apertis ianuis, quoslibet passim recipiant ad diuina. Ne autem diuersa interpretatio discordiae caussam inter vos vlterius, & odij fomitem valeat administrare, vel quod interdictum dici debeat generale, amodo in dubium reuocetur. Significatione vobis praesentium intimamus; quod cum in priuilegium de regno, vel prouincia nihil expresse dicatur, nomine terrae non solum regnum, vel prouinciam intelligi volumus; verum etiam villam, & castrum: vt & in his locum habeat, quod & de generali dicitur interdicto: videlicet, vt villa, vel castrum generali subijcitur interdicto, praescripta priuilegij forma debeat obseruari. *Innocen. iij. Conimbric. & alijs Episcopis Portugaliae.*

CAP. XVI.

De consuetudine. c. 9. ap. Greg. ix. & in 3. col. c. 3.

Interdicta ciuitate Cenomanensi ab Episcopo ecclesia canonicorũ sancti P. a Rege fundata tenetur interdictũ obseruare, etsi contraria fuerit consuetudo: quia ex ea disrumperetur neruus ecclesiasticae disciplinae. &c. *Innoc.iij.Decano,& capitulo Camerin.*

CAP. XVII.

De sent. excõmun. c. 43. ap. Greg. ix. & in 3. col. eo. tit. c. 16.

Responso nostro postulas edoceri, cum Ferrarienses ciues excommunicationis, & interdicti sententijs sunt ligati, an liceat tibi viros, & mulieres semel in hebdomada, vel in mẽse apud aliquam ecclesiã conuocare, quibus praedices verbũ Dei; & eosdem ad correctionem inducas, &c. Respondemus, quod sine scrupulo conscientiae hoc facere poteris, cũ videris expedire; dummodo contra formam interdicti nullum eis diuinum officium celebretur. Praeterea quaesiuisti, cum Ferrariensis ciuitas interdicto sit, & excommunicationi supposita, & ideo sint ibidem, praeter baptismata paruulorum, & paenitentiam morientium, vniuersa sacramenta ecclesiastica interdicta, an liceat tibi baptizatos pueros in frontibus consignare. Super quo tibi duximus respondendum, quod sicut baptizari pueri possunt, sic & baptizati ad confirmationem in frontibus a te possunt sacro chrismate deliniri. *Innocen.iij.Ferrarien.Episcopo.*

CAP. XVIII.

Quaesiuisti, qualiter puniri debeant clerici, vel monachi, nec non & moniales ecclesiarum conuentualium, qui post latam sententiam in locis suppositis interdicto, praesumpserunt habentus, & adhuc non verentur, diuina officia celebrare, quamuis propter hoc sint excommunicationis vinculo innodati. Ad hoc breuiter respondemus, quod clerici, qui talia praesumpserunt, sunt ecclesiasticis beneficiis expoliandi: monachi vero, vel moniales in arctioribus monasterijs ad peragendam sunt paenitentiam recludendi. *Innocen.iij. Decano & Priori Colonien.*

De excess. prael. c. 7. ap. Greg. ix. & in 3. col. eod. tit. c. 3.

CAP. XIX.

Petistis per sedem Apostolicam edoceri, vtrum cum per hospitalarios, vel templarios ciuitas vestra generali supponitur interdicto, eisdem ipsum non seruantibus, vos illud teneamini obseruare. Ad quod sic duximus respondendum: quod illorum excessus vobis non praebet licentiam excedendi: sed si praedicti hospitalarij, vel templarij priuilegiorum suorum fines excesserunt, violando temere interdictum, quod pro illis fuerat promulgatum; ne ipsi videantur de aliorum fletu ridere, vos in poenam praesumptionis illorũ, quamdiu ipsi violauerint interdictum, de nostra licentia celebretis. *Innocen. iij. Episc. & Capitulo Trapolitano.*

De priuileg. c. 10. ap. Greg. ix. & in 3. col. eo. tit. c. 3.

CAP. XX.

Decreuit sancta synodus, vt nullus Episcopus, Abbas, presbyter, vel quaelibet persona de clero accipiat de manu Regis, vel comitis vel cuiuslibet laicae personae donum Episcopatus, vel Abbatiae, vel ecclesiae, vel aliquarũ ecclesiasticarum rerum. &c. Si vero laici decretis canonicis resistentes, ecclesias violenter tenere praesumpserint: ipsi excommunicentur. In ecclesijs vero illis nullum diuinum officium fiat, nullus ibi oret, lumen non ponatur, mortuus non sepeliatur. Tantum baptismi gratia ibi non negetur: infirmis remedio paenitentiae, & communionis subueniatur. *Pictau.cap.1.*

CAP. XXI.

Sub anathemate prohibemus, ne de cetero clerici gratia testandi abutentes, cum de rebus ecclesiae nullum possint condere testamentum, fructus beneficiorum ecclesiasticorum spu-

spuriis suis, vel concubinis suis dimittant. &c. Qui autem testamentum tale manutenere voluerint, & per quorum manus personis illis fructus praebendae fuerint ministrati, ipso facto sciant se excommunicationis vinculo innodatos: & quamdiu fructus huiusmodi contra hanc institutionem ipsis ministrati fuerint, ecclesia ipsa sit sub interdicto posita. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Cardinali cap. 5.*

CAP. XXII.

Quoniam in quibusdam locis Alemaniae, fundatores ecclesiarum, vel heredes ipsorum, potestate, in qua eos ecclesia hucusque sustinuit, abutuntur; partem decimarum, vel aliarum obuentionum ecclesiasticarum, in quibus ius obtinent patronatus, sibi retinentes ex pacto, repraesentant clericos ad easdem: huic vulneri cancroso, & simoniaco censurae ferrum apponimus; decernentes, vt ex quo constiterit patronum huiusmodi flagitium perpetrasse, anathemate feriatur, & eius terra supponatur ecclesiastico interdicto, donec ecclesiam liberam cum suo iure dimittat. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Card. cap. 9.*

Vide Lemouicen. act. 2. post medium.

De cessatione a diuinis. Tit. XVII.

CAP. I.

De offic. iudi. ord. cap. 13 Greg. ix. & c. 1. eo. tit. in 4. col.

SI canonici, absque manifesta, & rationabili caussa, maxime in contemptum Episcopi cessauerint a diuinis, Episcopus nihilominus, si voluerit, celebret in ecclesia * eadem: & Metropolitanus ad querelam ipsius, tamquam super hoc delegatus a nobis, taliter eos per censuram ecclesiasticam, cognita veritate, castiget, quod poenae metu talia de cetero nō praesumant. *Innocen. iij. in concil. general. Lateranen. cap. 7.*

* cathedrali

CAP. II.

De appel. c. 55. ap. Greg. ix. & in 3. col. c. 13.

Sententiam cessationis a diuinis a Decano Altiodorensi contra Episcopum latam reuocat. *Innoc. iij. in epist. ad Episcopum Cantuarien. & Archidiac. Trecen.*

CAP. III.

De iure patron. c. 1. ap Greg. ix. & in 1. col.

Perlatum est ad nos, quod inter heredes, ecclesiae in rebus proprijs constitutae diuidantur; & tanta per eandem diuisionem simultas oriatur, vt vnius altaris quatuor partes fiant, & singulae partes singulos habeant presbyteros. Vnde nobis visum est, quod huiuscemodi ecclesiae inter heredes diuidi non debeant: & si in contentionem venerint, & simultates inter eos surrexerint, per quas sacerdos suo ibi officio canonice fungi non possit, praecipiatur ab Episcopo ciuitatis, vt nullo modo ibi missarum sollemnia celebrentur, donec illi ad concordiam redeant. &c. *Cabilonen. sub Carolo cap. 26. Burch. lib. 3. cap. 42. Iuo par. 3. cap. 46. decreti.*

CAP. IV.

Ibid. c. 2.

Quaecumque ecclesia a compluribus cohaeredibus sit obsessa, concordi vnanimitate vndique procuretur, ne propter aliquas disceptationes seruitium Dei minuatur, & cura populi irreligiose agatur. Si vero contingat pro ea comparticipes dissidere, & sub vno presbytero nolle eam procurare, & propterea iurgia, & contentiones tam inter ipsos, quam inter clericos incipiant frequentare: quia iuxta Apostolum seruos Dei non oportet litigare, Episcopus tollat inde reliquias, & sub magna cura honorifice collocet eas, atque eiusdem ecclesiae claudat ostia, & sub sigillo consignetur, vt sacrū * ministerium nullus celebret in ea, antequam concordi vnanimitate vnum omnes eligant presbyterum. &c. *Triburien. cap. 32. Burch. lib. 3. cap. 214. Iuo par. 3. cap. 283. decr.*

2. Tim. 2.

* mysterium f.

Vide Callist. ij. cap. Eos qui. Eugen. iij. cap. Sanctimoniales, & cap. Si quis. Alex. iij. cap. Regem. Innocen. iij. cap. Responso. Pictauien. c. Decreuit, tituli praecedentis.

LIBER

LIBER XXXIX.

De depositione, priuatione officij, & beneficij.

De numero Episcoporum, qui damnatorum depositioni, aut depositorum restitutioni interesse debent. Tit. I.

CAP. I.

QVOD scripsistis, non eum posse pauciore numero Episcoporum restitui, quam depositus fuerat; non ita est: nec haec regula orthodoxorum sanctae ecclesiae est Episcoporum, sed Arianorum; sociorum videlicet vestrorum, haec adinuentio ad perditionem orthodoxorum Episcoporum contexta est. Nam vt nobis a veracibus est testibus relatum, quando Antiochiae pro damnatione fidei de consubstantialitate prolata, fuistis congregati, odio praedicti Athanasii hanc regulā protulistis, quae nullas habet vires, nec habere poterit. Quoniam nec ab orthodoxis Episcopis hoc concilium actum est, nec Romanae ecclesiae legatio interfuit. *Iul. epist. 2. cap. 29. vide Antioch. c. 12. & de clericis depositis, qui non possunt restitui. cap. Si quis a suo. Ansel. lib. 2. cap. 47.*

Dist 17. c. 2. Regula.

CAP. II.

Veteres synodi statuunt, vt si quis Episcopus accusetur, & non possint plures Episcopi cōuenire, ne in reatu diu maneat, a duodecim Episcopis audiatur (*extra synodum L.*) presbyter a sex Episcopis, & a suo Episcopo, diaconus a tribus. *Carth. cap. 12. G. Carth. ij. cap. 10. L.* Tripolitanus presbyter a quinque Episcopis, diaconus a tribus, praesidente Episcopo proprio. *Carth. cap. 14. G. Corpus canon. Carth. cap. 12. & 14. Tribur. cap. 10. Tullen. post epist. syno. refert Carth. cap. 12. & Burch. lib. 1. cap. 149. Iuo par. 5. cap. 262. decr. Anselm. lib. 3. cap. 42. sine inscriptione. Capitul. lib. 6. cap. 235.*

15. q. 7. c. 4. Felix iij q. 8. c. vlt.

CAP. III.

Episcopus presbyterum iniuste deiecit, & innocentem condemnauit. Nos ordini suo eum restituentes decreuimus, vt iuxta priscorum patrum decretum synodali sententia nullus Episcopus sine concilij examine, deiiciendum quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat, &c. Episcopus enim sacerdotibus, ac ministris solus honorem dare potest. auferre solus non potest. Si enim dominus libertatem seruo dedit, eam adimere postea non potest, nisi publice apud praetorem accuset. *Hispalen. ij. cap. 6.*

15. q. 7. c. 1. & vlt.

CAP. IV.

Placuit, vt nullus Episcoporum presbyterum, vel diaconum, vel Archimandritam in dispendio honoris condemnare praesumat, absq. huius venerandae sedis consultu. Si quis post haec prohibita, temerarius vsurpare temptauerit, non erit ambiguus de sui honoris periculo. *Foroiul. cap. 7.*

CAP. V.

Statutū est in hac sancta, & vniuersali synodo, vt nullus Episcopus deponatur, nisi a duodecim Episcopis, presbyter a sex, diaconus a tribus. *Tribur. cap. 10.*

De vestibus, quibus clerici nudantur, cum deponuntur; & quibus induuntur, cum post depositionem ad pristinum dignitatis gradum restituuntur. Tit. II.

CAP. I.

DE Macario Patriarcha Antiocheno haeretico Monothelita, qui cum a synodo deponeretur, nudatus fuit pallio. *Vid. syn. vi. gen. CP. act. viij. post med.*

CAP. II.

Episcopi depositi, cum restituebantur, accipiebant superhumeralia; presbyteri, & diaconi oraria. *Syn. vij. gen. sub Hadr. ij. act. 2. post medium.*

CAP. III.

Cum depositus restituitur a synodo, recipit Episcopus orarium, anulum, & baculum: presbyter orarium, & planetam: diaconus orarium, & albam: subdiaconus patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus recipiunt, quae, cum ordinarentur, perceperant. *Tolet. iv. cap. 27. Burc. lib. 2. cap. 192. Iuo lib. 3. tit. 7. cap. 5. panor. & par. 5. cap. 367. & par. 6. cap. 237. decreti. Anselm. lib. 8. cap. 27.*

1. q. 7. c. 65. Episcopus.

CAP. IV.

Quando Episcopus presbyterum deposuerit, sic agat: Iubeat eum prius indui omnibus sacerdotalibus indumentis, deinde manu sua auferat manipulum, deinde casulam, deinde mediam stolam de collo reflectat, & inter scapulas sub latere dextero, & depositus est a presbyteratu, & diaconatu. *Lemou. act. 2. post med.*

Pon-

Pontificis Max. est deponere Episcopos. Tit. III.

Vide lib. i. tit. xiv. quibus adde.

CAP. VNIC.

Quod absentes Papa possit deponere. Quod absque synodali conuentu possit Romanus Pontifex Episcopos deponere, & reconciliare. *Greg. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

Pontifex Maximus potest restituere Episcopos, quos synodus deposuit. Tit. IV.

Vide lib. i. tit. ix. quib. adde.

CAP. I.

Depositus iudicio Episcoporum prouinciae si velit iterum se defendere (*Romae. L.*) non alter in eius sede subsituatur, donec Rom. Episcopus definierit caussam. *Sardicen. cap. 4. G. 5. L. vid. Nicaen. cap. 19. apud Iul.*

CAP. II.

2. q. 6. c. 35. Si quis Episcopus accusetur, & Episcopi eius prouinciae mouerint eum a gradu suo, & is appellans ad Rom. ecclesiae Episcopum confugiat, & velit ab eo audiri: si iustum putauerit renouari examen eius caussae, scribat Episcopis vicinis, vt hi diligenter singula videant, & iuxta fidem veritatis decernant: si vero is, qui renouari caussam suam petit, impetret a Romano Pontifice, vt presbyteros a latere suo mittat, in eius voluntate erit, an mittere velit, qui cum Episcopis iudicent, ex eius auctoritate, qui eos misit: si vero sufficere credat ad caussae cognitionem Episcopos: fiat, quod sapientissimo eius iudicio videatur. *Sardic. c. 5. G. 7. L. vide Nicae. apud Zosimum Carth. vi. cap. 3. L. & ante canones Carth. Gr. Nicaen. cap. xix. apud Iulium. Ennod. pro Symmach. Iuo par. 5. cap. 27. decr. Anselm. lib. 2. cap. 57.*

CAP. III.

2. q. 6. c. 35. Si quis Episcoporum iudicio prouinciali depositus fuerit, Romanum Papam, si placet, rursus appellet, & ipse, si videtur, reparet iudicia in opitulatione damnati. *Ennod. pro Symmac. Sard. cap. 5. Iuo par. 5. cap. 27. decr. Ansel. lib. 2. cap. 57.*

Contra haereticos, & qui nomen Christi negant. Tit. V.

CAP. I.

Dist. 81. c. 5. Qvicumque ex lapsis per ignorantiam ordinati sunt, aut etiam scientibus, qui ordinauerunt, non praeiudicant regulae ecclesiasticae; nam cum primum compertum fuerit, deponentur. *Nicaen. cap. 10.*

CAP. II.

Clerici, qui Nestorij, aut Caelesti opiniones sequuntur, sint depositi. *Ephes. cap. 4.*

CAP. III.

De Nestorij depositione. *Synodo Ephesina in actis.*

CAP. IV.

De haereticis Messalianis, & Enthusiastis, qui se resipiscere nolunt, deponuntur, & excommunicantur. *Vide concil. Ephes. in def. contra Eutchetas, quam refert. vij. synod. act. 1. post princip.*

CAP. V.

De depositione Eutychis haeretici. *Vide synod. CP. sub Flauiano apud syn. Chalced. act. 1. ante med. quae in eadem syn. confirmatur.* De depositione Dioscori haeretici Eutychiani. *vide syno. Chalc. act. 3.*

CAP. VI.

De Anthimo Eutychiano deposito a synodo CP. V. sub Menna, qui prius depositus fuerat ab Agapeto Pont. Max. *Vide eand. Syn. v. act. 4. in fin.*

CAP. VII.

De depositione Macarij Patriarchae Antiocheni haeretici Monothelitae *Vide synod. vi. gen. CP. act. 8. post med. vide item act. 15. eiusdem syn. in fin. in qua deponitur Polychronius eiusdem haeresis sectator.*

CAP. VIII.

De depositione Petri Fullonis; *Vide Felic. ij. in synod. in epist. 1. ad eumdem Petrum, cuius initium est, Quoniam. & in epist. ad Zenonem Imperat. in eip. Conuenit.*

CAP. IX.

Episcopus, aut presbyter iuxta Domini constitutionem non baptizans in Patre, & Filio, & Spiritu sancto; sed in tribus sine principio, vel tribus Spiritibus sanctis, deponatur. *Ap. cap. 49.* Mat. 28.

CAP. X.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus nuptijs, carne, & vino non abstinentiae, sed abominationis caussa abstinens, &c. deponatur: & ab ecclesia abijciatur. *Apost. cap. 51.*

CAP. XI.

Si Episcopus, presbyter, diaconus diebus festis non suscipit carnem, & vinum, abominationis, non abstinentiae caussa, deponatur, quasi cauteriatam habens conscientiam, & caussa scandali multis fit. *Apost. cap. 53.*

CAP. XII.

Si clericus ob metum humanum, vt Iudaei, Graeci, vel haeretici, negauerit nomen Christi, abijciatur: si vero nomen clerici, deponatur. post paenitentiam vero, vt laicus recipiatur. *Apost. cap. 62.*

CAP. XIII.

Inueniuntur clerici quidam haereticorum sensui consonantes, & intra ipsa catholicorum viscera assertionibus suis haereticorum partes adiuuantes; in quibus deturbandis, si frater

frater meus Anatolius, cum nimis benignè parcit, segnior inuenitur. Dignamini pro fide vestra, etiam istam ecclesiae praestare medicinam, vt tales non solum ab ordine clericatus, sed etiam vrbis habitatione pellantur. *Leo epist. 73. ad Leonem Imperat. in fin.*

CAP. XIV.

Dist. 30. c. vlt. in fin. Presbyteri, & diaconi, qui carnibus, vt malis, abstinent, neque olera abominationis caussa cum carne cocta comedunt, cessent ab ordine suo. *Ancyr. cap. 14. Mart. Brac. cap. 59. Burch. lib. 13. cap. 15. Iuo par. 4. cap. 48. decr.*

CAP. XV.

Ab haeresi venientes non ordinentur, ordinati deponantur. *Elib. cap. 51.*

CAP. XVI.

De Euphrata Coloniensi Episcopo deposito in concilio Agrippinensi: quia Christum Deum esse negabat; *Vide syno. Agrip.*

CAP. XVII.

Dist. 51. c. 1. Qui non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti sunt, &c. Qui in haeresim lapsi sunt, vel qui in haeresi baptizati, aut rebaptizati esse noscuntur, &c. Si quis deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdocij indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet. iv. cap. 18.*

CAP. XVIII.

Qui in hymno, vbi ter sanctus dicitur, addiderit crucifixus pro nobis, & anathematizatur, & ab antiquis haeretica est declaratus: Nos cum, si clericus sit, nudari ecclesiastica dignitate, si laicus, vel monachus, excommunicari iubemus. *Trul. cap. 82.*

CAP. XIX.

Si clerici lapsi fuerint, licet postea pugnauerint, amittunt cleri officium, sed communionem retinent. *Petrus Archiepiscopus Alexand. & martyr. in serm. de paenit. cap. 10.*

CAP. XX.

Quod aduersus clericos statutum est, canones indefinite ediderunt, vnum in ijs, qui lapsi sunt, supplicium decerni iubentes, a ministerio scilicet monitionem: siue sint in gradu, siue etiam in ministerio, quod non impositis manibus datur, perseuerent. *Basil. ad Amphiloch. cap. 51. vide cap. 32.*

Depositiones contra fautores haereticorum. Tit. VI.

Vide lib. xi. tit. xxii. lib. xxxvii. tit. ix. quibus adde.

CAP. I.

SI Metropolitanus prouinciae deficit a sancto generali concilio, & adiunxit se apostatarum coetui (*loquitur de Nestorianis*) vel in posterum se adiunxerit, aut cum Caelestio sensit, aut in illius sententiam transierit, is contra Episcopos prouinciae nullo modo aliquid agere, efficereue poterit, cum iam dehinc ex omni ecclesiastica communione concilium eum eiecerit, & ob id nullam potestatem, aut ius agendi quidquam habeat. Quin etiam ipsis prouincialibus Episcopis, item finitimis, & vndique vicinis Metropolitanis, qui recte sentientis ecclesiae partes sequuntur, obnoxius erit, vt etiã paenitus vbiq. excidat a gradu Episcopali. *Ephes. cap. 1.*

CAP. II.

Si aliqui prouinciales Episcopi se cum apostatis coniunxerint, vel posteaquam consenserunt in depositionem Nestorij, recurrerunt ad coetum apostatarum, his prorsus vbique ex decreto sancti concilij sacerdotium abrogatur, de gradu quoque eijciuntor. *Ephes. cap. 2.*

CAP. III.

Si qui ex clericis defecerint, & ausi fuerint, vel priuatim, vel publice Nestorij, Caelestiue sequi opiniones, vt ij quoque depositi sint, sacrum concilium aequum esse iudicauit. *Ephes. cap. 4.*

CAP. IV.

Episcopi, siue presbyteri, qui talibus (*haereticis*) fortiter non restiterint, officij sui* priuatione multentur, donec misericordiam Apostolicae sedis obtineant. *Alexan. iij. in concil. Later. cap. vlt. in fin.* De haeret. c. 7. in 1. col. * suspensione

CAP. V.

Si quis Episcopus super expurgando de sua dioecesi haereticae prauitatis fermento negligens fuerit, vel remissus, cum id certis indicijs apparuerit, ab Episcopali officio deponatur, & in loco ipsius alter substituatur idoneus. &c. *Ibid. Innoc. iij. in conc. gener. Lateranen. cap. 3.*

CAP. VI.

Habe cum his haereticis, quos libenter amplecteris, portionem (*loquitur cum Acacio Episcopo* CP.) ex sententia praesenti, quam per tuae tibi direximus ecclesiae defensorem, sacerdotali honore, & communione catholica, nec non etiam a fidelium numero segregatus, sublatum tibi nomen, & manus ministerij sacerdotalis agnosce, sancti Spiritus iudicio, & Apostolica auctoritate damnatus. *Felix iij. cum lxvij. Episcopis ad Acacium* CP.

CAP. VII.

Episcopus, aut presbyter, qui haereticorum baptisma, aut sacrificium admittit, deponatur. Quid enim Christo cum Belial? quid fideli cum infideli? *Apost. cap. 46.* 2. Cor. 6.

CAP. VIII.

Episcopus, aut presbyter vere baptizatum baptizans, vel ab impijs tinctum non baptizans deponatur, vti crucis, & mortis Domini irrisor, & qui bonos a falsis sacerdotibus non discernit. *Apost. cap. 47. Burch. lib. 4. cap. 56. Iuo par. 1. cap. 250. decr.* vid. dist. 32. c. 6 p. sciendum

CAP.

Si quis falsas scripturas impiorum, vt sancta, in ecclesia publicauerit in pestem populi, & cleri, deponatur. *Apost. cap. 60.*

CAP. X.

Amittat Episcopatum, qui falso dixerit, Donatistas communicasse, cum sciat non communicasse. *Carth. cap. 225. G. Mileu. cap. 25. L.*

CAP. XI.

Quicumque in clero cibo carnium non vtuntur, pro amputanda suspicione Priscillianae haeresis, vel olera cocta cũ carnibus tantum praegustare cogantur. Quod si contempserint, &c. necesse est huiusmodi excommunicatos ab officio omnino remoueri. *Brac. cap. 34. Mart. Brac. cap. 59. vide Antyr. cap. 14.*

Contra clericos, qui seruant caeremonias Iudaeorum, & gentilium, vel eis fauent. Tit. VII.

Vide lib. XII. tit. XI. quibus adde.

CAP. I.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui festa more gentili facit. &c. *Trull. cap. 62. & 65.*

CAP. II.

Si forsan Episcopus, aut presbyter, seu etiã iudex, ad quem locus ille pertinuerit, manifestissimum, ac probatissimum cuiuspiam sacrilegij facinus praenoscens *(loquitur de ijs, qui idola colunt, fontesque, & arbores venerantur)*, haec ardenti voto emendare neglexerit, loci sui dignitate priuatus, anni vnius spatio erit sub paenitentia constitutus, loco suo in postmodum rediturus. &c. *Tolet. XVI. cap. 2.*

Depositiones contra schismaticos. Tit. VIII.

Vide lib. XI. tit. LXIV. lib. XXXVII. tit. XIII. quibus adde.

CAP. I.

11. q. 1. c. 21. Coniurationum & cap. 24. qui 24. Coniurationis, vel collegij crimen, etiam ab externis legibus prohibetur, multo magis in ecclesia Dei prohiberi oportet. Si clerici, vel monachi inueniantur id facere, atque aduersus Episcopos, vel clericos ita conspirare, cadant ab omni suo gradu. *Chalc. cap. 18.* Trull. *cap. 34. Vorm. cap. 74. Tullen. post epist. synod. Capitul. lib. 1. cap. 29.* Raban. *cap. 19. de paenit.* Burch. *lib. 10. cap. 68.* Iuo par. *12. cap. 87. decr. Anselm. lib. 8. cap. 16.*

CAP. II.

Contra Episcopos, presbyteros, diaconos, subdiaconos magnae ecclesiae consecratos a Methodio, & Ignatio Patriarchis, qui postea adhaeserunt Photio *(schismatico)* vt depositi sint, & omnino sacerdotali operatione priuati, quemadmodum non multum ante beatissimus Papa Nicolaus iudicauit, & nequaquam tales in sacerdotij catalogo recipiantur; etiamsi ex hoc conuerti voluerint, nisi in perceptione sanctificationum, &c. *Syn. VIII. gener. sub Hadr. II. cap. 25.*

CAP. III.

Laici, qui alterius dioecesis presbyterum ecclesiae cuiuscumque sua potestate instituerint, non praebente consensum Episcopo, cuius parochia videtur existere, a fidelium communione separentur. Presbyteri vero, qui talium subreptione recipiuntur, & admoniti ab Episcopo, vel misso eius, recedere de alterius ecclesia noluerint; proprij officij gradum amittant. Nam si & presbyter sua audacia ecclesiam ad alterum pertinentem Episcopum inuadere temptauerit, & contra prohibentem Episcopum, a tali praesumptione non compescuerit Episcopus, similem omnino subeat vltionem. *Leo IV. in synod. Rom. cap. 41.*

CAP. IV.

Si presbyter contemnens Episcopum separatim colligat *(plebem)* & aliud altare erigat, nil habens, in quo accuset Episcopum in religione, & iustitia, deponatur vt ambitiosus, & quasi tyrannus: item ceteri clerici, & qui cum eo consentiunt: laici vero excommunicentur. Sed prius Episcopi admonitio ter praecedat. *Apost. cap. 31. G. 32. L. vide Antis. cap. 5.*

CAP. V. 11. q. 1. c. 23. Conspirationum.

Conspirantes clericos honore, quo vtuntur, * cadere, ceteros communione priuari, & ab ecclesia extorres fieri, omnesque infames esse, tam facientes, quam consentientes antecessores nostri iusserunt. *Callist. epist. 2. in princ. Burch. lib. 10. c. 64. Iuo par. 6. cap. 246. & par. 12. cap. 85. decr.* *carere

CAP. VI.

Si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosque criminari voluerit, aut conspirator fuerit, mox ante examinatum iudicium, submotus a clero, curiae tradatur, cui diebus vitae suae omnibus deseruiat, & infamis absque vlla restitutionis spe permaneat. *Fabian. epist. 2. ante fin. Greg. VII. lib. 7. epist. 2. Deusded. cap. 4. Anselm. lib. 7. cap. 159. Tarrac. lib. 2. cap. 23.* 11. q. cap. Statuimus 32.

CAP. VII.

Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus: quia infamis effectus est: & a gradu debet recedere, aut curiae tradi seruiturus. *Step. epist. 2. ante med. Greg. VII. lib. 7. epist. 2. Deusded. cap. 4.* 3. q. 4. c. 8.

CAP. VIII.

De depositione Vigilij, qui viuente Siluerio ad Apostolicam sedem concedit, *Siluerius epist. 2. ad Vigilium in med.*

CAP.

CAP. IX.

Dist. 92. c. 6. Si qui Episcopi constituti nō recipiuntur in illa parochia, in qua nominati sunt, & in alias parochias veniant, & vim inferant ordinatis, & contra eos seditiones moueant, excommunicentur: si velint in presbyteratu manere, vbi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honos: sed si cum Episcopis ibi ordinatis cōtendant, auferatur ab eis honos presbyteratus, & fint eiecti. *Ancyr. c. 18. Mart. Brac. c. 12. Burch. lib. 1. c. 36. Iuo par. 5. c. 147. decr.*

CAP. X.

7. q. 1. c. 24. Si quis presbyter, vel diaconus contemnens suum Episcopum separet se ab ecclesia, & altare erigat, & vocanti Episcopo non obediat, etsi semel, atque iterum eum vocauerit, deponatur; & ministerium non tangat, neq. honorem repetat. Si perseueret, & tumultuetur, per extraneas potestates, vt seditiosus coerceatur. *Antioch c. 5. vide Apost. c. 31. G. 32. L. Chalc. actio. 4. vide Chalc. c. 20. Aquisgran. c. 71.*

11. q. 1. c. Si quis n. Episcop. 7.

CAP. XI.

Si qui clerici, vel monachi reperti fuerint coniurantes, aut conspirantes, aut insidias ponentes Episcopis, aut clericis, gradu proprio paenitus abijciantur. *Vormat. c. 74.*

Depositiones contra blasphemos, periuros, & qui fidem datam non seruant. Tit. IX.

Vide lib. xxxiv. tit. vi. & vii. par. ii. lib. xxxvii. tit. xix.

Depositiones cōtra clericos superstitiosos. Tit. X.

CAP. VNIC.

26. q. 5. § quis. c. 5. EPiscopus, presbyter, diaconus, clericus magos, aruspices, &c. consulens, ab honore dignitatis suae depositus, monasterij censuram excipiat, ibiq. perpetuae paenitentiae deditus, scelus admissum sacrilegij soluat. *Tolet. iv. c. 28. Raban. cap. 23. de paeniten. Burchar. lib. 10. cap. 48. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 8. & lib. 8. tit. 5. cap. 4. panor. & par. 11. cap. 5. & 73. decr. Ansel. lib. 11. cap. 122.*

Depositiones contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizantur, & qui in conferendo baptismo ecclesiae ritum negligunt. Tit. XI.

Vide lib. xxii. tit. xxvi. & seq. lib. xxxvii. tit. xo. quibus adde.

CAP. I.

De cons. d. 4. c. 110. Eg. in quaestion. DE suo ordine, & communione videbitur ferre iudicium, quisquis hoc violauerit institutum *(prohibentur hoc canone rebaptizati, aut baptizati apud haereticos sacris initiari)* vel qui non remouerit eum, quem ex eius coetu ad ministerium clericale obrepsisse cognouerit. *Felix iii. in syn. Roman. c. 5. Burch. lib. 4. cap. 99. Iuo par. 1. cap. 293.*

CAP. II.

De consec. d. 4. cap. Si quis. 79. Episcopus, aut presbyter non peragens tres immersiones vnius mysterij, sed vnicam in mortem Domini, deponatur. non enim dixit Dominus: in mortem meam baptizate, sed eūtes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. *Apost. cap. 50. Burch. lib. 4. cap. 23. Iuo lib. 1. tit. 2. cap. 51. panor. & par. 1. cap. 128. decr. Caesar. lib. 12. cap. 41.* Mat. 28.

CAP. III.

De consec. d. 1. c. clericos. 32. Deponatur clericus, qui sine licentia Episcopi intra domum in oratoria domo sacrificat, vel baptizat. *Trull. c. 31. Vide Laod. c. 57. G. 58. L. Carth. ii. c. 9. L.*

CAP. IV.

Intra priuatas aedes baptisma non praestetur, qui contra fecerit, si clericus est, deponatur. *Trull. cap. 59.*

Depositiones cōtra eos, qui in Missae sacrificio, aut in horis canonicis ecclesiae ritum non seruant. Tit. XII.

CAP. I.

De cons. d. 1. c. 14. NVllus presbyter missas celebrare praesumat, nisi in sacratis ab Episcopo locis, qui sui particeps de cetero voluerit esse sacerdotij. *Siluest. in synod. Rom. cclxviii. Episcoporum. Capitul. lib. 6. cap. 198. Ansel. lib. 7. cap. 205. Tarrac. lib. 3. cap. 85.*

CAP. II.

Si Episcopus, vel presbyter obtulerit in sacrificio mel, lac, vel pro vino fictam confecta *(siceram, & confectis quaedam L.)* aut aues, aut animalia, aut legumina, deponatur. *Apost. c. 3.*

CAP. III.

Si presbyter inconsulto Episcopo * agenda in quolibet loco celebret, ipse honori suo contrarius existit. *Carthii. cap. 9.* * id est, Missam

CAP. IV.

Si quis non ieiunus Missas celebret, dignitatum amittat honoris. *Matisc. ii. cap. 6.*

CAP. V.

Quisquis sacerdotum, vel subiacentium clericorum orationem Dominicam quotidie in publico, aut in priuato officio praeterierit, propter superbiam iudicatus, ordinis sui honore priuetur. *Tolet. iv. cap. 9 in fine.*

CAP. VI.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus qui alleluiah in quadragesima, vel kalēdis Ianuar. dixerit, ordinis officio carere cogatur, &

communione eiusdem paschae priuetur. *Tolet. iv. cap. 10.*

CAP. VII.

Presbyter, qui non ieiunus, sed quocumque cibo praesumpto oblationem consecrauerit in altari, continuo ab officio suo priuatus, a proprio deponatur Episcopo. *Brac. ij. c. 10.*

CAP. VIII.

Vide de consec. d. 2. Didicimus. c. 6. Deponatur clericus, qui aliud offert, quam est constitutum, ne vuas quidem. *Trullan. cap. 28.*

CAP. IX.

De consec. d. 1. c. clericos. 33. In domibus oratorijs intra aedes clerici neque * ministrent, neque baptizent sine licentia Episcopi eius loci: qui non seruauerit, deponatur. *Trull. cap. 31.*

* sacrificent

CAP. X.

Si Episcopus, aut presbyter non iuxta traditum ab Apostolis ordinem, vinum aqua mistum obtulerit, deponatur. *Trull. cap. 32.*

CAP. XI.

26 q. 5. c. 13. Quicumque sacerdotum, vel ministrorum deinceps caussa cuiuslibet doloris, vel amaritudinis permotus, aut altare diuinum vestibus sacratis exuere praesumpserit, aut qualibet alia lugubri veste accinxerit, seu etiam si consueta luminariorum sacrorum obsequia de templo Domini subtraxerit, vel extingui praeceperit, aut quodcumque lugubritatis in templo Dei induxerit: atque, quod peius est, occasionem nutrierit, vnde de templis Domini aut officia consueta desint, aut oblatio singularis sacrificij videatur in aliquo defraudari; si eum antea verae paenitudinis coram Metropolitano satisfactio non purgauerit, ignobilitati perpetuae mancipatus, & loci sui dignitate se nouerit, & honore priuari: illis personis ab hac vltione separatis, quae aut contaminationem sacrorum ordinum, vel subuersionem sanctae fidei metuentes, aut hostilitatem, vel obsidionem perferentes, seu etiam diuinorum iudiciorum sententiam metuentes, talia fecisse contigerit. *Tolet. xiij. cap. 7.*

CAP. XII.

26. q. 5. c. 13. Quidam. Plerique sacerdotum Missam pro requie defunctorum promulgatam fallaci voto pro viuis student celebrare hominibus, non ob aliud, nisi ve is, pro quo ipsum offertur sacrificium, ipsius sacrosancti libaminis interuentu, mortis, ac perditionis incurrat periculum. &c. Ob id nostra elegit vnanimitas, vt si quis sacerdotum deinceps talia perpetrasse fuerit deprehensus, a proprij deponatur ordinis gradu, &c. *Tolet. xvii. c. 5.*

CAP. XIII.

Plerique presbyteri, neglectis basilicis Deo dicatis, in domibus, & hortis missarum celebrationes facere praesumunt. &c. Si quis presbyterorum ab hinc, excepto quando in itinere pergitur, & locus basilicae procul est, & id in altaribus ab Episcopo consecratis fieri necessitas compellit, Missarum celebrationes in huiuscemodi illicitis locis facere attemptauerit, dignum est, vt gradus sui periculum incurrat. &c. Presbyteri, qui, inconsultis Episcopis suis, altaria in talibus locis erigere praesumunt, iuxta censuram canonicam gradus sui periculum incurrere merentur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 47.*

Depositiones contra sacerdotes, qui in administratione sacramēti paenitentiae grauiter peccant. Tit. XIII.

CAP. I.

Qui peccatum in paenitentiali iudicio sibi detectum praesumpserit reuelare, non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam paenitentiam in arctum monasteriū detrudēdum. *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap. 21.* *c. 12. de paen. Greg. ix. c. 2. eo. ti. in 4. col.*

CAP. II.

Placuit, vt deinceps nulli sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri sacerdotum ad paenitentiam suscipere sine eius consensu, cui se prius commisit, nisi per ignorantiam illius, cui paenitens prius confessus est. Qui vero contra haec statuta facere temptauerit, gradus sui ordinis periculo subiacebit. *Hibern. sub Leone iij.* *9. q. 2. c. 2. de paeni. d. 6 c. vlt.*

Depositiones cōtra clericos, qui nō venerantur res sanctas. Tit. XIV.

Vide lib. xvij. tit. v. lib. xxxiv. tit. ix. par. I.

Depositiones contra simoniacos. Tit. XV.

Vide lib. xxxiv. tit. viij. lib. xxxvii. tit. xx. quibus adde.

CAP. I.

Si quis Episcopus per pecuniam ordinauerit Episcopum, Chorepiscopum, presbyterum, diaconum, clericum, vel constituerit oeconomum, defensorem, paramonarium, vel alium ex canone, conuictus de suo gradu periclitetur; ordinatus nihil consequatur: mediator clericus cadat a gradu suo; laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalced. cap. 2. refertur. Nicae. ii. cap. 5. Brac. iii. c. 7. Paris. sub Ludou. lib. 1. cap. 11. Nannet. c. 7. Capitul. lib. 1. cap. 19. Burch. lib. 1. cap. 112. Iuo lib. 3. tit. 9. cap. 5. panor. & par. 5 cap. 118 decr. Caesar. lib. 4. cap. 21. Ansel. lib. 6. cap. 81.* *1. q. 1. c. 8. 1. q 3. c. Saluator. 8.*

CAP. II.

Qui donatione auri ordinauerunt, in ecclesia vltimum gradum habeant sui ordinis; si perseuerant, * poenis suis corrigantur: sequetur. * paenitentia

ueturq. canon Apostolorum, vt si quis ob pecunias fiat Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, deponatur & is, & qui ordinauit. &c. *Nicaen. y. c. 5. Capitul. lib. 1. c. 19.*

CAP. III.

Episcopus. Praepositus, clericus vel cesset a simonia in datione ordinum, vel susceptione monachorum, vel deponatur. &c. *Nicaen. ij. cap. 19.*

CAP. IV.

Ne praelat. vic. suas. c. 1. Greg. ix. & in 1. coll.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas caussas ecclesiasticas sub annuo pretio constituuntur. &c. Id vlterius fieri, districtius prohibemus. Quod si quis fecerit, remoueatur a clero. *Alexan. iij. in conc. Turon. cap. 7.*

CAP. V.

De stat. mon. c. b. c. Greg. ix. & in 1. coll.

Monachi non pretio recipiantur in monasterio, &c. Si quis autem exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad sacros ordines nō ascendat: is autem, qui acceperit, officij sui priuatione multetur. &c. Prioratus quoque, siue Obedientiae pretij datione nulla tradantur: alioquin & dantes, & accipientes a ministerio fiant ecclesiastico alieni. *Alex. iij. in concil. Later. cap. 10.*

CAP. VI.

Ne Praelat. vices suas. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

In quibusdam partibus sub pretio statuuntur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniae quantitate Episcopalem iurisdictionem exercent. Statuimus, vt qui de cetero id praesumpserit, officio suo priuetur, & Episcopus cōferendi hoc officium potestatem amittat. *Alexan. iij. in concil. Later. c. 15.*

CAP. VII.

c. 1. de magistr. Gregor ix. & in 1. coll.

Pro licentia docendi nullus omninò pretium exigat. &c. Qui vero contra hoc venire praesumpserit, a beneficio ecclesiastico fiat alienus. *Alex. iij. in conc. Later. c. 18.*

CAP. VIII.

Cauere oportet vnumquemq. sacerdotum, ne praemijs videatur consecrari, vt non exemplo Simonis magi in condemnationem, & laqueum incidat diaboli: quia tam factus, quam etiam faciens honore adepto debite sunt condemnandi, sicut Chalcedon. aliorumq. patrum habetur concilio. *Eugen. ij. in syno. Roman. & Leo iv cap. 2.*

CAP. IX.

1. q. 1. c. 110.

Erga simoniacos nullam misericordiam in dignitate seruanda habendam esse decernimus. &c. ac deponendos esse Apostolica auctoritate sancimus. &c. Si quis hinc in posterum ab eo, quem simoniacum esse non dubitat, se consecrari permiserit, & consecrator, & consecratus non disparem damnationis sententiam subeat; sed vterq. depositus paenitentiam agat, & priuatus a propria dignitate persistat. *Nicol. ij. in syno. Rom. cxiii. Episcopor. ante fin. Deusded. c. 2. Iuo lib. 3. tit. 9. c. 9. panor. & par. 5. c. 79. decr. Caesar. lib. 4. c. 14. & 15. Tarrac. lib. 1. c. 52. & lib. 6. c. 23.*

1. q. 1. c. de cetero. 109.

CAP. X.

Nullus Episcopus grauamen, seu seruile seruitium ex vsu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat: vel interdictum sacerdotale officium pretio interueniente restituat. Quod si fecerit, officij sui periculum subeat. *Gregor. vii. in syno. Roma. anni 6. c. 10. Tarrac. lib. 5. c. 54.* *1. q. 1. c. 124.*

CAP. XI.

Sanctorum patrum exemplum sequentes, & officij nostri debito innouantes ordinari quēquam per pecuniam in ecclesia Dei, vel promoueri; auctoritate sedis Apostolicae modis omnibus prohibemus. Si quis vero in ecclesia ordinationem, vel promotionem taliter adquisierit, adquisita prorsus careat dignitate. *Callist. ii. in conc. Roma. c. 1.* *1. q. 1. c. 10.*

CAP. XII.

Statuimus, vt si quis simoniace ordinatus fuerit, ab officio omnino cadat, quod illicite vsurpauit. Vel si quis praebēdam, seu decanatū, vel prioratū, vel diaconatū, aut honorē, vel promotionē aliquā ecclesiasticā, seu quodlibet sacramentū ecclesiasticū, vt puta chrisma, vel oleum sanctum, consecrationem altarium, vel ecclesiarum, interueniente execrabili ardore auaritiae, per pecunias acquisiuit; honore male acquisito careat: & emptor, atque venditor, & interuentor nota infamiae percellantur. *Syno. Roma. sub Innoc. ii. c. 1.* *1. q. 3. c. vlt.*

CAP. XIII.

Si Episcopus, presbyter, diaconus, per pecuniam fiat, deponatur, & qui eos fecit. &c. *Apost. c. 29. G. 30. L. vide Chalced. c. 2. Nicae. ii. c. 5. Bituricen. act. 2. Taras. CP. in epist. ad Ioan. presb. ante vii. syno. Capitul. lib. 1. cap. 19. Iuo par. 5. c. 78. decr. & lib. 3. tit. 9. c. 1. panor. Caesar. lib. 4. c. 20. Tarrac. lib. 1. c. 61.* *1. q. 1. c. Eos. 21.*

CAP. XIV.

Baptizandis, consignandisq. fidelibus pretia nulla presbyteri praefigant, &c. Nihil a praedictis exigere moliantur. &c. Quod qui prohibita deprehensi fuerint admisisse, vel cōmissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri sint proprii honoris. *Gelas. epistula 1. c. 7. Burch. lib. 4. c. 71. Iuo par. 1. c. 72. & 265. decr. Caesar. lib. 4. c. 37.* *1. q. 1. c. 99.*

CAP. XV.

Euphemiū, atque Thomam, qui pro deferenda accusatione sacros ordines acceperunt, eisdem priuatos ordinibus esse, atq. ita sicut sunt depositi, volumus permanere. *Gregor. lib. 4. regist. epist. 50. ad Ioan. Corinth. Episcop. Ansel. lib. 8. cap. 36.*

CAP. XVI.

Qui simoniace, videlicet per interuentum pecuniae, sunt promoti, vt absque vlla spe procurationis deponantur, Apostolica cēsura statuimus. *Greg. vii. lib. 2. regist. epist. 62.*

CAP. XVII.

Illud fraternitati tuae notum esse volumus contra simoniacam haeresim in synodo confirmasse, &c. vt neque ecclesiae vllatenus uen-

dantur, aut pro manus impositione pretium accipiatur. Quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, cum a missae celebratione, & euangelij lectione omnibus modis remouemus. *Greg. vii. lib. 2. regist. epist. 67.*

CAP. XVIII.

Episcopum, qui per premia ordinatus fuerit, statuimus remouendum. *Aurel. v. c. 10.*

CAP. XIX.

Si accusetur simoniacus, suscepto honoris gradu priuetur. &c. Munerum acceptores clerici honoris amissione mulctentur. &c. *Tolet. Visig. cap. 3. Anselm. lib. 6. cap. 78. Iuo par. 5. cap. 83. decr.*

CAP. XX.

Cum quisque Pontificale culmen ante Domini altare percepturus accesserit, sacramenti exactione astringatur, quod pro conferenda sibi consecratione honoris, nulli personae cuiuslibet praemij collationem vel aliquando dedisset, vel dare procuret in futurum. Sicq. mundus consecrationem accipiat, aut publicato hoc scelere, manifeste denudatus coram ecclesia, ad honorem, quem mercari voluit, non accedat. Quos autem post praelationem per praemium ordinatos fuisse patuit, sub definitis paenitentiae legibus, vt vere simoniacos ab ecclesia separandos. &c. si digna eos satisfactio paenitentiae commendauerit, peracto indictae paenitentiae tempore, non tantũ communioni, sed & loco, & totius ordinis officiis, a quibus separati fuerant, restituendi sunt. *Tolet. xi. c. 9.*

CAP. XXI.

Quicumq. pro conferendo cuiquam sacerdotii gradu, aut munus quodcumque, aut promissiones muneris, antequam ordinetur acceperit, vel postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso praesumpserit munerari: siue qui dederit, siue ille, qui acceperit, iuxta sententiam Chalcedon. concilii, gradus sui periculum sustinebit. *Brac. iij. c. 7. vide Chalc. c. 2. Iuo lib. 3. tit. 9. c. 2. panor.*

CAP. XXII.

Nullus Episcopus, nec presbyter, vel Abbas, seu diaconus per praemium ad sacrum ordinẽ paenitus accedat; quod qui fecerit, ipso honore, quem praemiis comparare praesumpserit, omnino priuetur. *Cabilon. cap. 16.*

CAP. XXIII.

Ob pecuniam ordinati Episcopi, non ob vitae qualitatem, deponantur, & qui eos ordinarunt. *Trull. cap. 22.*

CAP. XXIV.

1. q. 1. c. Nullus. 100. Qui cõmunionem dans percipit pecuniam, vel speciem aliquam, deponatur, vti Simonis amator. *Trull. c. 23. Iuo par. 2. c. 92. decr.*

CAP. XXV.

Quicumque presbyter per pretium ecclesiam fuerit adeptus, omnimodo deponatur. *Turon. sub Carolo c. 15. Magunt. sub Rabano cap. 12. Magunt. sub Arnulf. cap. 5.*

CAP. XXVI.

Quicumq. presbyter per pretium gradum, & ecclesiam acquisierit, deponatur. *Remen. c. 21. Magunt. sub Raban. c. 12.*

CAP. XXVII.

Sacri canones simoniacam haeresim damnant, & eos sacerdotio priuari praecipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quaerunt. &c. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 11.*

CAP. XXVIII.

Nullus quocumque munere, aut fauore corruptus, clericum alterius parochiae latenter, ac furtiue ad ordinationem subintroducere praesumat. Quod si fecerit, iuxta Chalcedon. decretum, is, qui ordinatus est, donum Spiritus sancti, quod furari conatus est, amittat; & qui mediator extitit, si clericus est, proprio gradu decidat. &c. *Nannet. c. 7.*

CAP. XXIX.

Episcopus e latere suo dirigere debet sacerdotes, & alios prudentes viros, &c. qui ordinandorum vitam genus &c. diligenter inuestigent. Ante omnia, si fidem catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiuscumque muneris cupiditate illecti, a vero deuient, vt indignum, & minus idoneum ad sacros ordines suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint, & ille, qui indigne accessit, ab altari remouebitur; & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo iam condemnati ecclesiastica dignitate carebunt. *Nannet. c. 11. Burch. lib. 2. c. 1. Iuo par. 6. cap 21. decr.* Dist. 24. 15 Quando.

CAP. XXX.

Quidam, qui propter presbyterii gradum pecuniam dederant: & alii, qui duas vxores ante diaconatum habuerant. &c. Dictum de his in concilio est, nulla illis misericordia potest tribui, quin omnes deponantur. *Lemouicen. actio. 2.*

CAP. XXXI.

Quoniam in quibusdam locis Alemaniae fundatores ecclesiarum, vel heredes ipsorum, potestate sua abutuntur, partem decimarum, vel aliarum obuentionum ecclesiasticarum, in quibus obtinent ius patronatus, sibi retinentes ex pacto, repraesentant clericos ad easdem &c. Qui caeca cupiditate ducti, taliter a patronis praesentationem receperint, officio, beneficioq. priuentur; nec ad beneficium, vel actus ecclesiasticos admittantur, nisi eum eis per sedem Apostolicam fuerit dispensatum. *Conc. habitum in Germania sub Conrad. Cardin. cap. 9. & 10.*

CAP. XXXII.

Sit, & est abdicatus, & ab omni sacerdotali dignitate, & ministerio alienus, & anathemati maledictionis obnoxius, tam qui se sacerdotiũ pecunijs acquirere posse putat, quam qui se pecunijs id praebere pollicetur, siue sit clericus, siue laicus. *Gennad. Patriarcha CP. in syno. apud Tarasium in epist. ad Hadrian.*

CAP.

CAP. XXXIII.

Si quis presbyter inuentus fuerit alicui clerico, vel laico munera dare, aut dedisse, vt ecclesiam alterius presbyteri surripiat; deponatur, aut agat paenitentiam. *Theodulph. ad presbyteros Aurelian. cap. 16.*

Depositiones cōtra eos, qui nouum symbolū cōponunt. Tit. XVI.

Vide lib. xi. tit. 1.

Depositiones contra eos, qui conferunt ordines, aut recipiunt cōtra leges ecclesiae. Tit. XVII.

CAP. I.

1. q. 1. Si quis c. 57 Paulianistae conuersi rebaptizentur, clerici eorum probabiles, rebaptizati a catholico Episcopo, ordinētur. si in examine minus idonei reperiantur, deponantur. Idem de diaconissis, & caeteris ex clero. *Nicae. c. 19.*

CAP. II.

Dist. 19. c. vlt. De Maximo Cynico, & propter eum perturbatione, quae Constantinopoli orta est, statutum est, vt neque Maximus fuisse, aut etiam putetur esse Episcopus: neque ij, qui ab eo sunt ordinati, qualemcumque gradum clericatus obtineant: omnibus scilicet, quae circa eum, vel ab eo gesta sunt, in irritum reuocatis. *CP. cap. 4. al. 6.*

CAP. III.

Si praeter hanc definitionem nostram (*definiuit synodus, ne laicus subito ad Patriarchatus honorem conscenderet*) quisquis ad iam fatum supremum honorem prouectus extiterit, reprobetur, & ab omni sacerdotali operatione prorsus abijciatur, vtpotè qui extra canones sit promotus. *Synod. viij. gener. sub Hadria. ij. cap. 5.*

CAP. IV.

Dist 61. c. vit. Nullus in Episcopum, nisi canonice electum consecret. Quod si praesumptum fuerit, consecrans, & *consecrator absq. recuperationis spe deponatur. *Callist. ij. in conc. Rom. c. 10.*

* consecratus f.

CAP. V.

Dist 56. c. 1. & 11 Presbyterorum filios a sacri altaris ministerijs remouendos decernimus, nisi aut in coenobijs, aut in canonicis religiose fuerint conuersati. *Syno. Rom. sub Innocen. ij. c. 14. vel 15. Vrban. ij. in concil. apud Melfiam c. 14. Iuo lib. 3. tit. 5. cap. 10. panor. & par. 6. c. 410. decr. Caesar. lib. 8. cap. 54.*

CAP. VI.

Si Episcopus, sine voluntate proprij Episcopi extra fines suos ad alias vrbes, & vicos ordinauerit, & ordinans, & ordinati deponantur. *Apost. c. 35. G. 36. L.*

CAP. VII.

Episcopus, presbyter, diaconus, qui iterum ordinatur, deponatur cum ordinatore, nisi cōstiterit, quod ab haeretico ordinatus sit. *Apost. cap. 68.*

CAP. VIII.

In dato nobis libello monstratum est Modestum quendam multis criminibus inuolutum, propter quae etiam paenitentiam egisse dicitur, non solum clericum effectum, quod non licet, verum etiam ad Episcopatus apicem eum tendere. &c. Si vere constiterit talem, qualem libellus affirmat, non solum ab Episcopatus ambitione, sed etiam a clericatus remoueatur officio. *Innoc. epist. 6. ad Agapitum, & alios.*

CAP. IX.

Dilectionis vestrae maturitas prouidere debebit, vt tantae vsurpationi saltem nunc finis necessarius imponatur: eo videlicet constituto, vt quicumque tales (*curiales, aut qui in forensi exercitatione versati sunt, aut milites*) ordinati fuerint, cum ordinatoribus suis deponantur. *Innoc. epist. 23. c. 2. ad synod. Tolet.* Dist. 51. Aliquantos c. 4.

CAP. X.

Post haec si quis aduersus formas canonum, vel ad ecclesiasticum ordinem, vel ad ipsum sacerdotium venire temptauerit, vna cum ordinatoribus suis, ipso, in quo inuenti fuerint, ordine, & honore priuentur. *Innoc. epist. 23. cap. 3. ad syno. Tolet.*

CAP. XI.

Hoc specialiter, & sub praedecessoribus nostris, & nuper a nobis interdictum constat: ne quis paenitus cōtra patrum praecepta, qui ecclesiasticis disciplinis imbutus per ordinem non fuisset, & temporis approbatione diuinis stipendijs eruditus, nequaquam ad summum ecclesiae sacerdotium aspirare praesumeret & non solum in eo ambitio inefficax haberetur, verum etiam in ordinatores eius, vt carerent eo ordine, quem sine ordine contra praecepta patrum crediderant praesumendum. &c. Sciat quisquis hoc, postpositap atrum, & Apostolicae sedis auctoritate, neglexerit a nobis districtius vindicandum, vt loci sui minime dubitet sibi non constare rationem, si hoc putat post tot prohibitiones, impune posse tēptari. Contumeliae enim studio fit, quidquid interdictum toties vsurpatur, *Zosim. epist. 1. c. 1. Iuo par. 5. c. 262. decr. Ansel. lib. 6. cap. 24.* Dist. 36. Qui ecclesiasticis c. 2. & dist. 59. Qui ecclesiasticis c. 1.

CAP. XII.

Facilius est vt hanc dignitatē (*Pontificiam*) tali dando (*fuerat data cuidam homini scelerato*) ipse amiserit ordinator, quam eam obtineat ordinatus. cui conuicto sociabitur, qui sibi eum credidit largiendò pontificiū, sociandum. qualis enim ipse sit, quisquis talem ordinauerit, ostendit. *Caelest. epist. 2. cap. 3. vide lib. ix. tit. viij.* Dist. 81. c. 3.

CAP. XIII.

Relatio nos vestrae dilectionis instruxit, & gestorum series plenius intimauit, Gaudentiū Aufinensis ecclesiae sacerdotem, contra statuta canonū, ad nostra praecepta ordinationes illicitas perpetrasse, quarum illi totā paenitus

auferri praecipimus potestatem. &c. ita vt hi, qui illicite ab eodem sunt prouecti, ab ecclesiasticis ministerijs sint remoti. *Simplic. epist. 3. Burchar. lib. 1. cap. 110. Iuo par. 5. cap. 212. decr.*

CAP. XIV.

Dist. 54. generalis c. 12.

Si Episcopus seruum inuito domino ordinauerit, aut Abbas intra monasterium receperit, deponatur. *Gelas. epist. 1. cap. 16. Iuo par. 6. c. 100. & par. 16. c. 47. decr. Ansel. lib. 7. c. 196. in Rom. Caesar. lib. 9. cap. 18.*

CAP. XV.

De his, qui se ipsos abscindunt, paterni canones euidenter sequenda posuerunt: dicunt enim talia perpetrantes, mox vt agniti fuerint, a munere clericali debere secludi. *Gelas. epist. 1. cap. 19.*

CAP. XVI.

Dist. 61. c. 16. obitum.

Vt laicum fieri Episcopum non permittat; ne si permiserit, periculum sui ordinis incurrat. *Greg. lib. 11. epist. 16. Barbaro Episcopo.*

CAP. XVII.

dist. 27. c. 1. Diaconus, & dist. 28. Diaconi, c. 8.

Diaconi, qui cum ordinarentur, tacuerint, neque contestati sint, se velle vxores ducere, si eas duxerint, cessent a diaconatu. *Ancy. c. 10. Mart. Brac. c. 39. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 4. & 14. panor. & par. 6. c. 376. decr.*

CAP. XVIII.

Chorepiscopi suo munere sint contenti, & ecclesijs suis. Lectores, subdiaconos, & exorcistas ordinent; non presbyteros, & diaconos, sine Episcopi eius vrbis consensu. Si quis his contraueniat, deponatur ab honore, quem gerit. *Antioch. c. 10. Capitul. lib. 1. c. 9.*

CAP. XIX.

9. q. 2. c. 6. Nullus.

Episcopus, qui in aliena ecclesia ordinat clericos, non vocatus a Metropolitano, & ab Episcopis illius prouinciae, depositus esse censetur. *Antioch. c. 13. Mart. Brac. c. 7. Burch. lib. 1. c. 108. Iuo par. 5. c. 210. decr. Ansel. lib. 6. c. 198. Capitul. lib. 1. c. 11.*

CAP. XX.

Dist. 50. paenitentibus. c. 55.

Si per ignorantiam Episcopi paenitens ordinatus fuerit, deponatur a clero. quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse paenitentem. Si autem sciens Episcopus ordinauerit talem, etiam ipse ab Episcopatus sui ordinandi dumtaxat potestate priuetur. Simili sententiae subiacebit Episcopus, si sciens ordinauerit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam vxorem habuit, aut secundam. *Carth. iv. c. 68. & 69. Burch. lib. 2. c. 35. Iuo lib. 3 tit. 5. c. 19. panor. & par. 6. c. 136. & par. 15. c. 5. decr. Ansel. lib 7. c. 29. Caesar. lib. 15. c. 32.*

CAP. XXI.

Si quis contra statuta maiorum (*alienum*) ordinauerit, qui ordinatus fuerit, sacerdotij honore priuabitur; qui ordinauerit, auctoritatem in ordinationibus, & concilijs non retinebit. *Taurinen. c. 2.*

CAP. XXII.

Energumeni non solum non assumendi sunt ad vllum ordinem clericatus, sed & illi, qui ordinati sunt, ab imposito officio sunt repellendi. *Arausi. c. 16. Burch. lib. 2. c. 34. Iuo par. 6. cap. 135. decr.*

CAP. XXIII.

Episcopus in dioeceses alienas ad alienos clericos ordinandos, vel consecranda altaria irruere non debet. Quod si fecerit, remotis iis, quos ordinauerat, altaris tamen consecratione manente, transgressor canonum anno a missarum celebritate cessabit. *Aurel. iij. c. 15.*

CAP. XXIV.

Dist. 64. de absolutione. c. 3. de electi. c. 7. in 1. collect.

Duo si praesumpserint ordinare Episcopum in nostris prouincijs, placuit de praesumptoribus, vt sicubi contigerit duos Episcopos inuitum Episcopum facere, auctoribus damnatis, vnius eorum ecclesiae ipse, qui vim passus est, substituatur, si tamen vita respondeat: & alter in alterius deiecti loco nihilominus ordinetur. Si voluntarium duo fecerint, & ipse damnabitur, quo cautius ea, quae sunt antiquitus instituta, seruentur. *Arausi. c. 21. Burchar. lib. 1. c. 30. Iuo lib. 3. tit. 2. cap. 13. panor. & par. 5. cap. 141. decr.*

CAP. XXV.

Qui contra decreta canonum deinceps ordinauerint, nullum ordinare iam audeant, & qui deinceps ordinati fuerint, deponantur. *Ilerd. cap. 12.*

CAP. XXVI.

Qui inuitus, vel reclamans fuerit ordinatus, ab officio quidem deponatur, sed non a communione pellatur. *Aurel. iij. c. 7.*

CAP. XXVII.

Sicut antiqui canones decreuerunt, nullus inuitis detur Episcopus, sed nec per oppressionem potentium personarum, ad consensum faciendum ciues, aut clerici, quod dici nefas est, inclinentur. Quod si factum fuerit, ipse Episcopus, qui magis per violentiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab indepto Pontificatus honore in perpetuum deponatur. *Aurel. v. cap. 11.*

CAP. XXVIII.

Nulli deinceps laicorum liceat ad ecclesiasticos ordines, praeter canonum praefixa tempora, aut per sacra regalia, aut per consensiones cleri, vel plebis, vel per electionem, assensionemq. Pontificum ad summum sacerdotium aspirare, vel prouehi: sed cum per canonum cōscripta tempora ecclesiasticos per ordines, spirituali opere desudando, probatae vitae adminiculo comitante, conscenderit gradus, ad summum sacerdotium, si dignitati vita responderit, auctore Domino, prouehatur. Ita tamen vt duobus, aut tribus, quos consensus cleri, & plebis selegerit, Metropolitani iudicio, eiusque coëpiscopis praesentatis, quem sors, praeeunte Episcoporum ieiunio, Christo Domino terminante, monstrauerit, benedictio consecrationis adcumulet. Aliter deinceps, quod absit, praesumptum, & ordi-

& ordinatores, & ordinatos proprij honoris depositio subsequatur. *Barcin. ij.cap.3.*

CAP. XXIX.

Dist. 23. c. 13. & 14. Quo-rundam. Agabrensis diaconi relatu deductum est de quibusdam ipsius ecclesiae clericis, quorum dum vnus ad presbyterium, duo ad leuitarum ministerium sacrarentur, Episcopus eorum oculorum dolore detentus, fertur manum suam super eos tantum posuisse, & presbyter quidam illis contra ecclesiasticum ordinem benedictionem dedisse. &c. Decreuimus, vt a gradu sacerdotalis, vel leuitici ordinis, quem peruerse adepti sunt, depositi, aequo iudicio abiiciantur. tales enim merito iudicati sunt remouendi, quia praue inuenti sunt constituti. *Hispalen.ij.cap.5.Burch.lib.1.c.111. Iuo par. 5.cap.213.& par.6.cap.102.decr.*

CAP. XXX.

Dist. 51. c.5. Qui non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti sunt, qui infamiae nota aspersi sunt, qui scelera aliqua per publicam paenitentiam se admisisse confessi sunt, qui in haeresim lapsi sunt, vel qui in haeresi baptizati, aut rebaptizati esse noscuntur, qui semetipsos absciderunt, aut naturaliter defectu membrorum, vel defectione, aliquid minus habere noscuntur, qui secundae vxoris coniunctionem sortiti sunt, aut numerosa coniugia frequentauerunt, qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptam mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, qui seruili conditioni obnoxij sunt, qui ignoti sunt, qui neophyti, vel laici fuerunt, qui saeculari militiae dediti fuerunt, qui curiae nexibus obligati sunt, qui inscij litterarum sunt, qui nondum ad triginta annos peruenerunt, qui per gradus ecclesiasticos non* accesserunt, qui ambitu honorem quaerunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui a decessoribus in sacerdotium eliguntur. Sed nec ille deinceps sacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriae ciuitatis elegit, vel auctoritas Metropolitani, vel comprouincialium sacerdotum assensus non exquisiuit. Quicumque deinceps ad ordinem sacerdotij postulatur, & in his exquisitis, in nullo horum deprehensus fuerit, & examinatus, probabilis vitae, atq. doctrinae extiterit: tunc secundum synodalia, vel decretalia constituta cum omnium clericorum, vel ciuium voluntate, ab vniuersis cõprouincialibus Episcopis, aut certe a tribus in sacerdotem die Dominica consecrabitur: conuenientibus ceteris, qui absentes sunt, litteris suis, & magis auctoritate, vel praesentia Metropolitani. Episcopus autem comprouincialis ibi consecrandus est, vbi Metropolitanus elegerit: Metropolitanus autem in ciuitate Metropoli, & comprouincialibus ibidem conuenientibus. Si quis autem deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet.iv.cap.18.*

* ascenderunt

CAP. XXXI.

Presbyter triginta annorum, diaconus xxv. diaconissa xl. hypodiaconus xx. ordinentur. His annis minor, deponatur. *Trul.cap.14.15.* Dist. 77. subdiaconus c.4.

CAP. XXXII.

Ordinatus, & ordinans sine litteris dimissorijs sui Episcopi in alia ecclesia, deponantur. *Trull.cap.17.* 21.q.2.c. 1.

CAP. XXXIII.

Si quis in locis illis se Episcopum eligat fieri, vbi Episcopus numquam fuit, anathema sit in conspectu Dei omnipotentis: & insuper tam ordinator, quam ordinatus gradum sui ordinis perdat; quia non solum antiquorum patrum decreta, sed Apostolica ausus est conuellere instituta. *Tolet.xij.cap.4. Burch.lib.1. cap.33.Iuo par.4.cap.144.decr.*

CAP. XXXIV.

Indicatum est a synodo secundum sacros canones, sicut scriptum est: vt qui presbyteri sine examinatione per ignorantiam, vel per ordinantium dissimulationem sunt prouecti; cum fuerint cogniti, deponantur: quia quod irreprehensibile est, catholica defendit ecclesia. *Synod.apud D.Medardum in fin. vide Nicaen.cap.9.*

CAP. XXXV.

Si quis homicidij aut facto, aut praecepto, aut consilio, aut defensione post baptismum conscius fuerit, & per aliquam subreptionem ad clericatum venerit, deijciatur. &c. *Mart. Brac.cap.26.Ansel.lib.7.cap.198.* Dist. 50. c.8.

CAP. XXXVI.

Purgate ecclesiam indignos ab ea expellentes: & deinceps quidem examinate, & suscipite; in numerum autem ne referre, priusquam ad nos retuleritis: vel scirote, quod erit laicus, qui sine nostra sententia in ministerium admissus est. *Basil. ad Chorepiscopos.*

Contra clericos, qui iniuria afficiunt Regem. Tit. XVIII.

Vide lib.xxxv.tit.ij.

CAP. VNIC.

Qui iniuria affecerit * Imperatorem, aut Magistratum poenas luat, & si clericus est, deponatur; si laicus excommunicetur. *Apost.cap.84.* *Regem

Depositiones contra clericos fures, & in primis contra eos, qui Episcopi, aut ecclesiarum res surripiunt, aut alienant. Tit. XIX.

CAP. I.

De suo ordine clerici periclitentur, qui post mortem Episcopi, eius bona surripuerint, 12. q.2.c. 47. Non liceat.

puerine, vt antiquis canonibus prohibetur. *Chalced.cap.22.Aquisgr.cap.88.Verm.cap.75.*

CAP. II.

Episcopus ab Episcopatu, Praepositus a monasterio eijciatur, qui vendunt praedia Episcopatus, vel monastarij, praesertim potentibus, etiam inutilia. *Nicaen ij.c.12. vid. Apost. cap.40. Iuo par.5.cap.375.decr.*

CAP. III.

10 q 3.c. 3. Quoniã — Clerici, qui pia loca vsurpant, & non restituunt in priorem formam; deponantur. Laici, vel monachi, excommunicentur. *Nicaen.ij.c. 13. Ansel.lib 7.cap.172.*

CAP. IV.

12. q 2.c. 13. Apostolicos. — Quisquis apparuerit post hanc definitionem nostram contrarium quid huic sanctae, & vniuersali synodo agere; deponatur, vt praeuaricator diuinarum legum, & praeceptorum; cassata videlicet omnino, quae facta est in scriptis, vel sine scriptis ab Episcopo venditione, vel emphyteutica traditione, aut alia quauis alienatione eymeliorum, & * salsriorum locorum. *Syn.viij.gen.CP. sub Hadrian. ij.cap.15. Caesar. lib.7. cap.74. Ansel. lib.6. cap.169.*

* solariorum

CAP. V.

Metropolitanus, qui alijs Episcopis commissas ecclesias grauare, vel ambire non formidat, si post hanc definitionem nostram tale quid facere temptauerit; poenam subeat a Patriarcha iniustitiae, ac auaritae suae, & deponatur, & sequestretur, vt sacrilegus, & vt idololatra factus iuxta magnum Apostolum. *viij.syn.gen.CP.sub Hadr.ii.cap.19.*

CAP. VI.

de decim. c.17 Gregor. ix. & c. 1. eod. tit. in 2. coll. — Si quis alicui laico in saeculo remanenti ecclesiam, decimamue concesserit a statu suo tamquam arbor, quae inutiliter terram occupat, succidatur, & donec emendet, ruinae suae subiaceat prostratus. *Alex.iii.in conc.Turon. cap.3.*

CAP. VII.

17. q.4. c. Quicumque 1. — Quicumque oblitus Dei, & decreti huius immemor; cuius Romanae ciuitatis sacerdotes volumus religiosis nexibus deuinciri, in constitutum praesens committens, quidquam de iure titulorum, vel ecclesiae superius praefatae quolibet modo, praeter aurum, argentum, vel gemmas, vestes quoque, si sunt, vel si accesserint, aliqua mobilia, ad ornamenta diuina minime pertinentia, perpetuo iure, exceptis dumtaxat sub praefata condicione domibus, alienare temptauerit, donator, alienator, ac venditor honoris sui amissione multetur. *Syn.Rom.iy.sub Symmac.cap.6.*

CAP. VIII.

Non liceat presbyteris vrbis Romae, titulorum suorum praedia, seu quidquid iuris eorum fuerit, quolibet alienare commento. qui vero hoc agere temptauerit, ordinis sui amissione plectatur. *Syn.Rom.iy.sub Symmac. cap.6.in tit.*

CAP. IX.

Nullus Abbas, nullus Archipresbyter, nullus Praepositus ecclesiae audeat possessiones ecclesiae suae vendere, commutare, vel in feudum dare sine communi fratrum consensu, vel Episcopi propriae ciuitatis: alioqui ordinis sui periculum patiatur. *Syn.apud Guardastall. sub Paschal.y.cap.4.*

CAP. X.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, in furto deprehensus deponatur. *Apost.cap.25.* — Dist. 81. c.12. Presbyter.

CAP. XI.

De ijs, qui scripturas sanctas tradidisse dicuntur, vel vasa dominica, vel nomina fratrũ suorum, quicumque eorum ex actis publicis fuerit detectus, * vel verbis nudis, ab ordine cleri amoueatur. *Arel.i.cap.13.* — * al. non

CAP. XII.

Rem ecclesiae nemo vendat: quod si aliqua necessitas cogit, hanc insinuandam esse Primati prouinciae ipsius, vt cum statuto numero Episcoporum, vtrum faciendum sit, arbitretur. Quod si tanta vrget necessitas ecclesiae, vt non possit ante Primatem consulere, saltem post factum, curiositatem habeat, & vicinis Episcopis hoc ante iudicare, & ad concilium referre eas suae ecclesiae necessitates. Quod si non fecerit, reus concilio venditor *honore amissio* teneatur. *Carth.cap.26.G. Carth.v.cap.4. L. vid.Corp.canon.* Iuo *par.3. cap.153.decr.Anselm lib.5.cap.45.* — 17.q.4.c. 39. Nulius.

CAP. XIII.

Episcopi, presbyteri, diaconi, vel quicumq. clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore Episcopatus, vel clericatus sui agros, vel quaecumque praedia nomine suo comparant, tamquam rerum * dominicarum inuasionis crimine teneantur obnoxij, nisi admoniti, ecclesiae eadem ipsa contulerint. Si autem ipsis proprie aliquid liberalitate alicuius, vel successione cognationis obuenerit, faciant inde, quod eorum proposito congruit. Quod si a suo proposito retrorsum exorbitauerint, honore ecclesiastico indigni, tamquam reprobi iudicentur. *Carth.cap.32.G.Carth.iii.cap. 49. L. Magunt. sub Raban. cap. 8. Burch. lib.3.cap. 120. Iuo lib.2.tit.4.cap.25. panor. & par.3.c. 96.decr. Ansel.lib.7.cap.147.Caesar.lib.7.cap. 69.Tarrac.lib.1.cap.240.* — 12 q.3. c. 1. — * diuinarum

CAP. XIV.

Qui res ecclesiae alienant, conuicti in concilio, & ab honore depositi, de suo restituant, quantum sumpserunt. *Agath.cap.49. Iuo par. 3.cap.161.decr.* — 12.q 2 c. 35. Vtatur.

CAP. XV.

Res ecclesiae, nisi ob nimias necessitates nemo distrahat. Quod si quispiam imminente nimia necessitate, inconsulto Primate prouinciae, aut certe maiore vrgente necessitate, nõ adhibitis testibus vicinis Episcopis, id facere attemptauerit, ita canonico iudicio percellitur, scilicet, vt amisso honore, reus Deo, & concilio

cilio

cilio teneatur, *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 17.*

CAP. XVI.

10. q. 2. c. vlt. Si quis Episcopus nulla ecclesiasticae rationis necessitate compulsus, in suo clero, aut vbi forte non est presbyter, de rebus ecclesiasticis aliquid praesumpserit vendere; & res ipsas ecclesiae propriae restaurare cogatur, & in iudicio Episcoporum deijciatur auditus, & tamquam furti, aut latrocinij reus suo priuetur honore. *Mart. Brac. cap. 14. Burch. lib. 1. cap. 215. & lib. 3. cap. 181. Iuo par. 3. cap. 172. & 242. & par. 5. cap. 329. decr. Caesar. lib. 7 cap. 73. Tarrac. lib. 6. cap. 135.*

CAP. XVII.

dist 50. c. 32. Si quis presbyter, aut diaconus inuentus fuerit, aliquid de ministerijs ecclesiae venumdidisse, quia sacrilegium commisit, placuit eũ in ordinatione ecclesiastica non haberi. In iudicio tamen Episcopi dimittendum est, siue indignus in suo recipi debeat gradu, quia multotiens hoc ipsum, quod de sacro altario contaminatum est, in Episcopi potestate dimissum est. *Mart. Brac. cap. 17. Burch. lib. 3. c. 179. Iuo par. 3. cap. 173. & 240. decr. Caesar. lib. 7. cap. 79.*

Depositiones contra foeneratores. Tit. XX.

Vide lib. xxxv. tit. vi.

Depositiones contra clericos, qui vescuntur cibis vetitis, & ludis prohibitis dant operam. Tit. XXI.

Vide lib. viii. tit. lx.

Depositiones contra clericos, qui non ieiunant diebus constitutis aut ieiunant, cum non oportet. Tit. XXII.

CAP. I.

Clericus, qui diem dominicum ieiunauerit, deponatur; laicus excommunicetur. *Apost. cap. 64. Trul. cap. 65.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, hypodiaconus, lector, cantor quadragesimam non ieiunans, aut quartam, aut sextam feriam, deponatur, nisi ob imbecillitatem. &c. *Apost. cap. 69.*

Deponuntur digami. Tit. XXIII.

Vide lib. iv. tit. vii. lib. xxvii. tit. xiii. quibus adde.

CAP. I.

Abstineatur ab illicitis ordinationibus. Nullus ex laicis, nullus digamus, nullus, qui sit viduae maritus, aut fuerit, ordinetur: sed irreprehensibilis, & qualẽ elegit Apostolus, fiat, &c. Si quae factae sunt ordinationes 1. Tim. 3. illicitae, remoueantur: quoniam stare non possunt, nec discussionem nostram subterfugere poterunt. &c. *Caelest. epist. 2. cap. 6.*

CAP. II.

Eos, qui vel secundas nuptias inierunt, vel viduarum se coniugio sociarunt, in sacerdotio manere non patimur: & multo magis illum, si fuerit vestro iudicio confutatus, qui duarũ simul est maritus vxorum, vel illum, qui a prima vxore dimissus; alteram dixisse perhibetur, priuandum honore decernimus. *Leo epist. 81. cap. 1. ad Episcopos Afric.*

CAP. III.

Non promouentur ex regulis canonum, qui Dist. 51. c. 5. secundae vxoris coniunctionem sortiti sunt, aut numerosa coniugia frequentauerunt: qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt: qui concubinas, aut fornicarias habuerunt. &c. Si quis deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare contendit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet. iv. cap. 18.*

CAP. IV.

Qui cum duabus contraxerunt, mortuis vxoribus, cessent a sacro ministerio presbyteri, & diaconi. Idem si viduam duxerit. Sed & si post ordines duxerint vxores, presbyteri, diaconi, subdiaconi, neque ad maiores ordines promoueantur soluto coniugio. &c. *Trul. cap. 3.*

Depositiones contra clericos, qui capitalia crimina committunt. Tit. XXIV.

Vide lib. vi. tit. xlv. quibus adde.

CAP. I.

Si procedente tempore (*Episcopus, vel presbyter neophytus*) mortale peccatum ad- Dist. 48. Quoniam c. 1. misisse deprehẽdatur, & a duobus, vel a tribus testibus conuincatur, cesset a clero. Qui vero contra haec fecerit, vt contradictor magnae synodi, de clero periclitetur. *Nicaen. cap. 2. Mart. Brac. cap. 22. refert ix. synod. sub Ioan. viij. act. 2. ex epist: eiusd. Ioan. Iuo in prolog. panor. & decr.*

CAP.

CAP. II.

Dist. 81. c. Quicumque. Qui ex lapsis per ignorantiam, vel scienter ordinati sunt, deponantur. *Nicaen. cap. 10.*

CAP. III.

Nullus presbyter superponat se alteri, sed si criminosus fuerit aliquis presbyter, in praesentia Episcopi, vel Archidiaconi dijudicetur. Et si probata fuerit eius culpa, per Episcopum vel suos expellatur, & alius per Episcopum intermittatur. *Greg. vij. in conc. Rom. anni incerti cap. 4.*

CAP. IV.

c. 1. de eleri. excom. Greg. ex. & in 1. coll. Si Episcopus, presbyter, diaconus iustè depositus ob manifesta crimina ausus sit in suo ministerio permanere, abscindatur ab ecclesia. *Apost. cap. 28. G. 29. L. vide Antioch. cap. 4.*

CAP. V.

Comperimus nonnullos in ipsis ordinibus constitutos, grauibus delinquentes facinoribus non repelli; cum, & Apostolus* mandet, nemini cito manus imponendas, neque communicandum peccatis alienis: & maiorum veneranda constituta pronuntient huiusmodi, etiamsi forte surrepserint, tam qui ante peccauerunt, detectos oportere repelli, quam sacrae professionis oblitos, praeuaricatoresque sancti propositi, proculdubio submouendos. *Gelas. epist. 1. cap. 20.*

*clamet 1. Tim. 5.

CAP. VI.

Si quos presbyteros, qui de laicis promoti fuerint, & antea criminalibus caussis obuoluti, celantes peccatum suum ordinati sunt, postmodum vera, & manifestata est eorum iniqua actio, hoc sacerdotali habitu priuatos paenitentiae submitte. *Zachar. epist. 5. ante fin.*

CAP. VII.

Quicumque sub ordinatione vel diaconatus, vel presbyterij, vel Episcopatus mortale crimine dixerint se esse pollutos, a supradictis ordinibus submouendos esse (*censuimus*) reos scilicet. vel veri confessione, vel mendacio falsitatis. &c. Decretum est submouendos protinus esse ab eo gradu, quem ab omni scandalo liberum esse decet. *Valent. Galliae cap. 4. & in epist. eiusdem concilij ad clerum Forojuliensem. Toletan. x. in caussa Potamy Episcopi paulo ante fin.*

CAP. VIII.

Dist. 50. c. 9. Si Episcopus, presbyter, diaconus, capitale crimen commiserit, aut chartam falsauerit, aut testimonium falsum dixerit, ab officij honore depositus in monasterium retrudatur; & ibi quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. *Agath cap. 50.*

CAP. IX.

Si diaconus, aut presbyter crimen capitale commiserit, ab officij honore depositus, in monasterium retrudatur, ibi tantummodo, quamdiu vixerit, communionem sumendo. *Epaunen. cap. 22.*

CAP. X.

7. q. 1. in princ. Nullus viuente Episcopo alius ordinetur Episcopus, nisi in eius locum, quem capitalis culpa deiecerit. *Aurel. v. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 86. Iuo par. 5. cap. 302. decr.*

CAP. XI.

Qui non promoueantur ad sacerdotium, ex regulis canonum, &c. Qui in aliquo crimine detecti sunt. Qui infamiae nota aspersi sunt: qui scelera aliqua per publicam paenitentiam se admisisse confessi sunt. &c. Si quis deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Toletan. iv. c. 81.* Dist. 51. c. 5.

CAP. XII.

Qui peccatum ad mortem peccant clerici, a gradu quidem deponuntur, a laicorum autem communione non arcentur. *Basil. ad Amphil. cap. 32.*

Contra clericos, qui Episcopis, aut alijs graues iniurias inferunt.

Tit. XXV.

CAP. I.

Coniurationes, & collegia ab externis legibus prohibentur, multo magis in ecclesia. Si clerici, vel monachi id fecerint, & contra Episcopos, vel clericos conspirauerint, á gradu suo cadant. *Chalced. cap. 18. Trull. cap. 34. Vorm. cap. 94. Tullen. post. epist. syn. Raban. cap. 19. de paenit. Burch. li. 10. cap. 68. Iuo par. 12. cap. 87. decr. Anselm. lib. 8. cap. 16.* 11. q. 1. c. Coniurationi. 23. & 24.

CAP. II.

Tarasius ait, si intulerit qualiscumque etiam Episcopus verbera, aut plagas viris Deum timentibus, &c. indignus est Episcopatu. Sancta synodus ait, indignus est. *vij. syno. gen. Nicaen. ij. act. 3. in prin.*

CAP. III.

Vniuersa synodus dixit. Episcopalem persecutionem, & ecclesiarum abscissionem, vel vastationem, atque seruorum Dei insectationem, fulti praedicta auctoritate, & omnium sanctorum patrum prohibitione, vestraque consolatione veraciter amputantes. &c. Sancimus, ne vmquam talia a quoquam nostris, aut futuris temporibus praesumantur. &c. Si quis haec quae hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere praesumpserit, aut voluntarie transgredi temptauerit; si clericus est gradu proprio paenitus careat. *Syn. Rom. v. sub Symm. in fin.*

CAP. IV.

Statuimus, vt nullus futuris temporibus Episcopis vim inferre; vel eos temere lacerare praesumat, quatenus cum ad synodum conuenerint, libere eis tractare, & statuere liceat, quae sanctorum patrum canonica censura decreuit. Nullusque eos lacerare, &c. absque sui status periculo pertemptet. *Rauenn. sub Ioan. ix. cap. 2.*

CAP.

CAP. V.

Ait. 23. Si clericus iniuria affecerit Episcopum deponatur: Praefecto enim populi tui non maledices. *Apost. cap. 55.*

CAP. VI.

11. q. 1. c. 32. Statuimus, vt si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosque criminari voluerit, vt mox ante examinatum iudicium submotus a clero curiae tradatur, cui diebus vitae suae deseruiat, & infamis absque vlla restitutionis spe permaneat. *Fabian. epist. 2. Gregor. vij. lib. 7. regist. epist. 2. Deusded. par. 4. Anselm. lib. 7. cap. 159. Tarrac. lib. 2. cap. 23.*

CAP. VII.

3. q. 4. c. 8. Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator exstiterit, non est recipiendus: quia infamis est, & a gradu debet recedere, aut curiae tradi seruiturus. *Steph. epist. 2. in med. Gregor. vij. lib. 7. regist. epist. 2. in med. Deusded. par. 4.*

CAP. VIII.

Patres sancti synodum congregauerunt generalem in Nicaea. &c. leges posuerunt, quas sacros canones appellamus, quibus multa pernecessaria ad statum ecclesiae sanctae Dei, & supplementum columnarum eius, id est Episcoporum, qui eum proprijs humeris gestant, sunt decreta, & nocumenta eorum prohibita; ita vt qui talia agere temptauerint, aut eis nocere praesumpserint, si quidem clerici fuerint, a proprio gradu decidant. *Iul. epist. 1. ad Episcopos Orientis ante med.*

CAP. IX.

Arsacium, quem pro magno Ioanne (*loquitur de Ioanne Chrysostomo ab inimicis in exilium pulso*) in thronum Episcopalem produxistis, etiam post obitum exauctoramus, vna cum omnibus, qui consulto cum eo communicauerunt Episcopis: cuius etiam nomen sacro Episcoporum albo non inscribatur. indignus enim eo ordine est, vt qui Episcopatum quasi adulterio polluerit. &c. Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem. &c. *Innoc. epist. ad Arcad. Imperat. apud Nicephor. lib. 13. cap. 34.*

CAP. X.

Si quis clericus in demoliendis sepulchris fuerit deprehensus, quia facinus hoc pro sacrilegio legibus publicis sanguine vindicatur, oportet canonibus in tali scelere proditum a clericatus ordine submoueri, & paenitentiae triennio deputari. *Tolet. iv. cap. 45. Burch. lib. 11. cap. 63. Iuo par. 13. cap. 44. decr.*

Depositiones cōtra clericos homicidas, & qui membrū abscindunt, aut plagas imponūt. Tit. XXVI.

CAP. I.

Dist. 55. c. 4. si quis SI clericus se castrauerit, deponatur vti sui homicida. *Apost. cap. 22. G. 23. L. Nicaen. cap. 1. vbi est cesset. Mart. Brac. c. 21. Tarracon. lib. 3. cap. 37.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus fideles peccantes, aut infideles, etiam delinquentes verberans, vt ab eis timeatur, deponatur. *Apost. cap. 27. G. 28. L. Ansel. lib. 6. cap. 159.* *Dist. 45. c. 7. Episcopum.*

CAP. III.

Si clericus in pugna quem percusserit, isq. ex vno ictu moriatur, propter temeritatem deponatur. *Apost. cap. 66.*

CAP. IV.

De ijs, qui se ipsos abscindunt, paterni canones euidenter sequenda posuerunt: dicunt enim talia perperantes, mox vt agniti fuerint, a munere clericali debere secludi. *Gelas. epist. 1. cap. 19.*

CAP. V.

Qui male conceptos ex adulterio faetus, vel editos necare studuerint, vel in * ventribus matrum potionibus aliquibus colliserint, &c. Si clerici fuerint, officium eis ministrandi recuperare non liceat; attamen in choro psallentium a tempore receptae communionis intersint. *Iler. cap. 2. Anselm. lib. 11. cap. 51. Iuo par. 10. cap. 182.*

* veris

CAP. VI.

Qui non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum: [Qui in aliquo crimine detecti sunt, &c. qui semetipsos absciderunt, aut naturaliter defectu membrorum, vel defectione aliquid minus habere noscuntur. &c. Si quis deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet. iv. cap. 18.* *Dist. 51. c. 5.*

CAP. VII.

Si quis Episcoporum magnatis cuiusquam vxorem, filiam, neptem, vel propinquam adulterina pollutione faedauerit, honoris proprij gradum amittat. &c. Hanc sane, & illi sententiam merebuntur, qui volentes homicidiū fecerint. *Tolet. xi. cap. 5.*

CAP. VIII.

Si quis clericus, quamuis nimium coactus, homicidium fecerit, siue sit presbyter, siue diaconus, deponatur. Legimus in canonibus Apostolorum, quod Episcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus est, deponatur; quanto magis is, qui hoc immane scelus fecerit, ab ordine cessare debebit? *Tribur. cap. 11. vid. Apost. cap. 25.*

* loquitur de eo, qui excedit moderamen inculpatae tutellae. *Dist. 50. c. 11. Presbyter. 1.*

CAP. IX.

Si quis sanus, non per disciplinam religionis, & abstinentiae, sed per abscissionem plasmati a Deo corporis, existimans posse a se carnales concupiscentias amputari, castrauerit se, non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quod si iam ante fuerit promotus ad clerum, prohibitus a suo ministerio deponatur. *Mart. Brac. cap. 21. vide Nicaen. cap. 1.* *Dist. 55. c. 9. si quis pro.*

CAP.

C A P. X.

Qui se latronibus aduersos objiciunt, si sint clerici, a gradu deponantur. *Basil. ad Amphiloc. cap. 55.*

Depositiones contra clericos gulae, & ebrietati deditos. Tit. XXVII.

C A P. I.

Dist. 35. cap. 1. EPiscopus, presbyter vel diaconus aleae, & ebrietati deditus cesset, vel deponatur. *Apost. cap. 42. Raban. cap. 28. de poenit. Burchar. lib. 14. cap. 5. Iuo lib. 3. tit. 23. cap. 4. panor. Iuo par. 13. cap. 73. decr. Caesar. lib. 8. c. 50. & 100.*

C A P. I I.

Luca 21. Per semetipsam Veritas generaliter in euangelio protestatur, dicens: Cauete a crapula, & ebrietate, & curis huius saeculi. Vnde & in ecclesiastico canone sententialiter constat decisum, non cessare ab hujusmodi vitij ingurgitatione, adjacere periculo, ante honoris iactura periclitari debere. *Foroiul. cap. 5.*

C A P. I I I.

Quicumque ebrietati deseruit, aut desinat, aut deponatur. *Aquisgran. ij. sub Ludou. part. 1. cap. 6.*

C A P. I V.

De collectis, vel confratrijs, quas consortia vocant, sicut verbis monuimus, & nunc scriptis expresse praecipimus; vt tantum fiant, quantum rectum ad auctoritatem, & vtilitatem, atque ad salutem animarum pertinent. Pastos autem, & commessationes, quas diuina auctoritas vetat, vbi & grauedines, & indebitae exactiones, & turpes, ac inanes laetitiae, &c. accidere solent, adeo penitus interdicimus; vt qui contra hoc decretum agere praesumpserit, si presbyter fuerit, vel quilibet clericus, gradu priuetur. *Nannet. c. 15.*

Depositiones contra clericos, qui vestibus prohibitis, vel armis vtuntur. Tit. XXVIII.

C A P. I.

21 q. 4. c. vlt. PRaecipimus, quod tam Episcopi, quam clerici, in statu mentis, in habitu corporis Deo, & hominibus placere studeant, & nec in superfluitate * scissurae, aut colore vestium, nec in tonsura, intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum; sed potius, quod eorum deceat sanctitatem. Quod si moniti ab Episcopis emendare noluerint, ecclesiasticis careant beneficijs. *Synod. Roma. sub Innoc. 2. cap. 3. post Iuo panorm.*

*scissura

C A P. I I.

21 q. 4. c. vlt. Praecipimus, vt tam Episcopi, quam clerici neque superfluitate, seu inhonesta varietate colorum, aut scissura vestium, neque in tonsura, intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum: sed potius ita in suis actibus errata condemnent, & amorem innocentiae, conuersatione demonstrent, sicut dignitas exigit ordinis clericalis. Quod si moniti ab Episcopis suis infra quadraginta dies non obtemperauerint, ecclesiasticis beneficijs eorumdem Pontificum auctoritate priuentur. *Eugen. iii. in syno. Remen. cap. 2.*

C A P. I I I.

Clerici, qui in quacumque * seditione arma volentes sumpserint, amisso ordinis sui gradu, in monasterium contradantur paenitentiae. *Tolet. iv. cap. 44. Ansel. lib. 7. cap. 187. Tarracon. lib. 6. cap. 3.* *factione 23. q. 8. c. 5.

Depositiones contra clericos, qui non seruant grauitatem, & modestiam. Tit. XXIX.

Vide lib. viii. tit. xxiv. quibus adde.

C A P. V N I C.

NVllus clericus, subdiaconus, diaconus, vel presbyter in plateis resideat, & fabulis diuersis commisceatur. Quod si quis facere praesumpserit, repellatur omnino ab officio. *Narbon. cap. 3.*

Depositiones contra clericos, qui negotijs saecularibus dant operam. Tit. XXX.

Vide lib. viii. tit. xxxix. lib. iv. tit. lxxiii. quibus adde.

C A P. I.

CLerici, qui sine licentia vagantur, deponantur. Item si cum licentia clerici laboratores recesserunt, sed curis saecularibus implicantur. *Nicaen. ii. cap. 10.*

C A P. I I.

Praua consuetudo, prout accepimus, & detestabilis inoleuit; quoniam monachi, & regulares canonici post susceptum habitum, & professionem factam, spreta beatorum magistrorum Augustini, & Benedicti regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiscunt, &c. Ne hoc vlterius praesumatur Apostolica auctoritate interdicimus. Episcopi autem, Abbates, & Priores tantae enormitati consentientes, & non corrigentes proprijs honoribus * spolientur, & ab ecclesiae liminibus arceantur. *Syn. Rom. sub Innoc. ii. c. 6. post. Iuo panor.* *priuentur

C A P. I I I.

Clerici, qui relicto clero, se ad saecularem militiam, & ad laicos contulerint, non iniuste ab ecclesia, quam reliquerunt, amoueantur. *Andegau. cap. 8.*

C A P.

CAP. IV.

Clericus, qui examinationi reorum, aut interfectioni interfuerit, detraudatus honeſti honoris ſtola gregibus examinatorum ſocietur. *Matiſcon.ii.cap.*19.

CAP. V.

23 q 8.c. ſaepe.29. Si quis ſacerdotum diſcuſſor in alienis periculis exſtiterit, ſit reus effuſi ſanguinis apud Chriſtum, & apud eccleſiam perdat proprium gradum. *Tolet.iv.cap.30. Burch.lib.2. c.149. Iuo par.6.cap.222.decr.*

CAP. VI.

23.q.8.c. His.30. A quibus Domini ſacramenta tractanda ſunt, iudicium ſanguinis agitare non licet. &c. Qnod ſi quiſquam id fecerit, ordinis honore priuetur, & loco; & ſub perpetuo damnationis teneatur religatus ergaſtulo. &c. *Toletan. xi.cap.6. Raban.cap.30.de paenit. Burch. lib. 1. cap.201. Iuo par.5. cap.315. decr. Caeſar. lib.5. cap.62.* T*arrac.lib.4.cap.69.*

CAP. VII.

Diſt. 44. c.3.nulli. Clericus, qui tabernae officinam habet, aut ceſſet, aut deponatur. T*rull.cap.9.*

Depoſitiones contra clericos, qui apud ſe feminas habitare permittunt, praeter matrem, & propinquas, aut qui cũ illis ſermones familiares cõferunt. Tit. XXXI.

vide lib.iv.tit.xxxviij.lib.vi.tit.xxx.& xxxi.

CAP. I.

De vita, & honeſt. cleri.c.8. Greg. ix. & in 1. collect. MOnaſteria ſanctimonialium ſi quiſquam ſine manifeſta, & neceſſaria cauſſa frequentare praeſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, & ſi non deſtiterit, a beneficio eccleſiaſtico reddatur immunis. *Alexan.iii.in conc. Later.cap.11.*

CAP. II.

Diſt. 81. c.20. Clericus, presbyter, diaconus, Archidiaconus, qui cum femina ſecreta colloquia miſcet, deponatur, ea vero a liminibus arceatur eccleſiae. *Clem.epiſt.2.ante med. Iuo par.6.cap.89. decr. Anſel.lib.7.cap.139.*

CAP. III.

Clericus loci ſui dignitate priuetur, qui familiarius cum propinqua eius curae commiſſa conuerſatur. *Tarracon.cap.1.*

CAP. IV.

Qui habet familiaritatem extranearum, ſi poſt primam, & ſecundam commonitionem non ſe emendauerit, officij ſui dignitate priuetur. ſi ſe correxerit, ſancto miniſterio reſtauretur. *Ilerd. cap.15.*

CAP. V.

Nullus clericus a gradu ſubdiaconatus, & ſupra in conſortio familiaritatis habeat mulierẽ, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Poſt datam hanc admonitionem, quiſquis carum conſortium frui voluerit, nouerit ſe non ſolum a clericatus officio retrahi, vel eccleſiae foribus expelli, ſed etiam omnium catholicorum, clericorum, vel laicorum communione priuari, nulla prorſus vel colloquij conſolatione relicta. *Tolet.ii. cap.3.*

CAP. VI.

Nullus clericorum, non Epiſcopus, non presbyter, non diaconus, non ſubdiaconus extraneam mulierem in domo ſua habere praeſumat. &c. Si quis Epiſcopus ad diſtringendum eos, qui in hac facilitate perdurant, negligens apparuerit, ſententiam praedeceſſorum canonum ſe incurrere omnino cognoſcat; ſic tamen, vt tam Metropolitanus ſuis comprouincialibus, quam cõprouinciales Metropolitano ſuo, ſi reſiſtere, aut contemnere Epiſcopum clerici ſui praeſumpſerint, dent omnino ſolatium. &c. Quicumque pro cauſſa Dei, fratri ſuo ſolatium commonitus dare diſtulerit, vſque ad ſynodũ remoueatur. T*uron.ii.cap.10.& 12.*

CAP. VII.

Nemo clericus ſuſpectam domi habeat mulierem, vel ancillas, inculpatum ſe ipſum praebens: ſi fecerit, deponatur. Idem ab eunuchis ſeruetur. Contrauenientes clerici deponantur, laici excommunicentur. *Trull.cap.5.*

Depoſitiones contra clericos ſacris initiatos, qui ab vxoribus non abſtinent. Tit. XXXII.

Vide lib.vi. tit.xxix. quibus adde.

CAP. I.

Diſt. 82. c.6. MAximilianus filius noſter non patitur eccleſiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios aſſerit procreaſſe. &c. Si conuicti fuerint, a ſacerdotali remoueantur officio. *Innocen. epiſt.5. Iuo par. 6. cap.96. decr. Anſel.lib.8.cap.15.*

CAP. II.

Si quis poſt acceptam benedictionem leuiticam cum vxore ſua incontinens inuenitur, ab officio abijciatur. *Arauſic.cap.23.*

CAP. III.

Epiſcopi, presbyteri, vel honoratiores clerici, ſi coniugibus ſuis poſt ordines copulentur, omni in perpetuum, quam admiſſo iam crimine perdiderunt, dignitate priuabuntur. *Matiſcon.cap.11.*

Depoſitiones contra clericos, qui cum ſacris ſint initiati, vxores ducunt. Tit. XXXIII.

Vide lib.vi.tit.xxviij. lib.vij.tit.xvi.

Depositiones cõtra clericos adulteros, vel fornicãtes. Tit. XXXIV.

Vide lib. iv. tit. xli. lib. vi. tit. xxxiij. quib. adde.

CAP. I.

NVllus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adiũgat. Quod si fecerit quis, a canonica omnino arceatur. *Vrban. ij. in concil. Claram. cap. 9.*

CAP. II.

Dist. 33. c. 7. Habuisse te concubinam manifesta veritate comperimus; de qua etiam cõtraria est quibusdam nata suspicio: sed quia in rebus ambiguis absolutum non debet esse iudicium, hoc tuae conscientiae eligimus committendum. Qua de re si in sacro ordine constitutus eius te permistione esse recolis maculatum, sacerdotij honore deposito, ad ministrandum nullo modo praesumas accedere; sciturus in animae tuae periculo te ministrare, & Deo nostro te sine dubio reddere rationem, si huius sceleris conscius in eo, quo es ordine, celans veritatem permanere volueris. *Greg. lib. 2. regist. epist. 44. Andreae Tarentino Episcopo. Burch. lib. 2. c. 195. Iuo par. 5. c. 310. Tarrac. lib. 6. cap. 242.*

CAP. III.

Dist. 50. c. 9. Peruenit ad nos, quosdam de sacris ordinibus lapsos, vel post paenitentiam, vel ante ad officium suum reuocari; quod omnino prohibemus, & in hac re, sacratissimi quoq. canones contradicunt. Qui igitur post acceptum sacrũ ordinem lapsus in peccatum carnis fuerit, sacro ordine ita careat, vt ad altaris ministerium vlterius non accedat. *Greg. lib. 3. regist. epist. 26. ad Ianuar. Episcop. Calarit. Ansel. lib. 8. c. 10. Iuo par. 6. c. 78. decr.*

CAP. IV.

De Paulo Episcopo de corporali crimine accusato, & deposito *Greg. lib. 10. regist. epist. 35. ad Ioãnem Episcopum primae Iustinianae.*

CAP. V.

Rigida cen sura, quae iam non est in vsu. Subdiaconi, qui ante ordinem fuerint moechari; amoueantur. *Eliber. c. 30.*

CAP. VI.

Dist. 50. c. 51. Hic quis. 15. q. 8. c. 2. Qui altario Dei seruiunt, si subito in flenda carnis fragilitate corruerint, & digne paenituerint; maneat in potestate Pontificis, veraciter afflictos non diu suspendere, &c. Quod si iterato velut canes ad vomitũ reuersi fuerint, non solum dignitate officij careant, sed etiam sanctam communionem, nisi in exitu non percipiant. *Ilerd. c. 5. Raban. c. 1. de paenit. Burch. lib. 19. c. 74. Iuo par. 15. c. 87. decr.*

CAP. VII.

Dist. 81. c. 10. Si quis clericus adulterasse aut confessus fuerit, vel conuictus, depositus ab officio, communione concessa, in monasterio, toto vitae suae tẽpore, trudatur. *Aurel. iy. c. 7. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 22. panor. & par. 8. c. 285. decr.*

CAP. VIII.

Placuit sanctae, & venerabili synodo, vt presbyteri, qui ex haeresi Ariana ad sanctam catholicam ecclesiam conuersi sunt, qui sanctam, & puram fidem, atq. castissimam tenuerint vitam, accepta denuo benedictione presbyteratus, sancte, & pure ministrare debeant. Ceteri vero, qui hãc suprascriptam vitam adimplere, vel tenere neglexerint, ab officio depositi sint in clero. Ita & de diaconibus, sicut & de presbyteris constitutum est. *Caesaraug. ii. c. 1.*

CAP. IX.

Si quis presbyter, aut diaconus castitatem violauerit, tali sorte coerceatur, vt gradu deiectus Deo amplius non ministret. *Toletan. sub Rerrredo Rege. cap. 1.*

CAP. X.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui cum muliere in balneo lauatur. *Trull. c. 78. vide Laodic. c. 30.*

CAP. XI.

Eos, qui ad animarum lapsus meretrices cogunt, & alunt, si sint quidem clerici, deponi; si vero laici, segregari debent. *Trull. c. 87.*

CAP. XII.

Si quis clericorum deinceps fuerit deprehensus incontinentiae vitio laborare, detinendo publice concubinam; nisi post admonitionẽ canonicam illam a se prorsus expulerit, ex tũc rãm beneficio, quam & officio spolietur. &c. Qui vero remotas resumere praesumpserint, decreuimus eos beneficijs esse priuatos. De clericis ruralibus concubinarijs expressus rigor superius obseruetur. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Card. c. 2. & 3.*

CAP. XIII.

Lector, si cum sua sponsa ante matrimonium commercium habuerit, postquam anno cessauerit, ad legendum recipietur, manens non vlterius promouendus. Quod si absq. desponsatione furtim coierit, cessabit a ministerio. &c. *Basil. ad Amphiloch. cap. 68.*

Depositiones contra clericos, qui feminas rapiunt. Tit. XXXV.

Vide lib. xxxvi. tit. iv. par. vi.

Depositiones contra clericos, qui consecratas virgines violant, aut eis valde familiariter vtuntur. Tit. XXXVI.

Vide lib. viii. tit. xxiii. quibus adde.

CAP. I.

IS, qui cum huiusmodi feminis (*loquitur de sanctimonialibus lapsis*) in aliqua fuerit iniquitate repertus, &c. si clericus est, a suo remotus officio pro suis cõtinuo lugendis excessibus in monasterium detrudatur. *Greg. lib. 3. regist. epist. 9. Ianuario Episc. Caralitano. Iuo par. 7. cap. 123. Caesar. lib. 10. cap. 118.* 27. q. 1. c. 23. in fin.

CAP.

CAP. II.

Monasteria puellarum, quae sub disciplina regulae degunt, obstrictius munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorū. Sed neque presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiā archimandritis quasi visitationis, vel praedicationis caussa sine permissu Episcopi ciuitatis sibi licentiam tribuat ineundi. Quin etiam nec Episcopus absq. sacerdotibus, vel clericis suis, vt decet, & honeste conuenit, adire illuc licentius se existimet. &c. Si quis post hanc definitionem huius reuerendi concilij, de his, quae consona voce, salubriterq. statuta sunt, temerario ausu violare tēptauerit, canonicis coërceatur vindictis: scilicet aut iuxta modum, & qualitatem culpae excommunicatione multetur, aut anathematis vinculo punitus vinciatur; aut certe honoris proprij amissione nudatus, reus ab ecclesiae gremio euellatur. *Foroiul. cap.12.*

Depositiones contra clericos, qui cum maribus concumbunt. Tit. XXXVII.

Vide lib.xxxvi. tit.v. par.vii.

Depositiones contra clericos, qui munus suum praestare contemnunt. Tit. XXXVIII.

Vide lib.viij.tit.xlvi. quib.adde.

CAP. I.

SI Episcopus, vel presbyter neglexerit clerum, vel populum suum docere religionem, excommunicetur, perseuerans in eadem negligentia deponatur. *Apost. cap. 58. vide Trull. cap.19.*

CAP. II.

Si Episcopus, vel presbyter clerico indigenti non praebeat necessaria, excommunicetur; si perseuerat, deponatur, vti homicida fratris sui. *Apost.cap.59.*

Depositiones cōtra chorepiscopos, & presbyteros, qui Episcoporum munera exercebāt. Tit. XXXIX.

Vide lib.vi. tit.i. quibus adde.

CAP. I.

VTentur huiusmodi (*loquitur de chorepiscopis, qui Episcoporū munera exercebāt*) & a talibus se abstineant, qui noluerint, vna cum eis a sacerdotali ministerio, vt rebelles, fieri alieni. *Damas. epist.4. in fine. Ioan.iii. epist. vnic.in fin.*

CAP. II.

Presbyteri, si Episcopalia munera exequantur, presbyterij dignitate priuentur. *Gelas. epist.1.cap.8.*

CAP. III.

Si quis presbyter post hoc interdictum ausus fuerit chrisma benedicere, aut ecclesiam, aut altarium consecrare, a suo officio deponatur. *Bracaren.I. cap.37.*

Depositiones contra eos, qui sedis Apostolicae, vel conciliorum statuta contemnunt. Tit. XL.

Vide lib.I.tit.xviii. lib.v. tit. x. & xli. quibus adde.

CAP. I.

SI qui voluerint ea, quae de quaque re acta sunt in sacro concilio Ephesino, quocumq. modo rescindere, ac labefactare, sanctum concilium constituit, vt si vtique Episcopi, vel clerici fuerint, de suo gradu prorsus excidant, ac destituantur, &c. *Ephes.cap.6.*

CAP. II.

Si quis deprehensus fuerit hanc definitionē nostram spernens, atq. praeuaricans, si quidem clericus est a proprio gradu decidat, laicus vero sequestretur. *Syno.viii.gener.CP.sub Hadr. ij. cap. 9.*

CAP. III.

Nullatenus habeant potestatem, qui principum domorum, aut suburbanarum rerum curam gesserint, inter clerum magnae ecclesiae colligi, vel constitui, &c. Si vero quis praeter definitionē, quam nunc protulimus, promotus fuerit in quodumq. magnae ecclesiae gradu, reprobetur omnimodis, & ab omni ecclesiastico gradu; tanquam qui contra magnam synodum prouectus extiterit. *Syno.viii.gener. sub Hadr.ii. cap.13.*

CAP. IV.

De presbyteris, diaconibus, seu clericis, qui inter se caussam habuerint, nullo modo praesumant publicis actionibus interpellationē facere, nisi suo Episcopo. Et si forsitan Episcopus contra eū habuerit, ad vicinum Episcopū confugiū faciat, iuxta canonū statuta: & si minime conuenerit, vt decidatur inter eos intentio, apud Apostolicam veniat sedē. Si quis praeter statuta agere praesūpserit, gradus sui honore priuetur, & ab ecclesia pellatur, quousq. caussa susceperit finem. *Zachar.in syn.Rom.c.12.*

CAP. V.

Praecipimus, vt nullus in Archidiaconū, vel Decanum, nisi diaconus, vel presbyter ordinetur. Archidiaconi verò, Decani, vel Praepositi, qui infra ordines praenotatos existunt, si inobedientes ordinari contempserint, honore suscepto priuentur. *Syno. Roma.sub Innoc.ii. c. & Eugen.iii.in syno.Remen.c.6. vel 9.* *Dist.60.a.3.*

X 2 CAP.

C A P. V I.

Transgredi Apostolica statuta absque transgressoris gradus periculo nullatenus possunt. *Ioan. epist. 1. post med.*

C A P. V I I.

Placuit sancto concilio, vt omnis potestas Episcopalis modum ponat suae irae, nec pro quolibet excessu quilibet ex familia ecclesiae aliquid corporis membrorum sua ordinatione praesumat stirpare, aut auferre. Quod si talis emerserit culpa, aduocato iudice ciuitatis, ad examen eius deducatur. &c. Similiter & presbyteri. quia comperimus aliquos aegritudine accedente familiae ecclesiae suae crimen imponere dicentes, ex ea homines aliquos maleficium fecisse, eosq. sua potestate torquere, &c. Decernimus, vt si presbyter talia pati se dixerit, ad aures hoc sui perducat Episcopi; ipse autem datis bonis hominibus ex latere suo, iudicem hoc iubeat quaerere. &c. Si quis sententiae huius ordinem nō obseruauerit, ex communicationis sententia feriendus erit, & a clero abijciendus. *Emerit. cap. 15.*

Depositiones contra clericos, qui in rebus grauibus superiores contemnunt. Tit. XLI.

C A P. I.

QVisquis Metropolitanorum, proprium Patriarcham contempserit. &c. & per totos duos menses post notitiam vocationis ad proprium venire Patriarcham minime festinauerit, &c. segregetur. Si vero intra vnum annū eandem contumaciam, & inobedientiam demonstrauerit; deponatur omnimodis, & ab omni sacerdotali operatione decidat, atque a dignitate & honore, qui Metropolitanis conuenit, propellatur, &c. *Synod. vij. gener. sub Hadr. y. cap. 17.*

C A P. I I.

Concilij, quod aduersum hanc sedem actum est, cuncta decernimus exemplaria a possessoribus suis ablata, contemplantibus cunctis igne cremari, nec superesse apud quemlibet ex his omnibus saltem vnum iota, vel vnum apicem; nisi quis totius clericatus, immo totius nominis christiani, anathemate perculsus, carere voluerit. *Hadr. ij. in epist. relata in syno. vij. gener. act. 1. in med. vide cap. 4. syno. Rom. sub Hadr. y.*

C A P. I I I.

3. q. 6. c. 14. Nō licet. Si quis relictis sacerdotibus suae prouinciae ad alias prouincias, vel aliorum Episcoporum iudicium experiatur; ab officio cleri submotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Innocen. ad Victori. epist. 2. c. 3. Capitul. lib. 6. cap. 28. lib. 7. c. 109. Tarrac. lib. 1. cap. 148. & lib. 2. c. 20. Ansel. lib. 2. c. 53. & lib. 3. c. 75. Caesar. lib. 5. c. 10.*

C A P. I V.

Censemus, vt quicumque praetermisso sacerdote ecclesiae suae ad disceptationem venerit saecularium, sacris liminibus expulsus a celesti arceatur altario. &c. Qui sub obseruatione clericali celesti probatur seruire officio, ex clero abijciendum se norit, si praetermisso sacerdotum iudicio saecularem adierit potestatem. *Leo epist. 94. ad Episcopos & presbyteros Thraciae.*

C A P. V.

De presbyteri, & diaconi depositione, qui suum Episcopum contemnit, seq. ab ipso separat, & ei obedire non vult *Antioch. c. 5. Carthag. 4. cap. 8.*

C A P. V I.

Si clerici, vel diaconi noluerint obedire Episcopis eos promouere volentibus ob ecclesiae necessitates ad maiores honores in eisdem ecclesijs; nec in eo quidem gradu ministrent a quem relinquere noluerunt. *Carth. c. 31. G.*

C A P. V I I.

Vt presbyteri, vel diaconi, vel quolibet ordine clerici, ita Episcopo suo obedientiae deuotione subiaceant, vt nec alibi dies feriatos, nisi in obsequio illius liceat tenere, aut celebrare. Quod si quis per quamcumque contumaciam, aut per cuiuscumque patrocinium hoc facere distulerit, ab officio segregetur, *Matiscon. cap. 10.*

Depositiones contra Episcopos, qui non veniunt ad synodum. Tit. XLII.

Vide lib. iv. tit. lxv.

Depositiones contra diaconos, qui presbyteris non cedunt. Tit. XLIII.

Vide lib. vij. tit. vij.

Depositiones contra clericos, qui iniussu superiorum ad Imperatorem se conferunt. Tit. XLIV.

Vide lib. iv. tit. lxxviij. lib. xxxviij. tit. vij.

Depositiones contra Episcopos, & presbyteros, qui apud excommunicatos faciunt sacrū. Tit. XLV.

Vide lib. xxxvij. tit. ij.

Depositiones contra clericos, qui censuras ecclesiae contemnunt. Tit. XLVI.

Vide lib. xxxvij. tit. 1 v. quibus adde.

CAP.

CAP. I.

NVllus fratrum, & coëpiscoporum nostrorum, &c. constituat presbyteros, aut quemlibet alium clericum in ecclesijs, quae sibi subiectae non sunt, praeter voluntatem Episcopi, cui ecclesia illa commissa est: sed neque quisquam presbyterorum, vel diaconorum, qui sacris officiis dediti sunt, vltro ac per se ecclesias ingrediens sacrum aliquod operetur, in quibus ab initio sortem minime consecutus est. Quisquis post hanc definitionem nostram visus fuerit faciens aliquid eorum, quae nunc interdicta sunt, separetur. &c. & presbyter ille, vel diaconus segregatus sit, donec ab aliena recedat ecclesia. Quod si & segregationem contempserit, omnimodis deponatur, & ab omni honore sacrato deijciatur. *Synod. viii. gener. sub Hadr. ij. cap. 23.*

CAP. II.

Si quis treugam frangere temptauerit, post tertiam commonitionem, si non satisfecerit, Episcopus suus sententiam excommunicationis dictet, & scriptam vicinis suis annuntiet. Episcopus autem nullus excommunicatum in communionem suscipiat, immo scriptam susceptam sententiam quisq. confirmet. si quis autem hoc violare praesumpserit, ordinis sui periculo subiaceat. *Alex. iii. in conc. Later. gener. cap. 21. Innoc. ii. in conc. Roman. c. 9. post Iuo. panor.*

cap. 1. de treug. & pa. v. Gre gor. ix. & in 3. coll

CAP. III.

De vita & hone. stat. cler. c. 13 Gregor. ix. e 2. no. si. in 4. collect. Si quis hac de caussa (*propter incontinentiam*) suspensus, diuina celebrare praesumpserit, non solum ecclesiasticis beneficijs spolietur, verum etiam pro hac duplici culpa perpetuo deponatur. *Innocen. iij. in concil. general. Lateranen. cap. 14.*

CAP. IV.

Presbyteram, diaconam, nonnam, aut monacham, vel etiam spiritalem commatrem nullus sibi praesumat per nefaria coniugia copulare. Qui huiusmodi opus perpetrauerit, sciat se anathematis vinculo esse obligatum. &c. Quicumque sacerdotum eos communicare praesumpserit, eorum consortio condemnatus sacerdotij sui honore priuetur. *Zachar. in syno. Roma. cap. 5. vide concil. Roman. sub Greg. ii. cap. 1. 2. 3. 4.*

CAP. V.

Quicumque seu Episcopus, siue presbyter Nortmannis, donec excommunicati fuerint, diuinum officium fecerit, a sacerdotali officio perpetuo submouemus. *Gregor. vii. in concil. Roma. anni 5.*

CAP. VI.

Si quis clericus, vel monachus receperit sciens excommunicatum, quòd peccauerat excommunicatus, emendabit, qui recepit, si aliter non poterit recipi, & periculo subiacebit. *Gregor. vii. in conc. Rom. anni incer. c. 18.*

CAP. VII.

Si quis clericus orat cum deposito, vt cum clerico, deponatur. *Apost. cap. 11. G. 12. L.*

CAP. VIII.

Segrego te, & illam a perceptione immaculatorum mysteriorum Christi Dei nostri (*loquitur cum Arcadio Imperatore, & Eudoxia vxore, qui Ioan. Chrysostomum Constantinopoli eiecerant*) Episcopum etiam omnem, aut clericum ordinis sanctae Dei ecclesiae, qui administrare, aut exhibere ea vobis ausus fuerit, ab ea hora, qua praesentis vinculi mei legeritis litteras, dignitate sua excidisse decerno. *Innocen. epist. ad Arcad. Imper. ante fin. apud Nicephor. Callist. lib. 13. cap. 34.*

CAP. IX.

Qui excommunicatum nesciens susceperit, & post probauerit, ad paenitentiã mox recurrat in conspectu, & iudicio Episcopi sui. Qui autem scienter id egerit, siue in vita, siue in morte, siue aliquid de facultate damnati in eleemosynam probatus fuerit suscepisse, ab ordine presbyter cesset, nec gradum recipiat, nisi satisfactus ab Episcopo suo sacris vestimentis reinduatur. *Lemouicen. actio. 2. post med.*

Depositiones contra clericos, qui lapsos non suscipiunt. Tit. XLVII.

CAP. VNIC.

SI Episcopus, vel presbyter non suscipit reuertentem a peccato, sed expellit, deponatur. &c. *Apost. cap. 52.*

Depositiones contra clericos, qui nuptiis prohibitis fauent. Tit. XLVIII.

CAP. VNIC.

DE ijs, qui sponsas alienas rapiunt, vel sine consensu parentum suscipiunt, antiqua, & synodalis sententia obseruetur. &c. Si vero, quod non optamus, de gradu ecclesiastico talibus nuptiis se consensorem, vel interuentorem manifeste prodiderit, a proprio gradu repellatur. *Melden. cap. 68.*

Depositiones contra clericos, qui ecclesias a laicis accipiunt. Tit. XLIX.

Vide lib. x. tit. x. quibus adde.

CAP. VNIC.

QVi de monachis per manum laici obedientiam regularem susceperit, grauioris culpae vindictã puniatur. &c. Si autem monachos contemnens, gradum ecclesiasticum habuerit, eo priuetur. *Melden. cap. 10.*

Depositiones contra clericos, qui plura habent beneficia. Tit. L.

Vide lib.vi.tit.xliij.quibus adde.

CAP. VNIC.

11.q.2.c. Si quis. Cadat a gradu suo, si clericus in duabus ecclesijs duarum vrbium ordinetur, & restituatur in eam, in qua prius ordinatus est. Si vero iam translatus est in aliam ecclesiam, nihil atringat ex priore ecclesia, neque ex prochijs, xenodochijs, & martyrijs ei subiectis sub eadem poena. *Chalced.cap.10. Aquisgran.c.50. Burch.lib.2.cap.96. Iuo lib.3.tit.6.cap.5. panor.& par.6.cap.173.decr. Ansel.lib.7.c.96. Caesar lib.8.cap.14.*

Depositiones contra clericos, qui non resident in suis ecclesiis. Tit. LI.

Vide lib.vi.tit.xviij. lib.xv.tit.v. quib.adde.

CAP. I.

Vide de cler. non resid.c.2. Greg.ix. & in 1. collect. Anastasium iam nuper excommunicatum presbyterum tituli S. Marcelli, qui propriam parochiam relinquens in aliena per multa tempora nititur immorari, a sacerdotali ministerio modis omnibus remouemus, ita vt locum restitutionis nequaquam inueniat. Si quis autem contra hanc definitionem nostram quocumque tempore agere praesumpserit, aut eum restituere in sacro officio temptauerit, sit ei a sanctis patribus, & a nobis omnibus anathema. *Syno.Roma.sub Leone iv. in fine.*

CAP. II.

Si quis presbyter, vel diaconus, vel omnino ex clericorum catalogo relicta sua parochia in aliam abscesserit, & eū paenitus transierit, praeter sui Episcopi sententiam in alia parochia maneat, eū non amplius celebrare iubemus, maxime, si eum adhortante Episcopo, vt rediret, non paruerit in contumacia, & insolentia perseuerans. Is tamen, vt laicus communicet. *Apost.c.14.*

CAP. III.

Si Ireneus Episcopus ad eccelesiam suā, deposito improbitatis ambitu, redire neglexerit, quod ei non iudicio, sed humanitate praestabitur, remouendū se ab Episcopali consortio esse cognoscat. *Hilar.epist.1. ad Ascan.Tarracon. Episc.c.5.*

CAP. IV.

Presbyteri, aut diaconi, qui relictis locis suis, in quibus ordinati sunt, ad alium locum se deferre voluerint, deponantur. *Arel.I.c.22. Burch.lib.2.cap.95. Iuo lib.3.tit.6.c.4. panor. & par.6.cap.172.decr.*

CAP. V.

Presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus, vel quilibet ecclesiae deputatus clericus, si intra ciuitatem fuerit, vel in loco, in quo ecclesia est, aut castella, aut vici sunt, aut villae, si ad ecclesiā, aut ad sacrificium quotidianum nō venerit, clericus non habeatur, si castigatus per satisfactionē veniam ab Episcopo noluit promereri. *Tolet.cap.5. Mart.Brac.c.63.*

CAP. VI.

Vagus, atque instabilis clericus, si Episcopi, a quo ordinatus est, praeceptis non obedierit, vt in delegata sibi ecclesia officium dependeat assiduum, quousq. in vitio permanserit, & cōmunione, & honore priuetur. *Valen.Hisp.c.5.*

CAP. VII.

Placuit, vt si in ministerio diaconij, vel presbyterij officio aliquis constitutus existat, si Episcopi, a quo ordinatus est, praeceptis non obedierit, vt in delegata sibi ecclesia officium deperdat assiduum, quousque in vitio permanserit, & communione, & honore priuetur. *Vormat. cap.19.*

Deponuntur Episcopi, qui suas ecclesias derelinquunt. Tit. LII.

Vide lib.iv.tit.lxxix. lib.ix.tit.xxx.

Depositiones quaedam propriae Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporū. Tit. LIII.

CAP. I.

Si Metropolitanus, nisi quod ad suam parochiam pertinet, sine consilio, & voluntate omnium comprouincialium Episcoporum aliquid agere temptauerit, gradus sui periculo subiacebit; & quod egerit, irritū habeatur. *Nicae.c.6 t.apud Iul.epist.2.c.23. Lucius epist. vnic.c.3. Callist.epist.2. cap.3.*

CAP. II.

Cadat a gradu suo Episcopus, qui conatur, vt vna prouincia in duas diuidatur, vt sint duo Metropolitani. *Chalced.c.12. Burch.lib.1. cap.35. Iuo par.5.c.146.decr.* Dist 101. c.vnic.

CAP. III.

Non solum haeretici, sed orthodoxi, ac legitimi Patriarchae a sacerdotali catalogo propriae manus scripta facere ad propriam tutelam, fauoremq. suum, & quasi stabilitatem exigunt, & cōpellunt. Visum est huic sanctae, & vniuersali synodo, nequaquam id ex hoc a quoquam fieri. &c. Quisquis ausus fuerit, soluere hanc definitionem nostram, & aut expetierit, aut paruerit expetentibus, honore proprio decidat. *Synod.viij. gener. sub Hadr. 2.cap.8.*

CAP. IV.

Definiuit sancta haec, & vniuersalis synodus nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam ecclesiā, & sub occasione quasi vihcationis ad alias accedere, & potestate propria in inferiores abuti, & consumere redditus, qui apud illos inueniuntur ad ecclesiasticam dispositionem, & alimenta pauperum: ac per hoc aggra-

uare

uare auaritiae modo conscientias patrum, & comministrorum nostrorum, &c. Quisquis Metropolitanorum post hanc definitionem nostram tale quid facere temptauerit, poenam a Patriarcha subeat, qui per tempus fuerit, secundum congruentiam iniustitiae, & auaritiae suae, & deponatur, & sequestretur vt sacrilegus, & vt idololatra factus iuxta magnū Apostolum. *Syn. viij. gen. sub Hadr. ij. cap. 19.*

CAP. V.

Si quis Episcopus, aut Metropolita praeter hanc definitionem nostram abstulerit aliquem locum (*in emphyteosim datum*) a quoquam, putans quod ecclesiam propriam defendat, sequestretur a proprio Patriarcha per aliquod tēpus, dans primo, quod per potestatem suam abstulit, vel sumpsit. Si vero contentiosus quis persiliterit, non obediens ijs, quae sanctae, ac vniuersali synodo visa sunt, deponatur omnimodis. *Syn. viij. gen. sub Hadria. ij. cap. 20.*

CAP. VI.

Quisquis Metropolitanorum, &c. non per se, &c. debita ministeria in propria ciuitate, sed per suffraganeos Episcopos suos efficere temptauerit, poenas exoluat coram proprio Patriarcha, & aut corrigatur, aut deponatur *syn. viij. gen. sub Hadr. ij. cap. 24.*

CAP. VII.

Quisquis Episcopus praeter definita sibi tempora se pallio induerit, aut monasticarum vestium schema deposuerit: aut corrigatur, aut a Patriarcha proprio deponatur, *Syn. viij. gen. sub Hadr. ii. cap. 27.*

CAP. VIII.

cap. 1. de treuga & pace. Gregor ix & in 1. col. Episcopus nullus excommunicatum (*propter violationem treugae*) in communionem recipiat, immo scriptam susceptam sententiam quisquis confirmet. Si quis autem hoc violare praesumpserit, ordinis sui periculo subiaceat. &c. Praecipimus, vt Episcopi, &c. ad pacem firmiter tenendam mutuum sibi consiliū & auxilium praestent. &c. Quod si quis in opere Dei tepidus fuerit inuentus, damnum dignitatis suae incurrat. *Alexandr. iii. in concil. Lateranen. cap. 21. Innocen. ii. in syn. Rom. cap. 9.*

CAP. IX.

De offic. ord. cap. Quoniam 14. Greg. ix cap. 2. eod. tit. in 4. coll. In plerisque partibus intra eandem ciuitatem, atque dioecesim permisti sunt populi diuersarum linguarum, habentes sub vna fide varios ritus, & mores. &c. Si propter praedictas caussas vrgens necessitas postulauerit, Pontifex loci catholicum Praesulem nationibus illis conformem prouida deliberatione constituat sibi vicarium in praedictis. &c. Si quis aliter se ingesserit, excommunicationis se nouerit mucrone percussum: & si nec sic resipuerit ab omni ecclesiastico ministerio deponatur, adhibito, si necesse fuerit, brachio saeculari ad tantam insolentiam *compescendam. *Innoc. iii. in concil. gen. Later. cap. 9.*

*repellē-dam.

CAP. X.

Nullus Primas, Metropolitanus, aut alius Episcopus alterius adeat possessionem, vel ciuitatem, vel parochiam, nisi vocatus ab eo, cuius iuris esse dinoscitur, aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut iudicet; si sui gradus honore potiri voluerit. Si aliter praesumpserit, damnabitur non solum ille, sed cooperatores, atque consentientes. *Callist. epist. 2. post prin. Burch. lib. 1. cap. 66. Iuo lib. 4. tit. 4. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 161. decr. Ansel. lib. 6. cap. 119. Tarrac. lib. 3. cap. 75.* 9. q. 2. c. 3.

CAP. XI.

Si qui Episcopi constituti non recipiantur in illa parocecia, in qua nominati sunt, & in alias paroecias veniant, & vim inferant ordinatis, & contra eos seditiones moueant, excōmunicentur. Si velint in presbyteratu manere, vbi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honos. Sed si cum Episcopis ibi ordinatis contendant, auferatur ab eis honos presbyterij, & sint eiecti. *Ancyr. cap. 18. Mart. Brac. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 36. Iuo par. 5. cap. 147. decr.* Dist. 92. c. 6.

CAP. XII.

De qualitate, & modo ordinandi Episcopū, &c. Si quis contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis, adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet. iv. cap. 18.* Dist. 51. c. 5.

CAP. XIII.

Episcopus, si in vrbe ad se non pertinente publice docuerit, ab ijs, quae sunt Episcopatus cesset; quae presbyteratus sunt, faciat. *Trull. cap. 20.*

Variae depositiones.

Tit. LIV.

CAP. I.

NEmo peccantem clericum caede attingat. &c. sed si ita caussa exigit clerici, *triduo priuetur honore, vt paenitens redeat ad matrem ecclesiam. *Siluest. in syn. Roma. cclxxxiv. Episcoporum. cap. 17.* * sno

CAP. II.

Si quis clericus, Papa incolumi, alicui Romanum Pontificatum ambienti fauerit, loci sui dignitate priuatur. *Symm. in syn. Rom. ii. cap. 3.* Dist. 79. c. 2.

CAP. III.

Episcopus, presbyter, diaconus, si religionis praetextu vxorem eiecerit, excommunicetur; si perseuerat, deponatur. *Apost. cap. 5. G. 6. L. Trull. cap. 13. Burch. lib. 1. cap. 78. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 30. panor. & par. 5. cap. 184. decr.* Dist. 28. si quis e. 14. & d. 31. c. 10. p. 1.

CAP. IV.

Si quis ab Imperatore cognitionem iudiciorum publicorum petierit, honore proprio priuetur; si iudicium Episcopale, non puniatur. *Carth. c. 197. G. Mileu. cap. 19. L. Afric. c. 91.* 11. q. 1. c. Placuit. 16.

C A P. V.

Dist. 31. Quoniam & 13. Presbyter, vel diaconus, qui suam vxorem occasione religionis eiecit, excommunicetur, perseuerans deponatur. *Trul. cap. 13. Apost. cap. 5. G. 6. L. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 3. panor.*

C A P. V I.

Nullus presbyter, fidelibus sanctae Dei ecclesiae, de alterius presbyteri parochia persuadeat, vt ad suam ecclesiam concurrat, relicta propria ecclesia, & suas decimas sibi dent, &c. Quisquis contra haec constituta venerit, aut his monitis nostris reniti temptauerit, aut gradum se sciat amissurum, aut in carcere longo tempore detinendum. *Theodul. ad presbyt. Aurel. cap. 14.*

De clericis depositis, qui non possunt restitui. Tit. L V.

C A P. I.

DE quodam presbytero, & alijs subdiaconis lapsis numquam in pristinum dignitatis gradum restituendis. *Greg. lib. 4. epist. 16. Venantio Episcop Lunensi.*

Dist. 50. c.

C A P. I I.

Dist. 50. c. Si lapsis ad suum ordinem reuertendi licentia concedatur, vigor proculdubio frangitur disciplinae, dum pro reuersionis spe prauae actionis desideria quisque concipere non formidat. Fraternitas siquidem vestra nos consuluit, si Amandinus ex presbytero & Abbate, qui a suo est decessore culpa exigente depositus, in eo quo fuerat ordine constitutus, debeat reuocari: quod quidem nec licet, nec fieri posse aliqua ratione decernimus. &c. Illud prae omnibus studete, vt lapsos in sacrum ordinem nullius vobis supplicatio aliquo modo reuocare suadeat, ne huiusmodi non statuta, sed temporaliter dilata credatur esse vindicta. *Greg. lib. 4. ep. 17. ad Constantium Mediolan. Episcop. Ivo par. 6. cap. 80. decr. Anselm. lib. 8. cap. 35. Tarrac. lib. 6. cap. 106.*

C A P. I I I.

11. q. 3. c. 6. Si quis a. Si quis a suo Episcopo depositus presbyter, vel diaconus, aut Episcopus a synodo molestet aures Imperatoris, ad maiorem Episcoporum synodum conuertatur: & quae iusta esse putat, proferat pluribus Episcopis, & ab ipsis examen, & iudicium expectet. Si vero hoc contemnens molestet Imperatorem, nulla venia dignus est, neque defensioni locus est, neque restitutioni. *Antioch. cap. 12. Aquisg. cap. 74. Mart. Brac. c. 35. Burch. lib. 2. cap. 28. Ivo par. 6. cap. 255. decr.*

C A P. I V.

11. q. 3. c. Si quis 6. & 7. Si Episcopus depositus a synodo, aut presbyter, aut diaconus a suo Episcopo audeat aliquid ministerij facere, amittat spem restitutionis in alia synodo, neque defensionis locus sit, sed omnes ei communicantes eijciantur ab ecclesia, maxime si scientes hanc caussam ausi sint communicare. *Antio. c. 4. Nicol. epist. 2. ad Michael. Imper. Mart. Brac. cap. 37. Capit. lib. 1. cap. 7. Burch. lib. 1. cap. 196. Ivo par. 5. cap. 362. Anselm. lib. 12. cap. 26. Caesar. lib. 14. cap. 27.*

De ordinatis ab Episcopis depositis. Tit. L V I.

Vide lib. xxvi i. tit. xxxv.

Communia de depositione. Tit. L V I I.

C A P. I.

DE restitutione Eustachij depositi, vt retineat nomen Episcopi, & honorem, & communionem; non tamen ordinet, neque officio sacerdotis fungatur, nisi adiutor assumeretur, vel permitteretur a Theodoro ei successo Episcopo. *Ephes. epist. 2. ad concil. Pamphiliae.*

C A P. I I.

Depositi ab Episcopatu ex iusta caussa non remaneant in presbyteratu. *Chalc. cap. 29.*

C A P. I I I.

Placuit & hoc sanctae synodo, vt quicumque presbyter, aut diaconus a proprio Episcopo depositus fuerit, propter aliquod crimen. &c. potestatem, habeat ad Metropolitam ipsius prouinciae concurrere, & eam, quam putat iniustam depositionem, vel aliam laesionem denunciare. Metropolita vero ille libenter suscipiat huiusmodi, & aduocet Episcopum, qui deposuit, vel alio modo clericum laesit, & apud se cum alijs etiam Episcopis negocij faciat examen, ad confirmandam scilicet, sine omni suspicione, vel destruendam per generalem synodum, & multorum sententia clerici depositionem. Similiter etiam Episcopos concurrere ad Patriarchale caput decernimus, quia Metropolitis suis talia pertulisse fatentur. &c. *Synod. CP. viij. gener. sub Hadr. ij. cap. 26.*

C A P. I V.

Adimi Episcopo Episcopatum, antequam caussae eius exitus appareat, nulli christiano videri iure potest: quia talis praesumptio sacrilegium est, & auctor talium sacrilegus. *Felix epist. 1. cum lxx. Episcopis in synodo antemed. Hadr. cap. 5. them. 3. ad Episcopum Mediom. Carth. cap. 88. G. Africe cap. 54. L. Burch. lib. 1. cap. 181. Ivo par. 5. cap. 297. decr. Capit. lib. 7. cap. 143. & 154. in addit.* 3. q. 1. de iis. Greg. 2. & in 1. col.

C A P. V.

Sacerdos, aut quiuis alius in ordinem ecclesiasticum prouectus, si in eo scelere inueniatur, Dist. 81. c. 7.

niatur, quo abijciendus existat, depositus prouidentia Episcopi, bene prouiso loco constituatur, vbi peccata lugeat, & vlterius non committat. *Eugen. ij. & Leo iv. in syn. Rom. cap. 14.*

CAP. VI.

Kacha. 2. Amouere autem eos (*Episcopos*) neminẽ debere docebat (*Petrus Apostolus*) quia oculi Domini sunt, & qui eos tangit, tangit pupillã oculi eius. &c. Eos a solo Domino iudicandos, aut remouendos, & non ab alijs esse dicebat, quia sui sunt, & non alterius, & quis est, qui alterius iudicet seruum? *Clemens epist. 1. post med. Burch. lib. 1. cap. 125. Iuo par. 5. cap. 225. decret.*

CAP. VII.

De paenitentia cuiusdam presbyteri depositi, qui ausus fuit offerre sacrificium. *Gregor. lib. 4. epist. 5.*

CAP. VIII.

Dist. 55. cap. 7. Satis peruersum, & contra ecclesiasticam probatur esse censuram, vt frustra pro quorumdam voluntatibus quis priuetur, quem sua culpa, vel facinus ab officij, quo fungitur, gradu non deijcit. *Greg. lib. 10. epist. 8. ad Columbum Episcop.* Numid.

CAP. IX.

Intellexisti ne, Imperator, ex superius memoratis, non potuisse Praelatum suum, saltem quemlibet remouere, qui fuerant olim ipsi remoti? nec deijcere quemquam, qui fuerant iam ante prostrati? *Nicol. in epist. ad Michael. Imperat. ante med.*

CAP. X.

Depositus non potest esse accusator, neque iudex. *Nicol. ad Michael. Imperatorem ante med.*

CAP. XI.

Dist. 50. c. 64 Confirmandũ. Si presbyteri, vel diaconi, ob aliquod graue crimen conuicti a ministerio amoueantur, non imponantur eis manus, vt paenitentibus, vel vt fidelibus laicis. Neque vmquam permittendum, vt rebaptizati ad clericatus gradum promoueantur. *Carth. cap. 27. G. Cart. v. cap. 11. L. Raban. de paenit. cap. 1. Capitul. lib. 5. cap. 66. Burch. lib. 19. cap. 72. Iuo par. 15. cap. 85. decr. Anselm. lib. 11. cap. 29.*

CAP. XII.

Criminibus canonicis obnoxij, & ideo perpetuae depositioni subiecti, & in laicorum loco positi, si sponte ad conuersionem respicientes abstineant a peccato, ob quod a gratia ceciderunt, clericorum habitum recipiant. Sin minus, vt laici comam nutriant, vt qui reuersionem ad mundum vitae celesti praetulerint. *Trull. cap. 21.*

CAP. XIII.

Alia res est, quae ecclesiasticae consuetudini non placet, offerre sacerdotes aliquos renunciationis libellos; si sunt enim digni, qui sacra mysteria obeant, in his maneant: sin autem indigni, nec per renũciationẽ exeant, sed rebus ipsis potius condemnati. *Cyrill. Episc. Alexandr. ad Domnum.*

De degradatione. Tit. LVIII.

CAP. I.

Damnati haeretici saecularibus potestatibus praesentibus, aut eorum balliuis relinquantur animaduersione debita puniendi, clericis prius a suis ordinibus degradatis, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 3.* *De haere. c. 13. Excommunicamus. Greg. ix. & c. 3. eo. tit. in 4. coll.*

CAP. II.

Vt criminalis accusatio, quae ad deminutionem captis, id est, degradationem intendit, nisi legitima praecedat inscriptio, nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus. &c. si fuerit grauis excessus, & si non degradetur ab ordine, ab administratione tamen amoueatur omnino. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 8.* *De accus. c. 20 Qualiter, & quando Greg. ix. c. 4. eod. tit. in 4. coll.*

CAP. III.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculijs ecclesiarum abstulimus, & degradauimus, & ad paenitentiam coëgimus. Francica synod. Omnia optime, & canonice peregisti, tam de falsis Episcopis, & fornicarijs, & schismaticis, quam etiam, & in reliquis nomine sacerdotibus cõtra canonum instituta agentibus. *Zachar. epist. 4. ad Bonif. post princ. qua confirmat ea, quae fuerant acta in syn. Francica. Capitul. lib. 5. cap. 1. & 2.*

CAP. IV.

Episcopus condemnatus, qui impugnator, & fornicator exitit, atque res ecclesiae post degradationem sibi vendicare nititur; hic omnino, ac detestabilis respuendus est. *Zachar. epist. 5. ante fin.*

CAP. V.

Clericus vsuras accipiens degradetur, & abstineat. &c. *Elib. cap. 20. Iuo lib. 3. tit. 13. cap. 1. panor. & par. 13. cap. 1. decr.* *Dist. 47. c. Si quis 5.*

CAP. VI.

Clericus, qui non pro emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulat, ab officio suo degradatur. *Carth. iv. cap. 48. Burch. lib. 2. cap. 120. Caesar. lib. 3. c. 112. Iuo par. 6. cap. 285. decr.* *Dist. 91. c. 4.*

CAP. VII.

Clericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur. *Cart. iv. cap. 56. Burch lib. 2. cap. 176. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 7. panor. & par. 6. c. 267. decr.* *Dist. 46. c. 3.*

CAP. VIII.

Clericus maledicus, maximeque sacerdos cogatur ad postulandam veniam; si noluerit, degradetur: nec vmquam ad officium absque satisfactione reuocetur. *Carth. iv. cap. 57. Burch. lib. 10. c. 66. Iuo par. 11. c. 11. & par. 13. cap. 66. decr.* *Dist. 46. c. 5.*

CAP.

CAP. IX.

11.q.3.c. vnic. obseruādū Ne quis sacerdotum, vel clericorum more saecularium iudicum accipiat pro impensis patrocinijs munera, nisi in ecclesijs oblata, &c. Si acceperit, veluti exactor foenoris, aut vsurarum possessor secundum statuta patrum degradetur. *Tarracon. cap. 10. Caesaraug. lib. 5. cap. 76.*

CAP. X.

Si de adulterio clericus fuerit conuictus, in degradatione honoris priorum canonum statuta seruentur. &c. *Aurel. iy. cap. 4.*

CAP. XI.

Si quis clericus furtum, aut falsitatem admiserit, quia capitalia sunt crimina, communione concessa, ab ordine degradetur. *Aurelia. iy. cap. 8.*

CAP. XII.

12.q.2.c. Abbatibus, presbyteris, ceterisque ministris, de rebus ecclesiasticis, vel sacro ministerio alienare, vel obligare absque permissu, & subscriptione Episcopi sui nil liceat. Quod qui praesumpserit, degradetur: communione concessa. &c. *Aurel. iy. cap. 23. Capitul. lib. 7. cap. 275. in fin. Tarracon. lib. 6. cap. 15.*

CAP. XIII.

Clericus vsuras, vel turpe lucrū non exercens, si quis contra haec statuta venire praesumpserit, communione concessa, ab ordine degradetur. *Aurel. iy. cap. 26.*

CAP. XIV.

Qui contra canones ordinauerit bigamum, vel internuptae maritum vnius anni spatio se sciat esse suspensum ab omni officio sacerdocij: si contempserit, a communione eius vsq. in aliam synodum se fraternitas vniuersa suspendat. Illicite promoti degradentur. *Aurel. iv. cap. 10.*

CAP. XV.

Ab officio degradentur presbyteri, & diaconi, qui cum coniugibus suis communem lectum, vel cellulam habuerint. *Aurel. iv. c. 17.*

CAP. XVI.

Qui innocentes, aut coram Principe, aut iudicibus accusare conuicti fuerint; si clericus honoratior fuerit, ab officij sui ordine degradetur; si vero saecularis communione priuetur. *Matiscon. cap. 18.*

CAP. XVII.

Placuit, vt praecepta antiquorum canonum, quae modo in concilio recitata sunt, nullus audeat praeterire. Si quis autem quasi contumax transgreditur ille, necesse est, vt de suo degradetur officio. *Brac. cap. 40.*

CAP. XVIII.

Episcopus, presbyter, aut diaconus si a gradu suo iniuste deiectus in sancta synodo innocens reperiatur; non potest esse, quod fuerat, nisi gradus amissos recipiat coram altario de manu Episcoporum: si Episcopus est, orarium, annulum, & baculum, si presbyter orarium, & planetam; si diaconus orarium, & albam: si subdiaconus, patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus ea in reparationem sui recipiant, quae cum ordinarentur, perceperant. *Tolet. iv. cap. 27. Burch lib. 2. cap. 192. Iuo lib. 3. tit. 7. cap. 5. panor. & par. 5. cap. 367. & par. 6. cap. 257. decr. Anselm. lib. 8. cap. 27.* 11.q.3.c. 65.

CAP. XIX.

Iuxta statuta priorum canonū, ab ordine degradetur Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumq. ex sacerdotali catalogo, qui cū extranea suspecta familiaritatem habet. *Cabilon. cap. 3.*

CAP. XX.

Si quis presbyter ab Episcopo suo degradatus fuerit, & ipse per contemptum postea aliquid de suo officio sine commeatu facere praesumpserit, & postea ab Episcopo suo correptus, & excommunicatus fuerit, qui cum ipso communicauerit scienter, sciat se esse excommunicatum. *Concil. apud palat. Vern. c. 9.* De cler. excom. c. 2. Gregor. ix. & in 1. col.

CAP. XXI.

Dictum nobis est presbyteros propter suam negligentiam canonice degradatos, saeculariter gradu amisso viuere, & paenitentiae agendae bonum negligere. Vnde statuimus, vt gradu amisso agendae paenitētiae gratiae in monasterio aut canonico, aut regulari mittantur. Si vero hoc fieri caussa quaelibet prohibuerit, vbicumq. sint, paenitentiā agere non desistant. Si aute amisso gradu, saeculariter viuere voluerint, & paenitentiam agere neglexerint, ab ecclesiae communione separentur. *Cabilon. sub Carolo cap. 49. Burch. lib. 2. cap. 191. Iuo par. 6. cap. 236. decr.* Dist. 81. c. 8.

CAP. XXII.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotium * transiliunt, in degradationem * transilire debet. *Syn. apud S. Medard. in fine.*

* prosilierit

* resilire

LIBER

LIBER XL.

De Suſpenſione.

Suſpenſiones in clericos,qui immolarunt idolis, aut aliquo modo idololatriae fauent. Tit. I.

CAP. I.

Diſt. 50. c. 32. Presbyteros.

PResbyteri, qui immolarunt, & poſtea reuerſi ſunt ad certamina pro religione peragenda,ſi nõ artificio quodam, vt praeparent,& perſuadeant ſe tormentis ſubiectos fuiſſe, hi honoris quidẽ cathedram teneant,ſed neque offerant,neq. concionentur, neq. miniſtrent in ſacris miniſterijs. *Ancyr.c. 1. Burch.lib.5.c.40. Iuo par.2.c.49.decr.*

CAP. II.

Diſt. 50. c. 31.

Si diaconi eodem modo ſacrificarũt,& rurſus ad certamen redierunt, alium quidem honorem habeant, ſed ceſſent ab omni ſacro miniſterio,panem & calicem non ferant, neque pronuntient. Si vero aliqui Epiſcopi videant labores,& humilitatem, ac tranquillitatẽ eorũ,& velint plus eis dare,aut auferre; habeant poteſtatem. *Ancyr.c.2, (haec vltima clauſula refertur etiam ad cap.1. vt arbitror.) Burch, lib.5.cap.41, Iuo par.2.cap.50.decr.*

CAP. III.

Si forſan Epiſcopus,aut presbyter, &c. ad quem locus ille pertinuerit, manifeſtiſſimum, ac probatiſſimum cuiuſpiam ſacrilegij facinus praenoſcens *(loquitur de his,qui idola colunt, fonteſq. & arbores venerantur)* hoc ardenti voto emendare neglexerit; loci ſui dignitate priuatus anni vnius ſpatio erit ſub paenitentia conſtitutus, loco ſuo in poſtmodum rediturus. *Tolet.xvi.c.2.*

Suſpenſiones in ſchiſmaticos, & qui contra Pontificẽ Max. coniurant. Tit. II.

CAP. I.

De ſchiſmat. c. 1. Greg ix. & c.2. eo. tit. in 1. coll.

ILlos,qui ſponte iuramentũ de tenendo ſchiſmate praeſtiterunt, a ſacris ordinibus, & dignitatibus decernimus manere ſuſpenſos. *Alex.iij.in conc.Later.cap.2.*

CAP. II.

Suſpenditur Sigifredus Maguntinenſis Archiepiſcopus ſchiſmaticus. *Gregor.vij.in ſyno. Roma. anni 3. ſui Pontificatus*

CAP. III.

Epiſcopos Longobardiae, qui ſpreta canonica,& Apoſtolica auctoritate,contra beatum Petrum Apoſtolorum principem, ſacramento conſpirauerunt. auctoritate eiuſdem beati Petri,ab omni Epiſcopali officio ſuſpendimus.& a communione ſanctae eccleſiae ſeparamus. *Greg.vii.in ſyno.Rom.anni 3.ſui Pontificatus.*

CAP. IV.

Tedaldum Archiepiſcopũ Mediolanenſem, ac Rauennatenſem Guibertum inaudita haereſi,& ſuperbia aduerſus hanc ſanctam catholicam eccleſiam ſe extollentes ab Epiſcopali omnino ſuſpendimus, & ſacerdotali officio, & olim iam factum anathema ſuper ipſos innouamus, *Greg.vii. in conc. Rom. anni 5.*

De ſuſpenſione in clericos reos criminis ſimoniae. Tit. III.

CAP. I.

SI Epiſcopus praebendas,Archidiaconatus, Praepoſituras, vel aliqua officia eccleſiaſtica vendiderit, vel aliter, quam ſtatuta ſanctorum patrum praecipiunt, ordinauerit: ab officio ſuſpendatur. Dignum eſt enim, vt ſicut gratis Epiſcopatum accepit,ita membra eiuſdem Epiſcopatus gratis diſtribuat. *Greg.vii. in ſyno.Rom.ann.6. c.4. ex lib.6. regiſt. Caeſar.lib.14.c.9. Tarrac.lib.5.c.48.* *1.q.1.c.8*

CAP. II.

Si quis Epiſcopus fornicationi presbyterorum,diaconorum,ſeu ſubdiaconorum, vel crimini inceſtus in ſua paroecia,pretio,vel precibus interueniente conſenſerint, vel cõmiſſum, ſibiq. compertũ auctoritate officij ſui non impugnauerit, ab officio ſuſpendatur. *Greg.vii.in ſyno.Romi.anni 6.c.12. Tarrac.lib.5.c.56.* *Diſt.83.c. 2.*

CAP. III.

Si *(pretio)* ordinatus aliquis fuerit, eũ a miſſae celebratione,& euãgelij lectione modis omnibus remouemus. *Greg.vii.lib.2.regiſt. epiſt.68.*

CAP. IV.

Quoniam in quibuſdam locis Alemaniae fundatores eccleſiarum, vel heredes ipſorum, poteſtate,qua eos eccleſia hucuſq. ſuſtinuit,abutuntur,partem decimarum, vel obuentionũ eccleſiaſticarum,in quibus ius obtinent patronatus ſibi retinentes ex pacto.&c. Qui caeca cupiditate ducti taliter a patronis praeſentationẽ receperint,officio,beneficioq. priuentur, nec ad beneficium, vel actus eccleſiaſticos admittantur,niſi cum eis per ſedem Apoſtolicam fuerit diſpenſatum. Epiſcopi vero, & Archidiaconi, qui talibus ſciẽter curam animarum commiſerint,ab inſtitutione,& collatione perpetuo ſint ſuſpenſi. *Concil, habit. in Germania ſub Conrado Card.c.9.10.11.*

De suspensione in eos, qui non venerantur res sanctas. Tit. IV.

CAP. VNIC.

De conse. d. 1. c. 39. Nemo.

QVi palla altaris mortuū obuoluerit, vel diaconus scapulas suas, diaconus triennio, & sex mensibus a Dominico altari sit alienus, graui percussus anathemate. Quod si clericum presbyter non commonuerit, decem annis, & quinque mensibus excommunicatus sit: postea cum grandi humilitate matri reconcilietur ecclesiae. *Clem. epist. 2. in princ. vide Antisio. cap. 12. & 13.*

De suspensione in eos, qui in rebus ad missae sacrificium pertinentibus grauiter peccant. Tit. V.

CAP. I.

De conse. d. 2. cum omne s. 1.

QVi aliud in sacrificijs diuinis offerat, praeter panem, & calicem vino, & aqua permistum, tamdiu a sacrificando cessabit, quamdiu legitima paenitentiae satisfactione correptus, ad gradus sui officium redeat, quod amisit. *Brac. iij. cap. 1. in fin. Burch. lib. 5. cap. 1. Iuo lib. 1. tit. 4. cap. 24. panor. & par. 2. cap. 11. decr.*

CAP. II.

De conse. d. 2 Relatum. c. 11.

Quicumque sacerdotum deinceps diuino altari sacrificium oblaturus accesserit, & se a communione suspenderit, ab ipsa, qua se indecenter priuauit gratia communionis, anno vno repulsum se nouerit. *Tolet. xij. cap. 5. Iuo par. 2. cap. 114.*

De suspensione in eos, qui in festis sollemnibus absunt ab ecclesia, & qui diem dominicum non celebrant. Tit. VI.

Vide lib. x. & lib. xiij. tit. xiv.

De suspensione in Episcopos, qui aliquos ordinant contra statuta ecclesiae. Tit. VII.

CAP. I.

Dist. 55. Nullus. c. 2.

SI quis paenitentem, digamum, vel viduarum maritos ordinauerit, anno integro missas facere non praesumat. Si praesumpserit, ab omnium fratrum caritate nouerit se alienum. *Arel. iij. cap. 3.*

CAP. II.

Licet ad synodum, aut per vos, aut per personam vicariam debueritis adesse, vt ordinationis tuae, quam fecisse diceris, in synodali conuentu redderes rationem. &c. At nunc vero duplici reatu teneris adstrictus, eum non solum contra venerabilium patrum, sed etiam contra tua venisse decreta comprobaris. Quapropter hoc communi in Christo deliberatione sancimus, vt quia filium nostrum Protadium statuta canonibus per vos inserta, & vos simili sententia constringunt, vsque emisso anno missas facere non praesumas. *Carpentoract. in epist. ad Agretium Episc.*

CAP. III.

Episcopus pro ordinationis temeritate *(loquitur de eo, qui quempiam ante legitimam aetatem, aut bigamum, aut paenitentem, aut eum, qui publice aliquando arreptus est, ordinauerat)* sex mensibus a celebrandis officijs sequestretur. Quod si missas intra statutum tempus facere praesumpserit, anno integro omnium fratrum caritate priuetur. Qui harum promotionum testis exstiterit, anno integro a communione pellatur, qui si infirmitate decideret, ei viaticum non negetur. *Aurel. iij. c. 6.*

CAP. IV.

Episcopus, qui inuitum, aut reclamantem praesumpserit ordinare, annali paenitentiae subditus missas facere non praesumat. *Aurel. iij. cap. 7. Tarracon. lib. 6. cap. 8.* Dist. 74. c. 1.

CAP. V.

Episcopus, qui in dioecesi aliena ordinauerit alienos clericos, vel consecrauerit altaria, anno a missarum celebritate cessabit. *Ibid. cap. 15.*

CAP. VI.

Si quis Episcopus sciens seruum, vel colonarium ordinauerit, anni spatio missas facere non praesumat. *Ibid. cap. 25.*

CAP. VII.

Qui contra canones bigamum, vel internuptae maritum ordinauerit diaconum, aut presbyterum, vnius anni spatio se sciat esse suspensum ab omni officio sacerdotij. Si contempserit, a communione eius vsque in aliam synodū se fraternitas vniuersa suspendat. Illicite promoti degradentur. *Aurel. iv. cap. 10.*

CAP. VIII.

Nullus clericū, seu lectorem alienum sine sui concessione Episcopi, vel promouere, vel sibi quibuslibet conditionibus audeat vendicare. Quod si quis hanc constitutionē fuerit quacumque praesumptionē transgressus, memoratae personae ab honore, vel officio suscepto iuxta arbitriū sui Pontificis suspēdantur: Episcopus vero, qui ordinauerit, sex mēses missas facere non praesumat. Item qui seruum ordinauerit. *Aurel. v. cap. 5. & 6.*

CAP. IX.

Vbi Episcopus obierit, si quis Episcopus clericos ordinauerit, vel altaria consecrauerit, vel quidquam de rebus ecclesiae abstulerit, & monitus non restituerit, anno integro missas facere non praesumat. *Aurel. v. cap. 8.*

CAP.

CAP. X.

Nullus ex laicis, absque annua conuersatione praemissa, Episcopus ordinetur. Si hoc quisquam Episcoporum transcendere quacunque conditione praesumpserit, anno integro ab officio, vel caritate fratrum habeatur extraneus. *Aurel.v.cap.9.*

De suspensione in eos, qui non seruāt formā ab ecclesia perscriptā in electionibus. Tit. VIII.

CAP. I.

De elect. c.7. Greg. ix. c.16. eod. tit. in 4. coll. STatuimus, vt nullus in Episcopum eligatur, nisi qui iam tricesimum aetatis annū egerit, & de legitimo sit matrimonio natus, qui etiam vita, & scientia commendabilis demostretur.&c. Clerici si contra formam istam quemquam elegerint, & eligendi potestate tunc priuatos, & ab ecclesiasticis beneficijs triennio se nouerint suspensos. dignum est enim, vt quos timor Dei a malo non reuocat, ecclesiasticae tamen coërceat seueritas disciplinae. *Alex.iij.in conc.gen.Later.cap.3.in fi.*

CAP. II.

De elect. c. 43. Greg. ix c. 10. eod. tit. in 4. coll. Qui electionem huiusmodi(*per saecularem potestatem*)praesumpserint celebrare, ab officijs,& beneficijs per triennium suspendantur, eligendi tunc potestate priuati, *Innoc. iij. in conc.gen. Later.cap.25.*

De suspensione in eos, qui indignis conferunt beneficia, aut confirmant. Tit. IX.

CAP. I.

De elect. c.44. Gregor. ix. c. 11. eo. tit. in 4. col. QVi approbauerit indignum, non solum confirmandi primum successorem illius careat potestate, verum etiam a perceptione proprij beneficij suspendatur; quousque, si aequum fuerit, indulgentiam valeat promereri; si conuictus fuerit in hoc per malitia excessisse, grauiori subiaceat vltioni. *Innoc.iij.in conc. gener.Later.cap.26.*

CAP. II.

D praeb. c.29 Gregor.ix. c. 5 eo. tit. in 4. col. Praecipimus, vt Praelati praetermissis indignis assumant idoneos, qui Deo, & ecclesijs velint, & valeant gratum impendere famulatum: fiatque de hoc in prouinciali concilio diligens inquisitio annuatim; ita quod qui post primam, & secundam correptionem fuerit repertus culpabilis, a conferendis beneficijs per ipsum concilium suspendatur. &c. Huiusmodi suspensionis sententia praeter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprij Patriarchae minime relaxetur. *Ibid.cap.30.*

De suspensione in Metropolitanos, qui non vocant Episcopos ad synodum, & in Episcopos non venientes. Tit. X.

Vide lib.iv.tit.lxv, quibus adde.

CAP. I.

QVisquis hoc salutare statutū neglexerit adimplere (*de concilijs prouincialibus singulis annis celebrandis*) a suis beneficijs, & executione officij suspendatur, donec per superioris arbitrium eius suspensio relaxetur. *Innoc.iij.in conc.gener.cap.6.* *De accusat. c.25. Gregor ix. c. 5. eo. tit. in 4. col.*

CAP. II.

Si intra biennium Metropolitanus synodum non indixerit, anno integro missas facere non praesumat. Si Episcopus vocatus non aegrotans non venerit, simili sententiae subiacebit. *Aurel.iij.cap.1.*

De suspensione in Episcopos peregrinos, qui in parochia aliena iniussu Episcopi ministrant. Tit. XI.

Vide lib.iv.tit.liv.

De suspensione in clericos intemperantes, & luxui deditos. Tit. XII.

CAP. I.

SI quis super his (*de crapula, & ebrietate*) culpabilem se exhibuerit, nisi a superiore commonitus satisfecerit competenter, a beneficio, vel officio suspendatur. *Innoc. iij. in concil.gener. Later.cap.15.* *De vita, & honest. cleric. c. 14 Greg. ix. c. 5. eo. tit. in 4. col.*

CAP. II.

Non solum clerici minores, verum etiam Praelati (*indulgent*) commessationibus. &c. Sunt, & alij, qui missarum celebrant solemnia vix quater in anno. &c. Haec igitur, & similia sub poena suspensionis paenitus inhibemus. &c. *Innoc.iij.in conc.gener.Later.cap.17.* *De celeb. miss. c. 9. Greg. ix. c. 1. eo. tit. in 4. col.*

CAP. III.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quae omnium vitiorum fomes, ac nutrix est. Quem ebrium fuisse constiterit, vt ordo patiatur, aut triginta dierum spatio communione statuimus submouendum, aut corporali subdendum, supplicio. *Agath.cap.41. Venet.cap.13. Burch. lib.14.cap.11 Iuopar.13.cap.79.decr. Capitul. lib.7.cap.218.& 270.* *Dist. 35. c. vlt.*

CAP. IV.

Si Episcopus, presbyter, diaconus canes ad venandum, aut accipitres habuerit, Episcopus tribus mensibus se suspendat a communione, presbyter duobus mensibus se abstineat, diaconus * vero ab omni officio, vel communione cessabit. *Agath.cap.55. Epaun.cap.3. Verm.c. 17.Burch.* *Dist. 34. Episcopū. c. 2. c. 1. de cler. ven. Greg ix. & in 1. col.* *vno

17. Burch. lib. 2. cap. 213. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 366. & par. 6. cap. 288, & par. 13. cap. 30. decr.

De suspensione in clericos incontinentes, & in eos, qui eisdem fauent. Tit. XIII.

CAP. I.

De vita, & honest. cleric. c. 3. Greg. ix. c. 1. eo. tit. in 4. col. SI quis hac de caussa *(id est propter incontinentiam)* suspensus, diuina celebrare praesumpserit, non solum ecclesiasticis beneficijs spolietur, verum etiam pro hac dupliei culpa perpetuo deponatur. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 14.*

CAP. II.

Dist. 32. Nullus c. 5 & cap. 16. Praeter. Ipsa sancta synodus hoc capitulum sub excommunicatione statuit, dicens: Quicumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum post constitutum Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, authoritate beatorum Apostolorum Petri, & Pauli praecipimus, & omnino contradicimus, vt missam non cantet, neque euangelium, vel epistulam ad missam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum ijs, qui praefatae constitutioni obedientes fuerint, maneat: neque partem ab ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super huiusmodi, Deo concedente, procedat. *Nicol. y. in syn. Rom. cxiij. Episcoporum. Iuo lib. 3. tit. 11. cap. 3. panor. Caesar. 8. cap. 44.*

CAP. III.

Qui a subdiaconatu vxoribus vacant, ab omni sacro ordine remoueantur. &c. Si vero Episcopi consenserint eorum prauitatibus, ipsi officij interdictione multentur. *Vrban. y. in syn. apud Melfiam. cap. 12.*

CAP. IV.

Dist. 34. cap. 17. Si subdiaconus. Subdiaconus defuncta vxore, si aliam duxerit, ab officio remoueatur, & habeatur inter ostiarios, vel lectores, ita vt euangelium, & Apostolum non legat, ne qui ecclesiae seruierit, publicijs officijs seruire videatur. Qui vero tertiam acceperit, abstentus biennio, postea inter laicos, reconciliatus per paenitentiam, communicet. *Tolet. 1. cap. 4. Mart. Bracar. cap. 44.*

CAP. V.

Licet a patribus nostris fuerit cõstitutum, vt quicumque sacerdos, vel leuita filiorũ procreationi operam dare fuisset conuictus, a cõmunione dominica abstineret: Nos tamen &c. decreuimus, vt sacerdos, vel leuita coniugali concupiscentiae inhaerens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat, neque sacrificia Deo offerre, vel plebi ministrare praesumat. Sufficiat his tantum, vt a communione non efficiantur alieni. sed vt haec valeant obseruari, fomitem omnium vitiorum oportet abscindi Apostolo praecipiente: Nolite ebriari vino, in quo est luxuria. *Turon. cap. 2.* *Ephes. 5.*

CAP. VI.

Dist. 50. c. 12. & 15. q. 8. c. 2. Qui altario deseruiunt, si subito in flenda carnis flagilitate corruerint, & paenituerint, in potestate Pontificis est non diu suspendere, vel desidiosos proliziore tempore ab ecclesiae corpore segregare. Sed altiora officia non assequantur. *Ilerd. cap. 5. Raban. cap. 1. depaenit. Burch. lib. 19. c. 74. Iuo par. 13. c. 87. decr.*

CAP. VII.

Nullus clericorũ a subdiacono, & supra, quos vxores in proposito suo accipere inhibetur, propriae, si forte iam habeat, misceatur vxori; quod si fecerit, laica communione contentus, iuxta priorum canonum statuta ab officio deponatur. Quem si sciens Episcopus suus in hac vilitate permistionis viuentẽ, ad officium postea admiserit, & ipse Episcopus ad agendam paenitentiam tribus mensibus sit a suo officio sequestratus. *Aurel. iij. cap. 2.*

CAP. VIII.

Nullus Episcoporum, presbyterorum, & diaconorum extranearum mulierum intra domũ praesumat habere solatium, quibus etiam pro vtilitate sua aliqua familiarius regenda committat. Quod etiam de propinquis feminis indicentes similiter prohibemus; ne sub cõ[illegible] ista sibi licẽtia parentali, ex earũ sequipedis memoratorũ vita, vel opinio polluatur. Quod si Episcopus nunc vetitis vti sub quadam praesumptiune voluerit, anno vno a Metropolitano, vel a comprouincialibus suis ab officio suspendatur. *Aurel. v. cap. 3.*

CAP. IX.

Si presbyter, diaconus, subdiaconus infantes procreauerit, aut adulterium commiserit, & Archiepresbyter hoc Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communicet. *Antis. cap. 20.*

Variae suspensiones. Tit. XIV.

CAP. I.

QVi vsurarij manifesti oblationem acceperit, aut christianae tradiderit sepulturae, quae acceperit, reddere compellatur, & donec ad arbitrium sui Episcopi satisfaciat, ab officij sui maneat executione suspensus. *Alex. iij. in concil. Later. cap. 25.* *De vsur. c. 3. Greg. ix. eo tit. in 1. col.*

CAP. II.

De accus. c. 24. Qualiter, & quando 2. Greg. ix. c. 4. eo. tit. in 4. col. Cum ex officio teneantur Praelati, non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdũ suspendere, nonnumquam vero ligare, frequenter odiũ multorũ incurrũt. &c. Cum super excessibus suis quisquã fuerit infamatus, si fuerit grauis excessus, & si non degradetur ab ordine, ab ordinatione tamen amoueatur omnino, quod est secundum euangelicam sententiam a villicatione villicum amoueri, qui non potest villicationis suae dignam reddere rationem. &c. Regulares facilius, & liberius possunt a suis administrationibus amoueri. *Luc. 16.*

Innoc.

Innoc. iij. in conc. gen. Lateranen. cap. 8.

CAP. III.

De custod. euch. c. 1. reg. ix. c. 2. de tapis, in 4. col.

Statuimus in cunctis ecclesiis, vt chrisma, & eucharistia sub fideli custodia, clauibus adhibitis, conseruentur. &c. Si vero is, ad quem spectat custodia, ea incaute reliquerit, tribus mensibus ab officio suspendatur. &c. *Innoc. iii. in conc. gen. Later. cap. 20.*

CAP. IV.

De filijs presby. 16. ambiguam Gregor. ix. & c. vn. eod. tit. in 4. col.

Qui filium in ecclesia, vbi est pater, canonicare praesumpserint, a suis beneficijs suspendantur. *Innoc. iij. ibid. cap. 31.*

CAP. V.

De clan. desp. c. 3. Cum inhibet. Gregor. ix. & c. 1. eo tit. in 4. col.

Sane parochialis sacerdos, qui tales coniunctiones (*clandestinas*) prohibere contempserit, aut quilibet alius regularis, quis eis praesumpserit interesse, per triennium ab officio suspendatur, grauius puniendus, sicut culpae qualitas postulauerit. *Innoc. iii. in eodem concil. c. 51.*

CAP. VI.

Quamquam admonita doctorum, & statuta patrum sacerdotes indoctos prohibeant cōsecrari, opportuni temporis moderatione, si Episcopus inueniatur indoctus a Metropolitano proprio, & deinceps sacerdotes, presbyteri, diaconi, vel etiam subdiaconi a suo Episcopo, vt doceri possint, admoneantur. Interim subiecti sacerdotes, & tales clerici ad tempus a celebratione * diuinae hostiae, & officijs suspendantur, vt docti valeant ad debitum ministerium aduenire. *Conc. Roman. sub Eugen. ii. & Leone iv. cap. 4.*

* diuini mysterij Leo.

CAP. VII.

23. q. 8. c. 32. Pessimam.

Si quis post huius nostrae prohibitionis promulgationem malo studio, siue odio, siue vindicta ignes apposuerit, vel apponi fecerit; aut appositoribus consilium, vel auxilium scienter tribuerit, excommunicetur; & si mortuus fuerit incendarius, christiana careat sepultura: nec absoluatur, nisi prius damno, cui intulit, secundum facultatem suam resarcito iuret, se vlterius ignem non appositurum. Paenitentia autem ei detur, vt Ierosolymis, aut in Hispania in seruitio Dei per annum integrū permaneat. Si quis autem Archiepiscopus hoc relaxauerit, damnum restituat, & per annum se ab officio Episcopali abstineat. *Synod. Roma. sub Ioann. ii. cap. 14. vel 18. Eugen. iii. in concil. Remen. cap. 9. al. 15.*

CAP. VIII.

Clerici non vtantur varietate colorum; si moniti de hac re infra quadraginta dies non obtemperauerint, ecclesiasticis beneficijs priuentur. Episcopi vero, si praefixam poenam irrogare neglexerint, quia inferiorum culpae ad nullos magis referendae sunt, quam ad desides, negligentesque rectores, tamdiu ab officio Pontificali abstineant, donec poenam a nobis constitutam clericis sibi subiectis imponant, nec eam, nisi praecedente optima satisfactione, relaxent. *Eugen. iij. in conc. Remen. c. 2.*

CAP. IX.

15. q. 8. c. 2. Qui & cap. 4. Si quis.

Si presbyter confiteatur ante ordinationem se peccasse, non offerat, maneat autem in ceteris (*muneribus*) propter vtilitatem. &c. Si vero neque confiteatur, neque conuinci possit, in sua ipse est potestate. *Neocaes. cap. 9. & 10. de diacono. Mart. Brac. c. 25. Raban. cap. 1. de paenit. Burch. lib. 2. c. 48. & 49. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 18. & 19. panor. & par. 6. cap. 149. & 150. decr.*

CAP. X.

Contumaces clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab Episcopis corrigantur; & si qui prioris gradus elati superbia, communionem fortasse contempserint, aut ecclesiam frequentare, vel officiū suum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur; ita vt cum eos paenitentia correxerit, rescripti in matricula graduum suum, dignitatemque suscipiant. *Agath. cap. 2. Capitul. lib. 7. cap. 311. Iuo par. 6. cap. 366. decr.*

Dist. 50. c. 12.

CAP. XI.

Qui altario ministrant, &c. ab omni humano sanguine, etiā hostili se abstineant: vel duobus annis, tam officio, quam communione priuentur, quibus vigilijs, ieiunijs, &c. expientur ita officio, vel cōmunioni reddantur; sed nō vlterius ad officia potiora promouebantur. *Ilerd. c. 1.*

Dist. 50. c. 36. De his.

CAP. XII.

Vbi Episcopus obierit, nullus Episcopus quidquam de rebus ecclesiae praeter humanitatem praesumat auferre. Si fecerit, conuentus ab instituto Pontifice sine dilatione oblata restituat. Sin minus anno integro missas facere non praesumat. *Aurel. v. cap. 8.*

CAP. XIII.

Si bis vocatus Episcopus a Metropolitano aut mittere, aut venire distulerit, tunc a caritate Metropolitani sui nouerit se esse suspensum, donec ad praesentiā eius veniens, caussae ipsius, de qua petitur, reddiderit rationē. Quod si patuerit Episcopū ipsū contra iustitiam fatigatū, is, qui eum iniusta interpellatione pulsauit, anni spatio a communione ecclesiastica suspendatur. *Aurel. v. cap. 17.*

CAP. XIV.

Quicumq. culpabilis inuentus clericus, aut honoratus de ciuitate ad monasterium fuerit deputatus, sic Abbas cum illo, qui dirigitur, agat, sicut ab Episcopo manifesta correctione fuerit ordinatus: aliter Abbas tempus aliquod suspendatur. *Narbon. cap. 6.*

CAP. XV.

Si quis sacerdotum, secundum statuta concilij Valentini, ad humanda decedentis Episcopi membra venire cōmonitus, appellantibus clericis, distulerit; apud synodū, siue apud Metropolitanum Episcopum, tempore anni vnius nō habeat faciendi missam, nec cōmunicandi omnino licentiā. &c. *Tolet. vij. c. 3. vid. Valen. Hispan. c. 4. Burch. li. 1. c. 216. Iuo p. 5. c. 330. decr.*

CAP. XVI.

Energumeni tamdiu erunt ab officii sui ordine, & loco suspensi, quousque vnius anni spatio per discretionem Episcopi inueniantur ab incursu daemonum alieni. *Toletan. xi. cap. 13. Burch.*

Dist. 33. c. 3. Communiter.

13. *Burch. lib. 3. cap. 72. Ivo par. 2. cap. 125. decr.*

CAP. XVII.

Episcopi qui reliquias portant, non in sellulis vehantur a diaconibus, sed pedibus eant, vel quamdiu in hoc vitio erunt a sacrificando cessabunt. *Brac. iii. cap. 5.*

CAP. XX.

Alterius clericum nemo sollicitet, neque fugientem recipiat, nemo caelet, nemo ordinet. Si quis tempore constituto fugitiuum non reduxerit, tamdiu excommunicatus sit ipse receptor Episcopus, & remotus a suis officijs, quamdiu fugitiuus sub sua potestate fuerit remoratus. *Tolet. xiij. cap. 11.*

CAP. XXI.

Episcopi, qui hactenus tantam silentio consenserunt praesumptionis perniciem (*loquitur de Episcopis, qui laicos permittebant res omnes monastiras, ut Abbates, libero administrare*) durius arguantur. Et si deinceps istud sine vindicta dimiserint, aut agere in suis parochijs consenserint, tribus mensibus hoc synodalij iudicio, a missarum sollemnijs se abstineant, & suae tantum ecclesiae communione contenti sint. *Meldeu. cap. 1. ex concil. Holonien.*

CAP. XXII.

De clericis ruralibus concubinarijs expressus rigor superius obseruetur: quorum Archidiaconi, si eos in iniquitatibus voluerint confouere, vel eorum dissimulare excessus, sciant ab officio se suspensos: & si in suspensione permãserint, eos praecipimus per Episcopos suos a dignitatibus remoueri. *Concil. habitum in Germania sub Conrado Card. cap. 3.*

CAP. XXIII.

Firmiter prohibemus, ne (*Praelatus*) in aliquem excommunicationis sententiam, nisi cõpetenti admonitione praemissa, & praesentibus personis idoneis, per quas si necesse fuerit, possit probari admonitio, promulgare praesumat. & si Praelatus contra hoc fecerit, & admonitus errorem suum non reuocauerit, per mensem ab ingressu ecclesiae sit exclusus. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Card. c. 4.*

CAP. XXIV.

Quoniam in quibusdam locis Alemaniae fundatores ecclesiarum, vel heredes, ipsorum potestate abutuntur, partem decimarum, vel aliarum obuentionum ecclesiasticarũ, in quibus ius obtinent patronatus, sibi retinentes ex pacto, repraesentant clericos ad easdem, &c. Qui caeca cupiditate ducti, taliter a patronis praesentationem receperunt, officio, beneficioq. priuentur. &c. Episcopi vero, & Archidiaconi, qui talibus scienter curam animarum commiserint, ab institutione, & collatione perpetuo sint suspensi. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Card. cap. 9. 10. 11.*

Qui presbyteri cessare debeant a celebratione diuinorum. Tit. XV.

Vide lib. vi. tit. lvi. quibus adde:

CAP. VNIC.

PResbyter, diaconus, clericus, in aliena parrochia sine licentia Episcopi non sit: si fuerit, amplius non ministret, reuocatus ab Episcopo, nisi reuertatur, illic vt laicus communicet. *Apost. cap. 15.*

Communia de Suspensione. Tit. XVI.

CAP. I.

REprehensibilis valde consuetudo inoleuit, vt fratres, & coëpiscopi nostri, seu etiam Archidiaconi, quos appellaturos in caussis existimant, nulla penitus admonitione praemissa, suspensionis, vel excommunicationis in eos ferant sententiam. &c. Statuimus, vt nec Praelati, nisi canonica commonitione praemissa, suspensionis, vel excommunicationis sententiam proferant in subiectos: nisi forte talis sit culpa, quae ipso genere suo excommunicationis poenam inducat. &c. *Alex. iij. in concil. Later. cap. 6.* *De appel. c. 26. Gregor ix. & c. 42. in eod. tit. in 1. collect.* *5. q. 3. c. 1*

CAP. II.

Ne a communione suspendatur, cui crimen intenditur, nisi ad caussam suam dicendam electorum iudicum die statuta litteris euocatus minime occurrerit. *Felix in synod. lxx. Episcoporum epist. 2. ante med. Hadri. ad Episcop. Mediom. cap. 5.*

CAP. III.

Communio suspensa restituitur demonstranti caussas, quibus id acciderat, iam esse detersas, & profitenti condiciones pacis impletas. *Innocen. epist. 16. in prin.*

Explicit tota Iuris Pontificij veteris Epitome
Deo Opt. Max. laus, & gloria.